MASCULINITATE FURATĂ

DE CE TINERII BĂRBAȚI ÎNTÂMPINĂ PROBLEME ȘI CE E DE FĂCUT

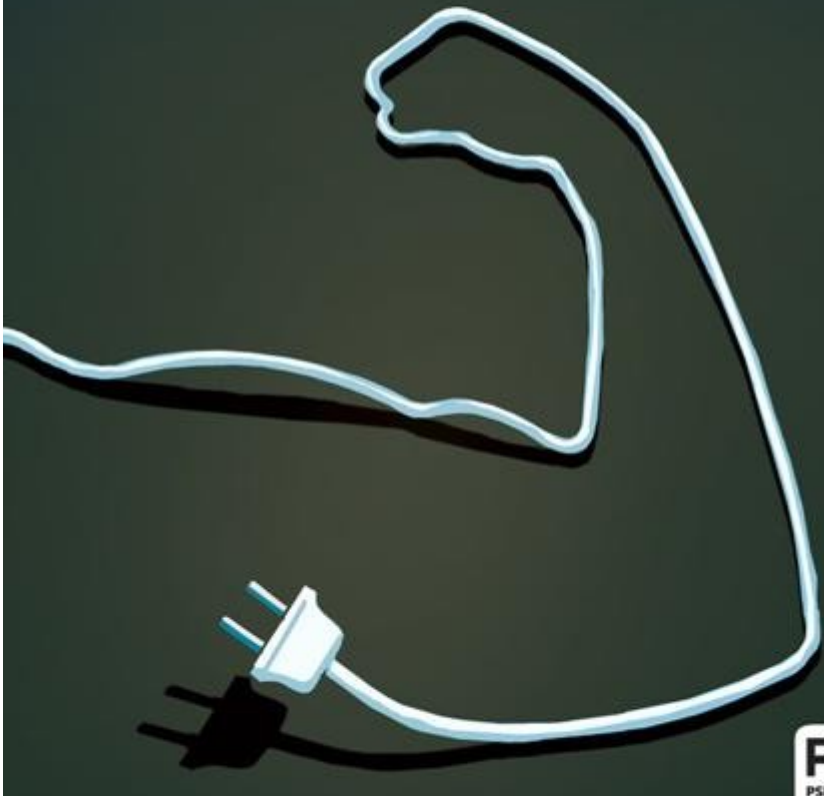

PPT PSIHOLOGIA

PHILIP ZIMBARDO

NIKITA D. COULOMBE

MASCULINITATE FURATĂ

DE CE TINERII BĂRBAŢI ÎNTÂMPINĂ PROBLEME ŞI CE E DE FĂCUT

Traducere din limba engleză de
Cristiana Cojocaru
Colecţie coordonată de
SIMONA REGHINTOVSCHI
EDITURA TREI

2020

Colecție coordonată de
SIMONA REGHINTOVSCHI

PPT
PSIHOLOGIA
PENTRU
TOȚI

Autori:
Philip Zimbardo şi Nikita D. Coulombe

Titlul original:

Man Disconnected

Why Young Men Are Struggling and What We Can Do About It

Copyright © 2015

First published as MAN DISCONNECTED by Rider, an imprint of Ebury.
Ebury is part of the Penguin Random House group of companies.

Copyright © Editura Trei, 2020 pentru prezenta ediţie

O.P. 16, Ghişeul 1, C.P. 0490, Bucureşti
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN (print): 978-606-40-0784-1
ISBN (epub): 9786064018489

EDITORI
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

DIRECTOR EDITORIAL
Magdalena Mărculescu

REDACTARE
Manuela Sofia Nicolae

DESIGN ŞI ILUSTRAŢIE COPERTĂ ANDREI GAMARŢ

DIRECTOR PRODUCŢIE
Cristian Claudiu Coban

DTP
Mirela Voicu

CORECTURĂ
Oana Apostolescu
Duşa Udrea-Boborel

Conţinutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată,

revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimţământul editorului, sunt interzise. Dreptul de folosinţă al lucrării nu este transferabil.
Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparţin persoanei juridice Editura Trei SRL.

Prefaţă

Notă către cititori

Multe tendinţe se nasc şi iau amploare în zona puternic tehnologizată a Golfului San Francisco, locul în care amândoi trăiam atunci când am început să scriem această carte. Nu a fost un singur eveniment care să inspire această creaţie; în schimb, ea se poate asemăna cu o ploaie uşoară care s-a transformat încet în una torenţială. În timp ce unul dintre autori (Philip Zimbardo) a început să decupeze din ziare articole despre performanţa şcolară slabă a băieţilor şi să observe că numărul tinerilor absolvenţi care aparţin genului masculin de la cursul său era în scădere, celălalt (Nikita D. Coulombe) a remarcat că bărbaţii de aceeaşi vârstă care-i erau colegi alegeau mai degrabă să se înghesuie în jurul calculatoarelor şi al jocurilor video la petreceri decât să poarte o conversaţie. Am început să ne întrebăm de ce tot mai puţini bărbaţi tineri îşi doresc să obţină permise de conducere sau să se mute din casa părinţilor, precum şi de ce aceştia preferă să se masturbeze urmărind materiale pornografice în loc să fie cu o femeie adevărată. Am demarat dezbaterea unui subiect foarte controversat.

Cam în aceeaşi perioadă, eu (Phil) am fost rugat de către organizaţia TED să ţin un discurs de cinci minute despre o temă la alegere. Mi-am dorit să expun observaţiile noastre. La sfârşitul discursului meu din 2011, care a fost scurt, dar

totodată provocator, am clarificat că obiectivul meu principal de la această conferinţă a fost de a creşte nivelul de conştientizare şi chiar de a mobiliza oamenii să ia atitudine în privinţa unui dezastru iminent. După ce discursul meu a fost întâmpinat cu mult entuziasm, în anul 2012, Nikita, care era deja familiară cu aceste probleme, fiind asistenta mea, mi s-a alăturat, iar împreună am scris o scurtă carte electronică marca TED, care s-a fundamentat pe discursul meu şi pe care am intitulat-o *The Demise of Guys* (Declinul băieţilor). Aceasta a reprezentat o polemică menită să stimuleze controversele şi discuţiile despre aceste subiecte şi să încurajeze cercetătorii să studieze diferitele aspecte ale acestora.

Masculinitate furată a fost elaborată pornind de la *Demise*, analizând cu mai multă profunzime această discuţie despre tineri şi provocările complexe cu care ei se confruntă. De asemenea, *Masculinitate furată* a fost reorganizată abordând pe rând simptomele, cauzele şi soluţiile, ceea ce uşurează parcurgerea şi înţelegerea acestor probleme de către cititori.

Am considerat că este important să abordăm subiectele din unghiuri multiple. Această carte îmbină perspectiva unei femei tinere, Nikita, care aparţine generaţiei milenare şi a crescut într-o perioadă a dezvoltării tehnologice intense, cu a unui bărbat mai în vârstă, Phil, care a acumulat o bogată experienţă de viaţă şi cu punctele de vedere ale mai multor tineri, bărbaţi şi femei, ceea ce o transformă într-o colaborare unică. Pentru provocarea propriilor noastre viziuni, am creat un sondaj detaliat pe internet care conţinea o serie de întrebări cu privire la diverse aspecte abordate în *Demise*. După aceea l-am distribuit alături de discursul TED, adresând întrebări precum: „În ce mod aţi schimba mediul şcolar pentru a creşte implicarea băieţilor?” sau „Ce modalităţi sigure şi

prosociale am putea folosi pentru a creşte responsabilitatea bărbaţilor tineri?”

În mod remarcabil, în doar două luni, 20 000 de oameni au răspuns sondajului. Aproximativ trei sferturi (76 %) dintre participanţi erau bărbaţi; mai mult decât jumătate dintre ei aveau vârste cuprinse între 18 şi 34 de ani. Cu toate acestea, oameni de toate vârstele, din toate mediile şi care aparţineau ambelor genuri şi-au împărtăşit gândurile şi sentimentele cu privire la aceste probleme şi implicaţiile lor. În plus, mii de respondenţi au fost suficient de motivaţi încât să meargă mai departe şi să adauge comentarii personale, a căror lungime a variat de la o propoziţie la o pagină. După ce am citit toate aceste răspunsuri, am continuat prin interviuri personale cu unii dintre participanţi, ale căror opinii şi experienţe urmează să le împărtăşim în această carte. Puteţi găsi mai multe detalii importante ale sondajului în Anexa I a cărţii. De asemenea, vă încurajăm să consultaţi datele statistice suplimentare cu privire la acest subiect care se pot găsi în notele de subsol.

Completarea acestei conversaţii cu informaţii noi şi continuarea ei printr-un dialog colectiv sunt scopurile noastre principale. Cartea aceasta a fost scrisă cu intenţia de a analiza adaptarea continuă a fiinţei umane la tehnologie, de a găsi soluţii pentru problemele evidenţiate, precum şi de a inspira tinerii sau persoanele care îi iubesc să ia atitudine şi să facă o schimbare socială pozitivă atât în vieţile proprii, cât şi în noua lume din jurul lor.

Introducere: În derivă

De ce stai aici fără niciun scop, ca un plic fără adresă?
— MARK TWAIN, ROMANCIER AMERICAN AL SECOLULUI AL XIX-LEA

Lumea în care trăim este nouă pentru noi toţi, dar pe fondul schimbărilor economice, sociale şi tehnologice intense, tinerii bărbaţi sunt lăsaţi în urmă. Spre deosebire de mişcarea feministă, în cazul bărbaţilor nu a existat o acţiune unitară a acestora care să determine o schimbare a rolurilor lor în societate, deşi aceasta ar fi necesară. În schimb, există un număr crescut de tineri care au rezultate şcolare slabe şi care eşuează pe plan social cu fetele şi pe plan sexual cu femeile. Nu trebuie să investigaţi prea mult pentru a înţelege la ce ne referim; cu toţii cunoaştem un băiat care are probleme. Poate că acesta nu este destul de motivat la şcoală, are dificultăţi emoţionale, nu se înţelege bine cu alte persoane, are puţini prieteni adevăraţi, nu se poate împrieteni cu fetele sau face parte dintr-o gaşcă. S-ar putea ca el să fie chiar la închisoare. Poate că este vorba despre fiul tău sau despre o rudă. Poate că este vorba despre tine.

Nu ajută să ne întrebăm care este problema băieţilor sau de ce aceştia nu mai sunt la fel de motivaţi precum erau tinerii de altădată. Ei sunt motivaţi, dar nu în modul în care şi-ar dori ceilalţi. Societăţile vestice se aşteaptă ca băieţii să fie nişte cetăţeni integri şi hotărâţi, care îşi asumă responsabilitatea personală şi care lucrează alături de ceilalţi pentru a îmbunătăţi starea comunităţii lor şi a naţiunii întregi. Ironia este că societatea nu le oferă acestor tineri sprijinul, îndrumarea, posibilitatea sau locul necesar nici măcar pentru a-i motiva sau a le stârni interesul să aspire la aceste scopuri. De fapt, societatea – de la politică la mass-media, la sălile de clasă şi până la familiile noastre – contribuie mult la acest declin, pentru că inhibă încă de la început abilităţile intelectuale, creative şi sociale ale tinerilor. În plus, ironia este amplificată şi mai mult de faptul că bărbaţii joacă un rol foarte important în societate, ceea ce înseamnă că eşecul lor din prezent

anulează, practic, şansa de a avea succes a generaţiilor următoare de băieţi.

De fiecare dată când ne dorim să înţelegem şi să explicăm un comportament uman complex, este esenţial să recurgem la o analiză care să cuprindă trei niveluri: în primul rând, *caracteristicile individuale* pe care persoana le aduce în contextul în care apare comportamentul – trăsăturile sale de personalitate; în al doilea rând, modul în care *situaţia* influenţează comportamentul unei persoane într-un anumit context social sau fizic; iar în al treilea rând, influenţa *sistemului* politic, mai exact dacă acesta creează, menţine sau schimbă acele situaţii. Acest tip de analiză, care se regăseşte în cartea mea intitulată *Efectul Lucifer*[1] (cartea lui Philip Zimbardo), s-a dovedit utilă pentru explicarea comportamentului abuziv al gardienilor din cadrul Experimentului închisorii de la Stanford, precum şi a comportamentului brutal al gardienilor Statelor Unite de la închisoarea Abu Ghraib din Irak.

Aplicând acest raţionament pentru înţelegerea motivelor pentru care tinerii din prezent eşuează pe plan şcolar, social şi sexual, vom evidenţia, iniţial, aspecte legate de trăsăturile lor de personalitate precum timiditatea, impulsivitatea şi lipsa conştiinciozităţii. Apoi vom lua în considerare factorii situaţionali, cum ar fi răspândirea fenomenului de absenţă a tatălui, disponibilitatea jocurilor video stimulative şi accesul gratuit la pornografie pe internet. În sfârşit, vom adăuga un plus de complexitate analizei noastre implicând factorii legaţi de sistem, inclusiv consecinţele politice şi economice ale legislaţiei care recunoaşte nevoile şi drepturile femeilor, dar care, în acelaşi timp, le ignoră pe ale bărbaţilor, modificările fiziologice generate de mediu, care scad nivelul testosteronului şi cresc nivelul estrogenului, influenţele din

[1] Ediţia în limba română: Editura Nemira, 2009.

mass-media, regresia economică care a avut drept rezultat scăderea locurilor de muncă, precum şi eşecul sistemului educaţional din foarte multe state de a crea medii provocatoare care să stimuleze curiozitatea băieţilor.

Problemele de la cele trei niveluri au drept consecinţă faptul că multor băieţi tineri le lipsesc îndrumarea şi abilităţile sociale de bază. În prezent, mulţi sunt întreţinuţi şi trăiesc cu părinţii lor la vârsta de douăzeci sau chiar treizeci şi ceva de ani, prelungindu-şi adolescenţa la o perioadă care era cândva rezervată dezvoltării carierei şi întemeierii unei familii.[2] Mulţi ar prefera să stea acasă, sub scutul de protecţie oferit de părinţii lor, în loc să îşi ia viaţa în piept şi să pornească pe cont propriu într-o lume plină de incertitudine.

Este adevărat că în urma declinului economic, pretutindeni în lume, tinerii dispun de mai puţine oportunităţi de angajare, de a-şi demonstra abilităţile şi calităţile profesionale. Acest lucru reprezintă o problemă atât pentru bărbaţi, cât şi pentru femei, dar este pentru prima oară când femeile care au sub treizeci de ani depăşesc bărbaţii de aceeaşi vârstă cu ele din punct de vedere şcolar şi financiar. De asemenea, este mai probabil ca bărbaţii tineri să locuiască la domiciliul părinţilor decât femeile.[3] Din perspectiva aşteptărilor legate de rolurile genurilor în societate, din moment ce tinerele se descurcă mai bine să-şi poarte de grijă din punct de vedere financiar decât bărbaţii de vârsta lor, este mai puţin probabil ca

---

[2] Fry, R. (29 iulie 2015) More Millennials Living With Family Despite Improved Job Market. Preluat la 1 septembrie 2015, de la Centrul de Cercetare Pew: http://pewsocialtrends.org/2015/07/29/more-millennials-living-with-family-despite-improved-jobmarket/.

[3] Ibidem.

acestea să găsească un partener cu un statut similar, ceea ce duce la noi provocări pentru bărbaţii tineri. Societatea are o viziune hegemonică asupra masculinităţii, iar bărbaţii nu au altă alternativă acceptabilă social în afară de a fi războinici sau furnizori pentru propria familie. Toate celelalte noi roluri posibile ameninţă conceptul tradiţional de masculinitate şi orice bărbat care le adoptă primeşte mai puţin respect din partea celorlalţi bărbaţi şi mai puţine şanse sociale şi amoroase din partea genului opus.

Câteva dintre cele mai comune exemple se referă la faptul că taţii care stau acasă sunt priviţi ca nişte rataţi sau faptul că „băieţii drăguţi” rămân pe dinafară. Un tată comenta într-un articol din ziarul *New York Times* stigmatizarea legată de concediul paternal, spunând că aproape ar prefera să le spună angajatorilor din viitor că a fost la închisoare în loc să recunoască faptul că şi-a luat liber pentru a-şi îngriji copilul.[4] În lumea blogurilor, nenumărate postări sunt scrise de femei nemulţumite de faptul că nu mai există bărbaţi drăguţi şi respectuoşi cu care să se întâlnească, în timp ce există la fel de multe postări scrise de bărbaţi „drăguţi şi respectuoşi” care cer sfaturi legate de întâlnirile amoroase pentru că femeile le-au spus că ei par *prea* drăguţi, pasivi sau disperaţi. Acest blocaj al rolurilor bărbaţilor nu favorizează apariţia dorinţei de schimbare în rândul băieţilor şi nici nu încurajează tinerii de ambele genuri să se raporteze unii la ceilalţi ca de la egal la egal.

Din cauza acestor dificultăţi noi cu care se confruntă tinerii în această lume nesigură, aflată în schimbare, mulţi dintre ei aleg să se izoleze într-un loc mai satisfăcător,

---

[4] Miller, C.C. (7 noiembrie 2014). „Paternity Leave: The Rewards and the Remaining Stigma.” Preluat la 7 noiembrie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2014/11/09/upshot/paternity-leave-the-rewards-and-the-remaining-stigma.html.

unul în care ei deţin controlul asupra rezultatelor, unde teama de respingere nu există şi unde ei sunt recompensaţi pentru calităţile lor.

În timp ce sustragerea de la exigenţele societăţii poate fi o decizie conştientă pentru bărbaţii adulţi, aşa cum se întâmplă în cadrul mişcării *Men Going Their Own Way* (MGTOW; Bărbaţii Merg pe Calea Lor), aceasta este, adesea, o decizie inconştientă pentru cei mai tineri, care descoperă siguranţa şi puterea în jocurile video şi în pornografie. Ei devin din ce în ce mai pricepuţi la jocuri, rafinându-şi abilităţile, ceea ce le permite să atingă un statut privilegiat şi respect printre ceilalţi participanţi.

Această activitate nu este una specifică femeilor, având în vedere că, de obicei, ele nu găsesc sensul acestui tip de competiţii şi nici nu sunt respectate pentru faptul că îşi dezvoltă abilităţile de joc (vom aborda problema creşterii numărului de femei care utilizează jocurile video şi pornografia mai târziu). În plus, este posibil ca bărbaţii să fie mai uşor de „prins” de jocuri. Cercetătorul rus Mikhail Budnikov a clasificat tendinţa de a dezvolta o dependenţă legată de jocurile pe calculator în grupuri reprezentând niveluri de risc scăzut, mediu şi înalt, descoperind că numărul femeilor era cu foarte puţin mai mare decât al bărbaţilor din grupul cu risc mediu, pe când bărbaţii aveau o probabilitate de trei ori mai mare decât femeile să se regăsească în grupul cu risc înalt (26 % versus 8 %).[5]

Nu avem nimic împotriva jocurilor video; acestea au multe aspecte pozitive şi beneficii. Îngrijorarea noastră este legată de faptul că atunci când sunt utilizate în exces, în special în asociere cu izolarea socială, ele pot afecta abilitatea şi interesul băieţilor de a-şi dezvolta deprinderile sociale necesare în interacţiunile faţă în faţă. Există multiple probleme, incluzând obezitatea, violenţa,

[5] Budnikov, M., comunicare personală, 28 mai 2012 şi 19 iunie 2012.

anxietatea, performanţa şcolară scăzută, fobia socială şi timiditatea, impulsivitatea crescută şi depresia, care au fost toate asociate cu utilizarea excesivă a jocurilor.[6] Diversitatea şi intensitatea acţiunii jocurilor video face ca alte părţi ale vieţii comparabile cu acestea, cum ar fi şcoala, să pară plictisitoare, ceea ce duce la problema performanţei şcolare scăzute, care, la rândul său, ar putea genera nevoia de medicaţie pentru gestionarea tulburării hiperactivităţii cu deficit de atenţie (ADHD), iar mai departe, aceasta poate să contribuie la apariţia mai multor probleme şi la dezvoltarea unui cerc vicios foarte distructiv, după cum vom vedea.

Pornografia amplifică această confuzie. Pornografia în sine nu este o problemă majoră pentru utilizatorii ocazionali sau pentru cei care pot compara ceea ce văd cu experienţa sexuală personală. Totuşi, pentru băieţii tineri care nu au avut parte de educaţie sexuală sau de experienţe sexuale reale, aceasta poate fi problematică. După cum am descoperit, mulţi îşi dezvoltă sexualitatea în urma vizionării pornografiei dure, şi nu în urma contactelor cu nişte persoane reale. În cadrul cercetării noastre, mulţi bărbaţi ne-au spus că şi-au dezvoltat o perspectivă deformată sau nerealistă asupra a ceea ce ar trebui să fie sexul şi intimitatea din cauza pornografiei, având dificultăţi în a deveni stimulaţi de o parteneră adevărată ulterior. Pentru mulţi dintre ei, o experienţă sexuală reală poate fi o situaţie nouă care le provoacă anxietate, pentru că aceasta necesită abilităţi de comunicare, corpul lor trebuie implicat şi sunt nevoiţi să interacţioneze cu o altă persoană în carne şi oase, care are nişte nevoi amoroase şi sexuale proprii. Alţi bărbaţi ne-au mărturisit că alte

---

[6] Voss, A., et al. (2015). Case Report: Internet Gaming Disorder Associated with Pornography Use. Yale Journal of Biology and Medicine. 88, 319-324.

aspecte ale vieţii lor, precum concentrarea şi starea de bine emoţională, au de suferit din cauza utilizării excesive a pornografiei, fiindcă ei au observat nişte schimbări pozitive majore şi durabile în viaţa lor personală odată ce au încetat să se mai masturbeze în faţa materialelor pornografice. Alţi experţi au remarcat acelaşi fenomen. Profesorul de fiziologie Gary Wilson, creatorul site-ului *YourBrainOnPorn.com* şi autorul cărţii cu acelaşi nume, a adunat numeroase poveşti personale de pe forumuri despre bărbaţi tineri care au renunţat să utilizeze pornografia de pe internet. Aceştia spuneau că anxietatea lor socială s-a ameliorat semnificativ – inclusiv în privinţa încrederii crescute, a stabilirii contactului vizual şi a senzaţiei de confort din momentele de interacţiune cu femeile. De asemenea, adesea, bărbaţii povesteau că au avut mai multă energie în viaţa de zi cu zi, concentrarea lor s-a îmbunătăţit, depresia s-a ameliorat, iar erecţiile şi reacţiile sexuale au devenit mai puternice după ce s-au angajat în mod voluntar într-o provocare de tipul „fără masturbare”[7].

La fel ca în cazul jocurilor video, accentuăm faptul că *utilizarea excesivă* a pornografiei este problema. Oricum, utilizarea excesivă este dificil de definit. Deşi există tot mai multe studii care investighează efectele fiziologice şi psihologice ale pornografiei asupra adulţilor, cele mai multe dintre acestea nu includ în analiză personalitatea sau alţi factori externi şi nu există studii similare realizate asupra copiilor sub 18 ani, în afara unor sondaje ocazionale. În plus, este greu de găsit un grup de control alcătuit din persoane tinere care nu au vizionat niciodată materiale pornografice pe internet. Un studiu realizat în

[7] Robinson, M., comunicare personală, 13 noiembrie 2014; şi Wilson, G. (2014). Your Brain on Porn: Internet Pornography and the Emerging Science of Addiction. Kent, England: Commonwealth Publishing.

cadrul unei universităţi din Montreal care şi-a propus, iniţial, să compare comportamentul bărbaţilor care utilizează pornografia cu al celor care nu sunt consumatori nu a putut identifica nici măcar un singur participant de gen masculin în vârstă de aproximativ 20 de ani, care să nu fi urmărit materiale pornografice până atunci.[8]

Mai mult, majoritatea comunităţilor din domeniul sănătăţii şi al psihologiei nu recunosc în mod oficial pornografia ca pe un lucru de care o persoană ar putea fi dependentă. Unele cercuri includ dependenţa de pornografie în categoria tulburării dependenţei de internet, care a fost abia de curând recunoscută ca o problemă legitimă.[9] În ciuda acestui lucru, mulţi tineri, majoritatea de gen masculin, încep să vorbească despre modul în care pornografia le afectează motivaţia, capacitatea de concentrare, abilităţile sociale şi sexuale, precum şi percepţia asupra lumii[10], iar poveştile lor nu ar trebui

---

[8] Liew, J. (2 decembrie 2009). „All Men Watch Porn, Sciencetists Find.” Preluat la 10 octombrie 2014 de la Telegraph: http://www.telegraph.co.uk/women/sex/6709646/All-men-watch-porn-sciencetists-find.html.

[9] Notă: Manualul de Diagnostic şi Clasificare Statistică a Tulburărilor Mintale-5 (DSM-5), publicat în 2013, include în anexă, dar nu recunoaşte diagnosticul de Tulburare a Jocurilor Video (engl. Internet Gaming Disorder; IGD), cu menţiunea că aceasta necesită cercetări ulterioare pentru o potenţială includere în ediţiile viitoare. De asemenea, vedeţi Capitolul 11 pentru mai multe informaţii despre utilizarea excesivă a jocurilor video şi a pornografiei.

[10] Abel, I. (12 ianuarie 2013). „Did Porn Warp Me Forever?” Preluat la 24 iunie 2014 de la Salon: http://www.salon.com/2013/01/13/did_porn_warp_me_forever/; Sanghani, R. (30 septembrie 2013). „Teenage Boys Addicted to ’Extreme’ Porn and Want Help.” Preluat la 24 iunie 2014 de la

ignorate. Simptomele lor sunt reale şi nu ar trebui date deoparte, fiind tratate ca o fază trecătoare sau ca şi cum totul ar fi „doar în mintea lor”.

Din nou, nu spunem că femeile nu utilizează jocurile video sau pornografia, căci o fac. Însă nu o fac la fel de mult ca bărbaţii. Iar ideea de utilizare a pornografiei este asociată cu genul masculin. Pentru cartea lor, *A Billion Wicked Thoughts* (Un miliard de gânduri păcătoase), cercetătorii Ogi Ogas şi Sai Gaddam au analizat peste 400 de milioane de căutări pe internet şi au descoperit că 55 de milioane dintre acestea (aproximativ 13 %) erau pentru conţinuturi erotice. Cine se află în spatele acestor căutări? Aţi ghicit: este vorba despre băieţi (în cea mai mare parte). Cu toate că există mai multe femei decât bărbaţi care caută poveşti erotice, Ogas şi Gaddam au concluzionat că bărbaţii preferă să vizioneze imagini sau filme erotice de şase ori mai mult decât femeile. Într-adevăr, pe site-urile populare care percep taxe, precum *Brazzers* şi *Bang Bros*, audienţa este compusă în proporţie de 75 % din bărbaţi, iar atunci când vine vorba despre a plăti pentru pornografie, doar 2 % din abonamente sunt realizate cu ajutorul unor carduri de credit care aparţin femeilor. Până şi *CCBill*, renumitul serviciu de facturare utilizat de site-urile pentru adulţi, consideră că numele feminine ar putea indica prezenţa fraudelor.[11]

De unde vine diferenţa? Cu siguranţă există multe femei care folosesc pornografia şi mulţi bărbaţi care citesc literatură erotică. Ogas şi Gaddam analizează acest lucru,

---

Telegraph: http://www.telegraph.co.uk/women/sex/better-sex-education/10339424/Teenageboys-addicted-to-extreme-porn-and-want-help.html.

[11] Ogas, O. şi Gaddam, S. (2011). A Billion Wicked Thoughts: What the World’s Largest Experiment Reveals About Human Desire. New York, NY: Penguin Group (USA), Inc. pp. 14, 19, 23-34.

explorând abilitatea bărbaţilor de a fi stimulaţi sexual de ceva „sau” altceva, precum şi nevoia femeilor de a fi stimulate sexual de ceva „şi” altceva. Ei susţin că bărbaţii pot fi stimulaţi sexual de un singur element: o pereche de sâni frumoşi *sau* un posterior rotund *sau* de o femeie atractivă de vârstă mijlocie (MILF) – oricare dintre ele va fi suficient; în schimb, femeile au nevoie de mai multe elemente: să fie atractiv şi să adore copiii şi să aibă încredere în el. Deşi majoritatea femeilor sunt excitate fizic de orice fel de pornografie, ele pot fi stimulate psihologic doar atunci când este îndeplinit criteriul mai multor calităţi. Femeia însăşi trebuie să se simtă în siguranţă şi irezistibilă şi sănătoasă fizic. „Puterea lui sau” există pentru a-i ajuta pe bărbaţi să valorifice oportunităţile sexuale. Femeile nu funcţionează în acelaşi mod. De exemplu, în situaţii stresante, libidoul unui bărbat creşte, în timp ce libidoul unei femei scade. Creierul bărbaţilor diferenţiază sexul de romantism, pe când femeile au un singur sistem neuronal care se ocupă de amândouă, iar pe de altă parte, creierul femeilor diferenţiază stimularea mentală de cea fizică, în timp ce creierul bărbaţilor nu le separă.[12] Pur şi simplu, bărbaţii şi femeile reacţionează la stimuli erotici diferiţi, au moduri diferite de a procesa acei stimuli şi se comportă diferit în raport cu aceştia.

Dacă analizăm motivele pentru care băieţii utilizează jocurile video şi pornografia, vom descoperi că acei factori reprezintă atât simptome, cât şi cauze ale regresului lor general. Există o cauzalitate reciprocă în cadrul căreia o persoană s-ar putea să folosească pornografia sau jocurile video excesiv şi apoi să dezvolte probleme sociale, sexuale şi motivaţionale, dar şi invers. Aceasta creează un ciclu vicios al izolării sociale. Ne îngrijorează că, în timp ce jocurile video şi materialele pornografice devin tot mai

[12] Ibidem. pp. 74, 123-126.

provocatoare şi mai realiste, viaţa reală se va confunda tot mai mult cu realitatea virtuală, iar tinerii băieţi vor deveni tot mai egocentrici – trăind pe deplin în carapacea propriei lumi digitale făurite cu atenţie.

Folosirea în exces a oricărui lucru se poate asocia cu probleme de viaţă, dar combinaţia dintre utilizarea excesivă a jocurilor video şi a pornografiei creează un duo mortal, conducând din ce în ce mai mult la sustragerea de la activităţile obişnuite, la alienarea socială şi la incapacitatea de a forma o legătură cu alte persoane, în special cu fetele şi cu femeile.

Pornografia şi jocurile video au tendinţa de a produce adicţii, însă acestea nu sunt la fel ca alte dependenţe. În ceea ce priveşte alcoolul, drogurile sau jocurile de noroc, ne dorim să obţinem tot mai mult din acelaşi lucru, dar în cazul pornografiei şi al jocurilor video, ne dorim acelaşi lucru... care să fie diferit; avem nevoie de noutate pentru a obţine acelaşi nivel de stimulare. Inamicul este habituarea cu un stimul experimentat în mod regulat. Noi numim acest lucru *dependenţă de stimulare*; pentru a obţine acelaşi nivel de stimulare, avem nevoie de material nou, căci vizionarea unor imagini identice din nou şi din nou devine, în scurt timp, neinteresantă. Secretul constă în noutatea experienţei vizuale. Atât industria jocurilor video, cât şi a pornografiei sunt create în aşa fel încât să ofere consumatorilor o sursă inepuizabilă de varietate, aşadar depinde de fiecare persoană în parte să stabilească echilibrul între implicarea în aceste lumi digitale şi desfăşurarea altor activităţi care fac parte din vieţile noastre – în special cele constructive şi creative, nu doar cele de consum.

Distracţia este o sabie cu două tăişuri. Dispunem de mai multă informaţie ca niciodată, dar ne putem pierde în aceste lumi alternative. Acestea nu sunt neapărat mai

eficiente, după cum multe dintre ele pretind. Ele sunt doar mai distractive. Un exemplu care ilustrează această idee se referă la un restaurant aglomerat din New York ai cărui angajaţi se întrebau care sunt motivele pentru care numărul clienţilor pe care îi serveau nu s-a schimbat în ultimii zece ani, deşi echipa lor s-a mărit şi numărul preparatelor din meniu au fost reduse. După ce au comparat o înregistrare din 2004 cu una dintr-o perioadă similară din 2014, misterul a fost desluşit. Ei au constatat că intervalul în care clienţii îşi foloseau telefoanele pentru a fotografia mâncarea sau pentru a se fotografia pe ei înşişi, le cereau ospătarilor să le facă fotografii împreună cu prietenii lor şi apoi trimiteau înapoi mâncarea pentru a fi reîncălzită a dublat timpul petrecut de aceştia în restaurant în 2014, comparativ cu anul 2004.[13]

Tendinţa noastră naturală de a ne comuta atenţia de la un lucru la altul este, în acelaşi timp, o calitate şi o slăbiciune a fiinţei umane. Facem acest lucru pentru a putea fi conştienţi de tot ce se întâmplă în jurul nostru. Acest impuls este amplificat de faptul că avem acces la aproape orice în mod instantaneu pe internet. Aplicaţiile *Cloud* – spaţii de stocare virtuală care pot fi accesate prin intermediul internetului – funcţionează asemenea unui creier suplimentar în care ne putem păstra amintirile şi sarcinile de realizat, ceea ce ne permite să ne concentrăm asupra prezentului mai degrabă decât asupra trecutului sau a viitorului. Acestea constituie o tehnologie incredibilă care ne însoţeşte oriunde mergem, atâta timp cât dispunem de mijloacele necesare pentru accesarea lor. Reversul medaliei este că ele ne fac să ne concentrăm mai

---

[13] Hebert, E. (f.d.). „Busy NYC Restaurant Solves Major Mystery By Reviewing Old Surveillance.” Preluat la 22 iulie 2014 de la DineAbility: http://dineability.com/busy-nyc-restaurant-solves-major-mystery-by-reviewing-old-surveillance/.

mult asupra propriei persoane şi să fim mai puţin conştienţi de lume şi de celelalte persoane care ne înconjoară, având în vedere că nu mai suntem nevoiţi să ne amintim la fel de multe detalii despre aceste aspecte, iar ele nu mai par la fel de relevante pentru îndeplinirea nevoilor noastre imediate.

Neuropsihologul Ian Robertson a realizat un sondaj pe 3 000 de oameni şi a descoperit că, în timp ce aproape toată lumea care avea peste 50 de ani îşi putea aminti data naşterii unei rude din memorie, mai puţin de jumătate dintre „nativii digitali” (mileniali) putea face la fel. Restul aveau nevoie de telefoanele lor mobile pentru a afla informaţia. Clive Thompson, redactor la revista *Wired*, spune că gestul reflex de a ne căuta în buzunare pentru a afla răspunsul reprezintă problema. Ne amintim mai puţine lucruri elementare din cauză că încărcăm informaţiile în memoria calculatoarelor. Reflectând asupra viitorului, Thompson se întreabă dacă dependenţa noastră tot mai mare de memoria maşinăriilor va afecta celelalte moduri în care înţelegem lumea, ceea ce ar putea face oamenii să sufere, în cele din urmă, de tulburări mentale atunci când nu sunt conectaţi.[14] Indiferent dacă are dreptate sau nu, este evident că preluarea gândurilor şi a amintirilor noastre de tehnologie şi internet va deveni tot mai pronunţată, în special pe măsură ce acestea sunt folosite în mod regulat de către copii din ce în ce mai mici.

Scrisul şi cititul însufleţesc modul în care oamenii percep viaţa şi natura datorită atenţiei la detalii, reflecţiei şi imaginaţiei. Cu toate acestea, se pierde obiceiul de a scrie de mână orice, iar cărţile şi ziarele în formă tipărită se demodează. Multe ziare şi reviste au abandonat această

---

[14] Thompson, C. (25 septembrie 2007). „Your Outboard Brain Knows All.” Preluat la 9 mai 2014, de la Wired: http://archive.wired.com/techbiz/people/magazine/15-10/st_thompson.

formă sau se concentrează acum asupra folosirii internetului ca mod principal de a-şi distribui conţinutul. Este un lucru grozav pentru păduri, care, în mod paradoxal, nu sunt vizitate de prea mulţi tineri. În schimb, internetul a devenit camaradul nostru loial şi locul nostru preferat pentru găsirea, procesarea şi distribuirea informaţiei. Este clar că organizaţiile sunt afectate dacă nu sunt prezente pe internet, pierzându-şi cititorii de publicitate, vânzările şi veniturile din publicitate. De asemenea, şcolile americane au „pierdut” interesul studenţilor faţă de planurile de lecţie statice, care nu sunt destul de stimulative, şi faţă de tehnologia neactualizată.

În 2013, Academia Americană de Pediatrie (AAP) a publicat un raport conform căruia copiii îşi petrec, în prezent, mai mult timp absorbiţi în lumea mass-media decât la şcoală: „este activitatea principală pentru copii şi adolescenţi, pe lângă somn”. Dezechilibrele au fost şi mai mari dacă adolescenţii aveau un televizor în cameră, iar majoritatea dintre ei au. Deşi AAP consideră că mass-media poate avea aspecte prosociale şi îi poate învăţa pe copii toleranţa etnică, precum şi o varietate de abilităţi interpersonale, ei recomandă limitarea timpului petrecut în faţa ecranelor de către aceştia la una până la două ore pe zi.[15] Cu toate acestea, după cum s-a arătat, mulţi tineri petrec de cinci până la de zece ori mai mult timp în faţa ecranelor, iar creierul lor se obişnuieşte cu aceasta.

Sherry Turkle, care este analist cultural şi fondatorul *MIT Initiative on Technology and Self* (Iniţiativa pentru tehnologie şi identitate), afirmă că toate postările, textele

---

[15] American Academy of Pediatrics (2013). „Children, Adolescents and the Media”, Pediatrics, 132 (5). Preluat la 7 iunie 2014 de la http://pediatrics.aappublications.org/content/early/2013/10/24/peds.2013-2656.full.pdf+html. pp. 958-9.

şi conferinţele SIP[16] specifice comunicării virtuale nu contribuie la formarea legăturilor dintre oameni, pentru că noi învăţăm să avem un dialog intern productiv doar cu ajutorul conversaţiilor reale cu alte persoane. De aceea limitarea comunicării faţă în faţă poate să diminueze abilitatea proprie de autoreflecţie şi gândire profundă. Turkle a observat că oamenii se obişnuiesc tot mai mult să funcţioneze cu atât de puţine conversaţii reale, încât mulţi dintre ei aproape că simt că pot trece prin viaţă fără a avea *niciun fel* de comunicare directă cu alte persoane.[17]

Capacitatea noastră de a gândi profund, necesară pentru a înţelege informaţiile scrise şi pentru implicarea în conversaţii de lungă durată, se risipeşte tot mai mult pe măsură ce structura fizică a creierului nostru se adaptează la impulsuri informaţionale scurte. În timp ce ne comutăm atenţia de la un moment la celălalt din ce în ce mai mult, devenim tot mai incapabili să trăim tipuri de emoţii mai profunde, precum empatia sau compasiunea. Această subdezvoltare emoţională combinată cu lipsa comunicării reale cu alte persoane poate afecta relaţiile sociale şi romantice ulterioare, care presupun abilitatea de a trece dincolo de nişte observaţii superficiale.

De-a lungul ultimului deceniu, acest tipar s-a prelungit la vârsta adultă, când, din punct de vedere social şi interpersonal, mulţi bărbaţi maturi funcţionează asemenea unor băieţei, întâmpinând dificultăţi în ceea ce priveşte raportarea la femei ca de la egal la egal, ca la nişte

[16] SIP (engl. Session Initiation Protocol; ro. Protocol de Iniţializare a Sesiunii) se referă la un set de instrucţiuni utilizat pentru semnalizarea telefonică digitală, asigurând iniţierea şi menţinerea apelurilor vocale pe internet. (N.t.)

[17] Turkle, S. (februarie 2012). „Connected, but Alone?” Preluat la 21 aprilie 2014, de la TED: http://www.ted.com/talks/sherry_turkle_alone_together.

prietene, partenere, persoane apropiate sau chiar nişte soţii iubite. Unii dintre ei au ajuns să prefere compania bărbaţilor în locul celei feminine. În cadrul sondajului nostru, am descoperit că puţini bărbaţi tineri sunt interesaţi să stabilească relaţii romantice de lungă durată, mariaje, să devină taţi sau să aibă propria familie – fenomen cauzat, în parte, de procentajul crescut de băieţi care cresc alături de taţi absenţi din punct de vedere fizic sau emoţional. Alţii – care sunt fie întreţinuţi de către părinţii lor, fie investesc pentru a deveni „cineva” sau măcar stabili financiar – ezită să plece de acasă.

În prezent, mulţi dintre bărbaţii tineri care reuşesc să îşi găsească o parteneră se simt îndreptăţiţi să nu facă nimic pentru a-şi consolida relaţia, în afara faptului de a fi prezenţi fizic. Noi termeni descurajatori precum *man-child* (bărbat infantil) sau *man-poodle* (bărbat-pudel) au apărut în engleza americană pentru a descrie bărbaţii care nu s-au maturizat emoţional sau care sunt incapabili să aibă grijă de ei înşişi. Şi Hollywoodul a surprins această categorie stranie de bărbaţi, care par a fi ironic de neajutoraţi. Unele ecranizări recente precum *Un pic însărcinată, Cum să dai afară din casă un burlac de 30 de ani,* seriile *Jackass, Marea Mahmureală* şi *Concediu de la căsnicie* înfăţişează bărbaţii ca pe nişte mărfuri de consum, trăind doar pentru distracţii iraţionale, înfrăţiri masculine sau planuri încurcate, dar niciodată realizate de a agăţa femei. Pe de altă parte, echivalentele lor feminine sunt adesea atractive, mature şi trăiesc cu un scop, ducând vieţi pline de acţiuni care le călăuzesc spre succes. Sentimentul de a fi îndreptăţit să ai lucruri fără prea mult efort – atribuit naturii masculine – este contrar principiilor eticii protestante a muncii, precum şi imnului de victorie al antrenorului de fotbal american Vince Lombardi: „A câştiga nu este totul. Este singurul lucru”. Sentimentul de

a fi îndreptăţit să ai totul pus pe tavă fără a fi nevoit să munceşti pentru aceasta, pentru simplul fapt că eşti bărbat, face ca orice relaţie cu femeile să fie sortită eşecului, în afară de situaţia în care ele sunt disperate de ideea de a rămâne singure şi acceptă orice tip, chiar dacă este un ratat.

Prin descrierea simptomelor şi a cauzelor acestor tendinţe sumbre, sperăm să clarificăm modul în care lucrurile au ajuns în această stare şi să stabilim cadrul pentru implementarea soluţiilor pe care le vom prezenta în Partea a treia.

Partea întâi

SIMPTOME

1

Deziluzia educaţiei

David Brooks, jurnalist la *New York Times,* a scris că epoca informaţiei este eliberatoare, pentru că aceasta permite preluarea sarcinilor noastre mentale obişnuite de nişte „servitori cognitivi” externi.[18] La un moment dat în viitor,

[18] Brooks, D. (26 octombrie 2007). „The Outsourced Brain.” Preluat la 17 mai 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2007/10/26/opinion/26brooks.html.

s-ar putea ca domnul Brooks să aibă dreptate. Totuşi, deocamdată, pe cât de eliberatoare este această capacitate de externalizare din mai multe puncte de vedere, ea transformă lumea – după cum a conchis oratorul Gary Turk – într-un loc plin de „telefoane inteligente şi oameni fraieri”[19]. Nicholas Carr, autorul cărţii *Superficialii*[20], afirmă că problema legată de această noţiune este că „susţinătorii ideii de externalizare confundă memoria de lucru cu memoria pe termen lung. Atunci când cineva nu reuşeşte să consolideze un fapt, o idee sau o experienţă în memoria de lungă durată, individul nu «eliberează» spaţiu din creierul său pentru alte funcţii”[21]. Carr argumentează că stocarea amintirilor în memoria pe termen lung nu ne reduce capacitatea mentală, ci acest lucru sporeşte mai degrabă nivelul nostru de inteligenţă, deoarece facilitează învăţarea noilor idei şi deprinderi în viitor. Cu alte cuvinte, noi credem că suntem mai deştepţi decât suntem în realitate.

La nivel de cultură, ne pierdem abilitatea de susţinere a atenţiei. Pe măsură ce „externalizăm” tot mai mult, reţinem tot mai puţin, iar ca urmare, ştim tot mai puţin. În timp ce 76 % din americani au susţinut că au urmărit, au citit sau au ascultat ştirile zilnic, mai puţin de jumătate dintre aceştia au spus că au fost atenţi şi la altceva în afara titlurilor.[22] Aşadar, aceasta este potenţiala iluzie a

---

[19] Turk, G. (25 aprilie 2014). „Look Up.” Preluat la 7 mai 2014 de la YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=Z7dLU6fk9QY.

[20] Ediţia în limba română: Editura Publica, 2012.

[21] Carr, N.G. (2010). Superficialii. Efectele internetului asupra creierului uman. Bucureşti: Editura Publica, 2012, p. 256.

[22] „The Personal News Cycle.” (martie 2014). Preluat la 5 iunie 2014 de la Media Insight Project, American Press Institute:

cunoaşterii. Este pericolul de a avea un nivel superficial de cunoaştere, crezând, în acelaşi timp, că ştii totul. Un profesor de limba engleză, pensionat, ne-a mărturisit că, spre sfârşitul carierei sale, a observat că, deşi elevii săi credeau că înţelegeau un subiect, atunci când erau nevoiţi să îl descrie, se împotmoleau. Unul dintre elevi chiar a abandonat cursul după ce a refuzat să-şi revizuiască munca. Acest comportament exemplifică, la o scală mai mică, atitudinea generală de „a renunţa înainte de a încerca” un lucru, care a pătruns în mintea tinerilor băieţi.

Unii oameni consideră că băieţii nu se descurcau bine la şcoală şi îşi chinuiau profesorii, încă de la începutul istoriei consemnate. O metaanaliză recentă de mare anvergură a investigat peste 300 de studii care reflectau notele a peste 500 000 de băieţi şi aproape 600 000 de fete şi a arătat că, de-a lungul mai multor decenii, fetele de pretutindeni din lume au obţinut note mai mari decât băieţii la toate materiile.[23] Autorii au sugerat că aceste date infirmă teoria „crizei băieţilor”, dar noi nu suntem de acord. Notele bune au devenit cruciale pentru dobândirea unui venit decent, iar acesta este un motiv în plus ca societatea să le arate băieţilor importanţa succesului şcolar. De asemenea, băieţii obişnuiau să demonstreze o motivaţie mult mai puternică de a lupta şi de a reuşi în privinţa oricărui alt

---

http://www.americanpressinstitute.org/wpcontent/uploads2014/03/The_Media_Insight_Project_The_Personal_News_Cycle_Final.pdf.

[23] Voyer, D. (9 aprilie 2014). „April 29, 2014 Girls Make Higher Grades than Boys in All School Subjects, Analysis Finds.” Preluat la 22 iulie 2014 de la American Psychological Association: http://www.apa.org/news/press/releases/2014/04/girls-grades.aspx; vedeţi şi Voyer, D. şi Voyer, S.D. (2014). „Gender Differences in Scholastic Achievement: A Meta-Analysis”, Psychological Bulletin, 140 (4). Preluat la 22 iulie 2014 de la http://www.apa.org/pubs/journals/releases/bula0036620.pdf.

aspect al vieţii – să se mute din casa părintească, să-şi găsească o prietenă sau o soţie, să-şi impună obiective pe termen lung şi să-şi construiască o carieră – care, în prezent, le lipseşte cu desăvârşire.

Pentru prima dată în istoria Statelor Unite, băieţii au parte de mai puţină instruire decât taţii lor.[24] Mai mult, mediile academice au devenit acum un obiectiv preponderent feminin. Fetele au o performanţă mai bună decât băieţii la fiecare nivel de şcolarizare, de la şcoala primară până la universitate. În Statele Unite, până la vârsta de 13 sau 14 ani, nici măcar un sfert dintre băieţi nu se descurcă foarte bine la scriere sau la citire, în timp ce 41 % din fete au o performanţă bună la scriere, respectiv 34 % din ele, la citire.[25] De asemenea, 70 % din cele mai slabe note obţinute la şcoală aparţin băieţilor.[26] Asemenea diferenţe de performanţă între genuri se întâlnesc peste tot în lume. Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică a arătat că băieţii au tendinţa de a repeta anii de şcoală mai frecvent decât fetele, obţin

---

[24] Cribb, R. (25 noiembrie 2011). „The Grim Evidence That Men Have Fallen Behind Women.” Preluat la 26 noiembrie 2011 de la Toronto Star: http://www.thestar.com/life/2011/25/rob_cribb_the_grim_evidence_that_men_have_fallen_behind_women.html.

[25] Salahu-Din, D., Persky, H. şi Miller, J. (2008). The Nation’s Report Card: Writing 2007. Preluat la 11 noiembrie 2011 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite (NCES 2007-496): http://nces.ed.gov/nationsreportcard/pdf/main2007/2007496.pdf. p. 64.

[26] Stern, P. (Director) (2006). Raising Cain: Boys in Focus [documentar]. Statele Unite: PBS Films.

note mai mici şi au o rată de promovabilitate mai scăzută la examenele finale. În unele ţări, precum Suedia, Italia, Noua Zeelandă şi Polonia, fetele au obţinut nişte scoruri atât de bune la proba de citire din cadrul Evaluării PISA (o testare globală a abilităţilor şi a cunoştinţelor şcolare), încât performanţa lor se situa, practic, începând cu un an până la un an şi jumătate înainte faţă de cea a băieţilor.[27] La nivel mondial, numai în jumătate dintre statele participante la Evaluarea PISA din 2009, băieţii au avut rezultate superioare fetelor doar la matematică, dar această diferenţă a reprezentat doar o treime din proporţia aceleia înregistrate la citire.[28]

În cartea *The War Against Boys* (Războiul împotriva băieţilor), Christina Hoff Sommers, cercetătoare la Institutul Iniţiativei Americane de Cercetare a Politicii Publice, a descris chiar mai multe dezechilibre. Ea a susţinut nu numai că există mai multe fete decât băieţi în Senatul şcolii, în societăţile de onoare[29] şi în cadrul cluburilor de activităţi extraşcolare, dar şi că ele îşi fac mai mult temele, citesc mai multe cărţi şi au o performanţă

---

[27] Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools (2012). Preluat la 8 iunie 2014 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://www.oecd.org/education/school/50293148.pdf. p. 22.

[28] PISA 2009 at a Glance (2010). Preluat la 8 iunie 2014 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://www.oecd-library.org/docserver/download/9810131ec008.pdf?expires=1402278232&id=id&accname=guest&check-sum=BDB231357DFDA0AEA929A60B339F737C. p. 22.

[29] Societăţile de onoare sunt organizaţii şcolare americane care oferă recunoaştere elevilor sau studenţilor care obţin performanţe superioare, adesea în cadrul unor discipline specifice, membrii acestora fiind, de obicei, aleşi în funcţie de mediile şcolare. (N.t.)

mai bună decât băieţii la arte şi la muzică. În acelaşi timp, mai mulţi băieţi sunt exmatriculaţi sau nu promovează anul şcolar în curs. Simplu spus, fetele sunt mai „implicate” în mediul academic.[30]

Mai mulţi băieţi decât fete vin la şcoală nepregătiţi – fără cărţi, hârtie şi creioane sau fără teme.[31] De două ori mai mulţi băieţi consideră că şcoala este „o pierdere de timp” şi întârzie la cursuri.[32] În mod predictibil, elevii care au cele mai mici scoruri la teste şi vin la şcoală nepregătiţi sunt mai numeroşi decât elevii care obţin scoruri ridicate şi sunt nepregătiţi, raportul fiind de peste doi la unu.[33]

În prezent, principalele cauze ale dizabilităţii la copii sunt tulburările mentale, care „reprezintă jumătate dintre dosarele înregistrate în anul 2012, comparativ cu doar 5 sau 6 % din dosarele înregistrate în urmă cu douăzeci de ani”, afirmă medicul specializat în psihiatrie pediatrică

---

[30] Sommers, C.H. (2013). The War Against Boys: How Misguided Policies Are Harming Young Men. New York, NY: Simon & Schuster. p. 14.

[31] Planty, M., et al. (iunie 2007). The Condition of Education 2007 (NCES 2007-064). Preluat la 5 iunie 2014 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite: http://nces.ed.gov/pubs2007/2007064.pdf.

[32] The Weaker Sex. (7 mai 2015). Preluat la 24 august 2015 de la The Economist: http://www.economist.com/news/international/21645759-boys-are-being-outclassed-girls-both-school-and-university-and-gap.

[33] Planty, M., et al. (iunie 2007). The Condition of Education 2007 (NCES 2007-064). Preluat la 5 iunie 2014 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite: http://nces.ed.gov/pubs2007/2007064.pdf.

Victoria Dunckley.[34] Incidenţa diagnosticului de tulburare de hiperactivitate cu deficit de atenţie (ADHD) a crescut cu 5 % în fiecare an între 2003 şi 2011; probabilitatea ca băieţii să primească acest diagnostic pe tot parcursul vieţii este de două până la de trei ori mai ridicată decât în cazul fetelor,[35] iar din acest motiv, există şi o probabilitate mai crescută ca lor să li se prescrie medicaţie stimulantă, cum ar fi Ritalin, încă din şcoala primară.

Mai mult decât atât, există o probabilitate mai ridicată ca băieţii să renunţe la şcoală.[36] Centrul Naţional pentru

---

[34] Dunckley, V.L. (2015). Reset Your Child's Brain: A Four-Week Plan to End Meltdowns, Raise Grades, and Boost Social Skills by Reversing the Effects of Electronic Screen-Time. Novato, CA: New World Library. p. 2.

[35] Attention-Deficit / Hiperactivity Disorder (ADHD) (f.d.). Preluat la 8 iunie 2014 de la Divizia pentru Dezvoltare Umană, Centrul Naţional pentru Malformaţii Congenitale şi Dizabilităţi de Dezvoltare, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/ncbddd/adhd/data.html.

[36] Notă: Potrivit NCES, în Statele Unite, între 2008 şi 2009, băieţii aveau o probabilitate cu aproximativ 22 % mai ridicată decât fetele să renunţe la liceu. Aceasta este media procentajelor preluate din aceste două surse (13 % şi respectiv, 30 %). Vedeţi: Chapman, C., Laird, J. şi KewalRamani, A. (decembrie 2010). Trends in High School Drpout and Completion Rates in the United States: 1972-2008 (NCES 2011-012). Preluat la 5 iunie 2014 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite: http://nces.ed.gov/pubs2011/2011012.pdf. p. 24; Chapman, C., Laird, N., Ifill, N. şi KewalRamani, A. (octombrie 2011). Trends in High School Dropout and Completion Rates in the United States: 1972-2009 (IES 2012-006). Preluat la 5 iunie 2014 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite: http://nces.ed.gov/pubs2012/2012006.pdf. p. 22. Notă: În Canada, cinci băieţi renunţă la şcoală la fiecare trei fete care fac acelaşi lucru.

Statistică în Educaţie din Statele Unite constată efectele negative cumulative ale acestei tendinţe:

> Persoanele în vârstă de 25 de ani care au părăsit şcoala au raportat o sănătate mai precară decât adulţii care nu au renunţat la şcoală, indiferent de venit... De asemenea, persoanele care abandonează şcoala sporesc, peste măsură, proporţia deţinuţilor şi a celor condamnaţi la pedeapsa cu moartea, la nivel naţional. Comparând tinerii care renunţă la liceu cu aceia care termină liceul, se constată că renunţarea la liceu a unei singure persoane este asociată cu pierderi economice de aproximativ 240 000 de dolari în decursul vieţii acesteia, din cauza contribuţiilor mai reduse la bugetul statului... [abandonul şcolar mai este asociat cu] niveluri mai mari ale infracţionalităţii şi ale dependenţei de veniturile obţinute prin ajutor social.[37]

Sondajul Naţional Longitudinal al Tineretului, un studiu care a debutat în 1997 şi s-a sfârşit în 2012, a arătat că până la vârsta de 27 de ani, o treime dintre femei obţinuseră diplome de licenţă, comparativ cu numai unu din patru bărbaţi.[38] Până în anul 2021, în ceea ce priveşte

---

Vedeţi: Richards, J. (6 ianuarie 2011), „School Dropouts: Who Are They and What Can Be Done?” Preluat la 26 decembrie 2011 de la Institutul C.D. Howe: http://www.cdhowe.org/pdf/ebrief_109.pdf. p. 1.

[37] Chapman, C., Laird, J. şi KewalRamani, A. (decembrie 2010). Trends in High School Dropout and Completion Rates in the United States: 1972-2008 (NCES 2011-012). Preluat la 5 iunie 2014 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite: http://nces.ed.gov/pubs2011/2011012.pdf. p. 1.

[38] America’s Young Adults at 27: Labor Market Activity, Education, and Household Composition: Results From a Longitudinal Survey Summary (26 martie 2014). Preluat la 7 mai 2014 de la Biroul de Statistică a Muncii, Departamentul Muncii al Statelor Unite (USDL-14-0491): http://www.bls.gov/news.release/nlsyth.nr0.htm.

Statele Unite, se estimează că femeile vor obţine 58 % din totalul diplomelor de licenţă, 62 % din totalul diplomelor de disertaţie şi 54 % din totalul doctoratelor.[39] Există tendinţe similare şi în alte ţări. În Canada și Australia, 60 % din absolvenţii universităţilor sunt femei.[40] În Anglia, mai puţin de trei băieţi se înscriu la universitate la fiecare patru fete care fac acest lucru, iar în Ţara Galilor şi în Scoţia, cu 40 % mai multe fete decât băieţi se înscriu în mediul academic,[41] o diferenţă care se extinde şi la cei care provin din medii defavorizate.[42]

---

[39] Hussar, W.J. şi Bailey, T.M. (ianuarie 2013). Projections of Education Statistics to 2021 (NCES 2013-008). Preluat la 9 mai 2014 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite: http://nces.ed.gov/pubs2013/2013008.pdf. pp. 75-7.

[40] Frenette, M. şi Zeman, K. (1 decembrie 2008). Why Are Most University Students Women? Evidence Based on Academic Performance, Study Habits and Parental influences. Preluat la 22 septembrie 2014 de la Statisticile Canada: http://statcan.gc.ca/pub/81-004-x/2008001/article/10561-eng.htm; Maslen, G. (25 noiembrie 2013). „Degrees of Separation: More Women Enrolling at Universities.” Preluat la 22 septembrie 2014 de la Sydney Morning Herald: http://www.smh.com.au/national/education/degrees-of-separation-more-women-enrolling-at-universities-20131124-2y46e.html.

[41] Griffiths, S. (18 august 2013). „Girls Crowd the Campus as Boys Lose Taste for Uni.” Preluat la 20 iunie 2014 de la Sunday Times: http://www.thesundaytimes.co.uk/sto/news/uk_news/Education/article1302079.ece.

[42] Kirkup, J. (31 ianuarie 2014). „Boys being Left Behind as University Gender Gap Widens.” Preluat la 10 octombrie 2014 de la Telegraph: http://www.telegraph.co.uk/education/educationnews/10608739/Boys-being-left-behind-as-university-gendergap-widens.html.

Două treimi dintre elevii din cadrul programelor de recuperare şcolară specială sunt băieţi. Nu este o problemă legată de coeficientul de inteligenţă – pur şi simplu, ei nu depun efort, iar aceasta se reflectă în absenţa opţiunilor de carieră. Aceste discrepanţe sunt chiar mai mari pentru băieţii care provin din comunităţile minoritare: doar 34 % din diplomele de licenţă acordate studenţilor afro-americani sunt obţinute de băieţi afro-americani, iar numai 39 % din diplomele de licenţă acordate studenţilor hispanici sunt obţinute de băieţi care au această origine.[43]

Pentru noi, este evident că a sosit momentul unui apel ferm pentru trezirea la realitate, care să răsune în fiecare ţară din lume în care tinerii băieţi nu reuşesc să aibă o performanţă şcolară adecvată. Consecinţele pentru ei, pentru familiile şi comunităţile lor sau chiar destinul naţional ar putea fi dezastruoase dacă nu se vor iniţia acţiuni corectoare radicale cât mai curând.

2

Când bărbaţii decid să nu mai lucreze

Unde a dispărut etica protestantă a muncii din mintea tinerilor din zilele noastre? În primul deceniu al secolului XXI, procentajul adolescenţilor americani şi al persoanelor cu puţin peste 20 de ani încadrate în muncă a scăzut semnificativ;[44] iar rata de angajare a bărbaţilor cu vârsta cuprinsă între 25 şi 54 de ani a scăzut treptat de la

[43] Degrees Conferred by Sex and Race (2012). Preluat la 5 iunie 2014 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite: http://nces.ed.gov/fastfacts/display.asp?id=72.

sfârşitul anilor ’60.[45] Tendinţe similare se remarcă pretutindeni în lume[46], ceea ce înseamnă că milioane de bărbaţi nu au ocupaţie.

Globalizarea economiilor din întreaga lume este în creştere, ceea ce înseamnă că ritmul rapid al modernizării are consecinţe puternice pentru toate naţiunile. Recesiunea mondială din 2009 a fost cea mai gravă recesiune de după al Doilea Război Mondial, ducând la dublarea ratei de şomaj în cazul bărbaţilor. Jumătate din cele 6,5 milioane de slujbe din Statele Unite s-au pierdut de la cea mai recentă recesiune din manufactură şi construcţii[47], iar multe dintre aceste tipuri de slujbe nu se

---

[44] Notă: Între 2000 şi 2010, procentajul adolescenţilor americani încadraţi în muncă a scăzut cu 42 %, iar numărul angajaţilor cu vârsta cuprinsă între 20 şi 24 de ani a scăzut cu 17 %. Vedeţi: Symonds, W.C., Schwartz, R.B. şi Ferguson, R. (februarie 2011). „Pathways to Prosperity: Meeting the Challenge of Preparing Young Americans for the 21st Century.” Preluat la 30 mai 2014 din Raportul emis în cadrul Proiectului Pathways to Prosperity, Şcoala Postuniversitară pentru Educaţie Harvard: http://www.gse.harvard.edu/news_events/features/2011/Pathways_to_Prosperity_Feb2011.pdf. pp. 4-5.

[45] Short-Term Labour Market Statistics. Employment rate, Aged 25-54, Males, Level, rate or quantity series, s.a. (n.d) Preluat la 1 septembrie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://stats.oecd.org/; vedeţi şi: Yarrow, A. (3 aprilie 2015). The American male worker: an endangered species. Preluat la 24 august 2015 de la San Francisco Chronicle: http://www.sfchronicle.com/opinion/article/The-American-male-worker-an-endangered-species-6173875.php.

[46] Ibidem.

[47] Coombes, A. (16 iulie 2009). „Men Suffer Brunt of Job Losses in Recession.” Preluat la 10 mai 2014 de la Wall Street Journal:

vor mai întoarce.[48] Industriile manufacturiere care nu mai acordă importanţă abilităţilor manuale şi tehnice, mizând, în schimb, pe progresele tehnologice – precum industria automobilelor – semnifică faptul că multe ţări dezvoltate nu mai produc lucruri manual, creând o atmosferă de incertitudine pentru mulţi bărbaţi. Nici măcar obţinerea unei diplome de calificare superioară nu mai garantează angajarea.

Sănătatea – o industrie dominată de femei – a fost relativ izolată. Se preconizează că îngrijirea personală şi asistenţa medicală la domiciliu vor fi ocupaţiile care au cea mai rapidă dezvoltare şi că femeile vor ocupa o mare parte din aceste slujbe noi.[49] Aşadar, acest nou teritoriu plin de oportunităţi reprezintă un viitor strălucit pentru multe tinere, dar este mai degrabă o soartă sumbră pentru mulţi bărbaţi tineri şi isteţi, comparativ cu alte ocupaţii care erau disponibile pentru ei cu numai o generaţie sau două în urmă.

În plus, mai este ceva: o iluzie de superioritate. În ciuda faptului că situaţia nefastă a economiei vestice a contribuit la reducerea numărului de bărbaţi încadraţi în muncă, o colegă cu studii foarte înalte ne-a atras atenţia asupra unui fenomen nou. Unii dintre bărbaţi au acum un

---

http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052970203577304574272570149153010.

[48] Wessel, D. (6 mai 2010). Meet the Unemployable Man. Preluat la 25 august 2015 de la Wall Street Journal: http://www.wsj.com/articles/SB10001424052748703322204575226003417489846.

[49] Hartmann, H., Shaw, E. şi Pandya, E. (noiembrie 2013). Women and Men in the Recovery: Where the Jobs Are. Preluat la 17 noiembrie 2014 de la Institutul pentru Cercetarea Politicilor Feminine din Statele Unite: www.iwpr.org. p. 12.

sentiment al îndreptăţirii absolute pentru simplul fapt că ei există ca bărbaţi, iar ei nu trebuie să depună niciun efort pentru a dobândi acest statut privilegiat. În prezent, mulţi bărbaţi preferă comoditatea pe termen lung alături de mama şi tata sau în cadrul mariajelor şi al relaţiilor de concubinaj. Se pare că un număr surprinzător de mare dintre ei refuză să muncească pentru a aduce bani în casă sau chiar să participe la sarcinile gospodăreşti pentru a menţine ordinea în spaţiul în care trăiesc. Unu din şase bărbaţi în floarea vârstei care nu muncesc de bunăvoie recunosc că nu îşi doresc o slujbă[50], iar aproape jumătate dintre aceştia spun că slujbele disponibile nu sunt demne de ei sau nu sunt destul de bine plătite ca să „le facă vieţile mai bune”[51]. Aceşti tipi se mulţumesc numai să piardă timpul văzându-şi de „treaba lor”, dar fără a se ocupa cu nimic din ceea ce, în mod tradiţional, se aseamănă cu munca.

Unii chiar au reformulat ideea de dependenţă, astfel încât aceasta să pară o realizare, şi nu un eşec social, simţind că este dreptul lor să se sustragă de la nevoia de a câştiga bani sau de a purta corvoada sarcinilor gospodăreşti. Într-un fel, ei seamănă cu acei gigolo de modă veche, bărbaţi atrăgători de care aveau grijă femei mai în vârstă în schimbul întâlnirilor şarmante şi al

---

[50] Pitts, M., Robertson, J. şi Terry, E. (10 aprilie 2014). Reasons for the Decline in Prime-Age Labor Force Participation. Preluat la 24 august 2015 de la Banca Federală de Rezerve din Atlanta: http://macroblog.typepad.com/macroblog/2014/04/reasons-for-the-decline-in-prime-age-labor-force-participation-.html.

[51] Appelbaum, B. (11 decembrie 2014). The Vanishing Male Worker: How America Fell Behind. Preluat la 24 august 2015 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2014/12/12/upshot/unemployment-the-vanishing-male-worker-how-america-fell-behind.html?abt=0002&abg=1&_r=1.

aventurilor sexuale, cu excepţia faptului că acest nou tip de masculi îşi doresc totul şi oferă foarte puţin înapoi. Analizaţi poveştile următoare pe care colegii noştri le-au împărtăşit cu noi:

> O fizioterapeută pe care o cunosc s-a căsătorit cu un tip care, practic, a renunţat la slujba sa imediat după nunta lor. Ea muncea şi făcea toate treburile gospodăreşti. Ajungea acasă după o zi lungă la serviciu, după ce îşi cărase echipamentul său greu prin ploaie, iar el nici măcar nu ieşise ca să o ajute să ducă din lucruri. Când intra în casă, el o întreba ce aveau la cină, iar ea trebuia să plece la magazin şi apoi să vină înapoi acasă pentru a găti. El stătea toată ziua fără să facă nimic. Un tip drăguţ, simpatic, dar care nu muncea sau nu îşi dorea să o facă. Ea a divorţat de el după patru ani de căsnicie.
> O altă cercetătoare pe care o cunosc este împreună cu un tip care a renunţat la slujba lui pentru a se întoarce la studii. Deşi are o datorie de 100 000 de dolari, nu este capabil să aibă o slujbă stabilă. Ea îl susţine, dar el nu îşi doreşte să se căsătorească sau să o ajute cu niciuna din treburile casei.

De ce rămân femeile lângă asemenea tipi? Până şi mamele lor i-ar numi leneşi. După cum vom explora mai în profunzime în Capitolul 20, alternativa deprimantă pentru aceste femei bine educate pare să fie singurătatea, aşadar ele rămân la alegerea lor greşită până când situaţia devine atât de insuportabilă, încât decid să îi părăsească pe aceşti pierde-vară.

În anii care au urmat după discursul meu TED, *Demise of Guys* (Declinul băieţilor – discursul lui Philip Zimbardo), multe tinere talentate şi atrăgătoare au venit la mine în cadrul conferinţelor pe diverse teme pe care le-am ţinut pretutindeni în lume pentru a-mi împărtăşi experienţele lor. Poveştile acestor femei profesioniste, cu vârsta cuprinsă între 25 şi 40 şi ceva de ani, aveau aceeaşi tematică: dificultatea de a găsi un bărbat de o vârstă similară şi dintr-un mediu asemănător cu al lor care să fie

în stare să poarte o conversaţie simplă sau care să înţeleagă bunele maniere ale comunicării interpersonale necesare atunci când întâlneşte o persoană nouă faţă de care pare să fie atras.

Scenariul tipic este că tipul descrie în detaliu mediul din care provine, slujba lui din prezent, noua aplicaţie la care lucrează sau noul site pe care plănuieşte să îl conceapă, după care se uită în gol, poate comandă ceva de băut sau, mai rău, îşi scoate telefonul în mijlocul conversaţiei şi începe să îşi verifice e-mailurile şi mesajele. Nu există niciun indiciu că el şi-ar dori ca femeia din faţa lui să-şi împărtăşească povestea personală sau profesională. „Cât despre tine?” ei nu întreabă.

Când am ţinut prima prelegere pe această temă, m-am concentrat asupra băieţilor tineri, de la adolescenţă până la 25 de ani. Aceste femei erau de acord că problema începe atunci şi se tot amplifică. Oricare ar fi cauza, leacul este sigur: bărbaţii care îşi doresc să atragă, să se întâlnească şi poate chiar să formeze un cuplu cu femei cu un statut similar trebuie să înveţe cum să vorbească cu ele. Au nevoie de timp pentru a exersa să fie mai sociabili, să fie mai preocupaţi de cei din jurul lor şi să poată găsi lucruri în comun cu alte persoane.

Pe lângă neînţelegerea faptului că toate relaţiile implică o negociere a drepturilor şi a obligaţiilor, acest sentiment de îndreptăţire ne mai sugerează lipsa simţului datoriei. Stigmatizarea şomajului încă există, dar nu este nici pe departe la fel cum era cândva. Aceşti bărbaţi nu fac legătura între responsabilitate, achitarea datoriilor şi succes. Unora dintre ei nu le pasă. Alţii se comportă ca şi cum ar obţine tot ceea ce îşi doresc pentru simplul motiv că se întâmplă să fie primii la rând atunci când se deschid uşile sau când începe petrecerea.

Un tânăr ne-a spus următoarele lucruri în comentariile sale din sondaj:

> Credinţa mea este că îndreptăţirea îi poate dezvolta pe bărbaţi. Ei sunt îndreptăţiţi la a avea responsabilitate. Succesul se referă la îndeplinirea responsabilităţii, ceea ce îi va permite lumii să aibă încredere în modul în care ei vor contura viitorul. Da, bărbaţii pot fi puternici dacă le pasă de ceilalţi. Responsabilităţile – precum a fi amabil şi gentilom, a avea bune maniere şi a-şi arăta politeţea faţă de ceilalţi, a prelua îndatoriri pentru a linişti alte persoane, a fi altruist – îi pot ajuta pe tineri să se regăsească... Secretul de a fi bărbat constă în responsabilitate. Este vorba despre responsabilitatea de a avea grijă de propria persoană, evitând să se distrugă sau să se maltrateze, dar şi de a avea grijă de ceilalţi, evitând să îi distrugă sau să abuzeze de ei.

Noi suntem întru totul de acord. Cu toate acestea, se pare că acest nou sentiment de îndreptăţire al bărbaţilor este diferit faţă de ceea ce a fost în trecut. Este ceva generalizat, care se extinde la mai multe aspecte şi activităţi, ceea ce are tendinţa de a compromite orice relaţie socială sau romantică semnificativă. Aceşti bărbaţi încearcă să imite nişte celebrităţi şi personalităţi de succes din mass-media precum faimosul baschetbalist Michael Jordan, actorul Ashton Kutcher sau antreprenorul Mark Zuckerberg, care par să le aibă pe toate; însă ei văd şi admiră doar rezultatele şi produsele lor dezirabile. Ceea ce lipseşte din analiză este aprecierea lucrurilor care fac posibile succesul: multă muncă, încercări şi obstacole, practică şi eşecuri, care fac parte din procesul strădaniei de a atinge un scop. De obicei, lucrurile bune din viaţă presupun asumarea unui angajament pentru a reuşi, abilitatea de a amâna recompensa, de a pune munca înaintea distracţiei şi de a înţelege importanţa şi necesitatea contractului social – fără a aştepta mai mult decât ceea ce este stipulat.

3

Masculinitatea excesivă: Sindromul de socializare intensă (SIS)

Timiditatea joacă un rol-cheie în ciclul cauzal complex dintre izolarea socială autoimpusă a multor bărbaţi tineri şi timpul excesiv petrecut de aceştia folosind pornografia şi jocurile video.

În mod tradiţional, timiditatea implică teama de respingere, din cauza inadecvării sociale pentru anumite grupuri sau indivizi, precum persoanele cu autoritate sau cele pe care cineva şi-ar dori să le impresioneze, cum ar fi membrii genului opus. În anii ’70 şi ’80, când eu (Philip Zimbardo) am iniţiat cercetarea ştiinţifică a timidităţii în rândul adolescenţilor şi al adulţilor, cam 40 % din populaţia Statelor Unite se considera timidă sau exagerat de timidă. Acelaşi procentaj de persoane au raportat că s-au confruntat cu timiditatea în trecut, dar au depăşit efectele sale negative. 15 % au spus că timiditatea lor apărea doar în anumite situaţii, cum ar fi la întâlnirile aranjate sau în timpul unei expuneri în public. Aşadar, numai 5 % au mărturisit că nu simt niciodată timiditate.

Oricum, de-a lungul ultimilor treizeci de ani, procentajul a crescut. Într-un sondaj din 2007 realizat asupra studenţilor Institutului de Cercetare a Timidităţii din cadrul Universităţii Indiana Southeast, 84 % din participanţi au spus că au fost timizi la un moment dat în viaţa lor, 43 % au spus că sunt timizi în prezent şi doar 1 % din ei au susţinut că nu au fost timizi niciodată. Două treimi dintre cei care se considerau timizi la acel moment au spus că

timiditatea era o problemă personală.[52] Teama profundă de respingere socială a crescut, în parte, din cauza tehnologiei, care reduce interacţiunea socială faţă în faţă, directă, precum conversaţiile cu alte persoane, solicitarea informaţiilor, cumpărăturile, mersul la bancă, împrumutul cărţilor de la bibliotecă şi multe altele. Internetul face totul pentru noi mai rapid, mai acurat şi fără a necesita stabilirea legăturilor sociale. Oarecum, comunicarea virtuală le permite celor foarte timizi să intre mai uşor în legătură cu alte persoane, aflându-se pe tărâmul comunicării asincrone.[53] Totuşi, credem că aceasta îngreunează stabilirea legăturilor în viaţa reală. Cercetătorul Bernardo Carducci a remarcat următoarele:

> (...) dinamica tehnologiei afectează natura comunicării interpersonale, astfel încât avem experienţa unor interacţiuni electronice mai structurate, dar, în acelaşi timp, se reduce spontaneitatea interacţiunilor sociale care ne oferă oportunitatea de a ne dezvolta şi de a practica abilităţi de comunicare, cum ar fi negocierea, conversaţia, decodarea limbajului corporal şi a expresiilor faciale, necesare pentru stabilirea noilor prietenii şi pentru consolidarea relaţiilor noastre mai apropiate.[54]

Această nouă formă de timiditate nu mai apare, pentru că, în timp ce ne dorim să avem contacte, ne temem că am făcut o impresie proastă şi, deci, că am putea fi respinşi. Mai degrabă, ea este cauzată de *lipsa* dorinţei de

---

[52] Carducci, B., comunicare personală, 4 decembrie 2014.

[53] Comunicarea asincronă este un mod de comunicare ce nu se desfăşoară în timp real, existând un decalaj între momentul în care se furnizează o informaţie şi momentul în care informaţia este recepţionată; de aceea nu este necesar ca ambii participanţi la discuţie să fie conectaţi simultan în faţa calculatoarelor. (N.t.)

[54] Carducci, B., comunicare personală, 4 decembrie 2014.

a stabili legături sociale, dintr-o neştiinţă de a o face. De aici, o şi mai mare distanţare de ceilalţi şi o creştere a stângăciei în relaţiile sociale. Iată de ce această nouă timiditate devine tot mai puternică, este interiorizată şi, mai rău, nici măcar nu este recunoscută, chiar dacă duce la absenţa contactului cu majoritatea celorlalţi oameni. Din acest motiv, multe persoane timide se comportă ciudat sau nepotrivit faţă de colegii sau superiorii lor, în situaţii nefamiliare şi în interacţiunile directe cu o persoană care aparţine genului opus.

Dincolo de creşterea constantă a timidităţii, o altă diferenţă din prezent este că timiditatea caracteristică bărbaţilor tineri are mai puţin legătură cu teama de respingere şi este mai mult o stânjeneală socială generală – nu ştiu ce să facă, unde, când sau cum. Majoritatea tinerilor ştiau cândva să danseze. Acum, ei nici măcar nu mai ştiu cum să găsească subiecte comune, abordând domeniul relaţiilor sociale ca nişte turişti aflaţi pe un teritoriu străin care nu sunt capabili şi nici nu îşi doresc să ceară indicaţii. Mulţi dintre ei nu cunosc expresiile faciale şi regulile limbajului nonverbal sau verbal care îi permit unei persoane să se simtă confortabil când vorbeşte sau ascultă pe cineva, apoi să îi răspundă amabil. Această lipsă a abilităţilor sociale se manifestă mai ales atunci când există nişte femei atrăgătoare prin preajmă.

Absenţa acestor abilităţi sociale critice, esenţiale pentru gestionarea relaţiilor sociale apropiate, încurajează retragerea, care conferă iluzia siguranţei. Fetele şi femeile sunt şi ele predispuse eşecului; siguranţa înseamnă retragerea în lumi virtuale şi imaginare care, prin exerciţiu, devin şi mai familiare şi mai predictibile şi, în cazul jocurilor video, mai controlabile. O formă ciudată de timiditate a evoluat pe măsură ce sinele digital a devenit tot mai diferit de operatorul său din realitate. Eul este

jucătorul; personajul este observatorul, iar lumea exterioară se rezumă la dimensiunile dormitorului unui tânăr. Astfel, putem spune că timiditatea este atât o cauză a problemei, cât şi o consecinţă a consumului excesiv de jocuri video şi de pornografie. Un tânăr participant la sondajul nostru a comentat următoarele lucruri:

> Folosesc constant jocurile video şi pornografia, (...) dar mereu am avut un aspect fizic mediocru şi dintotdeauna am urât efortul istovitor necesar pentru a mulţumi persoanele de genul opus. Este costisitor, derutant şi rareori de succes. Simt că niciuna dintre relaţiile personale pe care le-am avut cu oricare fată sau femeie pe care o cunosc nu a însemnat nimic pentru mine şi că acest lucru poate fi cu uşurinţă înlocuit de compania masculină, în timp ce pornografia se ocupă de restul.

Băieţii cu băieţii, fetele cu fetele: Sindromul de socializare intensă (SIS)

În filmul *My Fair Lady* (realizat după piesa de teatru *Pygmalion* scrisă de George Bernard Shaw), actorul principal Rex Harrison a reuşit să transforme cu succes o florăreasă săracă într-o femeie incredibil de frumoasă şi sofisticată, rolul său fiind interpretat de Audrey Hepburn. Atunci când ea se necăjeşte din cauză că el nu îi oferă deloc afecţiune şi nici măcar nu recunoaşte eforturile ei de a-şi schimba viaţa într-un mod atât de radical, sugerându-i faptul că şi-ar dori să aibă parte şi de puţin romantism, el o respinge grosolan. Apoi Harrison îi cântă o piesă în semn de nemulţumire prietenului său, Pickering: „De ce nu poate o femeie să fie mai mult ca un bărbat?”[55]

---

[55] Loewe, F. şi Lerner, A.J., „A Hymn to Him” [versiunea originală lansată în 1956 de Sony BMG Music Entertainment] (f.d.). Preluat la 21 februarie 2012, de la ST Lyrics:

Făcând acest lucru, el demonstrează ceea ce noi credem că este, de fapt, un set comun de atitudini şi valori pentru o mare parte dintre bărbaţi: o preferinţă intensă pentru compania masculină, în detrimentul legăturilor sau a parteneriatelor cu femeile.

O ilustrare mai modernă a acestei atitudini poate fi văzută în comedia romantică din 1999 cu titlul *O fată minunată*, ai cărei protagonişti sunt Freddie Prinze Jr. şi Rachael Leigh Cook. După ce iubita populară, dar plină de sine a lui Zack (Prinze) îl părăseşte pentru o vedetă de televiziune, acesta se consolează cu ideea că ea ar putea fi înlocuită de oricare altă fată din liceul său. Pus pe şotii, unul dintre prietenii lui îl contrazice şi pariază că Zack nu va reuşi să o transforme pe tocilara interesată de artă şi lipsită de popularitate Laney (Cook) într-o Regină a Balului în şase săptămâni. După încercări repetate prin care el îşi etalează şarmul şi se străduieşte să o convingă de faptul că eforturile lui nu sunt vreo farsă, Laney pătrunde în lumea lui Zack şi acceptă ca sora acestuia să o aranjeze, arătându-şi frumuseţea ascunsă. Abia după transformarea ei exterioară el devine atras de ea şi dezvoltă nişte sentimente autentice.

Împreună cu alţi doi cercetători, Sarah Brunskill şi Anthony Ferreras, Phil a numit acest fenomen Sindromul de socializare intensă *(Social Intensity Syndrome; SIS)*. Similar subculturii britanice din anii ’90 a tinerilor agresivi, sexişti şi puşi pe băutură *(laddism)*, dimensiunea principală a acestei „masculinităţi excesive” se poate rezuma astfel: a avea o preferinţă intensă pentru contextele sociale care implică preponderent prezenţa altor bărbaţi. Atracţia faţă de acest context social este mai puternică atunci când natura relaţiei este mai intensă, iar grupul devine tot mai exclusivist cu privire la tolerarea

---

http://www.stlyrics.com/lyrics/myfairlady/ahymntohim.htm.

altor persoane din afară sau a celor care nu se încadrează în criteriile pentru apartenenţă, în timp ce fiecare bărbat inclus este perceput ca fiind tot mai bine integrat. Exemple ale acestui tip de grupuri sociale pot fi cele militare – în special pe durata taberelor de instrucţie sau a misiunilor – găştile, echipele de sporturi de contact (cum ar fi echipele de fotbal american, rugby), cele formate din persoane care îşi petrec foarte mult timp la sală sau frăţiile. Bărbaţii trăiesc o formă de stimulare pozitivă – datorată secreţiei de cortizol, a activării sistemului adrenergic sau a creşterii nivelului de testosteron – atunci când simt că aparţin unor asemenea grupuri sociale în exclusivitate masculine. Treptat, bărbaţii se adaptează acelui nivel de intensitate socială, care începe să devină tipul lor preferat de interacţiune.

Pe de altă parte, aspectul pozitiv al acestui lucru este că multe organizaţii învaţă bărbaţii să lucreze împreună cu alţi bărbaţi, ceea ce este crucial pentru organizarea societăţii. Totuşi, odată cu trecerea timpului, acel nivel de intensitate socială devine un standard al funcţionării dezirabile, operând în mod inconştient. Bărbaţii trăiesc sentimentul izolării sociale, urmat de unul al plictiselii imediat după despărţirea de asemenea contexte sociale masculine intense, cum ar fi atunci când sunt nevoiţi să-şi petreacă timpul în grupuri mixte sau în cadrul întâlnirilor de familie. S-ar putea ca bărbaţii să prezinte simptome specifice sevrajului după ce se retrag din aceste contexte sociale intense; manifestările sunt cu atât mai puternice cu cât participarea anterioară la grupul lor masculin a fost mai lungă şi mai intensă.

Acest fenomen îşi atinge apogeul în zilele în care au loc competiţii sportive importante, precum Finala Campionatului Mondial de Fotbal sau duminica *Super Bowl*, când mulţi bărbaţi îşi doresc să fie înconjuraţi de

străini într-un bar şi să-l urmărească pe Tom Brady, celebrul fundaş al echipei *New England Patriots*, complet echipat, decât în dormitorul lor, cu o Kim Kardashian complet dezbrăcată. Renumitul site de pornografie *PornHub* a publicat recent un raport în care confirmă acest lucru. Pe durata *Superbowl XLVIII*, numărul de accesări ale site-ului s-a redus semnificativ, în special în Denver şi în Seattle, cele două oraşe ale căror echipe se calificaseră în competiţie. După terminarea jocului, s-a observat o creştere remarcabilă a accesărilor în Statele Unite şi în Canada, precum şi o creştere mai puţin considerabilă a accesărilor din toată lumea.[56]

Cu toate acestea, dorinţa ascunsă de a fi un mascul alfa sau de a aparţine unui „grup al băieţilor” este cu dublu tăiş. Pentru tinerii heterosexuali, aceste relaţii nu trebuie să devină prea apropiate sau personale din cauza temerii că ei ar putea părea feminini, homosexuali sau că aceasta ar putea dezechilibra coeziunea ori normele grupului. Aşadar, acest lucru impune o regulă a superficialităţii şi a distanţării fizice faţă de alţi bărbaţi, în afara unor gesturi precum a bate palma, a-l lovi uşor pe celălalt cu pumnul în umeri sau cu o palmă de încurajare pe spate. După cum ne-a mărturisit un militar de infanterie:

> Distanţa emoţională dintre băieţi este un lucru comun în contextul societăţilor războinice sau al unităţilor combatante. Bărbaţii pot discuta cu alţi bărbaţi de care le pasă, dar există o graniţă fină dincolo de care emoţiile nu pot trece. Această idee este ancorată în următorul principiu: printre camarazi, este accentuată individualitatea bărbaţilor, care nu trebuie să fie influenţaţi de nimic altceva în afară de propriul lor raţionament. Bărbaţii nu merg la război pentru că i-a convins cineva; ei merg la război pentru că ştiu că aşa este corect. În situaţii

[56] „Pornhub Traffic Change During Super Bowl XLVIII” (4 februarie 2014). Preluat la 12 mai 2014, de la PornHub: http://www.pornhub.com/insights/pornhub-super-bowl/.

competitive, prieteniile bărbaţilor se fundamentează pe abilităţile prin care ei îşi aduc contribuţia în cadrul grupului, amintindu-le că viaţa lor contează mai puţin decât competenţa lor. Exprimarea frământărilor pe care le ai înseamnă să le pui la îndoială abilitatea într-o competiţie, ceea ce compromite dinamica grupului, ori să te îngrijorezi pentru nivelul performanţei lor, atacând astfel întreaga echipă. În cele din urmă, aceasta seamănă foarte mult cu atitudinea unei femei cicălitoare.

Putem formula câteva predicţii interesante cu privire la consecinţele comportamentale posibile pentru bărbaţii care au un nivel crescut al sindromului de socializare intensă. Ei ar putea reacţiona la efectele negative ale retragerii din asemenea grupuri angajându-se în activităţi stimulative precum pasiunile sau comportamentele cu un grad ridicat de risc, certurile şi bătăile, consumul excesiv de alcool, dezvoltarea unor obiceiuri alimentare ciudate sau rigide, jocurile de noroc şi excesul de viteză. De asemenea, s-ar putea ca ei să compare bărbaţii şi femeile în mod nefavorabil. Ei pot petrece mai mult timp în grupuri masculine simbolice, alegând activităţi cum ar fi să vizioneze meciuri în vreun bar sportiv sau chiar să joace fotbal şi competiţii de baschet în mediul virtual, fiind incapabili să găsească lucruri în comun cu femeile. Astfel, au puţini prieteni de gen feminin sau nu au deloc.

Mesajele scrise sunt adesea forma exclusivă de comunicare din cadrul acestor anturaje. Nu numai că este comodă, dar le şi permite să comunice pasiv, în stilul lor. Noi aplicaţii precum *BroApp* – care trimite texte prestabilite unei prietene sau partenere – duc această tendinţă la un nivel cu totul nou. Creatorii săi au oferit următoarea explicaţie pe site-ul lor: „*BroApp* a fost realizată pentru a-i ajuta pe băieţi. Ştim că oamenii sunt ocupaţi şi că uită, uneori, să le transmită suficientă afecţiune partenerelor. Am inventat *BroApp*, astfel încât ei

să-şi poată comunica iubirea, chiar dacă uită să scrie un mesaj ei înşişi. *BroApp* poate prelua fără probleme responsabilităţile din cadrul relaţiilor”[57]. Dacă produsele alimentare *Easy Cheese* ar fi o aplicaţie, probabil că aceasta ar arăta ca *BroApp* – oarecum asemănătoare cu obiectul real, deşi ar lipsi ceva. De fapt, ar lipsi foarte mult. De ce ţi-ai mai dori să ai o relaţie dacă nici măcar nu îţi poţi aminti să scrii „te iubesc” sau „mă gândesc la tine” într-un mesaj?

Pentru unii, există chiar o distorsiune a memoriei, care presupune reamintirea mai puternică a aspectelor pozitive şi, în paralel, reamintirea mai vagă a momentelor negative din timpul petrecut în acele grupuri masculine.

Uneori, militarii gestionează acest deficit de stimulare solicitând atribuirea unei noi sarcini sau dând târcoale mediilor în care este probabil să se afle şi alţi bărbaţi care aparţin şi ei unor asemenea grupări de intensitate crescută, cum se întâmplă atunci când soldaţii se învârt pe holurile spitalelor militare. În acelaşi mod, bărbaţii civili care sunt pasionaţi de sporturi ar putea deveni nişte suporteri fanatici ai echipelor favorite.

De asemenea, sindromul de socializare intensă este caracterizat de slăbirea legăturii cu familia sau cu partenera. Aceşti bărbaţi au tendinţa să-şi abuzeze partenera, în special atunci când consumă alcool, având o probabilitate mai mare de a divorţa sau de a se despărţi de persoanele cu care au avut o relaţie pozitivă înainte de o anumită misiune sau de apartenenţa la un grup masculin. În plus, s-ar putea ca aceşti bărbaţi să dezvolte atitudini negative globale cu privire la femei, văzându-le ca pe cineva opus lor, „celălalt” care nu îi poate înţelege, preferând pornografia, sexul cu prostituate sau relaţiile

[57] „Frequently Asked Questions” (f.d.). Preluat la 12 mai 2014 de la BroApp: http://broapp.net/faq.html.

intense, nesănătoase şi lipsite de recompense pe termen lung în locul relaţiilor sexuale consimţite şi durabile cu partenere egale ca statut.

Aşadar, în mod paradoxal, chiar dacă este posibil ca bărbaţii să se obişnuiască cu un anumit nivel de stimulare generalizată datorită prezenţei altor bărbaţi în contextul grupurilor, recunoaşterea acestor sentimente de apropiere este interzisă. Dacă se află în colective mixte, ei ar putea simţi anxietate, iar atunci când există posibilitatea apropierii faţă de o femeie, poate apărea reacţia opusă: s-ar putea să nu reuşească să simtă stimularea sexuală. În cadrul unui studiu recent, peste o treime dintre tinerii militari au spus că s-au confruntat cu disfuncţii erectile.[58] În plus, alte cercetări recente realizate asupra tinerilor civili au ajuns la concluzii similare, prevalenţa acestor probleme începând să crească semnificativ odată cu răspândirea accesului la pornografie cu ajutorul internetului de mare viteză.[59]

---

[58] Wilcox, S., Redmond, S. & Davis, T. (2015). Genital Image, Sexual Anxiety and Erectile Dysfunction Among Young Male Military Personnel. Journal of Sexual Medicine. 12, 1389-1397.

[59] Notă: În primul studiu comprehensiv al comportamentului sexual al bărbaţilor din Statele Unite, care a fost condus de Alfred Kinsey în 1948 şi a fost publicat în cartea Sexual Behavior in the Human Male (Comportamentul sexual al masculului uman), doar 1 % din bărbaţii sub 30 de ani şi 3 % din cei între 30 şi 45 de ani au raportat disfuncţii erectile. Vedeţi: Carson, C. (2002). Urological and Medical Evaluation of Men with Erectile Dysfunction. Reviews in Urology. 4(3), S2-S8. În 2004, înainte de răspândirea internetului de mare viteză, o metaanaliză daneză a arătat că prevalenţa disfuncţiilor erectile în rândul bărbaţilor tineri era încă relativ scăzută, sub 10 %, în medie, pentru bărbaţii sub 45 de ani. Vedeţi: De Boer, B.J., et al. (2004). Erectile dysfunction in primary care: prevalence and patient characteristics. The ENIGMA study. International Journal of Impotence

Fenomenul există în toată lumea. În Japonia, bărbaţii tineri sunt din ce în ce mai indiferenţi faţă de sex. Până şi cuplurile căsătorite fac mai puţin sex. Asociaţia de Planificare Familială din Japonia a arătat recent că raportul tinerilor băieţi cu vârsta cuprinsă între 16 şi 19 ani care sunt dezinteresaţi de sex este în prezent peste unu din trei, ceea ce indică dublarea estimărilor din 2008; mai mult, patru din zece cupluri căsătorite nu au mai făcut sex de o lună sau mai mult.[60] Fenomenul este atât de comun, încât aceşti bărbaţi au primit o denumire specifică: *soshoku danshi* sau „bărbaţi erbivori”, prin comparaţie cu bărbaţii carnivori, care sunt încă interesaţi de sex. Iată un răspuns emoţionant la sondajul nostru, venind din partea unui tânăr student de la Bard College din New York:

> Trebuie să recunosc că nu am avut nici măcar o singură relaţie fizică reală în toată viaţa mea. Sunt foarte extravertit, am un grup de prieteni apropiaţi (bărbaţi) şi o grămadă de alţi prieteni (inclusiv câteva femei), dar întotdeauna am fost mai degrabă nesigur în ceea ce priveşte femeile. Simt că nu pot interacţiona

---

Research. 16, 358-364. Până în 2013, unu din patru bărbaţi italieni care solicitau ajutor medical pentru disfuncţii erectile aveau sub 40 de ani. Vedeţi: Capogrosso, P., et al. (2013). One patient out of four with newly diagnosed erectile dysfunction is a young man – worrisome picture from the everyday clinical practice. Journal of Sexual Medicine. 10(7), 1833-1841. Până în 2015, studiile comunitare din Brazilia, Elveţia, Norvegia şi Croaţia au indicat că aproximativ o treime dintre bărbaţii cu vârsta între 18 şi 40 de ani au raportat disfuncţii erectile moderate sau severe. Vedeţi: Landripet, I. (2015). Is Pornography Use Associated with Sexual Difficulties and Dysfunctions among Younger Heterosexual Men? The Journal of Sexual Medicine. 12(5), 1136-1139.

[60] Martin, A. (14 ianuarie 2011). „Young Men, Couples Shunning Sex.” Preluat la 14 ianuarie 2011 de la Japan Times: http://www.japantimes.co.jp/news/2011/01/14/national/young-men-couples-shunning-sex/#.U27MwV6JUwI.

> cu ele realmente şi sfârşesc prin a le trata ca pe nişte bărbaţi, ceea ce le transformă în amicele mele, dar nu le pot vedea ca pe cineva faţă de care aş avea vreun interes romantic... În mod categoric, aş prefera să ies cu prietenii mei şi să mă bucur de compania unui grup restrâns de băieţi, alături de care să îmi petrec timpul şi să mă relaxez.

Un alt bărbat tânăr a comentat următoarele lucruri pe forumul nostru după ce a citit *The Demise of Guys:*

> Mă regăsesc, pentru că eu am crescut fără tată, am petrecut mult timp utilizând jocuri video pe când eram adolescent şi am fost dependent de pornografie. Când am împlinit 18 ani, m-am alăturat Armatei şi am devenit infanterist. Infanteria este o formă de fraternitate foarte apropiată. Am fost mobilizat în Afganistan în anul 2010. În prezent, când nu mai fac parte din Armată, simt că această camaraderie îmi lipseşte foarte mult, sperând chiar la izbucnirea altui război ca să am un motiv pentru care să mă înrolez din nou. Am probleme la şcoală şi îmi e greu să mă concentrez. Din punct de vedere social, sunt un ciudat, timid şi nu am prea mult succes cu femeile. Cu toate că nu mai locuiesc în casa părintească şi împart apartamentul cu două femei, mă simt în continuare izolat, singur şi deprimat, ajungând uneori până în punctul sinuciderii. Am 22 de ani şi încerc să îmi schimb viaţa. Observ efectele pe care aceste lucruri le-au avut asupra mea... Cred că mediul nostru, al bărbaţilor, se schimbă, iar noi ne aflăm într-o etapă de tranziţie, dar vechile reguli încă se mai aplică. Din acest motiv, aceia dintre noi care rămânem blocaţi în această fază suntem, pur şi simplu, traşi pe sfoară.

Deşi noi ne-am dori ca povestea lui să nu fie atât de comună pe cât este, mulţi dintre veteranii pe care Sarah Brunskill şi cu mine (Philip Zimbardo) i-am intervievat ne-au împărtăşit experienţe similare. Puteţi afla mai multe despre scala care măsoară diferitele aspecte ale sindromului de socializare intensă în Anexa 2.

4

Utilizarea excesivă a jocurilor video: Stăpânirea Universului din propriul dormitor

Cum ar fi dacă s-ar descoperi o formulă magică, un loc mai bun pentru oameni? De ce ar mai rămâne cineva aici?

— EDWARD CASTRONOVA, PROFESOR SPECIALIZAT ÎN TELECOMUNICAŢII, UNIVERSITATEA INDIANA BLOOMINGTON[61]

La sfârşitul anilor ’60, în cazul în care cineva ar fi dorit să conecteze un calculator la un ecran, acest lucru ar fi fost posibil în doar câteva locuri şi ar fi trebuit ca acea persoană să fie unul dintre puţinii oameni care aveau acces la acel tip de tehnologie. Lucrurile s-au schimbat destul de mult în ultimii 50 de ani. Există o asumpţie conform căreia pe măsură ce ne devotăm tot mai mult timp internetului, cu atât stăm mai puţin în faţa televizorului, însă statisticile arată exact opusul. Europenii îşi petrec mai mult timp la televizor ca niciodată, iar americanii îşi petrec acum 60 de ore pe săptămână folosind aproximativ patru dispozitive digitale, majoritatea dintre acestea fiind televizoare cu rezoluţie înaltă, calculatoare, tablete sau telefoane inteligente. Pe lângă aceste dispozitive, există şi mai multe opţiuni pentru momentele şi modurile în care oamenii pot accesa

[61] An interview with Edward Castronova. (2005). Preluat la 30 august 2015 de pe site-ul Universităţii Chicago Press: http://www.press.uchicago.edu/Misc/Chicago/096262in.html.

conţinutul.[62] Mai mult, Jane McGonigal, directoarea Departamentului de cercetare şi dezvoltare a jocurilor de la Institutul pentru Viitor din Palo Alto, California, estimează că oamenii îşi petrec, în total, trei miliarde de ore utilizând jocuri video în fiecare *săptămână*! Ea prezice că o persoană tânără petrece, în medie, 10 000 de ore jucându-se până când ajunge la vârsta de 21 ani.[63] Ca să aşezăm problema într-un context, un student are nevoie, în medie, de jumătate din acel timp – 4 800 de ore – pentru a obţine o diplomă de licenţă.[64]

Unii dintre jucători sunt femei, nu încape îndoială; iar companiile care produc jocuri video sunt conştiente de acest lucru. (S-a jucat cineva *FarmVille*, *World of Warcraft* sau *Mario Kart*?) Cu toate acestea, tinerele nu se joacă atât de mult ca bărbaţii – doar cinci ore pe săptămână,

---

[62] The U.S. Digital Consumer Report (10 februarie 2014). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Neilsen: http://www.nielsen.com/us/en/reports/2014/the-us-digital-consumer-report.html.

[63] McGonigal, J. (2011). Reality is Broken: Why Games Make Us Better and How They Can Change the World. New York, NY: Penguin Press. Inside cover, pp. 4, 6.

[64] Notă: Acest calcul se bazează pe media numărului de credite echivalent cu 120 de ore necesare în cadrul universităţilor, fiecare credit implicând 2,5 ore alocate temelor şi cursurilor. Dacă vă gândiţi la media de 15 ore alocate cursurilor şi 22,5 ore dedicate temelor pentru acasă pentru fiecare săptămână – 37,5 ore– , multiplicaţi cu 16 săptămâni pentru fiecare semestru şi înmulţiţi cu opt semestre, veţi obţine un total de 4 800 de ore. Vedeţi, de asemenea, tabelul din cadrul secţiunii „Inamicul timpului” din Capitolul 19.

comparativ cu cele 13 ore ale lor.[65] Pentru mulţi tineri, chiar şi 13 ore *pe zi* poate să devină un obicei.

Există, de asemenea, diferenţe legate de modul în care bărbaţii şi femeile folosesc jocurile video. În timp ce ele utilizează îndeosebi jocuri scurte (cum ar fi *Words with Friends*) şi fără violenţă, pe telefoanele mobile sau pe tablete, tinerii preferă jocurile captivante, cu împuşcături, care se pot juca pe console sau pe calculatoare, necesitând o tastatură, un mouse şi mai mult timp. Unii jurnalişti încearcă să convingă oamenii de faptul că femeile sunt adepte ale jocurilor în egală măsură cu bărbaţii, dar se înşală. Media timpului petrecut de tinerii de ambele genuri jucându-se este de 10 000 de ore în total, iar din moment ce durata de joc a băieţilor reprezintă aproape triplul acestui cuantum, probabil că până la 21 de ani, raportul timpului de joc este de aproximativ 14 400 de ore pentru bărbaţi versus 5 600 de ore pentru femei. În plus, interesul fetelor faţă de jocuri se diminuează, în general, până la adolescenţă, pe când interesul băieţilor este în creştere.[66]

---

[65] Gentile, D.A. (2004). „The Effects of Violent Video Game Habits on Adolescent Hostility, Aggressive Behaviors and School Performance.” Journal of Adolescence, 27, 6.

[66] Notă: Popularitatea site-urilor de jocuri a crescut de la un număr de cinci înscrise în clasamentul „top 500 cele mai populare site-uri” în 2011 la 15 în 2015. În 2011, în cazul unui singur site, Pogo.com, audienţa din partea femeilor a fost mai mare, pe când în 2015, 10 din 15 site-uri de jocuri au avut o audienţă mai crescută din partea femeilor. Majoritatea femeilor accesează site-urile de la şcoală, în timp ce majoritatea băieţilor accesează site-urile de acasă, ceea ce indică faptul că jocurile pe care le utilizează bărbaţii necesită mai mult timp şi experienţă cu jocurile mai captivante. Site-uri precum Twitch.tv, care le permite celor care îl accesează să vizioneze alte persoane jucându-se în direct, înregistrează audienţă feminină mai mare.

În plus, ca şi în cazul pornografiei, când vine vorba despre a crea jocuri, a plăti pentru acestea sau a concura pentru diverse trofee, băieţii le întrec pe fete. De asemenea, tinerii au o probabilitate mai mare decât tinerele de a avea acces la o consolă pentru jocuri (91 versus 70 %)[67] şi de a avea un calculator în dormitorul lor (62 versus 49 %); prin urmare, ei au tendinţa de a petrece

---

Interesant este că existau doar şapte site-uri de sporturi în top 500 (de exemplu, Nba.com) în 2015 şi toate erau preferate de femei – tinerele accesau aceste site-uri de la şcoală. (Preluat la 21 august 2011 şi 10 august 2015 de la Alexa.com). Cu privire la numărul femeilor care utilizează jocuri video, în prezent, 52 % din jucători sunt femei, vedeţi: Jayanth, M. (18 septembrie 2014). 52 % of gamers are women – but the industry doesn't know it. Preluat la 25 august 2015 de la The Guardian: http://www.theguardian.com/commentisfree/2014/sep/18/52-percent-people-playing-gameswomen-industry-doesnt-know; 70 % din fetele între 12 şi 24 de ani raportează utilizarea jocurilor video, vedeţi: Graser, M. (1 octombrie 2013). Videogame Biz: Women Still Very Much in the Minority. Preluat la 25 august 2015 de la Variety: http://variety.com/2013/digital/features/womengamers1200683299-1200683299/.

[67] Notă: 84 % din băieţi şi 59 % din fete folosesc jocurile video pe calculatoare, console sau telefoane mobile. Adolescenţii afro-americani reprezintă grupul cu probabilitatea cea mai crescută de a avea telefoane inteligente şi au „o probabilitate substanţială de a raporta utilizarea jocurilor video pe telefoane" (83 %) faţă de omologii lor caucazieni (71 %) sau hispanici (69 %). „Utilizarea jocurilor video de către adolescenţi trece chiar şi dincolo de graniţa socioeconomică." Lenhart, A. (9 aprilie 2015). „A Majority of American Teens Report Acces to a Computer, Game Console, Smartphone and a Tablet." Preluat la 10 iunie 2015 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewinternet.org/2015/04/09/a-majority-of-american-teens-report-acces-to-a-computer-game-console-smartphone-and-a-tablet/.

mai puţin timp citind sau realizând sarcini şcolare şi mai mult timp în faţa ecranelor.[68]

La o lună după lansarea sa din 2010, jocul *Call of Duty: Black Ops* a atins un nivel colectiv de consum echivalent cu 68 000 de ani.[69] În 2012, *Call of Duty: Black Ops 2* a câştigat 500 de milioane de dolari din vânzări în numai 24 de ore, iar în 2013, peste 8 300 de magazine din nordul Americii au fost deschise la miezul nopţii, astfel încât *Grand Theft Auto 5* – una dintre cele mai controversate colecţii de jocuri din toate timpurile – să poată acumula 800 de milioane de dolari încă din prima zi.[70] Încasările datorate acestui joc au depăşit un miliard de dolari în numai trei zile, mai repede ca orice film din istorie, inclusiv oricare dintre ediţiile *Harry Potter* sau *Avatar*.[71]

În 2013, profiturile industriei jocurilor video din toată lumea, inclusiv ale jocurilor pentru telefoane mobile sau tablete, au fost de 66 miliarde de dolari, ceea ce

---

[68] Rey-López, J.P., et al. (2010). „Sedentary patterns and media availability in European adolescents: The HELENA study.” Preluat la 9 iunie 2015 de la Helena Study: http://www.helenastudy.com/files/Rey-Lopez-PrevMed-2010.pdf.

[69] Albanesius, C. (27 decembrie 2010). „Call of Duty: Black Ops’ Gamers Log 600M Hours of Play Time.” Preluat la 20 iunie 2014 de la PC Mag: http://www.pcmag.com/article2/0,2817,2374762,00.asp.

[70] Thier, D. (18 septembrie 2013). „GTA 5’ Sells $800 Million in One Day.” Preluat la 20 aprilie 2014 de la Forbes: http://www.forbes.com/sites/davidthier/2013/09/18/gta-5-sells-800-millionin-one-day/.

[71] Erk, K. (20 septembrie 2013). „Grand Theft Auto V’ Crosses $1B in Sales, Biggest Entertainment Launch in History.” Preluat la 20 aprilie 2014 de la Forbes: http://www.forbes.com/sites/erikkain/2013/09/20/grand-theft-auto-v-crosses-1b-in-sales-biggest-entertainment-launch-in-history/.

reprezintă o creştere cu trei miliarde a încasărilor din 2012.[72] Comparaţi aceste cifre cu estimările anuale ale bugetului alocat Departamentului Educaţional al Statelor Unite de 68,8 miliarde de dolari pentru anul 2013[73] sau cu situaţia industriei editoriale, care în 2010 a obţinut un venit net în valoare de 27,9 miliarde de dolari.[74] *Game Informer*, o revistă lunară care prezintă ştiri, strategii şi revizuiri din domeniul jocurilor video, a fost clasată a treia cea mai căutată publicaţie din Statele Unite în anul 2013. Singurele două reviste care au depăşit-o sunt *AARP The Magazine* şi *AARP Bulletin*[75]*,* care sunt, în general, distribuite gratuit vârstnicilor şi pensionarilor americani.

Datorită faptului că a stabilit recordul mondial pentru jocul arcadă[76] *Defender* în 1981, tânărul în vârstă de 15

---

[72] Nayak, M. (10 iunie 2013). „FACTBOX – A Look at the $66 billion Video-games Industry.” Preluat la 29 aprilie 2014 de la Reuters: http://in.reuters.com/article/2013/06/10/gameshowe-idINDEE9590DW20130610.

[73] Education Department Budget History Table (30 octombrie 2013). Preluat la 17 mai 2014 de la Departamentul Educaţional al Statelor Unite: https://www2.ed.gov/about/overview/budget/history/edhistory.pdf.

[74] BookStats Overall Highlights (f.d.). Preluat la 11 noiembrie 2011 de la Asociaţia Editorilor Americani: http://www.publishers.org/bookstats/highlights/.

[75] Total Circ: Consumer Magazines (f.d.). Preluat la 30 aprilie 2014 de la Asociaţia pentru Auditare în Media din Statele Unite: http://abcas3.auditedmedia.com/ecirc/magtitlesearch.asp.

[76] Dispozitive de divertisment care funcţionau cu monede şi erau plasate în locuri publice, cum ar fi restaurantele, barurile sau parcurile de distracţii; acestea au precedat jocurile video din prezent, fiind cel mai mult utilizate între 1970-1980, înainte de apariţia dispozitivelor

ani Steve Juraszek din Illinois a devenit imediat celebru, iar fotografia sa a fost publicată în revista *Time*. El s-a jucat timp de 16 ore fără oprire.[77] Astăzi, nu numai că jocurile testează abilităţile consumatorilor, ci şi limitele corpului lor cu privire la durata jocului. Există jucători precum George Yao, care a folosit jocuri online precum *Clash of Clans* pentru 48 de ore non-stop. Yao şi-a luat iPad-urile învelite în plastic până şi la duş pentru a continua jocul şi a rămâne pe locul întâi.[78]

Mai există mulţi alţi oameni (majoritatea tineri) care stau ore în şir implicaţi într-un singur joc numai pentru şansa de a urma o carieră în domeniul jocurilor şi de a se angaja într-o competiţie acerbă în cadrul turneelor televizate pentru premii în valoare de milioane de dolari.[79] Maratoanele de jocuri au devenit atât de populare, încât a apărut până şi un termen pentru confuzia şi privarea de somn pe care un jucător trebuie să le îndure în a treia noapte de joc neîntrerupt: Valea Morţii.[80] Pentru jucătorul obişnuit, o perioadă de 16 ore de joc ar putea reprezenta doar încă un sfârşit tipic de săptămână şi puţini părinţi s-ar

---

digitale cu jocuri. (N.t.)

[77] Kent, S. (2001). The Ultimate History of Video Games: The Story behind the Craze that Touched our Lives and Changed the World. Roseville, CA: Prima Publishing/ Random House. p. 152.

[78] Bai, M. (31 decembrie 2013). „Master of His Virtual Domain.” Preluat la 25 iunie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2013/12/22/technology/master-of-his-virtual-domain.html?pagewanted=1ref=video-games.

[79] Free to Play: The Movie (2014). Preluat la 30 iunie 2014 de la YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=UjZYMI1zB9s.

[80] Davis, N. (iulie/august 2014). „Game Changers”, Playboy: Entertainment For Men, 61(6), 18.

preocupa prea mult din cauza acestui lucru. Două treimi dintre copii şi adolescenţi au raportat că părinţii lor nu au „nicio regulă” cu privire la consumul lor de produse mass-media, iar majoritatea continuă să se joace sau să folosească dispozitivele electronice după ce se sting luminile.[81]

Conform Centrului pentru Somn din cadrul Universităţii California din Los Angeles (UCLA), adolescenţii au nevoie, în medie, de nouă ore de somn pe noapte pentru a fi vigilenţi şi bine odihniţi a doua zi.[82] Majoritatea adolescenţilor nu dorm nici pe departe atât de mult. În 2014, în cadrul sondajului Somnul în America desfăşurat de Fundaţia Naţională pentru Somn din SUA, părinţii au estimat că adolescenţii lor în vârstă de 13-14 ani dormeau 7,7 ore pe noapte, în timp ce adolescenţii între 15 şi 17 ani dormeau doar 7,1 ore;[83] probabil că aceste statistici ar înregistra, de fapt, cifre şi mai mici, având în vedere că tinerii raportează ei înşişi că rămân treji după ora de culcare. Curios este că privarea de somn este adesea confundată cu tulburarea de hiperactivitate cu deficit de

---

[81] American Academy of Pediatrics (2013). „Children, Adolescents, and the Media”, Pediatrics, 132(5). Preluat la 7 iunie 2014 de la http://pediatrics.aappublications.org/content/early/2013/10/24/peds.2013-2656.full.pdf+html. p. 959.

[82] Sleep and Teens (f.d.). Preluat la 17 iunie 2014 de la Centrul pentru Tulburările de Somn din cadrul UCLA (Universitatea California, Los Angeles): http://sleepcenter.ucla.edu/body.cfm?id=63.

[83] National Sleep Foundation, 2014 Sleep in America Poll Finds Children Sleep Better When Parents Establish Rules, Limit Technology and Set a Good Example (3 martie 2014). Preluat la 17 iunie 2014 de la Fundaţia Naţională pentru Somn din Statele Unite: http://sleepfoundation.org/media-center/press-release/national-sleep-foundation-2014-sleep-america-poll-finds-children-sleep.

atenţie (ADHD) din cauză că simptomele sunt asemănătoare, iar unii adolescenţi sunt diagnosticaţi cu ADHD, când ei au, de fapt, o problemă de somn.[84] De asemenea, copiii care au cel puţin un dispozitiv electronic în cameră se odihnesc mai puţine ore pe noapte faţă de copiii care nu au niciunul.[85]

Colin Kinney, un profesor din Irlanda, a observat că unii dintre elevii săi îşi petrec nopţile jucându-se şi vin la cursuri având capacitatea atenţională atât de limitată, încât „ar putea la fel de bine să nu fie prezenţi”. El a adăugat: „Am mai discutat cu unii educatori care se îngrijorează pentru creşterea numărului de copii care se descurcă foarte bine să folosească un ecran tactil, dar nu au abilităţile manuale necesare pentru manipularea altor jucării, cum ar fi piesele de construcţie, precum şi pentru cei care nu reuşesc să socializeze cu alţi copii, deşi părinţii lor le laudă competenţele de utilizare a tabletelor sau a telefoanelor mobile”[86]. Vorbim despre copiii de *grădiniţă* – între trei şi cinci ani!

---

[84] Sleep and Teens (f.d.). Preluat la 17 iunie 2014 de la Centrul pentru Tulburările de Somn din cadrul UCLA (Universitatea California, Los Angeles): http://sleepcenter.ucla.edu/body.cfm?id=63.

[85] National Sleep Foundation, 2014 Sleep in America Poll Finds Children Sleep Better When Parents Establish Rules, Limit Technology and Set a Good Example (3 martie 2014). Preluat la 17 iunie 2014 de la Fundaţia Naţională pentru Somn din Statele Unite: http://sleepfoundation.org/media-center/press-release/national-sleep-foundation-2014-sleep-america-poll-finds-children-sleep.

[86] Paton, G. (15 aprilie 2014). „ ‘Infants unable to use toy building blocks’ due to iPad addiction.” Preluat la 15 aprilie 2014 de la Telegraph: http://www.telegraph.co.uk/education/educationnews/10767878/Infants-unable-to-use-toy-building-blocksdue-to-iPad-addiction.html.

Aceste probleme continuă dincolo de adolescenţă. Există mariaje în care un singur partener este consumator de jocuri, fiind vorba despre soţ în 84 % din situaţii. Mai sunt şi alte cupluri în care ambii parteneri utilizează jocurile video, dar unul dintre aceştia se joacă mai mult decât celălalt; din nou, în 73 % din cazuri, ne referim la soţ.[87]

La începutul anilor ’80, cercetătorii de la Universitatea Duke au început să urmărească în timp câţiva bărbaţi care deveniseră obsedaţi de jocurile video chiar înainte de a se căsători. După ce au remarcat că bărbaţii au petrecut de patru ori mai mult timp jucându-se după oficializarea relaţiei – unul dintre bărbaţi ieşea cu logodnica lui la întâlniri doar pentru ca ea să-l poată vedea cum se joacă, în timp ce un altul amânase plecarea în luna de miere numai ca să se mai joace puţin –, cercetătorii au afirmat că mariajul a fost atât cauza, cât şi leacul obsesiei „Space Invaders” [joc video arcadă]. Ei au mai scris că „distrugerea extratereştrilor invadatori care încercau să părăsească «nava-mamă» a dobândit o semnificaţie simbolică”[88].

În prezent, există grupuri virtuale de suport pentru partenerele – „victime” ale utilizatorilor de jocuri video, în care acestea îşi pot exprima frustrările. În mod special, jocurile online în reţea (*massively multiplayer online games; MMOs*) sunt problematice, pentru că jucătorul poate deveni oricine în acea lume virtuală, putând să

---

[87] Ahlstrom, M., Lundberg, N.R., Zabriskie, R., Eggett, D. şi Lindsay, G.B. (2012). „Me, My Spouse, and My Avatar: The Relationship between Marital Satisfaction and Playing Massively Multiplayer Online Role-Playing Games (MMORPGs)”, Journal of Leisure Research, 44(1). Preluat la 20 iunie 2014 de la http://js.sagamorepub.com/jlr/article/view/2507.

[88] (10 septembrie 1982). „Marriage Vows May Conquer Space Invaders”, Reuters, San Francisco Chronicle.

obţină aspectul fizic, recunoaşterea, situaţia financiară sau statutul dorit, care sunt imposibile, în realitate, fără multă muncă, educaţie şi relaţii sociale. „Nu numai că arată mai bine”, a mărturisit partenera unui consumator de jocuri, „ci şi sunt oameni «mai buni».”[89]

Deşi jocurile au fost iniţial realizate pentru a inspira jucătorii şi pentru a îmbunătăţi realitatea, ele sunt acum folosite pentru înlocuirea acesteia, iar mulţi tineri se pierd în nişte lumi virtuale din ce în ce mai sofisticate, absolut încântătoare. Aşa cum un jucător cu o experienţă de peste un deceniu a mărturisit în cadrul sondajului nostru: „Nu aş putea exprima în cuvinte nivelul de predictibilitate şi control pe care o lume virtuală le conferă. Într-o lume care devine mai complexă ca niciodată, simplitatea unei vieţi virtuale este o distragere binevenită”.

5

Devenind obezi

În prezent, circa 70 % din bărbaţii adulţi din Statele Unite sunt supraponderali,[90] iar o treime sunt obezi.[91] Deşi unele state au mai puţine probleme de acest gen decât altele,

---

[89] Liu, M. (19 octombrie 2008). „Former ‘Game Widow’ Shares her Heartache and How she got her Husband Back.” Preluat la 11 mai 2014 de la Seattle Times: http://seattletimes.com/html/living/2008275940_gamewidow19.html; vedeţi şi site-ul www.gamewidow.com.

[90] Overweight and Obesity Rates for Adults by Gender, 2010 (f.d.). Preluat la 29 aprilie 2014 de la Fundaţia Familială Henry J. Kaiser: http://kff.org/other-state-indicator/adult-overweightobesityrate-by-gender/.

obezitatea este o problemă globală. Cam un sfert dintre bărbaţii australieni, britanici, canadieni, germani, polonezi şi spanioli sunt obezi.[92] „Problema este în creştere pretutindeni”, spune Christopher Murray, directorul Institutului pentru Măsurarea şi Evaluarea Sănătăţii din cadrul Universităţii Washington – Seattle. El a spus că, pentru o perioadă, a fost optimist în privinţa existenţei unor poveşti de succes care vor putea fi modele pentru ceilalţi, dar a descoperit că nu exista niciun stat în care să se înregistreze o scădere a obezităţii în ultimele trei decenii.[93] Aşadar, ne confruntăm cu o epidemie la nivel mondial.

Americanii, poate cei mai vehemenţi susţinători ai luptei împotriva obezităţii, îşi sabotează propriile eforturi făcând doi paşi în spate la fiecare pas înainte. Porţii de dimensiuni ridicole, bufete de tipul „tot ce poţi mânca” la restaurantele de familie, fast-fooduri la care se poate comanda direct din maşină la aproape fiecare colţ de stradă aglomerat, natura sedentară a multor slujbe, dinamica mijloacelor de transport şi creşterea urbanizării

---

[91] Ogden, C.L., Lamb, M.M., Carroll, M.D. şi Flegal, K.M. (decembrie 2010). Obesity and Socioeconomic Status in Adults: United States, 2005-2008. Preluat la 5 iunie 2014 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Sănătate, Centrul pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor, Departamentul de Sănătate şi Servicii Umane din Statele Unite: http://www.cdc.gov/nchs/data/databriefs/db50.pdf. p. 1.

[92] Adult Risk Factors: Obesity, Blood Sugar, Blood Pressure Data by Country (2013). Preluat la 30 mai 2014 de la Organizaţia Mondială a Sănătăţii: http://apps.who.int/gho/data/node.main.NCD 56?lang=en.

[93] Painter, K. (28 mai 2014). „The Whole World has a Weight Problem, New Report Says.” Preluat la 29 mai 2014 de la USA Today: http://www.usatoday.com/story/news/nation/2014/05/28/world-obesity-report/9675267/.

se combină şi dau naştere unei naţiuni cu probleme de greutate. Mai mult, copiii noştri învaţă nişte obiceiuri teribile de la noi. Şcolile americane vând 400 de miliarde de calorii provenite din mâncare nesănătoasă în fiecare an – ceea ce înseamnă aproape două miliarde de batoane de ciocolată.[94] 21 % din şcolile primare, 62 % din şcolile generale şi 86 % din licee dispun de automate cu alimente, în timp ce doar 20 % din şcolile generale şi 9 % din licee distribuie numai gustări sănătoase.[95]

În timp ce prevalenţa obezităţii la adulţi s-a dublat în ultimii 30 de ani, în cazul adolescenţilor, aceasta este de trei ori mai mare.[96] De asemenea, multe cercetări evidenţiază faptul că obezitatea ucide – scurtează durata vieţii declanşând variate afecţiuni autoimune, precum diabetul de tip II care se declanşează la vârsta adultă. Unul din trei copii mici riscă să dezvolte diabet de tip II – dacă vorbim despre hispanici, riscul este de 50 % – şi are o probabilitate mai mare de a dezvolta boli cardiace, hipertensiune şi anumite tipuri de cancer.[97] Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite au

---

[94] Christeson, W., et al. (2012). Still Too Fat to Fight. Preluat la 16 mai 2014 de la Mission: Readiness: http://missionreadiness.s3.amazonnews.com/wp-content/uploads/Still-Too-Fat-ToFight-Report.pdf.

[95] Christeson, W., et al. (2010). Too Fat to Fight. Preluat la 16 mai 2014 de la Mission: Readiness: http://www.missionreadiness.org/wp-content/uploads/MR_Too_Fat_Too_Fight-11.pdf.

[96] Ibidem.

[97] Crawford, P.B. (2007). „Key Partners Working Together to Stem Obesity Epidemic”, California Agriculture, 61(3). Preluat la 16 mai 2014 de la http://ucce.ucdavis.edu/files/repository/calagfullissues/CAv061n03.pdf.

raportat că această tendinţă apare cu preponderenţă la băieţi, care cresc progresiv în greutate.[98]

În America, aceasta reprezintă o criză naţională. Ziarul *Army Times* a scris că tinerii militari sunt „tot mai puţin în formă pentru a-şi putea executa sarcinile – de cele mai multe ori din cauza formei fizice”[99]. Statisticile recente din cadrul Pentagonului au arătat că peste o treime dintre americanii cu vârsta cuprinsă între 17 şi 24 de ani nu ar îndeplini criteriile necesare pentru încadrarea în mediul militar doar din cauza problemelor medicale sau fizice. Curt Gilroy, directorul unităţii de recrutare a Pentagonului, a afirmat că obezitatea este principala vinovată: „Nu încape îndoială... Pur şi simplu, copiii nu mai sunt în stare să execute câteva flotări... nu pot face genuflexiuni. Nu reuşesc nici să alerge”[100].

Cu toate acestea, obezitatea este doar o faţetă a problemei. Când bărbaţii iau în greutate – în modul nepotrivit, contrariul dezvoltării musculare –, are loc o schimbare metabolică, iar nivelul hormonilor din corp scade, ceea ce scade eficienţa lor socială şi sexuală. Pe măsură ce un bărbat devine tot mai dominant, cu atât corpul său produce mai mult testosteron, ceea ce

---

[98] Ogden, C.L. (f.d.). Childhood Obesity in the United States: The Magnitude of the Problem. Preluat la 16 mai 2014 de la Sondajele de Examinare ale Diviziei de Sănătate şi Nutriţie, Centrul Naţional de Statistică în Sănătate, Centrul pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/cdcgrandrounds/pdf/gr-062010.pdf.

[99] McMichael, W.H. (3 noiembrie 2009). „Most U.S. Youths Unfit to Serve, Data Show.” Preluat la 15 mai 2014 de la Army Times: http://www.armytimes.com/article/20091103/NEWS/911030311/Most-U-S-youths-unfit-serve-data-show.

[100] Ibidem.

contribuie la creşterea libidoului său.[101] Cercetătorii de la Universitatea din Buffalo au arătat recent că bărbaţii obezi au niveluri mai reduse de testosteron, iar atunci când aceşti hormoni masculini scad, unul dintre principalele efecte negative, alături de influenţarea fertilităţii bărbaţilor, este afectarea performanţei lor în dormitor. Studiul a indicat că 40 % din bărbaţii cu obezitate au niveluri anormal de mici de testosteron.[102] De asemenea, obezitatea poate declanşa diabetul de tipul II, iar una dintre consecinţele acestei boli este scăderea fluxului sanguin, care afectează în special irigarea micilor vase sanguine din penis şi testicule. Acest tip de circulaţie sanguină este esenţial pentru erecţiile bărbaţilor. Un efect interesant al acestei combinaţii dintre obezitate şi diminuare a testosteronului este creşterea nesănătoasă în organismul lor a hormonului feminin estrogen, care este prezent în mod normal în cantităţi mici, dar nivelurile excesive ale acestuia pot conduce la disfuncţii erectile şi la infertilitate.[103] Discutăm despre o lovitură dublă sub centură!

---

[101] Ogas, O. şi Gaddam, S. (2011). A Billion Wicked Thoughts: What the World's Largest Experiment Reveals About Human Desire. New York, NY: Penguin Group (SUA), Inc. p. 198.

[102] Golokhov, D. (f.d.). „Weight Loss and Sex." Preluat la 31 decembrie 2011, de la AskMen: http://www.askmen.com/daily/sex_tips_400/421_lose-weight-for-better-sex.html; vedeţi şi studiul Universităţii din Buffalo descris în „Male Obesity Linked to Low Testosterone Levels, Study Shows" (5 mai 2010). Preluat la 21 februarie 2012 de la ScienceDaily: http://www.sciencedaily.com/releases/2010/05/100503135659.htm.

[103] Cabler, S., Agarwal, A., Flint, M. şi Du Plessis, S.S. (2010). Obesity: modern man's fertility nemesis. Asian Journal of Andrology. 12, 480-489.

De-a lungul ultimelor câteva decenii, activitatea fizică în rândul tinerilor a scăzut, în vreme ce timpul petrecut în faţa ecranelor a crescut. Sedentarismul este o perioadă în care copiii ar putea desfăşura activităţi fizice sau chiar să doarmă, contribuind la gustările în exces şi la mesele luate în faţa televizorului sau a calculatorului. Bărbaţii şi băieţii care îşi petrec serile jucându-se în locul unui somn bun au un risc mai crescut de a deveni supraponderali.[104]

Obiceiurile din copilărie au tendinţa de a se păstra pentru tot restul vieţii, iar un copil obez adesea devine un adult obez, predispoziţia intensificându-se pe măsura creşterii copilului.[105] De aceea copiii care stau la televizor sau folosesc jocuri video în loc să fie activi se pregătesc pentru un viitor la fel de sedentar.[106] Deloc surprinzător, câteva studii au descoperit o asociere pozitivă între timpul petrecut în faţa ecranelor şi prevalenţa supraponderalităţii la copii.[107] În concluzie, un stil de viaţă sedentar nu este

---

[104] Fulton, A. (4 mai 2010). „Some Teens Who Sleep Less Gain More Weight.” Preluat la 10 ianuarie 2012, de la National Public Radio: http://www.npr.org/blogs/health/2010/05/some_teens_who_sleep_less_gain.html?ps=rs.

[105] Ogden, C.L. (f.d.). Childhood Obesity in the United States: The Magnitude of the Problem. Preluat la 16 mai 2014, de la Evaluările Diviziei pentru Sănătate şi Nutriţie, Centrul Naţional pentru Statistică în Sănătate, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/cdcgrandrounds/pdf/gr-062010.pdf.

[106] Why People Become Overweight (f.d.). Preluat la 10 ianuarie 2012 de la Facultatea de Medicină Harvard: http://www.health.harvard.edu/newsweek/Why-people-become-overweight.htm.

[107] Bellows, L. şi Moore, R. (martie 2013). Childhood Overweight. Preluat la 27 iunie 2014 de la Universitatea de Stat Colorado: http://www.ext.colostate.edu/pubs/foodnut/09317.html.

numai nesănătos pentru bărbaţi; acesta poate conduce la o arie largă de probleme şi le poate scurta vieţile.

6

Utilizarea pornografiei în exces: Orgasme la comandă

> *Am aceeaşi problemă pe care o reclamă refugiaţii lumii a treia care se mută în suburbiile Americii după prima lor vizită la supermarket. Ei rămân încremeniţi din cauza opţiunilor copleşitoare, fiind incapabili să aleagă dintre atâtea mărci de sosuri pentru paste, aproape identice, dar în mod evident diferite. Ei sunt blocaţi într-o stare permanentă, neplăcută de căutare, temându-se să nu facă alegerea greşită. Acum, imaginaţi-vă cât de dificilă ar fi decizia dacă sosul pentru paste ar putea produce erecţie.*
>
> — JOEL STEIN, COLABORATOR *PLAYBOY*[108]

În 1996, un tânăr pe nume Peter Morley-Souter a desenat o scenă amuzantă care înfăţişa starea de şoc pe care a avut-o imediat după ce a văzut un cuplu din benzile sale desenate favorite, *Calvin and Hobbes*, făcând sex cu mama lui Calvin. El s-a gândit că, dacă se puteau produce materiale pornografice pe baza *Calvin and Hobbes*, orice se putea transforma în pornografie, iar acest lucru a avut drept urmare sintagma „Regula Internetului #34: Nu există excepţii în pornografie”[109]. Putem spune cu

---

[108] Stein, J. (mai 2014). „The Great Porn Hunt”, Playboy: Entertainment for Men, 61(4), 34.

[109] Ogas, O. şi Gaddam, S. (2011). A Billion Wicked Thoughts: What the World’s Largest Experiment Reveals About Human Desire. New York,

certitudine că pornografia de pe internet este piaţa de desfacere a plăcerilor virtuale. Deşi primele 5 % din etichetele descriptive sunt asociate cu 90 % din videoclipuri, renumitul site *XNXX* a elaborat peste 70 000 de etichete diferite pentru a-şi ajuta utilizatorii să găsească conţinutul specific şi mai puţin comun pe care îl caută.[110] Ideea că orice ne putem imagina există pe undeva pe internet ca material pornografic este din ce în ce mai greu de contrazis, având în vedere că internetul este plin de imagini şi videoclipuri pentru adulţi. De fapt, suntem convinşi că există categorii de conţinuturi pornografice care trec dincolo de ceea ce majoritatea oamenilor şi-ar putea imagina.

În 1997, la numai şase ani de la răspândirea reţelei mondiale de internet (*World Wide Web*), existau aproximativ 900 de site-uri pornografice.[111] Mai târziu, în 2005, au fost lansate cam 13 500 de filme pornografice comercializabile de lungime completă, comparativ cu aproximativ 600 de filme lansate de Hollywood.[112] În

---

NY: Penguin Group (SUA), Inc. pp. 6-7. Vedeţi şi: Morley-Souter, p. (25 iunie 2007). „Rule 34: There is Porn of It. No Exceptions”, Blogspot: http://rule34.blogspot.com/2007/06/first-post.html.

[110] Mazléres, A., Trachman, M., Cointet, J., Coulmont, B. şi Prieur, C. (21 martie 2014). „Deep Tags: Toward a Quantitative Analysis of Online Pornography”, Porn Studies, 1(1-2). Preluat la 27 iunie 2014 de la http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/23268743.2014.888214?journalCode=rprn20#.U64XnF5tswI.

[111] Ogas, O. şi Gaddam, S. (2011). A Billion Wicked Thoughts: What the World’s Largest Experiment Reveals About Human Desire. New York, NY: Penguin Group (USA), Inc. p. 8.

[112] Ropelato, J. (f.d.). Internet Pornography Statistics. Preluat la 17 noiembrie 2011 de la Top Zece Revizuiri, TechMediaNetwork:

prezent, milioane de companii şi magazine produc videoclipuri pornografice disponibile direct online în cantităţi imposibil de calculat în mod corect. Doar în anul 2013, *PornHub* a înregistrat aproape 15 miliarde de vizionări sau 1,68 milioane de accesări în fiecare oră, pe durata întregului an.[113] Scrieţi doar cuvântul „porno” (engl.: *porn*) pe *Google* şi veţi obţine sute de milioane de rezultate, cele de pe prima pagină oferind gratuit videoclipuri în direct.

Acordând stimulare vizuală nelimitată dintr-o varietate de categorii şi compilaţii, care poate fi oricând întreruptă sau derulată înainte, site-urile precum *PornHub*, *Youporn* sau *Redtube* stimulează sexual creierul bărbatului. Prin utilizarea unui instrument denumit *PornIQ*, site-ul *PornHub* poate chiar să creeze o listă de redare pentru utilizatori, care se bazează pe dorinţele lor specifice.[114]

În prezent, unul din trei băieţi este considerat a fi un consumator „înfocat” de pornografie, urmărind-o mai mult decât pot număra.[115] În Marea Britanie, *PornHub* a fost pe locul 35 în clasamentul celor mai accesate site-uri de către

---

http://internet-filter-review.toptenreviews.com/internetpornography-statistics.html.

[113] PornHub 2013 Year in Review (17 decembrie 2013). Preluat la 25 iunie 2014 de la PornHub Insights: http://www.pornhub.com/insights/pornhub-2013-year-in-review/.

[114] „Introducing the Future of Pornography Viewing: PornIQ.” (5 octombrie 2013). Preluat la 25 iunie 2014 de la PornHub Insights: http://www.pornhub.com/insights/introducing-the-futureof-pornography-viewing-porniq/.

[115] Betkowski, B. (2 martie 2007). Study Finds Teen Boys Most Likely to Access Pornography. Preluat la 16 iunie 2014 de la Universitatea Alberta: http://www.ualberta.ca/~publicas/folio/44/13/09.html.

copiii între 6 şi 14 ani în anul 2013.[116] Un sondaj a arătat că un băiat obişnuit îşi petrece, în medie, aproape două ore vizionând pornografie în fiecare săptămână. Unul din trei tineri, care sunt consideraţi consumatori ocazionali, îşi petrec mai puţin de o oră pe săptămână urmărind pornografie, pe când patru din cinci bărbaţi consideraţi consumatori fideli (doar un mic procent dintre participanţii la sondaj) urmăresc asemenea materiale peste zece ore pe săptămână.[117] Sondajele au descoperit rezultate similare şi în Statele Unite.[118] Ţineţi minte că majoritatea

---

[116] Children and Parents: Media Use and Attitudes Report (octombrie 2014). Preluat la 17 noiembrie 2014 de la Ofcom: http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/mediause-attitudes-14/Childrens_2014_Report.pdf. p. 232.

[117] Daily Mail Reporter (22 aprilie 2011). „Young Men Watch TWO HOURS of Porn Online Each Week... and One in Three have Missed a Deadline Because of It.” Preluat la 16 iunie 2014 de la Daily Mail: http://www.dailymail.co.uk/news/article-1379464/Porn-Young-men-watch-2-HOURS-week-missed-deadline-it.html.

[118] Notă: În urma unui program despre pornografie al canalului Frontline din 2002, peste 10 000 de americani au participat la un sondaj despre consumul personal de pornografie realizat în cadrul Institutului Kinsey (80 % din participanţi erau bărbaţi, 31 % având vârsta cuprinsă între 21 şi 30 de ani). 56 % din participanţi au susţinut că vizionau pornografie cel puţin o dată pe săptămână şi 19 % au spus că urmăreau asemenea materiale cel puţin o dată pe zi. Vedeţi: Do You Use Porn? A Survey From the Kinsey Institute. (f.d.) Preluat la 29 august 2015 de la Frontline: http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/porn/etc/surveyres.html. Într-un alt sondaj al revistei Cosmopolitan din 2014 la care au participat 4 000 de bărbaţi (61 % sub vârsta de 35 de ani), 89 % au spus că urmăreau pornografie în fiecare zi sau la câteva zile, în timp ce doar 11 % au susţinut că „nu vizionează prea frecvent”. Vedeţi: How Men & Women Watch Porn. (20 februarie 2014). Preluat la 29

utilizatorilor *PornHub* sunt mileniali, iar o accesare durează cam nouă minute, astfel încât o oră pe săptămână ar putea însemna chiar o accesare pe zi.[119] Deşi intervalul de vârf al vizionării pornografiei este între ora 23 şi miezul nopţii,[120] o treime dintre consumatorii ocazionali au mărturisit că au ratat un termen-limită sau o întâlnire importantă din cauză că nu au putut să se abţină de la aventurile lor pornografice.[121]

A apărut un nou concept – „procrastinare prin apelul la masturbare" (engl.: *procrasturbation*). Putem include şi bărbaţii mai în vârstă, care sunt căsătoriţi, au afaceri şi urmăresc filme porno pe internet de la birou, de acasă sau din vreo cameră de hotel de oriunde din ţară sau din lume. Prin intermediul televiziunii pentru adulţi sau al canalelor difuzate „seara târziu", de obicei, hotelurile oferă programe porno speciale sau posibilitatea vizionării nelimitate, 24 de ore – înainte şi după mese sau întâlniri.

Pot recupera aceşti bărbaţi timpul pierdut? Aceasta depinde de măsura în care persoana respectivă este

---

august 2015 de la Cosmopolitan: http://www.cosmopolitan.com/lifestyle/videos/a20835/how-you-watch-porn-survey/.

[119] Notă: 60 % din cei care au accesat site-ul PornHub sunt mileniali. Vedeţi: Coming of Age: Millenials. (2 iulie 2015). Preluat la 26 august 2015 de la PornHub Insights: http://www.pornhub.com/insights/millennials-demographics-statistics.

[120] Ibidem.

[121] Daily Mail Reporter (22 aprilie 2011). „Young Men Watch TWO HOURS of Porn Online Each Week... and One in Three have Missed a Deadline Because of It." Preluat la 16 iunie 2014 de la Daily Mail: http://www.dailymail.co.uk/news/article-1379464/Porn-Young-men-watch-2-HOURS-week-missed-deadline-it.html.

susceptibilă de a fi influenţată de mass-media şi de cât de multă pornografie consumă. Un studiu belgian recent realizat asupra băieţilor adolescenţi a descoperit că utilizarea frecventă a pornografiei de pe internet a avut drept consecinţă scăderea performanţei şcolare. Cercetătorii au arătat că băieţii pentru care pubertatea a debutat mai devreme, dar şi cei care aveau un nivel mai ridicat al căutării de senzaţii tari urmăreau mai multe materiale porno decât ceilalţi băieţi de vârsta lor. Nu numai că timpul dedicat pornografiei înlocuieşte alte activităţi, dar există şi un efect de absorbţie cognitivă, care se referă la faptul că implicarea totală într-o activitate foarte plăcută – pornografia – stimulează curiozitatea cognitivă, senzorială şi imaginativă în aşa măsură încât băiatul pierde noţiunea timpului, iar restul solicitărilor atenţionale devin mai puţin importante. Prin aplicarea modelului transferului de excitaţie şi a secvenţelor comportamentului sexual, elaborate de psihologii Dolf Zillmann şi Donn Byrne, cercetătorii au mai sugerat că stările de stimulare crescută datorate pornografiei favorizează comportamentul impulsiv şi „neliniştit”, ceea ce poate afecta acţiunile care necesită perioade lungi de concentrare susţinută. Este nevoie ca această teorie interesantă să fie explorată în cadrul mai multor cercetări.[122]

O altă consecinţă a faptului că adolescenţii îşi petrec mai multe ore pe internet urmărind pornografie este că ei încep să-şi trateze prietenele ca pe nişte obiecte sexuale. Un sentiment frecvent în rândul tinerelor este: „Băieţii îşi

---

[122] Beyens, I., Vandenbosch, L. şi Eggermont, S. (2015). „Early Adolescent Boys’ Exposure to Internet Pornography: Relationships to Pubertal Timing, Sensation Seeking and Academic Performance”, Journal of Early Adolescence. Preluat la 29 septembrie 2014 de la https://lirias.kuleuven.be/handle/1234 56789/458526.

doresc numai ca noi să facem toate lucrurile pe care le văd la starurile porno”[123]. Prin urmare, după cum spune Cindy Gallop, care este o charismatică oratoare TED şi fondatoarea comunităţii *Make Love Not Porn* (Faceţi dragoste, nu pornografie), tinerii bărbaţi nu cunosc diferenţa dintre a face dragoste şi a reproduce un material porno.[124] Rezultatele unui sondaj online realizat în cadrul Universităţii din Londra de Est au indicat că unu din cinci participanţi cu vârsta cuprinsă între 16 şi 20 de ani a mărturisit că „foloseşte pornografia ca să-şi condimenteze viaţa sexuală reală”[125]. Consumatorii de pornografie au prezentat o afectare a preferinţelor sexuale[126], mai puţină satisfacţie în relaţii[127], precum şi probleme legate de intimitatea din viaţa reală şi de ataşament.[128]

---

[123] Marshall, P. (8 martie 2010). „Teenage Boys Watching Hours of Internet Pornography Every Week Are Treating Their Girlfriends Like Sex Objects.” Preluat la 22 noiembrie 2011 de la Daily Mail: http://www.dailymail.co.uk/news/article-1255856/Teenage-boys-watching-hours-internet-pornography-week-treating-girlfriends-like-sex-objects.html.

[124] Trost, M. (2 decembrie 2009). „Cindy Gallop: Make Love Not Porn.” Preluat la 18 februarie 2015 de la blogul TED: http://blog.ted.com/2009/12/02/cindy-gallop_ma/.

[125] Sanghani, R. (30 septembrie 2013). „Teenage Boys Addicted to ‘Extreme’ Porn and Want Help.” Preluat la 24 iunie 2014 de la Telegraph: http://www.telegraph.co.uk/women/sex/better-sex-education/10339424/Teenage-boys-addicted-to-extreme-porn-and-want-help.html.

[126] Morgan, E.M. (2011) Associations between young adults’ use of sexually explicit materials and their sexual preferences, behaviors and satisfaction. Journal of Sex Research. 48(6), 520-530.

[127] Ibidem.

Efectul culturii pornografiei asupra romantismului a fost supranumit „apocalipsa întâlnirilor”[129]. Întâlnirile sunt pe cale de dispariţie pe măsură ce tinerii aflaţi la sfârşitul adolescenţei sau cei care au 20 şi ceva de ani folosesc acum aplicaţii de agăţat ca *Tinder* în acelaşi mod în care utilizează pornografia. Utilizatorii vizualizează fotografiile altor utilizatori ai aplicaţiei din zonă, glisând la stânga (neinteresaţi de acea persoană) până când cineva arată destul de atractiv, când glisează la dreapta (interesaţi). Dacă persoana de care sunt interesaţi glisează, la rândul său, la dreapta când ajunge la profilul lor, cei doi urmează să schimbe câteva mesaje, să se întâlnească şi să facă sex. Desigur, dacă nu cumva apare cineva mai bun pe măsură ce ei continuă să gliseze, căci, după cum a spus un băiat, „întotdeauna există ceva mai bun”. Un altul a comparat procesul cu a comanda mâncare online, „dar comanzi o persoană”[130]. Pentru ei, femeile sunt doar opţiuni, mai degrabă decât priorităţi.[131]

Din cei 500 de adolescenţi care au participat la un sondaj recent realizat în cadrul Institutului de Cercetare a Politicii

---

[128] Tylka, T. (2015) No Harm in Looking, Right? Men’s Pornography Consumption, Body Image and Well-Being. *Psychology of Men & Masculinity. 16(1),* 97-107.

[129] Sales, N. (septembrie 2015) *Tinder and the Dawn of the „Dating Apocalypse”.* Preluat la 26 august 2015 de la *Vanity Fair:* http://www.vanityfair.com/culture/2015/08/tinder-hook-up-cultureend-of-dating.

[130] Ibidem.

[131] Gordon, E. (28 iulie 2014). *How Accepting the Hook-Up Culture Is Getting 20-Somethings Nowhere.* Preluat la 26 august 2015 de la *Elite Daily:* http://elitedaily.com/dating/hookup-culturenon-relationship-generation-getting-nowhere/664654/.

Publice din Marea Britanie, doi din trei băieţi şi trei din patru fete au fost de părere că pornografia dezvoltă nişte atitudini nerealiste cu privire la sex. Două treimi dintre băieţi şi fete consideră că pornografia poate produce dependenţă, iar 62 % din băieţi şi 78 % din fete cred că aceasta poate avea un impact negativ asupra concepţiilor pe care tinerii le au asupra sexului şi asupra relaţiilor. Poate rezultatul cel mai relevant este că 77 % din băieţi şi 83 % din fete sunt de acord cu faptul că „este prea simplu pentru tineri să dea accidental de pornografie în mediul online”, iar dintre adolescenţii care afirmau că accesarea pornografiei este comună în grupul lor de prieteni, aproximativ două treimi au spus că vizionarea acestui tip de conţinuturi este un lucru obişnuit înainte de împlinirea vârstei de 15 ani.[132]

Opinia noastră este că efectele negative ale utilizării excesive a pornografiei în combinaţie cu izolarea socială sunt mai puternice în cazul tinerilor care nu au avut relaţii sexuale reale niciodată. De ce? Ei echivalează sexul cu performanţa fizică, aspectul anumitor părţi ale corpului, perspectivă din care lipseşte romantismul, emoţia, intimitatea, comunicarea, negocierea, dăruirea sau chiar atingerile şi sărutările. Sexul devine un „lucru” impersonal, iar pentru bărbaţi, partenera sexuală dezirabilă devine un obiect de care nu mai sunt conectaţi în niciun fel după terminarea activităţii sexuale. În medie, tinerii fac sex pentru prima dată la vârsta de 17 ani.[133] Dacă un băiat

[132] *500 Online Interviews amongst UK Adults aged 18* (iunie 2014). Preluat la 8 octombrie 2014 de la Institutul pentru Cercetarea Politicilor Publice din Marea Britanie: http://www.ippr.org/assets/media/publications/attachments/OP4391-IPPR-DataTables.pdf.

[133] *American Teens’ Sexual and Reproductive Health.* (mai 2014). Preluat la 30 august 2015 de la Institutul Guttmacher:

obişnuit s-a uitat la pornografie pentru două ore pe săptămână de la vârsta de 15 ani, înseamnă că deja a avut parte de aproape 1 400 de sesiuni pornografice înainte de a face sex în realitate. Ce va considera el că este normal? În timp ce adulţii s-ar putea să înţeleagă că scopul pornografiei este de a transforma viaţa reală în fantezie, nişte tineri consideră pornografia exact opusul sau chiar ca pe ceva spre care ar trebui să tindă. Aşa cum ne-a spus un adolescent, „scopul pornografiei este de a face fantezia să devină realitate”.

Apoi mai există şi celelalte dimensiuni ale ficţiunii şi inevitabilele comparaţii negative: în general, actorii arată bine, sunt într-o formă grozavă, demonstrând o rezistenţă infinită de a întreţine acte sexuale pentru perioade lungi înaintea orgasmului. Efectele vizionării în mod repetat a acestor filme ilustrând bărbaţi care îşi etalează penisuri uriaşe, care obţin instantaneu erecţii şi rămân la fel chiar şi după „marele O” nu sunt benefice pentru tineri, după cum vom discuta mai târziu.

În cele din urmă, actele sexuale neprotejate, de la orale până la anale, devin o normalitate, ca şi operaţiile estetice pentru îmbunătăţirea penisurilor, a vaginurilor, a sânilor sau a buzelor. Pornografia reprezintă o lume fictivă, nu un mod de educaţie. Fără educaţia sexuală adecvată din realitate, riscurile înalte ale anumitor comportamente sexuale realizate cu atât de multă uşurinţă în pornografie devin incontrolabile. Un studiu recent cu privire la sexualitate, desfăşurat în cadrul Centrului pentru Sănătatea Populaţiei al Institutului Burnet din Australia a arătat că utilizarea săptămânală a pornografiei se asocia semnificativ cu debutul precoce al vieţii sexuale, folosirea neregulată a prezervativului, scrierea mesajelor cu tentă

---

http://www.guttmacher.org/pubs/FB-ATSRH.html.

sexuală şi cu sexul anal.[134] În Statele Unite, doar 16 % din femeile între 18 şi 24 de ani au spus că au încercat sexul anal în 1992. Astăzi, cel puţin una din cinci femei între 18 şi 19 ani şi două din cinci femei între 20 şi 24 de ani au încercat acest lucru.[135] De multe ori, tinerii nu consideră necesar să se protejeze în timpul sexului anal, pentru că este puţin probabil să apară o sarcină.[136] Ceea ce omit este uşurinţa de a contacta o infecţie cu transmitere sexuală prin sex anal. Nu este întâmplător faptul că jumătate dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 şi 24 de ani contactează o infecţie cu transmitere sexuală până la 25 de ani.[137]

---

[134] „Burnet Studies Shed Light on Sexual Behaviour of Teenagers.” (9 octombrie 2014). Preluat la 9 octombrie 2014 de la Institutul Burnet: http://www.burnet.edu.au/news/435_burnet_studies_shed_light_on_sexual_behaviour_of_teenagers.

[135] Saletan, W. (f.d.). „The Ass Man Cometh.” Preluat la 8 octombrie 2014 de la Slate: http://www.slate.com/articles/health_and_science/human_nature/2010/10/the_ass_man_cometh.html; vedeţi şi Reece, M. et al. (2010). Special Issue: Findings from the National Survey of Sexual Health and Behaviour (NSSHB), Center for Sexual Health Promotion, Indiana University. The Journal of Sexual Medicine, 7(s5).

[136] James, S.D. (10 decembrie 2008). „Study Reports Anal Sex on Rise Among Teens.” Preluat la 8 octombrie 2014 de la ABC News: http://abcnews.go.com/Health/story?id=6428003.

[137] Cates, J.R., Herndon, N.L., Schulz, S.L. şi Darroch, J.E. (februarie 2004). Our Lives, Our Futures: Youth and Sexually Transmitted Diseases. Preluat la 22 iulie 2014 de la Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării, Universitatea Carolina de Nord din Chapel Hill: http://joancates.web.unc.edu/files/2010/11/Our-Voices-Our-Lives-Our-Futures-Youth-and-Sexually-Transmitted-Diseases.pdf. p. 1.

7

În căutarea extazului: Folosirea excesivă a medicamentelor şi a drogurilor ilegale

John Gabrieli, profesor în cadrul Institutului de Tehnologie Massachusetts, împreună cu echipa lui de cercetare au descoperit că medicamentele împotriva tulburării de hiperactivitate cu deficit de atenţie (ADHD) îmbunătăţesc concentrarea şi performanţa şcolară a copiilor care nu au o asemenea problemă în egală măsură în care ameliorează aceleaşi aspecte pentru copiii care suferă de ADHD.[138] Aşadar, atunci când copiii reacţionează bine la medicamente – îndreptându-şi comportamentul, concentrarea şi notele şcolare –, cu toate că nu au ADHD, mulţi părinţi şi doctori continuă să le administreze doar pentru a confirma existenţa tulburării.

Totuşi, care este problema dacă aceste medicamente ajută copilul să se descurce mai bine la cursuri? Deşi atunci când iau medicamentele, în general, copiii au performanţe mai bune şi devin mai maleabili, a continua administrarea lor chiar pentru un an se poate asocia cu modificarea personalităţii lor. Băieţii prietenoşi, sociabili şi aventuroşi devin leneşi şi iritabili. De asemenea, copiii învaţă că, prin simplul fapt că iau o pastilă, toate problemele lor pot să dispară.

---

[138] Sax, L. (2009). Boys Adrift: The Five Factors Driving the Growing Epidemic of Unmotivated Boys and Underachieving Young Men. New York, NY: Basic Books. p. 88.

Profesorul William Carlezon şi colegii de la Facultatea de Medicină din cadrul Universităţii Harvard au arătat recent că administrarea medicamentelor stimulante – precum cele utilizate pentru a-i trata pe băieţii cu ADHD – unor pui de animale în laborator a condus la pierderea motivaţiei lor când au crescut. Aceste animale arătau normal, dar erau leneşe. Nu îşi doreau să depună niciun efort, nici măcar pentru a scăpa dintr-o situaţie neplăcută. Cercetătorii au sugerat că efecte similare ar putea fi observate şi în cazul copiilor. S-ar putea ca aceştia să arate bine în timpul şi după administrarea medicaţiei, dar la vârsta adultă, motivaţia sau voinţa lor ar putea fi mult mai reduse decât dacă nu ar fi luat acele medicamente. Aşadar, apatia despre care am menţionat în Capitolul 2 ar putea continua să se înrăutăţească pe măsură ce aceste generaţii, care au luat medicamente din greu, vor creşte.

Psihologul şi medicul de familie Leonard Sax a scris în cartea *Boys Adrift* (Băieţi în derivă) că medicaţia stimulantă poate dăuna creierului prin faptul că afectează o regiune numită nucleul accumbens, locul unde motivaţia internă este transformată într-o acţiune comportamentală. Dacă nucleul accumbens al unui băiat este afectat, el poate simţi în continuare foamea sau stimularea sexuală, dar îi lipseşte motivaţia de a face orice în privinţa aceasta. Grupuri independente de cercetători de la universităţi din Statele Unite şi din Europa au descoperit că până şi atunci când puii de animale din laborator au primit doze mici din aceste medicamente pentru perioade scurte de timp, impactul asupra nucleului accumbens putea fi permanent. Sax a scris următoarele:

> Un studiu deosebit de alarmant – pentru realizarea căruia au colaborat cercetători de la Tufts, UCLA şi Universitatea Brown – a indicat o corelaţie aproape liniară între nucleul accumbens şi motivaţia individuală. Altfel spus, persoana avea tendinţa de a

> deveni tot mai apatică şi lipsită de voinţă pe măsură ce nucleul său accumbens avea dimensiuni mai reduse. Aceşti oameni de ştiinţă au accentuat faptul că apatia era independentă de depresie. Un bărbat tânăr poate să fie complet lipsit de motivaţie şi să rămână, în acelaşi timp, cât se poate de fericit şi mulţumit.[139]

Acesta nu va face sau nu va dori să facă prea multe, dar va fi un leneş care zâmbeşte. Acest fenomen este în mod special relevant pentru bărbaţii din Statele Unite, din moment ce ei primesc 85 % din totalitatea medicamentelor stimulante.[140]

Alte efecte adverse ale stimulantelor sunt nervozitatea şi anxietatea. Care este modalitatea grozavă de a reduce aceste efecte adverse? Fumând un joint şi drogându-te. Popularitatea marijuanei a crescut în Statele Unite de-a lungul ultimului deceniu,[141] iar mulţi bărbaţi tineri,

---

[139] Ibidem. pp. 89-91.

[140] Stern, P. (Director) (2006). Raising Cain: Boys in Focus [documentar]. Statele Unite: PBS Films. Notă: Începând cu anul 2010, în Statele Unite, proiectul de lege Affordable Care Act (ACA) a permis ca tinerii sub 26 de ani să rămână înscrişi pe Asigurarea de sănătate a părinţilor. În anul următor, numărul prescripţiilor medicale a crescut doar pentru categoria persoanelor cu vârsta cuprinsă între 19 şi 25 de ani. Medicamentele împotriva tulburării de hiperactivitate cu deficit de atenţie (ADHD) au constituit 28 % din totalul medicamentelor noi prescrise în cadrul acestui grup, urmate de antidepresive, care au reprezentat 16 % din medicamentele noi. Vedeţi: The Use of Medicines in the United States: Review of 2011 (aprilie 2011). Preluat la 30 mai 2014 de la Institutul Naţional de Informatică în Sănătate din Statele Unite: http://www.imshealth.com/ims/Global/Content/Insights/IMS%20Institute%20for%20Healthcare%20Informatics/IHII_Medicines_in_U.S_Report_2011.pdf. pp. 11-12, 29.

[141] Notă: În ciuda tendinţei de creştere a consumului de marijuana la nivel naţional în Statele Unite, numărul consumatorilor de marijuana a

indiferent dacă folosesc medicamente sau nu, o fumează. Însă „iarba” nu mai este aceeaşi substanţă care a fost cândva. Potenţa medie a marijuanei a crescut stadial în ultimele trei decenii. Conţinutul mediu de THC (compusul psihoactiv al marijuanei) era mai mic de 4 % în 1983, iar în 2008, era mai mare de 10 % şi se preconizează că acesta va creşte la 15 sau la 16 % în următorii zece ani.[142] În Colorado, unde consumul în scop recreaţional al marijuanei este legal, conţinutul mediu de THC este de 18,7 %, dar în unele cazuri, poate ajunge până la 30 %.[143]

În 2011, guvernul olandez a anunţat că „iarba” puternică (având un conţinut de THC de 15 % sau mai mult) urmează să fie încadrată în categoria drogurilor tari,

---

rămas constant până acum în Colorado, unde acest lucru a fost legalizat. Vedeţi: Scullum, J. (10 iulie 2014). How Is Marijuana Legalization Going? The Price of Pot Peace Looks Like A Bargain. Preluat la 26 august 2015, de la Forbes: http://www.forbes.com/sites/jacobsollum/2014/07/10/how-is-marijuana-legalization-going-so-far-the-price-of-pot-peace-looks-like-a-bargain/. Din 2006 până în 2010, consumul de marijuana a crescut cu aproximativ 30 %. Vedeţi: Kilmer, B., et al. (2014). What America’s Users Spend on Illicit Drugs: 2000 through 2010. Preluat la 26 august 2015 de la Corporaţia RAND: http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR534.html.

[142] Meserve, J. şi Ahlers, M.M. (14 mai 2009). „Marijuana Potency Surpasses 10 percent, U.S. Says.” Preluat la 22 noiembrie 2011, de la CNN: http://articles.cnn.com/2009-05-14/health/marijuana.potency_1_average-thc-potent-marijuana-marijuanausers?_s=PM:HEALTH.

[143] Briggs, B. (23 martie 2015). Colorado Marijuana Study Finds Legal Weed Contains Potent THC Levels. Preluat la 26 august 2015 de la NBC News: http://www.nbcnews.com/storyline/legal-pot/legal-weed-surprinsingly-strong-dirty-tests-find-n327811.

alături de cocaină şi Ecstasy.[144] Unul dintre motivele care a condus la această reclasificare poate fi faptul că „iarba” cu potenţă mare afectează semnificativ funcţia executivă şi controlul motor,[145] procese care sunt implicate în planificare, memorie, atenţie, rezolvare a problemelor, raţionament verbal şi rezistenţă la tentaţie. De la o generaţie la cealaltă, marijuana a devenit un drog complet diferit care poate face mai mult rău decât bine.

În plus, poate că o problemă mai serioasă este utilizarea marijuanei sintetice de către tineri – substanţe chimice pulverizate peste plantele mărunţite care imită efectele compusului THC atunci când sunt fumate. Aceste droguri, cunoscute drept K2 sau „Spice”, pot fi extrem de puternice şi impredictibile, deşi sunt ieftine, simplu de obţinut din magazine sau online[146] şi nu pot fi descoperite cu la fel de multă uşurinţă la testele standard de detectare a substanţelor. În ciuda faptului că tot mai mulţi liceeni conştientizează efectele adverse periculoase (care pot merge până la episoade psihotice acute şi atacuri cardiace), unu din 16 elevi continuă să încerce marijuana sintetică. Aceste substanţe sunt comercializate drept

---

[144] Sterling, T. (8 octombrie 2011). „Dutch Classify High-Potency Marijuana as Hard Drug.” Preluat la 22 noiembrie 2011 de la SF Gate: http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?f=/c/a/2011/10/07/MNQO1LES53.DTL.

[145] Ramaekers, J.G., et al. (2006). „High-Potency Marijuana Impairs Executive Function and Inhibitory Motor Control”, Neuropsychopharmacology, 10, 2296-303.

[146] Agenţia Naţională Antidrog din Statele Unite a interzis posesia şi comercializarea de marijuana sintetică în 2011; de atunci utilizarea sa în rândul elevilor din ultimul an de liceu a scăzut de la unu din nouă (2011) la unu din 16 în 2014. (N.a.)

alternative „naturale” şi „sigure” la alte droguri, dar nu sunt.[147]

Să revenim la expunerea la tentaţie. Viaţa este plină de tentaţii care sunt plăceri periculoase. „Şi nu ne duce pe noi în ispită” este versetul unei rugăciuni populare în rândul creştinilor. Lucrurile care îi fac pe oameni să cedeze mai uşor în faţa tentaţiilor îi determină să adopte mai degrabă o perspectivă hedonistă asupra prezentului decât să se gândească la viitor. Cercetările mele (ale lui Philip Zimbardo) asupra psihologiei perspectivei temporale arată că, atunci când oamenii adoptă o perspectivă hedonistă centrată pe prezent, ei sunt mai vulnerabili în faţa tuturor substanţelor sau a comportamentelor care produc dependenţă.[148] Acest lucru se datorează faptului că a fi dominat de hedonismul centrat pe prezent înseamnă a căuta noutatea şi senzaţiile intense în mod constant.[149]

---

[147] Johnston, L.D., O’Malley, P.M., Miech, R.A., Bachman, J.G., Schulenberg, J.E (februarie 2015). Monitoring the Future national survey results on drug use: 1975-2014: Overview, key findings on adolescent drug use. Preluat la 4 septembrie 2015 de la Institutul de Cercetare Socială, Universitatea Michigan: http://www.monitoringthefuture.org/pubs/monographs/mtf-overview2014.pdf. pp. 14, 63, 81; DrugFacts: K2/Spice („Synthetic Marijuana”). (decembrie 2012). Preluat la 4 septembrie 2015 de la Institutul Naţional privind Abuzul de Droguri din Statele Unite: http://www.drugabuse.gov/publications/drugfacts/k2spice-syntheticmarijuana.

[148] Zimbardo, P.G. şi Boyd, J. (2009). The Time Paradox: The New Psychology of Time That Will Change Your Life. New York, NY: Atria Books.

[149] A nu se confunda cu practica budistă care presupune focalizarea asupra momentului prezent prin intermediul meditaţiei de conştientizare (mindfulness) a emoţiilor, a gândurilor şi a senzaţiilor,

Atunci când adoptăm această perspectivă, deciziile noastre se limitează întotdeauna la situaţia imediată, la ceea ce simţim, la ceea ce fac sau spun ceilalţi şi la aspectul, mirosul sau gustul tentaţiei. Niciodată nu ne imaginăm riscurile şi costurile ulterioare, aşa cum o fac oamenii care au o perspectivă temporală centrată pe viitor. Altfel spus, când vedem ceea ce ne place, trecem la acţiune, ne bucurăm de acel lucru, simţim plăcere datorită lui, iar apoi devenim dependenţi de el. Aceasta este dependenţa în acţiune.

Un student în primul an de facultate ne-a spus următoarea poveste, care devine din ce în ce mai comună:

> Când eram în clasa întâi, am fost diagnosticat cu ADHD. Am început să iau Ritalin la scurtă vreme după aceea. Acel diagnostic a influenţat traiectoria vieţii mele sociale şi şcolare până în acest moment. Profesorii şi părinţii îmi spuneau mereu că sunt deştept, dar nu i-am putut crede, din moment ce întotdeauna aveam probleme sau aveam nevoie de un mentor. Şcoala generală a fost o perioadă foarte agitată pentru mine, mai ales când m-am mutat la o şcoală privată de elită în clasa a şaptea. Notele mele au fost groaznice, iar de la început până când m-am transferat după sfârşitul primului an de liceu pe care l-am absolvit acolo, nu a existat semestru în care să nu mă simt ca într-un fel de detenţie, atât din punct de vedere social, cât şi şcolar. În plus, niciodată nu am scăpat de probleme, la şcoală sau în afara ei.

El a mai adăugat că a fumat cantităţi considerabile de marijuana, aceasta fiind o practică populară în cadrul campusului.

În Partea întâi, am examinat pe scurt „vârful aisbergului”, analizând o serie de simptome pe care credem că le manifestă tinerii şi care sunt în detrimentul lor, printre care utilizarea excesivă a jocurilor video, a pornografiei de pe internet, a medicamentelor prescrise

---

fără a le evalua. (N.red.)

sau a drogurilor ilegale, lipsa motivaţiei şi a voinţei, dificultăţile sociale sau sexuale şi alegerile nepotrivite pentru sănătate. Suntem de părere că aceste simptome au rezultat dintr-o combinaţie complexă de cauze interconectate, pe care le vom explora în continuare în Partea a doua.

Partea a doua

CAUZE

8

Lipsa bunelor maniere în familii. Taţi absenţi

> *Oricare ar fi peisajul la care un copil este expus de timpuriu, acesta va deveni un fel de tifon prin care va privi întreaga lume după aceea.*
>
> — WALLACE STEGNER, ISTORIC ŞI SCRIITOR

Mediile şi condiţiile sociale în care băieţii îşi petrec timpul, unde merg la şcoală, se maturizează şi curtează fetele s-au schimbat în ultimii ani. Dacă ne uităm mai atent la acele contexte şi la modul în care tinerii sunt condiţionaţi să acţioneze în cadrul lor, putem înţelege mai bine semnificaţia din spatele datelor pe care le-am analizat în

Partea întâi. În această secţiune, vom examina principalii factori situaţionali şi sistemici care influenţează gândurile şi comportamentele băieţilor, printre care schimbările culturale, aşteptările sociale şi ceea ce se întâmplă în şcoli, în cadrul familiilor şi al relaţiilor colegiale.

De-a lungul istoriei, majoritatea oamenilor au trăit în familii care includeau mai multe generaţii, adesea chiar în grupuri care cuprindeau mai multe familii, aşadar indiferent dacă îşi doreau sau nu, copiii au fost înconjuraţi de adulţi. În principal, era vorba despre doi părinţi, precum şi alte persoane care aveau grijă de copii: fraţi sau surori, bunici, unchi, mătuşi şi verişori. Cu toate acestea, în prezent, având în vedere existenţa raportului de un profesor la 20 de elevi întâlnit în sălile de clasă[150], a prezenţei unui singur adult sau numai a două persoane mature într-un cămin şi a distanţei mari faţă de alţi membri ai familiei extinse, copiii au mult mai puţine relaţii apropiate cu adulţii decât înainte. Astăzi, mărimea medie a unei familii din America este de trei persoane sau mai puţin.[151] Mai mult decât atât, membrii acestor unităţi familiale în continuă scădere petrec mai puţin timp

---

[150] Table 8. Average Class Size for Public School Teachers in Elementary Schools, Secondary Schools and Schools with Combined Grades, by Classroom Type State: 2007-08 (f.d.). Preluat la 30 iunie 2014 de la Departamentul Educaţional al Statelor Unite, Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Sondajul Şcolilor şi al Personalului Didactic: http://nces.ed.gov/surveys/sass/tables/sass0708_2009324_tls_08.asp.

[151] Salcedo, A., Schoellman, T. şi Tertilt, M. (octombrie 2009). Families as Roomates: Changes in U.S. Household Size from 1850 to 2000. Preluat la 21 februarie 2012 de la Institutul Stanford pentru Cercetarea Politicilor Economice: http://www.stanford.edu/group/siepr/cgi-bin/siepr/?q=system/files/shared/pubs/papers/pdf/09-01.pdf.

împreună, în special momente de calitate, cum ar fi a lua masa împreună. Maia Szalavitz şi Bruce D. Perry, autorii cărţii *Born for Love: Why Empathy Is Essential and Endangered* (Născut pentru iubire: De ce empatia este esenţială şi periclitată), sugerează că această lipsă a bogăţiei relaţionale are un efect negativ asupra capacităţii noastre de a ne păsa de ceilalţi, la nivel cultural.

Când suntem nou-născuţi, depindem de persoanele care au grijă de nevoile noastre primare – întâi mama şi apoi tata – pentru că ele ne hrănesc, atunci când suntem înfometaţi, sau ne protejează, atunci când suntem în pericol. Cu alte cuvinte, părinţii ne reglează nivelul de stres până când noi dobândim capacitatea de autoreglare, iar modul în care ei reacţionează la stres influenţează dezvoltarea propriei noastre reacţii la stres. Interacţiunile timpurii cu mamele noastre sunt un fel de şablon pentru modul în care noi ne vom comporta în relaţiile noastre ulterioare. Totuşi, în ultimul timp, a apărut o problemă: din cauza solicitărilor moderne, mamele resimt constant o stare de presiune şi stres. Iar dacă o mamă este stresată, dacă nu are grijă de propria persoană, este destul de puţin probabil ca aceasta să fie capabilă să le ofere îngrijire pruncilor ei în mod constant.

În plus, stresul este reglat cu ajutorul sistemelor sociale; regiunile cerebrale implicate în relaţiile noastre sociale şi cele care controlează răspunsul la stres sunt identice. Acestea se dezvoltă împreună, iar din acest motiv, problemele legate de dezvoltarea răspunsului la stres pot afecta dezvoltarea funcţionării sociale şi emoţionale, dar şi invers.[152]

De-a lungul ultimelor câteva decenii, rata naşterilor pentru femeile necăsătorite din Statele Unite a crescut

---

[152] Szalavitz, M. şi Perry, B.D. (2010). Born for Love: Why Empathy is Essential and Endangered. New York, NY: HarperCollins. p. 16.

treptat de la 18 % în 1980, la 41 % în 2012.[153] Pentru femeile sub 30 de ani, care au două treimi din totalul copiilor, rata este de 53 %. Multe dintre femeile necăsătorite trăiesc în concubinaj cu un partener la momentul naşterii copilului lor, dar aceste cupluri se destramă de două ori mai mult decât căsniciile – două treimi dintre acestea se despart înainte ca odrasla lor să împlinească zece ani.[154] În total, aproximativ o treime dintre băieţi cresc fără tată.[155]

Având în vedere aceste procente mari de copii născuţi de mame singure din prezent, cine are grijă de aceste tinere, proaspete mame care cresc toţi aceşti copii? Cum vor gestiona aceşti copii stresul atunci când vor avea propriii prunci? Mai mult, din moment ce longevitatea creşte, există un număr şi mai mare de rude mai în vârstă în aziluri. Cine îşi poate asuma responsabilitatea de a-i

---

[153] Martin, J.A., Hamilton, B.E., Osterman, M.J., Curtin, S.C. şi Mathews, T.J. (30 decembrie 2013). Births: Final Data for 2012. Preluat la 19 mai 2014 de la Rapoartele Naţionale de Statistică Demografică, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/nchs/data/nvsr/nvsr62/nvsr62_09.pdf#table02.

[154] Notă: Rata naşterilor din Statele Unite în funcţie de rasă pentru femeile sub 30 de ani: afro-americani: 73 %; hispanici: 53 %; caucazieni: 29 %. Vedeţi: DeParle, J. şi Tavernise, S. (17 februarie 2012). „For Women Under 30, Most Births Occur Outside Marriage.” Preluat la 21 februarie 2012 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2012/02/18/us/for-women-under-30-most-births-occur-outside-marriage.html.

[155] Cribb, R. (25 noiembrie 2011). „The Grim Evidence That Men Have Fallen Behind Women.” Preluat la 26 noiembrie 2011 de la Toronto Star: http://www.thestar.com/life/2011/11/25/rob_cribb_the_grim_evidence_that_men_have_fallen_behind_women.html.

vizita regulat sau de a se ocupa de problemele legate de supravieţuirea lor, chiar şi de aspectele legale şi financiare elementare? De obicei, este vorba despre fiicele lor – aceleaşi mame suprasolicitate – nevoite să se confrunte şi cu stresul de a avea grijă de părinţii lor iubiţi, care sunt neajutoraţi, suferă pierderi de memorie şi sunt capabili să le ofere fetelor, devenite adulte între timp, prea puţină afecţiune în schimb.

Unul dintre momentele în care familiile obişnuiau să povestească – făcând schimb de experienţe, idei, valori şi nu numai – era cina. În prezent, aceasta este deja o tradiţie antică, fiind mai degrabă încălcată decât respectată. În urmă cu douăzeci şi cinci de ani, ziarul *USA Today* a realizat un sondaj asupra „crizei de timp” pe care oamenii o resimţeau din ce în ce mai mult. Una dintre statisticile alarmante a arătat că trei din cinci familii considerau că viaţa era mult mai agitată decât în urmă cu cinci ani, iar acestea nu mai reuşeau să facă activităţi precum a lua cina împreună în mod regulat.[156]

Astăzi, aproximativ jumătate dintre adolescenţi spun că iau frecvent cina acasă, alături de părinţii lor.[157] Conform Centrului Naţional pentru Dependenţă şi Abuz de Substanţe din cadrul Universităţii Columbia, în comparaţie cu adolescenţii care iau între cinci şi şapte cine în familie pe săptămână, adolescenţii care au parte de cine în familie mai rar (mai puţin de trei ori pe săptămână) au o probabilitate mai crescută de aproximativ patru ori de a fuma tutun, de peste două ori de a consuma alcool, de

[156] Lawlor, J. (17 august 1987). „The Time Crunch; Poll: We Zoom through Life in Fast Forward”, USA Today, p. 1A.

[157] Saad, L. (26 decembrie 2013). Most U.S. Families Still Routinely Dine Together at Home. Preluat la 26 iulie 2014, de la Gallup: http://www.gallup.com/poll/166628/families-routinelydine-together-home.aspx.

două ori şi jumătate de a utiliza marijuana şi sunt de aproape patru ori mai predispuşi să folosească droguri în viitor.[158]

Modele instabile, încredere trădată

Deşi nu era nici pe departe ceva obişnuit, la începutul secolului XX, americanii aveau suficientă încredere unii în ceilalţi, încât câţiva dintre ei chiar lipeau timbre pe copii şi îi „expediau” la altă destinaţie, adesea la o rudă, prin Serviciul Poştal al Statelor Unite.[159] Comparaţi acest lucru cu situaţia de acum, când nu mai avem încredere nici măcar în babysitter; oamenii cumpără nişte camere de supraveghere minuscule pentru bone, care pot fi cu uşurinţă ascunse în pluşul animalelor de jucărie sau în ceasuri, pentru a monitoriza ceea ce se întâmplă în casele lor în timpul în care cineva „are grijă” de copiii lor.[160]

Procentajul americanilor care cred că „se poate avea încredere în majoritatea oamenilor” a scăzut de la 55 % în 1960 la 32 % în 2009, ceea ce înseamnă că majoritatea americanilor consideră, în prezent, că majoritatea

---

[158] The Importance of Family Dinners VII. (septembrie 2011). Preluat la 22 noiembrie 2011 de la Centrul Naţional pentru Dependenţă şi Abuz de Substanţe din cadrul Universităţii Columbia: http://www.casacolumbia.org/upload/2011/2011922familydinnersVII.pdf. Figure 1.A., 2.A.

[159] Shteynberg, C. (16 iunie 2009). „How Many Stamps Does it Take to Mail a Baby?” Preluat la 11 mai 2014 de la Smithsonian Institution Archives: http://siarchives.si.edu/blog/how-many-stamps-does-it-take-mail-baby.

[160] Preluat la 9 iunie 2014 de la NannyCam: http://www.nannycam.com/.

concetăţenilor nu sunt de încredere.[161] Deşi cifrele au crescut de atunci pentru populaţia generală, într-un sondaj din 2012 realizat în cadrul Centrului de Cercetare Pew, doar 19 % din mileniali credeau că alte persoane sunt demne de încredere.[162] Sursele scăderii încrederii sunt următoarele: mass-media, care scoate în evidenţă cazurile de corupţie; amăgirile şi minciunile politicienilor; declaraţiile false ale martorilor oculari; schimbarea percepţiei clasei inferioare pe măsură ce diferenţa dintre cei săraci şi cei bogaţi se măreşte; scandalurile vedetelor şi colapsul reputaţiilor altor figuri publice.

Alte cauze care ar merita să fie explorate în continuare sunt evenimentele concrete pe care oamenii le observă sau pe care le trăiesc direct ei înşişi. În cartea sa, *Bowling Alone* (Bowling de unul singur), Robert Putnam, profesor Malkin specializat în politică publică la Harvard, a explicat:

> În aproape toate societăţile, oamenii le acordă mai puţină încredere celor săraci decât celor bogaţi, probabil datorită faptului că persoanele înstărite sunt tratate de ceilalţi cu mai multă onestitate şi respect. În America, inspiră mai puţină încredere socială afro-americanii faţă de caucazieni, cei care au dificultăţi financiare faţă de cei care au un confort financiar,

---

[161] Pentru 1960: Larsen, C.A. (2013). The Rise and Fall of Social Cohesion: The Construction and De-construction of Social Trust in the US, UK, Sweden and Denmark. United Kingdom: Oxford University Press. p. 12. Pentru 2009: Hampton, K., Goulet, L.S., Rainie, L. şi Purcell, K. (16 iunie 2011). Part 4: Trust, Support, Perspective Taking and Demoncratic Engagement. Preluat la 10 octombrie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewinternet.org/2011/06/16/part-4-trust-support-perspective-taking-and-democraticengagement/.

[162] Millenials in Adulthood (7 martie 2014). Preluat la 10 octombrie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2014/03/07/millenials-in-adulthood/.

persoanele din oraşele mari în comparaţie cu locuitorii oraşelor mici şi oamenii care au fost victime ale unei infracţiuni sau au trecut printr-un divorţ faţă de cei care nu au avut parte de asemenea experienţe.[163]

Opinia noastră este că ratele crescute ale divorţului din multe ţări sunt îngrijorătoare din cauza faptului că efectele distructive ale divorţului nu sunt niciodată izolate, chiar dacă legăturile dintre ele sunt atât de subtile, încât s-ar putea să nu le observăm imediat. De exemplu, psihologul şi expertul în relaţii John Gottman a studiat probele de sânge ale persoanelor divorţate şi ale celor care se aflau în mariaje nefericite şi a arătat că sistemul imunitar al acestor persoane era afectat şi că sângele lor conţinea mai puţine globule albe, organismul lor fiind mai puţin eficient în lupta contra infecţiilor. Analizând probe care aparţineau preşcolarilor crescuţi în medii variate, cercetătorul a descoperit că hormonii stresului aveau niveluri mai crescute, în mod cronic, la copiii care proveneau din cămine caracterizate de un mediu parental ostil.[164]

În 1969, guvernatorul Reagan din California a adoptat prima lege a divorţurilor fără vină a naţiunii, eliminând obligaţia ca soţii să-şi motiveze decizia de a pune capăt mariajului. Au urmat şi alte state de-a lungul următorului deceniu, iar până în 1980, ratele de divorţ au fost peste dublul celor înregistrare în 1960.[165] Astăzi, peste jumătate

---

[163] Putnam, R.D. (2001). Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. New York, NY: Touchstone Books. p. 138.

[164] Gottman, J.M. şi Silver, N. (2016). Cele şapte principii ale unei căsnicii fericite: Ghid practic elaborat de cel mai renumit expert în relaţiile de cuplu. Cluj-Napoca: Editura Asociaţiei de Ştiinţe Cognitive din România (ASCR).

[165] „Divorce Rates.” (8 octombrie 1999). Preluat la 7 mai 2014 de la Universitatea Maryland:

dintre cuplurile care se află la primul mariaj din Statele Unite aleg drumuri separate înainte ca „moartea să îi despartă”; cam jumătate dintre aceste divorţuri au loc în primii şapte ani de căsnicie.[166]

Există tendinţe similare pretutindeni în lume. În Marea Britanie, care, de asemenea, adoptă legea divorţului fără vină, 48 % din copii îşi vor vedea părinţii divorţând până la vârsta de 16 ani.[167] În China, mai mulţi oameni divorţează decât se căsătoresc. Ratele globale de divorţ ale acestei ţări sunt scăzute, însă au crescut în fiecare an, iar cele mai multe divorţuri au loc în oraşele mai mari.[168] Până şi ţările europene care au o tradiţie catolică precum Polonia, care au rate de divorţ mai reduse decât statele lor vecine mai puţin religioase, au cunoscut o creştere a tendinţei în ultimii ani – în prezent, unul din trei mariaje se destramă şi acolo.[169]

---

http://www.vanneman.umd.edu/socy441/trends/divorce.html.

[166] Idem 15.

[167] Chapman, J. (18 aprilie 2011). The Collapse of Family Life: Half of Children See Parents Split by 16 as Births outside Marriage Hit Highest Level for Two Centuries. Preluat la 7 mai 2014 de la Daily Mail: http://www.dailymail.co.uk/news/article-1377940/Half-parents-split-16-births-outside-marriage-hit-highest-level200-years.html#ixzzlwOdPJZTo.

[168] FlorCruz, M. (27 februarie 2013). „China’s Divorce Rate Rises for Seventh Consecutive Year.” Preluat la 9 mai 2014 de la International Business Times: http://www.ibtimes.com/chinas-divorce-rate-rises-seventh-consecutive-year-1105053.

[169] „Poland: The Soaring Divorce Rate.” (14 ianuarie 2014). Preluat la 7 mai 2014 de la European Journal, DW: http://www.dw.de/european-journal-the-magazine-from-brussels-2010-01-14/e-5094566-9798.

Observând că divorţul este rezultatul mai multor fenomene sociale contemporane, o mamă din Polonia a scris:

> «Disoluţia» familiei şi instabilitatea relaţiilor umane sunt doar două dintre cauze. Feminismul, supraprotecţia specifică unei mame singure care creşte un băiat fără a primi deloc ajutor din partea partenerului său, precum şi presiunea economică a femeilor de a asigura mijloacele necesare supravieţuirii mai pot fi luate în calcul. La toate acestea, se adaugă şi omniprezenta mass-media stupefiantă, care promovează nişte modele de imoralitate. Tinerii sunt mai vulnerabili şi mai pierduţi ca niciodată... Cel mai bun exemplu ar putea fi chiar fiul meu, care are 30 de ani, este şomer şi încă mai fuge de viaţă şi de responsabilităţi.

Divorţul nu este simplu pentru nimeni. Cu toate acestea, modul în care oamenii percep încrederea nu este afectat atât de mult de separarea propriu-zisă, pe cât este de modul în care părinţii gestionează situaţia. Mulţi copii îşi pierd credinţa în relaţii din cauză că îşi observă părinţii devenind instabili emoţional şi reacţionând iraţional, uneori violent. Adesea, înainte ca certurile serioase să debuteze, copiii sunt martorii ironiilor, ai umilinţelor şi ai altor interacţiuni sociale negative dintre părinţii lor, care cândva se iubeau.

Acesta este tiparul pe care mulţi copii îl observă chiar acum: bărbatul şi femeia se întâlnesc, se îndrăgostesc unul de celălalt, se căsătoresc şi fac copii. Apoi întâmpină situaţii stresante. Copiii pun stăpânire pe vieţile lor. Astfel, distanţa dintre bărbat şi femeie se amplifică; comunicarea nu a fost niciodată atuul lor, dar acum lucrurile stau mult mai prost. Atunci, ei se implică în comportamente care eliberează stresul, dar în acelaşi timp le distrug relaţia, cum ar fi abuzul fizic, consumul de droguri şi de alcool ori infidelităţile emoţionale şi fizice. Toată lumea este nefericită. Urmează divorţul. Unul dintre părinţi sau

amândoi suferă acum şi se confruntă cu dificultăţi din punct de vedere emoţional, mental şi/sau financiar. Oare nu este acesta un scenariu trist pentru oricare copil care îl priveşte sau participă la el?

Multe mame casnice de astăzi îşi exprimă resentimentele şi, chiar dacă sunt fericite că au avut copii, ele regretă că nu s-au realizat profesional, astfel încât să nu mai fie în aceeaşi postură după divorţ, părăsind piaţa muncii de prea mulţi ani ca să mai poată prinde din urmă rapid. Doar 10 % din mamele care au participat la un sondaj realizat de compania *Gallup* sperau ca fiicele lor să urmeze acelaşi parcurs în viaţă ca şi ele – adesea, unul tradiţional.[170] Deşi au trecut 50 de ani, lucrurile nu s-au schimbat prea mult. Acele fiice din 1962 sunt acum şi ele mame de fete, iar mesajele pe care acele tinere îl primesc din partea mamelor lor sunt inconsecvente; pe de o parte, ele spun că nu şi-ar da copiii pentru nimic în lume, iar pe de altă parte, ele sugerează faptul că a avea o carieră este mult mai viabil decât a avea o familie. Cu siguranţă există câteva exemple reale de femei capabile să realizeze ambele lucruri la fel de bine – bazându-se pe propriile standarde. Totuşi, un sondaj al Centrului de Cercetare Pew realizat în 2012 a arătat că mamele necăsătorite care muncesc sunt mai puţin fericite decât mamele căsătorite care nu muncesc.[171]

---

[170] Rosen, R. (2001). The World Split Open: How the Modern Women's Movement Changed America. New York, NY: Penguin Books. p. 43.

[171] Notă: Chiar şi după includerea în analiză a etniei, a venitului şi a nivelului educaţional, doar 23 % din mamele necăsătorite şi 31 % din mamele care munceau au susţinut că „sunt foarte mulţumite de viaţa lor în prezent", iar 43 % din mamele căsătorite şi 45 % din mamele care nu munceau au susţinut acelaşi lucru. Vedeţi: Parker, K. şi Wang, W. (14 martie 2013). Modern Parenthood. Preluat la 7 iunie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew:

În plus, fiicele preiau nivelul crescut de nefericire şi stres care însoţesc divorţul şi viaţa de mamă singură, iar uneori resping situaţia în care le aduce în procesul lor de maturizare. După cum a comentat o tânără în cadrul sondajului nostru: „Mama mea a fost descurajată de separarea de tatăl meu... Aceasta s-a întâmplat când eu aveam 15 ani şi, în loc să devin o tânără femeie, am preluat rolul de bărbat în casă, ceea ce a afectat opinia mea despre femei”.

Celălalt mesaj transmis, unul mai profund, este vinovăţia; atunci când mamele discută despre modul în care vieţile lor ar fi fost diferite (în bine) dacă ar fi rămas pe piaţa muncii sau când le spun fiicelor că nu îşi doresc ca ele „să le repete greşelile”, acestea le comunică indirect că aceste greşeli implică şi existenţa lor şi că ele au fost o barieră în calea succesului pe care mamele l-ar fi putut obţine în tinereţe. De aceea copiii trebuie să trăiască în acord cu dorinţele mamelor, ca un fel de răsplată pentru greşeala lor de a le fi dat naştere.

Aceste mesaje din partea mamei, unul dintre cei mai importanţi mentori ai noştri, alături de mulţimea mamelor celebre, precum Sofía Vergara, Gwyneth Paltrow şi Heidi Klum, aşa-numitele „superfemei” care le fac şi le au pe toate, arătând încă foarte bine la 40 sau 50 de ani, stârnesc anxietatea şi confuzia tinerelor obişnuite, iar în cele din urmă, declanşează dezamăgirea acestora în momentul în care ele conştientizează că nu le vor avea pe toate şi că viaţa lor nu arată nici pe departe aşa cum şi-au imaginat-o şi au sperat că va fi. Problema cu aceste mesaje transmise copiilor mici este că ele erodează credinţele de bază necesare pentru stabilirea unor relaţii caracterizate de afecţiune şi de încredere. Pe scurt, este

---

http://www.pewsocialtrends.org/2013/03/14/modern-parenthood-roles-of-moms-and-dads-converge-as-they-balance-work-and-family/.

educaţie pentru divorţ. Fiicele care nu se focalizează întru totul pe carieră pot simţi că trădează dorinţa mamelor. Fiii îşi observă mamele şi se întreabă dacă ei vor fi vreodată capabili să facă o femeie fericită; cum ar putea să o facă ei, când tatăl lor a eşuat lamentabil în privinţa acestui lucru? Până la urmă, femeile iniţiază cam şapte din zece divorţuri[172] şi au un cuvânt greu de spus în evoluţia şi calitatea unei relaţii.[173]

De cealaltă parte a baricadei sunt toţi taţii care îşi privesc mariajul dezintegrându-se într-o grămadă de datorii precum pensiile alimentare şi celelalte cheltuieli necesare creşterii copilului. Doar între 10 şi 15 % din bărbaţi obţin custodia,[174] mulţi dintre ei ajungând să simtă

---

[172] Saad, G. (14 noiembrie 2013). Do Men or Women File for Divorce More Often? Preluat la 4 decembrie 2014 de la Psychology Today: http://www.psychologytoday.com/blog/homo-consumericus/201311/do-men-or-women-file-divorce-more-often.

[173] Notă: 43 % din cupluri afirmă că femeile iau decizii în privinţa mai multor aspecte legate de relaţie decât bărbaţii, în timp ce 26 % spun că bărbaţii fac acest lucru. Vedeţi: Woman Call the Shots at Home; Public Mixed on Gender Roles in Jobs. (25 septembrie 2008). Preluat la 27 august 2015 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2008/09/25/women-call-the-shots-at-home-public-mixed-on-gender-roles-in-jobs/.

[174] Notă: Conform unui studiu longitudinal din Wisconsin, taţii au câştigat custodia, în medie, doar între 10 şi 15 % din cazuri. Probabilitatea ca tatăl să dobândească custodia comună sau exclusivă a crescut direct proporţional cu venitul acestuia. Vedeţi: Brown, P. şi Cook, S.T. (noiembrie 2012). Children’s Placement Arrangements in Divorce and Paternity Cases in Wisconsin. Preluat la 27 august 2015 de la Institutul de Cercetare a Calităţii Vieţii, Universitatea Wisconsin-Madison: http://www.irp.wisc.edu/research/childsup/cspolicy/pdfs/2009-11/Task4

că îşi petrec viaţa muncind pentru nişte oameni care au fost întorşi împotriva lor. Unii dintre ei chiar merg la închisoare din cauză că rămân în urmă cu achitarea cheltuielilor necesare creşterii copilului – de exemplu, în Carolina de Sud, unu din şapte bărbaţi încarceraţi se află după gratii din acest motiv.[175]

Dacă un bărbat lucrează ore în şir pentru a încerca să ţină pasul cu plăţile şi apoi este numit nepăsător, atunci el se simte neînţeles. Dacă există vreun aspect care să îi păteze trecutul, acesta ar putea fi considerat nepotrivit pentru rolul de părinte; dacă se ocupă de o nouă pasiune, este numit egoist; iar dacă evită să lege noi relaţii apropiate din cauza fricii că scenariul s-ar putea repeta, se spune că are o teamă de angajamente. Nu este o exagerare să afirmăm că aceşti bărbaţi se confruntă cu un profund sentiment de disperare, având în vedere că rata sinuciderilor după divorţ în rândul lor este de zece ori mai mare decât rata sinuciderilor în cazul femeilor.[176] Deşi, la prima vedere, acest lucru ar putea sugera că mariajul le

---

A_CS_09-11_Final_revi2012.pdf;vedeţi şi: „Why Do Women Win Most Custody Battles?” (f.d.). Preluat la 17 mai 2014 de la Attorneys.com: http://www.attorneys.com/child-custody/why-do-women-winmost-custody-battles/.

[175] Turner, M.D. şi Rogers, R.L. Brief of Elizabeth G. Patterson and South Carolina Appleseed Legal Justice Center as Amici Curiae in Support of Petitioner. (f.d.). Preluat la 27 august 2015 de la Asociaţia Baroului American: http://www.americanbar.org/content/dam/aba/publishing/preview/published_preview_briefs_pdfs_2010_2011_10_10_Petition.

[176] Farrell, W. (2001). The Myth of Male Power: Why Men are the Disposable Sex. New York: Berkeley Books. p. 21. Vedeţi şi: Ksposowa, A. (2003). Divorce and suicide risk. Journal of Epidemiology and Community Health. 57, 993-995.

conferă mai multe beneficii bărbaţilor decât femeilor şi că este de la sine înţeles că ele simt că trebuie să preia responsabilitatea creşterii copilului şi a realizării sarcinilor gospodăreşti, chiar dacă ne bazăm numai pe dovezile existenţei avantajelor pentru sănătate, este clar că atât femeile, cât şi bărbaţii au de câştigat de pe urma căsniciei. Oricum, din cauză că bărbaţii sunt învăţaţi să nu ceară ajutor şi să nu se deschidă faţă de ceilalţi, ei îşi suprimă mai mult emoţiile şi au tendinţa de a recurge la acţiuni mai drastice în momentele de criză.

Din moment ce majoritatea copiilor cresc în continuare urmărind filmele *Disney* şi ascultând poveşti care induc ideea că mariajul convenţional este pentru toată lumea şi că se presupune că acesta durează pentru totdeauna, despărţirea este devastatoare pentru întreaga familie. Când suntem copii, ne gândim: „La aceasta trebuie să mă aştept?” Apoi, ca adulţi, ne gândim astfel: „Ce mai contează? Care este scopul? Povara va cădea asupra mea, oricum”.

Nu trebuie neapărat ca lucrurile să stea aşa, dacă divorţul este amiabil şi ambii parteneri continuă să le ofere copiilor afecţiune şi să respecte statutul de părinte al celuilalt, însă, de obicei, nu se întâmplă astfel. Copiii nu cresc având nişte ilustrări prea grozave ale încrederii şi ale seriozităţii, în special în ceea ce priveşte relaţiile apropiate. În prezent, relaţiile monogame durabile sunt evaluate mai degrabă în funcţie de costuri decât de câştiguri; acestea sunt privite ca o limitare a independenţei şi a libertăţii, iar angajamentul este considerat o formă de sacrificare a propriilor scopuri şi pasiuni pentru ceva ce probabil urmează să se destrame în 10 sau 20 de ani, dacă nu mai devreme. Pe baza observaţiilor şi a experienţei mele (Nikita), mulţi tineri se concentrează mai mult asupra Planului B – planul lor de

evadare – decât asupra Planului A. Ei sunt terifiaţi de ideea de a-şi pune toate ouăle într-un singur coş, dar aceasta se transformă într-o profeţie autoîmplinită a eşecului relaţional.

În plus, unii copii simt că ei reprezintă unul dintre motivele pentru care căsnicia părinţilor s-a încheiat, evitând să aibă prunci la rândul lor, în speranţa de a cruţa alte persoane de durerea pe care au trăit-o pe propria piele. Aceasta se opune condiţionării noastre din copilărie. Încă se mai aşteaptă de la noi să ne dorim relaţii serioase şi de lungă durată, în ciuda faptului că nu suntem învăţaţi niciodată cum să comunicăm sau să gestionăm provocările care însoţesc aceste angajamente. În cele din urmă, copiii cresc întrebându-se în cine pot avea încredere. Ei se întreabă: „Dacă nu pot avea încredere în cele mai apropiate persoane, atunci în cine aş putea avea? Dacă nici măcar mama şi tata nu pot rămâne împreună, atunci cine ar putea?” Încrederea începe odată cu primele noastre relaţii apropiate, aşadar, atunci când nu ne putem baza pe modelele noastre principale şi când acestea nu se ţin de promisiuni sau nu sunt acolo pentru unul pentru celălalt, ne va fi mult mai greu să ne încredem în ceilalţi sau să devenim noi înşine persoanele pe care ceilalţi să poată conta.

Fără îndoială că unul dintre precursorii unei căsnicii de succes este încrederea. Cu toate acestea, un alt aspect demn de luat în considerare se referă la faptul că multe alte lucruri din societate se bazează pe acelaşi fundament. George Vaillant, profesor de psihiatrie la Facultatea de Medicină Harvard, a coordonat Studiul longitudinal Harvard privind Dezvoltarea Adulţilor, cunoscut în mod informal ca Studiul Grant, care a durat peste 40 de ani (din 1966). Acesta a debutat în 1938 şi nu şi-a propus să măsoare numai patologia, aşa cum era tendinţa la acel

moment, dar şi influenţa eredităţii şi a mediului asupra sănătăţii mentale şi fizice a bărbaţilor. Iniţial, cercetătorii şi-au dorit să observe, pe lângă evoluţia stării de sănătate de-a lungul timpului, starea optimă de sănătate.[177]

Toţi participanţii erau studenţi în ultimul an la Universitatea Harvard, instituţie care era pe atunci intitulată Colegiul Harvard şi includea numai băieţi. În urma ultimei analize, care a marcat al şaptezeci şi cincilea an al derulării studiului (mulţi dintre participanţii rămaşi având acum nouăzeci şi ceva de ani), Vaillant menţionează de mai multe ori importanţa unei copilării fericite – mai exact, a unui mediu familial caracterizat de stabilitate, în care copilul era apropiat de părinţii săi, care îi ofereau sprijin, încurajându-i iniţiativa şi autonomia, iar relaţia sa cu minimum unul dintre fraţi sau una dintre surori era bună – şi rolul acesteia în dezvoltarea încrederii, dar şi a fericirii sau a succesului ulterior. El a remarcat că „acei copii care nu reuşesc să înveţe elementele de bază ale afecţiunii şi ale încrederii acasă întâmpină ulterior dificultăţi în ceea ce priveşte asertivitatea, iniţiativa şi autonomia, care sunt fundamentale pentru succesul de la vârsta adultă”[178].

În plus, bărbaţii care avuseseră cele mai fericite copilării câştigau cu 50 % mai mulţi bani faţă de cei care avuseseră copilării triste.[179] Bărbaţii cu nivelul cel mai înalt de independenţă erau cei care proveneau din cele mai afectuoase medii: „aceştia au învăţat că pot avea încredere în viaţă, ceea ce le-a conferit curajul de a explora şi de a înfrunta dificultăţile”, în schimb „absenţa

---

[177] Vaillant, G.E. (2012). Triumphs of Experience: The Men of the Harvard Grant Study. Cambridge, MA: Belknap Press. p. 4.

[178] Ibidem. p. 143.

[179] Ibidem. p. 113.

speranţei şi a încrederii în alte persoane au crescut probabilitatea singurătăţii [în cazul celorlalţi bărbaţi]”[180]. Un tânăr în vârstă de 20 şi ceva de ani care a răspuns sondajului nostru şi care a crescut mult timp fără tată, era familiarizat cu acest sentiment, mărturisindu-ne că nu a fost în stare să plece de acasă sau să îşi termine studiile decât pe parcursul anului anterior: „Atunci când am început să analizez cu adevărat aspectele din spatele problemelor de care am avut parte [pe măsură ce m-am maturizat], am conştientizat credinţele false pe care le-am dobândit [din copilărie], iar aceasta a reprezentat un pas important în dezvoltarea mea personală”.

Într-un sondaj realizat în cadrul Iniţiativei Naţionale pentru Paternitate din Statele Unite, 56 % din mamele căsătorite sau care trăiau împreună cu tatăl copiilor au spus că tatăl şi copiii aveau o relaţie „foarte apropiată şi caldă”, în timp ce numai 15 % din mamele care nu trăiau împreună cu tatăl au putut afirma acelaşi lucru; pe de altă parte, doar 3 % din mamele care erau căsătorite sau care trăiau cu tatăl copiilor au spus că tatăl şi copiii aveau o relaţie „distantă şi lipsită de afecţiune”, pe când 47 % din mamele care nu trăiau împreună cu tatăl au susţinut astfel.[181]

Deşi, la nivel individual, ar putea părea că existenţa unui cămin caracterizat de afecţiune în copilărie ori capacitatea unui om de a avea încredere şi decizia sa de a se căsători sau de a fi singur nu sunt nişte probleme aşa de mari, la nivelul comunităţii există implicaţii evidente. Foarte multe

---

[180] Ibidem. pp. 118-119.

[181] Glenn, N. şi Whitehead, B.D. (2009). MAMA SAYS: A National Survey of Mothers’ Attitudes on Fathering. Preluat la 26 iunie 2014 de la Institutul Naţional pentru Paternitate al Statelor Unite: http://www.fatherhood.org/mama-says-survey. p. 9.

probleme sociale îşi au originea în această lipsă a încrederii; statele ai căror cetăţeni nu au încredere unii în ceilalţi nu sunt atât de bine situate din punct de vedere economic. După cum a spus Paul Zack, profesor de economie la Universitatea Claremont Graduate, „Ţările care au o proporţie mai crescută de oameni demni de încredere sunt mai prospere. (...) În aceste ţări au loc mai multe tranzacţii economice, iar astfel bunăstarea financiară sporeşte şi sărăcia se reduce. Aşadar, ţările sărace au, în mare, un nivel scăzut de încredere”[182]. În special ţările nordice au cunoscut o creştere a încrederii din anii ’80, danezii prezentând cel mai ridicat nivel de încredere în concetăţenii lor (76 %). Câteva naţiuni în care rata încrederii este sub 20 % sunt Mexic, Franţa, Africa de Sud şi Argentina.[183]

În cartea sa, *Încredere*[184], Francis Fukuyama a scris: „Vitalitatea instituţiilor politice şi economice liberale depinde de o societate civilă sănătoasă şi dinamică”, iar toate acestea se bazează pe o structură familială puternică şi stabilă.[185] Charles Murray a împărtăşit o viziune similară în *Coming Apart* (Destrămarea),

---

[182] Zak, P. (2011). Paul Zak: Trust, Morality – and Oxytocin? Preluat la 22 noiembrie 2011 de la Conferinţele TED: http://www.ted.com/talks/paul_zak_trust_morality_and_oxytocin.html; Zak, P.J. şi Knack, S. (2001). Trust and growth. The Economic Journal, 111, 295-321.

[183] Larsen, C.A. (2013). The Rise and Fall of Social Cohesion: The Construction and De-construction of Social Trust in the US, UK, Sweden and Denmark. United Kingdom: Oxford University Press. p. 12.

[184] Ediţia în limba română: Editura Antet, 2003.

[185] Fukuyama, F. (2003). Încredere: Virtuţile sociale şi crearea prosperităţii. Bucureşti: Editura Antet. p. 5.

argumentând că mariajul este unul dintre fundamentele puterii şi rezilienţei financiare ale unei naţiuni. Acesta a scris că familiile care au copii sunt nucleul comunităţilor, care, la rândul lor, stau la baza societăţii. Comunităţile trebuie să fie organizate în jurul acestor familii, afirmă el, deoarece familiile care au copii au fost întotdeauna „motorul” ce asigură funcţionarea societăţii.[186]

Există o corelaţie puternică între starea civilă şi statutul ocupaţional. Bărbaţii căsătoriţi petrec mai mult timp în cadrul forţei de muncă faţă de bărbaţii singuri sau de cei care trăiesc în concubinaj. În cazul femeilor, nu există diferenţe semnificative în privinţa numărului săptămânilor de muncă în funcţie de statutul civil, deşi femeile care nu au copii îşi petrec mai mult timp în rândul forţei de muncă decât femeile ai căror copii au plecat de acasă. Până la 27 de ani, de opt ori mai multe femei singure cresc un copil, în comparaţie cu bărbaţii singuri. Aceste tendinţe sunt mai pronunţate pentru cei care provin din medii minoritare, cei care sunt mai puţin educaţi şi cei necăsătoriţi (vedeţi notele de final pentru mai multe statistici specifice). Per ansamblu, procentul populaţiei necăsătorite din Statele Unite a crescut cu 41 % din 2000 până în 2010. Principala alternativă pentru cuplurile necăsătorite, concubinajul, a crescut cu 1400 % în Statele Unite din 1970.[187]

---

[186] Murray, C. (2013). Coming Apart: The State of White America, 1960-2010. New York, NY: Crown Forum. p. 169.

[187] Notă: Sondajul Naţional Longitudinal al Tineretului din Statele Unite a raportat că bărbaţii căsătoriţi îşi petrec majoritatea timpului – 82 % din săptămâni – între 18 şi 26 de ani fiind încadraţi în muncă, în timp ce bărbaţii singuri îşi petrec doar 70 % din săptămâni, iar bărbaţii care trăiesc în concubinaj îşi petrec 75 % din săptămâni muncind. În cazul femeilor, nu au existat diferenţe semnificative în privinţa numărului de săptămâni muncite în funcţie de statutul civil, dar atunci când era prezent şi un copil, femeile munceau doar 65 % din săptămâni,

Cu toate că aceasta ar putea fi comod pentru adulţi, după cum se ştie, concubinajul şi familiile monoparentale nu conferă la fel de multă stabilitate copiilor, care adesea sfârşesc prin a trăi în două lumi diferite. Spre deosebire de copiii care provin din familii intacte, căsătorite, copiii ai căror părinţi trăiesc în concubinaj au o probabilitate de aproximativ două ori mai mare de a renunţa la liceu, de a

---

comparativ cu 76 % din săptămâni în care munceau femeile care nu aveau copii. Până la 27 de ani, 41 % din femeile singure au un copil, comparativ cu doar 5 % din bărbaţii singuri. Per ansamblu, femeile singure de origine afro-americană reprezintă grupul cu cea mai mare probabilitate să aibă un copil, în timp ce hispanicele singure reprezintă cea mai mică probabilitate să aibă un copil. În cazul concubinajului, hispanicii şi afro-americanii aveau o probabilitate de două ori mai mare decât caucazienii de a avea un copil. În cazul cuplurilor căsătorite, afro-americanii aveau cea mai ridicată probabilitate de a avea un copil, iar caucazienii aveau cea mai scăzută probabilitate. Doar 15 % din afro-americani erau căsătoriţi, comparativ cu 39 % din caucazieni. Pentru persoanele cu vârsta de 35 de ani sau mai mult, 25 % din afro-americance, 26 % din afro-americani, 8 % din caucaziene şi 12 % din caucazieni nu au fost căsătoriţi niciodată. Persoanele cu un nivel educaţional mai ridicat aveau o probabilitate mai mică de a trăi în concubinaj şi mai mare de a fi căsătorite. Indiferent de etnie sau de statutul civil, absolvirea studiilor universitare sau continuarea acestora reducea semnificativ probabilitatea ca o persoană de 27 de ani să aibă un copil. Până la această vârstă, doar puţin peste unu din patru dintre afro-americanii şi hispanicii care au început studiile universitare au obţinut o diplomă de licenţă, comparativ cu aproape jumătate dintre caucazieni. Vedeţi: America’s Young Adults at 27: Labor Market Activity, Education, and Household Composition: Results From a Longitudinal Survey Summary (26 martie 2014). Preluat la 7 mai 2014 de la Biroul de Statistică a Muncii, Departamentul Muncii din Statele Unite (USDL-14-0491): http://www.bls.gov/news. Notă: vedeţi tabelul 7 pentru apartenenţa la etnie şi probabilitatea de a avea un copil; pentru clasificarea în funcţie de etnie a persoanelor care nu au fost

consuma droguri şi de a suferi de depresie. De asemenea, în comparaţie cu mariajul, concubinajul este caracterizat de mai puţină implicare din partea părinţilor şi nu le oferă la fel de multă siguranţă copiilor (care sunt de trei ori mai predispuşi să sufere un abuz fizic, sexual sau emoţional) şi nici partenerilor romantici. Prin urmare, cuplurile care trăiesc în concubinaj au o probabilitate de două ori mai mare de a se despărţi şi de patru ori mai mare de a se confrunta cu infidelitatea.[188] De aceea, indiferent de beneficiile concubinajului, există consecinţe negative şi costuri evidente.

Mai mult, există o asociere puternică între traumele familiale – precum divorţul – şi supraponderalitate. Într-un sondaj care a inclus aproape 300 de pacienţi cu obezitate morbidă, cercetătorii au descoperit ocurenţa unor probleme familiale serioase în rândul acestora, în special a abuzului sexual. Cam jumătate dintre bărbaţi şi femei au mărturisit că au fost hărţuiţi sau abuzaţi sexual în copilărie. Această rată este cu 300 % mai ridicată decât

---

niciodată căsătorite, vedeţi: Elliott, D.B., Krivickas, K., Brault, M.W. şi Kreider, R.M. (mai 2012). Historical Marriage Trends from 1890-2010: A Focus on Race Differences. Preluat la 9 mai 2014 de la Biroul pentru Recensământ din Statele Unite: http://www.census.gov/hhes/socdemo/marriage/data/acs/ElliottetalPAA2012presentation.pdf; pentru creşterea numărului de persoane care nu au fost niciodată căsătorite: Lofquist, D., Lugaila, T., O'Connell, M. şi Feliz, S. (aprilie 2012). Households and Families: 2010 (C2010BR-14). Preluat la 9 mai 2014 de la Biroul pentru Recensământ din Statele Unite: https://www.census.gov/prod/cen2010/briefs/c2010br-14.pdf. p. 3.

[188] Wilcox, W.B. (30 august 2011). „A Shaky Foundation for Families." Preluat la 8 mai 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/roomfordebate/2011/08/30/shotgun-weddingsvs-cohabitating-parents/cohabitaion-is-a-shaky-foundation.

cea întâlnită în populaţia generală de gen masculin. Destul de mulţi dintre participanţi au raportat că s-au confruntat cu un tip de traumă îndelungată în copilărie. Adesea, creşterea în greutate este precedată recent de un eveniment de viaţă stresant. Un exemplu întâlnit pe scală largă se referă la divorţ, observându-se că prevalenţa obezităţii a crescut considerabil imediat după creşterea numărului de divorţuri.[189] De multe ori, băieţii mici întâmpină dificultăţi mai mari în adaptarea la divorţul părinţilor faţă de fete – îndeosebi dacă tatăl părăseşte căminul, ceea ce îi vulnerabilizează. De exemplu, conform unui studiu recent din Norvegia, copiii care aveau interacţiuni frecvente şi pozitive cu taţii lor, constând în faptul că tatăl acorda atenţie intereselor copilului, îl încuraja şi îi zâmbea în timpul primului an de viaţă, erau mai calmi şi se comportau mai frumos decât alţi copii la vârsta de doi ani. Acest lucru era valabil în mod special pentru băieţi. Rezultatele au indicat că mamele şi taţii erau la fel de implicaţi faţă de fiicele lor însă adesea, taţii demonstrau mai multă implicare în relaţia cu fiii lor decât mamele.[190]

În mod interesant, Vaillant a arătat că, deşi recuperarea ar putea dura decenii, odată cu trecerea timpului, lucrurile bune care se petrec în copilărie dobândesc o importanţă mai mare decât traumele, care devin mai puţin semnificative: „Se pare că un mediu benefic în copilărie prezice mult mai bine statutul social şi ocupaţional ulterior, în comparaţie cu nivelul de inteligenţă al copiilor,

[189] Szalavitz, M. şi Perry, B.D. (2010). Born for Love: Why Empathy is Essential and Endangered. New York, NY: HarperCollins. pp. 163,167.

[190] Sandnes, H.E. (9 februarie 2014). Dad is important for His Children’s Development. Preluat la 30 noiembrie 2014 de la Centrul de Informare pentru Cercetarea Genurilor din Norvegia: http://eng.kilden.forskningradet.no/c52778/nyhet/vis.html?tid=88722.

dependenţa financiară a părinţilor de ajutorul de şomaj sau existenţa problemelor familiale multiple”[191]. Chiar şi atunci când participanţii înscrişi în cadrul Studiului Grant împliniseră 70 de ani, nivelul lor de mulţumire „nu era nici pe departe asociat cu statutul social al părinţilor şi nici măcar cu venitul actual al bărbaţilor. Pe de altă parte, acesta se asocia semnificativ cu existenţa unui mediu caracterizat de afecţiune în copilărie, fiind în mod deosebit corelat cu măsura apropierii dintre tată şi fiu”[192]. Acest tip de relaţie lipseşte din foarte multe cămine în zilele noastre.

Unde este tatăl?

> *O femeie există, pur şi simplu, dar un bărbat trebuie să devină. Masculinitatea este riscantă şi amăgitoare. Este atinsă prin revolta împotriva femeii şi este confirmată doar de alţi bărbaţi.*
>
> — CAMILLE PAGLIA, PROFESOR SPECIALIZAT ÎN UMANISM ŞI MIJLOACE MASS-MEDIA LA UNIVERSITATEA DE ARTE DIN PHILADELPHIA[193]

> *Dacă nu ne iniţiem băieţii, ei vor da foc satului.*
>
> — PROVERB AFRICAN

Aşa cum am menţionat mai devreme, în prezent, mulţi copii sunt născuţi şi crescuţi de mame singure. 44 % din mileniali şi 43 % din persoanele care aparţin generaţiei X (născute aproximativ în intervalul 1960-1980) consideră că mariajul este învechit[194], ceea ce ridică următoarea întrebare: Cum va arăta angajamentul în secolul XXI? În

---

[191] Vaillant, G.E. (2012). Triumphs of Experience: The Men of the Harvard Grant Study. Cambridge, MA: Belknap Press. p. 357.

[192] Ibidem. p. 115.

[193] Paglia, C. (1992). Sex, Art, and American Culture: Essays. p. 82.

plus, cum vor afecta aceste atitudini viitoarele generaţii şi cum vor fi crescuţi acei copii?

În lumea industrializată, America este pe primul loc în privinţa absenţei tatălui[195] – nu este întocmai un fapt lăudabil. Dintre cei care au taţi, în medie, un băiat de vârstă şcolară îşi petrece doar o jumătate de oră pe săptămână conversând singur cu tatăl lui, conform lui David Walsh, fondatorul organizaţiei *Mind Positive Parenting*. „Aceasta se compară cu 44 de ore pe săptămână petrecute în faţa televizorului, a ecranului pe care rulează vreun joc video [şi] vreo pagină de pe internet”, spune el. „Cred că ne neglijăm băieţii extrem de mult. Consecinţa acestui lucru este că băieţii noştri nu îşi mai petrec timpul alături de mentori, de persoane mai în vârstă, care le pot arăta cu adevărat calea, care îi pot învăţa cum stau lucrurile şi cum ar trebui să se comporte un bărbat sănătos.”[196]

Jeff Perera, care se ocupă de implicarea comunităţii în cadrul mişcării *Panglica Albă* din Canada şi fondatorul blogului *Higher Unlearning* (Dezvăţarea Superioară), ambele presupunând discuţii despre bărbaţi, masculinitate, paternitate, relaţii sănătoase şi având scopul de a eradica violenţa îndreptată asupra femeilor şi fetelor, a petrecut o săptămână la Toronto, unde a vorbit cu băieţi de opt–nouă ani din zonă despre aspectele care le plăceau şi cele care le displăceau în privinţa apartenenţei la genul masculin. Unul dintre grupuri a

---

[194] Bolick, K. (noiembrie 2011). „All the Single Ladies”, revista Atlantic, 120.

[195] Stern, P. (regizor) (2006). Raising Cain: Boys in Focus [documentar]. Statele Unite: PBS Films.

[196] Borden, C. şi Obsatz, K. (regizori) (2007). Journeyman [documentar]. Statele Unite: MirrorMan Films.

realizat următoarea listă cu lucrurile care le displăceau la a fi băieţi:

- Nu pot fi mame.
- Nu ar trebui să plângă.
- Nu pot fi majorete.
- Trebuie să facă toată munca.
- Ar trebui să le placă violenţa.
- Ar trebui să joace fotbal.
- Băieţii miros urât.
- Este de la sine înţeles că au o reputaţie proastă.
- Le creşte păr peste tot.

Perera a spus că mulţi băieţi „obişnuiesc să împărtăşească gânduri precum faptul că nu le place că băieţii devin foarte competitivi, ceea ce conduce la adoptarea unui comportament agresiv sau a înşelăciunii pentru a fi etichetaţi drept câştigători”. Totul se reduce doar la a-i învinge pe ceilalţi băieţi, uneori, indiferent de costuri.

Alţii pot discuta despre faptul că băieţii dau întotdeauna de necaz, aşa cum a sugerat unul dintre băieţi în lista de mai sus prin faptul că „este de la sine înţeles că au o reputaţie proastă”. Perera i-a rugat să ofere explicaţii pentru ceea ce au vrut să spună prin faptul că nu pot fi mame. Chiar dacă majoritatea băieţilor au afirmat că sunt încântaţi că nu sunt nevoiţi să dea naştere unui copil, ei au simţit că ar putea pierde experienţa de a fi părinţi. Unul dintre ei s-a ridicat în picioare şi a spus că întotdeauna, în reclame, fetele sunt cele care au păpuşi de jucărie şi că băieţii nu au ocazia să se joace astfel. Când Perera le-a spus băieţilor că ei ar putea fi taţi, aceştia au părut derutaţi. Perera scrie:

> Mi-a venit în minte imediat întrebarea legată de câţi dintre acei 50 de băieţi aveau nişte modele reprezentative sau taţi prezenţi

> fizic, dar nu şi emoţional ori taţi care măcar să fie acolo. Dacă ies, nu fac prea multe, în afară de a bate mingea prin împrejurimi. Avem nevoie de mai multe hărţi actualizate spre Tărâmul Masculinităţii. Atunci când consolidăm reguli şi idei despre bărbăţie care nu mai sunt valabile, aceşti băieţi tineri se străduiesc să atingă un standard de masculinitate care garantează eşecul lor ca fiinţe umane.[197]

Impactul negativ pe care absenţa tatălui şi a unor ritualuri de iniţiere moderne le au asupra dezvoltării socioemoţionale a băieţilor este subestimat. Băieţii sunt afectaţi dacă tatăl lipseşte sau dacă nu au deloc nişte modele ale masculinităţii în vieţile lor; ei încep să caute identitatea masculină în altă parte. Unii dintre tineri o găsesc chiar într-o gaşcă sau într-o grupare teroristă; alţii o cunosc prin intermediul drogurilor, al alcoolului, al jocurilor de noroc sau prin obiectualizarea femeilor. De pildă, este greu de crezut că toţi trei consumatorii de jocuri prezentaţi în documentarul *Free to Play* (Liber la joc) din 2014 sunt nişte bărbaţi tineri care au crescut fără tată. Unul dintre jucători, poreclit „Dendi”, al cărui tată a murit când el era mic, s-a cufundat în jocurile video după decesul tatălui său – a spus că a fost „impulsul de a juca mai mult”. Un alt jucător, poreclit „Fear” (Frica), al cărui tată şi-a abandonat familia când el era foarte mic, a început să-şi petreacă o mare parte din timp jucându-se după ce nu a fost selecţionat pentru a face parte din echipa de baschet, spunând că absenţa tatălui său a determinat în multiple moduri cine este el astăzi. Al treilea tânăr, poreclit „Hyhy”, a povestit că tatăl său muncea 15-16 ore pe zi când el era copil şi că acesta „a cam renunţat

[197] Perera, J. (5 octombrie 2013). „What I Like and Don’t Like About Being a Boy: Thoughts from a Group of Grade 4 Boys.” Preluat la 15 mai 2014 de la Higher Unlearning: http://higherunlearning.com/2013/10/05/what-i-like-and-dont-like-about-being-a-boy-thoughts-from-a-group-of-grade-4-boys/.

la orice altceva din viaţa lui”. Documentarul urmăreşte călătoria fiecăruia dintre ei, care sunt printre primii jucători *Defence of the Ancients (DotA)* din lume şi concurează în cadrul unui turneu pentru câştigarea unui premiu în valoare de un milion de dolari.[198] Ar merita să precizăm că miza premiilor din cadrul Campionatului Internaţional DotA 2 din 2015 s-a ridicat la suma incredibilă de 18 milioane de dolari şi a fost câştigată pentru prima oară de o echipă din America de Nord, care a fost condusă chiar de „Fear”[199].

Un alt efect secundar al unui tată absent este reprezentat de creşterea incidenţei tulburărilor de atenţie şi de dispoziţie. Conform unui studiu care a inclus peste un milion de copii cu vârsta cuprinsă între 6 şi 19 ani din Suedia, copiii crescuţi în familii monoparentale aveau un risc cu 54 % mai ridicat de a primi medicaţie împotriva ADHD.[200] Rapoartele Centrului Naţional de Statistică în Sănătate din Statele Unite arată că atunci când părinţii nu sunt căsătoriţi sau sunt divorţaţi ori când mama este singură, copiii au o probabilitate cu 375 % mai mare de a

---

[198] Co, P., Maggiore, N. şi Unay, J. (producători) (2014). Free to Play [documentar]. Statele Unite: Valve.

[199] Molina, B. (8 august 2015). Evil Geniuses win The International ’Dota 2’ title. Preluat la 27 august 2015 de la USA Today: http://www.usatoday.com/story/tech/gaming/2015/08/08/dota-2-evil-geniuses/31363309/; Dota 2 Division. (f.d.). Preluat la 27 august 2015 de la Evil Geniuses: http://evilgeniuses.gg/The-team/Dota-2/.

[200] Hjern, A., Weitoft, G.R. şi Lindblad, F. (iunie 2010). „Social Adversity Predicts ADHD-Medication in School Children – A National Cohort Study.” Preluat la 22 noiembrie 2011 de la Acta Paediatrica: http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1651-2227.2009.01638.x/pdf.

necesita tratament specializat pentru probleme emoţionale sau comportamentale.[201]

Craig McClain, cofondatorul reţelei *Boys to Men Mentoring*, ne împărtăşeşte o perspectivă tristă asupra motivelor pentru care bărbaţii nu se implică în activităţi cu adolescenţii prea des:

> Bărbaţilor le este teamă de adolescenţi, teribil de teamă, astfel că nu îşi doresc să facă nimic împreună cu ei. Am observat acest lucru de multe ori atunci când am ţinut discursuri unor grupuri de bărbaţi, întrebându-i: „Câţi dintre voi, prieteni, doriţi să vă petreceţi un sfârşit de săptămână cu mine şi 30 de adolescenţi? Ridicaţi mâna”. Iar când doar unul dintre ei ridică mâna, eu spun: „Aceasta este problema”. Bărbaţilor le este frică de adolescenţi, pentru că tot ce îşi amintesc despre propriii ani de adolescenţă se rezumă la durere, suferinţă, tristeţe şi singurătate, iar atunci când văd alţi băieţi în aceeaşi situaţie, se întorc acolo, aşadar renunţă.[202]

Ce ar putea face tinerii? Documentarul *Journeyman* (Ucenicul) a urmărit doi adolescenţi din Minnesota – Mike şi Joe – în timp ce aceştia au parcurs programul de mentorat *Boys to Men* şi ritualurile iniţiatice specifice. Iniţial, amândoi erau foarte neîncrezători în lume. Niciunul nu avusese parte de o figură paternă în viaţa sa. Mike şi Joe au format, fiecare, o echipă cu unul dintre bărbaţii care urmau să le fie mentori. Ambii îndrumători se confruntaseră şi ei cu absenţa taţilor şi se luptau cu

---

[201] Dawson, D.A. (iunie 1991). Family Structure and Children’s Health: United States, 1988 (Tabelul 13). Preluat la 22 noiembrie 2011 de la Departamentul de Sănătate şi Servicii Umane al Statelor Unite, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor, Centrul Naţional de Statistică în Sănătate: http://www.cdc.gov/nchs/data/series/sr_10_sr_10_178.pdf.

[202] Borden, C. şi Obsatz, K. (regizori) (2007). Journeyman [documentar]. Statele Unite: MirrorMan Films.

sentimentele de ruşine şi vinovăţie generate de imaginile lor din tinereţe. Dennis Gilbert, unul dintre aceştia, era nesigur în privinţa abilităţilor sale de mentor:

> La început, mă gândeam: „Nu ştiu dacă îmi doresc să fiu mentor”. Aveam nişte probleme despre care nu ştiusem până atunci în ceea ce priveşte adolescenţii, în special în grupuri. Simţeam acea teamă. De multe ori, nu făceam altceva decât să stăm în maşină şi să ne uităm în gol, iar eu aproape că nu primeam niciun răspuns din partea lui. Cam după şase luni, m-am gândit: „Este în regulă ceea ce fac? Nu observ nimic”. Nu ne simţim ca doi buni prieteni, îşi petrece timpul cu mine doar pentru că se plictiseşte uneori. Aşadar, l-am sunat pe Charlie. I-am spus: „Cred că nu mă descurc la treaba aceasta cu mentoratul. El nu mă place, nu discutăm despre nimic... Poate că există cineva care l-ar putea îndruma mai bine”. Iar Charlie mi-a spus: „Dennis, ceea ce faci... este exact ceea ce trebuie”. Avea dreptate. A trecut... În următoarele trei luni, a început să se deschidă.[203]

Unul dintre aspectele cruciale pentru aceşti tineri aflaţi la tranziţia spre maturitate se referea, pur şi simplu, la a avea prin preajmă un bărbat adult care să se bucure de prezenţa lor şi să îi poată îndruma, astfel încât ei să se simtă, în acelaşi timp, iubiţi pentru cine sunt şi responsabili pentru acţiunile lor. A fi iubiţi, pur şi simplu, pentru cine suntem reprezintă iubirea necondiţionată pe care o dăruiesc, în general, mamele, în timp ce iubirea bazată pe performanţă şi eficienţă în urmărirea scopurilor este, de obicei, specifică taţilor. În acest caz, mentorii le ofereau pe ambele.

După doi ani, Mike a evoluat de la situaţia de eşec la fiecare materie la obţinerea unor performanţe superioare şi a făcut pentru prima oară practică într-un sfârşit de săptămână la *Boys to Men.* El a povestit că experienţa a fost transformatoare; a spus că acum avea o perspectivă,

---

[203] Ibidem.

pe care înainte nu o putea vedea. În prezent, Joe are el însuşi un copil şi a fost foarte entuziasmat de mărirea familiei sale. Mentorii băieţilor au simţit şi ei că au parcurs o călătorie emoţională, confruntându-se cu propriile probleme nerezolvate din adolescenţă, care au ieşit la iveală datorită interacţiunii lor cu băieţii.

Dacă au taţi implicaţi sau modele masculine pozitive, copiii sunt mai deschişi, mai receptivi şi au mai multă încredere în ceilalţi. Spre deosebire de copiii care nu trăiau cu tatăl lor, un grup de elevi la şcoala generală care trăiau cu tatăl lor au obţinut scoruri mai bune la 21 din cele 27 de măsurători ale competenţei sociale.[204] În plus, poate ca o consecinţă a acestui lucru, ei aveau şi mai mulţi parteneri de joacă.[205] De asemenea, există o probabilitate mai mare ca ei să îşi continue studiile. Copiii de la şcoala generală crescuţi împreună cu taţii se descurcă mai bine la opt din cele nouă măsurători ale performanţei şcolare, iar impactul tatălui rămâne semnificativ în timpul liceului.[206]

Fără îndoială că băieţii au nevoie de nişte bărbaţi în viaţa lor. Rolul mamei este deosebit de important, de asemenea, dar „o mamă singură nu poate face nimic pentru a-şi ajuta... fiii în adolescenţă, să-i calmeze sau să îi determine să fie morali”, spune Michael Gurian, autorul cărţii *The Minds of Boys* (În mintea băieţilor). „Băieţii au

---

[204] Guidubaldi, J. (1987). „Growing Up in a Divorced Family: Initial and Long Term Perspectives on Children’s Adjustment”, Applied Social Psychology, 7, 230.

[205] Christoffersen, M.N. (1995). An Investigation of Fathers with 3 to 5-Year old Children (Graficul 3). Institutul pentru Cercetare Socială Ministerratskonferenz, Stockholm, Suedia.

[206] Guidubaldi, J. (1987). „Growing Up in a Divorced Family: Initial and Long Term Perspectives on Children’s Adjustment”, Applied Social Psychology, 7, 212.

nevoie de un tată. De ce? Pentru că aşa a vrut natura. Pentru că face parte din natura umană. Există îngrijire maternă şi îngrijire paternă, iar acestea sunt diferite. Bărbaţii oferă îngrijire în alt mod decât femeile, iar copiii – fete şi băieţi – au nevoie de ambele tipuri.”[207]

De asemenea, bărbaţii trebuie să înveţe că este în regulă să-şi dorească să facă parte din viaţa fiului lor. Cercetătorul specializat în probleme de gen şi activistul Warren Farrell sugerează că o perspectivă mai echilibrată asupra aspectelor permise tinerilor ar putea fi în beneficiul tuturor, nu doar al lor:

> Înainte de mişcarea feministă, fetele au învăţat să vâslească în barca familiei doar din partea dreaptă (prin creşterea copiilor); băieţii, doar din partea stângă (prin asigurarea venitului familiei). Mişcarea feministă a ajutat fetele să devină femei care puteau să vâslească din ambele părţi; însă, fără o forţă paralelă pentru băieţi, aceştia devin bărbaţi care ştiu să vâslească numai din partea stângă – doar să aducă bani în casă. Unde este problema? Dacă fiicele noastre doresc să încerce să-şi exerseze noua abilitate de a vâsli din partea stângă, iar fiul nostru vâsleşte şi el doar din partea stângă, barca începe să se mişte circular. Este destul de probabil ca o barcă a familiei care merge doar în cerc să fie scufundată de valurile care se formează. În trecut, bărbatul era cel care susţinea financiar familia şi putea să îşi păstreze acelaşi loc de muncă o viaţă întreagă. În viitor, din cauza dezvoltării tehnologiei, schimbarea economică rămâne singura constantă, crescând nevoia de flexibilitate în cadrul familiei – şi anume, ca fiii noştri să poată creşte copii la fel de confortabil precum câştigă fiicele noastre bani.[208]

În urmă cu doar câteva decenii, pe lângă faptul că aveau taţi, băieţii mai aveau şi unchi, bunici, verişori mai mari, care formau un sistem familial extins, asemănător unui

---

[207] Borden, C. şi Obsatz, K. (regizori) (2007). Journeyman [documentar]. Statele Unite: MirrorMan Films.

[208] Farrell, W., comunicare personală, 5 ianuarie 2012.

trib, care reprezenta adesea o sursă informală de sprijin social şi îndrumare. În prezent, *Facebook*, *Twitter*, grupurile de discuţii pentru jucători şi multe alte site-uri de socializare încearcă să înlocuiască acele relaţii, dar nu o pot face. Tinerii au nevoie de mai mult decât de nişte „contacte”. Au nevoie de confidenţi. Au nevoie de oameni care să fie fizic lângă ei atunci când sunt cu moralul la pământ, care să le intuiască nevoia de sprijin datorită faptului că interacţionează cu alţi bărbaţi suficient de mult încât să poată recunoaşte schimbarea dispoziţiei lor, fără ca aceştia să mai fie nevoiţi să ceară ajutor. Este dificil şi ciudat pentru oricine să ceară ajutor. Având în vedere că acest lucru este valabil pentru majoritatea oamenilor, de cele mai multe ori, ar trebui să fim cu toţii atenţi şi să le oferim sprijin celorlalţi atunci când considerăm că este necesar. Acesta este un alt motiv pentru care tinerii au nevoie de nişte prieteni şi de o familie care să le arate compasiune, încercând să observe când au nevoie de ajutor şi venind în sprijinul lor. De asemenea, este la fel de important ca alte persoane să recunoască momentele în care ei au o contribuţie benefică sau când reuşesc să atingă anumite scopuri – astfel încât să îi laude în mod justificat, dezvoltând în ei nişte sentimente sănătoase de mândrie şi onoare.

În acelaşi timp, doar bărbaţii îi pot ghida pe băieţi înspre normele sociale şi morale acceptabile. Dacă nu există nicio prezenţă care să îi arate băiatului consecinţele reale ale şovăielilor, acesta va împinge limitele cât de mult va putea. Este un rol dificil, dacă nu chiar imposibil pentru o mamă, în special în timpul adolescenţei; ea nu poate oferi în acelaşi atât iubire necondiţionată, cât şi autoritate unui băiat aflat la graniţa cu maturitatea. A încerca să învăţăm un băiat să devină bărbat din această postură ambivalentă de mamă sau prin intermediul tehnologiei este mai bine

decât deloc, dar aceasta nu îi poate conferi decât un sentiment vag şi virtual de conectare cu viaţa de adult.

Influenţa mass-mediei

Ce înseamnă să fii bărbat? Care sunt sursele informaţiilor pe care le primesc tinerii despre masculinitate? Mulţi dintre cei care au participat la sondajul nostru au spus că ei se simt cel mai mult bărbaţi atunci când sunt oneşti cu privire la cine sunt ei, când iau decizii cu încredere şi când îşi urmează visurile. Prin natura lor, bărbaţii îşi asumă riscuri şi explorează, le place să conducă. A şti că este nevoie de ei îi motivează, aşteptând respect din partea celorlalţi, în special a altor bărbaţi. Din nou, respectul se bazează atât pe cine sunt, cât şi pe ceea ce fac.

Cu toate acestea, aprecierea care contează este cea care survine în urma realizării unor acţiuni prosociale care îmbunătăţesc viaţa într-un anumit mod, în ceea ce priveşte viitorul propriu şi al celorlalţi. Aceasta nu ar trebui să derive din întrecerea prietenilor la consumul de alcool sau din faptul că un bărbat poate face vreun lucru prostesc mai bine decât ceilalţi. Din păcate, filmele şi emisiunile de televiziune populare prezintă prea puţine alternative acestei imagini denigratoare a sexului masculin.

Credem cu tărie că programele de televiziune ar putea prezenta mai mulţi bărbaţi cu un coeficient de inteligenţă compus din trei cifre. Totuşi, motivul pentru care majoritatea personajelor masculine din mass-media sunt nişte capete seci conduse de testosteron, detectivi bădărani, bucătari obsedaţi, vampiri, afemeiaţi sau bărbaţi supraponderali cu soţii foarte atrăgătoare nu este întocmai un mister. Pe baza a peste 30 de ani de cercetare, oamenii de ştiinţă de la Universitatea Maryland au concluzionat că

oamenii nefericiţi se uită mult mai mult la televizor.[209] Aceasta are logică – privitul la televizor este ceva pasiv, conferă un refugiu şi este un mod uşor de a evada din propria viaţă. Dramele sunt un mod de distragere nemaipomenit. Atunci când urmărim doi macho bronzaţi zbătându-se ca doi peşti luptători siamezi într-un acvariu mic, s-ar putea să ne simţim mai puţin aiurea în legătură cu propria viaţă. Lipsa armoniei ar putea să fie ademenitoare, de asemenea. După cum a scris Lev Tolstoi în *Anna Karenina:* „Toate familiile fericite sunt la fel; fiecare familie nefericită este nefericită în propriul fel”[210]. Urmăriţi un singur show cu oameni fericiţi şi deja le-aţi văzut pe toate.

Problema este că, în lipsa altor modele mai bune din viaţa reală, tinerii ajung să fie derutaţi cu privire la care comportament masculin este acceptat şi care nu. Violenţa şi sexul, două subiecte mult prea întâlnite în mass-media şi prea puţin întâlnite într-o conversaţie, devin neclare, în mod special. „Este foarte derutant pentru băieţii mici... peste tot în jurul lor văd violenţă, la ştiri, la televizor, în jocurile video – dar în acelaşi timp, ei primesc mesajul că fanteziile pe care băieţii par să le fi avut dintotdeauna sunt rele. (...) Cred că pericolul este că le-am putea da băieţilor care au aceste gânduri ideea că aceasta spune ceva rău despre ei ca oameni”, spune Jane Katch, care se ocupă de preşcolari şi este autoarea cărţii *Far Away From the Tigers* (Departe de tigri).[211]

---

[209] Robinson, J. şi Martin, S. (2008). What Do Happy People Do? Social Indicators Research. 89(3), 565-571.

[210] Tolstoi, L., Anna Karenina. Editura Polirom, 2007.

[211] Stern, P. (regizor) (2006). Raising Cain: Boys in Focus [documentar]. Statele Unite: PBS Films.

Warren Farrell a descris această idee în cartea *The Myth of Male Power* (Mitul puterii bărbaţilor), spunând că mulţi băieţi învaţă în mod inconştient că sexul este mai murdar şi mai rău decât o crimă, fiindcă părinţii le permit copiilor să se uite la un film western în care oamenii se ucid între ei, dar sting televizorul sau schimbă canalul când apar scene de nuditate sau sex.[212] Fără îndoială că scenele pornografice la care mulţi băieţi mici au acces online în prezent nu reuşesc prea mult să le schimbe viziunea asupra sexului ca un lucru murdar şi lipsit de afecţiune sau conectare emoţională.

Până la 13 sau 14 ani, mesajul care ajunge la băieţi este că ei îşi doresc sexul mai mult decât fetele sau că fetele care iniţiază sexul nu sunt demne de încredere, deci, ei consideră că trebuie să preia rolul celui care iniţiază. În mod natural, aceasta stârneşte o teamă uriaşă de respingere, ceea ce le poate inhiba motivaţia. Sexul de la televizor şi pornografia reduc teama de respingere. Dacă un tânăr nu consideră că face parte dintre cei mai performanţi parteneri, el crede că fata care îl atrage cel mai mult îl va respinge. Privitul la televizor şi la pornografie nu implică niciun fel de angajament şi nu există posibilitatea respingerii; oferă o recompensă imediată care poate ameliora frica într-o anumită măsură. Totuşi, efectul secundar este reducerea motivaţiei de a învăţa abilităţile necesare pentru a putea atrage o fată, îndepărtând şi mai mult bărbatul de obiectivul său principal.

---

[212] Farrell, W., comunicare personală, 10 ianuarie 2012. Vedeţi şi capitolul „The Politics of Sex” („Principiile sexului”) din cartea lui, The Myth of Male Power (Mitul puterii bărbaţilor).

Sistemul de asistenţă socială defectuos

În 2015, aproximativ 4,2 milioane de oameni din Statele Unite au beneficiat de ajutor social, cunoscut drept Asistenţă Temporară pentru Familiile Nevoiaşe sau Program de Suplimentare al Statului, în fiecare lună pe durata anului fiscal; majoritatea dintre ei erau copii.[213] Un raport recent al Centrului Pew a indicat că 18 % din adulţii americani au primit asistenţă din partea Programului de Asistenţă Suplimentară în Nutriţie sau, altfel spus, „food stamp” (ajutor alimentar), la un moment dat în vieţile lor. Democraţii aveau o probabilitate dublă în raport cu Republicanii să beneficieze de acest program, la fel şi minorităţile faţă de caucazieni, iar femeile aveau o probabilitate de aproximativ două ori mai mare faţă de

[213] Notă: Principalul program naţional de asistenţă socială pentru familiile nevoiaşe din Statele Unite sau de „ajutor social” este Asistenţa Temporară pentru Familiile Nevoiaşe (engl.: Temporary Assistance for Needy Families; TANF). Acesta a fost iniţiat de preşedintele Clinton în 1997 după adoptarea legii privind reconcilierea dintre responsabilitatea personală şi şansele de muncă din 1996, urmând programului de asistenţă socială a familiilor care aveau copii, intrat în vigoare începând cu 1935. TANF a făcut tranziţia între un model de împărţire a costurilor, prin care bugetul federal acordat programelor de asistenţă creştea direct proporţional cu nevoia de asistenţă, la bugetul fix, prin care statele primeau o anumită sumă şi aveau un control mai mare asupra programelor şi a modului de distribuire a ajutorului social. În 2015, în medie, 4,2 milioane de oameni au beneficiat de TANF sau de Programul de Suplimentare al Statului (engl.: State Supplemental Program; SSP) în fiecare lună pe durata anului fiscal. Vedeţi: TANF Caseload Data 2015. (14 august 2015). Preluat la 27 august 2015 de la Biroul pentru Asistenţă Familială, Departamentul de Sănătate şi Servicii Umane din Statele Unite: http://www.acf.hhs.gov/programs/ofa/resource/tanf-caseloaddata-2015.

bărbaţi. Cea mai mică tendinţă de a primi ajutor alimentar a fost observată la persoanele peste 65 de ani, iar oamenii cu mai puţină educaţie – care aveau cel mult o diplomă de absolvire a liceului – aveau o probabilitate de trei ori mai mare decât absolvenţii facultăţilor de a primi aceste foloase.[214]

De-a lungul ultimilor 20 de ani, nivelul asistenţei financiare acordat celor mai sărace familii a scăzut.[215]

---

[214] Notă: Indiferent de etnie, femeile au avut o probabilitate de două ori mai mare decât bărbaţii (23 % versus 12 %), iar membrii minorităţilor naţionale aveau o probabilitate de două ori mai mare decât caucazienii de a beneficia de ajutor alimentar: • 39 % femei de origine afro-americană; • 31 % femei de origine hispanică; • 21 % bărbaţi de origine afro-americană; • 19 % femei de origine caucaziană; • 14 % bărbaţi de origine hispanică; • 11 % bărbaţi de origine caucaziană. Vedeţi: Morin, R. (12 iulie 2013). The Politics and Demographics of Food Stamp Recipients. Preluat la 17 mai 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewresearch.org/fact-tank/2013/07/12/the-politics-and-demographics-of-food-stamp-recipients/.

[215] Notă: În ciuda costurilor mari ale vieţii, ajutorul social este minor, iar sumele alocate programului TANF şi subvenţiilor guvernamentale au scăzut de la 70 % la începutul programului la 29 % în 2011 – nouă state au cheltuit mai puţin de 15 %. Centrul Bugetar al Statelor Unite susţine că unele state „au redirecţionat fondurile asistenţei sociale pentru activităţi destinate promovării şi susţinerii muncii, însă aceste investiţii au scăzut în urmă cu aproape un deceniu... Statele folosesc o parte semnificativă a bugetului alocat programelor de asistenţă socială pentru susţinerea altor servicii guvernamentale, inclusiv pentru alocaţiile copiilor; de asemenea, statele au alocat sume substanţiale care iniţial au fost folosite pentru asistarea familiilor nevoiaşe altor scopuri”, cum ar fi „acoperirea deficitului bugetar al statului”. Vedeţi: Schott, L., Pavetti, L. şi Finch, I. (7 august 2012). „How States Have Spent Federal and State Funds Under the TANF

Perioada-limită pentru primirea acestor beneficii se rezumă la cinci ani pe durata întregii vieţi şi mulţi oameni au atins limita impusă pe durata ultimei crize financiare. Indiferent dacă credeţi sau nu că asistenţa socială promovează naşterea copiilor în afara căsătoriei, distruge motivaţia de a câştiga un venit sau că nu le oferă sprijinul adecvat celor care au cea mai mare nevoie, majoritatea oamenilor sunt de părere că sistemul actual este defectuos din multiple puncte de vedere. În mod special, este greşit că nu există un echilibru între acordarea asistenţei sociale şi investiţia adecvată a statului în educaţia publică, pregătirea şi sprijinul de la locul de muncă şi crearea oportunităţilor de angajare.

În plus, sistemul actual nu încurajează mamele singure să-şi întemeieze o familie obişnuită, în ciuda faptului că o parte din fondurile asistenţei sociale sunt alocate pentru promovarea acestui tip de structură familială. Sondajele realizate de Biroul de Planificare şi Evaluare din cadrul Departamentului de Sănătate şi Servicii Umane al Statelor Unite arată următoarele:

> Beneficiile acordate femeilor care au copii şi îndeplinesc criteriile de eligibilitate pentru programul TANF în cazul în care trăiesc împreună cu un partener sau se căsătoresc cu acesta sunt influenţate de regulile acestui program. Impactul asupra beneficiilor depinde de resursele financiare ale bărbatului alături de care femeia ar putea trăi sau care i-ar putea deveni soţ, precum şi de relaţia dintre bărbat şi copii. Regulile programului Asistenţă Temporară pentru Familiile Nevoiaşe care afectează aceste beneficii sunt cele care reglementează eligibilitatea, structurarea subvenţiei elementare, tratamentul familiilor mixte şi al colocatarilor neînrudiţi şi cele care stabilesc normele legate de muncă.[216]

Block Grant.” Preluat la 19 mai 2014 de la Centrul Bugetar al Statelor Unite: http://www.cbpp.org/cms/index.cmf?fa=view&id=3808.

Femeile care se căsătoresc sau împart locuinţa cu tatăl biologic al copiilor pot avea parte de o reducere sau chiar de pierderea beneficiilor:

> Concluzia noastră principală este că, atunci când bărbatul dispune de resurse financiare, Asistenţa Temporară pentru Familiile Nevoiaşe descurajează cel mai mult intenţia de a forma şi/sau a menţine familia biologică şi cel mai puţin, dacă nu chiar încurajează, formarea unei familii în care tatăl este neînrudit şi locuieşte împreună cu mama şi copiii săi. Într-o familie biologică, unde bărbatul este tatăl copiilor, el trebuie inclus în calcularea resurselor. În cazul unei familii neînrudite, în care bărbatul nu este tatăl copiilor, acesta nu este inclus în calcularea venitului, iar resursele lui nu sunt luate în considerare. În plus, majoritatea statelor ignoră contribuţia financiară şi achitarea cheltuielilor familiei de către un furnizor neînrudit al unei beneficiare a Asistenţei Temporare pentru Familiile Nevoiaşe şi al copiilor ei.[217]

Cu alte cuvinte, structura actuală a programului TANF favorizează, de fapt, alegerea aproape oricărui alt bărbat în afara tatălui biologic în calitate de cap al familiei, ceea ce inhibă formarea naturală a familiei, putând conduce chiar la distrugerea acesteia.

Aceleaşi tendinţe se observă peste tot în lumea vestică. Marea Britanie, de exemplu, are mai multe cămine monoparentale decât majoritatea ţărilor europene (fiind întrecută doar de Estonia, Irlanda şi Letonia).[218] În medie, faţă de familiile obişnuite, familiile monoparentale din

---

[216] Moffitt, R.A., Reville, R.T., Winkler, A.E. şi Burstain, J.M. (august 2008, revizuit în februarie 2009). Cohabitation and Marriage Rules in State TANF Programs. Preluat la 19 mai 2014 de la Biroul pentru Planificarea şi Evaluarea Asistenţei Sociale, Departamentul de Sănătate şi Servicii Umane din Statele Unite: http://www.aspe.hhs.gov/hsp/09/CohabitationMarriageRules/index.shtml.

[217] Ibidem.

Marea Britanie solicită mai mult decât dublul sprijinului acordat de stat,[219] fiind de două ori şi jumătate mai înclinate să trăiască în sărăcie.[220] Centrul pentru Justiţie Socială din Statele Unite susţine că efectele „disoluţiei familiilor” includ costuri mai mari decât întregul buget alocat apărării naţionale.[221] Americanii crescuţi de părinţi singuri au o probabilitate mult mai mare de a trăi în sărăcie şi au o rată mai redusă de mobilitate socială ascendentă faţă de cei crescuţi de ambii părinţi.[222]

---

[218] Martin, D. (16 ianuarie 2014). „A Quarter of British Children are being Raised by a Single Parent, New Figures Reveal.” Preluat la 10 octombrie 2014 de la Mail Online: http://www.dailymail.co.uk/news/article-2540974/Britain-fourth-highest-number-single-parents-EU.html.

[219] Fractured Families: Why Stability Matters (iunie 2013). Preluat la 10 octombrie 2014 de la Centrul de Justiţie Socială din Marea Britanie: http://www.centreforsocialjustice.org.uk/UserStorage/pdf/Pdf %20reports/CSJ_Fractured_Families_Report_WEB_13.06.13.pdf. p. 14.

[220] Ibidem. pp. 13, 22.

[221] Blackwell, D.L. (2007). „Family structure and children’s health in the United States: Findings from the National Health Interview Survey, 2001-2007.” National Center for Health Statistics. Vital and Health Statistics Series, 10 (246). p. 7.

[222] Notă: 40 % din părinţii din închisorile de stat au susţinut că au primit ajutor social în copilărie. Vedeţi: Glaze, L. şi Maruschak, L. (30 martie 2010). Parents in Prison and Their Minor Children. Preluat la 25 august 2015 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite: http://bjs.gov/content/pub/pdf/pptmc.pdf. p. 7.

În esenţă, sistemele actuale nu ajută oamenii să depăşească sărăcia, ciclul acesteia perpetuându-se, adesea, de la o generaţie la cealaltă.[223]

Cel mai important, eforturile de reformare nu rezolvă problema copiilor care se nasc în sărăcie. Persoanele a căror familie se destramă în timp ce sunt în creştere au o probabilitate mai mică de a rămâne la şcoală sau de a urma un liceu. Oamenii care nu primesc o bună educaţie sunt mai predispuşi să solicite asistenţă socială, fiind şi mai puţin înclinaţi să intre sau să rămână pe piaţa muncii, aşadar există o probabilitate mai crescută ca aceştia să aibă datorii sau să meargă la închisoare şi să trăiască în sărăcie pentru totdeauna.

Părinţii-elicopter

De cealaltă parte a părinţilor absenţi se află „părinţii-elicopter” – adesea, persoane cu statut socioeconomic superior – care ezită să renunţe la controlul exercitat asupra mediului copiilor, să le permită să se dezvolte, să dobândească rezilienţă şi să găsească soluţii propriilor probleme. Lori Gottlieb, care este psiholog clinician în New York, a scris despre rolul părinţilor în dezvoltarea sentimentului de fericire al copilului lor în revista *Atlantic*. Ea s-a întrebat dacă protejarea copiilor de nefericire în timpul dezvoltării lor le-ar putea răpi, de fapt, fericirea la vârsta adultă. Creşterea numărului aşa-numiţilor „părinţi-elicopter”, care „planează” mereu deasupra copiilor în contexte şcolare pentru a fi siguri că ei fac ceea ce

[223] Huang, W. (21 ianuarie 2015). „Parents’ reliance on welfare leads to more welfare use by their children, study finds.” Preluat la 16 octombrie 2015 de la Universitatea Chicago: http://news.uchicago.edu/article/2015/01/21/parents-reliance-welfare-leads-more-welfare-use-their-children-study-finds.

trebuie, confirmă această idee. Universitatea Vermont chiar a angajat nişte „paznici împotriva părinţilor” care să se asigure că părinţii menţin distanţa potrivită.[224]

Deşi intenţiile lor pot fi bune la început, strategiile de supraveghere manifestate de părinţii-elicopter nu numai că subminează independenţa copiilor, ci îi şi împiedică să înveţe să „zboare” singuri. Transformându-şi copiii în scopul suprem al vieţii lor, aceşti părinţi anulează emergenţa propriului sens în viaţă al copiilor. Această problemă este dusă la extrem în China modernă, luând forma „mamelor casnice” (tradiţia chineză *yuezi*). Mamele îşi însoţesc preţuitul copil unic la facultate, în special dacă este băiat, care trebuie să devină mândria familiei şi moştenitorul acesteia. Ele îşi caută apartamente în apropierea şcolii şi stau cu ochii pe toate mişcările juniorului. În unele cazuri, atunci când mamele nu pot să locuiască în apropiere şi taţii au afaceri de rezolvat, o bunică va prelua această responsabilitate.

Eşecul este o parte a vieţii inevitabilă şi adesea subapreciată, iar mulţi părinţi îi împiedică pe fiii lor să înveţe că este în regulă să greşească în privinţa celor mai multe lucruri uneori. O viaţă fără cusur este o viaţă care nu implică deloc asumarea riscurilor; aceasta înseamnă căutarea comodităţii şi nu a celui mai bun lucru, ceea ce are costuri mai târziu. Un student din cadrul sondajului nostru a venit cu următoarea sugestie:

> Permiteţi-le bărbaţilor să greşească cât sunt tineri. În acest mod, nu va părea că este sfârşitul lumii dacă greşesc atunci când înaintează în vârstă. Cred că o greşeală pe care părinţii mei au făcut-o când eram mic a fost faptul că întotdeauna mă salvau

---

[224] Gottlieb, L. (iulie/august 2011). „How to Land Your Kids in Therapy.” Preluat la 11 noiembrie 2011 de la revista Atlantic: http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2011/07/how-toland-your-kid-in-therapy/8555.

din calea eşecului. Cea mai mare problemă pe care am întâmpinat-o când am plecat la facultate a fost că nu aveam abilitatea de a învăţa din propriile greşeli. Observ peste tot în jurul meu bărbaţi care fac aceeaşi greşeală de multe ori, din cauză că par incapabili să extragă vreo lecţie din situaţiile respective.

O altă credinţă care derivă din această formă de parentaj-elicopter este că vecinii nu mai sunt de încredere, iar părinţii îşi descurajează copiii să-şi aleagă ocupaţii în afara mediilor gestionate şi monitorizate de ei, ceea ce le anulează, în mod indirect, oportunitatea de a exersa nişte abilităţi de organizare socială sau de a învăţa să gestioneze conflictele pe cont propriu. În general, oamenii îşi petrec timpul în natură pentru a-şi creşte bunăstarea fizică, psihologică şi spirituală, însă copiii nu învaţă acest lucru. Mentalitatea fundamentată pe frică pe care le-o transmit părinţii lor îi face să devină indiferenţi sau apatici în privinţa activităţilor din afara casei. În prezent, tinerii aflaţi la sfârşitul adolescenţei reprezintă grupul de vârstă care are cea mai mică probabilitate de a merge la acţiuni ale organizaţiilor de protecţie a mediului şi a naturii precum *National Forest* sau *Wilderness* – participând la numai 3 % din totalul acţiunilor de acest gen din ultimii ani.[225] Din nou, credem cu tărie că latura umană a oricăruia dintre noi sporeşte prin conectarea regulată cu natura fizică, prin cultivarea sentimentului de apartenenţă la mediul extern. A fi într-o pădure, într-un deşert, în munţi sau într-un ocean generează adesea o formă de veneraţie

[225] National Visitor Use Monitoring Results USDA Forest Service National Summary Report (20 mai 2013). Preluat la 15 mai 2014 de la Programul naţional de monitorizare a vizitatorilor din cadrul Organizaţiei Forest Service din Statele Unite: http://www.fs.fed.us/recreation/programmes/nvum/2012 %20National_Summary_Report_061413.pdf. p. 8.

care ne face să simţim că trăim. De asemenea, ne ajută creierul să se descurce mai bine la unele sarcini.[226]

Părinţi homosexuali

Dacă părinţii care trăiesc în concubinaj nu sunt la fel de eficienţi precum părinţii cu mariaje intacte, eficienţa părinţilor homosexuali este un aspect care nu este încă studiat pe deplin. Oare trebuie neapărat ca nişte copii să aibă o mamă şi un tată căsătoriţi ca să poată avea cel mai strălucit viitor sau ar putea părinţii de acelaşi gen care au o relaţie asemănătoare unui mariaj şi care au fost alături de copii încă de când s-au născut să se asocieze cu rezultate similare? Căsătoria între persoanele de acelaşi gen este acum legală în Statele Unite şi în unele ţări din lume, dar multe cupluri de homosexuali care ar putea să fie căsătorite nu fac acest pas. Aceasta înseamnă că unii copii cu părinţi homosexuali cresc în cadrul unui mariaj, pe când alţii cresc alături de părinţi care, practic, coabitează, dar este posibil să ofere o dinamică a familiei asemănătoare.

Rezultatele actuale obţinute în urma puţinelor cercetări realizate asupra eficienţei parentale a cuplurilor homosexuale care au copii sunt controversate. Conform unui studiu foarte criticat, copiii ai căror părinţi homosexuali şi-au început relaţia mai târziu pe parcursul creşterii lor aveau o probabilitate mai crescută de a fuma marijuana sau ţigări obişnuite, de a fi arestaţi, de a urma terapie sau consiliere pentru probleme de anxietate sau

[226] Mooney, C. (26 mai 2015). Just looking at nature can help your brain work better, study finds. Preluat la 27 august 2015 de la Washington Post: http://www.washingtonpost.com/news/energy-environment/wp/2015/05/26/viewing-nature-can-help-your-brain-work-better-study-finds/.

depresie şi de a privi mai mult la televizor faţă de copiii care proveneau din familii biologice nedestrămate.[227] Pe de altă parte, alte studii care au propriile lor limitări sugerează că aceştia sunt la fel de fericiţi[228] şi de sănătoşi ca şi copiii care provin din familii biologice nedestrămate,[229] dezvoltându-se normal din punct de vedere sexual şi social (în ciuda faptului că sunt mai predispuşi hărţuirii[230]). Asociaţia Americană de Psihologie spune că nu există nicio dovadă ştiinţifică îndreptăţită să justifice credinţa că homosexualii şi lesbienele nu sunt

---

[227] Regnerus, M. (2012). „How Different are the Adult Children of Parents who have Same-sex Relationships? Findings from the New Family Structures Study", Social Science Research, 41 (2012). Preluat la 18 iunie 2014 de la http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0049089X12000610.

[228] Mcpherson, G. (6 martie 2013). „Children as Happy with Gay Parents – Research." Preluat la 18 iunie 2014 de la Cambridge News: http://www.cambridge-news.co.uk/Health/Family/Children-as-happy-with-gay-parents-research-06032013.htm;van Gelderen, L., et al. (2012). „Quality of Life of Adolescents Raised from Birth by Lesbian Mothers: The US National Longitudinal Family Study", Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics, 33(1), 5.

[229] Chadwick, V. (5 iunie 2013). „Tick for Same-sex Families." Preluat la 18 iunie 2014 de la Age Victoria: http://www.theage.com.au/victoria/tick-for-samesex-families-20130605-2npxf.html.

[230] Mcpherson, G. (6 martie 2013). „Children as Happy with Gay Parents – Research." Preluat la 18 iunie 2014 de la Cambridge News: http://www.cambridge-news.co.uk/Health/Family/Children-as-happy-with-gay-parents-research-06032013.htm;van Gelderen, L., et al. (2012). „Quality of Life of Adolescents Raised from Birth by Lesbian Mothers: The US National Longitudinal Family Study", Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics, 33(1), 5.

potriviţi pentru rolul de părinte doar din cauza orientării sexuale.[231]

Ne aşteptăm ca, din moment ce numărul bărbaţilor dezirabili aflaţi la o vârstă potrivită căsătoriei devine un lux din ce în ce mai rar, numărul femeilor care aleg să trăiască în relaţii neconvenţionale sau bisexuale va creşte, după cum s-a observat prin răspândirea mişcării antimonogamie.[232] De-a lungul istoriei, atunci când a existat un număr mult prea mare de femei, căsătoria şi întemeierea unei familii nu au mai fost valorizate, iar relaţiile sexuale în afara mariajului au crescut şi s-a discutat mai deschis despre acestea, care au fost acceptate ca o normalitate.[233]

Dinamica familiei se schimbă foarte rapid, iar efectele de undă care apar în urma acestei evoluţii nu sunt încă pe deplin descoperite. Pe de altă parte, educaţia este instituţia care se luptă singură, având un ritm extrem de lent, după cum vom discuta în continuare.

---

[231] Lesbian & Gay Parenting (2005). Preluat la 18 iunie 2014 de la Asociaţia Psihologică Americană: http://www.apa.org/pi/lgbt/resources/parenting-full.pdf.

[232] White, R.R. (3 octombrie 2011). „The Role Non-Monogamy Will Play in the Future of Marriage.” Preluat la 18 noiembrie 2014 de la Atlantic: http://www.theatlantic.com/health/archive/2011/10/the-role-non-monogamy-will-play-in-the-future-of-marriage/245960/.

[233] Guttentag, M. şi Secord, P.F. (1983). Too Many Women?: The Sex Ratio Question. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. pp. 20-21.

9

Şcoli care eşuează

E adevărat că unii tineri eşuează în plan şcolar, dar şi şcoala contribuie la aceasta. Statele Unite consumă mai mulţi bani pentru un singur elev decât majoritatea celorlalte ţări dezvoltate[234], însă câştigă puţin în schimb. În plus, în prezent, când multe şcoli primesc fonduri federale şi din partea statului în funcţie de rezultatele la testele naţionale, profesorii predau pentru acele rezultate, dar nu şi pentru stimularea curiozităţii şi a gândirii critice a elevilor sau pentru transmiterea unor valori sau principii generale. Pe termen lung, o asemenea pregătire care se concentrează asupra memorării unor cunoştinţe ar putea să reducă nivelul intelectual al profesorilor înşişi, nu doar al elevilor plictisiţi.

„Calitatea profesorilor a început să scadă de câteva decenii, dar nimeni nu îşi doreşte să vorbească despre acest lucru... Trebuie să descoperim nişte mijloace mai eficiente de a atrage cei mai promiţători candidaţi în această profesie”, a spus Harold O. Levy, şeful inspectoratului şcolar din New York City în anul 2000.[235] Există o mulţime de profesori minunaţi, dar în general generaţia actuală de profesori este mai puţin inteligentă

---

[234] Education at a Glance 2013: OECD Indicators (Indicator B1.1) (2013). Preluat la 30 iunie 2014 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://dx.doi.org/10.1787/eag-2013-en.

[235] Corcoran, S.P., Evans, W.N. şi Schwab, R.M. (2004). „Women, the Labor Market, and the Declining Relative Quality of Teachers”, Journal of Policy Analysis and Management, 23(3), 449-70.

decât colegii lor mai vârstnici, care îşi irosesc talentul în pregătirea elevilor de liceu pentru examenele naţionale şi de admitere la facultate.[236]

Cu siguranţă, coeficientul de inteligenţă nu este singurul predictor al unei performanţe bune la catedră, dar diferenţa dintre un profesor bun şi unul slab influenţează întreaga viaţă a elevului. Copiii care au un profesor bun la vârsta de nouă ani au o probabilitate mai mică de a deveni părinţi în adolescenţă, au o probabilitate mai mare de a merge la facultate şi urmează să câştige, în medie, cu 50 000 de dolari mai mult în decursul vieţii lor.[237] Probabil că acest studiu ar fi putut include copii de orice vârstă şi ar fi obţinut rezultate similare.

Cu toate acestea, din cauza faptului că există puţine lucruri care să motiveze profesorii să fie dedicaţi (salarii reduse, pierderea statutului), odată cu trecerea timpului, mulţi dintre ei se descurajează şi nu mai investesc efortul necesar pentru a ţine cursuri captivante sau relevante pentru evenimentele curente. De aceea mulţi copii sunt nevoiţi să recurgă la memorarea mecanică pentru a obţine aprobare din partea profesorilor şi rezultatele şcolare scontate. O mare parte din educaţie nu este focalizată pe problemă, orientată spre soluţii sau relevantă pentru provocările din realitate, aşa cum mulţi oameni consideră că ar trebui să fie.

Ce altceva nu merge bine în dinamica şcolilor? Prea multe teme plictisitoare şi prea mulţi părinţi care muncesc

---

[236] Ibidem. Vance, V.S. şi Schlechty, P.C. (1982). „The Distribution of Academic Ability in the Teaching Force”, Phi Delta Kappan, 64(1), 22-7.

[237] Chetty, R., Friedman, J. şi Rockoff, J. (f.d.). The Long-Term Impacts of Teachers: Teacher Value-Added and Student Outcomes in Adulthood. Preluat la 12 ianuarie 2012 de la Universitatea Harvard: http://obs.rc.fas.harvard.edu/chetty/value_added.html.

exagerat sau sunt absenţi şi nu sunt interesaţi de progresul sau problemele şcolare ale copiilor, ci doar de rezultatele din carnetul de note. Prea multe şcoli au renunţat la cursurile de gimnastică şi timpul de joc structurat, ceea ce înseamnă că nu mai există momentul sau locul potrivit pentru eliberarea energiei acumulate, pentru pauzele de socializare sau pentru dezvoltarea imaginaţiei. Constrângerile financiare au condus la cursuri de ştiinţe fără laboratoare, la reducerea cursurilor care implică orice fel de creativitate şi au limitat aproape toate excursiile în locuri cum ar fi muzeele de istorie naturală. Astfel, fiind mai puţin provocaţi în cadrul cursurilor, copiii sunt tentaţi să scrie mesaje şi să navigheze pe internet în timpul orei, ceea ce le distrage atenţia de la lecţia predată.

Cea mai mare parte a timpului activ pe care copiii obişnuiau să îl aibă la şcoală s-a risipit. În urmă cu 30 de ani, şcolile elementare ofereau recreaţii de două ori pe zi. Multe şcoli din Statele Unite din prezent au o singură recreaţie pe zi, iar unele chiar au renunţat complet la pauze. Puţinilor copii norocoşi care mai au ocazia de a fi lăsaţi afară li se spune să o lase mai uşor şi să meargă la pas. Rareori au ocazia să îşi cunoască propriile limite, să se joace nesupravegheaţi sau, cel puţin, să aibă iluzia că se joacă fără a fi monitorizaţi. Aşadar, energia şi neliniştea pe care le simt băieţii mici nu mai au unde să fie eliberate – în afara sălii de clasă.

Care este avantajul recreaţiilor? Copiii sunt mai atenţi şi se pot concentra mai bine la cursuri.[238] Studiile arată că exerciţiul cardio realizat constant are un efect pozitiv

---

[238] Day, N. (29 august 2012). The Rebirth of Recess. Preluat la 28 august 2015 de la Slate: http://www.slate.com/articles/life/family/2012/08/recess_in_schools_research_shows_it_benefits_children_.single.html.

asupra memoriei, a abilităţilor motorii şi a performanţei şcolare a băieţilor şi a fetelor deopotrivă.[239] Câţiva directori de şcoală mai în vârstă ne-au spus că joaca din timpul recreaţiei este, de asemenea, crucială pentru dezvoltarea legăturilor sociale între copii, având în vedere că acela este locul în care se formează prietenii şi elevii au şansa de a interacţiona.

Timpul liber este restricţionat chiar şi la grădiniţe, care seamănă mai mult, în prezent, cu primul an de şcoală. Creierul băieţilor se dezvoltă diferit de cel al fetelor, aşadar ei nu sunt receptivi la exerciţiile intense de citire pe care le primesc acum preşcolarii. Când încep şcoala, în general, băieţii sunt mai activi fizic, dar mai puţin maturi din punct de vedere social şi verbal faţă de fete. Din moment ce sunt mai activi decât fetele, ei întâmpină mai multe dificultăţi legate de obligaţia de a sta liniştiţi pentru perioade lungi.[240] Un băieţel de cinci ani şi o fetiţă de trei ani şi jumătate au aproape aceleaşi abilităţi de vocabular. Încercarea de a-l învăţa să citească la această vârstă nu este un lucru adecvat etapei sale de dezvoltare.[241]

---

[239] Petrie, T. (3 august 2012). „Students with Strong Hearts and Lungs May Make Better Grades, Study Finds.” Preluat la 23 iulie 2015 de la Asociaţia Psihologică Americană: http://www.apa.org/news/press/releases/2012/08/better-grades.aspx; Yates, D. „Children’s brain development is linked to physical fitness.” Preluat la 28 august 2015 de la Biroul de Ştiri Illionis: http://news.illionis.edu/news/10/0915_brain_development_and_fitness_art_kramer.html.

[240] What’s the Problem with School? (f.d.). Preluat la 26 decembrie 2011 de la PBS: http://www.pbs.org/parents/raisingboys/school02.html.

[241] Sax, L. (2009). Boys Adrift: The Five Factors Driving The Growing Epidemic of Unmotivated Boys and Underachieving Young Men. New

Mai mult decât atât, patru cincimi din lecţiile de la şcoala primară se bazează pe cunoştinţe de vocabular.[242] Dacă un băiat este forţat să înveţe înainte să fie pregătit din punct de vedere cerebral, el va fi condiţionat să dispreţuiască sarcina, în mod neintenţionat, iar aceste experienţe negative timpurii determină apariţia rezistenţei şi a indignării faţă de învăţat în particular şi faţă de şcoală în general. Din 1980, numărul băieţilor care susţin că nu le place şcoala a crescut cu 71 %, după cum indică un studiu realizat în cadrul Universităţii Michigan.[243] Acest dispreţ reprezintă atât cauza, cât şi efectul performanţei şcolare slabe. Aceasta înseamnă că şcolile trebuie să ia în considerare variaţiile stilurilor de învăţare ale copiilor şi ratele diferite de achiziţie a cunoştinţelor, precum şi deosebirile dintre genuri în privinţa vârstei şi a preferinţei pentru anumite materii. Băieţii au tendinţa de a învăţa cel mai bine cu ajutorul activităţilor care implică manipularea obiectelor, dar şcolile nu oferă suficiente ocazii în care copiii să poată manipula obiecte reale. În plus, jurnalele şi naraţiunile la persoana întâi, stiluri de scriere care sunt mai mult pe placul fetelor, sunt adesea mai apreciate decât aventurile şi poveştile ştiinţifico-fantastice, tematicile favorite ale băieţilor.[244]

York, NY: Basic Books. p. 18.

[242] What’s the Problem with School? (f.d.). Preluat la 26 decembrie 2011 de la PBS: http://www.pbs.org/parents/raisingboys/school02.html.

[243] Freeman, C.E. (noiembrie 2004). Trends in Educational Equity of Girls and Women: 2004. Preluat la 26 decembrie 2011 de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite (NCES 2005-2016): http://nces.ed.gov/pubs2005/2005016.pdf. p. 45.

Educaţia nediferenţiată nu este potrivită pentru toată lumea şi ar putea sfârşi dezavantajând băieţii în favoarea fetelor. Noi dovezi arată că există o prejudecată a profesorilor împotriva băieţilor; atunci când testele sunt anonime, diferenţa dintre genuri legată de notele acordate se reduce cu o treime.[245] De obicei, este vorba despre o prejudecată a unui profesor de gen feminin împotriva băieţilor, din moment ce 98 % din educatori, dar şi majoritatea profesorilor care predau la şcolile primare, gimnaziale şi în cadrul învăţământului special sunt femei.[246]

Atât băieţii, cât şi fetele se descurcă mai bine la şcoală atunci când au profesori de acelaşi gen. Oricum, în ceea ce priveşte ştiinţele, studiile sociale şi limba engleză, faptul că au avut o profesoară a crescut performanţa fetelor la un test standardizat cu 4 %, în timp ce a scăzut performanţa băieţilor în aceeaşi măsură – generând astfel o diferenţă între genuri de 8 %.[247] Imaginaţi-vă multiplicarea acestui efect pentru băieţi, care, cel mai

---

[244] What’s the Problem with School? (f.d.). Preluat la 26 decembrie 2011 de la PBS: http://www.pbs.org/parents/raisingboys/school02.html.

[245] „Nature plus nurture.” Economist.com. http://www.economist.com/news/leaders/21645734-girls-do-better-boys-school-and-university-both-can-still-improvesometimes (accesat la 16 iulie 2015).

[246] Notă: Patru din cinci profesori care predau în învăţământul primar şi cel special, precum şi şase din zece profesori care predau la şcoala generală aparţin genului feminin. Employed persons by detailed occupation, sex, race and Hispanic or Latino ethnicity. (12 februarie 2015). Preluat la 24 august 2015 de la Biroul pentru Statistică a Muncii, Departamentul Muncii din Statele Unite: http://www.bls.gov/cps/cpsaat11.pdf. 3.

probabil, vor avea un profesor de genul opus la cele mai multe materii în fiecare an.

O altă problemă ar putea fi că stilul de predare al majorităţii profesorilor se potriveşte unui nivel mediu, dar mulţi băieţi sunt grupaţi ori la capătul de jos al nivelului de performanţă, ori la vârful acesteia.[248] De aceea, în timp ce mulţi băieţi se plictisesc din cauză că nu sunt provocaţi, alţii nu înţeleg sau poate că nici nu le pasă de ceea ce se întâmplă.

O profesoară care a răspuns sondajului nostru a recunoscut dezechilibrul:

> Predau în şcolile private din Statele Unite de 18 ani. Majoritatea colegilor mei au fost femei, iar eu am sesizat că mediul de învăţare le favorizează mai mult pe fete în detrimentul băieţilor, din cauza unor solicitări precum cea de a sta liniştit pentru perioade lungi sau de „a colora fără a depăşi conturul” şi multe altele. De asemenea, băieţii aveau o probabilitate mult mai crescută decât fetele de a primi Ritalin şi alte medicamente, posibil cu scopul ca ei să se poată conforma unui mediu atât de feminin. Ideea că genul este un construct social – deşi este adevărată într-o mare măsură – nu a făcut altceva decât să complice tendinţa de a lua peste picior complexitatea faptului de a fi băiat în America.

---

[247] Dee, T. (2006). „How a Teacher’s Gender Affects Boys and Girls.” Preluat la 30 iulie 2015 de la Centrul pentru Analiza Politicilor Educaţionale, Universitatea Stanford: https://cepa.stanford.edu/sites/default/files/ednext20064_68.pdf (accesat). pp. 71, 73.

[248] Notă: 14 % din băieţi şi 9 % din fete nu au reuşit să atingă nivelul de bază al competenţelor în cadrul evaluării PISA la citire, matematică şi ştiinţe. „The ABC of Gender Equity in Education: Aptitude, Behavior, Confidence.” Preluat la 21 iulie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://www.oecd.org/publications/the-abc-of-gender-equality-in-education-9789264229945-en.htm. pp. 13-15.

Aceasta se poate observa şi în faptul că Statele Unite au fost pe locul 36 la matematică şi pe locul 24 la citire, în timp ce Marea Britanie s-a clasat pe locul 25 la matematică şi 23 la citire în cadrul testelor internaţionale comparative din 2012. Alte state din Commonwealth au obţinut următoarele rezultate: Canada a fost pe locul 13, respectiv 8; Australia s-a clasat pe locul 19, respectiv 13; iar Noua Zeelandă a obţinut locurile 22 şi 14.[249] În Finlanda, care este una dintre cele mai bine clasate ţări europene, copiii nu încep educaţia formală înainte de a împlini vârsta de şapte ani,[250] însă aceştia învaţă multe de acasă, de la familiile lor. Educaţia timpurie are multe avantaje atâta timp cât recunoaşte diferenţele individuale în ceea ce priveşte vârsta, genul şi tipul de material predat. Conform studiilor, unii copii de numai doi sau trei ani au reuşit să acumuleze cunoştinţe destul de avansate de matematică şi chiar principii ştiinţifice elementare prin intermediul sistemului pedagogiei Montessori, care accentuează importanţa abilităţilor tactile (manipularea unor obiecte reprezentând lucruri variate, cum ar fi numere sau evenimente), pentru deprinderea cunoştinţelor, atât în ceea ce îi priveşte pe băieţi, cât şi pe fete.

Este nevoie de un adult răbdător şi înţelept care să îndrume copiii la această vârstă, după cum a mărturisit, în cadrul sondajului nostru, o mamă de vârstă medie, care are un fiu şi o fiică:

---

[249] C., K.N., K., P. şi W., P.J. (3 decembrie 2013). „Diligent Asia, Indolent West.” Preluat la 26 iunie 2014 de la Economist: http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2013/12daily-chart-1.

[250] Sax, L. (2009). Boys Adrift: The Five Factors Driving The Growing Epidemic of Unmotivated Boys and Underachieving Young Men. New York, NY: Basic Books. p. 21.

> Unul dintre cele mai dificile lucruri pentru copiii mici este a reuşi să se concentreze. Odată ce abilitatea de a se concentra a unui copil şi-a atins limita, acesta începe să opună rezistenţă, să se agite, să se rostogolească. Orice altceva în afară de a sta cuminte. Ei se îndepărtează, la propriu, de activitatea care le solicită atenţia. Ei se distanţează la nivel mental şi fizic, iar activitatea nu îi mai atrage. Cu cât e mai matur creierul lor, cu atât mai mult timp pot să stea cuminţi şi să se concentreze. Atunci când sunt cu un copil care începe să se agite incontrolabil, intuiţia îmi spune că nu are rost să continui să-l mai învăţ nimic. Dacă este împins dincolo de acel punct, copilul începe să fie dezinteresat. Dacă este forţat prea frecvent să-şi depăşească limita de concentrare, atunci va încerca să se distragă cu orice pentru a evita sarcina. Jocurile video sunt o distragere comodă şi ispititoare. Din nefericire, acestea duc şi la indiferenţă şi izolare socială.

Există dovezi cu privire la faptul că tinerii reacţionează mai puternic la recompensele exterioare şi simt mai puţină mulţumire dacă obţin performanţe şcolare superioare decât tinerele.[251] De obicei, acceptarea din partea celor de aceeaşi vârstă şi sentimentul independenţei înseamnă mai mult decât părinţii şi şcoala pentru ei. Totuşi, spre deosebire de băieţi, fetele încă „îşi permit” una alteia să muncească mult pentru şcoală. Este posibil ca un băiat să conştientizeze valoarea efortului depus pentru a se descurca bine la şcoală, dar el va renunţa la scrierea temelor pentru acasă şi la încercarea de a dobândi nişte reuşite formale în favoarea acceptării din partea grupului de colegi. Unii au sugerat că motivaţia băieţilor de a avea

[251] „The ABC of Gender Equality in Education: Aptitude, Behavior, Confidence.” Preluat la 21 iulie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://www.oecd.org/publications/the-abc-of-gender-equality-in-education-9789264229945-en.htm. pp. 51, 56.

succes la şcoală începe să se diminueze încă din şcoala elementară.[252]

De îndată ce aceşti elevi ajung la facultate, ei se confruntă cu alte tipuri de dificultăţi. Regretatul Clifford Nass, distins profesor de comunicare la Universitatea Stanford, a remarcat consecinţele răspândirii pe scală largă a vieţii digitale:

> Dacă mergem oriunde în lume, putem vedea oameni care realizează multe sarcini în acelaşi timp. Aceştia se joacă, citesc e-mailuri şi stau pe Facebook şi aşa mai departe... Într-un campus universitar, cei mai mulţi dintre studenţi fac două lucruri deodată sau poate chiar trei... Aproape toţi cei care realizează sarcini multiple simultan cred că se descurcă foarte bine la acest lucru. Dar ştiţi care este una dintre marile descoperiri? Sunteţi foarte nepricepuţi la aceasta! Se pare că aceşti oameni se descurcă teribil la fiecare aspect legat de realizarea sarcinilor multiple. Ei sunt distraşi prea uşor. Memoria lor este foarte dezorganizată. Cercetările recente pe care le-am realizat sugerează că ei stau chiar mai rău cu raţionamentul analitic. Ne îngrijorează că acest fenomen ar putea să transforme oamenii în nişte fiinţe incapabile să gândească bine şi clar. [253]

În plus, acest lucru este valabil pentru câţiva dintre cei mai deştepţi studenţi din lume – cei 1 500 care sunt selecţionaţi şi acceptaţi la Stanford dintre cei 30 000 de tineri care se înscriu la admitere în fiecare an. Dacă ei nu

---

[252] „The ABC of Gender Equality in Education: Aptitude, Behavior, Confidence.” Preluat la 21 iulie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://www.oecd.org/publications/the-abc-of-gender-equality-in-education-9789264229945-en.htm. p. 51. Vedeţi şi: Salisbury, Jane, Gareth Rees & Stephen Godard. „Accounting for the differential attainment of boys and girls at school.” School Leadership & Management, 19(4) (1999): 403-426.

[253] Dretzin, R. (regizor) (2010). Digital Nation: Life on the Virtual Frontier [documentar]. Statele Unite: PBS Films.

reuşesc să facă mai multe lucruri deodată – deşi cred că pot –, care sunt şansele ca tinerii mai puţin talentaţi să o facă în mod eficient? Pe scurt, răspunsul este că nu pot.

Cu toţii ne forţăm mintea să jongleze cu sarcinile. Şansa de a avea mai multe monitoare sau pagini de internet deschise în acelaşi timp, la care se alătură credinţa că putem realiza sarcini multiple simultan semnifică faptul că am început să respingem tradiţia intelectuală a concentrării pe un singur lucru la un moment dat, ceea ce reduce, de fapt, cantitatea de informaţie pe care ne-o mai amintim dintr-un conţinut. În plus, bibliotecile îşi reduc intervalul de funcţionare,[254] locul asociat în mod tradiţional cu studiul şi concentrarea în absenţa factorilor distractori devenind treptat de domeniul trecutului.

Atenţia concentrată face posibil succesul

Un alt factor care ar putea sta la baza presiunilor care-i demotivează pe tinerii bărbaţi ar putea fi lipsa unei etici a muncii bine definite, pe care puţini părinţi din ţările vestice mai pun accentul. Elevii din Shangai au fost pe locul întâi atât la matematică, cât şi la citire la testele internaţionale PISA. Apoi au urmat alte regiuni din Asia de Est, precum Hong Kong, Singapore, Japonia, Taiwan şi Coreea de Sud.[255] Elevii din China iau foarte în serios studiul, iar părinţii şi şcolile sunt hotărâţi să-i pregătească pe cei mici pentru succes. Uneori, acest lucru este dus la extrem,

[254] Notă: 82 % din bibliotecile din Statele Unite şi-au redus intervalul de funcţionare în 2011-2012 şi 65 % au scurtat programul în 2012-2013. Vedeţi: Rosa, k. Research and Satistics on Libraries and Librarianship in 2012 (f.d.). Preluat la 10 mai 2014 de la Biroul pentru Cercetare şi Statistică, Asociaţia Bibliotecarilor Americani: http://www.ala.org/research/sites/ala.org.research/files/content/librarystats/LBTA-research2013.pdf. p. 352.

după cum se întâmplă în cazul tradiţiei „mamelor casnice”. În Vietnam, care a fost pe locul al optulea la matematică, jumătate dintre toţi părinţii ţin legătura cu profesorul copilului lor de-a lungul anului pentru monitorizarea progresului său.[256]

Filosofia „doar muncă şi deloc distracţie” are dezavantajele sale. În China, suicidul este prima cauză a decesului în rândul oamenilor tineri, cu vârsta între 15 şi 34 de ani[257], majoritatea recurgând la această soluţie din cauza stresului întâmpinat la şcoală, a inegalităţii sociale sau a dificultăţii de a găsi un loc de muncă după finalizarea şcolii.[258] Utilizarea excesivă a internetului şi a jocurilor video este, de asemenea, bine documentată în Coreea de Sud şi în China, care au sute de programe de intervenţie şi de centre rezidenţiale de genul taberelor pentru recruţi pentru reglarea somnului, a dietei şi a exerciţiului fizic, precum şi pentru a ajuta pacienţii (în special tineri de sex masculin) în a-şi depăşi compulsiile.[259]

---

[255] C., K.N., K., P. & W., P.J. (3 decembrie 2013). „Dilligent Asia, Indolent West.” Preluat la 26 iunie 2014 de la Economist: http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2013/12/daily-chart-1.

[256] „Finn-ished.” (7 decembrie 2013). Preluat la 26 iunie 2014 de la Economist: http://www.economist.com/news/international/21591195-fall-former-nordic-education-star-latest-pisa-tests-focusing-interest.

[257] Suicide and Attempted Suicide – China, 1990-2002 (11 iunie 2004). Preluat la 26 iunie 2014 de la Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/mm5322a6.htm.

[258] „China’s Young People at Increasing Risk of Suicide.” (11 septembrie 2013). Preluat la 26 iunie 2014 de la Radio Free Asia: http://www.rfa.org/english/news/china/suicide-09112013114030.html.

Este evident că părinţii şi societăţile trebuie să găsească o abordare echilibrată pentru promovarea serioasă a eticii muncii în şcoală şi în carieră, ţinând seama, în acelaşi timp, de starea de bine a copilului. Presiunea excesivă asupra copiilor de a obţine performanţe care să se ridice la aşteptările părinţilor poate fi devastatoare. Pe de altă parte, abordarea mult prea permisivă a multor părinţi, ca în Statele Unite, poate duce la o performanţă slabă cronică şi la eşec, nu doar la şcoală, ci şi în lungul şir de solicitări al vieţii.

Şcoala s-a terminat – ce urmează acum?

În prezent, toată lumea consideră că unele cariere – precum cele din sistemul educaţional public şi privat, din medicină, din sectorul social[260] şi din domeniile *STEM* (ştiinţă, tehnologie, inginerie şi matematică) – garantează găsirea unui loc de muncă în următorii ani. Actualmente, aproape de două ori mai mulţi studenţi din China şi din Uniunea Europeană obţin diplome în domeniul ingineriei şi al ştiinţei, în comparaţie cu studenţii din Statele Unite, care se pare că sunt mai puţin competitivi. De fapt, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă a plasat Statele Unite pe locul 20 dintr-un clasament alcătuit din 24 de naţiuni industrializate în ceea ce priveşte tinerii de 24 de ani care

---

[259] Shlam, S. şi Medalia, H. (19 ianuarie 2014). „China’s Web Junkies.” Preluat la 26 iunie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes/com/2014/01/20/opinion/chinas-web-junkies.html?ref=opinion&_r=1.

[260] Biroul de Statistică a Muncii din Statele Unite, Ghidul de Cariere, Ediţia 2010-2011: Prezentare generală a perspectivelor pentru 2008-2018. Http://www.bls.gov/oco/oco2003.htm.

obţin prima lor diplomă de specializare în „ştiinţele exacte”[261].

Aceeaşi idee a fost accentuată în cadrul unui raport de cercetare *Caisy Daily*: „Capitalul intelectual” va fi cel mai important factor nu doar pe piaţa muncii, ci şi pentru sporirea economiei naţionale. Pentru a rămâne competitive, statele trebuie să facă o prioritate din studiile *STEM*, cum ar fi să investească în calculatoare, electronică, biotehnologie, inginerie şi alte domenii care utilizează tehnologia şi sunt în curs de dezvoltare, deoarece multe slujbe necesită competenţe tehnice avansate. În principiu, la ora actuală există prea mulţi absolvenţi specializaţi în artele liberale![262] În plus, există prea mulţi oameni cu prea puţină educaţie, care îşi câştigă existenţa realizând sarcini ce vor fi în curând automatizate.[263]

În urma unui studiu din cadrul Universităţii Georgetown, a fost întocmită o listă care cuprinde cele cinci domenii care au cea mai mare rată de şomaj (în ciuda concepţiei comune), iar în fruntea acesteia au fost psihologia clinică,

---

[261] Steinberg, K. (14 septembrie 2011). „43 % of 2011 College-Bound Seniors Met SAT College and Career Readiness Benchmark.” Preluat la 8 decembrie 2011 de la College Board: http://media.collegeboard.com/pdf/cbs_2011_nat_release_091411.pdf. p. 9.

[262] Hornig, D. şi Daley, A. (1 decembrie 2011). „Not Enough New Scientists: How America’s Obsession with Liberal Arts Is Making Us Less Competitive.” Preluat la 4 ianuarie 2012 de la Casey Daily Dispatch: http://www.caseyresearch.com/cdd/friends-dont-let-friends-major-liberal-arts.

[263] Dwoskin, E. (25 august 2015). Before a Robot Takes Your Job, You’ll Be Working Side by Side. Preluat la 25 august 2015 de la Wall Street Journal: http://blogs.wsj.com/digits/2015/08/25/before-a-robot-takes-your-job-youll-be-working-side-by-side/.

artele plastice, istoria Statelor Unite, biblioteconomia şi psihologia educaţională – toate având o rată de şomaj de peste 10 %. Rata de şomaj pentru domeniile *STEM* a fost între 0 şi 3 %: astrofizica/astronomia având cam 0 %; ingineria geologică şi geofizică, 0 %; fizica, 2,5 %; geoştiinţele, 3,2 %; şi matematica/informatica, 3,5 %. Ca să facem o paranteză, din perspectiva unor psihologi, aceste statistici sunt personal îngrijorătoare.

De asemenea, slujbele în domeniile *STEM* sunt mai bine plătite. Lista celor mai bune salarii medii în etapa de mijloc a carierei, realizată în funcţie de diploma de licenţă, nu include nicio carieră din domeniul artelor liberale. Această specializare oferă puţine perspective absolvenţilor. Cu toate acestea, situaţia continuă să se deterioreze. În anul şcolar 2015, peste un milion de cetăţeni străini au fost admişi la facultăţile din Statele Unite,[264] înregistrând cel mai mare număr din toată lumea. În momentul de faţă, studenţii străini obţin peste jumătate din totalul diplomelor de specializare în multe din domeniile *STEM*, lăsându-i pe colegii lor din Statele Unite cu ochii în soare.[265]

Este posibil ca fiecare participant la sondajul nostru care a ales răspunsul „Tinerii din Statele Unite nu vor fi la fel de creativi sau competenţi precum omologii lor din alte ţări

---

[264] Desilver, D. (18 iunie 2015). Growth from Asia drives surge in U.S. foreign students. Preluat la 21 octombrie 2015 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewresearch.org/fact-tank/2015/06/18/growth-from-asia-drives-surge-in-u-s-foreign-students/.

[265] Student and Exchange Visitor Program. Student and Exchange Visitor Information System. (august 2015). Preluat la 21 octombrie 2015 de la Serviciul pentru Controlul Imigraţiei şi a Normelor Vamale din Statele Unite: http://www.ice.gov/sites/default/files/documents/Report/2015/sevis_bythenumbers_aug15.pdf.

dezvoltate” să fi sesizat aceste tendinţe, o marcă evidentă a timpurilor care nu poate fi ignorată decât cu preţul consecinţelor ulterioare.

Femeile urcă, iar bărbaţii coboară panta academică

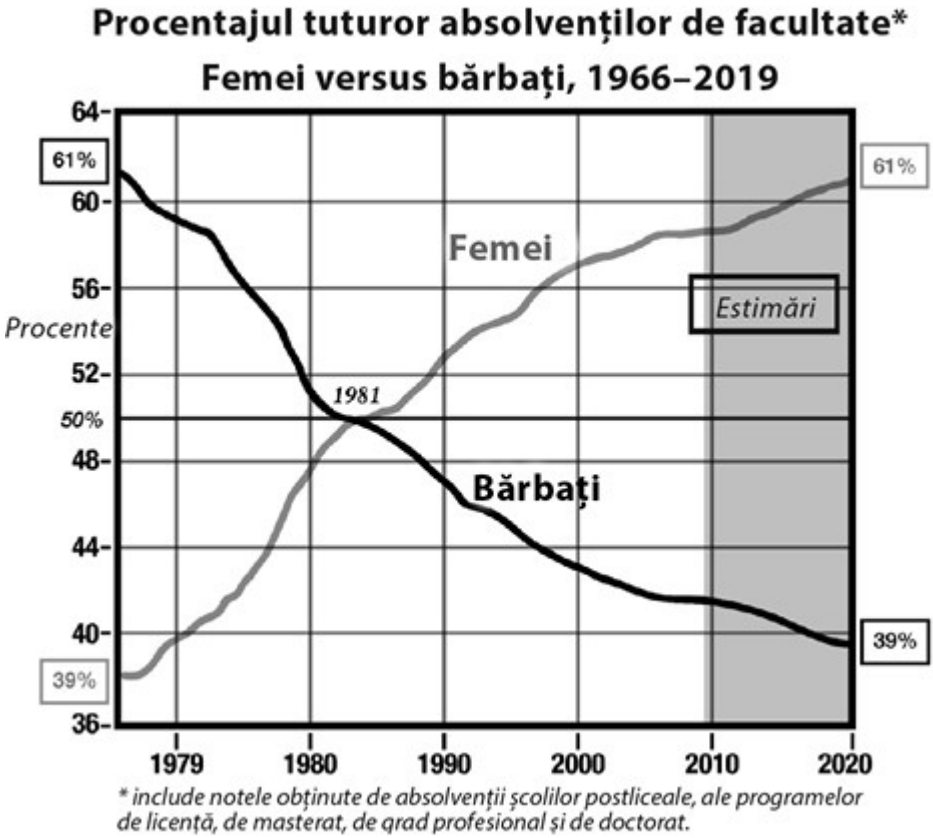

(*Sursa*: Departamentul Educaţional al Statelor Unite, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, 2009)

Acest grafic este una din cele mai puternice reprezentări vizuale ale mesajului din această carte, faptul că băieţii cunosc o decădere la nivelul aptitudinilor şcolare, în timp ce fetele sunt în plină ascensiune, obţinând chiar performanţe superioare generaţiilor anterioare de femei.

Educaţie sexuală versus „educaţie pornografică”

> *Accesibilitatea crescută a pornografiei pe internet, împreună cu lipsa educaţiei sexuale determină confuzia multor băieţi. Aceştia urmează să se confrunte cu dificultăţi mai târziu cu femeile, pentru că nu conştientizează impactul pe care aceste lucruri îl au asupra sexualităţii lor. Pentru ei, sexul devine o experienţă obiectuală. Am discutat cu tineri care trebuie să fantasmeze că sunt cu partenera lor atunci când chiar sunt cu partenera lor, fiindcă ei nu cunosc senzaţia de conectare dintre corpul lor şi corpul altei persoane.*
>
> — CELESTE HIRSCHMAN, TERAPEUT SPECIALIZAT ÎN RELAŢII ŞI SEXUALITATE, COFONDATOAREA METODEI SOMATICA[266]

Educaţia sexuală este pentru pornografie ceea ce este realitatea pentru fantezie. Există o mulţime de materiale fanteziste disponibile gratuit, dar există puţine resurse informaţionale pentru tineri în ceea ce priveşte viaţa sexuală. Nu putem generaliza spunând că toată pornografia este rea, dar când tinerii o folosesc regulat – urmărind asemenea materiale înainte de a-şi începe viaţa sexuală sau chiar înainte de a săruta o fată în realitate –, trebuie să reflectăm asupra modului în care aceasta afectează concepţia lor fundamentală asupra intimităţii şi a comportamentului sexual. Aproape toţi oamenii îşi pot

[266] Hirschman, C., comunicare personală, 19 ianuarie 2012.

aminti prima imagine erotică pe care au văzut-o; este ca o amintire intensă care rămâne pentru totdeauna în mintea noastră. Ogi Ogas şi Sai Gaddam explică natura impactului durabil pe care îl pot avea stimulii erotici:

> Multe dintre obsesiile sexuale ale bărbaţilor par să apară în urma unei expuneri sexuale unice, (...) aproape toate preocupările sexuale de o viaţă ale bărbaţilor se formează pe parcursul adolescenţei. Clinicienii spun că rareori se întâmplă ca un bărbat adult să dezvolte o obsesie sexuală nouă faţă de un obiect vizual. Dacă mecanismul dorinţei unui bărbat ar funcţiona doar conform principiilor condiţionării, atunci vârsta nu ar fi un factor semnificativ. În schimb, pare să existe un interval specific de timp în care interesele sexuale vizuale se pot forma – este ceea ce neurocercetătorii numesc perioadă critică.[267]

Dacă această perioadă critică este deturnată, se pare că bărbaţii pot suferi de ceea ce a fost denumit într-un studiu din Italia „anorexie sexuală”, care apare după vizionarea unor cantităţi copioase de pornografie online. Mulţi dintre respondenţii acestui sondaj amplu, care a inclus 28 000 de oameni, au iniţiat „consumul excesiv” de site-uri porno încă de la vârsta de 14 ani, iar mai târziu, pe la 25 de ani, erau deja obişnuiţi până şi cu „unele dintre cele mai violente imagini”[268]. Problema se înrăutăţeşte atunci când sexualitatea bărbaţilor se dezvoltă independent de relaţiile sexuale reale. Pe măsură ce reacţiile lor la site-urile porno urmărite constant se reduc în intensitate, libidoul lor scade, apoi obţinerea unei erecţii devine aproape

---

[267] Ogas, O. şi Gaddam, S. (2011). A Billion Wicked Thoughts: What the World’s Largest Experiment Reveals About Human Desire. New York, NY: Penguin Group (USA), Inc. p. 50.

[268] „Italian Men Suffer ‘Sexual Anorexia’ after Internet Porn Use.” (4 martie 2011). Preluat la 9 ianuarie 2012 de la ANSA English: http://www.ansa.it/web/notizie/rubriche/english/2011/02/24/visualizza_new.html_1583160579.html.

imposibilă. Din 2005 până în 2013, numărul adolescenţilor italieni care prezentau dorinţă sexuală redusă a crescut de la 1,7 % la peste 10 %.[269] O mulţime de tineri participanţi la sondajul nostru cuprinzând 20 000 de persoane au spus că pornografia a distorsionat viziunea lor asupra unei relaţii sexuale sănătoase şi că „scenariul” materialelor pornografice rula mereu în mintea lor atunci când erau cu o femeie în realitate. Oricum, multe femei resping aceste scenarii, în special atunci când bărbaţii încearcă să pună în aplicare anumite scene fără a comunica înainte despre acest lucru.

Cu siguranţă, aceste viziuni ar putea fi domolite cu ajutorul unei educaţii sexuale solide şi a conversaţiilor care abordează aşteptările de la relaţiile sexuale reale. Iată cum a răspuns un elev de liceu în cadrul sondajului nostru:

> Cred că societatea noastră – care permite afişarea sângelui, a oaselor şi a măruntaielor la televizor în timp ce este şocată de cea mai mică aluzie referitoare la un sân, probabil din cauza idealurilor protestante persistente – ar trebui să îşi cunoască mai bine sexualitatea şi să fie mai puţin ruşinată de aceasta, conştientizând, în special, că este un aspect mult mai folositor decât desensibilizarea la moarte sau la eviscerare.

Mulţi copii au văzut deja pornografie până când ajung la şcoala generală. Educaţia sexuală din şcolile publice laice începe, de obicei, cam în aceeaşi perioadă, iar în Statele Unite, aceasta este predată, în principal, în două forme: abstinenţa exclusivă şi abordarea comprehensivă. Abordarea abstinenţei exclusive recomandă evitarea sexului în afara căsătoriei. Educaţia sexuală comprehensivă promovează abstinenţa, dar informează,

---

[269] Foresta, C. (februarie 2014). Progetto: ANDROLIFE: Salute e Sesso. Preluat la 29 august 2015 de la Associazione di Promozione Sociale: http://www.associazionevenetoesalute.it/www.associazionevenetoesalute.it/uploads/foresta.pdf.

de asemenea, elevii despre beneficiile contracepţiei şi despre prevenţia infecţiilor cu transmitere sexuală (ITS-urilor). Niciuna dintre aceste metode nu discută despre pornografie. Conform unui raport din 2010 din cadrul Centrelor pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite, aproape toţi adolescenţii americani au beneficiat de educaţie sexuală formală până la vârsta de 18 ani, însă doar cam două treimi dintre aceştia au fost instruiţi cu privire la metodele de protecţie împotriva sarcinilor nedorite.[270] Surprinzător, numai 13 state impun corectitudinea medicală a acestor programe de educaţie şi 19 solicită informarea despre utilizarea prezervativelor şi a contracepţiei, în timp ce 37 solicită oferirea informaţiei despre abstinenţă.[271]

Nu este de mirare că niciuna dintre cele două abordări nu este foarte eficientă în atingerea obiectivelor declarate. Oamenii se căsătoresc la o vârstă mai înaintată ca niciodată; vârsta medie în Statele Unite este de 28 de ani pentru bărbaţi şi 26 de ani pentru femei.[272] Între timp, 88 % din adolescenţii care se angajează să rămână abstinenţi

---

[270] Vital Signs: Teen Pregnancy – United States, 1991-2009 (8 aprilie 2011). Preluat la 17 noiembrie 2011 de la Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/mm6013a5.htm?s_cid=mm6013a5_w.

[271] „State Policies in Brief, Sex and HIV Education.” (1 iunie 2014). Preluat la 17 iunie 2014 de la Institutul Guttmacher: https://www.guttmacher.org/statecenter/spibs/spib_SE.pdf.

[272] Estimated Median Age at First Marriage, by Sex: 1890 to the Present (noiembrie 2011). Preluat la 20 februarie 2012 de la Biroul pentru Recensământ din Statele Unite: http://www.census.gov/population/socdemo/hh-fam/ms2.xls.

şi 90 % din americani, în general, vor face sex înaintea căsătoriei.[273]

Este evident că naţiunile care încorporează o puternică orientare religioasă în sfera politică, precum Statele Unite, se confruntă cu presiunea de a descuraja sexul complet, tratându-l ca pe un lucru rezervat doar persoanelor căsătorite, iar subiectul nu este discutat în mod deschis într-o conversaţie civilizată.

Restrângerea accesului adolescenţilor la metodele contraceptive ar putea avea repercusiuni, susţine Marty Klein, autorul cărţii *America's War on Sex* (Lupta împotriva sexului din America). Adolescenţii care au parte de o formă de educaţie sexuală care se concentrează pe abstinenţa exclusivă fac sex la fel de mult ca restul adolescenţilor, diferenţa fiind că ei nu folosesc metode contraceptive la fel de frecvent. Deşi abordarea abstinenţei exclusive nu reuşeşte să influenţeze comportamentul sexual, aceasta afectează modul în care adolescenţii îşi percep propriile acţiuni. Tinerii care beneficiază de mai puţină educaţie sexuală înţeleg mai puţine despre sex şi despre corpul lor, au o stimă de sine mai scăzută şi sunt mai puţin deschişi discutării propriilor sentimente şi experienţe sexuale cu un adult.[274] S-a demonstrat că tinerii care primesc o educaţie sexuală comprehensivă au mai puţini parteneri sexuali decât cei care nu au beneficiat de educaţie sexuală. Mai degrabă, aceste programe contribuie la amânarea debutului vieţii sexuale, iar în momentul în care tinerii încep să facă sex, ei folosesc prezervativul mai frecvent, se confruntă cu mai

---

[273] Brükner, H. (2005). „After the Promise: The STD Consequences of Adolescent Virginity Pledges", Journal of Adolescent Health, 36, 271-8.

[274] Klein, M. (ediţie Kindle, 2008). America's War on Sex: The Attack of Law, Lust, and Liberty. Amazon.com: Praeger Paperback.

puţine sarcini neplanificate şi contactează un număr mai mic de infecţii cu transmitere sexuală.[275]

În Statele Unite, persoanele între 15 şi 24 de ani reprezintă cam 25 % din populaţia activă sexual şi, cu toate acestea, ele contactează aproape jumătate din totalitatea ITS-urilor.[276] În 2012, s-au înregistrat 29,4 naşteri per 1 000 de femei cu vârsta cuprinsă între 15 şi 19 ani – o rată a naşterilor la vârsta adolescenţei mai crescută decât în orice altă ţară dezvoltată.[277] Aproximativ

---

[275] Comprehensive Sex Education: Research and Results (septembrie 2009). Preluat la 31 mai 2014 de la Advocates for Youth: http://www.advocatesforyouth.org/storage/advfy/documents/fscse.pdf; Darroch, J.E., Singh, S. & Frost, J.J. (decembrie 2001). Differences in Teenage Pregnancy Rates Among Five Developed Countries: The Roles of Sexual Activity and Contraceptive Use. Preluat la 31 mai 2014 de la Institutul Guttmacher: http://www.guttmacher.org/pubs/journals/3324401.html.

[276] 2009 Sexually Transmitted Diseases Surveillance, STDs in Adolescents and Young Adults (2010). Preluat la 17 noiembrie 2011 de la Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/std/stats09/adol.htm.

[277] Note: Comparaţi rata naşterilor din Statele Unite de 29,4 per 1 000 de femei între 15 şi 19 ani cu rata naşterilor în acelaşi interval de vârstă din Rwanda (34), India (33), Turcia (31), Kazakhstan (30) şi Vietnam (29). Conform Centrelor pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite, următoarele state au cele mai ridicate rate de naşteri la vârsta adolescenţei: • New Mexico (47,5) – rată comparabilă cu cifrele din Peru (51), Yemen (47), Puerto Rico (47), Barbados (48) şi Indonezia (48); • Oklahoma (47,3); • Mississippi (46,1); • Arkansas (45,7); • Texas (44,4). Statele care prezintă cele mai scăzute rate ale naşterilor per 1 000 de adolescente între 15 şi 19 ani sunt: • New Hampshire (13,8) – rată comparabilă cu cifrele din Australia (12), Ungaria (12), Polonia (12), Portugalia (13) şi Canada (14); • Massachusetts (14,1); • Connecticut (15,1); • Vermont (16,3); • New

84 % din femeile care au făcut avorturi în anul 2008 erau necăsătorite.[278] În ciuda tendinţei generale de reducere a naşterilor la vârsta adolescenţei, aproximativ cinci din şase mame adolescente din Statele Unite sunt necăsătorite, pe când doar una din şase mame adolescente era necăsătorită în 1960.[279]

Jersey (16,7). Dacă luăm în calcul etnia, au fost 27,4 naşteri la vârsta adolescenţei per 1 000 de femei caucaziene, 44 pentru femeile afro-americane, 46,3 pentru hispanice, 34,9 pentru amerindiene sau native din Alaska şi 9,7 pentru asiatice sau femeile care trăiesc în Insulele Pacificului. Din anul 2000, procentajele s-au schimbat, astfel: pentru caucaziene – scădere de 37 % (de la 43,2 %); afro-americance – scădere de 43 % (de la 77,4 %); hispanice – scădere de 47 % (de la 87,3 %); amerindiene sau native din Alaska – scădere de 40 % (de la 58,3 %) şi pentru asiatice sau femei care trăiesc în Insulele Pacificului – scădere de 53 % (de la 20,5 %). Vedeţi: Martin, J.A, Hamilton, B.E., Osterman, M.J., Curtin, S.C. şi Mathews, T.J. (30 decembrie 2013). Births: Final Data for 2012. Preluat la 19 mai 2014 de la Rapoartele Naţionale de Statistică Demografică, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/nchs/data/nvsr/nvsr62/nvsr62_09.pdf#table02; Pentru statisticile mondiale, vedeţi: Adolescent Fertility Rates (Births per 1 000 Women ages 15-19) (f.d.). Preluat la 19 mai 2014 de la Divizia Populaţiei din Statele Unite, Evoluţia Populaţiei Mondiale. Banca Mondială: http://data.worldbank.org/indicator/SP.ADO.TFRT?order=wbapi_data_value_2012 +wbapi_data_value+wbapi_data_value-last&sort=desc.

[278] Notă: Rata avorturilor a scăzut în fiecare an din 1990. Procentele avorturilor în funcţie de etnie pentru adolescentele din Statele Unite din 2008 au fost: 22 % pentru caucaziene, 65 % pentru afro-americane şi 19 % pentru hispanice. Vedeţi: Ventura, S.J., Curtin, S.C., Abma, J.C. şi Henshaw, S.K. (20 iunie 2012). Estimated Pregnancy Rates and Rates of Pregnancy Outcomes for the United States, 1990-

Sarcinile la vârsta adolescenţei solicită costuri din partea statului american în valoare de trei miliarde de dolari pentru cheltuielile publice şi pierderi de şase miliarde de dolari din impozite în fiecare an, conform Centrelor pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din SUA.[280] Costurile medicale directe ale ITS-urilor pentru persoanele între 15 şi 24 de ani sunt estimate la alte 6,5 miliarde de dolari pe an.[281] Cu toate acestea, totalitatea fondurilor acordate programelor de promovare a abstinenţei, a celor pentru prevenţia sarcinilor, a ITS-urilor sau a contactării HIV, programelor de educaţie şi serviciilor de planificare familială este de

---

2008. Preluat la 19 mai 2014 de la Sistemul Naţional de Statistică Demografică, Departamentul de Sănătate şi Servicii Umane al Statelor Unite, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/nchs/data/nvsr/nvsr60/nvsr60_07.pdf.

[279] Ventura, S.J., Curtin, S.C. şi Mathews, T.J. (1998). Teenage Births in the United States: National and State Trends, 1990-96. Preluat la 19 mai 2014 de la Sistemul Naţional de Statistică Demografică, Departamentul de Sănătate şi Servicii Umane al Statelor Unite, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor: http://www.cdc.gov/nchs/data/misc/teenbrth.pdf.

[280] Vital Signs: Teen Pregnancy – United States, 1991-2009 (8 aprilie 2011). Preluat la 17 noiembrie 2011 de la Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/mm6013a5.htm?s_cid=mm6013a5_w.

[281] Martinez, G., Copen, C.E. şi Abma, J.C. (octombrie 2011). Teenagers in the United States: Sexual Activity, Contraceptives, and Child Bearing, 2006-2010 National Study of Family Growth. Preluat la 8 octombrie 2014 de la Centrul Naţional de Statistică în Sănătate din Statele Unite, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor: http://www.cdc.gov/nchs/data/series/sr_23/sr23_031.pdf. p. 10.

numai 874 de milioane de dolari anual.[282] Dacă nu este deja evident, aceste cifre vorbesc de la sine, indicând faptul că merită să îmbunătăţim eficienţa acestor programe.

Elevii îşi doresc şi ei programe mai eficiente, dar din păcate aceştia au puţine de spus în influenţarea informaţiilor oferite de şcoli. Din cauza puţinelor resurse publice şi a lipsei sprijinului din partea părinţilor, internetul a devenit sursa principală la care tinerii apelează atunci când nu ştiu răspunsul la unele întrebări sau au curiozităţi. Pornografia, fiind atât de accesibilă, serveşte acum atât ca educator sexual, cât şi ca refugiu pentru satisfacerea nevoilor sexuale.

Unul dintre factorii care complică întreaga situaţie este presiunea intruzivă a tipului de perspectivă temporală adoptată asupra luării deciziilor legate de sex, în special a perspectivei temporale hedoniste centrate pe prezent care îi caracterizează pe mulţi adolescenţi. Pentru majoritatea adulţilor, există un echilibru între centrarea pe momentul prezent şi pe viitor, ceea ce implică stabilirea scopurilor pe termen lung şi planificarea, dar şi integrarea evenimentelor din trecut. Persoanele care au o perspectivă hedonistă centrată pe prezent caută cu preponderenţă stimularea continuă, noutatea, plăcerea şi

---

[282] HHS Funding for Abstinence Education, Education for Teen Pregnancy and HIV/STD Prevention, and Other Programs that Address Adolescent Sexual Activity (f.d.). Preluat la 17 noiembrie 2011 de la Asociaţia Naţională pentru Educaţie pentru Abstinenţă din Statele Unite: http://gallery.mailchimp.com/e71e76ba0a0760415775e4352/files/funding_comparison_Sheet2.pdf.?utm_source=General+Email+list+for+Weekly+Updates&utm_campaign=04e533396b-Day_on_the_hill&utm_medium=email.

evitarea oricărei acţiuni repetitive, care poate deveni la scurt timp plictisitoare pentru ele.

În cadrul unei cercetări clasice conduse de Walter Mischel la Universitatea Stanford cu mulţi ani în urmă, copiii de la grădiniţă obţineau o bezea după ce câştigau un joc. Experimentatorul le-a oferit opţiunea de a mânca bezeaua imediat sau, dacă reuşeau să aştepte cu bezeaua în faţă şi să reziste tentaţiei cât timp experimentatorul părăsea încăperea, de a fi recompensaţi cu o bezea suplimentară la întoarcerea acestuia. Toţi copiii îşi doreau două bezele, dar numai unii dintre ei au aşteptat. Acest test simplu se doreşte a fi un test al stăpânirii de sine. Explorând viaţa copiilor după câţiva ani, cercetătorii au indicat existenţa unor diferenţe remarcabile între cei care au aşteptat şi cei care nu au reuşit să o facă: cei care au fost capabili să amâne recompensa se descurcau mult mai bine din punct de vedere şcolar, social, iar mai târziu, în carieră şi în viaţa de familie. Mischel a scris despre aceste descoperiri în cartea intitulată *Testul bezelei: Strategii de dezvoltare a abilităţii de autocontrol*[283] (publicată în limba engleză sub titlul *The Marshmallow Test: Mastering Self-Control* în anul 2014).

Noi am putea adăuga că acei copii care au rezistat aveau o perspectivă temporală orientată spre viitor, conştientizând că două bezele obţinute puţin mai târziu erau o afacere mai bună decât devorarea imediată a celei de pe masă. Ceilalţi, care nu au reuşit să reziste tentaţiei din faţa lor, trăiau în spaţiul îngust al perspectivei temporale hedoniste centrate pe prezent, fără a reuşi să zărească la orizont viitorul, aflat complet în afara minţii lor! Am putea să pariem că aceasta este mentalitatea predominantă a tinerilor şi chiar a celor mai în vârstă dintre cei care utilizează în mod compulsiv jocurile video

[283] Ediţia în limba română: Editura Curtea Veche, 2017.

sau pornografia. De fapt, cercetările recente sugerează că recompensele de ordin sexual ale pornografiei de pe internet contribuie la scăderea abilităţii generale de amânare a recompenselor, având în vedere că s-a observat o diminuare relativă a preferinţei consumatorilor pentru recompensele mai mici şi mai apropiate în timp în favoarea celor mai mari şi mai îndepărtate în timp după câteva săptămâni de abstinenţă de la pornografie.[284]

Mulţi adolescenţi acţionează din impuls, fără a se preocupa de consecinţele ulterioare – ei se avântă fără să gândească lucrurile. În plus, sunt curioşi, ceea ce este firesc. Tinerii învaţă despre sex într-un mod sau altul, iar disponibilitatea tehnologiei rămâne, ceea ce le poate oferi părinţilor următoarea temă de reflecţie: v-ar plăcea să vă ocupaţi dumneavoastră de educaţia sexuală a copiilor sau aţi prefera ca unele industrii, precum cea pornografică şi altele populare în mass-media, care profită de faptul că dumneavoastră nu o faceţi, să fie sursele principale de educaţie? „Nu o face” sau „protejează-te” nu înseamnă educaţie. Deşi prezervativele nu se rup, de obicei, la fel de frecvent ca jurământul abstinenţei, copiii au nevoie de mai multe discuţii deschise cu adulţii şi de mai multe resurse accesibile la care să poată recurge atunci când au probleme sau nelămuriri. Părinţii trebuie să iniţieze aceste conversaţii delicate despre sex încă de când copiii lor au vârsta de 10 sau 11 ani.

---

[284] Negash, S. (2015). Trading Later Rewards for Current Pleasure: Pornography Consumption and Delay Discounting. Journal of Sex Research. 0(0), 1-12.

10

Schimbări ale mediului

Oare sunt tinerii de acum mai puţin fertili decât erau taţii şi bunicii lor? Noile cercetări sugerează că aşa este. Conform estimărilor, cantitatea spermei bărbaţilor din Statele Unite scade în fiecare an cu 1,5 %.[285] Richard Sharpe, specialist în sănătatea reproductivă a bărbaţilor în cadrul Universităţii Edinburgh, a arătat, printr-o serie de studii relaţionate, că unu din cinci tineri din nordul Europei are o cantitate de spermă atât de redusă cât să îi afecteze fertilitatea. De ce a avut loc această schimbare radicală într-un timp atât de scurt? Observaţiile lui Sharpe, evidenţiate în *Wall Street Journal,* au fost discutate alături de alte studii din Australia care au demonstrat existenţa unei corelaţii între cantitatea redusă de spermă şi consumul de marijuana al bărbaţilor, fumatul mamei în perioada sarcinii, greutatea scăzută la naştere şi supraponderalitatea sau subponderalitatea din perioada copilăriei.[286] Anumite alegeri legate de stilul de viaţă – cum ar fi consumul de alcool, de tutun şi de droguri ilegale (inclusiv de steroizi anabolizanţi şi de cocaină), stresul, obezitatea şi utilizarea prelungită a calculatoarelor sau a

---

[285] Cabler, S., Agarwal, A., Flint, M. şi du Plessis, S.S. (2010). Obesity: modern man's fertility nemesis. Asian Journal of Andrology. 12, 480-489.

[286] Wang, S.S. (15 iulie 2013). „The Decline in Male Fertility." Preluat la 28 mai 2014 de la Wall Street Journal: http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424127887323394504578607641775723354;vedeţi şi http://www.rainestudy.org.au.

ecranelor – pot contribui, de asemenea, la aceste cantităţi reduse de spermă, al căror fapt a fost descoperit recent.[287]

Toţi aceşti factori sunt importanţi, dar ei reprezintă doar o piesă a puzzle-ului pe care încercăm să-l rezolvăm. Mai există şi alte elemente în joc, care sunt dincolo de controlul individual. În ultimii ani, s-a acordat mai multă atenţie unor substanţe chimice răspândite şi dăunătoare, care se găsesc în mediul înconjurător şi ne afectează hormonii, cum ar fi perturbatorii endocrini.

Sistemul endocrin, cunoscut şi drept sistem hormonal, reglează, de la concepţie până la moarte, toate procesele biologice din corp, inclusiv dezvoltarea creierului şi a sistemului nervos, maturizarea şi funcţionarea sistemului reproducător şi reglarea metabolismului şi a nivelului zahărului din sânge. Acesta este compus din nişte glande (în principal, ovare la femei, testicule la bărbaţi, precum şi glandele hipofiză, tiroidă şi suprarenale), din hormoni (produşi şi eliberaţi de glande în sânge) şi din receptorii organelor şi ai ţesuturilor din corp, care identifică şi reacţionează la hormoni. Hormonii acţionează precum nişte mesageri chimici care se leagă de nişte receptori compatibili, iar odată ataşaţi, receptorii execută instrucţiunile hormonilor. Unii perturbatori endocrini imită hormonii naturali, ceea ce păcăleşte organismul să producă prea mult sau prea puţin din anumiţi hormoni (precum hormonii de creştere, estrogenul, androgenii, insulina sau hormonii tiroidieni), afectând, în acest mod, echilibrul natural al corpului.[288]

---

[287] Low Sperm Count Causes (22 septembrie 2012). Preluat la 30 mai 2014 de la Mayo Clinic: http://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/low-sperm-count/basics/causes/con-20033441.

[288] What Are Endocrine Disruptors? (f.d.). Preluat la 28 mai 2014 de la Programul de Evaluare a Perturbatorilor Endocrini, Biroul pentru Siguranţă Chimică şi Prevenţie a Poluării, Agenţia de Protecţie a

Conform Institutului Naţional pentru Protecţia Mediului din Statele Unite, perturbatorii endocrini sunt substanţe chimice care se găsesc într-o varietate de produse naturale sau realizate de om, cum ar fi produsele farmaceutice, alimentele, cutiile alimentare din metal, sticlele din plastic, detergenţii, cosmeticele, jucăriile, pesticidele şi substanţele de ignifugare – în forma eterilor polibromodifenilici (PBDE) – care se află adesea în mobila mai veche, în covoare, în scaunele automobilelor şi în saltele. Aceste produse pot conţine dioxină şi compuşi asemănători acesteia, bifenili policloruraţi (PCB), Diclor-Difenilor-Tricloretan (DDT; insecticid) şi alte pesticide ori plastifianţi precum ftalatul şi bisfenolul A (BPA), care, la anumite niveluri, încă nedeterminate de cercetările în domeniu, interferează cu sistemul endocrin al corpului nostru, având efecte nocive pentru dezvoltare şi pentru funcţionarea imunitară, reproductivă şi neurologică în cazul tuturor animalelor, inclusiv al oamenilor.[289]

Încă din 1950, cercetătorii au remarcat că pesticidul DDT ar putea afecta dezvoltarea sexuală a rozătoarelor, ducând la o formă de „castrare chimică” şi la alte particularităţi reproductive, după cum susţin Theo Colborn, Dianne Dumanoski şi John Myers, autorii cărţii *Our Stolen Future* (Viitorul nostru răpit). De atunci au apărut tot mai multe incidente în nordul Americii şi în Europa; păsările, vidrele, aligatorii şi peştii au suferit anomalii hormonale şi reproductive observabile din cauza expunerii la PCB-uri –

Mediului din Statele Unite: http://www.epa.gov/endo/pubs/edspoverview/whatare.htm.

[289] Endocrine Disruptors (f.d.). Preluat la 28 mai 2014 de la Institutul Naţional de Ştiinţe ale Sănătăţii Mediului, Institutul Naţional de Sănătate din Statele Unite: http://www.niehs.nih.gov/health/topics/agents/endocrine/.

care includ substanţele chimice folosite pentru izolarea echipamentelor electrice şi alţi compuşi sintetici.[290]

Într-un articol din 2002 pentru revista *New Scientist,* Julie Wakefield a descris cum în anii ’80, Mike Howell, un biolog care studiază peştii la Universitatea Samford din Alabama, a observat că nişte femele din specia *Gambusia,* care trăieşte în râurile din Florida dezvoltau acelaşi tip de înotătoare anale extinse pe care omologii lor masculi le foloseau pentru împerechere. Investigând mai departe, a descoperit că peştii se aflau în apropierea unei fabrici de hârtie. Cu un an înainte de articolul lui Wakefield, Howell şi echipa lui au analizat nişte eşantioane de apă poluată din avalul altei fabrici de hârtie. Aceştia au găsit urme de androgeni, în special de adrenostenodion, care este precursor al testosteronului şi un steroid anabolizant popular în rândul culturiştilor. În această situaţie, sterolii din celuloză care erau produşi de fabrică au interacţionat cu bacteriile din apă, determinând apariţia adrenostenodionului, ceea ce i-a făcut pe cercetători să se întrebe dacă unele procese biologice similare eliberează mai mulţi androgeni în mediu. Wakefield a mers mai departe, afirmând că nu ar trebui să ne îngrijorăm în privinţa androgenilor, ci a antagoniştilor acestora (antiandrogeni), substanţe chimice care împiedică funcţionarea normală a hormonilor masculini în corp. Antiandrogenii au capacitatea de a opri producţia de testosteron, blocând legătura sa cu anumite celule care activează nişte gene importante sau chiar influenţând direct activitatea genelor pe care testosteronul le activează, de obicei. „Acest lucru este îngrijorător”, spune

---

[290] Colborn, T., Dumanoski, D. şi Myers, J.P. (1997). Our Stolen Future: Are We Threatening Our Fertility, Intelligence, and Survival? A Sciencetific Detective Story. New York City: Plume. p. XV.

Wakefield, „fiindcă testosteronul este crucial pentru dezvoltarea normală a organelor sexuale masculine”[291].

Cea mai mare necunoscută se referă la efectele bioacumulabile ale perturbatorilor endocrini. Michael Skinner, care conduce un laborator de cercetare din cadrul Universităţii de Stat Washington, a făcut mai multă lumină cu privire la modul în care instrucţiunile biologice sunt transferate următoarelor generaţii, realizând un experiment asupra rozătoarelor gestante în 2005. Experimentul şi-a propus să investigheze dacă expunerea animalelor la un fungicid ar putea afecta sexul fetuşilor şi, în ciuda faptului că echipa de cercetare a descoperit cantităţi mai reduse de spermă şi fertilitate scăzută la progeniturile de gen masculin, nu s-au observat efecte asupra diferenţierii sexuale.

Mai târziu, unul dintre cercetători a împerecheat, din greşeală, „nepoţii” rozătoarelor expuse, dând naştere celei de-a patra generaţii după rozătoarele originale. Skinner şi-a spus că ar putea să îi analizeze şi pe aceştia. Rezultatele au fost uluitoare. A treia generaţie de masculi născuţi după ce femela gestantă a fost expusă fungicidului prezenta cantităţi mai reduse de spermă faţă de generaţia „bunicilor”, însă experimentatorii au mai descoperit şi că expunerea iniţială a rozătoarelor gestante – „străbunicele” – la toxine ar putea schimba tiparul unor molecule cunoscute drept grupări de metil care se fixează în ADN-ul celulelor germinale ale fetuşilor ce se vor transforma, în cele din urmă, în sperma sau ovulele rozătoarelor. „După cum se prind scaieţii de un pulover tricotat”, aceste molecule de metil au avut impact asupra funcţionării ADN-

---

[291] Wakefield, J. (2002). „Boys Won’t Be Boys”, New Scientist, 2349. Preluat la 28 mai 2014 de la http://www.newscientist.com/article/mg17423495.300;jsessionid=JGIKANPNOJPP.

ului şi au fost transmise mai departe generaţiilor ulterioare, predispunându-le la boală. Ipoteza lui Skinner este că, în viitor, diagnosticele medicale ar putea implica evaluarea tiparelor de metilare, având în vedere că acest lucru ar putea indica expunerea generaţiilor anterioare la substanţe chimice care au impact asupra stării de bine a pacientului din prezent. Agenţia de Protecţie a Mediului din Statele Unite a criticat studiul său, susţinând că acesta nu este relevant pentru evaluarea riscului asociat cu o anumită substanţă chimică, din cauza dozelor exagerate din acea substanţă, dar rezultatele sunt provocatoare, fără doar şi poate. Fără îndoială că este nevoie de cercetări ulterioare care să încerce să desluşească misterele acestor moşteniri genetice.[292]

În concluzie, potenţialele efecte persistente şi posibil bioacumulabile pe termen scurt şi pe termen lung ale acestor substanţe chimice toxice care se află în mediul nostru înconjurător necesită derularea mai multor studii, de către grupuri de cercetare independente. Este de înţeles că rezultatele incerte ale multor studii, alături de rata în creştere a bolilor cronice şi letale au neliniştit oamenii. Pretutindeni în lume, de exemplu, rata cancerului testicular este dublă faţă de cea din anii ’60[293], iar cazurile

---

[292] Interlandi, J. (decembrie 2013). „The Toxins That Affected Your Great-Grandparents Could Be In Your Genes.” Preluat la 29 mai 2014 de la Smithsonian: http://www.smithsonianmag.com/innovation/the-toxins-that-affected-your-great-grandparents-could-be-in-your-genes-180947644/?device=iphone?no-ist&no-ist. Vedeţi şi: http://skinner.wsu.edu.

[293] Testicular Cancer Incidence Statistics (f.d.). Preluat la 28 mai 2014 de la Organizaţia de Cercetare a Cancerului din Marea Britanie: http://www.cancerresearchuk.org/cancer-info/cancerstats/types/testis/incidence/uk-testicular-cancer-incidence-statistics; Testicular Cancer Screening (f.d.). Preluat la 28 mai 2014 de la Institutul Naţional al

de hipospadias, o malformaţie congenitală în care penisul nu se dezvoltă normal şi orificiul uretrei are o poziţie necorespunzătoare, au crescut şi ele.

În Danemarca, prevalenţa cancerului testicular s-a triplat între anii 1940 şi 1980.[294] Cercetătorul danez Niels Skakkebaek a descoperit că rata de apariţie a multiplelor probleme reproductive – precum cancerul testicular, organele genitale anormal conformate şi cantităţile reduse de spermă – a crescut pentru toate acestea simultan. El şi echipa lui au considerat că dezvoltarea neobişnuită a testiculelor era cauza, referindu-se la o problemă medicală cunoscută drept sindromul disgineziei testiculare; Skakkebaek crede că acest proces poate apărea încă din viaţa intrauterină. Dacă perturbatorii endocrini inhibă procesul natural al celulelor care se transformă în spermă, spune el, atunci acest lucru ar putea predispune persoana la infertilitate şi la apariţia cancerului pe parcursul vieţii sale.[295] Cercetările au arătat că femeile însărcinate şi nou-născuţii prezintă cea mai crescută sensibilitate la efectele acestor substanţe chimice, fiindcă acestea sunt perioadele

---

Cancerului, Institutele Naţionale de Sănătate din Statele Unite: http://www.cancer.gov/cancertopics/pdq/screening/testicular/HealthProfessional/page2; Walschaerts, M. et al. (2008). „Doubling of Testicular Cancer Incidence Rate over the last 20 Years in Southern France”, Cancer Causes Control, 19(2). Preluat la 28 mai 2014 de la http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18236173.

[294] Colborn, T., Dumanoski, D. şi Myers, J.P. (1997). Our Stolen Future: Are We Threatening Our Fertility, Intelligence, and Survival? A Sciencetific Detective Story. New York City: Plume. p. 9.

[295] Wakefield, J. (2002). „Boys Won’t Be Boys”, New Scientist, 2349. Preluat la 28 mai 2014 de la http://www.newscientist.com/article/mg17423495.300;jsessionid=JGIKANPNOJPP.

în care organele şi sistemul nervos ale copilului încep să se dezvolte.[296]

Conform lui Mehran Alaee, cercetător în cadrul Institutului de Mediu din Canada, nivelurile eterilor polibromodifenilici din America de Nord se dublează la fiecare interval de doi până la cinci ani; nivelurile acestor eteri prezenţi în laptele matern al americancelor şi al canadiencelor este de 40 de ori mai mare decât nivelurile observate în laptele matern al femeilor din Suedia, unde există o preocupare sporită din partea statului faţă de perturbatorii endocrini.[297] Bruce Lanphear şi oamenii de ştiinţă de la Universitatea Simon Fraser au demonstrat că mamele care erau expuse unor niveluri crescute de eteri polibromodifenilici la începutul sarcinii aveau copii care prezentau coeficienţi de inteligenţă mai scăzuţi, comparativ cu efectele nocive asupra celor care au fost expuşi la plumbul din mediu.[298]

---

[296] Crawford, T. (28 mai 2014). „SFU Study Finds Lower IQ in Kids Linked to Mom's Exposure to Flame Retardants in Pregnancy." Preluat la 29 mai 2014 de la Vancouver Sun: http://www.vancouversun.com/health/study+finds+flame+retardant+exposure+utero+lowe+children+boost+hyperactivity/9884560/story.html.

[297] Betts, K.S. (2002). „Rapidly Rising PBDE Levels in North America", Environmental Science and Technology, Science News, 36(3), 50A–52A.

[298] Crawford, T. (28 mai 2014). „SFU Study Finds Lower IQ in Kids Linked to Mom's Exposure to Flame Retardants in Pregnancy." Preluat la 29 mai 2014 de la Vancouver Sun: http://www.vancouversun.com/health/study+finds+flame+retardant+exposure+utero+lower+children+boost+hyperactivity/9884560/story.html.

Pandemia actuală de obezitate contribuie la aceste probleme, având în vedere că, pe măsură ce o persoană are mai multă grăsime corporală, cu atât probabilitatea stocării toxinelor este mai mare. Wakefield a susţinut că majoritatea acestor compuşi nu sunt eliminaţi din organism, ci ajung în interiorul ţesutului adipos al corpului. Oricum, adevăratele probleme apar când grăsimea corporală se descompune, pentru că atunci toxinele acumulate sunt eliberate în sânge. „Nimeni nu înţelege exact modul în care acest cocktail de substanţe chimice ar putea interacţiona între ele, astfel încât să crească sau să scadă impactul global pe care acestea îl au asupra sănătăţii noastre”, spune ea.[299] Acesta ar trebui să fie un apel de alarmă răsunător atât pentru consumatori – care au control asupra produselor pe care le cumpără –, cât şi pentru autorităţile medicale, a căror datorie este de a asigura protecţia cetăţenilor.

11

Vraja tehnologiei şi dependenţa de stimulare

Tehnologia ne provoacă să ne afirmăm valorile umane, ceea ce înseamnă că, înainte de toate, trebuie să descoperim care sunt acestea. Nu este atât de uşor. Tehnologia nu este bună sau rea, dar este puternică şi complicată. Profitaţi de ceea ce poate face. Învăţaţi ce poate face. Cu toate acestea, întrebaţi-vă: „Ce impact

[299] Wakerfield, J. (2002). „Boys Won’t Be Boys”, New Scientist, 2349. Preluat la 28 mai 2014 de la http://www.newscientist.com/article/mg17423495.300;jsessionid=JGIKANPNOJPP.

are asupra noastră?” Treptat, ne vom regăsi echilibrul, dar cred că va fi nevoie de timp.

— SHERRY TURKLE[300]

„Vrajă” a fost cuvântul pe care autorul trilogiei *Stăpânul inelelor*[301], J.R.R. Tolkien, l-a folosit pentru definirea imersiunii complete a oamenilor într-o lume paralelă. El a susţinut că, pe măsură ce „te simţi tot mai prezent fizic într-o lume secundară, cu atât experienţa va fi mai similară visului (...), dar (...) te afli într-un vis creat de o altă minte, iar conştientizarea acestui fapt alarmant s-ar putea să-ţi scape”[302]. Tolkien a recunoscut abilitatea de a ne pierde în basme şi poveşti. Atunci când reflectăm asupra faptului că este cu mult mai uşor să rămânem prinşi într-o lume virtuală, în care povestea este ilustrată prin intermediul unor stimuli vizuali, decât într-o poveste care a fost înainte doar scrisă sau transmisă prin viu grai, revelaţia lui Tolkien este de-a dreptul alarmantă.

Structura limbajului şi lentoarea specifică lecturării textelor ne împiedică să ne implicăm în această activitate în acelaşi fel în care o facem în lumea complet virtuală a jocurilor video online. Cărţile nu activează sistemul de recompensă, de exemplu, cu excepţia mulţumirii extraordinare de a rezolva o enigmă care a fost prezentată în text sau de a înţelege semnificaţia mesajului unei metafore. Spre deosebire de jocurile video, nu putem vorbi despre nişte premii speciale, dobândirea unui statut nou

---

[300] Dretzin, R. (regizor) (2010). Digital Nation: Life on the Virtual Frontier [documentar]. Statele Unite: PBS Films.

[301] Ediţia în limba română: Editura RAO, 2010.

[302] J.R.R. Tolkien. On Fairy Stories (f.d.). Preluat la 1 mai 2014 de la Universitatea Luterană din California: http://public.callutheran.edu/~brint/Arts/Tolkien.pdf, 8.

sau alte recompense asociate cu înaintarea lecturii, iar spre deosebire de pornografie, nu există niciun orgasm la sfârşit – doar dacă nu citiţi romane erotice sau cărţi precum *Cincizeci de umbre ale lui Grey*[303], care probabil se aseamănă mai mult cu aceasta.

Când ne imersăm într-un mediu cu multă stimulare vizuală, unde există multă informaţie care ne solicită atenţia imediată, încărcătura cognitivă datorată acestuia suprasolicită memoria noastră de lucru, iar atunci puţine lucruri se stochează în memoria de lungă durată. Încărcătura cognitivă crescută amplifică distractibilitatea, iar mintea noastră diferenţiază cu dificultate între informaţiile relevante şi cele irelevante. Astfel, se împotmoleşte din cauza prea multor mesaje instantanee, a reclamelor şi a legăturilor cu alte site-uri (hiperlink-urilor), dedicând mai mult efort cognitiv evaluării deciziei de a da click pe acestea sau nu, în timp ce mai puţină atenţie este alocată evaluării relevanţei conţinutului. Urmărirea pornografiei poate interfera, de asemenea, cu memoria de lucru a bărbaţilor – în special atunci când nivelul lor de stimulare erotică (şi al nevoii de a se masturba) este mai crescut[304] – ceea ce poate explica motivul pentru care atât de mulţi dintre ei ratează cursurile sau uită să meargă la întâlniri după expunerea îndelungată la pornografie.

Cărţile şi filmele ar putea transporta mintea cuiva într-o altă lume, dar acestea nu oferă aceeaşi mulţumire sau sentimentul reuşitei pe care persoana le simte atunci când

---

[303] Ediţia în limba română: Editura Trei, 2012.

[304] Laier, C., Schulte, F.P., Brand, M. şi Hahn, E.L. (2013). „Pornographic Picture Processing Interferes with Working Memory Performance”, The Journal of Sex Research, 50(7). Preluat la 27 iunie 2014 de la http://dx.doi.org/10.1080/00224499.2012.716873.

joacă anumite roluri în lumile virtuale gamificate.[305] În cazul pornografiei, tinerii experimentează sentimentul unui şeic care are propriul său harem virtual, iar în cazul jocurilor video, aceştia se simt precum nişte eroi sau ca nişte antieroi fără condiţiile sau permanenţa realităţii şi fără a-şi risca viaţa sau integritatea fizică. De aceea nu este de mirare că mulţi tineri consideră lumile captivante ale pornografiei şi ale jocurilor video on-line mult mai palpitante decât orice altceva întâlnesc în viaţa lor cotidiană din realitate.

Jocurile video oferă recompense vizuale la intervale regulate, adesea după ce a fost atins un anumit nivel sau în urma învăţării anumitor abilităţi. Acest program de întăriri se potriveşte perfect cu tiparul condiţionării operante utilizat de psihologul B.F. Skinner în anii ’40 pentru a determina nişte porumbei aflaţi în cutia sa special creată („cutia lui Skinner”) să apese nelimitat pe o manetă pentru a primi mâncare în plus. Comportamentul întărit pozitiv are tendinţa de a fi repetat, în special dacă apare la intervale variabile, iar în cazul jocurilor video, în urma atingerii nivelului de efort solicitat şi a dobândirii unor competenţe, recompensa este garantată.

Unele jocuri au fost create să ofere recompense în mod sporadic de-a lungul progresului către un scop. Asemenea tehnicii *bait-and-switch* (momeşte-şi-deviază)[306], aceste

---

[305] Gamificarea este un termen care descrie un sistem creat pentru a motiva oamenii şi pentru a stimula competitivitatea lor prin utilizarea recompenselor, a încurajărilor şi a indicatorilor publici ai statutului (de exemplu, echipe de conducere, grafice ale evoluţiei, abilitatea de a trece la un nivel superior, înregistrarea numărului de prieteni). (N.a.)

[306] Tehnică promoţională care presupune atragerea clienţilor prin prezentarea publicitară a produsului la preţ redus („momeala”) şi apoi comercializarea acestuia la un preţ mai ridicat în punctele de vânzare („devierea”). (N.t.)

jocuri recompensează comportamentul doar din când în când, pentru a menţine implicarea persoanei. Includerea unor penalizări ocazionale – cum ar fi înlăturarea armelor greu de obţinut – este o altă modalitate prin care se poate controla eficient comportamentul jucătorului, precum şi pentru motivarea acestuia să-şi îmbunătăţească abilităţile, astfel încât să evite repetarea aceloraşi greşeli.

Regretata Maressa Orzack, care a fost psiholog clinician şi profesor asociat de psihologie în cadrul Facultăţii de Medicină Harvard, a susţinut că procesul dezvoltării personajelor şi al sistemelor de recompensă în cadrul jocurilor video este legat de condiţionarea operantă, fiind în mod deliberat încorporate în jocuri de către creatorii lor rafinaţi.[307] Problema – spun Neils Clark şi P. Shavaun Scott, autorii cărţii *Game Addiction* (Dependenţa de jocuri) – este că „o persoană motivată iniţial intrinsec de propriile sale motive de reuşită poate deveni dependentă de aceste recompense exterioare, riscând chiar să-şi piardă motivaţia interioară instinctivă de a realiza anumite lucruri în viaţă”[308].

Mai mult, nu toate aspectele din realitate sunt la fel de predictibile ca şi elementele jocurilor video. Pe măsură ce jocurile video sunt tot mai mult integrate în obiceiurile vieţii de zi cu zi ale unor oameni, aceştia vor căuta tipare similare peste tot, devenind pierduţi, probabil, ori pierzându-şi motivaţia atunci când nu le găsesc. Cu siguranţă că acesta nu este singurul caz în care tinerii sunt confuzi, dar se presupune că generaţia din prezent este cel mai puţin pregătită pentru a se descurca în viaţa reală, pentru luarea deciziilor şi rezolvarea problemelor.

---

[307] Clark, N. şi Scott, P.S. (2009). Game Addiction: The Experience and the Effects. Jefferson, North Carolina: McFarland & Company. p. 84.

[308] Idem. p. 88.

Ceea ce amplifică problema este faptul că aceste surse de stimulare şi, datorită lor, acest tip de condiţionare, sunt acum universale. Internetul, televiziunea, jocurile video şi pornografia sunt disponibile 24 de ore pe zi prin intermediul unei varietăţi de aparate (calculatoare, laptopuri, telefoane, televizoare, tablete şi aşa mai departe). Unul dintre motivele pentru care băieţii pătrund în aceste lumi fermecătoare mai uşor decât fetele este faptul că noi le transmitem că starea naturală a minţii lor este rea şi înfricoşătoare, drept urmare, ei nu beneficiază de alte oportunităţi de eliberare a impulsurilor „înnăscute” pe care le au. Toate acestea contribuie la o reducere generală a motivaţiei de a participa la evenimentele din realitate şi de a se implica în relaţii sociale complexe care conţin multiple reguli de comunicare, verbale şi nonverbale.

Un tânăr pe care l-am intervievat ne-a spus:

> Din cauză că pornografia şi jocurile video oferă gratificare instantanee, alte scopuri precum femeile, activitatea fizică şi şcoala devin mult mai puţin ispititoare. Acum, tinerii sunt motivaţi de puterea de a apăsa butonul care dă start jocului, aşadar nu trebuie să meargă mai departe decât până în faţa televizorului sau a ecranului calculatorului lor pentru a trăi o stare nesfârşită de plăcere. Diversitatea stimulării pe care aceste două activităţi o pot asigura are potenţialul de a scădea foarte mult dorinţa de a atinge obiectivele arătate mai sus (ar trebui să menţionez că această dorinţă este şi mai puternic diminuată prin utilizarea marijuanei şi a altor droguri).

Gabe Deem, un fost dependent de pornografie care a devenit orator şi consilier pentru tinerii din Texas, a mărturisit nişte sentimente similare:

> Întotdeauna am crezut că jocurile video şi pornografia sunt grozave. Pe lângă plăcerea pe care mi-o ofereau, jocurile video îmi alimentau şi firea competitivă şi impulsul interior de a cultiva şi de a produce lucruri ca bărbat. În loc să-mi doresc o slujbă

bună, să-mi întemeiez o familie, să mă implic în comunitate, îmi doream să-mi îmbunătăţesc rangul în mediul virtual, să fiu conducătorul unei echipe de jucători şi să îmi petrec tot timpul conversând pe internet cu alţi bărbaţi pe care nu i-am întâlnit niciodată.

În plus, mai era plăcerea pe care mi-o oferea pornografia... ei, bine... mă uitam la pornografie doar datorită plăcerii de a face acest lucru. Niciodată nu am folosit pornografia sau jocurile video din cauza problemelor din viaţa mea, ci le utilizam pentru că aveam acces la ele şi îmi plăceau. Habar nu aveam că ar putea avea un impact negativ asupra fiziologiei mele. Pe măsură ce m-am maturizat, am avut aproape întotdeauna o prietenă şi nu m-am confruntat cu vreo experienţă traumatică în copilărie, nu am fost niciodată abuzat şi nu am un istoric de adicţii în familia mea.

Am fost ceea ce unii numesc „dependent contemporan” care, pur şi simplu, a avut acces nelimitat la stimulare peste nivelul normal şi care, după ani de consum în exces cronic, s-a blocat acolo şi a devenit indiferent. Nu am fost acel „dependent clasic” care a apelat la un anumit comportament sau la o substanţă pentru „a alina durerea din viaţa sa”, căci eu am recurs la comportament şi la substanţă pentru „a mă bucura de plăcerea vieţii”.

Adesea, aud în jurul meu acest mit, faptul că numai băieţii care se confruntă cu alte probleme de care încearcă să fugă sau pe care încearcă să le trateze devin dependenţi de pornografie. Nu a fost cazul meu şi nici al multor altora pe care îi cunosc, care au vizionat multă pornografie şi s-au jucat ore în şir; în situaţia mea, „problemele” au apărut după utilizarea lor.[309]

Obiceiurile pe care le practicăm în mod regulat au impact asupra creierului nostru, generând nu doar tipare comportamentale, ci şi modificări fiziologice ale circuitelor cerebrale. Nicholas Carr discută despre cât de maleabil este creierul nostru şi despre uşurinţa adaptării acestuia la stimulii noi în *Superficialii.* El ne spune următoarele lucruri:

Practic toate circuitele noastre neuronale (...) sunt supuse schimbării. Plasticitatea descreşte odată cu vârsta – creierii

[309] Deem, G., comunicare personală, 13 aprilie 2014.

> înţepenesc în felurile lor de a fi –, însă nu dispare cu totul niciodată. Neuronii noştri strică mereu vechi conexiuni, formând unele noi, şi celule nervoase noi-nouţe sunt create permanent.[310]

În esenţă, creierul este capabil să se reprogrameze de la un moment la altul, schimbându-şi modul de funcţionare. Aceasta înseamnă plasticitate neuronală.

În ciuda plasticităţii sale imense, odată cu trecerea timpului, pe măsură ce şanţurile creierului devin tot mai profunde, cu atât comportamentele sunt mai înrădăcinate şi cu atât sunt mai greu de schimbat prin intermediul reînvăţării. Carr menţionează câteva exemple fascinante. În anii ’70, biologul Eric Kandel a utilizat o specie numeroasă de melci-de-mare numită Aplysia pentru a demonstra posibilitatea de schimbare a conexiunilor sinaptice. El a descoperit că la cea mai uşoară atingere, melcii-de-mare se retrăgeau din reflex, dar având în vedere că în urma acestor atingeri erau nevătămaţi, atunci când erau expuşi la atingeri repetate, ei se obişnuiau rapid, iar instinctul de retragere dispărea. Kandel a studiat sistemul nervos al melcilor şi a arătat că acest comportament învăţat (sau lipsa lui) se reflecta în creier printr-o slăbire graduală a conexiunilor sinaptice dintre neuronii senzoriali care „simţeau” atingerea şi neuronii motori care semnalau corpului să se retragă. La începutul experimentului, aproximativ 90 % din neuronii senzoriali din corpul melcului aveau conexiuni cu neuronii motori, însă după 40 de atingeri, doar 10 % mai aveau acele legături. Kandel a câştigat Premiul Nobel datorită acestei serii de experimente şi a implicaţiilor teoretice ale acestora.

---

[310] Carr, N.G. (2012). Superficialii: Efectele internetului asupra creierului uman. Bucureşti: Editura Publica. p. 50.

Alvaro Pascual-Leone, un cercetător specializat în neurologie de la Facultatea de Medicină Harvard, a oferit argumente în plus cu privire la faptul că modul în care percepem ceva afectează circuitele din creierul nostru. El a recrutat un grup de oameni care nu cântaseră la pian până atunci şi i-a învăţat un cântec elementar, apoi a împărţit grupul în două. Unul dintre grupuri a primit instrucţiunea de a exersa muzica la o orgă electronică timp de câteva ore, în fiecare zi, pentru următoarele cinci zile. Celălalt grup a fost instruit să stea în faţa unei orgi şi să-şi imagineze doar că exersează – fără să atingă clapele – pentru o perioadă egală de timp. Pascual-Leone a folosit stimularea magnetică transcraniană (TMS)[311] pentru a observa activitatea cerebrală a participanţilor pe parcursul experimentului şi a descoperit că ambele grupuri prezentau schimbări legate de funcţionarea creierului identice; cu alte cuvinte, creierul celor din grupul care doar şi-a imaginat că exersează interpretarea cântecului a fost influenţat, pur şi simplu, datorită gândurilor participanţilor – fără a trece la acţiune. În acest caz, gândirea sau imaginaţia au fost suficiente. Cercetările lui Kandel şi Pascual-Leone ilustrează nişte modalităţi remarcabile prin care creierul se obişnuieşte cu experienţele familiare şi repetate după perioade scurte de condiţionare.[312]

---

[311] Tehnică modernă neinvazivă care presupune aplicarea unor electrozi pe scalp, în dreptul regiunilor cerebrale de interes pentru monitorizarea activităţii creierului, putând fi un instrument util în diagnosticul unor tulburări neurologice. De asemenea, tehnica poate fi folosită şi în tratamentul unor boli, precum maladia Parkinson sau tulburarea depresivă majoră, datorită posibilităţii de stimulare a creierului prin implantarea unui stimulator care activează electrozii. (N.t.)

[312] Ibidem. pp. 27-8,33.

Implicaţiile acestui tip de condiţionare cu privire la pornografie sunt şocante, dacă ne gândim la uşurinţa habituării unei persoane să reacţioneze la sex, care, în acest caz, reprezintă numai o colecţie de pixeli, dar aceasta ar putea fi, în acelaşi timp, un aspect pozitiv pentru cei care îşi doresc să-şi transforme creierele astfel încât să devină mai receptivi la partenerii sexuali din realitate. Veştile rele sunt pe măsura veştilor bune. Exact în acelaşi mod în care legăturile sinaptice dintre neuroni devin mai puternice şi mai abundente în urma repetării unor experienţe specifice, eliberând cantităţi crescute de neurotransmiţători, de exemplu, creierul începe să reacţioneze tot mai puţin la experienţele mai puţin familiare.

Multe persoane care au vizionat discursul meu TED (al lui Philip Zimbardo) au comentat că pornografia şi jocurile video nu ar trebui catalogate la fel. Jucătorii nu sunt neapărat utilizatori ai pornografiei şi invers. În multe moduri evidente, pornografia şi jocurile video sunt nişte entităţi foarte diferite, dar ele împărtăşesc mai multe caracteristici mai puţin evidente. Ambele sunt distractive şi pot avea aplicaţii interesante şi utile, dar acestea mai pot fi şi o imensă pierdere de timp sau sunt potenţial dăunătoare din punct de vedere psihologic şi social pentru unii bărbaţi.

Ne preocupă tinerii care utilizează în exces pornografia şi/sau jocurile video, izolându-se de ceilalţi. Nu există un ghid stabilit care să definească ce înseamnă consumul în exces de jocuri video sau pornografie;[313] în cele din urmă,

---

[313] Notă: În cadrul sondajului nostru, care a inclus 20 000 de persoane, am considerat că două sau mai multe ore de utilizare a jocurilor video pe zi sunt excesive. După colectarea răspunsurilor, a opiniilor participanţilor şi a cercetătoarei specializate în jocuri video Jane McGonigal, am catalogat drept excesive patru sau mai multe ore pe zi

dacă utilizatorul este incapabil să îşi controleze obiceiul de a se juca sau de a viziona pornografie – în ciuda consecinţelor sociale, emoţionale, interpersonale, şcolare sau profesionale negative –, atunci există o problemă.[314] Determinarea severităţii sale ar trebui să fie în funcţie de răspunsul individual.

în cartea Demise of Guys. Academia Americană de Pediatrie recomandă limitarea timpului petrecut în faţa ecranelor de către tineri la două ore pe zi (vedeţi Introducerea). Manualul de Diagnostic şi Clasificare Statistică a Tulburărilor Mintale-5 (DSM-5) a oferit următoarele criterii provizorii* pentru diagnosticarea Tulburării jocurilor pe internet; sunt necesare cel puţin cinci din cele nouă: • Preocupare legată de jocurile pe internet; • Simptome de sevraj la întreruperea jocurilor pe internet; • Toleranţă – necesitatea de a petrece tot mai mult timp cu jocurile pe internet; • Tentative lipsite de succes de a controla participarea la jocurile pe internet; • Pierderea interesului pentru pasiunile şi distracţiile anterioare ca rezultat al jocurilor pe internet şi cu excepţia acestora; • Continuarea utilizării excesive a jocurilor pe internet, deşi conştientizează pericolele psihosociale pe care le implică; • Îşi minte membrii familiei, terapeutul sau alte persoane privitor la perioada petrecută cu jocurile pe internet; • Jocurile pe internet sunt un mod de a înlătura sau ameliora o dispoziţie negativă; • Şi-a periclitat sau a pierdut o relaţie, un loc de muncă sau o oportunitate importantă de educaţie ori carieră din cauza participării la jocuri pe internet.* DSM-5 a inclus Tulburarea jocurilor pe internet în Anexe, însă nu a recunoscut diagnosticul decât parţial, cu menţiunea că acesta necesită studii suplimentare pentru a putea fi cuprins în ediţiile viitoare. Vedeţi: Voss, A., et al. (2015). Case Report: Internet Gaming Disorder Associated With Pornography Use. Yale Journal of Biology and Medicine. 88, 319-324.

[314] Notă: Pentru detalierea criteriului „tentative lipsite de succes de a controla participarea la jocurile pe internet”, vedeţi: Brunborg, G., Hanss, D., Mentzoni, R. şi Palleson, S. (2015). Core and Peripheral

Dintr-o perspectivă externă, motivaţia unui jucător este adesea greşit înţeleasă. Mulţi jucători sunt mânaţi de abilitatea lor de a concura şi de a avea succes în cadrul unui anumit joc, împotriva altora care s-au angajat în jocul respectiv. Calitatea performanţei lor este aspectul relevant pentru ei. Numărul de ore de joc este relevant doar ca indicator al acelei performanţe (de exemplu, cantitatea crimelor dintr-o anumită perioadă de timp, ceea ce le poate conferi prestigiu sau un rang superior). Jucătorii îşi propun să exceleze în cadrul unui sistem sau a unei ierarhii. Ei nu se gândesc la cât de mult se joacă, ci la cât de bine se descurcă la acest lucru, având în vedere că acesta este criteriul pe baza căruia sunt evaluaţi de către omologii lor. Un jucător consideră importantă perspectiva altor participanţi la joc, o componentă pe care alte persoane din exterior nu o înţeleg imediat.

O comparaţie pentru cei care nu utilizează jocuri video ar putea fi motivaţia de a-şi dezvolta cariera pe care o poate deţine o persoană. Fiecare ocupaţie are în spate nişte intenţii diferite. Un vânzător, de pildă, are nişte intenţii diferite de ale unui dentist, dar datorită existenţei schimbului economic – a unui sistem de recompensă financiară şi socială – fiecare va recunoaşte scopul celuilalt. Există o recompensă financiară şi socială care permite înţelegerea reciprocă. Un joc video are propria sa „economie”, similară celei reale în care sunt implicaţi vânzătorul şi dentistul. Diferenţa este că oamenii acceptă existenţa economiei reale pretutindeni, pe când „economia” virtuală este renegată dincolo de constructele frontierei virtuale, având în vedere că au loc nişte schimburi de servicii restrânse cu observatorii externi, iar

---

Criteria of Video Game Addiction in the Game Addiction Scale for Adolescents. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking. 18(5), 280-285.

din acest motiv, pentru cei din afară jocul video nu are altă importanţă în afara distracţiei.

Atât jocurile video, cât şi pornografia online sunt forme relativ recente de distracţie digitală, care este, de puţin timp, încorporată în societate. Pe măsură ce oamenii se implică tot mai mult în lumile virtuale, cu atât ei vor vedea mai mult valoarea acestora, forţând definirea termenului „excesiv” să se schimbe.

Deocamdată, industria jocurilor video şi cea a pornografiei sunt tot mai fuzionate şi devin deosebit de ademenitoare pentru consumatorii din contexte fizice solitare şi pentru cei care îşi doresc să câştige nişte bani de la distanţă. După cum subliniază Andrew Doan, autorul cărţii *Hooked on Games* (Conectaţi la jocuri):

> Combinaţia de sex şi pornografie dintr-un joc video are un potenţial de dezvoltare foarte puternic, dovedind deja acest lucru. În *Second Life* (A doua viaţă; joc video), s-a observat că există peste 20 de milioane de conturi, dintre care mai mult de jumătate aparţin unor jucători activi. (...) Există oameni care câştigă sume semnificative de bani adevăraţi prin faptul că oferă servicii de escorte virtuale, unii dintre ei obţinând chiar venituri compuse din şase cifre. În timpul zilei, o femeie poate fi mamă, avocat sau orice alt profesionist. Însă, în timpul nopţii, aceasta poate fi vocea din spatele unui avatar care încasează 20 de dolari pe oră oferindu-i, în mod virtual, companie sau sex unui bărbat.[315]

Afacerea debutantă în industria jocurilor video *Sinful Robot* din California urma să creeze jocuri video sexuale folosind realitatea virtuală *Oculus Rift*, o tehnologie

---

[315] Doan, A. (4 octombrie 2011). „The Lure of Sex in Video Games.” Preluat la 11 noiembrie 2011 de la Hooked on Games: http://www.hooked-on-games.com/blog/33-the-lure-of-sex-in-video-games.html;vedeţi şi Doan, A., Strickland, B. şi Gentile, D. (2012). Hooked on Games: The Lure and Cost of Video Games and Internet Addiction. Iowa: FEP International. pp. 87-88.

tridimensională care poate acoperi în totalitate câmpul vizual al utilizatorului, asemenea unei măşti de schi.[316] *Sinful Robot* s-a prăbuşit cândva prin 2013,[317] dar este doar o chestiune de timp până când altcineva va crea jocuri tridimensionale cu posibilitatea de imersie completă, care includ sexul virtual sau utilizarea jucăriilor sexuale interactive imitând rapiditatea şi mişcările unor vedete porno, precum compania *Lovense.*[318]

Erotismul şi motivaţia sunt ambele alimentate prin stimulare. Dacă apare dorinţa, stimularea dobândeşte o tentă sexuală, iar dacă apare nevoia de realizare, stimularea ia forma stabilirii unor scopuri şi a obţinerii succesului pe termen lung. Realitatea se luptă cu alternativele digitale aproape în privinţa oricărui aspect al existenţei, din moment ce pornografia şi jocurile video sunt uşor accesibile, lipsite de orice responsabilitate, plăcute şi distractive. Alegerea multor bărbaţi este adesea alternativa digitală în detrimentul versiunii fizice, existente în realitate.

Îmi amintesc de un episod al serialului *Futurama,* intitulat „I Dated A Robot” (Am ieşit cu un robot), în care

---

[316] „So, Uh, You Can Have Virtual Sex, Now.” (18 decembrie 2012). Preluat la 26 iunie 2014 de la SourceFed: http://sourcefed.com/so-uh-you-can-have-virtual-sex-now/.

[317] Van den Bosch, J. (2013). „Sinful Robot: Creating the World’s Most Immersive Virtual Reality Erotic Encounters (with Oculus Rift).” Preluat la 26 iunie 2014 de la Reddit: http://www.reddit.com/r/technology/comments/1a2tev/sinful_robot_creating_the_worlds_most_immersive/c8trcpj.

[318] Moynihan, T. (19 mai 2015). New Sex Toys Sync Up To Virtual Reality Porn. Preluat la 29 august 2015 de la Wired: http://www.wired.com/2015/05/new-sex-toys-sync-virtual-reality-porn/. Vedeţi şi Lovense.com.

Fry, un tânăr care ajunge accidental în anul 3 000, creează o femeie-robot după actriţa Lucy Liu, programând-o să iubească totul la el. La scurt timp, el îşi pierde interesul de a face orice altceva în afară de a petrece timp cu ea, moment în care prietenii săi intervin şi îi arată un videoclip de propagandă împotriva relaţiilor romantice dintre oameni şi roboţi. În acest videoclip, un tânăr, Billy, se îndrăgosteşte de un robot realizat după Marilyn Monroe. Billy nu îşi doreşte altceva decât ca ei doi să se giugiulească. Chiar şi atunci când vecina sa, Mavis, o tânără atrăgătoare, îl întreabă dacă i-ar plăcea să treacă pe la ea mai târziu, el îi spune că este prea mult de mers până în cealaltă parte a străzii doar pentru a se giugiuli cu ea. Atunci, naratorul videoclipului întreabă sumbru: „Aţi observat ce nu a fost în regulă în această scenă?” Înainte ca roboţii să existe, continuă acesta, probabil că Billy ar fi muncit din greu pentru a câştiga nişte bani din livrarea ziarelor, pe care i-ar fi folosit apoi ca să o ducă la o întâlnire pe Mavis, câştigându-şi astfel şansa de a face sex şi de a se reproduce. „Dar într-o lume în care adolescenţii se pot întâlni cu nişte roboţi, de ce să se mai deranjeze?” Fireşte, extratereştrii distrug planeta imediat după aceea.[319]

Deşi aproape fiecare nevoie socială din realitate are acum un omolog în lumea virtuală, nu este clar dacă alternativele digitale pot satisface aceste nevoi în acelaşi mod. În „ierarhia nevoilor” a lui Abraham Maslow – care prezintă stadiile dezvoltării umane, adesea sub forma unei piramide, aşezând nevoile primare la bază – primele două niveluri, al nevoilor fiziologice şi al celor de siguranţă, trebuie să fie satisfăcute în realitatea fizică. Totuşi, ar putea cele trei niveluri din vârful ierarhiei lui Maslow –

[319] Kaplan, E. şi Purdum, J. (13 mai 2001). „I Dated A Robot”, în M. Groening şi D.X. Cohen, Futurama. Los Angeles, CA: 20th Century.

apartenenţă şi iubire, stimă de sine şi autoactualizare – să fie îndeplinite în realitatea digitală? Ar putea o persoană să fie la fel de împlinită, dacă nu mai mult, în realitatea digitală? Răspunsul este da şi nu. Desigur, unele necesităţi pot fi satisfăcute în lumea digitală, dar din cauză că acestea sunt împlinite fără riscul unor consecinţe şi adesea în izolare socială – ca o repetiţie înaintea performanţei finale – o persoană care, să zicem, se joacă în solitudine poate fi capabilă să-şi îndeplinească nevoia de stimă de sine, dar, în acelaşi timp, să evite complet sentimentul apartenenţei şi să nu reuşească să-şi împlinească nevoia de iubire.

Jucătorii s-ar putea gândi că „l-au piratat pe Maslow”, dar aceasta are un puternic efect secundar: sentimentul de îndreptăţire în absenţa abilităţii de a relaţiona cu alţii. După cum a comentat cineva în sondajul nostru, jocurile „te pot transpune în situaţii mature doar la nivel fictiv, dar consecinţele lipsesc. Te poţi simţi puternic şi «experimentat» fără a avea parte de toate eşecurile care duc la succes în domeniile respective în realitate”. Aşadar, un jucător ar putea reuşi într-o lume virtuală, dezvoltând sentimentul de superioritate, dar restul oamenilor nu vor avea nici cea mai mică idee cu privire la cine este sau la ceea ce „a realizat”. Mai mult decât atât, autoactualizarea nu poate fi obţinută fără împlinirea celorlalte nevoi, deci lipsa intimităţii şi a aprecierii faţă de ceilalţi duce la un sentiment distorsionat al îndeplinirii potenţialului şi al actualizării, care nu se bazează pe o realitate socială împărtăşită. Altfel spus, lipsa abilităţilor de relaţionare, în special a abilităţilor sociale, poate afecta abilitatea de evaluare a competenţei şi a succesului social.

„Piratarea” lui Maslow: o piramidă instabilă

(Nikita Coulombe şi Phil Zimbardo)

Am discutat cu un jucător în vârstă de 25 de ani, care ne-a mărturisit următoarea idee:

> Mintea unei persoane care se joacă pe calculator este foarte snoabă, fiind, de fapt, o combinaţie dintre complexul de

superioritate şi cel de inferioritate. Mulţi dintre jucători se simt inferiori oamenilor „din afară”, aşadar trebuie să compenseze. Au nevoie să facă pe băieţii răi în mediul virtual, astfel încât să se simtă superiori celorlalţi. Foarte mulţi îl ceartă pe cel care strică jocul. Oamenii obişnuiau să-şi spună „bun joc, bine jucat” (engl.: *GGWP – Good Game, Well Played*), dar acum nu se mai întâmplă aşa aproape niciodată. Oamenii adoră să râdă de ceilalţi atunci când greşesc şi să îi poreclească în funcţie de aceasta. Chiar dacă a fost un meci strâns, oponentul s-ar putea să-ţi zică să dezinstalezi jocul sau să spună „uşor joc, simplu de câştigat”, doar pentru a încerca să te enerveze şi pentru a primi o reacţie din partea ta. De asemenea, s-ar putea ca jucătorii să se alieze împotriva ta, suspendându-te, ceea ce te restricţionează de la a juca, nu pentru că eşti un intrus, ci pentru că ei te învinuiesc pentru eşecul echipei sau ceilalţi jucători decid că nu te plac. Aceasta este o atitudine comună în jocul video *DotA* (*Defense of the Ancients*), precum şi în alte jocuri pe care le-am încercat şi nu doar în jocurile online în reţea (*MMOs*; *massively multiplayer online games*).

Când l-am întrebat cum sentimentul de superioritate din jocuri se transferă în lumea reală, el a spus că, în primul rând, mulţi jucători au un nivel de abilităţi sociale sub medie, dar cu toate acestea, se simt ca şi cum ar fi „un LeBron James al jocului respectiv”. El a susţinut că ei încă se mai lovesc de un zid, din punct de vedere social, în lumea reală, iar discrepanţa tot mai mare dintre personalitatea lor din mediul virtual şi reputaţia pe care o au în realitate îi determină să se joace şi mai mult ca să poată excela în lumea jocurilor, având în vedere că statutul dezirabil este mai uşor de obţinut acolo decât în viaţa de zi cu zi.

Jeremy Bailenson, directorul *Virtual Human Interaction Lab* (Laboratorul de interacţiune umană în mediul virtual) din cadrul Universităţii Stanford, împreună cu asistentul de cercetare Nick Yee numesc fenomenul adaptării comportamentului din viaţa reală la cel din mediul digital

Efectul Proteus.[320] După cum s-a demonstrat, aspectul pozitiv este că Efectul Proteus poate ajuta oamenii în schimbarea problemelor legate de droguri şi alcool, iar întâlnirile din mediul digital care au scopul de a oferi sprijin în depăşirea dependenţelor din lumea reală sunt promiţătoare, în special pentru cei care ar putea întâmpina dificultăţi în privinţa deplasării la un centru fizic de tratament.[321] Aspectul negativ este că acesta ar putea duce la dezvoltarea şi alimentarea unui eu supradimensionat, care intră în conflict cu solicitările realităţii, promovează dezindividualizarea persoanei sau manipulează modul în care aceasta gândeşte.

În realitate, când oamenii interacţionează unii cu alţii, aceştia mimează, în mod automat, postura şi cuvintele celeilalte persoane. Într-un studiu, Bailenson, Yee şi Ducheneaut au arătat că, dacă un personaj dintr-un context virtual era capabil să mimeze mişcările capului unui participant pe durata unei conversaţii, participantul avea tendinţa să fie mai mult de acord cu punctul de vedere exprimat de personaj decât participanţii din realitate care urmăreau înregistrarea. Într-un alt studiu, în care avatarul încerca să convingă un participant, iar faţa personajului era transformată astfel încât să conţină de la 20 la 40 % din caracteristicile persoanei, similaritatea

---

[320] Yee, N., Bailenson, J.N. & Ducheneaut, N. (2009). „The Proteus Effect: Implications of Transformed Digital Behavior Self-Representation on Online and Offline Behavior.” Communication Research, 36(2). Preluat la 12 iunie 2014 de la http://vhil.stanford.edu/pubs/2009/yee-proteus-implications.pdf. p. 294.

[321] Korolov, M. (8 octombrie 2010). „Treatment Center gets $865 000 for OpenSim Project.” Preluat la 12 iunie 2014 de la Hypergrid Business: http://www.hypergridbusiness.com/2010/10/treatment-center-gets-865000-for-second-opensim-project/.

facială a fost un stimul atât de puternic, încât a putut influenţa opţiunea politică a participantului pentru un anumit candidat, chiar şi în cazul proceselor electorale importante. Atractivitatea şi chiar culoarea sau stilul vestimentaţiei purtate de personajele dintr-un joc pot avea impact asupra modului în care oamenii se percep pe sine şi pot afecta modul în care ei interacţionează cu alte persoane, atât în interiorul, cât şi în exteriorul jocului.[322]

Dincolo de discrepanţa dintre eurile virtuale şi standardele lumii reale, este incert cât de bine se pot deplasa copiii între realitate şi lumile digitale. Katie Salen, directorul Departamentului de design al şcolii *Quest to Learn* din New York, spune:

> Oamenii discută despre această distincţie dintre lumea virtuală şi cea reală, îngrijorându-se în privinţa incapacităţii tinerilor de a le separa. Eu cred că, de fapt, această distincţie este una dintre ideile adulţilor, o concepţie a unei generaţii de oameni pentru care lumile virtuale nu au existat şi au fost ceva nou ce a fost adăugat lumii reale. Însă copiii sunt capabili să treacă fără probleme de la mediul digital la cel real şi invers.[323]

Pe de altă parte, Bailenson susţine că distincţia dintre lumea virtuală şi realitate devine tot mai vagă, până în punctul în care cele două ar putea să se întrepătrundă. În documentarul *Digital Nations*, Bailenson creează un avatar

---

[322] Yee, N., Bailenson, J.N. şi Ducheneaut, N. (2009). „The Proteus Effect: Implications of Transformed Digital Behavior Self-Representation on Online and Offline Behavior.” Communication Research, 36(2). Preluat la 12 iunie 2014 de la http://vhil.stanford.edu/pubs/2009/yee-proteus-implications.pdf. p. 287.

[323] Dretzin, R. (regizor) (2010). Digital Nation: Life on the Virtual Frontier [documentar]. Statele Unite: PBS Films.

realist al gazdei documentarului, Douglas Rushkoff, afirmând următoarele:

> Într-un studiu, te-am făcut cu zece centimetri mai înalt decât eşti în realitate şi apoi a trebuit să încerci să negociezi ceva cu o altă persoană. Cei zece centimetri în plus faţă de înălţimea ta normală duc la o probabilitate de trei ori mai mare să câştigi negocierea în realitatea virtuală. (...) Indiferent care ar fi înălţimile noastre reale, ulterior vei câştiga negocierea cu mine, care va avea loc în realitate. (...) O expunere minimală în interiorul realităţii virtuale s-a putut transfera, influenţând comportamentul faţă în faţă. (...) Am derulat studii asupra copiilor, în care, iniţial, aceştia se văd pe ei înşişi înotând alături de nişte balene în realitatea virtuală; o săptămână mai târziu, jumătate dintre ei consideră că au înotat cu balenele în realitate.[324]

Îmi vine în minte fraza „ca peştele pe uscat” – peştii nu conştientizează tipul apei în care înoată, iar dezvoltarea într-o eră digitală face ca „apa” virtuală şi „apa” adevărată să pară identice. Este posibil ca tinerii imersaţi într-o lume artificială să nu reuşească să diferenţieze prea rapid elementele existente în realitate de cele prezente în mediul virtual.

Dinamica pornografiei

În comedia *Dragoste şi moarte* din 1975, Woody Allen spunea: „Sexul fără dragoste este o experienţă goală, dar, dintre experienţele goale, este una dintre cele mai bune”. Oare chiar aşa este? Pe termen scurt, pornografia poate fi foarte satisfăcătoare, dar potenţialele sale efecte secundare trebuie luate şi ele în considerare.

Un licean participant la sondajul nostru ne-a împărtăşit gândurile sale: „Cred că plăcerea, gratificarea, controlul şi

[324] Ibidem.

eliberarea stresului la comandă, specifice pornografiei şi jocurilor video, ne fac să ne pierdem răbdarea tot mai mult, să avem aşteptări nerealiste şi să devenim infirmi social”.

Pornografia reprezintă portretizarea explicită a problematicii sexului, având scopul de a determina stimularea şi satisfacţia sexuală. Spre deosebire de artă sau erotică, videoclipurile porno moderne au prea puţină valoare artistică şi se concentrează doar asupra graficii, a aspectelor fizice ale sexului mai degrabă decât a frumuseţii sale sau a sentimentelor şi emoţiilor care însoţesc intimitatea. Reprezentările sexului există încă din perioada preistorică, dar conceptul de pornografie nu a fost înţeles pe scală largă decât în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Excavaţiile de mare anvergură din Pompeii, care datează din anii 1860, au demarat discuţii cu privire la ce anume putea fi considerat obscen, multe dintre obiectele erotice descoperite fiind expediate în muzee private.

Producţia filmelor porno a urmat imediat inventării camerelor de filmat din 1895. La scurt timp, materialele sexuale explicite au fost catalogate drept obscene şi au fost interzise publicului, iar acest lucru a continuat până în perioada anilor ’60. David Sipress, care este de multă vreme caricaturist la ziarul *New Yorker*, a ilustrat foarte bine situaţia într-un desen care surprindea un bărbat în vârstă într-o discuţie cu fiul şi cu nepotul său în timp ce aveau nişte laptopuri în faţă, spunându-le că atunci când el era de vârsta lor, „trebuia să meargă cam 16 km prin gheaţă şi zăpadă la un magazin dacă voia să vizioneze nişte imagini murdare”[325]. Erau alte vremuri.

---

[325] Sipress, D. (19 decembrie 2011). „When I was your age, I had to hike ten miles through the ice and snow to...” – caricatură din ziarul New Yorker. Preluat la 16 iunie 2014 de la Condé Nast Collection:

Astăzi, anonimitatea internetului înseamnă că oricine poate viziona oricând pornografie şi nu e nevoie să interacţioneze cu nimeni pentru a obţine accesul la aceasta. Teoretic, accesarea materialelor pornografice ar trebui restricţionată persoanelor sub 18 ani, deşi punerea în aplicare a „standardelor comunitare” este complicată, în special în mediul virtual. Majoritatea oamenilor pot fi de acord că pornografia dură nu ar trebui să fie disponibilă copiilor, dar accesul la aceasta – intenţionat şi neintenţionat – este dificil de controlat şi este tot mai puţin probabil să fie respectat.

În ciuda profiturilor de miliarde de dolari, directorii marilor industrii spun că afacerea pornografiei suferă în această perioadă din cauza economiei care încă se reface, a pirateriei şi a pornografiei gratuite sau ieftine disponibile online.[326]

După ce s-au câştigat venituri uriaşe din distracţiile pentru adulţi din camerele de hotel şi din comercializarea DVD-urilor, piaţa s-a schimbat datorită disponibilităţii şi anonimităţii pe care internetul le conferă; pornografia este acum doar la un click distanţă. Tehnologia a uşurat, de asemenea, accesul în această industrie; oricine îşi doreşte să facă sex în faţa unei camere poate deveni un actor porno, iar, dacă se pricepe să ispitească vizualizatorii, o femeie sau o adolescentă poate deveni chiar o vedetă porno bine plătită.

Pot învăţa băieţii despre sex urmărind videoclipuri porno? Sigur, oarecum. Pot învăţa că actele sexuale pot fi

---

http://www.condenaststore.com/-sp/When-I-was-your-age-I-had-to-hike-ten-miles-through-ice-and-snow-to-New-Yorker-Cartoon-Prints_i8638277_.htm.

[326] „Porn: Business of Pleasure.” (9 iulie 2007). Preluat la 17 noiembrie 2011 de la CNBC: http://www.cnbc.com/id/31586577/?slide=4.

destul de variate, iar din acest motiv, pot fi o sursă continuă de plăcere pe tot parcursul vieţii datorită experimentării consensuale cu partenera. Dincolo de acestea, mesajul pornografiei are tendinţa de a dezumfla eul celor care o vizionează constant din cauza presupunerii că acele scene constituie norma, singurul mod acceptabil de a face acel lucru sau modalitatea potrivită de a relaţiona cu partenerul sexual; cel mai rău dintre toate, un tânăr ar putea constata nu numai că mărimea contează, ci şi că înseamnă totul. Un studiu din 2015 din cadrul Universităţii de Stat Ohio a arătat că utilizarea pornografiei de către bărbaţi se asocia pozitiv cu lipsa satisfacţiei faţă de propriul corp, încrederea scăzută în aspectul lor fizic şi cu anxietatea şi evitarea în relaţii.[327] Alte studii au descoperit rezultate similare: pe măsură ce un bărbat este mai mulţumit de corpul său, în special de mărimea penisului său, cu atât acesta se confruntă cu mai puţină anxietate legată de sex.[328]

Câţiva studenţi participanţi în cadrul sondajului nostru au evaluat lucrurile astfel:

> Cred, fără urmă de îndoială, că acest lucru duce la paranoia şi la aşteptări nerealiste pentru băieţi, având în vedere că problema nu este deloc abordată în cadrul programelor de educaţie sexuală (cel puţin, nu în cadrul sesiunilor la care am participat eu). Aceasta înseamnă că băieţii explorează pe cont propriu şi apoi se simt lipsiţi de masculinitate dacă nu arată la fel...
> Prietenii mei au fost dezamăgiţi atunci când fetele au fost mai silenţioase decât ceea ce au văzut şi atunci când ele nu au ajuns

[327] Tylka, T. (2015). „No Harm in Looking, Right? Men's Pornography Consumption, Body Image and Well-Being." Psychology of Men & Masculinity, 16(1): 97-107.

[328] Wilcox, S., Redmond, S. şi Davis, T. (2015). Genital Image, Sexual Anxiety, and Erectile Dysfunction Among Young Male Military Personnel. Journal of Sexual Medicine. 12, 1389-1397.

la orgasm nici măcar o dată, având în vedere că fetele din materialele porno au numeroase orgasme înaintea băieţilor. (...) Fetele (...) au fost dezamăgite de faptul că rezistenţa băieţilor a fost de numai câteva minute, în locul jumătăţilor de oră pe care se obişnuiseră să le vadă în filmele porno.
În acest moment, nu beneficiez de educaţie sexuală. Totuşi, cred că pornografia de pe internet creează aşteptări nerealiste legate de sex prin faptul că ilustrează imaginile unor „vedete porno” care nu sunt nici pe departe reprezentative pentru majoritatea oamenilor. Pe lângă faptul că afectează stima de sine a tinerilor, care riscă să devină nemulţumiţi de felul în care arată, acest lucru mai influenţează şi modul în care este perceput sexul, fiindcă, în timp ce este accentuată foarte mult plăcerea egoistă şi atracţia fizică, ataşamentul emoţional faţă de partener este devalorizat.

De asemenea, câteva tinere au împărtăşit cu noi observaţiile lor:

Am participat la nişte cursuri despre feminism care au subliniat impactul pe care mass-media îl are asupra modului în care femeile îşi percep propriul corp. Aceasta este adevărat, deşi m-a iritat faptul că profesorul credea că asupra bărbaţilor nu are niciun fel de impact. Când am început să mă întâlnesc cu prietenul meu, sexul era un aspect cu adevărat dificil al relaţiei noastre pentru el. Până la urmă, el s-a decis să meargă la terapie pentru a-şi rezolva problemele pe care le avea cu privire la corpul său şi la abilitatea lui de a mă satisface sexual. Cred că aceasta are legătură foarte mult cu modul în care mass-media, cum ar fi jocurile video şi pornografia, portretizează masculinitatea şi aspectele de care un bărbat are nevoie pentru a fi atrăgător sexual. Mă întristează gândul că aceste lucruri comerciale au creat o imagine care l-a făcut pe un bărbat, pe care îl iubesc şi de care sunt foarte atrasă, să aibă o stimă de sine atât de scăzută. Terapia cognitiv-comportamentală a funcţionat de minune pentru anxietatea sa de performanţă, iar acum suntem foarte bine.
Din cauză că generaţiile mai în vârstă nu au fost niciodată nevoite să se confrunte cu aceasta, nu înţeleg faptul că tinerii bărbaţi au nevoie de educaţie legată de sex pentru a-l privi ca pe un act plăcut pentru ambii parteneri. Există o mulţime de

bărbaţi care habar nu au că femeile trebuie să fie implicate în actul sexual în calitate de parteneri, iar nu de vedete porno. Tinerii bărbaţi sunt CU ADEVĂRAT confuzi în privinţa acestei distincţii şi nu înţeleg de ce noi nu vom face „acel lucru” pe care l-au văzut într-un film porno.

Pornografia creează aşteptări nerealiste cu privire la sex pentru tineri (în special pentru băieţi), întrucât promovează o imagine artificială de „perfecţiune” care nu există neapărat şi de aceea duce la dezamăgire. În mod similar, aceasta portretizează sexul ca pe un act lipsit de emoţie şi de semnificaţie, ceea ce creează probleme în relaţiile sexuale ulterioare.

Pornografia devalorizează sexul şi descurajează bărbaţii să caute romantismul şi intimitatea autentică. Îi învaţă să ignore nevoile emoţionale ale femeii şi să privească sexul dintr-o perspectivă egoistă.

După părerea mea, rolurile de bărbat şi femeie par să se schimbe într-un ritm rapid. De exemplu, dacă ieşi într-un club, poţi observa cu uşurinţă că nevoia bărbaţilor de a umbla după femei descreşte rapid, în timp ce femeile par să devină cu mult mai disperate, de aceea ele sunt cele care acţionează şi se aruncă asupra bărbaţilor care, în principal, le folosesc şi apoi merg mai departe, după cum ilustrează industria pornografică. Oricum, în ciuda faptului că sunt total împotriva pornografiei şi a tuturor lucrurilor asociate cu ea, bărbaţii nu pot fi învinuiţi pentru aceasta, având în vedere că femeile devin nişte prăzi tot mai uşoare şi nu se comportă ca atare atunci când îşi doresc să fie respectate de bărbaţi.

Majoritatea pornografiei de pe internet nu are niciun scenariu şi niciun preludiu al actului sexual. Nu există cuvinte, doar acţiune. Nu există sugestii cu privire la faptul că în realitate este nevoie de nişte precursori romantici, de negocieri, discuţii, momente tandre, sărutări, atingeri, complimente şi uneori, doar de cuvinte. Apoi apare înţelegerea implicită că femeia îşi doreşte actul sexual mai mult decât bărbatul în videoclip, fiind posibil ca ea chiar să înceapă să îl dezbrace, să-i dea jos pantalonii şi să continue prin a-i face sex oral. Aceasta nu se va întâmpla la fel de des în realitate.

Imaginaţi-vă cum ar fi să învăţaţi să jucaţi fotbal urmărindu-l pe cel mai bun jucător de la competiţia engleză Premier League cum îşi distruge adversarii ori să învăţaţi baschet urmărindu-l pe marele jucător Albert Pujols cum loveşte trei mamuţi aflaţi în atac la campionatul anual World Series. Aceştia sunt nişte sportivi excepţionali, ale căror corpuri dominante au fost antrenate ani de zile înainte ca ei să fie printre cei mai buni în profesia lor. Aşadar, ei v-ar putea inspira, dar nu aţi putea învăţa sportul respectiv fără să-l practicaţi cu sârguinţă pe nişte terenuri mai puţin faimoase sau în parcuri special amenajate, alături de antrenori şi colegi, ale căror nivel de abilitate, vârstă şi formă corporală sunt comparabile cu ale dumneavoastră.

În pornografie, toţi actorii au nişte penisuri enorme. Aceştia sunt selecţionaţi pentru mărimea şi rezistenţa lor, existând posibilitatea ca ei să ia medicamente pentru a-şi îmbunătăţi performanţa. Ceea ce nu vedem sunt pauzele de la acţiune pentru a schimba unghiul camerelor, timp în care s-ar putea ca actorii să fie ajutaţi de vreun asistent, să ia medicamente sau să primească asistenţă suplimentară din partea unor pompe vacuum sau injecţii pentru mărirea penisului. Aşadar, chiar şi capacitatea lor aparentă de a-şi menţine performanţa non-stop pentru lungi perioade poate include aceste pauze din spatele ecranului.

De asemenea, din cauză că urmăresc pornografia, bărbaţii resimt presiunea de a îndeplini ceea ce ei cred că reprezintă fantezii feminine, în principiu a avea un penis gigant şi o erecţie puternică timp de câteva ore. O mulţime de bărbaţi tineri cred că nu este ceva în regulă cu ei dacă au un penis de dimensiuni normale sau consideră că au o ejaculare prematură dacă ajung la orgasm după zece minute. Este ca şi cum am seta o bandă de alergare

la cea mai înaltă viteză şi la cel mai înalt nivel de înclinare – aproape nimeni nu va reuşi să exerseze pentru perioade prea lungi. Cu toate acestea, foarte mulţi tineri dezvoltă anxietate de performanţă sexuală atunci când se pregătesc să facă sex cu o femeie în carne şi oase, din cauza acestui set de aşteptări false, care par a fi norma după urmărirea succesivă a unor scenarii similare.

Alt efect negativ şi sigur asupra băieţilor care se uită la multă pornografie este apariţia unui sentiment de invidie de penis, mai exact sentimentul că penisul lor nu are dimensiunea dorită. Această stânjenire într-un domeniu atât de important pentru identitatea masculină este cu siguranţă o sursă de nemulţumire ascunsă. Aceasta se poate observa în vestiarele publice, unde mulţi bărbaţi refuză să se dezbrace, dându-şi hainele jos numai la duş şi acoperindu-se când ies de acolo.

Atunci când medicamentul pentru îmbunătăţirea performanţei sexuale masculine *Viagra* a fost promovat pentru prima oară, reclama sa prezenta nişte bărbaţi mai în vârstă, cu părul alb. Gândiţi-vă că acum, mai mult decât oricând altcândva, există mai mulţi bărbaţi sub 30 de ani cărora li se prescrie *Viagra* pentru obţinerea unei performanţe sexuale adecvate.[329] Odată ce asemenea medicamente sunt percepute ca o necesitate pentru succesul sexual, acestea vor cântări din ce în ce mai mult în acest domeniu. Aşadar, fostele campanii publicitare care au debutat prin ilustrarea unor persoane vârstnice cu ani în urmă s-au schimbat, prezentând bărbaţi mai tineri – chiar activi fizic – care îşi doresc să fie gata de acţiune dacă se iveşte vreo ocazie pentru sex.

---

[329] Macfarlane, J. (14 iunie 2008). „Men Aged 18 to 30 on Viagra to Keep Up with Sex and the City Generation.” Preluat la 10 ianuarie 2012 de la Daily Mail: http://www.dailymail.co.uk/health/article-1026523/Men-aged-18-to-30-Viagra-Sex-And-the-Citygeneration.html.

Stimulare cronică, insatisfacţie cronică

Sexul este un subiect tabu în societatea noastră, aşa cum este în majoritatea naţiunilor care au o puternică orientare religioasă, acesta nefiind abordat în ansamblul său. Dragostea este promovată, dar dorinţa este respinsă, chiar ignorată de cea mai mare parte a mass-mediei. Totuşi, dorinţa este greu de scăpat din vedere; mai degrabă, aceasta este în văzul tuturor, pe sute de site-uri. Internetul constituie inconştientul colectiv grozav, care ne permite să ne înţelegem mai bine nevoile, dorinţele şi fanteziile. În plus, în timp ce pornografia poate ajuta iniţial oamenii să devină mai interesaţi de sex, de-a lungul timpului, se pare că are efectul opus. Studiile au arătat că utilizarea pornografiei corelează cu depresia, anxietatea, stresul şi problemele sociale.[330] Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din SUA au descoperit că „persoanele care folosesc în mod frecvent pornografia au o probabilitate mai mare de a se confrunta cu depresia şi cu probleme legate de sănătatea fizică faţă de nonconsumatori, ceea ce indică faptul că prin înlocuirea interacţiunilor sănătoase faţă în faţă, pornografia poate iniţia un ciclu de izolare socială şi sexuală”[331].

Pornografia încearcă să compenseze reprezentarea slabă a dorinţei sexuale din majoritatea domeniilor din cultura noastră; oricum, aceasta este reprezentată extrem de bine în mediul virtual. În 2011, 24 din top 500 cele mai vizionate site-uri generale de internet din America erau

---

[330] Levin, M., Lillis, J. şi Hayes, S. (2012). „When is Online Pornography Viewing Problematic Among College Males? Examining the Moderating Role of Experiential Avoidance.” Sexual Addiction & Compulsivity, 19(3), 168-180.

[331] (Iulie/august 2011). Men’s Health, 30.

dedicate pornografiei. Ca să punem lucrurile în context, aproape 47 de site-uri din top 500 erau paginile de start *Google* din diverse ţări. Acum, gândiţi-vă că cele mai populare site-uri porno, *LiveJasmin* şi *XVideos*, au fost accesate mai mult decât 36 dintre paginile de start *Google*, printre care cele din Canada, Mexic, Australia şi Germania.[332] *LiveJasmin* şi *XVideos* au fost, de asemenea, vizitate mai des decât *CNN*, *AOL*, *Myspace* şi chiar *Netflix*.[333] Oricum, spre deosebire de alte site-uri populare, care înregistrează o audienţă generală, audienţa acestor site-uri porno a inclus, în principal, bărbaţi sub 24 de ani, majoritatea dintre ei urmărind materialele în izolare, de acasă sau, în secret, de la şcoală.

În 2015, *PornHub* a fost declarat site-ul porno cel mai accesat din America. Din cauză că bărbaţii sunt mai dispuşi să plătească pentru pornografie, materialele pornografice vor continua să se adreseze cu precădere gusturilor masculine, dar, în ciuda acestui lucru, accesarea site-ului *PornHub* de către femei este în creştere, în special după lansarea cărţilor şi a filmului *Cincizeci de umbre ale lui Grey.*[334] Rapoartele site-ului *Alexa,* care a realizat statistica accesărilor online din 2011 până în 2015 susţin

---

[332] Preluat la 8 iunie 2011 de la Alexa: http://www.alexa.com.

[333] Schonfeld, E. (25 aprilie 2011). „Netflix Q1 Earnings Up 88 %, Adds 3.M Subscribers.” Preluat la 11 noiembrie 2011 de la Seeking Alpha: http://seekingalpha.com/article/265310-netflix-q1-earnings-up-88-adds-3-m-subscribers.

[334] More of What Women Want. (25 iulie 2015). Preluat la 30 august 2015 de la PornHub Insights: http://www.pornhub.com/insights/women-gender-demographics-searches; 50 Shades of Pornhub. (18 februarie 2015). Preluat la 30 august 2015 de la PornHub Insights: http://www.pornhub.com/insights/50-shades-bdsm-searches.

aceste rezultate – în 2011, audienţa masculină a fiecărui site porno era mai crescută, iar în 2015, un sfert din cele mai populare site-uri porno aveau accesări care înclinau puţin mai mult spre populaţia feminină. De asemenea, între 2011 şi 2015, numărul site-urilor porno din top 500 a scăzut de la 24 la 12; în plus, mai mulţi tineri accesează acum site-urile de la şcoală (decât de acasă sau de la muncă).[335] Termenul cel mai frecvent de căutare utilizat de femei este „lesbiene”[336].

Cele mai multe site-uri porno populare oferă conţinut gratuit şi au mai multe oferte exclusive, cum ar fi videoclipuri de calitate înaltă sau scene live, în schimbul unor taxe minore. Poţi găsi cam tot ceea ce îşi doreşti fără plată şi poţi accesa aceste videoclipuri aproape în orice moment, de oriunde din lume unde există internet.

Un adevărat bufet de stimulare vă aşteaptă – *PornHub* cuprinde 56 de categorii listate comod în ordine alfabetică; în medie, o categorie include 5 832 de videoclipuri diferite. Cele mai vizionate filme din aceste categorii înregistrează, în medie, 22,3 milioane de vizualizări şi au o durată de aproximativ 20 de minute. În medie, scenele de penetrare vaginală sau anală au loc după ce se derulează 33 % din lungimea videoclipului. În numai un sfert din videoclipuri este evidenţiat un orgasm feminin, pe când în 81 % din acestea se poate observa orgasmul masculin – de obicei, orgasmul bărbatului reprezintă scena finală.

Nici măcar o dată, în niciunul dintre cele mai vizionate videoclipuri, nu are loc o discuţie despre practicile sexuale

---

[335] Preluat la 10 august 2015 de la Alexa: http://www.alexa.com.

[336] More of What Women Want. (25 iulie 2015). Preluat la 30 august 2015 de la PornHub Insights: http://www.pornhub.com/insights/women-gender-demographics-searches.

sigure sau despre aşteptările fizice şi emoţionale ori despre limite. Prezervativele sunt folosite numai într-unul dintre cele mai accesate filme – unul în care lesbienele utilizează nişte vibratoare. În plus, de multe ori, un bărbat beneficiază de sex oral din partea unei femei şi apoi îi penetrează vaginul, apoi anusul ei, după care trece din nou la gura şi la vaginul ei, practică sexuală cunoscută sub acronimul *ATM* (engl.: *ass-to-mouth*, simbolizând trecerea de la sexul anal la cel oral); această practică creşte riscul femeilor de a contacta infecţii cu transmitere sexuală (ITS-uri) şi infecţii bacteriene precum infecţiile de tract urinar (ITU). Rareori se întâmplă ca sfârşitul să aibă loc pe faţa bărbatului, dar foarte multe videoclipuri îşi ating punctul culminant pe faţa femeii.

Un unghi al camerei utilizat frecvent se concentrează direct asupra organelor genitale, iar sânii şi/sau faţa femeii sunt vizibile în fundal. Adesea, femeia este poziţionată astfel încât expresiile sale faciale să poată fi surprinse. De obicei, bărbatul ejaculează pe sânii, pe faţa sau în gura femeii, mai degrabă decât în vaginul ei (excepţie făcând videoclipurile de tipul „plăcintă cu cremă”). Filmele se termină rapid după ce ejacularea bărbatului a avut loc, sugerând că acest eveniment este apogeul actului sexual şi orice altceva este secundar. Vechea „dispariţie în întuneric” de la finalul filmelor a devenit „dispariţia feţei femeii”, având în vedere că pornografia se încheie cu momentul în care aceasta este acoperită de spermă.

Aceste videoclipuri insinuează că fanteziile sexuale nu presupun niciodată nişte conversaţii. Există prea puţină intimitate emoţională reprezentată în orice mod, iar puţinele schimburi de replici, dacă sunt prezente, sunt ciudat realizate. În mod surprinzător, în ciuda reputaţiei proaste a pornografiei, există puţine situaţii în care limbajul depreciativ despre femei (cum ar fi „târfă”,

„căţea” sau „curvă”) este direct adresat femeii – cel puţin aşa se întâmplă în cele mai vizionate videoclipuri. Un asemenea vocabular se întâlneşte mai degrabă în cazul sexului în grup, a celui dur şi a scenelor de penetrare multiplă între rase diferite. De asemenea, există puţină intimitate fizică, pentru că, dacă partenerii chiar ar fi apropiaţi unul de celălalt, camera de filmat nu ar putea surprinde asemenea prim-planuri. O altă categorie populară este sexul cu adolescente, având subcategoria „fete tinere exploatate”, în care realizatorul se interesează cu privire la vârsta fetelor, iar ele spun în faţa camerei că au peste 18 ani, deşi arată mult mai tinere.

Mesajul general este că pornografia nu se referă la a face dragoste, ci se referă mai degrabă la a face sex murdar într-un mod atrăgător vizual în special pentru vizualizatorii bărbaţi. Aceasta nu înseamnă că femeilor nu le place să privească nişte oameni făcând sex; multora le place. Simplu spus, majorităţii femeilor nu le place doar să vizioneze episod după episod în care sunt surprinse părţi ale corpului care interacţionează în lipsa oricărui context. Pornografia nu are legătură cu romantismul, preludiul sexual sau construirea graduală a intimităţii sexuale. Aceasta se referă mai degrabă la executarea, la comandă, iniţial a sexului oral, apoi a sexului vaginal sau anal, apoi la variaţiuni ale poziţiilor sau stilurilor partenerilor. Aceasta nu este atât de atrăgător pentru majoritatea audienţei feminine precum este pentru majoritatea bărbaţilor.

Partea bună este că pornografia poate fi o modalitate de explorare a fanteziilor sau a posibilităţilor legate de actul sexual. Sau pornografia poate constitui un substitut al lipsei partenerelor din viaţa reală, pentru bărbaţii timizi, pentru cei care nu îşi pot permite nişte şedinţe de masaj erotic sau serviciile unei prostituate sau pentru aceia care nu îşi doresc să se confrunte cu repercusiunile emoţionale

ale contactului sexual cu o femeie care se aşteaptă la ceva mai mult decât la o aventură de o noapte (sau la o legătură corporală de zece minute). Problema este că urmărirea pornografiei în izolare se poate asocia ulterior cu însingurarea sau distanţarea emoţională în relaţiile romantice. Cu alte cuvinte, poate afecta abilitatea şi interesul cuiva de a forma un cuplu.[337] În cadrul unui sondaj recent din Marea Britanie, o treime dintre utilizatorii ocazionali de pornografie (o oră sau mai puţin pe săptămână) şi şapte din zece dintre cei care utilizau pornografia în mod frecvent (peste zece ore pe săptămână) au mărturisit că acest lucru le-a creat probleme în relaţii.[338] Consumul excesiv de pornografie poate, de asemenea, să cauzeze alte schimbări nedorite, pe care majoritatea tinerilor bărbaţi nu le conştientizează decât atunci când este prea târziu.

Unde este erecţia mea, amice?

Cel mai puternic organ sexual este creierul, iar pentru bărbaţi, acolo începe erecţia. Aşadar, ce se întâmplă în creier dacă urmărim prea multă pornografie? Gary Wilson, de la *YourBrainOnPorn*, compară consumul excesiv cronic de pornografie pe internet cu alte dependenţe

---

[337] Wilson, G. şi Robinson, M. (8 februarie 2011). How Porn Can Ruin Your Sex Life. Preluat la 30 august 2015 de la The Good Man Project: http://goodmanproject.com/health/how-porn-can-ruin-your-sex-life-and-your-marriage/.

[338] Daily Mail Reporter (22 aprilie 2011). „Young Men Watch TWO HOURS of Porn Online Each Week... and One in Three have Missed a Deadline Because of It.” Preluat la 16 iunie 2014 de la Daily Mail: http://www.dailymail.co.uk/news/article-1379464/Porn-Young-men-watch-2-HOURS-week-missed-deadline-it.html.

comportamentale precum utilizarea excesivă a jocurilor de noroc, dependenţa de jocuri video sau dependenţa de mâncare. El subliniază faptul că există peste o sută de studii care evaluează *activitatea creierului* în cazul dependenţei de internet, a celei de jocuri de noroc şi a celei de pornografie online – toate fiind asociate cu aceleaşi tipuri de modificări cerebrale observate în adicţia de droguri.[339]

Aceasta are sens, pentru că partea creierului care controlează stimularea sexuală este aceeaşi cu regiunea implicată în adicţii: circuitul recompensei. Cea mai mare parte a acestuia se află în regiunea din spatele nasului, în structurile antice din punct de vedere evolutiv. Este acea zonă care reglează motivaţia de a ne îndeplini dorinţele, de a mânca, de a face sex, asumarea riscurilor şi îndrăgostirea. De asemenea, este locul în care apare excitaţia sexuală – sau inhibarea acesteia – ori dependenţele, având în vedere că tot aici ia naştere şi pofta incontrolabilă.

Wilson explică faptul că dopamina este principalul neurotransmiţător implicat în circuitul recompensei, iar cu cât suntem mai excitaţi sexual, cu atât nivelul dopaminei este mai crescut. Deşi ne gândim adesea la dopamină ca la „o moleculă a plăcerii”, Wilson susţine următoarele:

> Este vorba, de fapt, despre căutarea plăcerii, *nu* despre plăcere în sine. De aceea dopamina creşte datorită simplei anticipări. Este motivaţia şi impulsul de a obţine potenţiala plăcere sau anumite scopuri pe termen lung. (...) Însă, atunci când căutăm stimularea excesivă în mod cronic, creierul s-ar putea să înceapă să lucreze împotriva noastră. Acesta se protejează de stimularea excesivă prin reducerea nivelului de dopamină, ceea ce ne va face să simţim tot mai puţină mulţumire.[340]

---

[339] Wilson, G., comunicare personală.

Erecţia nu poate avea loc în lipsa unei cantităţi suficiente de dopamină în circuitul recompensei, iar problemele sexuale cauzate de pornografie, care se leagă de existenţa unui dezechilibru al nivelului de dopamină, se pot manifesta într-o varietate de moduri:

- Lipsa erecţiilor spontane.
- Lipsa excitării sexuale în urma vizualizării imaginilor statice sau a filmelor porno care au fost anterior urmărite. Adesea, băieţii au nevoie de materiale mai intense pentru a se excita – un semn al dependenţei.
- Sensibilitate mai scăzută a penisului – indicator al faptului că plăcerea a devenit indiferentă pentru creier.
- Ejaculare întârziată sau incapacitatea de a obţine un orgasm în timpul actului sexual cu o parteneră reală.
- Impotenţă sexuală – incapacitatea de a menţine erecţia în timpul contactului cu o parteneră reală.

---

[340] Wilson, G. (2014). Your Brain on Porn: Internet Pornography and the Emerging Science of Addiction. United Kingdom: Commonwealth Publishing. 59, 66. Vedeţi şi: Salamone, J.D. şi Correa, M. (2012). „The Mysterious Motivational Functions of Mesolimbic Dopamine”, Neuron, 76(3), 470-485, http://dx.doi.org/10.1016/j.neuron.2012.10.021; Sapolsky, R. (2012). „Dopamine Jackpot! Sapolsky on the Science of Pleasure”, FORA TV: http://www.dailymotion.com/video/xh6ceu_dopaminejackpot-sapolsky-on-the-science-of-pleasure_news; Kuehn, B.M. (2012). „Willingness to Work Hard Linked to Dopamine Response in Brain Regions”, News@JAMA: http://newssatjama.jama.com/2012/05/02/willingness-to-work-hard-linked-to-dopamine-response-in-brain-regions; Franchi, L. (2013). „Dopamine Keeps the Brain Motivated to Pursue a Distant Goal”, Natu ralTherapyForAll.com: http://blog.naturaltherapyforall.com/2013/08/07/dopamine-keeps-the-brain-motivated-topursue-a-distant-goal.

- Potenţiala incapacitate de a obţine orice fel de erecţie, chiar şi în urma vizionării pornografiei intense.
- Medicamentele împotriva disfuncţiei erectile îşi pierd efectul. *Viagra* şi *Cialis* doar dilată vasele sanguine pentru a susţine erecţia; acestea nu acţionează asupra stimulării la nivelul creierului. În absenţa acesteia, nu se poate întâmpla nimic.[341]

Având în vedere că nivelul dopaminei creşte odată cu noutatea,[342] pornografia de pe internet poate ascunde probleme înfricoşătoare legate de performanţa sexuală timp de ani de zile înainte ca bărbaţii să conştientizeze existenţa lor. Cu fiecare nouă scenă sexuală sau cu fiecare nouă „parteneră", creierul eliberează dopamină. Dacă nivelul acesteia începe să scadă – ceea ce echivalează cu diminuarea erecţiei –, trebuie doar ca persoana să apese pe altceva ca totul să revină la normal. În plus, în cazul pornografiei online, există întotdeauna ceva nou, captivant sau şocant.

În cadrul primului studiu privind funcţionarea creierului utilizatorilor pornografiei, care a fost derulat la Institutul pentru Dezvoltare Umană Max Planck din Berlin, cercetătorii au descoperit că numărul de ore şi de ani de utilizare a pornografiei corela cu reducerea cantităţii de materie cenuşie în regiuni ale creierului asociate cu

---

[341] Wilson, G., comunicare personală.

[342] Notă: O altă idee demnă de luat în calcul se referă la ipoteza erorii de predicţie a recompensei: „Conform ipotezei erorii de predicţie a recompensei, dopamina este eliberată numai în urma recompenselor neaşteptate, ceea ce reprezintă un aspect relevant în cazul de faţă datorită noutăţii constante inerente pornografiei de pe internet". Vedeţi: Negash, S. (2015). Trading Later Rewards for Current Pleasure: Pornography Consumption and Delay Discounting. Journal of Sex Research. 0(0), 1-12.

sensibilitatea la recompensă, precum şi cu scăderea reacţiei la fotografiile erotice.[343] Mai puţină materie cenuşie înseamnă mai puţină dopamină şi mai puţini receptori ai dopaminei. Cercetătorul care a condus studiul, Simone Kühn, a lansat ipoteza conform căreia „consumul regulat de pornografie epuizează, mai mult sau mai puţin, sistemul nostru de recompensă”[344]. Un alt studiu din Germania a arătat că problemele utilizatorilor corelau cel mai puternic cu numărul de pagini deschise pe internet şi cu nivelul stimulării.[345] Aceasta ar putea explica de ce unii consumatori devin dependenţi de pornografia nouă, surprinzătoare sau mai extremă. Aceştia au nevoie de tot mai multă stimulare pentru a se excita, a obţine o erecţie şi a ajunge la orgasm.

Bombardarea circuitului recompensei semnalează posibilitatea „fertilizării” tuturor acelor partenere digitale bidimensionale. Deci, în creier apar nişte circuite speciale care activează sistemul de recompensă fără a implica dopamina – pur şi simplu, reacţionează la acea activitate „valoroasă” specifică.

---

[343] Kühn, S. şi Gallinat, J. (2014). „Brain Structure and Functional Connectivity Associated with Pornography Consumption”, JAMA Psychiatry, 71(7). Preluat la 29 noiembrie 2014 de la http://arcpsyc.jamanetwork.com/article.aspx?articleid=1874574.

[344] Osterath, B. (5 iunie 2014). Pea brain: watching porn online will wear aut your brain and make it shrivel. Preluat la 29 noiembrie 2014 de la Deutsche Welle: http://www.dw.de/pea-brain-watching-porn-online-will-wear-out-your-brain-and-make-it-shrivel/a-17681654.

[345] Brand M., et al. (2011). Watching pornographic pictures on the Internet: role of sexual arousal ratings and psychological-psychiatric symptoms for using Internet sex sites excessively. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking. 14(6), 371-377.

Din păcate, consecinţa este că viaţa cotidiană şi, de multe ori, sexul cu o parteneră obişnuită devin mai plictisitoare, mai puţin satisfăcătoare şi stimulative decât pornografia de pe internet, care ajunge să fie considerată de creier singurul lucru în care merită să ne implicăm. După cum am menţionat mai devreme, unii utilizatori au dificultăţi legate de atingerea orgasmului în actele sexuale autentice sau chiar de obţinerea şi susţinerea unei erecţii (de exemplu, disfuncţii erectile). Or, chiar dacă sunt excitaţi la început (datorită noutăţii conferite de parteneră), este posibil ca partenera să nu îi mai stimuleze la scurt timp. Creierul lor are nevoie acum în mod constant de noutatea de pe ecran. Atâta timp cât nu îşi reantrenează creierul, ei rămân blocaţi acolo.

Wilson susţine următoarele:

> Pornografia de pe internet a devenit, în prezent, o amintire intensă care acţionează asupra persoanei la un nivel inconştient, fiindcă este cea mai sigură sursă de dopamină, erecţie şi îndeplinire a poftelor... Aceasta se întâmplă în cazul tuturor dependenţelor. Pe măsură ce stimulezi prea mult circuitul recompensei prin ridicarea nivelului dopaminei, (...) cu atât mai slabe vor fi reacţiile sale. Gândiţi-vă la o lanternă ale cărei baterii slăbesc. Simplu spus, circuitul recompensei nu mai eliberează suficientă electricitate pentru a putea susţine erecţia.[346]

Un mod simplu de a ne gândi la ceea ce se întâmplă este că pornografia amorţeşte însuşi acel lucru pe care îl intensifică. Or, aşa cum a spus Nicholas Carr: „Atunci când ne extindem în mod artificial o anumită parte din noi, ne

[346] Wilson, G. (17 iunie 2011). Start Here: Porn-Induced Sexual Dysfunction. Preluat la 21 februarie 2012 de la Your Brain on Porn: http://yourbrainonporn.com/porn-induced-ed-start-here; Wilson, G. (10 februarie 2011). Erectile Dysfunction and Porn. Preluat la 21 februarie 2012 de la Your Brain on Porn: http://yourbrainonporn.com/erectile-dysfunction-and-porn.

îndepărtăm, totodată, de partea amplificată şi de funcţiile ei naturale”[347].

Dependenţa de stimulare: oferiţi-mi acelaşi lucru, dar diferit

Proprietăţile adictive ale jocurilor video şi ale pornografiei reprezintă un motiv serios de îngrijorare din cauza mai multor aspecte. După cum se întâmplă în cazul tuturor dependenţelor, activitatea absoarbe complet resursele persoanei şi ajunge să fie pe primul loc în viaţa acesteia – aşa cum vă poate spune oricine are o dependenţă de jocuri de noroc, de alcool sau de droguri. Totuşi, jocurile video şi pornografia se diferenţiază de consumul de alcool sau de droguri. Le putem privi ca pe nişte „dependenţe de stimulare” – presupun căutarea noutăţii pentru obţinerea sau menţinerea unui nivel crescut de stimulare.

Înainte de internetul de mare viteză, oamenii foloseau pornografia într-un mod diferit. Dependenţa de stimulare nu ar fi putut să fie la fel de răspândită precum este astăzi.[348] În urmă cu 60 de ani, existau numai nişte fotografii minuscule care surprindeau sânii unor băştinaşe în revista *National Geographic.* În urmă cu 30 de ani, răsfoirea unor reviste precum *Playboy* şi *Penthouse* pentru a vedea corpurile unor femei frumoase complet dezbrăcate devenea tot mai răspândită. Apoi revista *Hustler* a încetat să mai restricţioneze vizibilitatea zonei

[347] Carr, N.G. (2010). Superficialii. Efectele internetului asupra creierului uman. Bucureşti: Editura Publica, 2012, p. 277.

[348] Notă: Imaginile erotice au un efect diferit asupra creierului faţă de videoclipurile pornografice. Vedeţi: Ferretti, A., et al. (2005). Dynamics of male sexual arousal: Distinct components of brain activation revealed by fMRI. NeuroImage. 26, 1086-1096.

vaginale. De asemenea, bărbaţii puteau fi surprinşi la cinema plătind în secret o taxă specială pentru urmărirea filmelor pentru adulţi de lungime completă, cum ar fi *Deep Throat* sau *Behind the Green Door* (În spatele porţii verzi). Acum douăzeci de ani, apăruseră o mulţime de casete video cu materiale pornografice, iar în urmă cu zece ani, existau combinaţii de videoclipuri selecţionate şi inscripţionate apoi pe DVD-uri. Însă astăzi putem avea oricât de multe ferestre deschise ne dorim pe ecranele calculatoarelor, în care pot rula o mulţime de videoclipuri de calitate înaltă, iar tot ceea ce trebuie să facem este să apăsăm pe un buton pentru a trece de la unul la altul.

Fiecare îşi poate aminti prima imagine sau primul film sexual pe care le-au văzut, deoarece acest lucru îşi pune amprenta asupra noastră pentru totdeauna. Aşadar, dacă aţi fi un tânăr bărbat fără experienţă care se maturizează urmărind pornografie dură (de fapt, orice persoană care vizionează foarte multă pornografie dură), masturbându-vă exagerat în faţa acesteia – adesea în mod agresiv –, imaginaţi-vă cum v-ar putea afecta aceasta experienţele sexuale ulterioare. Atunci când creierul şi corpul nostru sunt învăţate să devină stimulate numai în urma vizionării unor scene de pornografie dură, este foarte probabil ca partenerii noştri reali să nu ne mai stimuleze nici pe departe la fel de mult cât ar fi reuşit dacă nu am fi consumat excesiv asemenea materiale. Deşi este posibil să considerăm persoana respectivă atrăgătoare din punct de vedere obiectiv, aceasta nu va mai putea să ne satisfacă la nivel fizic sau mental.

Mulţi bărbaţi încep să aibă probleme atunci când ajung să utilizeze în mod exclusiv pornografia pentru a obţine stimulare, fiindcă lucrurile care îi excitau când au început să se uite la pornografie nu îi mai pot satisface la fel. O mamă îngrijorată i-a scris unui cunoscut editorialist care

oferea sfaturi legate de sex după ce fiul ei îi spusese că în ultimul timp vizionase doar pornografie dură:

> Fiul meu în vârstă de 15 ani a vizionat pornografie sadică – DOAR pornografie sadică – vreme de câţiva ani. În plus, el ne-a spus (soţului meu şi mie) că, deşi nu a făcut încă sex (ceea ce el numeşte penetrare), a avut parte de sex oral sau masturbări înainte de vizionarea acelor imagini violente. Însă acum el spune că se gândeşte la acest tip de pornografie tot timpul – toată ziua, în fiecare zi – şi are fantezii cu privire la lucrurile sadice pe care le-ar face fetelor pe care le întâlneşte. Am aflat toate acestea atunci când am început să avem discuţii despre respect şi despre întâlniri! (...) Soţul meu nu crede că avem motive serioase de îngrijorare (deocamdată?), având în vedere că faţă de noi, de familia, de prietenii şi de prietenele lui (din ceea ce ştiu), el este cu totul alt gen de persoană. (...) Nu au existat deloc situaţii care să implice violenţă de la grădiniţă până la liceu. (...) Nu ştiu dacă acesta este un semnal de alarmă serios. (...) Sunt doar îngrozită de gândul că ar putea face rău cuiva. De asemenea, mă comport ciudat din cauza ruşinii pe care o simt faţă de el. Nu-mi place faptul că atitudinea mea faţă de el s-a schimbat. Există alte semnale – mai multe semnale – la care ar trebui să fiu atentă? Este deja un pericol pentru el şi pentru ceilalţi? Unde am greşit noi?[349]

Răspunsul pe care l-a primit a fost teribil. Chiar dacă viaţa socială, aparent sănătoasă, a fiului său era un semn pozitiv, mamei i s-a spus că acesta era, cel mai probabil, „foarte, foarte pervers”, că „într-o zi va putea să-şi exploreze perversiunile faţă de nişte partenere reale, cu consimţământul acestora” şi că el ar trebui să se documenteze cu privire la etica relaţiilor perverse pentru a găsi acolo nişte exemple de comportament. Nu a fost menţionat *nimic* despre influenţa pornografiei asupra

---

[349] Savage, D. (13 februarie 2015). My 15-Year-Old Watches Sadistic Porn. Preluat la 31 august 2015 de la Washington City Paper: http://www.washingtoncitypaper.com/articles/46848/my-15-year-old-watches-sadistic-porn-and-only-sadistic.

gusturilor sexuale sau despre nevoia din ce în ce mai puternică de noutate. De asemenea, nimeni nu l-a întrebat pe băiat care au fost primele materiale pe care le-a vizionat. Probabil că lucrul cel mai bun pe care îl putea face era să înceteze să mai urmărească pornografie şi să se mai masturbeze un timp, pentru a observa dacă înclinaţiile sale sunt încă acolo după această schimbare.

În cazul pornografiei, lucrurile asemănătoare duc rapid la habituare; lucrurile diferite atrag atenţia, chiar dacă aceasta înseamnă preluarea unor preferinţe virtuale care nu se potrivesc cu orientarea sexuală a persoanei, cum ar fi pornografia care se încadrează în categoriile extreme, homosexuale sau transsexuale.

Un studiu recent derulat în cadrul Universităţii Cambridge a arătat că bărbaţii care prezintă un tipar de comportament sexual compulsiv au nevoie de mai multe imagini sexuale noi decât ceilalţi, deoarece habituarea cu lucrurile pe care le văd se produce mai repede pentru ei decât pentru omologii lor care nu prezintă acest tip de comportament sexual.[350] Un alt studiu recent a descoperit că persoanele care au un comportament sexual compulsiv manifestă o dependenţă comportamentală în urma vizionării *pornografiei* care este similară dependenţei de droguri în ceea ce priveşte schimbările cerebrale legate de activitatea sistemului limbic. Există o disociere între dorinţele lor sexuale şi modul în care ei reacţionează la pornografie – astfel, aceştia ar putea interpreta greşit că tipul de pornografie care îi excită cel mai mult este reprezentativ pentru sexualitatea lor autentică.[351]

Din păcate, potenţiala evoluţie negativă a sexualităţii pe termen lung intră în conflict cu evoluţia pozitivă a

---

[350] Banca, P., et al. (2015). Novelty, conditioning and attentional bias to sexual rewards, Journal of Psychiatric Research. Doi: 10.1016/j.jpsychires.2015.10.017.

afacerilor. Industria jocurilor video şi a pornografiei oferă o varietate de materiale noi, nelimitate pe internet; aşadar, persoanele dependente de pornografie îşi pot lua oricând „doza”. Stimulii neuronali şi evenimentele asociate cu substanţa care produce dependenţa sau cu procesul acesteia, cum ar fi cazinourile pentru jocuri de noroc sau etapele administrării drogurilor, pot ajunge, prin condiţionare, să producă stimulare suplimentară şi să amplifice reacţia chimică din corp (de exemplu, indicii din mediu).

Dependenţa de stimulare prinde utilizatorii în capcana unei extinse zone temporale prezent-hedonistă, pe parcursul acestei căutări permanente a satisfacerii. Trecutul şi viitorul sunt distante şi nesemnificative în raport cu prezentul, care domină totul. Iar acest moment prezent este în totalitate dinamic, deoarece imaginile se schimbă constant. Din cauza pornografiei, creierele sunt „reproiectate digital” într-un mod complet nou, pentru a solicita schimbare, noutate, excitaţie şi stimulare constantă.

Norman Doidge abordează conceptul de toleranţă în cartea sa, *Creierul se transformă*[352]*:*

> Furnizorii de pornografie se laudă că depăşesc nişte graniţe atunci când introduc teme noi, mai grele. Ceea ce nu spun ei este că trebuie neapărat să o facă, deoarece clienţii lor dobândesc toleranţă la conţinut. (...) Bărbaţii stând la computerele lor şi privind scene pornografice (...) au extrem de multă experienţă de cablare a acestor imagini la centrii plăcerii din creier, cu atenţia intensă necesară pentru modificarea plastică. (...) Conţinutul lucrurilor considerate de ei palpitante s-

[351] Voon, V., et al. (2014). Neural Correlates of Sexual Cue Reactivity in Individuals wit hand without Compulsive Sexual Behaviors. PLOS ONE. 9(7).

[352] Ediţia în limba română: Editura Paralela 45, 2019.

> a schimbat pe măsură ce site-urile au introdus teme şi scenarii noi, care le-au alterat creierele fără ştirea lor. Plasticitatea este competitivă, iar hărţile cerebrale ale unor imagini noi, excitante au crescut în dauna a ceea ce îi atrăsese mai înainte – cauză pentru care au început să-şi considere prietenele mai puţin atrăgătoare.[353]

Chiar dacă impactul dependenţei de stimulare asupra comportamentului şi a reacţiilor fiziologice poate varia de la o persoană la alta, merită să investigăm efectele fiziologice, mentale şi emoţionale generale ale excesului de pornografie, pentru că puţini oameni se gândesc la modul în care aceasta le poate afecta creierul şi capacitatea de a se simţi stimulaţi atât în contextul vizionării materialelor porno, cât şi în contextul interacţiunilor de natură sexuală din realitate.

Schimbările subtile şi mai puţin subtile induse de adicţia de stimulare pot afecta negativ orice latură a vieţii persoanei care este statică, repetitivă sau care necesită planificare, amânare a recompensei şi existenţa unor scopuri pe termen lung. Am discutat cu tineri care prezintă simptome ale dependenţei de stimulare, iar aceştia se simt foarte anxioşi în situaţii sociale, în general, sunt mai puţin motivaţi să-şi stabilească şi să încerce să atingă nişte obiective, simt că îşi pierd controlul şi se gândesc chiar la sinucidere. Ei sunt complet dezinteresaţi de cursurile şcolare tradiţionale, care seamănă între ele, sunt statice şi pasive. Mediile academice se bazează pe aplicarea unor lecţii din trecut pentru rezolvarea problemelor în viitor, pe planificare, amânarea recompenselor, accentuând importanţa muncii înaintea

---

[353] Doidge, N. (2019). Creierul se transformă: experienţele neuroplasticităţii. Piteşti: Editura Paralela 45. pp. 106, 110 (citat modificat – N.red.).

distracţiei şi necesitatea stabilirii unor scopuri pe termen lung.

Observaţi neconcordanţele prezente aici? În plus, aceşti bărbaţi sunt complet pe dinafară în privinţa relaţiilor romantice, care de obicei, se dezvoltă treptat, cu răbdare şi necesită interacţiune umană, dăruire, încredere şi reprimarea dorinţei sexuale, cel puţin până la „momentul potrivit”.

Efectul Coolidge

În mod normal, fiecare bărbat experimentează ceea ce se numeşte perioadă refractară post-ejaculatoare după un orgasm. Altfel spus, are nevoie de o pauză, de o perioadă înainte de a face sex din nou. Însă acest interval se poate reduce semnificativ dacă apare o nouă oportunitate sexuală. Din punctul de vedere al creierului, pornografia este echivalentă cu a avea propriul harem! Chiar dacă experienţa este doar bidimensională, fiecare videoclip nou este precum o nouă oportunitate sexuală.

Efectul Coolidge se referă la acest fenomen. Denumirea acestuia se datorează unei legende despre fostul preşedinte al Statelor Unite, Calvin Coolidge, şi soţia sa, Grace Coolidge, cărora li s-a prezentat, separat, o fermă guvernamentală. Acolo, doamna Coolidge a dat peste un cocoş care se împerechea cu nişte găini, apoi l-a întrebat pe îngrijitor cât de des făcea acest lucru. Îngrijitorul i-a răspuns: „De o grămadă de ori, în fiecare zi”. Apoi doamna Coolidge a spus: „Povestiţi-i aceasta preşedintelui când trece pe aici”. După ce a aflat această întâmplare, preşedintele a întrebat dacă era vorba despre aceeaşi găină de fiecare dată. Răspunsul pe care l-a primit a fost: „Oh, nu, domnule preşedinte, este vorba despre o găină

diferită de fiecare dată”. Atunci preşedintele a spus: „Povestiţi-i aceasta doamnei Coolidge!”

Deci, aţi prins ideea. Efectul Coolidge este o particularitate a mamiferelor, masculii (se pare că şi femelele, într-o măsură mai mică) prezentând interes sexual sporit dacă întâlnesc partenere sexuale noi. Într-un studiu care a investigat habituarea şi stimularea sexuală, 40 de voluntari de gen masculin au fost împărţiţi în două grupuri; unul dintre acestea a vizionat nişte imagini cu cinci cupluri heterosexuale diferite în ipostaze intime, în timp ce al doilea grup a vizionat aceeaşi imagine de cinci ori. În primul grup, nivelul stimulării a crescut, pe când în al doilea grup, acesta s-a diminuat gradual.[354] Într-un studiu similar în care au fost utilizate secvenţe video explicite, cantitatea şi calitatea spermei masculilor au crescut semnificativ, iar timpul până la ejaculare s-a redus remarcabil odată cu expunerea la noi femele.[355]

Din cauza prezenţei lor nelimitate, vedetele porno care au fost cândva populare îşi pot pierde rapid noutatea şi valoarea comercială. „Efectul Fetei Noi” se referă la faptul că multe dintre aceste femei, spre necazul lor, câştigă cele mai mari sume de bani pe care le vor obţine vreodată în prima săptămână de apariţie.[356] Însă care este impactul

---

[354] O’Donohue, W.T. şi Geer, J.H. (1985). „The Habituation of Sexual Arousal”, Archives of Sexual Behavior, 14(3). Preluat la 16 iunie 2014 de la http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/4004547.

[355] Joseph, P.N., Sharma, R.K., Agarwal, A. şi Sirot, L.K. (2015). Men Ejaculate Larger Volumes of Semen, More Motile Sperm, and More Quickly when Exposed to Images of Novel Women. Evolutionary Psychological Science, http://link.springer.com/article/10.1007/s40806-015-022-8/fulltext.html.

[356] Ogas, O. şi Gaddam, S. (2011). A Billion Wicked Thoughts: What the World’s Largest Experiment Reveals About Human Desire. New York,

acestei preferinţe pentru noutate şi schimbare asupra interacţiunilor intime din realitate?

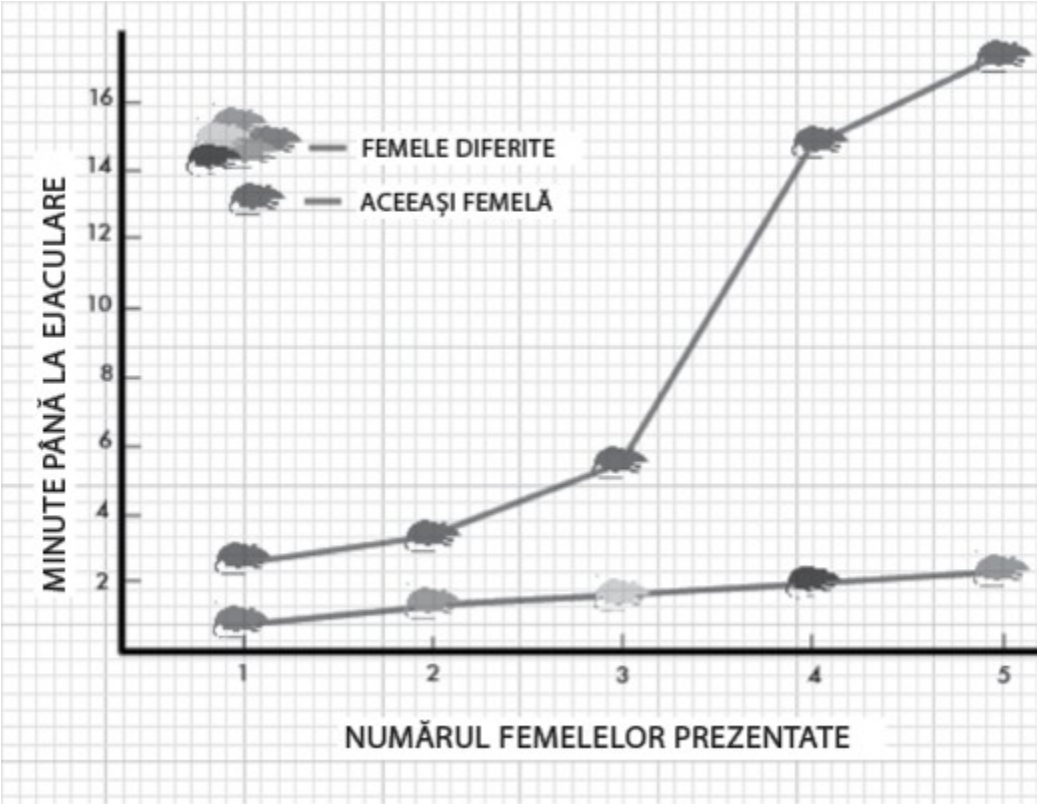

Întâlnirile romantice şi obiectualizarea femeii

„Unghiile tale sunt drăguţe”, a spus el examinându-i mâinile. „Sunt false?” În lumea maeştrilor în agăţat, complimentele ambigue ca şi acesta sunt cunoscute drept

NY: Penguin Group (USA), Inc. p. 193.

„vrăjeli”. Maeştrii în agăţat folosesc intenţionat tactici psihologice precum vrăjelile pentru a seduce fetele.

Tânăra care ne-a vorbit nu ştia despre această strategie când el i-a pus acea întrebare. „Sigur că nu!” Părea agitată şi surprinsă. Tipul acela nu a avut deloc tact, se gândea în sinea ei. Însă el avea o formulă. Iar formula a funcţionat, într-un fel. Au sfârşit prin a-şi face de cap în seara aceea, dar chimia dintre ei a fost efemeră. Poate că ea şi-a regretat decizia, iar el ar fi trebuit să depună mai mult efort pentru a o cuceri, dar atracţia ei s-a evaporat rapid de îndată ce au pătruns în domeniul conexiunii umane autentice.

Multe cărţi apărute recent precum *The Mystery Method* (Metoda lui Mystery) sau *Jocul seducţiei*[357] oferă câteva sfaturi eficiente, uneori chiar ofensatoare şi interesante, în general, cu privire la cucerirea femeilor. Este admirabil că băieţii sunt dispuşi să facă asemenea eforturi pentru a obţine ceea ce îşi doresc, dar, din nefericire, aceste soluţii nu cuprind restul aspectelor importante într-o relaţie, cum ar fi găsirea unor preocupări comune sau procesul de tranziţie de la un simplu străin la o persoană interesată de o altă persoană şi chiar la un partener stabil. Poate că abordarea acestor subiecte nu este scopul acestor cărţi, dar la un moment dat, când un bărbat îşi doreşte o relaţie serioasă, s-ar putea ca trecerea de la joc la consolidarea unei relaţii adevărate să fie dificilă. Întreaga mentalitate a bărbaţilor trebuie să se schimbe, încetând să mai privească fata sau femeia ca pe un „trofeu” câştigat la un concurs şi începând să se gândească la aceasta ca la o „persoană” care ar putea deveni importantă în vieţile lor. Apoi, aşa cum se întâmplă la sfârşitul poveştilor de modă veche, ei ar trebui să se îndrăgostească de altcineva, în afară de propria lor persoană.

---

[357] Ediţia în limba română: Editura Nemira, 2015.

Soluţia este conştientizarea modurilor în care dorinţele imediate pot fi puse în balanţă cu scopurile pe termen lung şi monitorizarea efectelor pe care o anumită abordare le are asupra propriei persoane şi asupra celorlalţi. Atunci când spontaneitatea legăturii cu o persoană de genul opus se risipeşte, intenţia de a cunoaşte o fată interesantă se transformă într-o dorinţă de etalare a performanţei în dormitor. De la o formă sănătoasă de încredere în sine se ajunge la infatuare. Nu mai este vorba nici măcar despre stabilirea unei legături interumane, ci totul se rezumă la escaladarea jocului, pentru a „şi-o pune”. Celelalte persoane implicate devin nişte obiecte interşanjabile folosite pentru obţinerea plăcerii, iar jocul seamănă tot mai mult cu un joc de fotbal imaginar decât cu fantezia de a face dragoste în realitate cu o femeie în carne şi oase.

În cadrul sondajului nostru, efectele acestor atitudini au fost comentate de mai multe persoane de ambele genuri:

> [Bărbat:] „Cred că aceste comportamente ar putea «ridica ştacheta» pentru relaţii – în loc ca acest lucru să fie, pur şi simplu, un lucru obişnuit pentru tineri, începe să devină un fel de analiză costuri/beneficii. Dacă pot obţine distracţia şi satisfacţia sexuală prin intermediul jocurilor video şi al pornografiei, fără acel «bagaj emoţional» şi «melodrama» care acompaniază adesea relaţiile intime, este posibil ca bărbaţii tineri să nu mai fie la fel de motivaţi să stabilească acele relaţii”.
> [Bărbat:] „Discriminarea de gen existentă în societate joacă un rol aici. Băieţii învaţă să NU respecte femeile, fiindcă văd acest lucru în mass-media (...) interacţiunile dintre persoanele pe care ei le consideră modele. Dacă un bărbat nu respectă o femeie, mai are rost ca acesta să-şi iasă din zona de confort pentru a vorbi cu ea sau să se implice într-o relaţie romantică?”
> [Femeie:] „Fără îndoială, niciun bărbat pe care îl cunosc şi care vizionează pornografie nu are o relaţie sănătoasă, caracterizată de respect cu femeile. Deşi ei ar putea fi capabili să se comporte adecvat pentru o perioadă limitată de timp în situaţii sociale, pornografia afectează ÎNTOTDEAUNA atitudinile şi valorile lor. ÎNTOTDEAUNA există remarci şi comportamente de evitare,

evidente pentru femeile care trăiesc şi lucrează cu bărbaţi care utilizează pornografia. Există o vorbă veche care susţine că atunci când sunt folosite materiale de slabă calitate rezultatul va fi la fel. În mod similar, creierul uman nu poate să se alimenteze cu obiceiul consumatorilor de pornografie de a căuta plăcerea imediată şi totodată să aibă o relaţie matură, complexă, cuprinzătoare, de durată, cu altă fiinţă umană”.

Având în vedere că bucuria conexiunii romantice nu poate fi atinsă în cadrul unei interacţiuni prefabricate, oare ce îşi doresc cu adevărat bărbaţii care utilizează aceste metode? În rândul tinerilor bărbaţi, căutarea fericirii şi a împlinirii personale s-a transformat, oarecum, în nevoia de stimulare, amuzament şi control.

Tucker Max, autorul cărţilor foarte bine vândute *I Hope They Serve Beer in Hell* (Sper că se serveşte bere în iad) şi *Assholes Finish First* (Ticăloşii termină primii), a postat pe internet o aplicaţie pentru întâlniri care a stârnit multe reacţii. Formularul pe care l-a utilizat conţinea întrebări cu opţiuni multiple de răspuns, precum: „Ce vor spune prietenii mei când o vor vedea (pe fata pe care o întâlnesc)?” Mai jos sunt câteva dintre variantele pe care respondenţii le puteau alege pentru această întrebare:

„Încă o blondă înaltă şi atrăgătoare, căreia îi lipseşte cu desăvârşire stima de sine – o să facă sex în seara aceasta”.
„Prognoza pentru această seară anunţă împrăştierea hainelor, cu şanse semnificative să se declanşeze o partidă de sex intensă şi pasională”.
„Dumnezeule mare – miroase a pescărie”.
„Ei, bine, este cam urâtă pentru el... pun pariu pe zece dolari că va face sex cu ea, oricum”.
„Nu aş vrea să o numesc grasă, dar el va avea nevoie de nişte instrumente pentru resuscitare ca să iasă de acolo”.
„Este doar o prostituată ieftină, mă întreb câtă heroină îl costă”.
„Trebuie că i-a făcut sex oral”[358].

[358] Max, T. The Date Application (f.d.). Preluat la 22 noiembrie 2011 de la Tucker Max: http://www.tuckermax.com/stories/the-date-

Într-un fel, este o glumă. Însă te face să te întrebi de ce lucrarea lui Max s-a transformat în cea mai bine vândută carte, conform clasamentului realizat în cadrul ziarului *New York Times,* într-o perioadă în care mulţi oameni sunt stânjeniţi să cumpere prezervative sau nu ştiu cum să poarte o conversaţie sinceră despre sex – cu oricine.

Suntem înconjuraţi de sex, dar de ce ne este, atunci, atât de greu să discutăm despre acest subiect? Este cruzimea – transformarea sexului în ceva primitiv şi dispreţuitor – singurul mod în care acesta poate deveni acceptabil? O mulţime de bărbaţi tineri din lumea occidentalizată au dezvoltat Complexul Madonă-Prostituată, în parte din cauza acestei divergenţe ciudate. Descris ca dragoste fără sex şi sex fără dragoste, dorinţa acestor bărbaţi este ca partenera lor să fie o femeie integră, iar iubita lor să se comporte ca o prostituată. Când dau peste o femeie care este drăguţă şi atrăgătoare în realitate, ei devin anxioşi şi o resping adesea – pentru ei, sexul trebuie să fie impersonal. Acest lucru duce la apariţia unor probleme uriaşe de intimitate pentru ambele persoane implicate.

Am discutat cu o femeie de 20 şi ceva de ani, iar ea a descris o relaţie recentă pe care a avut-o timp de trei ani cu un tânăr care se confrunta cu acest conflict interior:

> După aproximativ şapte luni în care am ieşit la întâlniri, ne-am mutat împreună. Viaţa noastră sexuală nu a fost niciodată bună. El a avut probleme legate de menţinerea erecţiei pe parcursul relaţiei. Uneori reuşea să aibă erecţie, dar în momentul în care era evident că urma să facem sex, aceasta dispărea. El a spus că s-a confruntat cu aceleaşi probleme în fiecare relaţie pe care a avut-o. Dimineaţa, avea erecţie matinală şi reuşea să se masturbeze – în mod clar, problema era în mintea lui. Îi plăcea să mă atingă, să mă ţină în braţe şi ne înţelegeam grozav în rest. Discutam deschis cam despre orice. Avea o colecţie mare de pornografie pe calculator. Aceasta nu mă deranja în sine, cu

---

application/.

excepţia faptului că pornografia afecta negativ percepţia sa asupra sexului – avea o anxietate de performanţă uriaşă şi nu reuşea să se bucure de moment. În perioada şcolii generale şi a liceului, el a locuit la internat, într-o cameră cu mai mulţi băieţi; mi-a spus că vizionau FOARTE MULTĂ pornografie acolo. Iar aceasta a fost înainte ca oricare dintre ei să fi avut experienţe sexuale reale. Eu cred că de acolo veneau problemele sale de erecţie (şi anxietatea de performanţă) pe care le-a avut mereu – faptul că a fost expus la pornografie dură înainte de a şti cum este sexul în realitate l-a debusolat complet. El spunea că îi este greu să mă privească dintr-o perspectivă sexuală (altfel spus, nu reuşea să vadă persoana pe care o iubea ca pe o parteneră sexuală); el privea sexul ca pe ceva care trebuia să se întâmple cu o persoană de care nu îi păsa, un obiect sexual mai degrabă decât o fiinţă umană. Pe la sfârşitul relaţiei, trăiam precum doi colegi de apartament.

În mod tradiţional, relaţiile erau privite ca un precursor al întemeierii unei familii împreună, iar oamenii îşi tratau potenţialii parteneri ca atare. Cu toate acestea, astăzi, când avem mai puţine motive să ne implicăm într-o relaţie romantică, mulţi tineri nu mai văd altceva în femei decât nişte obiecte sexuale temporare, interşanjabile.

Dinamica jocurilor video

Cu puţine decenii în urmă, dacă o persoană purta ochelari, i se spunea „patru-ochi”, iar copiii care aveau prea multe cărţi mai primeau şi alte insulte clasice. Pentru membrii generaţiei X, copiii deştepţi erau tari doar înainte de examene, iar interesul faţă de notele bune sau faţă de electronice erau caracteristice tocilarilor, care aveau lumea lor – în partea de jos a ierarhiei sociale.

Pe vremuri, înainte de jocurile cu bile sau arcade (cu monede), de apariţia jocurilor video precum *Donkey Kong, Doom* şi cu mult timp înainte de seria *Call of Duty*, adolescenţii se adunau şi jucau sporturi de echipă,

mergeau cu bicicletele, se plimbau fără niciun scop şi jucau cărţi. Ei consumau alcool, fumau, aproape cădeau din cauză că alergau cu pistoalele de jucărie în mână şi îşi construiau bărci pe care le foloseau pe râurile formate în zilele foarte ploioase. Aceasta a fost o perioadă în care vecinii se cunoşteau între ei, familiile luau cina împreună, oamenii nu îşi puteau permite foarte multe şi erau nevoiţi să se distreze unii cu alţii.

Totul s-a schimbat în anii 1970 şi 1980. Tocilarii erau ocupaţi cu lucrul la care se pricep cel mai bine: crearea unor tehnologii inovative şi dezvoltarea unor modalităţi noi de stăpânire şi de explorare a lumii pe care o cunoşteau. Primele jocuri arcade, console pentru jocuri şi calculatoarele, în general, au fost create de nişte tocilari pentru a fi utilizate de alţi tocilari. Majoritatea dintre ei ştiau mai multe despre tehnologie decât despre socializare şi nu s-a alocat foarte multă atenţie stilului. Unii tocilari erau, pur şi simplu, pasionaţi de construirea lucrurilor, alţii erau doar retraşi din punct de vedere social şi aveau nevoie de o ocupaţie. Jocurile nu erau proiectate de bărbaţi care puteau fi cu femei, căci aceştia erau ocupaţi cu agăţarea lor. Însă, atunci când companiile producătoare de jocuri video au devenit afaceri legitime, cu potenţial uriaş, oferind capacităţi grafice mai bune şi sporind gradul de utilizare al acestora, tocilarii au cunoscut, brusc, oportunitatea de a deveni experţi programatori, iar aceştia erau „cool”. Mergeţi la petrecerea de lansare a oricărui joc video sau dispozitiv electronic din zilele noastre şi veţi vedea nişte fotomodele frumoase şi nişte dansatoare la bară atrăgătoare făcând spectacol.

S-ar putea spune că această schimbare radicală s-a petrecut în 1977, când a apărut primul film din seria *Războiul stelelor.* În acelaşi an, a fost lansat primul calculator *Apple II* la conferinţa *West Coast Computer Faire*

de la San Francisco, eveniment pe care unii îl echivalează cu naşterea industriei calculatoarelor. Un an mai târziu, compania *Midway* a lansat jocul *Space Invaders,* iar în 1979, *Atari* a lansat *Asteroids,* după care, în 1980, *Namco* a lansat *Pac-Man*, cel mai popular joc-arcadă din istorie. În 1981, a fost publicată prima revistă despre jocuri video, intitulată *Electronic Games*. Industria jocurilor video a cunoscut o scurtă perioadă de ascensiune la începutul anilor ’80, dar *Nintendo* a depăşit-o câţiva ani mai târziu. În tot acest timp, Jack Tramiel, fondatorul companiei *Commodore International*, a început să producă nişte calculatoare simple, dar economice, care se adresau populaţiei generale şi nu doar celor instruiţi pentru folosirea acestora.[359] Disponibilitatea calculatoarelor, a internetului, a ecranelor tactile şi a aplicaţiilor pentru controlul mişcării a revoluţionat modurile în care oamenii au putut interacţiona unii cu alţii şi folosi jocurile video.

După ce preţurile au devenit mai convenabile, puterea tehnologiei a fost conştientizată în societate, inovaţia a fost rapidă, iar lumea a profitat din plin de acest lucru. Consumerismul electronic a favorizat dezvoltarea tehnologiei, iar după cum a demonstrat campania *Intel* intitulată *Sponsors of Tomorrow* (Sponsorii lumii de mâine), a fost lansat un nou tip de vedete. Tocilarul care purta pixuri în buzunar şi de care se amuzau membrii generaţiei X probabil că se descurcă mai bine decât ceilalţi astăzi. De aici şi scena din noul film *O adresă de pomină*, în care nişte poliţişti sub acoperire (roluri interpretate de către Jonah Hill şi Channing Tatum) sunt ponegriţi atunci când încearcă să intre în rând cu lumea prin faptul că îşi

---

[359] Martin, D. (10 aprilie 2012). „Jack Tramiel, a Pioneer in Computers, Dies at 83.” Preluat la 24 aprilie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2012/04/11/technology/jack-tramiel-a-pioneer-in-computers-dies-at-83.html?_r=0.

parchează maşina într-un loc dedicat persoanelor cu handicap, etalând o atitudine tupeistă, şi lovesc un tânăr homosexual. Ei au aplicat vechile reguli; nu au ştiut că atitudinea de băiat rău nu mai transmite acelaşi mesaj. Dacă ne oprim şi reflectăm asupra creşterii exponenţiale în ultimele decenii, vom începe să îi apreciem pe „cei nebunatici, cei neadaptaţi, cei rebeli, cei care creează probleme, cei care nu se încadrează în tipare... cei care văd lucrurile altfel”, după cum a spus-o creatorul *Apple,* Steve Jobs, cu multă elocvenţă.[360] De atunci, cei aflaţi în inferioritate au devenit mascota noastră.

Utilizarea jocurilor video are multiple beneficii – în principal, acestea sunt foarte distractive şi pot contribui la stabilirea unor legături sociale, la rezolvarea unor probleme, la dezvoltarea unor strategii, putând oferi până şi oportunitatea de a exersa anumite abilităţi. De asemenea, jocurile în reţea pot îmbunătăţi cunoştinţele legate de domeniul calculatoarelor, deprindere care nu ar trebui subestimată, dacă luăm în considerare evoluţia pieţei locurilor de muncă. În plus, multe jocuri în reţea le permit oamenilor să interacţioneze cu alte persoane de pretutindeni din lume, oferindu-le şansa de a învăţa mai multe despre nişte culturi diferite. Însă aceste beneficii au o limită, iar puţini oameni profită de aceste aspecte pozitive.

Aşa cum am menţionat, ne îngrijorează cel mai mult oamenii care utilizează excesiv jocurile video, în asociere cu izolarea socială. În cadrul unui sondaj realizat de Pew Research, 82 % din consumatorii de jocuri video au susţinut că se joacă singuri uneori, în timp ce 24 % din ei

---

[360] Rose, G.L. (6 octombrie 2011). „Steve Jobs – Here’s to the Crazy Ones.” Preluat la 16 aprilie 2014 de la Virgin: http://www.virgin.com/news/steve-jobs-here’s-crazy-ones.

au spus că se joacă singuri întotdeauna.[361] Patru din cinci jucători care utilizează jocuri pentru adulţi sunt bărbaţi, iar băieţii în vârstă de 12 ani au o probabilitate egală cu fraţii lor de 17 ani de a utiliza aceste jocuri.[362]

Dezavantajul major al utilizării jocurilor video, în special al folosirii în exces a celor stimulative, este că alte persoane şi lumea reală pot părea plictisitoare şi neatrăgătoare, prin comparaţie. Spre deosebire de utilizatorii care se joacă în aceeaşi încăpere cu mai multe persoane, cei care se joacă singuri au o probabilitate mai mică de a căuta informaţii despre politică şi evenimente de actualitate, de a dona bani în scopuri caritabile sau de a se implica în acţiuni civice.[363] Nu este de mirare că prin comparaţie cu adolescenţii care nu folosesc jocurile video, jucătorii adolescenţi îşi petrec cu aproximativ 30 % mai puţin timp citind şi cu aproximativ 34 % mai puţin timp făcându-şi temele.[364] Un studiu din 2010 publicat în jurnalul *Psychological Science* a arătat că, atunci când băieţii cu vârsta cuprinsă între şase şi nouă ani au primit un dispozitiv cu jocuri, punctajele lor la citire şi la scriere

---

[361] Lenhart, A., et al. (16 septembrie 2008). „Teens, Video Games and Civics.” Preluat la 10 iunie 2015 de la Pewinternet.org: http://www.pewinternet.org/2008/09/16/teens-video-games-and-civics/.

[362] Ibidem.

[363] „Study Examines Video Game Play Among Adolescents.” (4 iulie 2007). Preluat la 31 decembrie 2011 de la ScienceDaily: http://www.sciencedaily.com/releases/2007/07/070702161141.htm.

[364] Weis, R, & Cerankosky, B. (2010). „Effects of Video-Game Ownership on Young Boys’ Academic and Behavioral Functioning”, Psychological Science, 21(4). Preluat la 20 iunie 2014 de la http://pss.sagepub.com/content/21/4/463.

au scăzut, în timp ce problemele de învăţare raportate de către profesori au crescut.[365] În esenţă, utilizarea excesivă a jocurilor video este asociată cu scăderea performanţei şcolare, desensibilizarea la violenţă şi poate influenţa modul în care persoana învaţă şi socializează, din cauza dezechilibrului existent între timpul alocat jocului şi implicarea în alte activităţi.[366]

Amintiţi-vă de Gabe, pe care l-am menţionat mai devreme în acest capitol şi care a estimat că, la vârsta de 23 de ani, el a petrecut, în medie, patru ore pe zi jucându-se, începând din ziua când a venit pe lume. Dacă aproximarea sa este corectă, atunci înseamnă că s-a jucat pentru 33 000 de ore (ceea ce echivalează cu obţinerea a aproape şapte diplome de licenţă)!

> Dacă îmi analizez copilăria, pot să îmi dau seama acum că, pe lângă faptul că jocurile video şi pornografia m-au desensibilizat faţă de plăcerile obişnuite ale vieţii, m-au şi cucerit datorită stimulării peste nivelul normal pe care o oferă, ajungând să înlocuiască dorinţele şi pasiunile mele din realitate cu unele virtuale. Practic, gradul de stimulare şi de entuziasm pe care reuşeam să îl obţin cu ajutorul unui joc video transforma sporturile reale în ceva plictisitor.
> După părerea mea, modul în care sunt create jocurile de astăzi pavează o cale sigură spre dependenţă. Din cauza clasamentelor care îţi cer nenumărate ore şi abilităţi pentru a rămâne în top şi a „pachetelor bonus” pe care le primeşte constant în cadrul jocului (noutate), băiatul este prins acolo, iar înainte de a începe să se simtă plictisit de joc, apar niveluri noi sau posibilitatea de îmbunătăţire a ierarhiei chiar mai mult. Odată cu trecerea timpului, lumea din jurul meu nu mai reuşea, pur şi simplu, să îmi capteze atenţia, pentru că nu mă puteam

---

[365] Gentile, D.A., et al. (2004). „The Effects of Violent Video Game Habits on Adolescent Hostily, Aggressive Behaviors, and School Performance”, Journal of Adolescence, 27, 6.

[366] Deem, G., comunicare personală, 13 aprilie 2014.

gândi la altceva în afară de momentul în care puteam să mă întorc acasă şi să continui jocul.[367]

Neils Clark şi P. Shavaun Scott sugerează câteva motive pentru care jocurile video sunt atât de captivante pentru utilizatorii lor, spre deosebire de alte tipuri de divertisment mai puţin stimulative şi mai introspective:

> Jocurile nu sunt la fel de pasive ca alte forme de mass-media, (...) acestea ne permit conectarea cu alte fiinţe umane; (...) cuvântul „joc” nu mai face referire doar la ceea ce se întâmplă în sufrageria digitală de azi. Indiferent dacă doriţi să o numiţi interactivitate, sentiment de control, autonomie sau oricum altfel, progresul cel mai evident care se datorează jocurilor video este faptul că acestea au lăsat în urmă pasivitatea specifică vizionării la televizor sau lecturii. Deşi putem urmări o cursă de maşini la televizor, este destul de diferit când noi suntem cei care conducem cu viteză un Ferrari roşu, depăşind poliţiştii. În cazul jocurilor, noi ocupăm locul şoferului. Acest nivel de control schimbă lucrurile, iar creierul le percepe în mod diferit. (...) Poveştile de la televizor ne pot informa, dar apropiindu-se mai mult de realitate, un joc ne poate învăţa unele lucruri. Faptul că permit constatarea urmărilor pe care le au unele alegeri periculoase, oferindu-ne apoi oportunitatea de a lua nişte decizii spontane pe cont propriu, a făcut ca jocurile să fie atât de tentante, captivante şi durabile.[368]

Întrebarea este: cum sunt aceste aventuri imaginare *percepute* în mod diferit de creier? În cartea *Boys Adrift*, Leonard Sax subliniază că jocurile video pot afecta creierul în moduri care compromit motivaţia. Nucleul accumbens funcţionează în legătură cu o altă regiune din creier numită cortex prefrontal dorsolateral; nucleul accumbens

---

[367] Clark, N. şi Scott, P.S. (2009). Game Addiction: The Experience and the Effects. Jefferson, North Carolina: McFarland & Company. p. 14.

[368] Sax, L. (2009). Boys Adrift: The Five Factors Driving the Growing Epidemic of Unmotivated Boys and Underachieving Young Men. New York, NY: Basic Books. p. 91.

dirijează impulsurile şi motivaţia, iar cortexul prefrontal dorsolateral oferă contextul îndeplinirii acestora:

> Un studiu recent de imagistică cerebrală la care au participat băieţi cu vârsta cuprinsă între 7 şi 14 ani a indicat că jocurile video afectează serios funcţionarea acestor sisteme. Acestea par să oprească fluxul sanguin în regiunea cortexului prefrontal dorsolateral. (...) Utilizarea jocurilor video alimentează puternic fluxul sanguin din zona nucleului accumbens, dar, în acelaşi timp, întrerupe circulaţia din cealaltă zonă a creierului, care ar putea menţine echilibrul. Rezultatul final este că utilizarea jocurilor video le oferă băieţilor o recompensă echivalentă cu obţinerea unui obiectiv important, dar acest lucru nu are nicio legătură cu lumea reală, lipsind nevoia de a contextualiza povestea.[369]

Mai mult, nu numai creierul este afectat. Câţiva profesori au remarcat că unii dintre copiii mai mari au dificultăţi în privinţa finalizării testelor creion-hârtie tradiţionale, pentru că memoria lor s-a deteriorat din cauza expunerii prelungite la tehnologia care foloseşte ecrane. Unii dintre copiii mai mici şi-au pierdut dexteritatea manuală din cauza timpului îndelungat petrecut în faţa tabletelor cu ecrane tactile. Un copil de patru ani care a fost expus la dispozitivele digitale de la naştere a trebuit chiar să urmeze un program terapeutic pentru că a dezvoltat un comportament compulsiv.[370]

---

[369] Paton, G. (15 aprilie 2014). „Infants'unable to use toy building blocks' due to iPad addiction." Preluat la 15 aprilie 2014 de la Telegraph: http://www.telegraph.co.uk/education/educationnews/10767878/Infants-unable-to-use-toy-building-blocks-due-to-iPad-addiction.html.

[370] Gentile, D.A. (2012). „Video Games Playing, Attention Problems, and Impulsiveness: Evidence of Bidirectional Causality", Psychology of Popular Media Culture, 1(1), 62-70.

Există tot mai multe dovezi cu privire la cauzalitatea bidirecţională dintre utilizarea jocurilor video şi problemele legate de atenţie şi impulsivitate. Pentru a investiga relaţia dintre aceste variabile, psihologii specializaţi în copii – Douglas Gentile, Edward Swing, Choon Guan Lim şi Angeline Khoo – au realizat recent un studiu la care au participat peste 3 000 de tineri din Singapore de-a lungul unui interval de trei ani. Aceştia au arătat că până şi atunci când genul, etnia, vârsta, statutul socioeconomic şi problemele mai vechi de atenţie au fost controlate statistic, copiii care îşi petreceau mai mult timp utilizând jocuri video aveau, mai târziu, mai multe probleme de atenţie. De asemenea, în cazul în care timpul iniţial de joacă era controlat statistic, petrecerea unui timp prelungit utilizând jocurile video de către copiii care aveau probleme de impulsivitate şi de atenţie înainte de a avea acest obicei agrava problemele.[371] Aceste rezultate pot explica motivele pentru care băieţii au o probabilitate mai mare de a fi diagnosticaţi cu tulburarea de hiperactivitate cu deficit de atenţie (ADHD) şi îşi petrec mai mult timp utilizând jocurile video decât fetele; de asemenea, acestea sugerează că problemele de atenţie pot fi modificate de factorii de mediu, existând posibilitatea ca acestea să se reducă odată cu restrângerea perioadei alocate jocurilor video sau cu implicarea în alte tipuri de jocuri.

Cu nişte ani în urmă, Allan Reiss şi colegii săi de la Stanford au folosit imagistica prin rezonanţă magnetică funcţională pentru a studia ce se întâmplă în creierele

---

[371] Brandt, M. (4 februarie 2008). „Video Games Activate Reward Regions of Brain in Men More Than Women, Stanford Study Finds.” Preluat la 12 iunie 2014 de la Centrul de Informaţii Medicale Stanford: http://med.stanford.edu/news/all-news/2008/02/video-games-activate-reward-regions-of-brain-in-men-more-than-women-stanford-study-finds.html.

oamenilor în timp ce utilizează jocurile video. Aceştia au descoperit că persoanele de gen masculin au un sentiment mai puternic de recompensă în timpul jocului decât cele de gen feminin, având o probabilitate între două şi trei ori mai mare de a dezvolta dependenţă de jocurile video. Jocul pe care l-a folosit Reiss presupunea câştigarea teritoriului prin eliminarea unor mingi de pe ecran înainte ca acestea să atingă o linie verticală denumită „zid”. Deşi participantele au înţeles jocul şi au părut motivate să obţină o performanţă bună, „motivaţia de reuşită a bărbaţilor a fost mult mai puternică”, susţine Reiss.

Această cercetare a arătat că participanţii de gen masculin prezentau o activare mai puternică în centrul mesocorticolimbic al creierului, o regiune care include nucleul accumbens, amigdala şi cortexul orbitofrontal, iar acest lucru a corelat cu dimensiunea teritoriului cucerit. De asemenea, s-a demonstrat că aceste regiuni cerebrale se influenţau mai mult unele pe altele în timpul jocului în cazul bărbaţilor, iar pe măsură ce legăturile dintre ele erau mai puternice, cu atât bărbaţii se descurcau mai bine la joc.[372] Aceste rezultate pot explica de ce jocurile care presupun existenţa unei competiţii sau cucerirea unor teritorii sunt mai populare în rândul bărbaţilor, precum şi de ce aceştia sunt mai motivaţi să se joace ore în şir, comparativ cu femeile. Structura creierului bărbatului promovează conexiunile dintre zonele care se ocupă de percepţie şi cele responsabile de acţiunea coordonată, pe când structura creierului femeii favorizează comunicarea dintre procesarea analitică şi cea intuitivă.[373] Poate că am observa mai multă activitate în creierele femeilor în cazul jocurilor care au alte obiective. După cum a comentat o

[372] Ingalhalikar, M., et al. (2014). „Sex differences in the structural connectome of the human brain.” Proceedings of the National Academy of Sciences of the USA, 111(2), 823-828.

tânără în sondajul nostru, „Dacă ar exista mai multe jocuri create special pentru femei, probabil că le-am cumpăra şi le-am utiliza mai mult decât bărbaţii”.

Ne-am bucura să existe mai multe studii de imagistică cerebrală care să măsoare procesarea recompensei în cazul unor jocuri neutre sau care se adresează femeilor. De asemenea, suntem de părere că ar fi interesantă investigarea posibilelor efecte ale pubertăţii asupra competitivităţii în cazul folosirii unor jocuri tematice diverse, având în vedere că timpul de joc al fetelor scade semnificativ din momentul în care acestea ating perioada adolescenţei.[374]

Când jocurile video sunt benefice

Jocul este modul în care descoperim toate lucrurile noi.
— JEAN PIAGET, PSIHOLOG ELVEŢIAN SPECIALIZAT ÎN DOMENIUL DEZVOLTĂRII

Există un motiv pentru care jocurile video sunt atât de populare – acestea transformă provocările în ceva distractiv şi interesant. Atunci când sunt folosite adecvat, acestea creează un mediu stimulativ de învăţare, favorizând reuşita, stabilirea legăturilor sociale şi obţinerea recompenselor în urma procesului de joacă.

---

[373] Rideout, V.J., Foehr, U.G. şi Roberts, D.F. (ianuarie 2010). „Generation M2: Media in the Lives of 8- to 18-Year Olds.” Preluat la 16 octombrie 2015 de la Fundaţia Familială Henry J. Kaiser: https://kaiserfamilyfoundation.files.wordpress.com/2013/01/8010.pdf. p. 22.

[374] McGonigal, J. About World Without Oil (f.d.). Preluat la 18 februarie 2015 de la World Without Oil: http://worldwithoutoil.org/metaabout.htm.

Utilizatorii jocurilor de rol online în reţea (*MMORPG; massively multiplayer online role-playing games*) îşi pot dezvolta chiar şi un renume, ceea ce le permite consolidarea încrederii în raport cu alţi jucători, fapt care s-ar putea să nu fie la fel de uşor pentru ei în realitate. Jocurile precum *World of Warcraft* şi *Second Life* implică multă socializare, chiar dacă jucătorii sunt reprezentaţi printr-un avatar. Beneficiile jocurilor mai pot lua forma programelor de învăţare sau instruire care au impact asupra lumii reale.

Sloganul jocului creat de Jane McGonigal, *World Without Oil* (Lumea fără petrol), este „Jucaţi-vă înainte de a trăi acest lucru", iar acesta cuprinde peste 1 500 de jucători care pot să-şi imagineze modul în care ar arăta vieţile lor dacă în lume ar exista cu adevărat o criză de petrol. Rezultatul este:

> O vizualizare colectivă tulburătoare şi plauzibilă a evenimentului, completată de nişte măsuri practice de acţiune care ar putea contribui la prevenirea întâmplării acestui lucru în realitate. (...) Mai mult decât doar să „crească conştientizarea", jocul a făcut problema *reală,* iar aceasta a determinat implicarea şi schimbarea reală din partea oamenilor.[375]

Vizitaţi *WorldWithoutOil.org* pentru mai multe informaţii.

Foldit este un alt joc care a intrigat mulţi utilizatori. Acesta presupune rezolvarea unor puzzle-uri de ştiinţă prin crearea proteinelor. Se pare că abilităţile umane de recunoaştere a tiparelor şi de rezolvare a enigmelor sunt mai eficiente decât programele de calculator realizate pentru aceste sarcini, aşadar oamenii de ştiinţă care au

---

[375] Haberstroh, M. (24 aprilie 2008). „Wii Are Family – Two-Thirds of Parents Say Social Gaming Has a Positive Impact on Family Life." Preluat la 10 ianuarie 2012 de la TNS Technology: http://www.tnsglobal.com/news/news-185D8B66AE3F44C3B60E79E03A469E24.aspx.

realizat *Foldit* utilizează răspunsurile jucătorilor pentru programarea calculatoarelor, astfel încât acestea pot descoperi proteine şi pot prezice structura acestora mai rapid. Efortul combinat al jucătorilor a contribuit chiar la rezolvarea unei probleme legate de HIV, enigmă pe care oamenii de ştiinţă au încercat să o descifreze de peste zece ani. Verificaţi site-ul *Foldit* pentru mai multe informaţii*:* http://fold.it.

Consolele pentru jocuri *Xbox Kinect* şi *Nintendo Wii* sunt alte modalităţi grozave în care jocurile pot aduce beneficii. *Wii* cuprinde o arie demografică mai largă decât alte console pentru jocuri şi presupune, de obicei, mai mult exerciţiu şi socializare. Întreaga familie se poate juca împreună, dar jocurile sunt destul de distractive ca adolescenţii să le utilizeze pe cont propriu sau în grupuri cu alte persoane de aceeaşi vârstă. Eu (Nikita) am văzut bunicuţe în vârstă de 90 de ani care locuiau într-un azil şi se jucau *Wii Bowling.* Este unul dintre lucrurile „testate de către copii şi aprobate de către părinţi”, din care toată lumea are de câştigat. Conform unui studiu al corporaţiei *TNS Technology,* o cincime dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 16 şi 24 de ani au spus că ar putea renunţa la abonamentele la sală dacă s-ar juca în mod regulat *Wii,* iar părinţii consideră că platformele cu jocuri sociale precum *Wii* au o influenţă pozitivă asupra familiei lor, încurajându-i pe copii să practice mai mult exerciţiul fizic.[376] În cadrul unui studiu în care nişte copii supraponderali şi obezi au urmat un program de management al greutăţii, unora dintre ei li s-a cerut, în paralel, să folosească jocuri active pe console *Xbo*x *Kinect,* iar rezultatul a fost că aceştia au

[376] Seaman, A.M. (14 martie 2014). „Exercise Video Games May Add to Kids’ Activity: Study.” Preluat la 26 iunie 2014 de la Reuters: http://uk.reuters.com/article/2014/03/14/us-exercise-videogames-kids-idUKBREA2D1AE20140314.

pierdut mai mult în greutate decât copiii care au urmat doar programul de management al greutăţii.[377]

Pentru unii oameni, concentrarea atenţiei asupra unei lumi virtuale poate fi un lucru foarte bun – chiar terapeutic, aşa cum au descoperit cercetătorii din cadrul Universităţii Washington şi ai Universităţii Loyola că este în cazul victimelor care au arsuri. Pacienţii care au folosit jocuri video au reuşit să se distragă de la durere, susţinând că simt mult mai puţină durere decât atunci când nu sunt distraşi. Acest lucru a fost confirmat după analizarea rezultatelor imagistice prin rezonanţă magnetică ale acestor pacienţi; imersia în lumea virtuală a redus activitatea cerebrală legată de procesarea durerii.[378] În stomatologia pediatrică, copiii sunt încurajaţi să urmărească spectacolul de televiziune preferat sau un joc favorit pe un ecran imaginar în timp ce dentistul lucrează la dinţii lor. Acest tip de intervenţie prin hipnoterapie s-a dovedit a fi foarte eficient, în special în cazul pacienţilor care nu pot primi anestezie.

Încorporarea învăţării cu ajutorul jocurilor video în cadrul planurilor de lecţie predate la clasă este promiţătoare. Aceasta are potenţialul de a inova sistemul educaţional datorită faptului că stimulează elevii să înveţe şi le permite să o facă în propriul mod, însă există riscul condiţionării elevilor de a se baza pe recompense externe, al dobândirii

---

[377] Loyola University Health System. (22 martie 2008). „Virtual-reality Video Game to Help Burn Patients Play Their Way to Pain Relief.” Preluat la 20 iunie 2014 de la ScienceDaily: http://www.sciencedaily.com/releases/2008/03/080319152744.htm.

[378] Kuszewski, A. (7 martie 2011). „You can increase your intelligence: 5 ways to maximize your cognitive potential.” Accesat şi preluat la 8 iunie 2015 de la Scientific American: http://blogs.scientificamerican.com/guest-blog/you-can-increase-your-intelligence-5-ways-to-maximize-your-cognitive-potential/.

unei înţelegeri superficiale a conţinutului şi al lipsei contextului conceptelor pe care le învaţă.

Faptul că inteligenţa fluidă – capacitatea noastră de a învăţa informaţii noi şi de a rezolva probleme în situaţii nefamiliare – se poate îmbunătăţi datorită jocurilor este discutabil.[379] De exemplu, în mediul militar, s-a observat că soldaţii care utilizau jocuri video aveau scoruri cu zece până la 20 % mai mari la probele care măsoară abilităţile perceptive şi cognitive faţă de cei care nu erau jucători,[380] iar chirurgii care folosesc jocuri video cel puţin trei ore pe săptămână au greşit mai puţin în cazul unor intervenţii chirurgicale complicate şi au fost mai rapizi decât cei din grupul de control.[381] Cu toate acestea, dacă jucătorul repetă numai anumite acţiuni sau rezolvă aceleaşi puzzle-uri iar şi iar, s-ar putea să nu existe beneficii deloc. Interesant este că tinerii care utilizează jocurile video cu un singur jucător cu moderaţie (ceea ce înseamnă între câteva zile pe săptămână şi o dată pe lună, dar *nu* în fiecare zi) au performanţă mai bună la probele de matematică, citire, ştiinţă şi rezolvare de probleme decât elevii care nu se joacă niciodată sau foarte rar, pe când cei

---

[379] Freeman, B. „Researchers Examine Video Gaming's Benefits." (f.d.). Preluat la 2 iunie 2015 de la Departamentul Apărării din Statele Unite: http://www.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=57695.

[380] Dobnik, V. (7 aprilie 2004). Surgeons may err less by playing video games. Preluat la 1 septembrie 2015 de la NBC News: http://www.nbcnews.com/id/4685909/ns/technology_and_science-games/t/surgeons-may-err-less-playing-video-games/#.VW5IIWCQb0c.

[381] „The ABC of Gender Equality in Education: Aptitude, Behavior, Confidence." Preluat la 21 iulie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://www.oecd.org/publications/the-abc-of-gender-equality-in-education-9789264229945-en.htm. p. 43.

care utilizează jocurile video în reţea, care presupun colaborare între jucători, au performanţe mai slabe decât cei care nu se joacă.[382]

Aceasta se poate datora obiectivului pe care îl are jocul – multe jocuri video oferă mai mult decât o singură modalitate în care pot fi folosite. De exemplu, dacă alegem versiunea statică, în afara reţelei, suntem adesea în rolul eroilor care trebuie să îndeplinească o anumită misiune, însă, dacă optăm pentru versiunea cu jucători multipli în reţea, suntem doar un simplu personaj care împuşcă alţi jucători sau suntem membri într-o echipă care joacă împotriva altor echipe. În cazul versiunii cu jucători multipli, s-ar putea să nu existe niciun alt scop în afară de uciderea majorităţii oamenilor din joc.

Când vine vorba despre reacţia creierului, ca şi despre potenţialele beneficii cognitive, motivaţia jucătorului şi decizia acestuia de a-şi stabili sau nu un scop pe termen lung în cadrul jocului ar putea deveni decisive. Neuropsihiatrul sud-coreean Jaewon Lee susţine că stabilirea unui obiectiv viitor în cadrul unui joc sau utilizarea acestuia în scopuri legate de învăţare, aşa cum ar face-o o persoană care utilizează jocurile în mod adecvat, nu interferează cu activitatea normală a creierului, în timp ce utilizarea jocurilor doar pentru obţinerea satisfacţiei sau pentru eliberarea tensiunii afectează funcţionarea creierului.[383] Este nevoie de mai

---

[382] Vice. „The Celebrity Millionaires of Competitive Gaming (Full Length).” Accesat şi preluat la 31 mai 2015 de la Youtube.com: https://www.youtube.com/watch?v=of1k5AwiNxI.

[383] Dunckley, V. (27 februarie 2014). „Gray Matters: Too Much Screen Time Damages the Brain.” Preluat la 19 iunie 2015 de la Psychology Today: https://www.psychologytoday.com/blog/mental-wealth/201402/gray-matters-too-much-screen-time-damages-the-brain.

multă cercetare pentru a determina tipul impactului pe care stabilirea unui scop specific în cadrul unui joc îl poate avea asupra jucătorului.

În acest moment, cercetarea indică faptul că mulţi nu conştientizează aceste lucruri. Studiile realizate asupra persoanelor care utilizează jocurile video pentru perioade lungi au arătat că acestea prezintă reducerea cantităţii de materie cenuşie din creier, inclusiv din zona lobului frontal, a corpului striat şi a insulei – regiuni cerebrale importante pentru funcţiile executive, precum planificarea, stabilirea priorităţilor, organizarea, empatia şi controlul impulsurilor. De asemenea, au fost descoperite „pete” de materie albă – ceea ce sugerează o slabă comunicare între emisferele cerebrale, între centrii cerebrali superiori (care asigură funcţionarea cognitivă) şi cei inferiori (care asigură supravieţuirea), între creier şi celelalte părţi ale corpului, precum şi reducerea densităţii cerebrale sau afectarea funcţionării cognitive – în special dacă există sensibilitate crescută la recompensă şi desensibilizare faţă de pierdere – şi a fost observată afectarea secreţiei de dopamină, element care apare în dependenţa de substanţe.[384]

În mod evident, aspectele sociale ale consumului de jocuri video trebuie luate în considerare. Duratele crescute de timp petrecute în izolare socială nu sunt benefice pentru nimeni. În plus, majoritatea jocurilor nu reuşesc să-şi provoace jucătorii în ceea ce priveşte dezvoltarea inteligenţei emoţionale.

---

[384] Stilphen, S., Bob Whitehead (f.d.). Preluat la 21 aprilie 2014 de la DP Interviews, Digital Press: http://www.digitalpress.com/library/interviews/interview_bob_Whitehead.html.

Când jocurile video sunt dăunătoare

> *[Statutul actual al industriei jocurilor video] este prea întunecat şi de mâna a doua pentru gustul meu. Industria jocurilor video create pentru calculatoare şi console este prea îngust definită prin prisma mentalităţii unor băieţi de 14 ani şi a tuturor fantasmelor acestora nu foarte onorabile. Aceasta se conduce pe baza lucrurilor care au funcţionat şi se teme de urmările unei dezvoltări în valoare de zece milioane de dolari. Şi-a pierdut coordonatele morale.*
>
> — BOB WHITEHEAD, CREATOR DE JOCURI ŞI PROGRAMATOR[385]

Puţine lucruri pot uni oamenii precum existenţa unui inamic comun. În trecut, un inamic comun putea fi un stat sau un trib vecin, însă inamicul unui jucător din zilele noastre este obligaţia socială: responsabilităţile, managementul timpului, interacţiunile cu oamenii şi asumarea riscurilor din realitate.

Episodul serialului *Futurama,* intitulat „Billy este în camera lui”, prezintă o scenă comună. Nişte rude care sosesc în vizită sunt întâmpinate de mătuşi, unchi şi verişori, pe care nu i-au mai întâlnit de multă vreme. După momentul de îmbrăţişări, sărutări şi schimb de cadouri, fiul adolescent al gazdelor dispare şi nu se mai întoarce niciodată, nici măcar pentru a-şi lua rămas-bun. Rudele întreabă: „Unde este Billy?” Mama lui răspunde printr-o replică devenită un refren al familiei: „În camera lui”. Aceasta este o explicaţie pentru faptul că nu se respectă nişte maniere sociale minimale sau nici măcar ceea ce a fost cândva o obligaţie familială minoră, a ieşi din izolare măcar pentru a spune: „La revedere”, fugind imediat înapoi în carcera destinată jocurilor video. Pentru oricine

---

[385] Kent, S. (2001). The Ultimate History of Video Games: The Story behind the Craze that Touched our Lives and Changed the World. Roseville, CA: Prima Publishing/Random House. pp. 550-551.

valorizează familia şi ritualurile sale, această atitudine este inacceptabilă nu doar din partea lui Billy, ci şi a mamei şi a tatălui, care ar fi trebuit să se impună şi să nu acopere lipsa de politeţe a fiului lor. Într-un fel, pe măsură ce aceste scene devin tot mai răspândite, un asemenea comportament reprezintă una dintre consecinţele utilizării excesive, în izolare, a jocurilor video şi a pornografiei, ceea ce dă naştere la această formă modernă de „oameni ai peşterilor”.

Jocurile video sunt dăunătoare când oamenii le utilizează în mod regulat în izolare pentru perioade lungi. Având în vedere că jocurile pot satisface atât de multe nevoi fizice şi mentale, echilibrul dintre implicarea în lumea virtuală şi în cea reală poate scăpa de sub control. Câţiva bărbaţi maturi şi-au exprimat opiniile în cadrul sondajului nostru – ei au fost pe punctul de a se epuiza, de a-şi sacrifica somnul şi alte angajamente pentru a-şi lua doza zilnică de jocuri video:

> Cred că eu am aparţinut primei generaţii de jucători pe internet şi am devenit dependent de jocurile cu multipli jucători online în reţea, petrecând între 12 şi 16 ore pe zi cu acestea. Astfel, vă voi împărtăşi câteva dintre gândurile mele. Experienţa mea a început cu reţelele incipiente de interconectare, bazate pe linia telefonică (dial-up), care permiteau folosirea unor jocuri simple şi trimiterea mesajelor către alte persoane, iar treptat, am intrat în grupuri de conversaţie pe internet, apoi am început să folosesc jocuri interactive care includeau grupuri de discuţie şi, mai recent, m-am înscris în cadrul unor camere de socializare online (*chat rooms*), unde oamenii îşi pot petrece, practic, toată ziua şi pot întâlni alte persoane pentru a socializa şi a se juca împreună. Această alternativă de petrecere a timpului cu oamenii în mediul virtual este o modalitate mai simplă de gratificare a nevoilor sociale. Consecinţa directă a acestui lucru este afectarea abilităţilor de socializare directă, în special când vine vorba despre persoane noi şi despre femei. Nu avem nimic în comun de discutat. Nimeni nu vrea să ştie despre personajele noastre, despre lucrurile care s-au întâmplat în timpul unei lupte

on-line sau despre cum ne-am amenajat locuinţa virtuală. Astfel, noi rămânem în urma celorlalţi care nu sunt la fel de interesaţi de jocurile video online. Un alt efect advers oribil este slăbirea sănătăţii fizice. Mulţi jucători (când spun jucători, mă refer la cei pe care îi cunosc şi pe care i-am întâlnit) au musculatura din partea superioară a corpului insuficient dezvoltată, au nişte obiceiuri alimentare proaste şi alte probleme de sănătate din cauza timpului îndelungat petrecut în faţa calculatoarelor. Odată ce o persoană devine dependentă de internet, consideră că nu mai are niciun rost să-şi schimbe obiceiurile, deoarece nu obţine niciun fel de satisfacţie făcând acest lucru. Dacă reuşeşte să se îndepărteze de ecranul calculatorului, nu va şti cum să-şi umple timpul pe care, în mod normal, îl petrecea jucându-se. Nu am găsit instrumente disponibile pe internet care să ofere sugestii pentru gestionarea acestui tip de adicţie. Cred că soluţia cea mai bună este prevenţia, iar singurul mod în care o putem face este oferindu-le inspiraţie copiilor.

Sunt un medic cu experienţă de cercetare în domeniul neuroştiinţelor, care a dus o luptă cu propria dependenţă de jocuri video. Am fost un jucător dependent, iar în perioada mea de glorie am investit peste 20 000 de ore în jocurile video într-un interval de nouă ani. Comportamentul meu nechibzuit legat de folosirea jocurilor video m-a transformat într-un monstru care aproape şi-a distrus familia, căsnicia şi cariera. Dacă nu acordăm atenţie acestei dependenţe care se dezvoltă rapid, societatea noastră va suferi şi va apărea o nouă generaţie formată din milioane de oameni lipsiţi de creativitate şi de aptitudini, care trăiesc în lumea fizică.

Jocurile video mai sunt dăunătoare dacă persoana care le foloseşte se desensibilizează faţă de realitate şi de interacţiunile reale cu alte persoane. După câteva atentate şcolare de la sfârşitul anilor ’90, a fost descoperită o înregistrare video care prezenta cele două persoane care au atacat Liceul Columbine vorbind despre asemănările dintre actele lor şi renumitul joc video *Doom.* Două săptămâni mai târziu, o avut loc o audiere în cadrul Senatului Statelor Unite, unde a fost analizată comercializarea violenţei în rândul copiilor. Locotenent-

colonelul în retragere Dave Grossman – fost infanterist în cadrul Armatei Statelor Unite, a predat psihologia în cadrul Academiei Militare West Point şi a scris cartea *On Killing: The Psychological Cost of Learning to Kill in War and Society* (Despre ucidere: costurile psihologice ale faptului că învăţăm să ucidem în război şi în societate) – a fost unul dintre vorbitori, discutând despre faptul că trebuie să existe o legătură între a fi un cetăţean integru şi a avea capacitatea de a lua viaţa altcuiva:

> În al Doilea Război Mondial, ne-am învăţat soldaţii să tragă la ţintă. Ei s-au descurcat bine. Însă am conştientizat că pregătirea noastră era greşită atunci când au ieşit pe câmpul de luptă şi acolo nu era nicio ţintă. Astfel, ei nu au reuşit să transfere lucrurile învăţate la pregătire la întâmplările din realitate.
> După al Doilea Război Mondial, s-au realizat o mulţime de simulări. Prima simulare a presupus ca soldaţii să tragă la ţinte care reprezentau siluete umane. Când aceste ţinte apăreau în faţa soldaţilor, ei erau instruiţi să tragă, apoi au făcut acest lucru instinctiv. În momentul când nişte fiinţe umane reale le-au apărut în faţă, ei au putut transfera informaţiile dobândite în timpul simulării.
> În prezent, folosim simulări mai avansate. Comunitatea celor care aplică legea simulează cu ajutorul unui ecran de televizor de dimensiuni mari, pe care apar nişte fiinţe umane care folosesc o armă identică celor pe care le puteţi vedea în orice joc video, cu deosebirea că în joc mecanismul de siguranţă este oprit. (...) Industria trebuie să se întrebe cum poate comercializa un anumit dispozitiv militarilor şi apoi să ofere acelaşi produs copiilor dumneavoastră, pretinzând că este inofensiv.[386]

Unele jocuri video violente licenţiate pentru militari pot fi nişte dispozitive avansate pentru învăţarea tacticilor de luptă de către soldaţi. Jocul video *Call of Duty: Modern*

---

[386] Parkin, S. (22 aprilie 2012). „Don’t Blame Video Games for Anders Behring Breivik’s Massacre.” Preluat la 17 mai 2014 de la Guardian: http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/apr/22/video-games-anders-breivik-massacre.

Warfare 2 s-a dovedit a fi un „simulator” excelent pentru criminalul în serie norvegian care a bombardat clădirile guvernamentale din Oslo şi apoi a continuat, omorând încă 69 de oameni, majoritatea tineri, în cadrul unei tabere de vară de pe insula Utøya în 2011. Ucigaşul a recunoscut că obişnuia să joace *World of Warcraft* pentru a se relaxa. Simon Parkin, un jurnalist specializat în domeniul jocurilor video care scrie pentru ziarul *Guardian*, a argumentat faptul că jocurile video au favorizat manifestarea psihopatiei sale, dar nu au fost cauza acesteia: „fără îndoială că oamenii care au o predispoziţie vor prelua inspiraţia pe care o caută, alimentându-şi astfel nebunia”, susţinând şi faptul că niciun creator nu se poate asigura că opera lui nu este folosită în mod inadecvat.[387] Alţii spun că aceasta este ca şi cum ai pune paie pe foc.

Deşi Asociaţia Americană de Psihologie a confirmat legătura dintre folosirea jocurilor video violente şi creşterea agresivităţii în anul 2015, au existat „dovezi insuficiente (...) pentru a se putea concluziona dacă această legătură contribuie la apariţia actelor penale sau a delincvenţei”[388].

Jaewon Lee susţine următoarele: „Rezultatele studiilor de imagistică cerebrală realizate asupra persoanelor dependente de internet au fost foarte similare cu ale investigaţiilor la care au participat pacienţi diagnosticaţi cu tulburarea de hiperactivitate cu deficit de atenţie (ADHD),

---

[387] APA Review Confirms Link Between Playing Violent Video Games and Aggresion. (13 august 2015). Preluat la 3 septembrie 2015 de la Asociaţia Psihologică Americană: http://www.apa.org/news/press/releases/2015/08/violent-video-games.aspx.

[388] Williamson, L. (1 august 2011). „South Korean clinic treats web addicts.” Accesat şi preluat la 31 mai 2015 de la BBC: http://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-14361420.

precum şi persoane cu alte tipuri de dependenţă – legat de modul în care a fost influenţată funcţionarea creierului”[389]. În mod surprinzător, este suficientă o singură săptămână de utilizare a jocurilor video violente pentru reducerea activităţii creierului din zone responsabile de controlul emoţional.[390] În plus, o metaanaliză a cercetărilor realizate asupra jocurilor video a ajuns la aceeaşi concluzie.[391]

În prezent, mulţi oameni ar fi de acord că jocurile video violente au succes.[392] Copiii care au o predispoziţie spre agresivitate sunt mai atraşi de materialele multimedia violente, însă acestea, la rândul lor, le pot amplifica agresivitatea. Acest lucru poate fi legat de faptul că majoritatea jocurilor video recompensează jucătorii pentru acţiuni violente, care le permit adesea să treacă la următorul nivel al jocului. Există cercetări recente care demonstrează relaţia dintre utilizarea jocurilor video violente şi comportamentul agresiv din viaţa reală; atunci

---

[389] Hotz, R.L. (6 martie 2012). „When Gaming is Good for You”, Wall Street Journal. p. D1.

[390] Anderson, C. (2004). „An Update on the Effects of Playing Violent Video Games”, Journal of Adolescence, 27, 113-122, citat în Sax, L. (2009). Boys Adrift: The Five Factors Driving the Growing Epidemic of Unmotivated Boys and Underachieving Young Men. New York, NY: Basic Books.

[391] Chomik, A. „Top 10: Most Violent Video Games.” (f.d.). Preluat la 31 decembrie 2011 de pe site-ul web AskMen: http://www.askmen.com/top_10/videogame/top-10-most-violent-videogames.html.

[392] Huesmann, L.R. (2006). „The Role of Media Violence in Violent Behavior”, Annual Review of Public Health, 27, 393-415. Preluat de la http://bscw-app1.let.ethz.ch/pub/bscw.cgi/d5907573/HuesmannTaylor-The%20Role%20of%20Media%20Violence %20in%20Violent %20Behavio.pdf.

când au ocazia, atât adulţii, cât şi copiii se comportă mai agresiv după ce folosesc asemenea jocuri. Iar persoanele care au identitatea unor infractori în jocurile video sunt capabile să se angajeze în acţiuni violente în timp ce joacă acele roluri, ceea ce întăreşte comportamentul agresiv[393] şi sentimentul că decesul unui bărbat e mai puţin important decât pierderea unei femei (*male disposability*). Există tot mai multe dovezi ştiinţifice care susţin Efectul Proteus, conform căruia creierele noastre imită, în mod instinctiv, starea altor minţi în momentul interacţiunii cu acestea, chiar dacă ele sunt doar imaginare.[394] Desensibilizarea şi efectul de oglindă, combinate cu proprietăţile adictive ale jocurilor video, pot fi reţeta dezastrului pentru unii consumatori.

Un studiu care a măsurat impactul respingerii sociale asupra narcisismului şi a apariţiei potenţialelor comportamente agresive a arătat că, atunci când oamenii narcisici erau respinşi de către persoanele cu statut similar (sau percepeau faptul că au fost respinşi), ei manifestau agresivitate crescută faţă de alţii după respingere – ceea ce se aseamănă cu tiparele observate în cazul celor care au comis atentate în masă.[395]

---

[393] Carr, N.G. (2012). Superficialii. Efectele internetului asupra creierului uman. Bucureşti: Editura Publica.

[394] Twenge, J.M. şi Campbell, W.K. (2009). The Narcissism Epidemic: Living in the Age of Entitlement. New York, NY: Free Press. pp. 199-200. Vedeţi şi Twenge, J.M. şi Campbell, W.K. (2003). „‘Isn’t it Fun to get the Respect that we’re Going to Deserve?’ Narcissism, Social Rejection, and Aggression”, Personality and Social Psychology Bulletin, 29(2). Preluat la 23 iunie 2014 de la http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15272953.

[395] Von Drehle, D. (19 aprilie 2007). „It’s All About Him”. Preluat la 23 iunie 2014 de la Time:

În urma atentatului de la Universitatea Virginia Tech, jurnalistul David Von Drehle a accentuat foarte bine faptul că egocentrismul extrem al acestui tip de ucigaşi reprezintă „pădurea din aceste poveşti”, în timp ce toate celelalte elemente – armele, jocurile video, versurile, pornografia – „sunt numai copacii. (...) Doar un narcisic ar putea decide să-şi demonstreze alienarea prin sângele unor străini”[396]. Oricum, pe măsură ce o persoană narcisică petrece mai mult timp în singurătate printre acei „copaci”, cu atât se adânceşte mai mult în gândurile sale legate doar de propria persoană şi crede tot mai mult că acţiunile sale sunt justificate.

Într-un discurs de la Institutul de Psihiatrie din cadrul Universităţii Pittsburgh din 1982, fostul ministru al Sănătăţii din Statele Unite, C. Everett Koop, a avertizat că jocurile video pot dăuna sănătăţii tinerilor: „Tot mai mulţi oameni încep să înţeleagă efectele adverse ale jocurilor video asupra sănătăţii mentale şi a celei fizice. (...) Nu există nimic constructiv legat de jocuri. (...) Totul se rezumă numai la exterminare, omor, distrugere”[397]. Aceasta se întâmpla în urmă cu 30 de ani, pe vremea când *Dig Dug* şi *Ms. Pac-Man* – un joc bidimensional în care jucătorul câştiga puncte dacă mânca nişte granule şi evita monştrii dintr-un labirint – erau două dintre cele mai bine cotate jocuri-arcade.

---

http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,1612688,00.html.

[396] (10 noiembrie 1982). „Video Game Warning From Surgeon General”, San Francisco Chronicle, p. 7.

[397] Kent, S. (2001). The Ultimate History of Video Games: The Story behind the Craze that Touched our Lives and Changed the World. Roseville, CA: Prima Publishing/Random House. pp. 4-6, 116, 166.

Steven L. Kent, autorul cărţii *The Ultimate History of Video Games* (Istoria jocurilor video), susţine că jocurile mecanice *pinball* (cu bile), precursoarele jocurilor video, au început să adopte ideea taloanelor plătite – combinarea jocurilor cu pariurile – în anii ’30. Politicienii s-au grăbit să interzică orice tipuri de jocuri *pinball;* această interdicţie a durat câteva decenii, până când susţinătorii jocurilor *pinball* au putut demonstra că acestea implicau mai mult competenţa decât norocul, reuşind să legitimeze industria. Apropiindu-se mai mult de *joystick*-ul de acum şi de butoanele unei telecomenzi, manetele cu arcuri (*flipper)* inventate de inginerul Harry Mabs în 1947 i-au permis utilizatorului să interacţioneze mai mult cu jocul şi să-şi dezvolte noi deprinderi.

Trei decenii mai târziu, jocurile video arcade au fost noua tendinţă a vremii, iar profiturile pe baza acestor dispozitive depindeau de un consumator al cărui timp de joc era mai scurt de două minute. De aceea companiile au fost nevoite să creeze jocuri cu proprietăţi grafice captivante, scenarii originale şi obiective simple. Ceva uşor de învăţat, dar în care să ajungi greu să excelezi, pe care oamenii să-şi dorească să-l joace iar şi iar, odată ce au început.[398] Reţeta a fost eficientă. La sfârşitul anilor ’70, atât de mulţi oameni foloseau jocul *Space Invaders* în Japonia, încât s-a declanşat o criză naţională de monede, iar oamenii se îngrămădeau pe lângă utilizatorii care reuşeau să avanseze în orice joc era foarte popular.[399] În plus, intrau

[398] Teorema lui Bushnell sau Legea lui Nolan se referă la un aforism al creatorului de jocuri şi al fondatorului companiei Atari, Nolan Bushnell, cu privire la crearea jocurilor video: „Toate jocurile bune sunt uşor de învăţat, dar greu de stăpânit. Ar trebui să recompenseze primul sfert dintre jucători şi pe cei care ating poziţia o sută”. (N.a.)

[399] Dretzin, R. (regizor) (2010). Digital Nation: Life on the Virtual Frontier [documentar]. Statele Unite: PBS Films.

în discuţie şi prestigiul şi satisfacţia personală care însoţeau obţinerea unui scor ridicat.

După încă 30 de ani, ajungem la jocurile video de astăzi, pentru care se recrutează talente de top – de la creatori până la compozitori câştigători ai Premiilor *Grammy* –, iar produsele lor arată la fel de bine sau, poate, chiar mai bine ca filmele costisitoare de la Hollywood. Cele mai populare teme din filme şi din jocuri, care îi atrag pe tineri, sunt legate de maşini, sporturi şi lupte, iar în jocurile video, consumatorul dobândeşte controlul absolut. În cazul în care regulile jocului nu sunt pe gustul lor, ei pot folosi nişte trucuri (precum codurile secrete care le conferă jucătorilor anumite avantaje nemeritate) pentru a acţiona dincolo de nivelul competenţei lor în cadrul jocului şi pentru a exercita şi mai mult control asupra acestuia.

Jocurile în reţea cum ar fi *World of Warcraft* sunt create astfel încât să aibă o continuitate prin recompensarea evoluţiei personajelor, iar pe măsură ce jucătorii obţin mai multe arme şi competenţe, aceştia dobândesc şi un statut social superior, iar jocul devine şi mai satisfăcător. A şti că există aceste lumi infinite, în care realizările pot fi oricând revăzute sau reluate exact din momentul în care jocul a fost întrerupt, conferă un anumit grad de confort. Totuşi, când aceste lumi iluzorii înlocuiesc realitatea, confortul se poate transforma în dependenţă.

Noile tehnologii cuceresc armata

După cum a menţionat fostul locotenent-colonel Grossman, jocurile video violente au din ce în ce mai multe aplicaţii practice. De exemplu, jocurile video violente realiste care rulează într-un cadru asemănător câmpului de luptă sunt folosite pentru tratarea veteranilor care suferă de tulburare de stres posttraumatic. În plus,

aplicaţii tehnologice asemănătoare jocurilor video sunt integrate în cadrul operaţiunilor militare. P.W. Singer, autorul cărţii *Wired for War* (Conectaţi pentru luptă), împărtăşeşte câteva dintre observaţiile sale:

> Tehnologia este împachetată în povestea războiului. Putem să ne uităm la toate lucrurile din jurul nostru, la orice începând de la internet până la motoarele cu reacţie; toate acestea dovedesc că mediul militar a impulsionat tehnologia. Iar tehnologia deschide noi frontiere, noi direcţii spre care ne putem îndrepta, însă, în acelaşi timp, aceasta generează noi dileme, noi întrebări la care trebuie să răspundem... A merge la luptă însemna a merge într-un loc care presupunea riscul să nu te mai întorci niciodată acasă sau să nu îţi mai vezi familia niciodată. Acum, comparaţi această experienţă şi cea a pilotului unui avion teleghidat din jocul *Predator*. Staţi în faţa ecranului unui calculator, bombardaţi cu rachete trupele inamice şi îi ucideţi pe combatanţii acestora. Cu toate acestea, până la urmă, vă urcaţi înapoi în maşină, iar 20 de minute mai târziu, vă aflaţi la cină alături de copiii dumneavoastră şi discutaţi despre temele lor.[400]

Singer face aluzie la nişte întrebări importante. Ce impact are identificarea cu un personaj violent sau faptul că ne expunem la nişte acţiuni de violenţă directă, care se pot petrece cu adevărat în lume, asupra modului în care ne privim unii pe alţii şi asupra comportamentului nostru din realitate? Este posibil ca jocurile video să-i desensibilizeze pe utilizatori nu doar faţă de sentimentele celorlalţi, ci şi faţă de propriile lor trăiri?

Rye Barcott, autorul cărţii *It Happened on the Way to War* (S-a întâmplat în drum spre război), ne-a spus că în batalionul Marine din Irak din 2005, în perioada unor intense schimburi de focuri, de îndată ce ajungeau în barăcile lor, tinerii soldaţi se grăbeau să folosească nişte jocuri video violente toată noaptea, mergând înapoi pe

---

[400] Barcott, R., comunicare personală, 26 ianuarie 2012.

câmpul de luptă în ziua următoare precum nişte „zombie epuizaţi”, iar acest tipar era comun pentru mulţi dintre ei.

„Jocurile video nu vor înlocui niciodată realitatea”, afirmă locotenent-colonelul Armatei Statelor Unite, Larry F. Dillard Jr.[401] Cu toate acestea, nu poţi să ştii niciodată.

În cunoscutul roman ştiinţifico-fantastic pentru copii, *Jocul lui Ender*[402]*,* scris de Orson Scott Card, personajul principal, Ender, se înscrie la Şcoala de Luptă, obţinând, în cele din urmă, o performanţă de top datorită inteligenţei şi isteţimii sale. Sesiunile de practică ale lui Ender, în cadrul cărora el conduce nişte nave spaţiale într-un simulator de luptă tridimensional alături de colegii săi, escaladează treptat într-o serie de bătălii împotriva unor inamici extratereştri numiţi Gândaci. Ender este epuizat şi se confruntă cu nişte coşmaruri oribile care îl bântuie şi în timpul zilei. În cadrul „examenului final”, echipajul lui Ender este depăşit numeric de locuitorii unei mici planete din apropiere, raportul fiind de aproape o mie la unu. Ender decide să folosească o armă mortală pentru distrugerea planetei în sine, anihilând toate navele din orbită. El se aşteaptă ca acţiunile sale necruţătoare să îi atragă exmatricularea din şcoală. În schimb, acesta află că, în toate luptele pe care le-a dus, au fost implicate nişte flote reale şi acţiunile sale au încheiat cu succes războiul cu extratereştrii.[403]

Există câteva întrebări importante care ne vin în minte, precum: ar fi reuşit Ender să-i ucidă pe Gândaci dacă ar fi ştiut că nu era un simplu joc? Dacă retragerea din acţiunea propriu-zisă, din realitate, îmbunătăţeşte

---

[401] Dretzin, R. (regizor) (2010). Digital Nation: Life on the Virtual Frontier [documentar]. Statele Unite: PBS Films.

[402] Ediţia în limba română: Editura Nemira, 2013.

[403] Card, O.S. (2013). Jocul lui Ender. Bucureşti: Editura Nemira.

eficienţa şi sporeşte curajul soldaţilor, de ce nu apelează mediul militar la asemenea strategii?

Ca să nu mai spunem despre cât de obsedaţi sunt tinerii, în special băieţii, de jocurile video. Noah Shachtman, redactor colaborator la revista *Wired*, a spus că mediul militar înţelege necesitatea de a se adapta tineretului de astăzi, obsedat de lumea digitală, pentru recrutarea soldaţilor de care va fi nevoie în secolul următor.[404] Însă oare vor înţelege tinerii de astăzi, care folosesc tehnologia indirectă pentru executarea ordinelor, impactul pe care îl au acţiunile lor?

Este posibil ca militarii care utilizează tehnologia în prezent să aibă şi experienţa situaţiilor de luptă din realitate, iar faptul că poartă uniforme în timp ce lucrează le reaminteşte constant că butonul pe care îl apasă din locul unde se află poate avea consecinţe reale asupra altor locuri din cealaltă parte a planetei. Cu toate acestea, ar trebui să fim conştienţi de faptul că există copii care se dezvoltă utilizând o formă de divertisment digital plin de scene violente, în care se simt implicaţi, deşi nu participă fizic la ele. Probabil că aceşti copii, care îşi petrec prea mult timp „printre copaci”, nu vor avea aceeaşi capacitate de a empatiza cu alţi oameni şi de aceea este posibil să facă nişte alegeri mai puţin umanitare; în special pe măsură ce tehnologia dronelor se prezintă ca o extindere care poate fi fatală a tehnologiei jocurilor video în lumea reală.

---

[404] Digital Nation: Life on the Virtual Frontier, op. cit.

12

Strugurii acri: Sentimentul de îndreptăţire şi realitatea

O vulpe înfometată a văzut nişte ciorchini superbi de struguri care atârnau provocator de spalierul înalt al unei viţe-de-vie şi a tot încercat să sară cât de sus putea pentru a-i apuca. Însă totul a fost în zadar, nu a reuşit să ajungă la ei. Aşadar, vulpea s-a resemnat şi s-a îndepărtat, remarcând, cu o atitudine demnă şi indiferentă: „Am crezut că aceşti struguri merită efortul meu, dar îmi dau seama că sunt prea acri”.

— ESOP, FABULA „VULPEA ŞI STRUGURII”

În situaţii stresante, mulţi dintre noi interpretăm lucrurile într-un mod care să ne protejeze imaginea de sine. Mesajul principal al fabulei „Vulpea şi strugurii” nu se referă la faptul că vulpea nu a reuşit să ajungă la struguri, ci la reacţia ei faţă de acest eşec. Aceasta îşi păstrează mândria, autoamăgindu-se. „În aceasta constă farmecul acestei poveşti”, spune D.L. Ashliman, profesor emerit în cadrul Universităţii Pittsburgh. „Fiecare cititor în parte poate interpreta autoamăgirea vulpii în funcţie de propriile aşteptări şi nevoi. Putem critica vulpea pentru lipsa de onestitate şi inconsecvenţa ei sau o putem felicita pentru pragmatismul şi imaginea ei de sine pozitivă.”[405] Reacţia vulpii a conservat integritatea imaginii sale de sine.

Psihologul social Claude Steele de la Universitatea Stanford a fost primul care a descris, în 1988, teoria

[405] Ashliman, D.L. (2003). Aesop’s Fables. New York: Barnes & Noble Books. p. Introduction.

afirmării de sine. Studenţii săi, psihologii David Sherman şi Geoffrey Cohen, au descris impactul puternic pe care aceasta l-a avut asupra cercetărilor pe care ei înşişi le-au derulat, după aproape două decenii:

> [Teoria] susţine că obiectivul principal al sistemului sinelui este protejarea unei imagini de integritate a persoanei, a adecvării sale morale şi adaptative. Când această imagine de integritate a sinelui este ameninţată, oamenii reacţionează în aşa fel încât să-şi restabilească valoarea personală. (...) Unul dintre modurile în care poate fi realizat acest lucru este prin intermediul reacţiilor defensive care reduc ameninţarea în mod direct. Însă un alt mod constă în susţinerea unor surse alternative de integritate a sinelui. Prin asigurarea protecţiei integrităţii în raport cu ameninţarea, asemenea „afirmări ale sinelui” le permit oamenilor să gestioneze situaţiile şi informaţiile ameninţătoare cu privire la propria persoană fără a recurge la distorsiuni cognitive menite apărării.[406]

Într-un fel, ei susţin că oamenii pot să reacţioneze negativ la ameninţare prin adoptarea unor mecanisme defensive, dar că o cale mai bună este lupta cu aceasta, pentru afirmarea integrităţii de sine.

Atitudinile tinerilor bărbaţi sunt similare cu a vulpii. Faptul că eul este atât de important în societatea vestică din prezent şi percepţiile noastre iluzorii asupra propriei persoane ne-au făcut să pierdem contactul cu realitatea. Majoritatea oamenilor confundă confortul cu fericirea, preferând familiaritatea în locul adevărului. Cultura noastră, care susţine corectitudinea politică, a înăbuşit orice formă de analiză critică. Deşi stigmatizarea oamenilor prin asocierea unor etichete (de exemplu, „ea suferă de X”, „el a dezvoltat boala Y”) poate fi dăunătoare, tot aceste etichete le permit oamenilor să-şi verbalizeze

---

[406] Sherman, D.K. şi Cohen, G.L. (2006). „The Psychology of Self-defense: Self-affirmation Theory”, Advances in Experimental Psychology (38), 183-242.

problemele şi să evite asumarea responsabilităţii personale pentru autoameliorare. Fuga de realitate nu a pătruns numai în limbajul nostru, ci şi în modul în care înţelegem lucrurile care ne înconjoară, aşa cum a evidenţiat regretatul actor de comedie George Carlin. Oamenii au inventat un „vocabular delicat” pentru a fugi de adevăr, spune el, „hârtia de toaletă a devenit prosop pentru baie... groapa de gunoi s-a transformat în depozitul deşeurilor... parţial înnorat a devenit parţial însorit”[407].

Cultura vestică prezintă o realitate confuză şi nesatisfăcătoare, plină de idealuri distorsionate. În Statele Unite, de exemplu, deşi performanţa medie a elevilor de liceu nu s-a îmbunătăţit în ultimii 30 de ani, notele lor au fost exagerat de mari. În 1976, doar 18 % din elevi au obţinut o medie de nouă sau mai bună, dar în 2006, 33 % au susţinut că au reuşit acest lucru – aceasta înseamnă o creştere echivalentă cu 83 %! În acelaşi timp, în 2006, cu 20 % mai puţini elevi au petrecut 15 ore sau mai multe pe săptămână făcându-şi temele faţă de 1976.[408] Cu alte cuvinte, se susţine iluzia succesului. Sunt recompensaţi pentru mai puţină muncă.

Tinerilor bărbaţi li se spune că pot deveni orice îşi doresc, dar ei nu simt aceasta. Din cauza presiunilor moderne de a te descurca perfect în fiecare domeniu al vieţii – la şcoală, în carieră, în domeniul social şi sexual –, nu îi putem învinui pentru căutarea validării şi a aprobării în alte medii, cum ar fi în pornografie, jocuri video şi chiar în găştile de cartier, ori pentru faptul că trăiesc un sentiment de eliberare dacă sunt diagnosticaţi cu

---

[407] Carlin, G. (1990). „Euphemisms”, din Parental Advisory: Explicit Lyrics [CD]. Tarzana, California: Atlantic/Laugh.

[408] Twenge, J.M. şi Campbell, W.K. (2009). The Narcissism Epidemic: Living in the Age of Entitlement. New York, NY: Free Press. pp. 47, 83.

anxietate sau depresie şi primesc o etichetă pe care o împărtăşesc şi alţi bărbaţi tineri, precum tulburarea de hiperactivitate cu deficit de atenţie (ADHD). Pentru bărbaţii tineri, această înstrăinare dezvoltă nişte reguli şi o imagine de sine care nu se transpune în realitate, oricum.

Psihologul specializat în dezvoltare Erik Erikson a văzut identitatea ca pe o combinaţie între eul care se confruntă cu lumea exterioară şi partea inconştientă a minţii. El credea că un sentiment stabil al sinelui putea fi atins prin existenţa unui echilibru între cele două. Adolescenţa, a spus Erikson, este cea mai importantă perioadă din dezvoltare[409], ceea ce ne face să ne întrebăm cât de stabile sunt identităţile adolescenţilor dacă ei le dobândesc mai mult din nişte imitaţii ale lumii reale decât din încercările şi greutăţile vieţii de zi cu zi din realitate. Asumpţia că stima de sine crescută se transformă în mod automat în succesul din viaţa reală este complet neadevărată, iar dacă un tânăr îşi va găsi refugiul într-o lume paralelă şi îşi va petrece majoritatea timpului în spatele unui ecran/unei găşti/unei etichete – ceea ce poate acţiona, în principiu, ca o mască sau ca un amortizor, separându-l de majoritatea socială –, el se va lovi, până la urmă, de solicitările şi responsabilităţile realităţii, ceea ce ar putea foarte bine să declanşeze o criză de identitate severă.

Poetul şi filosoful Robert Bly şi analista Marion Woodman denumesc această confruntare „Marea dezamăgire”. Leonard Sax spune că tinerii din cultura noastră nu sunt pregătiţi pentru momentul în care conştientizează că nu vor deveni cineva:

> Condiţia spirituală a copilului înainte de debutul pubertăţii este caracterizată de sentimentul că „urmează să se întâmple ceva

[409] Erikson, E.H. (1994). Identity: Youth and Crisis. New York, NY: W.W. Norton & Company.

> extraordinar”. Apoi, la ceva timp după debutul pubertăţii, pe măsură ce traversează adolescenţa, tânărul se loveşte de conştientizarea că acel lucru extraordinar nu se va întâmpla. Acesta este momentul Marii Dezamăgiri. În cultura noastră, acest moment este adesea amânat până în perioada adultă emergentă, atunci când persoana în vârstă de 20 şi ceva de ani conştientizează, în sfârşit, că nu urmează să concureze la Jocurile Olimpice, că nu va fi următorul câştigător al concursului *American Idol* sau o vedetă de cinema.[410]

Sax susţine că adolescenţa este perioada în care copiii ar trebui să îşi descopere propriile abilităţi şi limite. Într-o lume care cuprinde o populaţie atât de extinsă, precum a noastră, majoritatea dintre noi trebuie să acceptăm ideea că nu suntem mai speciali decât altcineva. A fi un adult matur înseamnă recunoaşterea faptului că nu vei fi o persoană faimoasă sau care apare pe coperţile unor reviste populare. Această pregătire slabă a tinerilor pentru această conştientizare duce la o tranziţie abruptă spre maturitatea completă. Utilizarea jocurilor video în mod regulat poate transforma jucătorul în stăpânul universului, iar aceasta este singura satisfacţie de care au nevoie mulţi tineri.

Tinerii care utilizează excesiv jocurile video evită adesea orice le subminează mijloacele prin care pot obţine validare, fiindcă acest lucru este foarte înrădăcinat în identitatea lor. De aceea este cu atât mai ameninţător când activităţile lor sunt puse sub semnul întrebării, deoarece ei o percep ca pe o critică la adresa persoanei lor ca întreg. Acţiunile virtuale devin echivalente cu eul lor.

---

[410] Sax, L. (2010). Girls on the Edge: The Four Factors Driving the New Crisis for Girls. New York: Basic Books. pp. 189-90; Bly, R. şi Woodman, M. (1998). The Maiden King. New York: Henry Holt & Co. p. 20. Vedeţi şi sursa principală a acestei idei: Pearce, J.C. (1992). Evolution’s End: Claiming the Potential of Our Intelligence. New York: HarperCollins. p. 190.

Distragerea şi imersia în spaţiul lor virtual preferat este ca un scut de protecţie pentru ei, care îndepărtează tot ce nu se potriveşte cu eul lor.

Adevărul este că fiecare dintre noi am început să facem acest lucru într-o anumită măsură – aproape toţi oamenii au o identitate virtuală care le conferă validare. Având în vedere că ritmul vieţii devine tot mai alert, lucrurile noi devin imediat familiare, apoi se învechesc şi îşi pierd utilitatea. Din ce în ce mai mult, oamenii din cultura vestică iau tehnologia ca pe un dat şi se simt îndreptăţiţi să se distreze şi să obţină recompense instantaneu. După cum se plângea actorul de comedie Louis C.K. în timpul emisiunii *Late Night with Conan O'Brien*: „Totul este minunat chiar acum şi nimeni nu este fericit”[411].

În prezent, literalmente totul se rezumă la propria persoană. În urma unei analize care a inclus peste 750 000 de cărţi publicate între 1960 şi 2008, Jean Twenge şi colegii săi au arătat că folosirea pronumelor la persoana întâi plural („noi” sau „nouă”) a scăzut cu 10 %, în timp ce, în acelaşi interval de timp, folosirea pronumelor la persoana întâi singular („eu” sau „mie”) a crescut cu 42 %, iar pronumele la persoana a doua („tu/voi” sau „ţie/vouă”) au fost întrebuinţate de patru ori mai mult.[412] Este uşor să ne pierdem interesul şi să desconsiderăm

---

[411] Yahr, E. (5 mai 2014). „Five Times Louis C.K. got Really Philosophical on Late-night Talk Shows.” Preluat la 23 mai 2014 de la Washington Post: http://www.washingtonpost.com/blogs/style-blog/wp/2014/05/05/five-times-louis-c-k-got-reallyphilosophical-on-late-night-talk-shows/.

[412] Twenge, J.M., Campbell, W.K. şi Gentile, B. (2012). „Changes in Pronoun Use in American Books and the Rise of Individualism, 1960-2008”, Journal of Cross-Cultural Psychology, 44(3), 406. Preluat la 12 iunie 2014 de la http://web.natur.cuni.cz/~houdek3/papers/Twenge%20et%20al%202013.pdf.

orice nu este în acord cu nevoile sau credinţele noastre personale sau nu ne mulţumeşte destul de repede. În plus, mai este ceva, un sentiment inconfortabil care ne macină şi însoţeşte fiecare moment în care nu suntem ocupaţi cu un dispozitiv extern. Nu este întocmai precum singurătatea. Este mai mult ca o mâncărime de care nu putem scăpa. Ştim că ne putem opri şi să stăm, pur şi simplu, în linişte, dacă ne dorim acest lucru, ori să rezolvăm vreo problemă care s-a ivit, dar nu ne-am deranja să o scoatem la capăt, nu am fi dispuşi să depunem efortul necesar pentru a aplica soluţia. Aşadar, dispreţuim sau ne plângem de orice ne cauzează acest sentiment chinuitor. La această situaţie se face în mod obişnuit referire prin „problemele lumii moderne”.

Unul dintre motivele pentru care este posibil ca băieţii să se simtă îndreptăţiţi la diverse lucruri în prezent este faptul că foarte puţini dintre ei participă cu adevărat la procesul de a obţine sau de a întreţine lucrurile pe care le consideră un dat. În trecut, doar tinerii domni înstăriţi aveau privilegiul să nu ştie ce este în spatele caroseriei maşinii lor, dar acum aproape niciun tânăr nu ştie. Pur şi simplu, ei îşi duc maşina la un service auto, unde problemele sale pot fi identificate electronic şi rezolvate cu ajutorul unor instrumente specializate. Procesul prin care ei înşişi încearcă să îmbunătăţească starea vehiculului şi să îl întreţină nu mai există. Majoritatea tinerilor proprietari de maşini nici măcar nu ştiu unde este localizată bateria, până când maşina lor nu mai porneşte, iar ei îşi dau seama că nu ştiu să o resusciteze.

La fel cum este nevoie de umanizarea unei persoane pentru ca aceasta să-şi dezvolte empatia, pentru a aprecia pe deplin orice lucru de care avem parte este nevoie de conştientizarea eforturilor şi a resurselor investite în realizarea acestuia. Dacă un bărbat a primit constant

lucruri când era mic, fără să i se impună nişte condiţii legate de folosirea acestora sau nişte responsabilităţi pe măsura utilizării lor în perioada adolescenţei, acesta nu învaţă să le aprecieze sau să fie mândru de realizarea lor, ci numai de faptul că le deţine. Învaţă să aştepte totul de la ceilalţi şi să îi manipuleze pentru a obţine lucrurile de care el consideră că are nevoie. În zilele noastre, puţini băieţi mai cunosc sentimentul preţuirii eforturilor. Ei au pierdut conexiunea cu realitatea fizică din jurul lor. În acelaşi timp, ei au dezvoltat credinţa că orice slujbă din clasa muncitoare este sub demnitatea lor, indiferent dacă este calificată sau necalificată ori chiar dacă este mai bine plătită decât unele slujbe din industriile înaltei societăţi, cum ar fi munca unui instalator sau a unui electrician.

În 1969, formaţia Rolling Stones interpreta piesa „You Can’t Always Get What You Want” (Nu poţi obţine întotdeauna ceea ce îţi doreşti), dar ascultătorii erau asiguraţi că orice persoană poate dobândi ceea ce are nevoie, dacă depune suficient efort pentru aceasta. Melodia s-a bucurat de succes. Astăzi, un asemenea cântec nu ar mai putea fi compus. Cine munceşte din greu pare că nu ştie cum să manipuleze sistemul – un ratat –, iar băieţii nu mai au răbdarea sau dorinţa de a învăţa cum să pună bazele succesului şi nici nu mai sunt tentaţi să se expună la ceea ce ei percep drept ridicol în caz că nu reuşesc ceea ce îşi propun.

Un studiu din 2013, care face parte din seria unor sondaje realizate anual în cadrul Universităţii California din Los Angeles (UCLA), incluzând elevi din primul an de liceu din Statele Unite, a arătat că, deşi proaspeţii elevi au considerat că sunt cooperativi şi toleranţi faţă de cei care au nişte credinţe diferite de ale lor, aceştia au mărturisit

că nu sunt foarte deschişi când vine vorba despre provocarea propriilor credinţe.[413]

În mod similar, într-un sondaj al Institutului de Etică Josephson care a investigat atitudinile morale ale tinerilor, 45 % din băieţi (versus 28 % din fete) şi-au exprimat „acordul” sau chiar „acordul puternic” faţă de propoziţia „o persoană trebuie să mintă sau să trişeze uneori pentru a reuşi”, iar de două ori mai mulţi băieţi decât fete au avut aceleaşi păreri cu privire la ideea că „[un lucru imoral] nu mai este considerat înşelăciune dacă toată lumea îl face”[414]. Opriţi-vă pentru o clipă şi repetaţi-vă această frază. Orice activitate consensuală poate fi acceptabilă, chiar dacă este imorală sau lipsită de etică. Această atitudine este primul pas prin care oamenii buni pot ajunge să îşi justifice acţiunile greşite doar cu argumentul că şi alte persoane fac acelaşi lucru.

De ce să mai cumperi o vacă dacă poţi avea lapte gratis?

Mara Hvinstendahl, autoarea cărţii *Unnatural Selection* (Selecţia nenaturală), susţine că ideea existenţei unui

---

[413] Eagan, K., Lozano, J.B., Hurtado, S. şi Case, M.H., The American Freshman: National Norms Fall 2013 (martie 2014). Preluat la 11 iunie 2014 de la Institutul de Cercetare pentru Educaţie Superioară, Programul de Cercetare Instituţională Cooperativă, Universitatea California, Los Angeles: http://www.heri.ucla.edu/briefs/TheAmericanFreshman2013-Brief.pdf. p. 4.

[414] „2012 Report Card on the Ethics of American Youth.” (20 noiembrie 2012). Preluat la 5 iunie 2014 de la Character Counts: http://charactercounts.org/pdf/reportcard/2012/ReportCard-2012DataTables-HonestyIntegrityCheating.pdf. pp. 12,18.

număr mai mic de băieţi decât de fete în lume este un mit. Femeile au probabilitatea de a trăi mai mult decât bărbaţii, dar la naştere raportul dintre genuri este de 105 băieţi născuţi la 100 de fete.[415] De ce există, la început, mai mulţi bărbaţi, iar la sfârşit, rămân mai multe femei?

Roy Baumeister, psiholog social şi autorul cărţii *Is There Anything Good About Men?* (Există ceva bun la bărbaţi?), oferă o explicaţie provocatoare. De-a lungul istoriei, spune el, probabilitatea ca o femeie să se reproducă a fost destul de ridicată. Acest lucru s-a datorat faptului că exista mereu o şansă ca un bărbat să intre în joc la un moment dat şi să ofere sex, dacă femeia era prudentă şi nu ieşea cu nimic în evidenţă (aşa cum făceau majoritatea femeilor). Femeile nu erau nevoite să se aventureze în ape necunoscute sau să exploreze teritorii noi – unde pericolul morţii era destul de mare – cu scopul de a găsi parteneri pentru reproducere. Strămoaşele noastre au mers la sigur, cu alte cuvinte.

Pe de altă parte, a fost nevoie ca bărbaţii să adopte o abordare diferită pentru a-şi securiza partenera. Majoritatea bărbaţilor care au trăit în trecutul îndepărtat nu mai au descendenţi în viaţă acum, iar şansele ca un bărbat care a acţionat cu prudenţă şi nu a ieşit cu nimic în evidenţă să aibă descendenţi în viaţă sunt extrem de mici. Dacă bărbaţii doreau să aibă moştenitori, trebuia ca ei să aibă resurse, să fie creativi, să-şi asume riscuri şi să exploreze noi posibilităţi. Baumeister susţine:

> Ceea ce pare că a funcţionat cel mai bine pentru dezvoltarea culturilor a fost debutul unor competiţii între bărbaţi, care concurau pentru dobândirea respectului şi a altor recompense care ajung să fie foarte inegal distribuite. Bărbaţii erau nevoiţi

[415] Hvistendahl, M. (2011). Unnatural Selection Choosing Boys Over Girls, and the Consequences of a World Full of Men. New York, NY: PublicAffairs. p. XIII.

să demonstreze că pot produce lucruri pe care societatea le valorizează. Ei erau nevoiţi să-şi învingă rivalii şi inamicii din alte culturi, acesta fiind, probabil, motivul pentru care ei nu erau atât de plăcuţi precum femeile.
Principiul după care cultura foloseşte bărbaţii are la bază nesiguranţa socială. Aceasta există, de fapt, la nivel social, existenţial şi biologic. Pericolul eşecului în a fi suficient de bun pentru a obţine acceptarea şi respectul celorlalţi sau chiar pentru a avea urmaşi defineşte rolul bărbatului.
Nesiguranţa socială fundamentală este un factor de stres pentru bărbaţi şi nu este surprinzător că mulţi dintre ei o iau razna şi se implică în acţiuni malefice sau eroice, ori mor mai devreme decât femeile. Totuşi, această nesiguranţă este utilă şi productivă pentru cultură, pentru sistem.[416]

Baumeister atrage atenţia asupra cercetărilor biologului Jason Wilder, care, prin prelevarea probelor genetice de la variate populaţii din prezent, a descoperit că strămoşii umanităţii au fost în proporţie de aproximativ 67 % femei şi 33 % bărbaţi, ceea ce indică faptul că unii bărbaţi au reuşit să aibă copii cu mai multe femei, dar şi faptul că majoritatea bărbaţilor nu au putut avea copii deloc.[417] Exemple ale acestei distribuţii inegale pot fi dovezile genetice recente ale faptului că descendenţii cuceritorului

---

[416] Tierney, J. (20 august 2007). „Is There Anything Good About Men? And Other Tricky Questions.” Preluat la 16 iunie 2014 de la New York Times: http://tierneylab.blogs.nytimes.com/2007/08/20/is-there-anything-good-about-men-and-other-tricky-questions/?_php=true&_type=blogs&_r=0.

[417] Baumeister, R. (2010). Is There Anything Good About Men? How Cultures Flourish by Exploiting Men. New York, NY: Oxford University Press. p. 63. Vedeţi şi Wilder, J.A., Mobasher, Z. şi Hammer, M.F. (2004). „Generic Evidence for Unequal Effective Population Sizes for Human Females and Males”, Molecular Biology and Evolution, 21(11). Preluat la 16 iunie 2014 de la http://mbe.oxfordjournals.org/content/21/11/2047.full.pdf+html.

de origine mongolă din secolul al XIII-lea, Ginghis Han, ai cărui fii au avut nişte haremuri extinse, pot constitui 8 % din bărbaţii care trăiesc astăzi pe teritoriul fostului Imperiu Mongol.[418]

Din punct de vedere istoric, de cele mai multe ori, perpetuarea materialului genetic al unui bărbat l-a motivat să-şi asume riscuri. De cealaltă parte a acestei motivaţii este lenea bărbatului, care apare atunci când acesta are parte de oportunităţi sexuale din abundenţă. În general, atâta timp cât bărbaţii au acces facil la nişte femei atrăgătoare, ei nu mai simt nevoia să investească energie, timp sau bani în plus pentru a obţine atenţie din partea femeilor. Aceasta se poate observa mai ales în campusurile universitare, unde există 1,33 fete la fiecare băiat. Acest dezechilibru se menţine şi mai târziu în viaţă, în căminele de îngrijire, unde femeile sunt mult mai numeroase decât bărbaţii, raportul dintre genuri depăşind adesea două femei la un bărbat.[419] Având în vedere că există tot mai puţini bărbaţi potriviţi pentru a fi parteneri pe termen lung, sentimentul „crizei de bărbaţi” continuă să se perpetueze.

Teoria Guttentag–Secord a fost pentru prima oară prezentată de către Marcia Guttentag şi Paul F. Secord în cartea lor din 1983, *Too Many Women? The Sex Ratio Question* (Prea multe femei? Dilema raportului dintre genuri). Aceştia au sugerat că persoanele aparţinând

---

[418] Maywell, H. (14 februarie 2003). „Genghis Khan a Prolific Lover, DNA Data Implies.” Preluat la 20 noiembrie 2014 de la National Geographic: http://news.nationalgeographic.com/news/2003/02/0214_030214_genghis.html.

[419] Gurwitz, J.H. (2005). „The Age/Gender Interface in Geriatric Pharmacotherapy”, Journal of Women’s Health, 12(1). Preluat la 18 iunie 2014 de la http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15692280.

genului aflat în inferioritate numerică sunt mai puţin dependente de partenerii lor, întrucât există mai multe relaţii disponibile pentru ele. Astfel, au o mai mare „putere diadică” – avantaj – faţă de cei care aparţin genului superior numeric. Din cauza abundenţei femeilor, bărbaţii sunt mai puţin fideli şi dornici să se implice într-o relaţie monogamă. În societăţile cu prea multe femei sau cu prea puţini bărbaţi potriviţi pentru „însurătoare”, se căsătoresc mai puţini oameni, iar pentru cei care o fac, se întâmplă mai târziu în viaţă. Din moment ce bărbaţii au avantajul mai multor partenere disponibile, eforturile femeilor şi rolurile tradiţionale se devalorizează, iar din cauză că aceste femei nu se pot baza pe faptul că partenerii le vor rămâne alături, multe dintre ele aleg să-şi continue educaţia sau să-şi consolideze cariera pentru a se susţine.[420]

În campusurile universitare, numărul relaţiilor romantice a scăzut, în timp ce numărul partidelor ocazionale de sex a crescut. Am discutat cu nişte studente care ne-au împărtăşit îngrijorările lor:

> Atât bărbaţii, cât şi femeile sunt extrem de ocupaţi în zilele noastre, iar tehnologia a simplificat accesul la o mulţime de oameni şi stabilirea unor aranjamente care funcţionează pentru ei. De exemplu, o prietenă de-ale mele din New York lucrează la o bancă de investiţii de nivel înalt şi are foarte mult succes. Îşi doreşte compania cuiva uneori, dar este, în acelaşi timp, extrem de ocupată. Aşadar, ea „iese” cu un tip pe care îl place trei zile pe săptămână. Acest fenomen este foarte întâlnit în rândul bărbaţilor şi al femeilor de 20 sau 30 şi ceva de ani. Personal, cred că există mai puţine femei care se implică în aceasta (probabil acest lucru are de-a face cu faptul că îşi doresc să întemeieze o familie la un moment dat), dar mulţi bărbaţi consideră că este mai uşor să stabilească nişte relaţii lipsite de angajamente, în care să nu fie nevoiţi să dea prea multe

[420] Bolick, K. (noiembrie 2011). „All the Single Ladies”, revista Atlantic, 124.

explicaţii. Trăim într-o lume în care facem mai uşor schimb de fluide corporale decât de numele de familie. Deşi ai relaţii sexuale cu o persoană, se poate considera că întreci măsura atunci când te interesezi dacă se mai culcă şi cu altcineva. Toate oraşele moderne precum New York, San Francisco şi multe altele le oferă oamenilor opţiunea de a avea un stil de viaţă Peter Pan[421] – bărbaţii heterosexuali, în special, au un avantaj: pot alege întotdeauna partenere mai tinere. Nu exagerez, pur şi simplu, aşa stau lucrurile.
Cred că una dintre cele mai mari provocări este efectul pe care toate acestea îl vor avea asupra dinamicii familiilor. Femeile bine educate, puternice şi de succes din ziua de astăzi nu îşi doresc nişte soţi lamentabili şi leneşi şi majoritatea bărbaţilor nu îşi doresc să se simtă inferiori soţiilor. Oare pot aceste aspecte să ne transforme într-o societate care se bazează mai mult pe indivizi decât pe familii?

„Bărbaţii sunt pe atât de buni pe cât le pretind partenerele lor”, a spus un bărbat în vârstă de 27 de ani pe care l-am intervievat. Această afirmaţie ne-a făcut să reflectăm asupra impactului pe care îl are accesul facil la sex asupra motivaţiei bărbaţilor de a realiza alte lucruri în viaţă. Este oare posibil ca ei să deducă din uşurinţa obţinerii sexului că alte obiective pot fi atinse cu la fel de puţin efort sau planificare? S-ar putea susţine că toate obiectivele noastre sunt alimentate de evoluţie, iar majoritatea eforturilor noastre fac parte doar dintr-un ritual elaborat de reproducere. Însă este posibil ca în trecut, premiul – partenerul sexual (şi propagarea materialului genetic) – să fi fost recompensa pentru faptul că un individ a muncit din greu sau, cel puţin, a elaborat un plan. În prezent, recompensa este, practic, gratuită şi disponibilă înainte de a depune orice fel de efort, aşadar ce mai rămâne de făcut? Este ca şi cum am mânca desertul înainte de cină.

[421] Iresponsabil, lipsit de angajamente. (N.red.)

O tânără pe care Leonard Sax a intervievat-o pentru cartea sa intitulată *Girls on the Edge* (Fetele pe marginea prăpastiei) a spus că, în zilele noastre, toţi băieţii îşi doresc să termine treaba rapid şi să plece, că aceştia habar nu au cum să satisfacă o femeie şi nu îi interesează stabilirea unei legături emoţionale sau dezvoltarea unei relaţii. Sax a accentuat faptul că băieţii şi fetele de acum îşi încep activitatea sexuală mai devreme faţă de generaţia părinţilor, că bărbaţii sunt mai egocentrici şi mai puţin maturi şi că s-a trecut de la obiceiul de a ieşi la întâlniri la cel de a ieşi la agăţat, băieţii simţindu-se mai puţin responsabili să aibă grijă de fete. Influenţa din ce în ce mai puternică a pornografiei s-a evidenţiat în comentariile bărbaţilor. Mulţi au descris cu entuziasm site-urile pe care le accesau şi i-au spus lui Sax că, dacă ar avea de ales între a se masturba la pornografia de pe internet sau a merge la întâlnire cu o fată în realitate, ei ar opta pentru pornografie.[422] Un tânăr care a participat la sondajul nostru asupra studenţilor a susţinut că mulţi dintre prietenii săi au fost dezamăgiţi după ce au avut contacte sexuale cu fete în realitate, pentru că acestea nu arătau la fel de bine ca vedetele porno.

Interesant este că un studiu recent, publicat în *Journal of Sex and Marital Therapy,* a sugerat că atât bărbaţii, cât şi femeile care utilizau pornografia au obţinut scoruri mai înalte la trei chestionare folosite frecvent care măsoară narcisismul, nivelurile mai crescute ale acestei trăsături corelând cu numărul orelor petrecute în faţa materialelor pornografice.[423] Narcisismul este opusul compasiunii,

---

[422] Sax, L. (2010). Girls on the Edge: The Four Factors Driving the New Crisis for Girls. New York: Basic Books. pp. 34-35.

[423] Weiss, R. (10 iulie 2014). „Narcissism, Porn Use, and Addiction.” Preluat la 26 iulie 2014 de la PsychCentral:

pentru că individul nu este dispus să se integreze în comunitatea socială din jurul său şi nu simte deloc responsabilitatea de a face mai bună viaţa altcuiva în afara propriei persoane.

13

Ascensiunea femeilor?

Începând cu anii ’60, veniturile femeilor au crescut cu 44 %, comparativ cu doar 6 % în cazul bărbaţilor. Un studiu din 2010, realizat asupra muncitorilor din mediul urban, necăsătoriţi şi fără copii, cu vârsta cuprinsă între 22 şi 30 de ani, a arătat că femeile câştigau cu 8 % mai mult decât bărbaţii. Proporţia femeilor căsătorite, care au copii şi câştigă mai mult decât soţii lor, a crescut de la 4 % în 1960 la 23 % în 2011. Femeile fără copii, care nu au fost niciodată căsătorite, încasează cu 117 % mai mult decât omologii lor de sex masculin. De asemenea, sunt mai multe femei absolvente de studii superioare decât bărbaţii şi se preconizează că această tendinţă va continua în viitor.[424]

---

http://blogs.psychcentral.com/sex/2014/07/narcissism-porn-use-and-addiction/; vedeţi şi Kasper, T.E., Short, M.B. şi Milam, A.C. (2014). „Narcissism and Internet Pornography Use”, Journal of Sex and Marital Therapy.

[424] Bolick, K. (noiembrie 2011). „All the Single Ladies”, revista Atlantic, 120, 126; Pentru creşterea proporţiei femeilor care câştigă mai mult decât soţii lor de la 4 la 23 %, vedeţi: Wang, W., Parker, K. şi Taylor, P. (29 mai 2013). „Chapter 3: Married Mothers Who Out-Earn Their Husbands.” Preluat la 28 septembrie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2013/05/29/chapter-3-married-

Femeile din Statele Unite au avut beneficii considerabile datorită legislaţiei democratice care le-a oferit mai multe drepturi – cum ar fi legea adoptată de Agenţia Naţională pentru Administrarea Medicamentelor din Statele Unite, care a aprobat utilizarea şi distribuirea contraceptivelor orale la începutul anilor ’60. În plus, acestea au beneficiat în urma articolului cu privire la educaţie din cadrul Legii drepturilor civile din 1972 care asigura egalitatea genurilor în educaţie, determinând instituţiile educaţionale să le ofere mai mult sprijin femeilor în cadrul disciplinelor sportive; în 1973, decizia Roe vs. Wade le-a oferit femeilor dreptul la avorturi sigure şi legale; Legea privind concediile din 1993 le-a permis femeilor să beneficieze de concediu după naşterea copiilor sau pentru alte urgenţe familiale.[425]

Mai mult decât atât, Administraţia Naţională Aeronautică şi Spaţială (NASA) a început să accepte astronauţi de gen feminin în 1976, Sally Ride fiind prima femeie din Statele Unite care a zburat în spaţiu în 1983[426], iar Organizaţia

---

mothers-who-out-earn-their-husbands/; Pentru proporţia femeilor necăsătorite care câştigă cu 117 % mai mult decât omologii lor de sex masculin: Farrell, W. (5 septembrie 2005). Exploiting the Gender Gap. Preluat la 3 septembrie 2015 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2005/09/05/opinion/exploiting-the-gender-gap.html?_r=0.

[425] Rosen, R. (2001). The World Split Open: How the Modern Women’s Movement Changed America. New York, NY: Penguin Books. pp. XXIV-XXV, XXIX, XXXI, XXXIV.

[426] Notă: Sally Ride a fost prima femeie din Statele Unite care a zburat în spaţiu. Valentina Tereshkova, o rusoaică, a fost prima femeie în spaţiu din lume, ieşind pe orbită în 1963. Vedeţi: Valentina Tereshkova (f.d.). Preluat la 27 mai 2014 de la StarChild, Administraţia Naţională Aeronautică şi Spaţială (NASA):

Naţiunilor Unite a lansat campania împotriva violenţei asupra femeilor în 2008[427], ceea ce a crescut conştientizarea publică şi politică asupra prevenirii violenţei în toată lumea; Jocurile Olimpice din 2013, de la Londra, au fost primele în care femeile au concurat la fiecare sport;[428] creşterea conştientizării problemelor care afectează femeile a devenit tot mai puternică pretutindeni în lume.

Ne bucurăm de creşterea statutului, a puterii şi a ariei de abilităţi ale fetelor şi ale femeilor. Încet, dar sigur „plafonul de sticlă”, diferenţa dintre bărbaţi şi femei de pe piaţa muncii, dispare, permiţându-le femeilor talentate să adopte poziţii de conducere în industrie. În prezent, aproape că nu mai există profesii de neatins pentru femeile care îşi doresc să le practice. De asemenea, credem că persoanele care îşi doresc să menţină diferenţele de gen pe piaţa muncii sunt bărbaţi mai în vârstă, care fac parte din generaţiile mai vechi şi se ghidează încă după regulile sistemului „clubului exclusivist”. Atunci când aceştia se vor pensiona, poate că se vor înălţa nişte femei mai capabile în topul industriilor pe care ei le-au condus.

Cu toate acestea, încă mai persistă inegalităţile de gen la nivel de conducere (*leadership gap*). În 2014, doar între 18 şi 20 % din membrii Congresului Statelor Unite – atât ai Senatului, cât şi ai Camerei Reprezentanţilor – au fost

---

http://starchild.gsfc.nasa.gov/docs/StarChild/whos_who_level2/tereshkova.html.

[427] About UNiTE (f.d.). Preluat la 27 mai 2014 de la UNiTE to End Violence Against Women, Statele Unite: http://www.un.org/en/women/endviolence/about.shtml.

[428] FAQs (f.d.). Preluat la 27 mai 2014 de la Olympic.org: http://registration.olympic.org/en/faq/detail/id/135.

femei.[429] Aceasta clasează Statele Unite ale Americii pe locul 90 printre cele 197 de naţiuni ierarhizate în funcţie de numărul reprezentanţilor de gen feminin din Parlament[430], după Sudan, unde Legea Divină (Şaria) a intrat în vigoare, sau China, unde termenul *sheng nu* – „fete bătrâne” – este folosit pentru a le impulsiona pe femeile de carieră să se căsătorească. De asemenea, doar un singur director din cinci aflaţi la conducerea celor 500 de companii americane incluse în indicele bursier *S&P* este de gen feminin.[431]

În ciuda faptului că femeile au venituri mai mari decât bărbaţii la 20 şi ceva de ani, câştigurile bărbaţilor sunt mai ridicate pe termen lung. O statistică derulată pe o perioadă mai îndelungată a arătat că femeile câştigă 77 de cenţi la fiecare dolar pe care îl încasează bărbaţii. Această statistică – ajunsă încă din 2014 la Casa Albă[432] – este amăgitoare, pentru că nu se referă la nişte bărbaţi şi nişte femei care desfăşoară aceeaşi activitate. Statistica celor

---

[429] Current Numbers of Women Officeholders (f.d.). Preluat la 12 mai 2014 de la Centrul pentru Femei şi Politică din Statele Unite: http://www.cawp.rutgers.edu/fast_facts/levels_of_office/Current_Numbers.php.

[430] Proportion of seats held by women in national parliaments (%). (f.d.). Preluat la 3 septembrie 2015 de la The World Bank: http://data.worldbank.org/indicator/SG.GEN.PARL.ZS.

[431] Miller, C.C. (10 martie 2015). Women on Boards: Where the U.S. Ranks. Preluat la 3 septembrie 2015 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2015/03/11/upshot/women-on-boards-where-the-us-ranks.html.

[432] Muñoz, C. (8 aprilie 2014). „Here’s What the President is Doing to Close the Pay Gap.” Preluat la 8 aprilie 2014 de la Buletinul informativ al Casei Albe. Vedeţi şi: www.wh.gov/equalpay.

77 de cenţi nu ia în calcul numărul de ore lucrate, experienţa într-un anumit domeniu sau tipul de carieră; aceasta include doar salariile medii pe care le obţin femeile şi bărbaţii care muncesc cu normă întreagă. În realitate, de două ori mai mulţi bărbaţi faţă de femei muncesc suplimentar.[433] În plus, bărbaţii nu au un concediu la fel de lung ca al femeilor după naşterea unui copil şi există mai mulţi bărbaţi care urmează cariere în care salariile sunt mai mari, precum domeniile inginereşti. În esenţă, dacă angajatorii ar putea să facă asemenea diferenţe, oferindu-le femeilor 77 de cenţi în locul unui dolar pe care îl oferă bărbaţilor pentru aceeaşi muncă prestată, ei chiar ar face acest lucru.[434] Trebuie să analizăm şi restul variabilelor care intră în joc.

Avem nevoie de o democraţie a genului?

Aşa cum am menţionat anterior, femeile care nu au copii câştigă mai mult decât omologii lor de gen masculin. Care sunt elementele care le-ar permite mai multor femei să rămână în câmpul muncii şi să aibă venituri echivalente cu ale bărbaţilor sau chiar mai mari? Plata concediului maternal şi paternal, servicii de îngrijire a copilului accesibile, flexibilitatea de a lucra de acasă pentru unele

---

[433] Notă: 16 % din bărbaţi susţin că muncesc foarte multe ore versus 7 % din femei. Vedeţi: United States. Work-Life Balance. (f.d.). Preluat la 4 septembrie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică, Indicele Calităţii Vieţii: http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/united-states/.

[434] (19-24 aprilie 2014). „The Return of the Stay-at-home Mother”, Economist, 411(8883), 24. Vedeţi şi: http://www.economist.com/news/united-states/21600998-after-falling-years-proportion-mums-who-stay-home-rising-return.

sarcini de muncă şi potrivirea programelor şcolare ale copiilor.[435]

În cartea *The World Split Open* (Divizarea lumii), Ruth Rosen, profesor emerit în cadrul Universităţii California, a scris că femeile „se aseamănă şi se diferenţiază de bărbaţi, în acelaşi timp”, iar o societate care nu respectă capacitatea femeii de a da naştere şi de a creşte copii este „evident că încalcă dreptul său de a se integra pe deplin în societate”. Rosen a argumentat că o societate care constrânge femeile să trăiască precum bărbaţii nu este complet democratică. O adevărată „democraţie a genului”, a spus ea, trebuie să onoreze viaţa de familie la fel de mult ca şi viaţa profesională.[436]

Respectarea angajamentului faţă de familie are sens, dar această filosofie se poate aplica atât mamelor, cât şi taţilor. Într-un sondaj recent desfăşurat în cadrul Centrului de Cercetare Pew, mai mulţi bărbaţi au spus că o slujbă cu normă întreagă este ideală pentru ei, dar aproximativ acelaşi număr de bărbaţi şi femei au susţinut că ar prefera să se ocupe de creşterea copiilor mai mult decât să meargă la muncă. Dintre participanţii la sondaj, 56 % din mame şi 50 % din taţi se confruntau cu dificultăţi în privinţa menţinerii echilibrului între responsabilităţile de la muncă şi cele din familie, iar în timp ce 23 % din femei au spus că îşi petrec „prea puţin timp” alături de copiii lor, 46 % din bărbaţi – dublu faţă de mame – îşi doreau să poată petrece mai mult timp alături de copii. Această diferenţă poate explica motivul pentru care, în general, mai multe

[435] (19-24 aprilie 2014). „The Return of the Stay-at-home Mother”, Economist, 411(8883), 24. Vedeţi şi: http://www.economist.com/news/united-states/21600998-after-falling-years-proportion-mums-who-stay-home-rising-return.

[436] Rosen, R. (2001). The World Split Open: How the Modern Women’s Movement Changed America. New York, NY: Penguin Books. p. 78.

femei decât bărbaţi consideră că se descurcă excelent sau că fac o treabă foarte bună ca părinte.[437]

Deşi au mai multă încredere în abilităţile lor parentale, femeile se confruntă în continuare cu o tensiune interioară legată de stabilirea echilibrului între familie şi carieră. În cel mai citit articol al ziarului *Atlantic* de la acel moment,[438] intitulat „De ce femeile nu le pot avea încă pe toate”, Anne-Marie Slaughter, academiciană şi fost Secretar de Stat al Americii, a fost de acord că noţiunea echilibrului dintre muncă şi familie avea nevoie de o schimbare. Ea a scris despre dificultăţile sale de a atinge performanţa dorită în funcţia de înalt demnitar al statului şi de a fi, în acelaşi timp, genul de părinte care îşi dorea să fie, chiar dacă soţul ei era dispus să preia responsabilităţile de părinte în timpul în care ea era la Washington. Ea credea că femeile (şi bărbaţii) le-ar putea avea pe toate, în acelaşi timp, dar că acest lucru nu este posibil în cadrul structurii societăţii şi a economiei vestice actuale. Ea a spus că era timpul ca femeile care ocupă poziţii de conducere puternice să recunoască faptul că „a le avea pe toate” are prea puţin legătură cu ambiţia şi disciplina personale şi că multe femei care muncesc se luptă, pur şi simplu, să-şi câştige existenţa sau să-şi susţină partenerii care nu reuşesc să îşi găsească o slujbă. În plus, costurile unei creşe bune pot fi extrem de mari, iar programul de la şcoală al copiilor şi activităţile acestora pot intra în conflict cu solicitările de la muncă. Pentru dezvoltarea unei societăţi care lucrează cu adevărat în favoarea femeilor,

[437] Parker, K. şi Wang, W. (14 martie 2013). Modern Parenthood. Preluat la 7 iunie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2013/03/14/modern-parenthood-roles-ofmoms-and-dads-converge-as-they-balance-work-and-family/.

[438] Anne-Marie Slaughter (f.d.). Preluat la 27 mai 2014 de la Universitatea Priceton: http://www.priceton.edu/~slaughtr/.

Slaughter recomandă rezolvarea problemei inegalităţilor de gen la nivel de conducere prin alegerea unui preşedinte şi a cincizeci de senatori de gen feminin, astfel încât femeile să-şi poată exercita puterea în aceeaşi măsură precum bărbaţii şi să fie la fel de bine reprezentate în poziţiile juridice şi executive.[439]

Suntem de acord că ar fi bine să avem un număr mai mare de femei în poziţii politice şi de conducere şi că organizaţiile ar putea angaja mai multe femei talentate dacă ar adopta nişte politici în favoarea familiei. Cu toate acestea, din nou, credem că balanţa muncă–familie se poate îmbunătăţi pentru toată lumea doar dacă se susţin drepturile de care beneficiază atât mamele, *cât* şi taţii. Statele Unite sunt singura naţiune dintre ţările înscrise în Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică neavând nicio politică naţională cu privire la plata concediului paternal.[440] Pentru a atinge corectitudinea deplină şi parteneriatul echitabil dintre genuri, trebuie să trecem dincolo de conversaţiile centrate asupra femeilor care adesea izolează bărbaţii şi să începem să avem nişte discuţii focalizate mai degrabă asupra oamenilor, care se străduiesc să implice pe toată lumea. Este mai probabil ca lucrurile pe care le aşteaptă femeile să se întâmple dacă se susţin rolurile bărbaţilor în familie, având în vedere că acest lucru poate ameliora problema echilibrului dintre muncă şi familie, pe care o întâmpină multe femei,

[439] Slaughter, A. (13 iunie 2012). „Why Women Still Can’t Have It All.” Preluat la 23 mai 2014 de la Atlantic: http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2012/07/why-women-still-cant-have-it-all/309020/?single_page=true.

[440] United States. Work-Life Balance. (f.d.). Preluat la 4 septembrie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică, Indicele Calităţii Vieţii: http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/united-states/.

permiţându-le bărbaţilor să se implice mai mult în cadrul familiei şi al comunităţii lor.

În plus, deşi nu este neapărat ceea ce îşi doresc, multe femei descoperă că nu au nevoie de un bărbat în viaţa lor pentru a-şi atinge scopurile personale, sociale şi romantice. Acesta este un sentiment de eliberare pentru multe femei, aşa cum ar trebui să fie. Totuşi, trebuie să fim conştienţi că, pe măsură ce femeile sunt tot mai încrezătoare în sine, acest lucru ar putea afecta negativ şi în egală măsură armonia dintre genuri; pe măsură ce femeile îşi separă tot mai mult obiectivele pe termen lung de bărbaţi, cu atât prăpastia socială dintre genuri se va adânci. Pentru a reduce această prăpastie, este crucial să le permitem bărbaţilor şi problemelor pe care ei le au să pătrundă în discuţiile despre egalitate.

Probleme care se suprapun

Tendinţele negative pe care le-am precizat în Partea întâi nu caracterizează doar comportamentul bărbaţilor. Numărul femeilor supraponderale este, de asemenea, destul de ridicat – rata obezităţii este aproximativ egală cu a bărbaţilor în multe ţări dezvoltate şi adesea chiar mai crescută în ţările mai puţin dezvoltate.[441] Jean Twenge şi W. Keith Campbell au scris în cartea *The Narcissism Epidemic* (Epidemia de narcisism) că trăsăturile de personalitate narcisice au crescut rapid în rândul absolvenţilor de liceu din anii ’80 până în prezent, „schimbarea fiind mai pronunţată în cazul femeilor”. Deşi băieţii obţin în continuare scoruri mari la măsurători ale

[441] Adult Risk Factors: Obesity, Blood Sugar, Blood Pressure Data by Country (2013). Preluat la 30 mai 2014 de la Organizaţia Mondială a Sănătăţii: http://apps.who.int/gho/data/node.main.NCD56?lang=en.

narcisismului, fetele îi prind repede din urmă.[442] Gândiţi-vă numai la propaganda „prinţeselor” care s-a răspândit printre tinere – straniu, aceasta este încurajată de părinţi, care consideră că este un lucru „drăguţ”. Ei nu se gândesc la modul în care filmele precum *Regatul de Gheaţă* sau *Cenuşăreasa* contribuie la apariţia sentimentului de îndreptăţire legat de partea financiară şi romantică pe care fiicele lor îl trăiesc mai târziu în viaţă.

Când vine vorba despre mass-media, deşi băieţii petrec mai mult timp pe internet şi cu jocurile video decât fetele, tinerele şi femeile de vârstă mijlocie îşi petrec cu aproape 11 ore pe lună în plus în faţa televizorului faţă de băieţi.[443] Acest lucru este în acord cu rezultatele cercetărilor asupra nivelului general de nefericire al femeilor şi cu al celor care arată că oamenii nefericiţi se uită mai mult la televizor.

Exact la fel cum prezintă puţine alternative imaginii bărbatului neglijent, mass-media oferă puţine opţiuni în afara imaginii femeii înnebunite după bărbaţi care nu are altceva mai bun de făcut decât să îl seducă pe protagonist. Testul Bechdel este un sistem informal de ierarhizare a filmelor în funcţie de trei criterii simple: pentru a trece testul, un film trebuie să „prezinte cel puţin două femei [numite], care vorbesc între ele, despre ceva legat de un bărbat”[444]. Foarte puţine jocuri video îndeplinesc criteriile

---

[442] Twenge, J.M. şi Campbell, W.K. (2009). The Narcissism Epidemic: Living in the Age of Entitlement. New York, NY: Free Press. pp. 2, 31.

[443] „Gender Divide Reaching Male vs. Female Millenials.” (14 septembrie 2012). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Nielsen: http://www.nielsen.com/us/en/newswire/2012/gender-dividereaching-male-vs-female-millennials.html.

[444] Bechdel Test Movie List (2014). Preluat la 27 mai 2014 de la Testul Bechdel: http://bechdeltest.com.

Testului Bechdel[445] şi doar puţin peste jumătate din filme se încadrează.[446] Testul este imperfect, având în vedere că un film poate să treacă testul şi să includă, în continuare, nişte conţinuturi discriminatorii pe baza genului; totuşi, unele cinematografe şi organizaţii – precum Institutul de Film din Suedia – iau în serios această clasificare şi o folosesc pentru evidenţierea distorsiunilor legate de gen împotriva femeilor.[447]

Fetele sunt mai preocupate de reţelele de socializare şi de telefoanele mobile faţă de băieţi. De exemplu, o femeie de 20 şi ceva de ani ne-a mărturisit că sora ei mai mică, elevă de liceu, petrece ore în şir pentru a-şi aranja părul şi a se machia doar cu scopul de a posta o fotografie de tip autoportret („selfie”) pe pagina ei de *Facebook,* astfel încât prietenii săi să creadă că a ieşit undeva. De fapt, imediat după ce îşi face fotografia, se demachiază şi merge la culcare. În medie, o fată cu vârsta cuprinsă între 14 şi 17 ani trimite 100 de mesaje pe zi sau mai multe – de peste două ori mai multe decât numărul mesajelor pe care le trimit şi le primesc băieţii.[448]

În ciuda faptului că „socializează” din plin, femeile întâmpină adesea dificultăţi legate de exprimarea

---

[445] Agnello, A.J., Keiser, J., Nelson, S., Sanskrit, D. şi Teti, J. (18 iulie 2012). „Something Other than a Man: 15 Games that Pass the Bechdel Test.” Preluat la 27 mai 2014 de la The Gameological Society: http://gameological.com/2012/07/something-other-than-a-man-15-games-that-pass-the-bechdel-test/.

[446] Stats (2014). Preluat la 27 mai 2014 de la Testul Bechdel: http://bechdeltest.com/statistics/.

[447] „Swedish Cinemas Take Aim at Gender Bias with Bechdel Test Rating.” (6 noiembrie 2013). Preluat la 27 mai 2014 de la Guardian: http://www.theguardian.com/world/2013/nov/06/sweedish-cinemas-bechdel-test-films-gender-bias.

sentimentelor autentice pe care le au unele faţă de celelalte şi cu privire la anumite situaţii. În timp ce unii bărbaţi preferă situaţiile sociale intense, femeile preferă schimburile de politeţuri sociale, evitând orice fel de confruntare. Din păcate, generaţiile mai în vârstă de femei au transmis mai departe obiceiul de a nu spune nimic – în mod direct – în momentele în care nu se poate spune ceva „drăguţ”.

Recent, eu (Nikita) am fost martora unei scene foarte comune: una dintre prietenele mele încerca să facă faţă unui schimb delicat de mesaje cu prietena ei cea mai bună. În mod clar, se întâmpla ceva între ele pentru că prietena ei, care aştepta un copil, a planificat o petrecere fără ea şi nu a răspuns tuturor mesajelor ei. Prietena mea a întrebat-o dacă era supărată pe ea. Aceasta a negat, spunând: „Haide să bem o cafea mai târziu”. Prietena mea s-a întors către soţul său, care stătea exact lângă ea şi i-a cerut părerea cu privire la cum ar trebui să reacţioneze. „I-aş spune să nu se mai comporte ca o ticăloasă, apoi am bea ceva împreună şi am merge mai departe.” Dacă bărbaţii îşi spun unul altuia exact ce este în mintea lor, chiar dacă este o insultă, de cele mai multe ori, femeile nu spun nimic şi se distanţează de cealaltă persoană, sperând ca problema să se rezolve de la sine, sau se eschivează până când problema dispare. În general, rezultatul este că femeile întâmpină dificultăţi legate de negocierea soluţiilor pentru problemele personale.

Această atitudine şi aversiune faţă de confruntări influenţează şi celelalte domenii ale vieţii. În continuare, multe tinere se simt inconfortabil să fie directe şi deschise

---

[448] Lenhart, A., Ling, R., Campbell, S. şi Purcell, K. (20 aprilie 2010). Teens and Mobile Phones. Preluat la 7 iunie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewinternet.org/2010/04/20/teens-and-mobile-phones/.

una faţă de cealaltă, pentru că au prea puţină experienţă cu privire la exprimarea şi acceptarea criticilor, chiar dacă intenţia din spatele acestora este bună. Pe de altă parte, modul în care bărbaţii comunică între ei determină dezvoltarea încrederii, deoarece ştiu că prietenii lor sunt sinceri faţă de ei. De asemenea, această atitudine favorizează rezolvarea conflictelor interpersonale şi compromisurile în relaţiile dintre bărbaţi în locul încercării de a împăca pe toată lumea şi de a „menţine liniştea”. În parte, aceasta poate explica de ce, în cadrul unui sondaj recent al companiei *Gallup*, doar un sfert dintre femei ar prefera să lucreze pentru un şef de acelaşi gen, în timp ce 40 % ar prefera un şef de gen masculin (o treime dintre ele nu şi-au exprimat nicio preferinţă).[449]

De ce le este atât de greu femeilor să spună, pur şi simplu, ce gândesc – chiar şi celor mai bune prietene? Pentru că vieţile sociale ale femeilor, în special când ele cresc, depind foarte mult de ceea ce alte femei cred despre ele. Informaţiile despre celelalte sunt considerate un element de putere, iar ele nu se tem numai de faptul că şi-ar putea pierde o prietenă, ci şi de faptul că ar putea fi izolate de restul femeilor din grup, care sunt influenţate de părerea acelei prietene. De asemenea, majoritatea femeilor nu îşi doresc să le rănească pe celelalte, dar, din această cauză, nu verbalizează ceea ce simt cu adevărat, aşadar, indiferent de problema care le deranja, aceasta rămâne nerezolvată cu scopul de a menţine prietenia şi coeziunea socială a grupului. Aşadar, sentimentul izolării sociale există şi în rândul femeilor.

---

[449] Crocker, L. (13 noiembrie 2013). Why Women Don’t Like Lady Bosses. Preluat la 28 septembrie 2014 de la Daily Beast: http://www.thedailybeast.com/witw/articles/2013/11/13/why-do-women-say-don-t-like-working-for-female-bosses.html.

Multe femei moderne, ca şi bărbaţii moderni, se îndepărtează de socializarea, de relaţiile şi de intimitatea cu persoanele de gen opus. În Japonia, 45 % din femei spun că nu sunt interesate deloc de sex şi până la 90 % din tinere consideră că a rămâne celibatare este mai bine decât să se căsătorească.[450] Îngrijorarea faţă de scăderea ratei naşterilor i-a determinat chiar pe cercetătorii japonezi să înceapă investigarea uterelor artificiale, în care embrionii se pot dezvolta fără a se afla în interiorul corpului unei fiinţe umane.[451]

Ziarul *New York Post* a remarcat recent o tendinţă existentă în rândul femeilor între 20 şi 30 şi ceva de ani, care ar prefera să îngrijească un câine decât să se căsătorească sau să crească un copil. Cititoarele iubitoare de câini le-au spus că nici măcar nu s-au gândit de două ori înainte de a renunţa la schimbarea scutecelor, gestionarea crizelor de furie ale copiilor şi susţinerea financiară a acestora în perioada educaţiei în schimbul afecţiunii predictibile pe care o primesc din partea „copilului lor” patruped. O femeie a spus că un câine necesită mai puţină muncă şi că ea ar avea mai mult timp să iasă în oraş. Şi fără baby-sitter! O alta a spus că un câine e preferabil altor posibile companii şi că puiuţul ei e „minunat, cu excepţia faptului că sforăie mult. Are şi propriul lui cont de Instagram. Un câine este mai uşor de transportat decât un copil. A avea un câine nu este ceva

---

[450] Haworth, A. (19 octombrie 2013). „Why Have Young People in Japan Stopped Having Sex?” Preluat la 27 aprilie 2014 de la Guardian: http://www.theguardian.com/world/2013/oct/20/young-people-japan-stopped-having-sex.

[451] Pelletier, D. (13 noiembrie 2012). Artificial Wombs: Is a Sexless Reproduction Society in our Future? Preluat la 25 noiembrie 2014 de la Institutul pentru Etică şi Tehnologii Emergente din Statele Unite: http://ieet.org/index.php/IEET/more/pelletier20121113.

irevocabil, aşa ca a avea un copil”. Numărul câinilor sub 12 kilograme a crescut în ultimii ani.[452]

Dintre femeile care totuşi îşi doresc să trăiască alături de un bărbat, multe au aşteptări imposibil de atins de la partenerii lor, care provin parcă din alte lumi. După cum pornografia generează o percepţie nerealistă faţă de sex din partea bărbaţilor, versiunea pornografiei împărtăşită de multe femei – comediile romantice şi romanele erotice – contribuie la dezvoltarea aşteptărilor nerealiste cu privire la modul în care un bărbat ar trebui să fie într-o relaţie. Deşi majoritatea femeilor îşi doresc, în general, un bărbat care să fie cel puţin la fel de înalt sau mai înalt decât ele, multe tinere de succes au recunoscut, de asemenea, că lista de calităţi a potenţialului lor partener a crescut ca urmare a faptului că ele au studiat mai mult şi au devenit independente financiar, ceea ce îngustează şi mai mult plaja bărbaţilor cărora le-ar da o şansă. În mod tipic, motivele acestui lucru se învârt în jurul dorinţei acestor femei de a-şi menţine calitatea vieţii şi statutul social sau de a le îmbunătăţi, odată ce apar şi copiii în cadrul parteneriatului sau al mariajului lor. Prin urmare, deşi „a te căsători bine” este mai important decât a fost cândva,[453] femeile nu se mai confruntă cu aceleaşi presiuni financiare, ceea ce scade probabilitatea ca femeile din top şi bărbaţii de la coadă să-şi găsească un partener.

---

[452] Antenucci, A. şi Li, D.K. (10 aprilie 2014). „More Young Women Choosing Dogs over Motherhood.” Preluat la 12 aprilie 2014 de la New York Post: http://nypost.com/2014/04/10/more-youngwomen-choosing-dogs-over-motherhood/.

[453] Ross, T. (4 ianuarie 2011). „What women really want: to marry a rich man.” Preluat la 11 august 2015 de la Telegraph: http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/8237298/What-women-reallywant-to-marry-a-rich-man.html.

În timp ce 86 % din americani consideră că venitul unui tată este „foarte important” sau „extrem de important”, doar un sfert au susţinut că venitul unei mame este „extrem de important”[454]. În rând cu aceste rezultate, numai 91 dintre bărbaţii cu vârsta între 25 şi 34 de ani, care nu au fost niciodată căsătoriţi, au slujbe, la fiecare 100 de femei cu acelaşi statut care au o slujbă[455], însă trei din patru femei spun că nu ar ieşi niciodată la întâlniri cu un bărbat care este şomer, în timp ce două treimi dintre bărbaţi ar ieşi cu o femeie care nu are un loc de muncă.[456]

Conform unui sondaj recent la care au participat peste 1 000 de persoane de ambele genuri, 82 % din bărbaţi şi 72 % din femei au susţinut că bărbatul ar trebui să plătească în întregime nota de plată la o întâlnire. Chiar şi după ce relaţia evoluează, 36 % din bărbaţi au spus că ei plătesc în continuare toate notele de plată, faţă de 14 % din femei.[457]

---

[454] „The New American Father.” (14 iunie 2013). Preluat la 11 august 2015 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2013/06/14/the-new-american-father/.

[455] Wang, W. şi Parker, K. (24 septembrie 2014). Record Share of Americans Have Never Married. Preluat la 28 septembrie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2014/09/24/record-share-of-americans-have-never-married/.

[456] Mielach, D. (26 iunie 2012). „75 Percent of Women Say They Won’t Date Unemployed Men.” Preluat la 11 august 2015 de la Business News Daily: http://www.businessnewsdaily.com/2753-dating-unemployed-men-women.html#sthash.NEVELtZ0.dpuf.

[457] Gentry, J. (25 septembrie 2014). „Who Pays for the First Date? Survey Says Men Should.” Preluat la 28 septembrie 2014 de la USA Today: http://www.usatoday.com/story/news/nation/2014/09/25/survey-who-pays-for-first-date/16195739/.

Cu alte cuvinte, deşi femeile tinere devin tot mai educate şi mai stabile financiar faţă de bărbaţi, ele sunt mai puţin dispuse decât ei să împartă cu partenerul lor responsabilităţile legate de cheltuielile şi oferirea cadourilor dintr-o relaţie. Un exemplu care ilustrează perfect acest aspect este dat de compania de bijuterii de lux *Tiffany&Co.*, care utilizează opţiunea „oferă un indiciu” alături de butonul „adaugă în coşul de cumpărături”. Dacă o accesăm, se deschide instantaneu o fereastră care conţine următorul mesaj: „Dragă _____: Se pare că _____ s-a gândit toată ziua la acest produs, iar noi am fost convinşi că ţi-ai dori să ştii acest lucru. Un indiciu din partea prietenilor tăi de la *Tiffany*”[458]*.* Nu veţi vedea niciodată aşa ceva pe vreun site cu produse pentru bărbaţi!

Poate că toate acestea se vor schimba de îndată ce atât bărbaţii, cât şi femeile vor accepta mai mult ideea ca femeile să ocupe poziţii de conducere, dar şi egalitatea genurilor din celelalte puncte de vedere.

Păşind pe un teren minat: sexualitatea şi întâlnirile romantice

Exact la fel cum există prea puţine femei cărora le place să fie numite „uşuratice”, majoritatea bărbaţilor îşi doresc să evite eticheta de „misogini”, în mod special pe cea de „porci misogini”, având în vedere că acestea pot avea consecinţe profesionale şi personale negative. Aceste denumiri au fost folosite în mod neproductiv vreme de ani buni; diferenţa este că acum bărbaţii deţin mai multe reguli cu privire la ceea ce *nu* ar trebui să facă, dar nu ştiu ceea ce ar trebui să facă; aşadar, deşi puţini bărbaţi sunt

[458] Preluat la 19 iulie 2015 de la Tiffany.com: http://www.tiffany.com.

numiţi misogini, ei nu acţionează cu la fel de multă fermitate când ies la întâlniri romantice cum au făcut-o cei din trecut.

De obicei, bărbaţii din cuplurile mai vechi spun ceva de genul acesta: „Ea a fost cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată”, iar femeile spun: „Am crezut că este cel mai mare nesimţit atunci când l-am întâlnit pentru prima oară... apoi a reuşit să mă cucerească”. În prezent, dacă femeile spun „nu”, bărbaţii ascultă şi se retrag, fără să ştie cum să-şi schimbe abordarea în viitor, ceea ce înseamnă că vor fi mai puţine întâlniri pentru toată lumea. O altă variantă este că ei se comportă ca nişte nesimţiţi sau recurg la tehnicile utilizate de maeştrii în agăţat din cauză că au fost respinşi fără a primi o explicaţie. În mod special, bărbaţii sunt derutaţi de faptul că femeile declară că şi-ar dori să fie cu un bărbat drăguţ şi respectuos, dar observă că ele reacţionează mai bine la nişte bărbaţi care se comportă mai agresiv şi care le ignoră sentimentele. Unii au numit acest lucru Complexul Erou-Ticălos, analog Complexului Madonă-Prostituată.

Se pare că dorinţa se conduce după alte reguli, pe care noi, ca societate, nu ştim cum să le abordăm deocamdată. Într-adevăr, majoritatea femeilor vor să fie dorite nebuneşte de bărbaţii pe care îi plac, fără ca aceştia să analizeze logic situaţia prea mult, iar din acest motiv, bărbaţii nu mai ştiu cum să procedeze şi păşesc pe un teren minat. Într-un articol recent care compară modul în care bărbaţii se simt doriţi cu modul în care femeile trăiesc acest lucru, Mark D. White, directorul Departamentului de Filosofie din cadrul Colegiului Staten Island (CUNY), a comentat această situaţie paradoxală:

> Dacă aş ieşi la o întâlnire romantică, încercând să ajung la un echilibru între atitudinea respectuoasă şi dorinţa spontană, m-aş gândi că urmările unui comportament lipsit de respect – mai

> exact, riscul de a ofensa sau de a răni o femeie – sunt mai mari decât costurile faptului că nu îmi arăt suficient de mult dorinţa şi pasiunea – în principiu, riscul de a face o femeie nefericită şi de a pune în pericol succesul relaţiei. Acest mod de a privi lucrurile mă va face să iau mai în serios primul risc decât pe al doilea şi aş opta pentru o atitudine de respect şi consideraţie. Este posibil ca acest mod de gândire să caracterizeze genul de bărbat pe care dr. Noam Shpancer îl descrie drept „acel tip delicat, timid, politicos, care se gândeşte la femeie şi este mereu atent la nevoile ei, care este posibil să-i inducă o stare de agonie sexuală – nu în ciuda acestor calităţi, ci tocmai din cauza lor”[459].

Pentru mulţi bărbaţi, chiar dacă femeile spun că „nu înseamnă nu”, în realitate „nu” înseamnă adesea „poate”. Acesta se referă la argumentul – de natură nonsexuală – pentru care ea ar trebui să spună „da”. Unul dintre utilizatorii site-ului Reddit a comentat articolul de mai sus, susţinând:

> Cred că bărbaţii sunt destul de pierduţi. Sistemele în care am crescut au stabilit nişte roluri clare pe care noi trebuia să le jucăm. Însă acum ni se spune că este periculos să procedăm astfel. Ni se spune să ne comportăm diferit, deşi adesea descoperim că, în anumite contexte, femeile îşi doresc să fim precauţi şi respectuoşi, să lăsăm deoparte dorinţa. Dacă înţelegem greşit acest lucru, ori suntem prea lipsiţi de agresivitate (insuficient de impunători şi dominanţi), ori, de cealaltă parte, suntem prea categorici şi agresivi. Este dificil să intuim cum ar trebui să acţionăm într-un anumit moment. Putem observa că există bărbaţi recompensaţi pentru faptul că sunt respectuoşi şi egalitari într-un context, însă apoi să auzim femei vorbind despre fanteziile lor sexuale care includ nişte bărbaţi agresivi care le domină, pur şi simplu. Ce aş putea să deduc din

---

[459] White, M.D. (25 august 2013). „Why Men Find It So Hard to Understand What Women Want.” Preluat la 25 aprilie 2014 de la Psychology Today: http://www.psychologytoday.com/blog/maybe-its-just-me/201308/why-men-find-it-so-hard-understandwhat-women-want.

aceste mesaje diferite? Oare femeile pot să îşi dorească ambele lucruri? Iar dacă o fac, cum se aşteaptă ca bărbaţii să ştie când îşi doresc ceva anume? Sau este posibil ca ele să nu îşi dorească, în realitate, ambele lucruri, ci numai unul singur, dar să existe un element cultural care le presează să susţină că îl doresc şi pe celălalt?[460]

Un tânăr din cadrul sondajului nostru şi-a exprimat viziunea paralelă:

Facem parte dintr-o generaţie post-feministă, iar rolurile de gen sunt neclare. Bărbaţii care au peste 25 şi până la 30 şi ceva de ani de astăzi au fost educaţi să fie sensibili şi grijulii, să-şi ascundă orice impulsuri agresive, însă descoperă că acest mod de acţiune nu îi duce nicăieri. Femeile de aceeaşi vârstă vorbesc despre emanciparea feministă, dar sunt în continuare atrase sexual de manifestările evidente ale puterii şi ale agresivităţii. Sensibilitatea, politeţea şi atenţia la nevoile femeii sunt foarte neatrăgătoare, pentru că sunt percepute ca nişte semne de slăbiciune. Nu numai că acest nou tip de bărbat este neatrăgător, dar pe mine aceste standarde mă împiedică să fac primul pas, pentru că am învăţat să nu mă năpustesc asupra obiectului dorinţei mele, să nu fiu grosolan sau vulgar, să nu folosesc tehnici de agăţat şi aşa mai departe. Cu toate acestea, nu există nişte reguli bine definite cu privire la ceea ce ar trebui să fac, doar o serie de lucruri pe care nu ar trebui să le fac – toate acele lucruri care funcţionează... Aşadar, mă întorc la jocurile video, mulţumesc.

Un aspect care s-a schimbat este presiunea de „emancipare” pe care o resimt femeile. Nimeni nu poate spune exact la ce se referă aceasta, iar unul dintre motivele pentru care feminismul s-a divizat în multe subgrupuri este că au existat multe dezacorduri cu privire

---

[460] „Why Men Find It So Hard to Understand What Women Want: Do Men Know What it’s Like to be Desired- and Why Woman Value it so Much?” (19 martie 2014). Preluat la 27 mai 2014 de la Reddit: http://www.reddit.com/r/sex/comments/20twqv/why_men_find_it_so_hard_to_understand_what_women/cg837ak.

la semnificaţia emancipării sexuale. De exemplu, unele femei, cum ar fi Candida Royalle[461] sau Annie Sprinkle,[462] au considerat că pornografia contribuie la acest proces, pe când altele, precum Andrea Dworkin, Susan Brownmiller şi Robin Morgan,[463] au fost de părere că aceasta subminează obiectivele feministe. În ciuda eforturilor conservatorilor religioşi şi ale adepţilor feminismului radical de a eradica pornografia, atitudinile sociale s-au schimbat începând cu anii ’60, trecând de la aşteptarea ca femeia să fie pură şi să îşi păstreze virginitatea până la căsătorie la cea ca ea să fie pregătită, dispusă şi capabilă să întreţină relaţii sexuale oriunde, oricând şi fără obligaţii. Deşi situaţia actuală a demitizat câteva dintre tabuuri, cele mai multe programe de educaţie sexuală se bazează încă pe principiile Epocii Victoriene. „Corpurile noastre, alegerile noastre” este un slogan puternic, dar la ce bun, dacă nimeni nu îşi înţelege propriul corp sau propriile alegeri?

În cartea sa, *Female Chauvinist Pigs* (Scroafe misogine), Ariel Levy, care scrie pentru ziarul *New Yorker,* a abordat impactul pe care obiectualizarea sexuală şi autoobiectualizarea îl au asupra dezvoltării sexualităţii şi a identităţii tinerelor. Ea a investigat ascensiunea culturii vulgarităţii şi efectele „emancipării” feminine, care au trecut de la lupta pentru drepturile femeilor la lecţiile de dans la bară. Totuşi, Levy scrie că femeile de toate vârstele se confruntă cu aceleaşi probleme:

---

[461] Preluat la 9 iunie 2014 de la Candida Royalle: http://candidaroyalle.com.

[462] Preluat la 9 iunie 2014 de la Annie Sprinkle: http://anniesprinkle.org.

[463] Levy, A. „The Prisoner of Sex.” (f.d.). Preluat de la 9 iunie 2014 de la New York Magazine: http://nymag.com/nymetro/news/people/features/11907/.

> În timp ce femeile mai în vârstă au stat, la propriu, în picioare pentru mişcarea feministă sau, cel puţin, pentru perioada în care lecţiile sale se mai păstrau încă în amintirea colectivă a ţării, adolescentele cunosc doar prezentul. Ele nu cunosc acele vremuri în care cuvintele vulgare nu făceau parte din vocabular, când fetele de 16 ani nu îşi puneau încă implanturi mamare, când vedetele porno nu erau în fruntea listelor cu produsele cele mai bine vândute, când dansatoarele la bară nu erau atât de întâlnite...[464]

În zilele noastre, când cineva spune: „Arăţi ca o vedetă porno”, replica este adesea percepută ca un compliment. Nu ar trebui să ne surprindă că tinerele vizionează mai multă pornografie şi se comportă ca şi cum senzualitatea şi dorinţa sexuală ar fi nişte virtuţi, când ele sunt bombardate cu imagini care combină exhibiţionismul sexual cu un stil de viaţă luxos. Gândiţi-vă la numărul de femei populare în mass-media pe care *nu* le-aţi văzut în lenjerie; probabil că le puteţi număra pe degetele unei singure mâini.

Pe fondul mulţimii de mesaje contradictorii din partea părinţilor, a prietenilor şi din mass-media, este nerealist să credem că adolescenţii nu îşi vor asculta hormonii, vor ignora starurile porno de la televizor şi nu vor fi curioşi în privinţa tuturor site-urilor dedicate sexului. Levy susţine că nu este de mirare că adolescenţii nu se mai conformează planului tradiţional de a-şi căuta jumătatea sau că înţeleg sexul ca pe un spectacol din care se poate obţine atenţie, sugerând:

> Mai bine decât doar să le spunem adolescenţilor de ce nu ar trebui să facă sex, probabil că ar trebui să îi învăţăm şi de ce ar trebui să o facă. Nu facem prea multe pentru a-i ajuta să diferenţieze între dorinţa sexuală şi dorinţa de a obţine atenţie... Dacă femeile mature abordează vulgaritatea ca pe un mod de

[464] Levy, A. (2006). Female Chauvinist Pigs: Women and the Rise of Raunch Culture. New York: Free Press. pp. 168-169.

> răzvrătire împotriva constrângerilor feminismului, nu putem spune acelaşi lucru despre adolescenţi. Ei nu au cunoscut niciodată curentul feminist, ca să se poată împotrivi acestuia... Admiraţia naţiunii noastre faţă de pornografie şi dansul la bară nu este produsul unei societăţi libere care acceptă sexul ca pe ceva firesc. Dimpotrivă, aceasta este un atac disperat la adresa erotismului care pluteşte în aer într-un moment şi într-un loc în care domneşte un sentiment intens de anxietate.[465]

Levy face referire la interviurile cu adolescente conduse de autoarea Deborah Tolman pentru cartea sa, *Dilemmas of Desire* (Dilemele dorinţei). Tolman a descoperit că fetele nu reuşeau să diferenţieze între sentimentul de a fi dorită şi experienţa sexului. De asemenea, fetele îşi ignorau sau îşi reprimau stările de excitaţie, ceea ce Tolman a numit „corpuri reduse la tăcere”, pentru că ele erau îngrozite de ideea că senzaţia interioară a dorinţei sexuale nu putea duce decât la apariţia bolii sau a sarcinilor nedorite. În cea mai mare parte, fetele se confruntau cu nişte sentimente profunde de confuzie şi anxietate.[466]

În ultimele decenii, lucrurile s-au înrăutăţit mult pentru femei, susţine activista feministă de origine australiană Germaine Greer: „Emanciparea nu a avut loc, nici măcar emanciparea sexuală nu s-a petrecut... Ceea ce s-a întâmplat a fost că pornografia comercială şi fantezia au devenit libere, dar oamenii nu s-au emancipat”[467].

---

[465] Ibidem. pp. 162, 169, 199.

[466] Ibidem. pp. 163-164.

[467] Hastings, C. (26 aprilie 2014). „Germaine Greer: Twitter Trolls and Online Porn Mean We’ve Never Had it so Bad as Women.” Preluat la 9 iunie 2014 de la Daily Mail: http://www.dailymail.co.uk/news/article-2614067/Germaine-Greer-Twitter-trolls-online-porn-mean-weve-never-bad-women.html.

Vorbele nu sunt de ajuns; emanciparea înseamnă eliberare

Am punctat dificultăţile şi contradicţiile mişcării feministe, precum şi distorsionarea cercetărilor cu privire la discriminarea de gen de către politicieni, pentru că este important ca femeile să conştientizeze că nu vor putea dobândi cu adevărat puterea decât dacă sloganurile atractive din prezent vor avea o bază în realitate. În ciuda progreselor care au avut loc în urma mişcării feministe, în societatea vestică actuală continuă să existe multe lipsuri ale structurii sociale şi culturale în cazul ambelor genuri. Mai mult decât atât, simularea preocupării legitime pentru problemele reale ale femeilor prin intermediul corectitudinii politice declanşează o furie nejustificată la adresa bărbaţilor şi distrage atenţia şi resursele de la aspectele care pot fi îmbunătăţite pe termen lung sau care pot creşte eficienţa cooperării dintre genuri.

Nick Cohen, jurnalist la revista *Spectator*, a abordat într-un articol recent efectele dăunătoare pe care le are acest tip de corectitudine politică:

> Un element distinctiv al perioadei pe care o trăim este fanatismul cu privire la puterea limbajului. Începând cu protestele din 1968 şi cu evenimentele care au urmat şi au înclinat spectrul politic spre dreapta, a apărut credinţa că greşelile de vorbire pot revela secretele şi asumpţiile incontestabile ale adversarului. Cine este înţelept trebuie doar să le descifreze pentru a descoperi opresiunea elitei. (...) Într-adevăr, unele idei – cum ar fi că lumea poate fi schimbată prin schimbarea limbajului ori că rasismul sau homofobia pot fi eradicate doar prin evitarea rănirii sentimentelor grupurilor de interes – pot creşte, de fapt, probabilitatea ca rasismul şi homofobia să se perpetueze fără probleme, iar persoanele

dezavantajate pot să sufere în continuare din cauza neglijenţei din spatele politeţii.[468]

În loc să examinăm problemele reale cu onestitate, le-am cenzurat. Din acest motiv, în 2014, am ajuns să avem un curs pentru educaţie sexuală în Mississippi care compară femeile active sexual cu nişte bucăţi mizerabile de ciocolată[469] şi să o vedem, în acelaşi timp, pe Beyoncé în costum de baie pe coperta revistei *Time* intitulată „Top 100 cei mai influenţi oameni”[470]. Pe de o parte, fotografiile în costum de baie omagiază campaniile pentru dezvoltarea imaginii corporale pozitive, dar, pe de altă parte, acestea transmit mesajul că pentru o femeie contează cel mai mult aspectul fizic, indiferent de realizările sale. Ce fel de credinţe ar trebui să-şi formeze fetele (şi băieţii) care idolatrizează celebrităţile? Coperta ar fi putut la fel de bine să o înfăţişeze pe Miley Cyrus căţărată pe o bilă pentru demolări.[471]

În lumea de astăzi, se aşteaptă ca o femeie care apare în mass-media să se autoobiectualizeze intenţionat pentru a

---

[468] Cohen, N. (7 aprilie 2014). „You Sexist/Racist/Liberal/Elitist Bastard! How Dare You?” Preluat la 8 mai 2014 de la Spectator: http://blogs.spectator.co.uk/nick-cohen/2014/04/you-sexistra cistliberalelitist-bastard-how-dare-you/.

[469] Hess, A. (3 aprilie 2014). „Mississippi Sex Ed Class Compares Women to Dirty Pieces of Chocolate.” Preluat la 8 mai 2014 de la Slate: http://www.slate.com/blogs/xx_factor/2014/04/03/mississippi_sex_ed_class_compares_women_to_dirty_peppermint_patties.

[470] Boardman, M. (24 aprilie 2014). „Beyonce Covers Time’s 100 Most Influential People Issue.” Preluat la 22 mai 2014 de la US Weekly: http://www.usmagazine.com/entertainment/news/beyonce-covers-times-100-most-influential-people-issue-2014244. Vedeţi şi: http://time.com/time100-2014/.

păstra atenţia asupra sa. Dacă nu are o frumuseţe naturală, aceasta poate să apeleze la machiaj sau să adopte un stil întunecat sau provocator – oricum, lumea se aşteaptă în continuare ca ea să încerce să-şi etaleze latura cea mai atrăgătoare. Programul *Photoshop* se poate ocupa de restul.

Unele actriţe iau atitudine împotriva acestei situaţii. De exemplu, Rashida Jones, una dintre vedetele din serialul *Parks and Recreation,* a scris un articol despre faptul că totul se transformă în pornografie pentru revista *Glamour,* susţinând că nu este posibil ca toate femeile să danseze la bară sau să-şi arate atât de mult trupul. Cunoaşterea şi exprimarea sexualităţii au reprezentat un pas important pentru femei, a spus ea, dar cam tot ce vedem pare regizat – „după părerea mea, suntem pe punctul de a suferi o suprasaturaţie”. La televizor, această suprasaturaţie este cunoscută drept o „problemă legată de cantitate”, pe care reţelele de televiziune o raportează atunci când o anumită frază este utilizată în mod excesiv. „Când vine vorba despre pornografie şi despre cultura pop, avem o problemă legată de cantitate”, a afirmat Jones; cu toate acestea, datorită omniprezenţei acelor imagini şi a măştilor care le acompaniază, este posibil ca tinerele care încearcă să imite nişte celebrităţi să nu observe că exprimarea sexualităţii personale se referă la apariţia unui sentiment interior de mândrie.[472]

Dacă imaginea lui Beyoncé de pe coperta revistei *Time* nu este punctul culminant al problemei legate de

[471] Aluzie la melodia Wrecking Ball a celebrei cântăreţe americane şi la videoclipul care o înfăţişează în această postură. (N.red.)

[472] Jones, R. „Why Is Everyone Getting Naked? Rashida Jones on the Pornification of Everything.” (f.d.). Preluat la 30 aprilie 2014 de la Glamour: http://www.glamour.com/entertainment/2013/12/rashida-jones-major-dont-the-pornification-of-everything.

cantitate, nu ştim ce altceva ar putea fi. De ce încearcă femeile de astăzi să fie „nişte băieţi cu o podoabă capilară *cu adevărat* minunată” – după cum a spus feminista Caitlin Moran?[473] Şi de ce singura cale prin care o femeie poate exprima public acceptarea de sine este renunţarea la haine? Atunci când insistăm asupra faptului că fiecare femeie este frumoasă şi le încurajăm să-şi manifeste puterea prin descoperirea treptată a trupului lor, nu accentuăm mai mult importanţa aspectului fizic, ci o devalorizăm.

Eu (Nikita) m-am întrebat întotdeauna de ce, pe de o parte, atât de multe femei dispreţuiesc sentimentul obiectualizării sexuale, dar, pe de altă parte, dacă reuşesc să dobândească puţină faimă sau să piardă câteva kilograme, consideră că obiectualizarea este echivalentă cu puterea. Deşi refuzăm să recunoaştem că a fi un obiect sexual este un statut care conferă putere, ne bucurăm de succesul pe care îl obţinem dacă alegem să ne prezentăm ca o colecţie de părţi corporale demne de admirat, astfel reducându-ne, de fapt, puterea datorată acelui statut tocmai prin eliminarea misterului care îl însoţeşte. Nu cred că tinerele sunt singurele care sunt derutate; majoritatea persoanelor care creează această formă de mass-media sunt femei şi există femei care o cumpără! Noi suntem cele care citim articolele despre celulita celebrităţilor, iar plăcerea noastră insaţiabilă de a ne bucura de necazul altora înseamnă că aceste articole vor continua să apară. Băieţilor nu le pasă deloc. Poate că lucrul care ne deranjează cu adevărat este faptul că puterea sexuală este trecătoare şi determinată biologic – ambele fiind nişte aspecte asupra cărora nu avem control.

---

[473] Moran, C. (2012). How to Be a Woman. New York, NY: Harper Perennial. p. 301.

În orice caz, femeile se vând ieftin dacă permit culturii vulgarităţii să le influenţeze identitatea şi expresivitatea sexuală. Pentru a dobândi cu adevărat puterea, femeile trebuie să înceapă să caute noi moduri prin care să-şi demonstreze relevanţa – unele care să nu depindă de nişte factori incontrolabili sau care să nu implice dispreţuirea bărbaţilor, ci mai degrabă nişte modalităţi creative proprii în urma cărora toată lumea poate avea de câştigat. Bărbaţii şi femeile sunt diferiţi, iar în cadrul ambelor genuri există alte diferenţe. Nu este nevoie ca succesul fiecărui gen să fie definit prin ideea de a fi la fel sau de a arăta la fel. Suntem de acord cu spusele lui Levy: „Dacă am crede cu adevărat că suntem atrăgătoare, amuzante, competente şi inteligente, nu ar mai fi nevoie să ne comportăm precum nişte dansatoare, să îi imităm pe bărbaţi sau să fim ca oricine altcineva în afara propriei persoane”[474].

Învăţându-ne fiicele să reuşească

Pe măsură ce femeile se bucură de succes financiar, acestea conştientizează din ce în ce mai mult că nu bărbaţii sunt cei care deţin puterea; în schimb, ele înţeleg că bărbaţii sunt cei mai dispuşi să accepte compromisurile. Adevărul este că nimeni nu le poate avea pe toate. O credinţă eronată specifică mişcării feministe se referă la aşteptarea ca munca să echivaleze puterea şi realizarea personală.

Nu există prea multe privilegii care să nu fie însoţite de responsabilităţi, iar oamenii de succes învaţă să spună „nu, mulţumesc” dacă asumarea unei responsabilităţi nu

[474] Levy, A. (2006). Female Chauvinist Pigs: Women and the Rise of Raunch Culture. New York: Free Press. p. 200.

le poate asigura vreo oportunitate sau nu le poate conferi anumite avantaje sau experienţe valoroase. Ei nu acceptă o situaţie doar pentru a se plânge că este de nesuportat mai târziu. Femeile trebuie să fie instruite în privinţa dobândirii succesului, astfel încât să nu mai fie nevoite să se bazeze pe legislaţie şi pe guvern pentru a-şi câştiga drepturile sau, în unele cazuri, pentru a-şi suplimenta veniturile.

Pe lângă dezvoltarea unor politici care să valorizeze familia la fel de mult ca şi cariera, cel mai bun lucru pe care societatea îl poate face pentru a facilita succesul mai multor femei la locul de muncă este pregătirea lor pentru depăşirea obstacolelor, cum ar fi dezvoltarea abilităţilor de negociere. Scopul ar trebui să fie crearea unor locuri de muncă sigure şi sănătoase pentru femei (şi pentru bărbaţi), în locul subminării puterii femeilor prin încercarea de a interzice sintagme precum „despotic”, aşa cum a făcut Sheryl Sandberg, administrator al companiei *Facebook*, prin iniţiativa sa intitulată *Lean In* (Înclinaţi-vă: Femeile, munca şi voinţa de a conduce), altminteri pozitivă.[475] Putem să le încurajăm pe fete să fie lideri, spunându-le: „Ştiţi ce? Persoanele despotice reuşesc să facă lucruri. Ascultaţi de ceilalţi, faceţi-vă temele, astfel încât să ştiţi despre ce este vorba în discuţie, continuând să vă exprimaţi opinia. Drumul spre vârf nu a fost niciodată uşor”.

De asemenea, putem încuraja fetele să vizioneze emisiuni de televiziune sau filme care trec Testul Bechdel şi să se aboneze la reviste care le sfătuiesc cum să devină

---

[475] McFadden, C. şi Whitman, J. (10 martie 2014). „Sheryl Sanberg Launches ‘Ban Bossy’ Campaign to Empower Girls to Lead.” Preluat la 28 aprilie 2014 de la Good Morning America, ABC News: http://abcnews.go.com/US/sheryl-sandberg-lauches-banbossy-campaign-empower-girls/story?id=22819181.

lideri. În 2013, 17 reviste destinate femeilor inclusiv *Cosmopolitan, Seventeen, Allure, Lucky* şi *Teen Vogue* – au fost mai răspândite decât *Forbes, Economist* şi *Working Mother*. De fapt, *Cosmopolitan* a avut mai mulţi abonaţi decât *Forbes, Economist* şi *Working Mother* la un loc.[476] Dacă tinerele care citesc *Cosmopolitan* s-ar abona la o revistă despre finanţe şi evenimente de actualitate, am putea remarca nişte schimbări radicale în privinţa preocupărilor pe care le au acestea şi o transformare pozitivă a încrederii lor în sine.

Dacă mamele şi fiicele ar citi asemenea publicaţii împreună, aceasta ar încuraja mamele să se implice în nişte conversaţii deschise şi să împărtăşească împreună cu fiicele experienţele şi cunoştinţele lor, ceea ce le-ar putea ajuta pe fete să se gândească la planurile lor. Fără îndoială că multe suferinţe ulterioare ar putea fi evitate dacă femeile din generaţii diferite ar purta nişte conversaţii sincere despre modul în care deciziile personale ne pot afecta viaţa sau despre alegerea partenerilor potriviţi.

Mamele mai pot discuta cu fiicele lor despre diferitele provocări şi costuri care însoţesc maternitatea la o vârstă prea fragedă sau prea înaintată (sau lipsa acestei experienţe de viaţă), cum ar fi creditele pentru educaţie, fertilitatea şi modul în care a fi părinte poate afecta alte oportunităţi. Fiicele au nevoie de aceste conversaţii. Pot mamele care muncesc sau mamele singure suprasolicitate

---

[476] Notă: Cosmopolitan, Glamour, Redbook, Seventeen, US Weekly, InStyle, Shape, Self, Weight Watchers, Vogue, Vanity Fair, Allure, Elle, Lucky, Teen Vogue şi Marie Claire au fost mai răspândite decât Forbes, Economist şi Working Mother. Vedeţi: Total Circ: Consumer Magazines (f.d.). Preluat la 30 aprilie 2014 de la Asociaţia pentru Auditare în Media din Statele Unite: http://abcas3.auditedmedia.com/ecirc/magtitlesearch.asp.

să-şi găsească timpul necesar acestor discuţii? Credem cu tărie că ele trebuie să se ocupe de acest lucru, astfel încât copiii lor să poată beneficia de pe urma înţelepciunii lor.

Deşi femeile merg în număr mai mare la facultăţi decât bărbaţii şi au o probabilitate mai mare de a se implica în activităţi extracurriculare, mai mult de jumătate dintre fetele care urmau să înceapă primul an de facultate (41 % versus 18 % din băieţii care urmau să fie studenţi în anul întâi) simţeau o „presiune” constantă datorată tuturor lucrurilor pe care le aveau de făcut. În plus, studentele copleşite aveau o probabilitate mai mică faţă de studenţii care nu se simţeau deloc copleşiţi de a avea încredere în abilităţile lor în situaţii sociale.[477]

Pentru a combate aceste probleme, un alt lucru pe care îl putem face este să implicăm mai mult fetele în sporturile de echipă, care contribuie la dezvoltarea sentimentului de responsabilitate socială şi care, datorită combinaţiei dintre competitivitate şi muncă de echipă, creează o bază solidă pentru cooperarea cu alte persoane în contextul afacerilor de mai târziu. Acestea mai pot ajuta femeile să înţeleagă că se pot baza una pe cealaltă atunci când sinceritatea şi comunicarea deschisă lipsesc din alte situaţii sociale. Mamele pot contribui la acest lucru dacă au curajul să le arate fiicelor ce înseamnă comunicarea deschisă dintre femei – mai exact, respectarea celorlalţi pentru faptul că ne spun adevărul, evitarea bârfei sau a afişării unei atitudini complet diferite decât ceea ce se întâmplă pe la spatele cuiva şi păstrarea prieteniei cu o persoană care

---

[477] Pryor, J.H., et al. (ianuarie 2013). The American Freshman: National Norms Fall 2012. Preluat la 11 iunie 2014 de la Institutul de Cercetare pentru Educaţie Superioară, Programul de Cercetare Instituţională Cooperativă, Universitatea California, Los Angeles: http://www.heri.ucla.edu/monographs/TheAmerican Freshman2012.pdf. pp. 14-15.

ne-a oferit nişte remarci critice constructive. De asemenea, mamele pot să le ofere fetelor un model cu privire la evitarea atitudinii evaluative faţă de ceilalţi, ceea ce înseamnă descrierea comportamentelor altor persoane fără ataşarea unor judecăţi de valoare.

La fel de importantă este încurajarea fetelor să abordeze băiatul pe care îl plac, pentru că acest lucru le poate învăţa cum să-şi asume riscuri, să gestioneze respingerea şi să-şi dezvolte caracterul, răbdarea şi perseverenţa – toate acestea fiind nişte abilităţi valoroase în afaceri. În urma acestor experienţe, fetele mai pot înţelege, în mod indirect, cum să-şi aleagă, la un moment dat, un partener care apreciază o femeie care îşi asumă riscuri. Atât pentru femei, cât şi pentru bărbaţi, credem noi, o viaţă fără riscuri este plictisitoare. O viaţă care presupune asumarea riscurilor implică eşecurile, iar, în drumul spre succes, eşecurile sunt nişte experienţe de învăţare cruciale.

14

Miturile patriarhatului

> *Bărbaţii trebuie să fie necesari, pentru că ei nu pot fi doriţi. Noi considerăm că trebuie să fim eroi doar din cauză că încă nu cunoaştem alte roluri pentru noi înşine.*
>
> — NOAH BRAND, REDACTOR-ŞEF LA *GOOD MEN PROJECT*[478]

[478] Brand, N. (18 iulie 2013). „Men Must Be Needed Because We Can't Be Wanted." Preluat la 17 iunie 2014 de la Good Men Project: http://goodmenproject.com/ethics-values/brand-men-must-be-neededbecause-we-cant-be-wanted/.

Există multiple domenii în care femeile pot trăi un sentiment mai acut de slăbiciune decât bărbaţii. Cu toate acestea, indiferent că o recunoaştem sau nu, discriminarea de gen este bidirecţională. Băieţii sunt crescuţi altfel decât femeile, iar a fi bărbat nu este ceva la fel de simplu ca o plimbare prin parc.

De la bun început, de când au doar câteva zile, mulţi bebeluşi de gen masculin sunt supuşi circumciziei. Este un proces pe care unii l-au comparat cu mutilarea genitală, însă majoritatea băieţilor din Statele Unite sunt în continuare obligaţi să îl îndure. Sugarii băieţi nu sunt consolaţi imediat după ce plâng – ceea ce le transmite mesajul implicit că, dacă se plâng, nu schimbă nimic. De asemenea, ei ascultă cântece şi poveşti mai puţin frecvent decât fetele.[479] Aceste *lipsuri* sunt, de fapt, nişte lecţii negative care le transmit copiilor faptul că nu merită timpul şi efortul necesare acelor activităţi din partea părinţilor sau a altor persoane care îi îngrijesc.

Mai târziu, în perioada pubertăţii şi a adolescenţei, băieţii învaţă să facă faţă durerii prin intermediul sporturilor dure de echipă. Cam în acelaşi timp, ei conştientizează ceea ce se aşteaptă de la ei într-o relaţie, în special aşteptările financiare, aşadar încep să meargă la slujbe mai puţin plăcute doar fiindcă acestea sunt mai bine plătite. Tinerii sunt încă învăţaţi să creadă că au nevoie de o slujbă bine plătită pentru a-şi întreţine soţia şi copiii, în timp ce tinerele nu primesc acelaşi mesaj (de aici rezultatele cercetărilor care au investigat cine ar trebui să plătească la întâlnire sau altele care confirmă acelaşi lucru). În plus, băieţii mai descoperă şi stigmatizarea taţilor care se ocupă

---

[479] Planty, M. et al. (2009). The Condition of Education 2009 (NCES 2009-081). Preluat de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional al Statelor Unite: http://nces.ed.gov/pubs2009/2009081.pdf. p. 118.

de îngrijirea copiilor – un sondaj recent din cadrul Centrului de Cercetare Pew a arătat că 51 % din oameni susţin că, dacă mamele stau acasă pentru a se ocupa de copii, aceştia se descurcă mai bine ulterior, pe când doar 8 % pot spune acelaşi lucru cu privire la taţi.[480] Este clar că rolul de a oferi îngrijire este minimalizat în cazul bărbaţilor, chiar de ei înşişi! Or, cel puţin, mulţi bărbaţi încă nu consideră că acest lucru poate fi o opţiune pentru ei.

Ca să înţelegem de ce se întâmplă astfel, trebuie să ne întoarcem la „conversaţia inconfortabilă" despre disponibilitatea societăţii de a le permite bărbaţilor să menţină echilibrul dintre muncă şi viaţa de familie. În cartea *The Myth of Male Power,* Warren Farrell abordează cele trei opţiuni la care se gândesc mamele atunci când au un copil:

1. Să se angajeze cu normă întreagă.
2. Să rămână acasă.
3. Combinaţia dintre cele două: să se angajeze cu jumătate de normă.

Pe de altă parte, bărbaţii iau în considerare următoarele trei opţiuni:

1. Să se angajeze cu normă întreagă.
2. Să se angajeze cu normă întreagă.
3. Să se angajeze cu normă întreagă.[481]

În general, spune el, bărbaţii învaţă să-şi iubească familiile fiind departe de acestea, în timp ce femeile îşi

---

[480] Livingston, G. (5 iunie 2014). Growing Number of Dads Home with the Kids. Preluat la 7 iunie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2014/06/05/growing-number-of-dads-home-with-the-kids/.

[481] Farrell, W. (1993). The Myth of Male Power. New York, NY: Simon & Schuster.

iubesc familiile fiind aproape de ele. În timp ce femeile încearcă să se decidă dacă să aleagă sau nu mediul familial în detrimentul celui profesional, bărbaţii nu au avut niciodată această opţiune. Aceasta îi conferă bărbatului avantajul financiar, însă limitează afecţiunea pe care el poate să o ofere sau să o primească. În cartea *Father and Child Reunion* (Întâlnirea dintre tată şi fiu), Farrell scrie:

> Femeile oferă siguranţă emoţională, înrudită cu iubirea; bărbaţii oferă siguranţă financiară, ceea ce îi îndepărtează de scopul lor – asigurarea afecţiunii şi a susţinerii familiei, tocmai pentru a putea atinge acest obiectiv – asigurarea afecţiunii şi a susţinerii familiei. Bărbaţii îşi iubesc familia prin deconectare, iar femeile îşi iubesc familia prin conectare. În mod tradiţional, rolul femeii se asociază cu avantajul emoţional şi al iubirii.[482]

Studiile longitudinale arată că femeile preferă serviciile care au o semnificaţie pentru ele şi care presupun mai multă conexiune, iar aceasta contribuie la consolidarea avantajului lor emoţional, dar, în acelaşi timp, „intră în conflict cu dorinţa de a câştiga mai mulţi bani şi de a-şi construi o carieră de top”, după cum susţine Susan Pinker, care este psiholog, în cartea sa, *Paradoxul sexelor*[483]*:*

> Pentru început, ţelurile intrinsece, cum ar fi să realizezi ceva care are însemnătate sau care te face să te integrezi într-o comunitate, sunt adeseori în opoziţie directă cu ţelurile exterioare fiinţei tale, cum ar fi recompensele financiare sau statutul social. (...) În medie, femeile sunt mai motivate de recompensele intrinsece din câmpul muncii. (...) Unul dintre rezultate [ale Studiului 500 asupra familiei] a fost faptul că echilibrul între recompensele intrinsece şi autonomia unei slujbe

---

[482] Farrell, W., comunicare personală, 6 septembrie 2015. Vedeţi şi Farrell, W. (2001). Father and Child Reunion: How to Bring the Dads We Need to the Children We Love. New York, NY: Tarcher.

[483] Ediţia în limba română: Editura Curtea Veche, 2008.

> are legătură cu nivelul de educaţie al femeilor; (...) De asemenea, ele [cele cu studii universitare] erau mai interesate să lucreze cu jumătate de normă, alimentând astfel fenomenul alegerii în două feluri: prin a conferi o semnificaţie muncii pe care o realizau şi prin timpul pe care erau dispuse să îl aloce slujbelor lor.[484]

Este posibil ca femeile să devină mai dornice să împărtăşească avantajul iubirii sau presiunile financiare cu soţii lor? Există mai mulţi directori executivi de top de gen masculin în Statele Unite, căsătoriţi cu femei care stau acasă, comparativ cu directori executivi de top de gen feminin – 60 % din soţiile acestor bărbaţi nu merg la o slujbă cu normă întreagă, comparativ cu numai 10 % din partenerii femeilor. Bărbaţii au, în medie, 2,2 copii, iar

---

[484] Pinker, S. (2011). Paradoxul sexelor: bărbaţii, femeile şi adevărata prăpastie dintre sexe. Bucureşti: Curtea Veche Publishing. pp. 106-107. Notă: „Recompensele intrinsece ca motivaţii mai puternice pentru femei reprezintă o descoperire solidă, stabilă. Dar cercetătorii americani au descoperit că femeile care nu au acoperire pentru planurile de asigurare de sănătate ale soţilor lor se comportă diferit faţă de cele care beneficiază de aceste asigurări sau faţă de cele care trăiesc în ţări unde există asigurare de sănătate de stat. Lucrează mai mult decât ar dori, având locuri de muncă diferite de cele pe care le-ar alege dacă ar avea asigurare de sănătate”. Vedeţi: Paradoxul sexelor, p. 389; Jacobs, Shapiro & Schulman (1993) şi Valetta (1998). Vedeţi şi: Grouzet, F.M.E., et al. (2005). „Goal Contents Across Cultures”, Journal of Personality and Social Psychology, 89; Bokemeier, J. şi Blanton, P. (1986). „Job Values, Rewards, and Work Conditions as Factors in Job Satisfaction Among Men and Women.” Sociological Quarterly, 28; Phelan, J. (1994). „The Paradox of the Contented Female Worker: An Assessment of Alternative Explanations”, Social Psychology Quarterly, 57; Martinez, S. (2005). „Women’s Intrinsic and Extrinsic Motivations for Working”, din Being Together, Working Apart, ed. Schneider, B. & Waite, L.J. Cambridge, U.K.: Cambridge University Press.

femeile au 1,7.[485] Unele femei care sunt directori executivi au afirmat că „au nevoie de o soţie”, dar, cu toate acestea, nu sunt foarte încântate de posibilitatea ca soţii lor să-şi asume rolul de părinte casnic, bucătar, persoană care are grijă de gospodărie sau care se ocupă de transportul copiilor.

În articolul intitulat „De ce femeile nu le pot avea încă pe toate”, Anne-Marie Slaughter sugerează că bărbaţii nu sunt nevoiţi să facă aceleaşi sacrificii şi compromisuri ca şi femeile, iar ipoteza conform căreia femeile pot avea cariere de top dacă bărbaţii sunt dispuşi să-şi asume în egală măsură cu ele responsabilitatea creşterii copiilor „presupune ca majoritatea femeilor să se simtă la fel de confortabil ca şi bărbaţii să fie departe de copiii lor, atâta timp cât partenerul lor are grijă de ei”[486].

În cartea care a urmat, *Unfinished Business* (Afaceri neterminate), Slaughter explică:

> Femeile au o responsabilitate culturală mult mai mare decât bărbaţii prin faptul că ele *sunt* persoanele care au grijă de copii şi se pricep foarte bine la acest lucru. Până şi în secolul XXI, americanii se uită cu dispreţ la orice femeie care nu pare să pună îngrijirea copiilor deasupra vieţii ei profesionale... totuşi, vestea bună este că îngrijirea copiilor devine încet, dar sigur şi o problemă a bărbaţilor. (...) De aceea redefinirea problemei femeilor ca pe o problemă legată de îngrijirea copiilor ne lărgeşte perspectiva şi ne permite să ne concentrăm cu mai multă precizie asupra unui aspect cu adevărat relevant:

---

[485] Groysberg, B. şi Abrahams, R. (martie 2014). „Manage Your Work, Manage Your Life.” Preluat la 28 aprilie 2014 de la Harvard Business Review: http://hbr.org/2014/03/manage-your-work-manage-your-life/ar/5.

[486] Slaughter, A. (13 iunie 2012). „Why Women Still Can’t Have It All.” Preluat la 23 mai 2014 de la Atlantic: http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2012/07/why-women-still-cant-have-it-all/309020/?single_page=true.

subestimarea importanţei îngrijirii, indiferent cine se ocupă de aceasta.[487]

Deşi, aparent, bărbatul alege cariera în detrimentul familiei, acesta îşi sacrifică adesea propriile dorinţe pentru beneficiul familiei sale. Dacă femeia simte că este egoistă dacă petrece prea mult timp departe de copiii ei, bărbatul poate simţi exact invers – din moment ce se aşteptă de la el să câştige mai mult, el consideră că dă dovadă de egoism dacă munceşte mai puţin pentru a-şi petrece mai mult timp alături de copiii săi, deoarece există riscul să nu mai poată asigura stabilitatea financiară a familiei. Astfel, ideea de a integra mai mult bărbaţii în cadrul familiei se bazează pe acest lucru – bărbaţii să ia atitudine şi femeile să ia aminte că 46 % din ei îşi doresc să petreacă mai mult timp alături de copiii lor[488] şi că 80 % ar prefera să fie acasă tot timpul cu bebeluşii lor, dacă acest lucru nu le-ar afecta familia din punct de vedere financiar şi dacă soţiile lor ar fi de acord.[489]

Mulţi spun că bărbaţii au venituri mai mari decât femeile, dar puţini se gândesc la *motivele* pentru care se întâmplă astfel – bărbaţii muncesc mai multe ore şi sunt dispuşi să o facă, pentru că primesc iubire dacă întreţin familia, iar femeile primesc iubire dacă îşi reduc programul de muncă sau renunţă la slujba lor după ce au copii. Nişte costuri mai decente de îngrijire a copiilor le-ar permite femeilor să

[487] Slaughter, A. (2015). Unfinished Business: Women Men Work Family. New York, NY: Random House.

[488] Parker, K. şi Wang, W. (14 martie 2013). Modern Parenthood. Preluat la 7 iunie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2013/03/14/modern-parenthood-roles-of-moms-and-dads-converge-as-they-balance-work-and-family/.

[489] Farrell, W. (1993). The Myth of Male Power. New York, NY: Simon & Schuster. p. 53.

rămână în cadrul forţei de muncă dacă îşi doresc acest lucru, ceea ce ar reduce diferenţele de salarizare datorate experienţei de muncă. Cu toate acestea, există dovezi care demonstrează că nici această măsură nu este suficientă sau că nu este soluţia potrivită. Până şi în Suedia, una dintre ţările care oferă cele mai multe beneficii legate de concediul paternal, femeile aleg în continuare să renunţe la muncă de patru ori mai mult decât bărbaţii, iar unele dintre ele, care iniţial şi-au dorit ca tatăl să se implice mai mult în creşterea copilului, „râvnesc acum la a petrece mai mult timp acasă”[490].

O altă chestiune care ne preocupă este efectul pe care interacţiunea dintre rolurile feminine şi masculine tradiţionale adoptate de femei şi bărbaţi îl are asupra identităţii de gen şi a reuşitei relaţiilor. În plus, se pune întrebarea dacă femeile se pot simţi la fel de atrase de un partener care stă acasă precum de un partener care merge la muncă. Până în prezent, se pare că acest tip de bărbat, care este adesea denumit „mascul beta”, nu este prea atrăgător pentru femei. De exemplu, riscul de divorţ este mai redus dacă soţul acoperă 60 % din bugetul familiei şi dacă soţia se ocupă de 60 % din treburile gospodăreşti, iar femeile raportează niveluri mai crescute de satisfacţie sexuală dacă se păstrează o repartizare mai tradiţională a sarcinilor.[491] Cu alte cuvinte, egalitatea de şanse nu duce neapărat la nişte rezultate mai bune, iar

[490] Bennhold, K. (10 iunie 2010). „In Sweden, Men Can Have It All.” Preluat la 11 august 2015 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2010/06/10/world/europe/10iht-sweden.html?_r=0.

[491] Gottlieb, L. (6 februarie 2014). „Does a More Equal Marriage Mean Less Sex?” Preluat la 28 aprilie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2014/02/09/magazine/does-a-moreequal-marriage-mean-less-sex.html?_r=1.

schimbările economice şi dinamica prescrisă social a relaţiilor, care susţin „uniformizarea” genurilor, nu se potrivesc neapărat cu atracţia sexuală şi cu succesul relaţional, lucruri care nu pot fi forţate.

Dacă bărbatul este partenerul casnic, nu este bine văzut şi nu are un comportament tipic masculului alfa, de care multe femei sunt atrase. Într-adevăr, chiar dacă femeile devin tot mai independente financiar, ele îşi doresc în continuare un partener mai în vârstă şi mai atrăgător.[492] Standardele au crescut, nu au devenit mai echilibrate, în urma mişcării feministe, cel puţin în ceea ce priveşte bărbaţii. Iar bărbaţii preiau orice promovează femeile – ceea ce înseamnă că ei se adaptează oricărui sistem care le oferă recompense.

Copiii procesează aceste mesaje cu privire la recompense şi la importanţa afecţiunii din partea taţilor în moduri subtile. De exemplu, în seria cărţilor *Harry Potter,* în ciuda faptului că atât James, cât şi Lily (părinţii lui Harry) îşi dau viaţa pentru a-şi salva copilul, doar mama primeşte laude. Când Harry este încă prunc, vrăjitorul malefic Lord Voldemort descinde la ascunzătoarea familiei din cauza unei profeţii conform căreia, după ce va creşte, Harry urmează să îl distrugă. James îi strigă lui Lily să îl ia pe Harry şi să fugă, astfel încât el să îl poată opri pe Voldemort. Tatăl moare protejându-i, apoi, Lily moare protejându-l pe Harry, însă, datorită iubirii ei, crimele lui Voldemort se întorc împotriva sa şi îl distrug ireversibil, ceea ce îi lasă lui Harry faimoasa cicatrice în formă de

---

[492] As women become more financially independent, they want an older, more attractive male partner, according to new research. (1 ianuarie 2011). Preluat la 12 august 2015 de la Stone Heath Newsletters: http://www.stonehearthnewsletters.com/women-relationshipsstability-security/business/ #sthash.byk7oPjA.w3mBH3iM.dpbs.

fulger pe frunte. Mesajul subiacent este că iubirea mamei este mai puternică decât a tatălui şi că moartea mamei este o experienţă mai profundă. Surprinzător este că, în ciuda popularităţii cărţilor, puţini cititori şi-au dat seama că, deşi acţiunile lui James şi ale lui Lily au avut aceleaşi consecinţe, sacrificiul ei a avut mai multe merite. Aceasta este doar una dintre numeroasele situaţii în care rolul unui bărbat este secundar legăturii dintre mamă şi copil.

Mesajul pe care îl înţelege un băiat este că el trebuie să aducă bani în casă pentru a-şi păstra importanţa. La un moment dat, în timpul şcolii generale sau la liceu, când băiatul începe să se gândească la o primă întâlnire, este foarte probabil ca preocupările sale legate de artă şi literatură să se reducă, pentru că ştie că persoanele care se specializează în aceste domenii câştigă mai puţin decât absolvenţii din domenii ca ştiinţa, tehnologia, ingineria sau matematica (domeniile *STEM*). El procedează astfel, deoarece se gândeşte la posibilitatea ca el să susţină financiar o familie şi la faptul că nu se poate aştepta din partea unei femei – în special a uneia alături de care şi-ar putea întemeia o familie – să îl susţină. Într-un fel, băieţii ştiu că este mai puţin probabil ca un bărbat fără potenţial financiar să îşi găsească o soţie pe gustul său şi că riscul divorţului creşte în cazul său;[493] ei ştiu că valoarea şi

[493] Rochman, B. (11 iulie 2011). „Unemployed Men Are More Likely to Divorce.” Preluat la 11 august 2015 de la Time: http://healthland.time.com/2011/07/11/unemployed-men-are-more-likely-to-divorce/; vedeţi şi Greenstone, M. şi Looney, A. (3 februarie 2012). The Marriage Gap: The Impact of Economic and Technical Change on Marriage Rates. Preluat la 5 septembrie 2015 de la The Hamilton Project: http://www.hamiltonproject.org/papers/the_marriage_gap_the_impact_of_economic_and_technological_change_on_ma/.

atractivitatea lor sunt determinate în mare parte de potenţialul lor financiar.

Deşi majoritatea absolvenţilor de facultate din prezent sunt femei, majoritatea absolvenţilor din domeniile *STEM* rămân în continuare bărbaţi. Pe de altă parte, femeile predomină în cazul ştiinţelor sociale.[494] Deşi, la prima vedere, procentele şi diferenţele dintre venituri ar putea să sugereze discriminare, membrii ambelor sexe au ştiut dinainte că este foarte probabil ca opţiunea pentru un domeniu *STEM* să le asigure nişte câştiguri mai mari.

Unul dintre motivele pentru care bărbaţii şi femeile optează pentru lucruri diferite este, pur şi simplu, faptul că ei au alte preferinţe. De exemplu, în timp ce bărbaţii ar prefera să lucreze cu materiale anorganice, femeile preferă să lucreze cu nişte fiinţe vii, iar femeile pricepute la matematică au o probabilitate mai mare decât bărbaţii pricepuţi la matematică de a avea şi abilităţi verbale superioare, ceea ce le conferă o arie mai largă de opţiuni profesionale.[495] Susan Pinker a arătat că diferenţele cele mai pronunţate dintre genuri se pot observa în naţiunile

---

[494] Notă: În 2007, 83 % din absolvenţii de studii inginereşti au fost bărbaţi, pe când peste 77 % din absolvenţii de psihologie şi 79 % din absolvenţii din domeniul educaţiei au fost femei. În ceea ce priveşte studiile masterale, 77 % din absolvenţii de studii inginereşti au fost bărbaţi, în timp ce 77 % din absolvenţii din domeniul educaţiei şi 80 % din absolvenţii de psihologie au fost femei. Vedeţi: Planty, M., et al. (2009). The Condition of Education 2009 (NCES 2009-081). Preluat de la Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie, Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Departamentul Educaţional din Statele Unite: http://nces.ed.gov/pubs2009/2009081.pdf. pp. 99, 101.

[495] McArdle, E. (18 mai 2008). The freedom to say ‘no’. Preluat la 5 septembrie 2015 de la The Boston Globe: http://www.boston.com/bostonglobe/ideas/articles/2008/05/18/the_freedom_to_say_no/?page=full.

care le oferă femeilor cea mai multă libertate de a urma carierele dorite.[496]

Un alt motiv pentru care bărbaţii şi femeile fac alegeri diferite este faptul că bărbaţii cheltuiesc adesea mai mulţi bani pentru educaţie. Există o mulţime de burse de studii oferite persoanelor care aparţin ambelor genuri şi tuturor etniilor, dar majoritatea burselor – atât cele pentru studiu,

---

[496] Ibidem; vedeţi şi: „Deşi încep în forţă, multe femei dezertează pe măsură ce avansează în carieră, şi nu e vorba doar de un mic grup de mame privilegiate de rasă albă care au în jur de treizeci de ani, ci de femei care au origini şi vârste diferite. Este de 2,8 ori mai probabil ca femeile să renunţe la cariere din domeniile ştiinţei sau ingineriei pentru alte ocupaţii şi de 13 ori mai probabil să iasă definitiv din câmpul muncii, chiar şi atunci când nu intervin căsnicia şi copiii mici. (...) Femeile care au diplome universitare în domeniile IT sau al ingineriei câştigă, în medie, cu 30 până la 50 % mai mult decât femeile care au grade universitare de alte orientări. Dacă salariul ar fi motivaţia principală, s-ar zice că această combinaţie de şansă şi recompensă ar reprezenta un stimulent dublu pentru ca femeile să aleagă aceste domenii şi să rămână încadrate în ele. (...) Dacă analizăm alegerile femeilor din ţările care le oferă o gamă largă de posibilităţi în materie de carieră – Canada, Marea Britanie, Germania, Elveţia, Norvegia, Statele Unite şi Japonia– , vom găsi cele mai mari neconcordanţe între sexe. Cu cât este mai bogată ţara, cu atât este mai probabil ca femeile şi bărbaţii să opteze pentru categorii diferite de slujbe. Această descoperire surprinzătoare se aplică la domeniile pe care le aleg cel mai des femeile şi la numărul de ore pe care le dedică slujbei. (...) Aproximativ 5 % din femei au optat pentru o carieră în domeniul fizicii în Japonia, Canada şi Germania, de exemplu, dar în Filipine, Rusia şi Thailanda, numărul femeilor din acest domeniu e relativ mare, între 30 şi 35 %. Dintre douăzeci şi unu de ţări în care s-a realizat studiul, acelea cu cea mai mare proporţie de femei care au diplome în fizică – Polonia şi Turcia, cu 36, respectiv 37 % – au şi cele mai mari rate de emigraţie în alte ţări din Uniunea Europeană şi oferă un sprijin fiscal nesemnificativ pentru femei şi familii. În majoritatea

cât şi cele din domeniul sportului – sunt destinate exclusiv femeilor. Pe site-ul *scholarships.com* – unul dintre cele mai populare site-uri din Statele Unite destinate informării şi înscrierii pentru burse de studiu – raportul dintre bursele oferite femeilor şi cele oferite bărbaţilor era de patru la unu. Toate bursele destinate bărbaţilor erau limitate la o anumită regiune geografică sau universitate, pe când mai mult de jumătate dintre bursele destinate femeilor permiteau înscrierea persoanelor de pretutindeni din ţară. Existau câteva burse de studii doar pentru mamele singure; nu existau deloc burse de studii pentru taţii singuri.[497] În plus, tendinţa părinţilor de a aloca mai mulţi bani pentru susţinerea educaţiei băieţilor din anii ’70 s-a redus, ajungând egală cu tendinţa lor de a investi în educaţia fetelor în anii ’90, iar la sfârşitul anilor 2000, aceasta s-a inversat;[498] în prezent, părinţii investesc cu aproximativ 25 % mai mulţi bani pentru educaţia fiicelor

---

lor, acestea sunt ţări unde ambele sexe sunt supuse presiunilor financiare intense (...). Vedeţi: Pinker, S. (2011). Paradoxul sexelor: bărbaţii, femeile şi adevărata prăpastie dintre sexe. Bucureşti: Curtea Veche Publishing. pp. 99-100, 108-109. Vedeţi şi Barinaga, M. (1994). „Surprises Across the Cultural Divide”, Science, 263; Institutul American de Fizică (2001). „Percentages of Physics Degrees Awarded to Women in Selected Countries, 1997 and 1998 (2 Year Averages).” (Studiul internaţional al femeilor cu diplome în fizică, 2001). Ivie, R. şi Ray, K.M. (februarie 2005). „Women in Physics and Astronomy, 2005.” Institutul American de Fizică; Belkin, L. (2003). „The Opt-Out Revolution”. New York Times; De Parle, J. (22 aprilie 2007) „A Good Provider is One Who Leaves”. New York Times; Tiwari, P. & Estrada, A. (19 noiembrie 2002). „Worse Than Commodities.” Report from the Asia Pacific Mission for Migrants.

[497] Preluat la 20 mai 2014 de la Scholarships.com: https://www.scholarships.com.

decât pentru educaţia fiilor.[499] De ce să nu alegi domeniul care îţi place când altcineva plăteşte?

Simplu spus, tinerele nu conştientizează în aceeaşi măsură ca bărbaţii tineri că lumea nu gravitează în jurul lor. Este mai uşor să discutăm despre drepturi egale decât despre responsabilităţi egale; oricum, acesta este următorul pas logic necesar pentru a vedea mai multă compasiune şi cooperare între sexe.

La ce se referă puterea?

Cu toate că agricultura a început să se dezvolte odată cu primele femei care au cultivat cereale sălbatice în Orientul Mijlociu, după cum sugerează sociologul Elise Boulding, mulţi savanţi, cum ar fi cercetătoarea Heidi Hartmann, teoretizează că bărbaţii au început să domine societăţile după debutul agriculturii, ceea ce le-a permis să-şi exercite controlul mai departe asupra familiei, muncii, economiei, culturii şi a religiei.[500] Prin urmare, puterea este

[498] Kornrich, S. şi Furstenberg, F. (2013). „Investing in Children: Changes in Parental Spending on Children, 1972-2007.” Demography, 50(1). Preluat la 7 iunie 2014 de la http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/22987208. pp. 19-20.

[499] Kitroeff, N. (7 februarie 2017). „Investing (More) in Daughters.” Preluat la 5 iunie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2014/02/09/education/edlife/investing-more-in-daughters.html?_r=0.

[500] Hartmann, H. (1976). „Capitalism, Patriarchy, and Job Segregation by Sex”, Women and the Workplace: The Implications of Occupational Segregation, 1(3). Preluat la 22 mai 2014 de la http://www.jstor.org/discover/10.2307/3173001; Reilly, K. (1995). Readings in World Civilizations. New York, NY: St Martin’s Press. Vedeţi eseul lui Elise Boulding, Women and the Agricultural Revolution

adesea privită prin lentilele dominaţiei masculine; cine are control asupra resurselor financiare stăpâneşte totul. Fără îndoială că banii le conferă oamenilor mai multă libertate şi control în multe domenii ale vieţii, dar capacitatea de a coordona un sistem este doar una dintre formele de putere. Mai există şi un alt tip de putere care nu este la fel de răsunătoare, dar este tot atât de validă: puterea personală.

Puterea reală este completă. Aceasta nu depinde numai de recompense externe precum venitul, statutul social şi bunurile materiale. Puterea completă include recompensele interne cum ar fi sănătatea, pacea interioară, spiritualitatea, iubirea şi respectul, conştientizarea emoţională şi deschiderea, imaginea de sine pozitivă şi abilitatea de a utiliza valorile personale pentru creşterea calităţii vieţii de zi cu zi, atât pentru propria persoană, cât şi pentru comunitate.

În fond, puterea se rezumă la a avea control asupra propriei vieţi şi acces la experienţe care sporesc sentimentul împlinirii personale. Durata de viaţă poate fi un indicator potrivit al acestui aspect. Organizaţia Mondială a Sănătăţii a estimat speranţa de viaţă a bărbaţilor şi a femeilor provenind din familii cu statut socioeconomic scăzut şi crescut, născuţi între anii 1990 şi 2012:

- Bărbaţi născuţi în familii cu venituri mici: 54,7 ani.
- Femei născute în familii cu venituri mici: 57,3 ani.
- Bărbaţi născuţi în familii cu venituri mari: 73 de ani.
- Femei născute în familii cu venituri mari: 80 de ani.
- Speranţa de viaţă medie la naştere a bărbaţilor născuţi între 1990 şi 2012: 64,7 ani.

(Femeile şi revoluţia din agricultură), pp. 21-25.

- Speranţa de viaţă medie la naştere a femeilor născute între 1990 şi 2012: 69,7 ani.[501]

Durata medie de viaţă a femeilor este cu cinci ani (8 %) mai lungă decât a bărbaţilor. Pe când bărbaţii înstăriţi trăiesc, în medie, cu 15,7 ani (27 %) mai mult decât femeile sărace, femeile care provin din familii înstărite trăiesc cu 25 ani (46 %) mai mult decât bărbaţii săraci. Patru din cinci centenari sunt femei.[502]

Cu toate că există mai mulţi bărbaţi care primesc diagnosticul de cancer de prostată decât femei care suferă de cancer mamar, cercetarea în domeniul cancerului de sân primeşte de aproape două ori mai multe fonduri din partea statului decât studierea cancerului de prostată.[503] Guvernul Statelor Unite a pus la dispoziţie un site de resurse online despre sănătatea femeilor

---

[501] Notă: Femeile sărace trăiesc, în medie, cu 2,6 ani (cu 5 %) mai mult decât bărbaţii săraci, iar femeile înstărite trăiesc, în medie cu 7 ani (10 %) în plus faţă de bărbaţii înstăriţi. Life Expectancy: Life Expectancy Data by World Bank Income Group (f.d.). Preluat la 6 mai 2014 de la Registrul datelor observaţionale de sănătate mondială, Organizaţia Mondială a Sănătăţii: http://apps.who.int/gho/data/view.main.700?lang=en.

[502] Vedeţi: Kincel, B. (aprilie 2010). The Centenarian Population: 2007-2011. De la Rezumatele sondajelor comunitare americane, Biroul pentru Recensământ din Statele Unite (ACSBR/12-18).

[503] Arnst, C. (13 iunie 2007). „A Gender Gap in Cancer.” Preluat la 7 mai 2014 de la BusinessWeek: http://www.businessweek.com/stories/2007-06-13/a-gender-gap-in-cancerbusinessweekbusiness-news-stock-market-and-financial-advice; Parker-Pope, T. (6 martie 2008). „Cancer Funding: Does It Add Up?” Preluat la 7 mai 2014 de la New York Times: http://well.blogs.nytimes.com/2008/03/06/cancer-funding-does-it-add-up/?_php=true&_type=blogs&_r=0.

(*WomensHealth.gov*), dar nu există un site similar destinat bărbaţilor. Curios este că sănătatea bărbaţilor constituie una dintre subcategoriile incluse în pagina adresată femeilor (*WomensHealth.gov/mens-health/*). Pe acest site există o rubrică pentru anunţarea Săptămânii Naţionale de Sănătate a Femeilor, unde femeile pot afla mai multe aspecte legate de sănătate, dar nu există un eveniment corespondent pentru bărbaţi. Unele ţări din lume – inclusiv Australia, Canada, Marea Britanie şi Statele Unite – au început să celebreze Ziua Internaţională a Bărbatului (19 noiembrie), în parte cu scopul creşterii conştientizării importanţei sănătăţii băieţilor şi a bărbaţilor, însă aceasta nu beneficiază încă de susţinerea de care are parte lupta împotriva cancerului mamar.

De asemenea, decesele înregistrate în rândul bărbaţilor din cauza principalelor 15 cauze ale morţii sunt mai numeroase; cele mai mari diferenţe există în cazul bolilor cardiace, suicidului şi al traumatismelor cauzate de accidentele neintenţionate.[504] Deşi femeile au tendinţa de a avea gânduri suicidale mai mult decât bărbaţii, suicidul este de patru ori mai întâlnit în rândul bărbaţilor, care constituie 79 % din toate cazurile de sinucidere din Statele Unite.[505]

În plus, 92 % din accidentele de muncă din America au implicat bărbaţi. Cele mai multe accidente au avut loc în domeniul construcţiilor, majoritatea din cauza căderilor şi

---

[504] Murphy, S.L., Xu, J. şi Kochanek, K.D. (8 mai 2013). Deaths: Final Data for 2010. Preluat la 22 mai 2014 de la Rapoartele Naţionale de Statistică Demografică, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor: http://www.cdc.gov/nchs/data/nvsr/nvsr61/nvsr61_04.pdf.

[505] Suicide: Facts at a Glance (2012). Preluat la 20 iunie 2014 de la Centrul pentru Prevenţia şi Controlul Vătămărilor, Divizia de Prevenţie a Violenţei: http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/suicide_datasheet-a.pdf.

alunecărilor.[506] Pretutindeni în lume, numărul bărbaţilor care au slujbe periculoase este mult mai mare faţă de cel al femeilor.

Există mai multe femei fără locuinţă care au copii, decât bărbaţi care să fie în aceeaşi situaţie, însă, per ansamblu, 68 % din persoanele fără locuinţă din Statele Unite sunt bărbaţi, iar 40 % din bărbaţii fără adăpost au activat în forţele armate, comparativ cu 34 % care fac parte din populaţia generală a adulţilor. Coaliţia Naţională pentru Veteranii Fără Adăpost din Statele Unite estimează că există 271 000 de veterani fără adăpost pe noapte, majoritatea dintre ei fiind bărbaţi.[507] Această ruşine naţională continuă fără a fi prea mult mediatizată sau abordată în cadrul unor dialoguri la nivel naţional cu privire la importanţa răsplătirii veteranilor noştri curajoşi.

Din aceste date putem deduce că femeile au, oarecum, mai multă putere decât bărbaţii.

Când trebuie să fii bărbat: dificultăţile reprimării emoţiilor

Când vine vorba despre bărbaţi, hărţuirea fizică şi ridiculizarea au devenit o parte integrată a experienţei lor de viaţă, fiind privite ca o normalitate. „Băieţii sunt băieţi”, spun oamenii. „Pur şi simplu, aşa sunt ei.” Când băieţii ajung să internalizeze credinţa că sunt duri, că trebuie să

[506] Census of Fatal Occupational Injuries Summary, 2012 (22 august 2013). Preluat la 6 mai 2014 de la Biroul pentru Statistică a Muncii, Departamentul Muncii din Statele Unite (USDL-131699): http://www.bls.gov/news.release/cfoi.nr0.htm.

[507] Who is Homeless? (iulie 2009). Preluat la 7 mai 2014 de la Coaliţia Naţională pentru Persoanele fără Adăpost din Statele Unite: http://www.nationalhomeless.org/factsheets/who.html.

acţioneze ca nişte bărbaţi, în cele din urmă, pierd contactul cu părţile lor mai sensibile, de care urmează să aibă nevoie ulterior în viaţă. Prin urmare, intimitatea şi relaţiile se pot asocia cu dificultăţi majore mai târziu. Una dintre acestea se referă la faptul că nu învaţă să ceară ajutorul prietenilor, familiei, profesorilor, antrenorilor sau altor persoane care ar putea contribui la ameliorarea situaţiilor negative pe care ei trebuie să le înfrunte.

Când un băiat mic aude că plânsul este pentru fete, el înţelege că este inacceptabil ca el să-şi exprime emoţiile, aşadar începe să le evite. Atunci când oricărei persoane i se spune că sentimentele sale sunt ceva rău, aceasta încearcă să-şi blocheze sau să-şi schimbe trăirile interioare. Urmarea pentru relaţii este că persoana nu este niciodată destul de sigură de cine este sau ce îşi doreşte. Astfel, începe să urmeze un scenariu lipsit de sens. După 20 de ani, când acest băiat devine un bărbat care cunoaşte o femeie minunată şi se îndrăgosteşte de ea, se simte confuz atunci când ea îi mărturiseşte că este distant faţă de ea. Femeia îşi doreşte ca el să se deschidă mai mult, iar el nu are idee la ce se referă ea, pentru că nu a făcut aşa ceva niciodată în viaţa lui.

Alţi bărbaţi, care au fost hărţuiţi la şcoală în copilărie, încă poartă cu ei furia din pricina acelor experienţe. Chiar dacă această furie poate trece neobservată, ea lucrează la nivel inconştient – adesea, ca o voce din fundal care îi spune persoanei că este foarte rea, urâtă sau stupidă – aproape înlocuindu-i pe hărţuitorii din exterior. Apoi acest lucru afectează încrederea în sine şi se poate exprima în cadrul relaţiilor prin faptul că bărbatului îi este greu să spună „nu” sau să-şi susţină punctul de vedere. Este posibil ca acesta să intre în categoria „tipilor drăguţi” din teama că ar putea deveni hărţuitor el însuşi. Un alt mod prin care problema se poate manifesta este păstrarea

distanţei faţă de ceilalţi din cauza credinţei că oamenii sunt ticăloşi şi nu sunt demni de încredere, iar apropierea de ei înseamnă condamnarea inevitabilă la suferinţă. La un nivel mai profund, din cauza faptului că ei cred că alte persoane cu statut similar sunt rele şi ticăloase, aceşti bărbaţi cred acelaşi lucru şi despre ei înşişi, motiv pentru care consideră că nu merită să fie iubiţi. Atunci când cineva este convins că nu merită iubire, devine aproape imposibil să-şi dea voie să simtă iubire sau să o ofere.

Mulţi bărbaţi apelează la sex, pentru că este singurul mod în care pot beneficia de nişte contacte fizice pozitive. Altfel, vieţile lor ar fi aproape lipsite de interacţiuni fizice cu alte persoane. Acest conflict interior legat de atingere şi afecţiune îi poate determina să perceapă sexul şi relaţiile ca pe nişte experienţe goale, stinghere şi lipsite de scop, ceea ce îi împiedică să simtă plăcerea şi conexiunea autentice. Din nou, accentuăm ideea că tinerii care recurg la pornografie pentru a obţine nişte experienţe erotice imaginare nu pot vedea acolo nişte bărbaţi şi femei care se ating în moduri tandre şi afectuoase.

Subiecte tabu

Sexualitatea este un subiect foarte inconfortabil; cu toţii îl cunoaştem, dar nu vorbim despre el. Totuşi, problema se amplifică atât de mult, încât nu o mai putem ignora. Belle Knox, o fostă studentă notorie a Universităţii Duke care a devenit vedetă porno, a vorbit recent despre ideea susţinută îndelung de feministe că patriarhatul se teme de sexualitatea femeilor.[508] Acesta este un mesaj învechit din

[508] Knox, B. (21 februarie 2014). „I'm the Duke University Freshman Porn Star and for the First Time I'm Telling the Story in my Words." Preluat la 26 aprilie 2014 de la Xojane:

ce în ce mai puţin răsunător. Arătaţi-ne un bărbat de origine vestică – din zilele noastre – care nu susţine manifestarea sexualităţii feminine, iar noi vă garantăm că nu poate fi decât homosexual.

La nivel de societate, este posibil să ne temem de sexualitatea feminină... Însă suntem la fel de îngroziţi de sexualitatea masculină şi de cea adolescentină; de asemenea, tot noi presupunem că sexualitatea persoanelor vârstnice este inexistentă. Oare chiar este de vină patriarhatul pentru toate acestea? Ori, pur şi simplu, sexualitatea este destul de confuză şi nimeni nu îşi doreşte să îndepărteze marea pâclă ce înconjoară standardele acceptate în mod tradiţional de societate?

Un scurtmetraj franţuzesc recent intitulat *Majoritatea oprimată* a ilustrat inversarea rolurilor tradiţionale de bărbat şi femeie. Mulţi oameni s-au entuziasmat foarte tare după ce l-au urmărit; câteva prietene feministe l-au distribuit pe reţelele de socializare. Un bărbat a comentat la una dintre postări că, deşi nu încurajează deloc violenţa, bărbaţii şi femeile sunt diferiţi şi el nu ar avea nimic împotrivă dacă ar fi hărţuit sexual de nişte femei atrăgătoare, pentru că ar interpreta situaţia ca pe o experienţă sexuală pozitivă. Filmul îşi propune să fie comic, dar tot ceea ce face este să demonstreze cât de puţin înţelege regizorul (care este o femeie) bărbaţii. Prin intermediul lenei şi al lipsei de sensibilitate pe care le afişează femeile din film care interpretează roluri masculine, aceasta insinuează că bărbaţilor nu le pasă de hărţuirea sexuală a femeilor, ceea ce este bizar, având în vedere că ei sunt cei care preiau cele mai periculoase sarcini, fapt prin care protejează femeile şi, în mod indirect, libertatea de exprimare. De asemenea, a fost interesant că regizoarea a ales să portretizeze femeile

---

http://www.xojane.com/sex/duke-university-freshman-porn-star.

(interpretate de bărbaţi) ca pe nişte fiinţe vulnerabile şi neajutorate, ceea ce ne-a făcut să ne întrebăm oare ce a vrut să spună despre femei prin aceasta…

Cum se face că nimeni nu vrea să abordeze problema discriminării bărbaţilor? O femeie pe nume Nicki Daniels a scris pe blogul ei o scrisoare deschisă către hipsterii bărboşi, ocărându-i pentru faptul că i-au distrus „fetişul bărbii”. Aceasta spunea:

> Încă de când eram mică iubeam bărbaţii cu barbă. Pentru mine, aceştia exprimau putere, forţă, MASCULINITATE. Adică, o persoană care mă putea proteja. Din păcate, voi [hipsterii bărboşi] aţi transformat acest lucru într-un stindard al modei. Barba a devenit ca un sutien cu burete al masculinităţii. Sigur că este atrăgătoare, dar ce este dedesubt? Este o întreagă generaţie care arată precum nişte pădurari, dar majoritatea dintre ei nici măcar nu ştiu să schimbe… un cauciuc.[509]

Mesajul său a devenit foarte popular şi este amuzant, sincer, dacă persoana care îl citeşte nu este un hipster bărbos. Cu toate acestea, dacă un bărbat ar posta un mesaj asemănător în care să vorbească despre femeile care au păr în zona axială sau cea inghinală, ar fi făcut bucăţi imediat.

Cum se face că o femeie poate discuta public despre faptul că şi-a părăsit iubitul pentru că nu îi făcea sex oral, despre cât de bine s-a simţit culcându-se cu un bărbat mai tânăr, despre crearea unei firme de taximetrie care angajează numai femei care refuză să transporte bărbaţi sau chiar să sugereze că bărbaţii ar trebui să fie taxaţi în plus, dar dacă un bărbat îşi exprimă opinia opusă este inacceptabil?[510] În mod tipic, principiul dublului standard se referă la faptul că femeile sunt mai dezavantajate faţă de

---

[509] Daniels, N. (6 ianuarie 2014). „An Open Letter to Bearded Hipsters.” Preluat la 26 aprilie 2014 de la Nicki Daniels Interview: http://nickidaniels.com/2014/01/06/beardedhipsters/.

bărbaţi, dar din perspectiva pe care am descris-o anterior, bărbaţii sunt defavorizaţi cel puţin la fel de frecvent.

Dacă un bărbat ar fi creat un film similar cu *Majoritatea oprimată,* probabil că am fi văzut partea cealaltă a ostilităţii legate de gen, mai exact faptul că bărbaţii sunt trataţi ca nişte obiecte ale succesului (în acelaşi mod cum femeile sunt percepute ca nişte obiecte sexuale), că nu primesc aproape niciodată atingeri pozitive în afara sexului şi au o probabilitate mult mai mică de a câştiga în luptele pentru custodie care urmează divorţurilor. Poate că am vedea cum principiile consimţământului din campusuri îi pun pe băieţi în postura de părinte (se aşteaptă de la ei în continuare să preia pe deplin iniţiativa şi, de aceea, să-şi asume întreaga responsabilitate), în timp ce pe fete le pun în postura copilului (nu preiau deloc din corvoada iniţierii şi din responsabilitate). În plus, am putea viziona cazurile de abuz sexual în care bărbaţii sunt declaraţi vinovaţi până când se demonstrează că nu sunt, iar acuzaţiile false scapă fără nicio consecinţă negativă. Atunci, poate că am începe să ne întrebăm de ce femeile

---

[510] McCarthy, A. (4 august 2011). „Dealbreaker: He Won't Go Down on Me." Preluat la 26 aprilie 2014 de la Good: Creative Solutions for Living Well + Doing Good: http://magazine.good.is/articles/dealbreaker-he-won-t-go-down-on-me; Michael, D. „Dating Younger Men can be Exciting for Women in their 40's & Up." (f.d.). Preluat la 26 aprilie 2014 de la YourTango: http://www.yourtango.com/experts/dawn-michael/dating-younger-mencan-be-exciting-for-women-her-40-s;(27 septembrie – 3 octombrie 2014). „Fare Ladies", Economist, 412(8906), 33. Vedeţi şi: http://www.economist.com/news/united-states/21620229-new-car-service-offers-lifts-women-women-fare-ladies; Barreca, R. (8 noiembrie 2011). „Why Women Should Pay Lower Taxes." Preluat la 26 aprilie 2014 de la Psychology Today: http://www.psychologytoday.com/blog/snow-White-doesnt-live-here-anymore/201111/why-women-should-pay-lower-taxes.

au dreptul de a deveni soldaţi şi privilegiul de a refuza în caz de recrutare, pe când fiecare bărbat de origine americană are obligaţia de a se înscrie în cadrul Serviciului de Recrutare într-un interval de 30 de zile din data în care a împlinit 18 ani şi responsabilitatea de a lupta în eventualitatea unui război[511] (ceea ce poate fi o discriminare de gen, comparabilă cu situaţia în care toate fetele de 18 ani ar trebui să se înscrie într-un registru pentru a se reproduce în cazul în care ţara ar avea nevoie de mai mulţi copii – naziştii germani au încercat ceva similar prin programul *Lebensborn*, derulat în timpul celui de-al Doilea Război Mondial). Poate că am afla că în Statele Unite există un procent mai mare de bărbaţi violaţi la închisoare faţă de femeile care trec prin această experienţă.[512]

Problema violului în cazul bărbaţilor este în mare parte ignorată, minimalizată sau transformată într-o glumă în viaţa cotidiană şi în mass-media. Autorităţile din Statele Unite nici măcar nu deţin nişte statistici cu privire la cazurile de abuz sexual care implică victime de genul masculin; din cauză că informaţiile sunt atât de greu de

---

[511] Who Must Register (f.d.). Preluat la 26 aprilie 2014 de la Selective Service System: https://www.sss.gov/FSwho.htm.

[512] Beck, A.J., Berzofsky, M., Caspar, R. şi Krebs, C. (mai 2013). Sexual Victimization in Prisons and Jails Reported by Inmates, 2011-2012. Preluat la 26 aprilie 2014 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite (NCJ 241399): http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/svpjri1112.pdf; Berzofsky, M., Krebs, C., Langton, L., Planty, M. şi SmileyMcDonald, H. (7 martie 2013). Female Victims of Sexual Violence, 1994-2010. Preluat la 26 aprilie 2014 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Oficiul Programelor de Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite (NCJ 240655): http://www.bjs.gov/index.cfm?ty=pbdetail&iid=4594.

găsit, am putea crede că nu se întâmplă niciodată.[513] Totuşi, se întâmplă. Deşi mult mai multe femei raportează că au fost violate la un moment dat în viaţa lor, mai mulţi bărbaţi mărturisesc că au fost supuşi unor „abuzuri sexuale duse până la capăt” nedorite în copilărie.[514] În plus, un număr aproximativ egal de femei şi bărbaţi susţin că au fost supuşi violenţei sexuale în afara violului.[515] Cu toate că femeile se consideră mai vulnerabile, de fapt,

---

[513] Forcible Rape (2011). Preluat la 26 aprilie 2014 de la Biroul Naţional de Investigaţie din Statele Unite: http://www.fbi.gov/about-us/cjis/ucr/crime-in-the-u.s/2011/crime-in-the-u.s.-2011/violent-crime/forcible-rape.

[514] Dube, S., et al. (2005). „Long-Term Consequences of Childhood Sexual Abuse by Gender of Victim.” American Journal of Preventive Medicine, 28(5), 430-438.

[515] Notă: 5,6 % din femei, respectiv 5,3 % din bărbaţi. Vedeţi: Sexual Violence: Facts at a Glance 2012 (f.d.). Preluat la 26 aprilie 2014 de la Centrul Naţional pentru Prevenţia şi Controlul Vătămărilor, Divizia de Prevenţie a Violenţei, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/sv-datasheet-a.pdf. De asemenea, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor au raportat recent că 35 % din femeile heterosexuale şi 29 % din bărbaţii homosexuali au fost supuşi urmăririi, violenţei fizice sau unui viol de către partenerul lor intim la un moment dat pe parcursul vieţii lor. Aproape 30 % din femeile heterosexuale şi 26 % din bărbaţii heterosexuali au fost pălmuiţi, împinşi sau îmbrânciţi de către partenerul lor intim (procentele sunt mai ridicate decât rata bărbaţilor homosexuali, echivalentă cu 24 %). În plus, un procent mai mare de bărbaţi heterosexuali (49,3 %) s-au confruntat cu o formă de agresiune psihologică din partea partenerei lor intime faţă de procentul femeilor heterosexuale (47,5 %) aflate în aceeaşi situaţie. Vedeţi: Walters, M.L., Chen, J. şi Breiding, M.J. (2013). „The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey: 2010 Findings on Victimization by Sexual Orientation.” Preluat la 30 iunie 2015 de la

bărbaţii au un risc mult mai mare de a fi victime ale agresiunilor şi ale *crimelor* violente.[516]

Majoritatea formelor de violenţă sexuală împotriva bărbaţilor sunt din cauza avansurilor nedorite din partea altor bărbaţi. Probabil că numărul acestora ar fi şi mai ridicat dacă la fel de mulţi bărbaţi ar fi deranjaţi de „abuzurile” din partea femeilor sau dacă definirea violului ar cuprinde şi „aducerea fără voie în situaţia de a penetra”. De asemenea, trebuie să luăm în considerare că, indiferent de genul abuzatorului, victimele bărbaţi au o tendinţă mai redusă de a raporta violenţa şi de a solicita serviciile de asistenţă de specialitate. Coaliţia Naţională Împotriva Violenţei Domestice din Statele Unite explică de ce:

> Stigmatizarea bărbaţilor care sunt victime, eşecul perceput legat de faptul că nu se conformează stereotipului bărbatului puternic, teama că nu vor fi crezuţi, negarea statutului de victimă şi lipsa de sprijin din partea societăţii, a membrilor familiei şi a prietenilor [sunt motive pentru care bărbaţii păstrează tăcerea]; (...) băieţii au tendinţa de a raporta mai puţin abuzul sexual din cauza fricii, a anxietăţii asociate cu ideea că pot fi etichetaţi homosexuali, a dorinţei de a părea încrezători în propria persoană şi de a fi independenţi.[517]

Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/ViolencePrevention/pdf/NISVS_SOfindings.pdf. pp. 18-19, 21-24.

[516] United States. Safety. (f.d.). Preluat la 4 septembrie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică, Indicele Calităţii Vieţii: http://oecdbetterlifeindex.org/countries/unitedstates/.

[517] Male Victims of Violence (f.d.). Preluat la 26 aprilie 2014 de la Coaliţia Naţională Împotriva Violenţei Domestice din Statele Unite: http://www.ncadv.org/files/MaleVictims.pdf.

Mai putem adăuga ruşinea pe listă. În afara cazului în care este vorba despre un băiat violat de un bărbat matur (aşa cum se întâmplă în majoritatea scandalurilor sexuale religioase catolice), există o probabilitate mai mică sau nulă ca oamenii să discute despre violenţa sexuală împotriva bărbaţilor. Acesta poate fi considerat un subiect tabu. Chiar dacă victimele bărbaţi vorbesc despre acest lucru, oamenii nu prea ştiu cum să procedeze. Nu există nişte legi clare în această privinţă. În plus, oamenilor le este greu să înţeleagă că un bărbat are erecţie şi este, în acelaşi timp, o victimă. Dacă era excitat, înseamnă că şi-a dorit să se întâmple, nu-i aşa?

Faptul că o victimă de gen feminin are orgasm în timpul violului nu schimbă faptul că actul sexual a avut loc fără voinţa sa, aşadar de ce ar sta diferit lucrurile în cazul bărbaţilor? Dacă bărbaţii şi-ar povesti istoricul sexual, am putea fi surprinşi că foarte mulţi şi-au pierdut virginitatea în moduri departe de a fi unele ideale. Este posibil ca unii dintre ei să recunoască faptul că femeia alături de care au avut prima lor experienţă sexuală i-a izolat şi i-a forţat să o penetreze, iar ei s-au conformat deoarece au crezut că era datoria lor să o facă. Nu spunem despre aceste femei că sunt nişte violatoare, dar dacă ar fi fost nişte bărbaţi în locul lor, i-am fi numit violatori.

Îndeosebi, tinerii nu sunt învăţaţi că este în regulă să spună nu, cum să refuze avansurile sexuale nedorite sau ce să facă în cazul în care sunt hărţuiţi sexual. În schimb, ei sunt condiţionaţi de societate să fie întotdeauna pregătiţi şi dornici să se angajeze într-un contact sexual cu orice femeie care se oferă. Negarea faptului că bărbaţii pot fi victime afectează alte situaţii în care se aşteaptă ca bărbaţii să gestioneze problema sau „să trateze lucrurile ca un bărbat”, inclusiv cele de abuz domestic (verbal şi fizic), urmărire sau hărţuire.

Este posibil ca situaţia să se îmbunătăţească? Este util să avem legi cu privire la consimţământ şi graniţe, dar este nevoie să îi învăţăm pe copiii noştri despre aspectele psihologice legate de sex şi despre cum arată consimţământul şi graniţele reale, nu doar aceste două întrebări: 1) Îşi doreşte persoana să-şi acorde consimţământul? şi 2) Are persoana capacitatea de a-şi acorda consimţământul? Nu ne putem aştepta ca societatea să poată gestiona partea întunecată a sexualităţii dacă refuzăm să recunoaştem natura complexă a acesteia şi dacă nu analizăm cinstit cum, şi, mai important, *de ce* au loc abuzurile sexuale.

Obiectualizarea este o condiţie prealabilă pentru viol. Unul dintre motivele pentru care bărbaţii obiectualizează sexual femeile este că, de cele mai multe ori, ei sunt cei care le abordează pentru a le invita la o întâlnire sau cei care iniţiază contactul sexual. De multe ori, ei sunt respinşi, chiar dacă sunt într-o relaţie, iar suferinţa se reduce semnificativ atunci când privesc persoana care îi respinge ca pe un obiect. De-a lungul timpului, această situaţie poate stârni dispreţul faţă de persoana care nu ia iniţiativa şi întăreşte îndoiala de sine a celuilalt cu privire la aspectele pentru care este apreciat.

Pe măsură ce femeile încep să preia iniţiativa din punct de vedere romantic şi sexual, acestea pot cunoaşte mai bine procesul obiectualizării şi al respingerii, iar bărbaţii vor începe să înţeleagă celelalte aspecte legate de obiectualizare şi respingere, care au nemulţumit mult timp femeile. Acelaşi lucru este valabil şi pentru alte elemente care pot ieşi în evidenţă prin inversarea rolurilor, cum ar fi faptul că femeile pot deveni persoanele care aduc bani în casă, iar bărbaţii pot petrece mai mult timp alături de copii.

Aşa cum explorăm şi încercăm să creştem conştientizarea socială a aspectelor care dezavantajează femeile, trebuie să le permitem bărbaţilor să abordeze domeniile în care simt că sunt reduşi la tăcere. Femeile trebuie să analizeze şi să recunoască propriile lor distorsiuni şi moduri în care defavorizează sau discriminează bărbaţii. Fiecare trebuie să îşi asume responsabilitatea pentru acţiunile sale, fără îndoială. Cu toate acestea, în acelaşi timp, nu ar trebui să subestimăm puterea sistemului sau a anumitor contexte asupra comportamentului individual. Faptul că recunoaştem numai vulnerabilităţile femeilor, comunicându-le bărbaţilor că ei sunt potenţialii abuzatori şi femeilor că ele sunt potenţialele victime, influenţează negativ pe toată lumea şi amplifică dezechilibrul. Aceasta nu înseamnă să învinovăţim femeile pentru abuzul sexual împotriva bărbaţilor sau să subestimăm importanţa abuzurilor sexuale împotriva femeilor; înseamnă să le permitem *ambelor* genuri să descopere nişte căi de comunicare prin care să-şi poată uni forţele în lupta contra abuzului sexual în general. Asemenea încălcări ale graniţelor noastre fizice constituie încălcări ale demnităţii noastre umane.

Dreptate pentru toţi?

La sfârşitul anilor ’80, o diferenţă între genuri a pătruns în sistemul judiciar din Statele Unite: se pare că instanţele judecătoreşti au stabilit perioade mai lungi de probaţiune pentru femeile acuzate de anumite infracţiuni faţă de bărbaţii inculpaţi din cauze similare.[518] Problema a fost

[518] Gold, A.R. (2 iulie 1989). „Sex Bias Is Found Pervading Courts.” Preluat la 26 aprilie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/1989/07/02/us/sex-bias-is-found-pervaiding-

analizată de sistemul judiciar. În realitate, bărbaţii acuzaţi de infracţiuni similare cu femeile aveau o probabilitate mai mare de a fi condamnaţi la închisoare, spre deosebire de sentinţa mai uşoară a probaţiunii pe care o primeau femeile.[519] În ziua de azi, taţii au o probabilitate de două ori mai mare decât mamele să fie încarceraţi pentru cinci ani sau mai mulţi.[520] Iar femeile care merg la închisoare pătrund într-un mediu foarte diferit; Warren Farrell a amintit cuvintele unui avocat în cartea *The Myth of Male Power*:

> Femeile condamnate sunt trimise la o fostă şcoală la câţiva kilometri în partea de est a capitalei. Instituţiile pentru bărbaţii condamnaţi sunt închisori în adevăratul sens al cuvântului. Acestea au celule, gardieni, găşti violente... Instituţia femeilor se aseamănă cu şcoala care a fost iniţial în acea clădire, iar personalul de acolo încurajează schimbarea şi reintegrarea lor în societate.[521]

---

courts.html.

[519] „Men Sentenced To Longer Prison Terms Than Women For Same Crimes, Study Says.” (11 septembrie 2012). Preluat la 26 aprilie 2014 de la Hufftington Post: http://www.hufftingtonpost.com/2012/09/11/men-women-prison-sentence-lenght-gendergap_n_1874742.html.

[520] Glaze, L. şi Maruschak, L. (30 martie 2010). Parents in Prison and Their Minor Children. Preluat la 25 august 2015 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite: http://bjs.gov/content/pub/pdf/pptmc.pdf. 10.

[521] Farrell, W. (2001). The Myth of Male Power: Why Men are the Disposable Sex. New York: Berkeley Books. p. 244.

Actualmente, doar 8 % din deţinuţi sunt femei.[522] Organizatorii unui proiect din cadrul Departamentului de Reintegrare a Deţinuţilor din California care se adresează femeilor acuzate de infracţiuni au anunţat pe site-ul lor că au creat un program special pentru deţinuţii de gen feminin, prin intermediul căruia le oferă anumite facilităţi, cursuri de parenting, asistenţă de specialitate şi intervenţii de dezvoltare personală cu scopul reabilitării acestora şi al facilitării reintegrării lor în comunitate după eliberare. Unul dintre obiectivele proiectului este tratarea femeilor deţinute cu demnitate şi respect prin intermediul unui cadru instituţional etic. Mai mult decât atât, deţinuţii de gen feminin pot beneficia de programe de studiu şi vocaţionale, oportunităţi de carieră şi instruire tehnică, asistenţă înaintea eliberării, cursuri de artă şi grupuri de sprijin prin intermediul proiectului. Ideea din spatele acestuia constă în oferirea mai multor oportunităţi femeilor, acest lucru fiind asociat cu reducerea numărului de femei încarcerate şi sporirea siguranţei publice. Nu există un program echivalent destinat bărbaţilor.[523]

Există milioane de bărbaţi care şi-au ispăşit pedeapsa în Statele Unite.[524] Având în vedere că acestora le este foarte

---

[522] Schmitt, J. şi Warner, K. (noiembrie 2010). Ex-offenders and the Labor Market. Preluat la 24 august 2015 de la Centrul de Cercetare Economică şi Politică din Statele Unite: http://www.cepr.net/documents/publications/ex-offenders-2010-11.pdf. p. 6.

[523] Female Offender Programs and Services (f.d.). Preluat la 26 aprilie 2014 de la Departamentul de Corecţie şi Reintegrare a Deţinuţilor din California: http://www.cdcr.ca.gov/Adult_operations/FOPS/index.html.

[524] Schmitt, J. şi Warner, K. (noiembrie 2010). Ex-offenders and the Labor Market. Preluat la 24 august 2015 de la Centrul de Cercetare Economică şi Politică din Statele Unite:

dificil să obţină o slujbă sau un cămin, de ce nu există mai multe programe de reabilitare pentru ei, în special că mulţi dintre ei nu au vreo calificare, au prea puţine opţiuni profesionale sau au avut problemele legate de consumul de substanţe? De ce nu există cursuri obligatorii de parenting pentru deţinuţi, având în vedere că peste jumătate dintre deţinuţi sunt taţi, iar şase din zece au mărturisit că tatăl lor a fost absent în copilăria lor[525] şi un sfert dintre ei au avut un părinte care a fost şi el la închisoare?[526]

Aproape opt din zece bărbaţi încarceraţi au fost din nou arestaţi, pentru că au comis o altă infracţiune într-un interval de cinci ani de la eliberarea lor.[527] Mulţi prizonieri

---

http://www.cepr.net/documents/publications/ex-offenders-2010-11.pdf. 1.

[525] James, D. (12 octombrie 2004). Profile of Jail Inmates, 2002. Preluat la 25 august 2015 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite: http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/pji02.pdf. p. 9; Glaze, L. şi Maruschak, L. (30 martie 2010). Parents in Prison and Their Minor Children. Preluat la 25 august 2015 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite: http://bjs.gov/content/pub/pdf/pptmc.pdf. p. 2.

[526] Notă: În închisorile de stat, deţinutele au o probabilitate de două ori şi jumătate mai mare decât deţinuţii de a participa la cursuri de parenting. Vedeţi: Glaze, L. şi Maruschak, L. (30 martie 2010). Parents in Prison and Their Minor Children. Preluat la 25 august 2015 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite: http://bjs.gov/content/pub/pdf/pptmc.pdf. p. 7,9.

[527] Durose, M.R., Cooper, A.D. & Snyder, H.N. (aprilie 2014). Recidivism of Prisoners Released in 30 States in 2005: Patterns from 2005 to 2010. Preluat la 6 septembrie 2014 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite:

susţin că întâlnirea copiilor lor în timp ce sunt încarceraţi sau sprijinul familial i-ar împiedica să comită din nou infracţiuni în viitor, însă există mai multe mame încarcerate care îşi văd copiii, deşi mai mulţi taţi acuzaţi şi-au susţinut financiar familia înainte de a primi sentinţa.[528] Pentru un bărbat, aceasta consolidează credinţa că asigurarea resurselor financiare în familie este ceea ce îi conferă sens şi îl face demn de iubire. Foştii deţinuţi au problemele financiare semnificative după eliberare; de asemenea, în cazul lor, rata sinuciderilor este de şapte ori mai mare decât în populaţia generală.[529]

Abuzurile sexuale la care sunt supuşi bărbaţii din închisori şi consecinţele acestora sunt o altă poveste. Pe lângă faptul că suferă violuri – adesea violuri în grup –, bărbaţii încarceraţi se confruntă cu infecţiile cu transmitere sexuală letale, precum HIV, care se răspândesc mai uşor prin intermediul sexului anal. Incidenţa HIV în rândul prizonierilor este de aproximativ patru ori mai mare faţă de incidenţa sa în populaţia generală, după cum susţin cercetătorii care au investigat mulţimea de bărbaţi deţinuţi din Statele Unite, punându-le la dispoziţie nişte automate cu prezervative în încercarea

---

http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/rprts05p0510.pdf. p. 11.

[528] Ibidem. p. 6.

[529] Notă: Istoricul abuzului de alcool sau de droguri, autovătămarea şi tulburările mintale sunt alţi factori implicaţi. Oricum, rata sinuciderilor în rândul bărbaţilor şomeri este dublă faţă de cea înregistrată în cazul bărbaţilor care muncesc. Vedeţi: Jones, D. şi Maynard, A. (2013). Suicide in recently released prisoners: a systematic review. Mintal Health Practice. 17(3), 20-27; Kposowa, A.J. (2001). „Unemployment and Suicide: A Cohort Analysis of Social Factors Predicting Suicide in the U.S. National Longitudinal Mortality Study.” Psychological Medicine, 31(1). pp. 127-138.

de a reduce riscul contactării infecţiilor cu transmitere sexuală.[530]

În primul rând, ar fi bine să luăm măsuri împotriva violului din închisori.

De ce este atât de greu de rezolvat problema presupusei diferenţe de salarizare?

> *Unul dintre motivele pentru care locurile de muncă ocupate de bărbaţi sunt mai bine plătite este faptul că sunt riscante. (...) Exact la fel cum descrie bariera invizibilă care le ţine pe femei departe de cele mai bine plătite slujbe, „plafonul de sticlă" se mai poate referi la bariera invizibilă care menţine bărbaţii în unele dintre cele mai riscante slujbe.*
>
> — WARREN FARRELL[531]

Unul dintre motivele pentru care mişcarea feministă s-a bucurat de foarte mult succes este faptul că a accentuat importanţa egalităţii drepturilor, dar, în acelaşi timp, a minimalizat ideea responsabilităţilor egale. De aceea mitul servit tinerelor a fost că ele „le pot avea pe toate". Omiterea egalizării responsabilităţilor are drept consecinţă faptul că femeile îşi doresc să aibă aceleaşi drepturi pe care le au directorii executivi de top, dar nu şi aceleaşi obligaţii precum nişte bărbaţi care prestează o formă de muncă fizică periculoasă. Aceşti bărbaţi sunt invizibili,

[530] Sylla, M., Harawa, N. şi Reznick, O.G. (2010). „The First Condom Machine in a US Jail: The Challenge of Harm Reduction in a Law and Order Environment", American Journal of Public Health, 100(6). Preluat la 26 aprilie 2014 de la http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2866591/.

[531] Farrell, W. (2001). The Myth of Male Power: Why Men are the Disposable Sex. New York: Berkeley Books. p. 107.

ceea ce este ironic, având în vedere că depindem foarte mult de munca efectuată de ei în fiecare zi.

Unii oameni aduc argumentul că femeile care încearcă să obţină nişte funcţii de top se confruntă cu rezistenţa colegilor de gen masculin, susţinând existenţa unui mediu caracterizat de misoginism, însă cercetările recente au arătat că femeile au tendinţa de a discrimina alte femei pe baza genului la fel de mult în contexte profesionale, inclusiv în privinţa practicilor de angajare, a salarizării şi a mentoratului profesional.[532]

De pildă, un studiu olandez restrâns publicat în jurnalul *Psychological Science* a demonstrat că atitudinile pe care femeile le au unele faţă de altele pot fi atât în favoarea lor, cât şi împotriva lor. Cercetătorii au investigat atitudinile poliţistelor cu grade superioare şi comportamentul de „matcă” al acestora (*queen bee behavior*). În cadrul experimentului, jumătate dintre participante au scris despre un moment în care au simţit că a fi femeie era un dezavantaj la muncă sau când s-au confruntat cu discriminarea de gen. Celelalte participante au primit instrucţiunea de a scrie despre o situaţie în care abilităţile lor personale au fost apreciate şi genul lor a fost irelevant. Apoi ambele grupuri au fost rugate să-şi descrie stilul de conducere (*leadership*), să estimeze asemănarea cu alte femei şi au fost întrebate dacă ele considerau că discriminarea de gen era o problemă în cadrul poliţiei.

---

[532] Christakis, E. (4 octombrie 2012). „Why Are Women Biased Against Other Women?” Preluat la 10 aprilie 2014 de la Time: http://ideas.time.com/2012/10/04/womens-inhumanity-to-women/; Pollack, E. (3 octombrie 2013). „Why Are There Still So Few Women in Science?” Preluat la 10 aprilie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2013/10/06/magazine/why-are-there-still-so-few-women-in-science.html?pagewanted=1&_r=5&.

Răspunsurile femeilor au reflectat cât de mult se concentrau asupra identităţii de gen la locul de muncă. Femeile care prezentau comportamentul de „matcă” nu se identificau foarte mult cu alte femei de la locul de muncă şi aveau tendinţa de a manifesta distorsiuni de gândire legate de gen. Era mai probabil ca ele să adopte un stil de conducere masculin, percepându-se diferite de celelalte femei, iar acestea nu considerau că discriminarea de gen era o problemă. Pe de altă parte, femeile care se identificau mai mult cu alte femei de la locul de muncă considerau că există distorsiuni de gândire legate de gen şi aveau o dorinţă mai puternică de a le îndruma pe celelalte femei.

Examinatorii au sugerat că organizaţiile care îşi doresc ca femeile să ocupe funcţii de top trebuie să abordeze problema distorsiunilor de gândire legate de gen de la locul de muncă. „Dacă le acordăm funcţii superioare femeilor, pur şi simplu, fără a lua măsuri în legătură cu distorsiunile legate de gen din organizaţie, acestea vor fi forţate să se distanţeze de restul grupului”, a spus cercetătoarea Belle Derks. Altfel, aceste femei pot să consolideze distorsiunile legate de gen sau să evite să le ofere ajutor femeilor care le sunt subalterne. „Dacă încurajăm femeile să creadă că trebuie să aleagă între oportunităţile lor şi ale grupului, unele femei vor alege să se gândească doar la binele propriei persoane. De ce ar alege grupul? Bărbaţii nu trebuie să procedeze astfel.”[533]

Problema legată de ideea că profesiile riscante trebuie să se adapteze femeilor în loc ca femeile să se adapteze

---

[533] The Myth of the ‘Queen Bee’: Work and Sexism. (20 iunie 2011). Preluat la 4 decembrie 2014 de la Asociaţia pentru Psihologia Ştiinţifică din Statele Unite: http://www.psychologicalscience.org/index.php/news/releases/the-myth-of-the-queen-bee-work-and-sexism.html.

ocupaţiilor riscante este că bărbaţii şi femeile care lucrează împreună ar trebui să adopte două mentalităţi diferite şi incompatibile cu privire la solicitările slujbei lor. O altă idee pe care o putem deduce pe baza studiului olandez este că distorsiunea de gen percepută poate fi un stil de gândire generic care s-a dezvoltat de-a lungul timpului, astfel încât angajaţii să poată îndeplini solicitările profesiei lor, cum ar fi conştientizarea situaţională şi pregătirea de a reacţiona fizic la o ameninţare. Ceea ce femeile percep ca pe o opoziţie din partea colegilor lor de gen masculin poate reprezenta, de fapt, testul decisiv la care trebuie supusă orice persoană care are meseria respectivă. Colegii trebuie să ştie că o anumită persoană – bărbat sau femeie – este capabilă să ţină pasul şi este destul de rezistentă cât să le poată oferi sprijinul său în momentele critice, după cum evidenţiază Warren Farrell:

> Pregătirea de luptă presupune ca bărbaţii să-şi devalorizeze vieţile... Rezultatul? Hărţuirea şi umilirea sunt o pregătire pentru această devalorizare – acesta este motivul pentru care bărbaţii se hărţuiesc şi se umilesc unii pe alţii: ei anulează individualitatea celorlalţi, pentru că maşina de război funcţionează cel mai bine cu nişte piese standardizate. Hărţuirea şi umilirea sunt, astfel, o condiţie prealabilă pentru pregătirea de luptă în cazul militarilor de genul masculin; însă în cazul militarilor de genul feminin, pot exista proteste legate de hărţuire şi umilire – acestea intră în conflict cu valorizarea vieţii persoanei. Dacă infanteria formată din bărbaţi ar fi separată de cea alcătuită din femei, asemenea diferenţe nu ar fi problematice. Cu toate acestea, faptul că bărbaţilor li se spune că femeile sunt egale cu ei, dar dacă le hărţuiesc sau le umilesc exact ca pe colegii lor de gen masculin, ei riscă să-şi distrugă cariera (şi adesea viaţa de familie), nu face decât să consolideze credinţa bărbaţilor că femeile îşi doresc să împace şi capra, şi varza.[534]

---

[534] Farrell, W. (2001). The Myth of Male Power: Why Men are the Disposable Sex. New York: Berkeley Books. p. 131.

De exemplu, Infanteria Marină din Statele Unite a arătat recent că unităţile formate exclusiv din bărbaţi obţin performanţe mai bune decât unităţile mixte; acestea sunt mai rapide, mai puternice, evacuează răniţii într-un timp mai scurt, pot transporta mai multă greutate şi suferă mai puţine răni, toate acestea însemnând „mai puţine pierderi”. De asemenea, în ceea ce priveşte capacitatea fizică, bărbaţii demonstrează mai multă putere anaerobă – performanţele primelor 25 % de femei se suprapun cu performanţele obţinute de ultimii 25 % de bărbaţi – şi capacitate aerobică mai bună – valorile obţinute de cele mai bune 10 % din femei sunt echivalentul celor obţinute de bărbaţii care au o performanţă mai slabă decât media grupului lor.[535]

Deşi anumite profesii vor presupune mereu mai multe riscuri decât altele, în general, femeile îşi aleg ocupaţii sigure din punct de vedere fizic. Aşadar, adevărata schimbare de care este nevoie este a spori siguranţa acelor industrii cât mai mult posibil ori, dacă se impun standarde diferite pentru bărbaţi şi femei, aceştia trebuie să fie repartizaţi în echipe alcătuite exclusiv din persoane de acelaşi sex. Faptul că unele dintre ocupaţiile bărbaţilor nu beneficiază de suficiente măsuri de protecţie îi determină pe aceştia să adopte o atitudine aparent

---

[535] Peralta, E. (10 septembrie 2015). „Marine Corps Study: All-Male Combat Units Performed Better Than Mixed Units.” Preluat la 10 septembrie 2015 de la National Public Radio: http://www.npr.org/sections/thetwo-way/2015/09/10/439190586/marine-corps-study-finds-all-male-combat-units-faster-than-mixed-units; Vedeţi şi Seck, H.H. (10 septembrie 2015). „Mixed-gender teams come up short in Marines’ infantry experiment.” Preluat la 10 septembrie 2015 de la Marine Corps Times: http://www.marinecorpstimes.com/story/military/2015/09/10/mixed-gender-teams-come-up-short-marines-infantry-experiment/71979146/.

intolerantă, a cărei soluţie poate fi, de fapt, analizarea mediului profesional riscant în care aceşti angajaţi îşi desfăşoară activitatea. Deceniile de cercetare asupra puterii sistemului şi a situaţiei au revelat că nu este de ajuns să ne îndreptăm atenţia doar asupra „merelor stricate din coş” (sau a indivizilor); mai degrabă, trebuie să ne uităm la sistem sau la situaţie în sine şi abia după aceea să continuăm cu investigarea factorilor care influenţează sistemul, a elementelor care au potenţialul de a crea, de a schimba sau de a pune capăt anumitor situaţii cu impact asupra indivizilor implicaţi.

15

Recesiunea economică

Studenţii care dobândesc datorii mari pentru a face şcoală este puţin probabil să se gândească la a schimba societatea. Când prinzi oamenii într-un sistem de datorii, ei nu îşi pot permite timpul pentru a gândi.

— NOAM CHOMSKY, LINGVIST ŞI ANALIST POLITIC AMERICAN

Costurile carburanţilor, taxele şcolare şi preţul unei locuinţe sunt exagerate pentru tinerii de acum, comparativ cu generaţia X, formată din părinţii generaţiei actuale. Probabil nu este de mirare că preţul educaţiei a crescut de câteva ori peste rata inflaţiei faţă de anii ’90, pe când costurile asociate calculatoarelor, televizoarelor şi jucăriilor au scăzut. Cu toate acestea, viaţa în lumea vestică este mult mai costisitoare în prezent decât înaintea declinului economic, mulţi oameni împrumutându-se doar pentru a putea supravieţui.

Directorul de investiţii Peter Boockvar susţine: „Cheltuielile totale de supravieţuire au atins, în prezent, un nivel-record, în ciuda faptului că există mai puţine locuri de muncă”[536]. În general, americanii sunt de părere că au mai multe oportunităţi de a se descurca faţă de părinţii lor, însă ei se expun, totodată, unor riscuri economice mai mari.[537] Ascensiunea ocupaţiilor liberale, a slujbelor netradiţionale care includ serviciile prestate de colaboratori independenţi, liber-profesionişti şi angajaţi temporar înseamnă că din ce în ce mai multe companii nu mai sunt nevoite să ofere beneficii pentru angajaţii cu normă întreagă, conturi de economii pentru pensionare, anumite tipuri de protecţie la locul de muncă sau să acopere costurile serviciilor de îngrijire medicală.[538]

În anii ’70, cei mai mulţi din cei 72 % de americani care aveau un nivel educaţional liceal sau mai scăzut se puteau descurca încă destul de bine financiar şi puteau ajunge în clasa de mijloc. Mai puţini ani de şcoală nu constituiau un obstacol, atâta timp cât persoana avea o bună disciplină a

---

[536] „Cost of Living in the U.S. Hits Record Highs Not Seen Since Financial Crisis.” (8 martie 2011). Preluat la 10 ianuarie 2012 de la Daily Mail: http://www.dailymail.co.uk/news/article-1367705/Cost-living-America-hits-record-high-according-Consumer-PriceIndex.html.

[537] Notă: Caucazienii prezintă mai multă incertitudine în privinţa viitorului decât celelalte minorităţi. Vedeţi: Brownstein, R. (7 ianuarie 2012). „What the Great Recession Wrought: The State of the U.S. in 3 Years of Polls.” Preluat la 10 ianuarie 2012 de la Atlantic: http://www.theatlantic.com/business/archive/2012/01/what-the-great-recession-wrought-the-state-of-the-us-in-3-years-of-polls/251010/.

[538] Leavitt, E. (7 august 2015). „Rise of gig economy highlights changing job ideals among Millennials.” Preluat la 18 august 2015 de la USA Today: http://college.usatoday.com/2015/08/07/gigeconomy-milleannials/.

muncii, având în vedere că industria manufacturieră era foarte răspândită.[539] De-a lungul următoarelor decenii, a atinge clasa de mijloc în acest mod a devenit din ce în ce mai dificil, pe măsură ce organizaţiile care se puteau mândri cu independenţa lor financiară au început să se concentreze asupra măsurilor de reducere a costurilor, în special prin externalizarea locurilor de muncă în ţări străine, unde angajaţii acceptau salarii mai mici şi beneficii minimale, aproape inexistente. În acelaşi timp cu această restructurare a afacerilor, costurile de subzistenţă au continuat să crească, iar valoarea medie a salariilor a stagnat.

Pe parcursul următorului deceniu şi jumătate, „viaţa bună” a început să se îndepărteze şi mai mult. Forţa de muncă a crescut cu aproape 70 %, iar procentul muncitorilor care au terminat liceul sau mai puţine clase a scăzut la 41 %, ceea ce înseamnă că aproximativ două milioane de slujbe nu mai erau disponibile pentru cei fără studii superioare.[540] Astfel, ajungem în zilele noastre, când majoritatea posturilor existente în ţările dezvoltate

---

[539] Symonds, W.C., Schwartz, R.B. şi Ferguson, R. (februarie 2011). „Pathways to Prosperity: Meeting the Challenge of Preparing Young Americans for the 21st Century.” Preluat la 30 mai 2014 de la Rapoartele Proiectului Pathways to Prosperity, Harvard Graduate School of Education: http://www.gse.harvard.edu/news_events/features/2011/Pathways_to_Prosperity_Feb2011.pdf. p. 2.

[540] Symonds, W.C., Schwartz, R.B. şi Ferguson, R. (februarie 2011). „Pathways to Prosperity: Meeting the Challenge of Preparing Young Americans for the 21st Century.” Preluat la 30 mai 2014 de la Rapoartele Proiectului Pathways to Prosperity, Harvard Graduate School of Education: http://www.gse.harvard.edu/news_events/features/2011/Pathways_to_Prosperity_Feb2011.pdf. p. 2.

necesită cel puţin studii de licenţă.[541] Fără îndoială că lucrurile nu stau prea bine pentru persoanele cu mai puţină şcoală, în special pentru bărbaţii cu niveluri educaţionale scăzute.

Din 1969 până în 2009, veniturile medii anuale au scăzut cu 38 % pentru bărbaţii care au renunţat la liceu, cu 26 % pentru absolvenţii de liceu şi cu două procente pentru bărbaţii cu studii superioare – ţineţi minte că aceste statistici se referă numai la angajaţii de gen masculin. Câştigurile medii pentru fiecare nivel educaţional depăşesc media distribuţiei salariale, ceea ce indică astfel concentrarea creşterilor salariale pentru cei din topul distribuţiei (absolvenţii de studii superioare).[542]

Capitalul este mai bine remunerat decât munca; în timpul primilor ani ai redresării economice din Statele Unite, bugetul mediu al familiilor care se aflau printre primele 7 % în distribuţia veniturilor a crescut cu aproximativ 28 %, în timp ce bugetul mediu al familiilor care se încadrau în restul de 93 % a scăzut cu 4 %.[543] În prezent, este mai costisitor să ne trimitem copiii la şcoli elementare private decât costa cândva urmarea cursurilor unei universităţi prestigioase precum Harvard, Yale sau

---

[541] Ibidem.

[542] Greenstone, M. şi Looney, A. (2011). Trends. Preluat la 8 iunie 2014 de la The Milken Institute: http://www.milkeninstitute.org/publications/review/2011_7/08-16MR51.pdf. p. 11.

[543] Fry, R. şi Taylor, R. (23 aprilie 2013). A Rise in Wealth for the Wealthy; Declines for the Lower 93 %. Preluat la 6 septembrie 2015 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2013/04/23/a-rise-in-wealth-for-the-wealthydeclines-for-thelower-93//.

Stanford, iar numai elita societăţii îşi poate permite asemenea cheltuieli.

Cheltuielile au scăpat de sub control:

> **1970:** Achitarea taxelor de şcolarizare: 5,5 % din venitul anual al unei familii.
> Achiziţionarea unei locuinţe: 305 % din venitul anual al unei familii.[544]
> **1991:** Achitarea taxelor de şcolarizare: 19 % din venitul anual al unei familii.
> Achiziţionarea unei locuinţe: 500 % din venitul anual al unei familii.[545]

---

[544] Notă: În 1970, o casă nouă costa 26 600 de dolari în Statele Unite, iar venitul mediu al unei familii era 8 730 de dolari. Valoarea medie a taxei de şcolarizare anuale la o universitate de stat cu o durată de patru ani era 480 de dolari; în cazul universităţilor private, costurile de studiu medii erau 1 980 de dolari. Vedeţi: McLaughlin, M.A. (decembrie 1988). Trends in College Tuition And Student Aid Since 1970. Divizia de Resurse Umane şi Dezvoltare a Comunităţii, Biroul pentru Buget al Congresului Statelor Unite. p. 3; Coder, J.F. şi Cleveland, R.W. (27 iulie 1971). Household Income in 1970 And Selected Social And Economic Characteristics of Households. Departamentul Comercial, Filiala de Statistică privind Veniturile Consumatorilor, Divizia de Populaţie, Biroul pentru Recensământ din Statele Unite. p. 1; Median and Average Sales Prices of New Homes Sold in United States (f.d.). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Biroul pentru Recensământ din Statele Unite: http://www.census.gov/const/uspriceann.pdf.

[545] Notă: În 1990, o casă nouă costa 149 800 de dolari în Statele Unite, iar venitul mediu al unei familii era 29 943 de dolari. Valoarea medie a taxei de şcolarizare anuale la o universitate de stat cu durată de patru ani era 5 693 de dolari (în anul universitar 1991-1992) – de trei până la patru ori mai mult decât suma raportată la venitul mediu al unei familii în urmă cu 20 de ani. Vedeţi: Tuition Costs of Colleges and Universities, Digest of Education Statistics, 2012 (2013). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Departamentul Educaţional al Statelor Unite, Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie (NCES 2014-015):

2010: Achitarea taxelor de şcolarizare: 33 % din venitul anual al unei familii.
Achiziţionarea unei locuinţe: 552 % din venitul anual al unei familii.[546]

În concluzie, o diplomă de absolvire a liceului nu mai oferă siguranţa unui trai bun. Actualmente, mulţi oameni – până şi cei care au studii superioare – îşi pierd speranţa pe măsură ce vieţile lor par tot mai asemănătoare cu truda fără sens a lui Sisif, personajul mitologic condamnat pe veşnicie să urce pe vârful unui deal un bolovan care se rostogolea înapoi la vale de îndată ce se apropia de vârf.

---

http://nces.ed.gov/fastfacts/display.asp?id=76; Money Income of Households, Families and Persons in the United States (august 1991). Departamentul Comerţului din Statele Unite, Administraţia Economică şi Statistică, Biroul pentru Recensământ din Statele Unite (p. 60-239). p. 1; Median and Average Sales Prices of New Homes Sold in United States (f.d.). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Biroul pentru Recensământ din Statele Unite: http://www.census.gov/const/uspriceann.pdf.

[546] Notă: În 2010, o casă nouă costa 272 900 de dolari, iar venitul mediu al unei familii era 49 445 de dolari. Valoarea medie a taxei de şcolarizare anuale la o universitate de stat cu durată de patru ani era 16 384 de dolari. Vedeţi: Tuition Costs of Colleges and Universities, Digest of Education Statistics, 2012 (2013). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Departamentul Educaţional al Statelor Unite, Centrul Naţional pentru Statistică în Educaţie (NCES 2014-015): http://nces.ed.gov/fastfacts/display.asp?id=76; Median and Average Sales Prices of New Homes Sold in United States (f.d.). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Biroul pentru Recensământ din Statele Unite: http://www.census.gov/const/uspriceann.pdf; DeNavasWalt, C., Proctor B.D. & Smith, J.C. (septembrie 2011). Income, Poverty, and Health Insurance Coverage in the United States: 2010. Departamentul Comerţului din Statele Unite, Administraţia Economică şi Statistică, Biroul pentru Recensământ din Statele Unite (p. 60-239). p. 5.

Escaladarea costurilor de trai afectează negativ valorile personale şi sociale

În perioada recesiunii, trei bărbaţi şi-au pierdut slujbele la fiecare femeie aflată în aceeaşi situaţie.[547] Oare combinaţia dintre creşterea costurilor de trai şi limitarea oportunităţilor a determinat bărbaţii să perceapă ideea de a avea o familie mai degrabă ca pe o corvoadă sau ca pe o cauză a faptului că sunt nevoiţi să muncească în plus decât ca pe o recompensă pentru truda lor? Pentru mulţi tineri, viitorul pare întunecat, fiindcă ei se întreabă dacă îşi vor permite vreodată să aibă soţii, copii, locuinţe şi stiluri de viaţă rezonabile la pensie, presupunând că au avut o slujbă decentă.

Nu mai putem crede că un singur salariu poate asigura un trai bun. Nici nu putem pretinde că mobilitatea socială ascendentă este la fel de accesibilă pentru toată lumea, după cum Sir Ferdinand Mount, editorialist al ziarului *Sunday Times,* a evidenţiat în cartea sa, *Mind the Gap* (Aveţi grijă la spaţiul gol):

> De-a lungul secolului XX, concurenţa internaţională a însemnat renunţarea la vechiul nepotism şi la promovarea pe baza vechimii în muncă. Pentru a putea supravieţui, a fost necesar să recompensăm şi să avansăm oamenii pe baza meritocraţiei. Prin urmare, s-a format o nouă elită, iar cei mai talentaţi au depăşit clasele inferioare. Acum, când oamenii sunt clasificaţi în funcţie de abilităţile lor, în mod inevitabil, diferenţele dintre clase s-au amplificat şi mai mult. (...) Tendinţa capitalismului de a „descalifica” muncitorii, în special pe cei de la coadă, este în continuare mai puţin dezirabilă; (...) capitalismul caută să crească eficienţa prin simplificarea sarcinilor realizate de

[547] Hymowitz, C. (4 ianuarie 2012). „Behind Every Great Woman.” Preluat la 7 ianuarie 2012 de la BusinessWeek: http://www.businessweek.com/magazine/behind-every-great-woman01042012.html.

> oameni, dar complică sarcinile maşinilor, astfel încât calculele, măsurătorile, estimările şi regulile de combinare sunt efectuate cu ajutorul calculatoarelor, iar oamenii trebuie numai să apese pe câteva butoane.[548]

Noul tip de muncă, nemaifiind solicitantă din punct de vedere fizic, le permite femeilor să lucreze mai mult decât oricând altădată, explică el, dar

> acest lucru are şi un dezavantaj, pentru că puterea şi rezistenţa fizică, cândva principalele calităţi ale bărbaţilor din clasa inferioară, sunt mai puţin reprezentate acum. Prin urmare, mândria şi sentimentul de utilitate ale bărbaţilor se diminuează. Conştientizăm că, pentru un bărbat, munca pe viaţă dintr-o fabrică de oţel sau chiar dintr-o mină de cărbune este preferabilă unei serii de slujbe temporare care presupun aranjarea produselor pe rafturile unui supermarket.[549]

Această simplificare a sarcinilor care erau înainte complexe poate explica, în parte, de ce salariile nu au crescut. „Suntem generaţia care trăieşte revoluţia informaţională, la fel de intensă precum a fost revoluţia industrială în trecut”, spune Mary Ragan, psiholog,[550] însă revoluţia informaţională lasă în urmă prea multe persoane care nu mai au sentimentul scopului.

Un bărbat în vârstă de 25 de ani care a răspuns sondajului nostru a afirmat:

---

[548] Mount, F. (2012). Mind the Gap: The New Class Divide in Britain. Croydon: Short Books (UK) Ltd. pp. 58-9, 237.

[549] Ibidem. p. 238.

[550] Ragan, M. (1 august 2011). „Mid-Life: Change, Transition and Re-Definition.” Preluat la 16 octombrie 2014 de la Psychotherapy & Spirituality Institute: http://mindspirit.org/articles/mid-lifechange-transition-and-re-definition/.

Există mulţi mileniali care nu au locuri de muncă din cauza lipsei oportunităţilor care caracterizează această economie versatilă. Ne simţim pierduţi şi abandonaţi din cauza numeroaselor discuţii din mass-media despre programele sociale şi reintegrarea generaţiilor mai în vârstă pe piaţa muncii, în timp ce se acordă prea puţină atenţie, spre deloc, tinerilor de 20-30 de ani care au fost lăsaţi în urmă.

Chiar şi pe tinerii mai ambiţioşi, care îşi doresc să beneficieze de educaţie superioară, costurile ridicate de şcolarizare îi pot trage înapoi.

Matematica bărbaţilor

Această ecuaţie amuzantă este răspândită pe internet. Din nefericire, mulţi bărbaţi tineri ajung la aceeaşi concluzie.

1. Pentru găsirea unei partenere, este nevoie de timp şi de bani, de aceea:

Femeia = Timp x Bani

2. „Timpul înseamnă bani”, astfel că:

Timpul = Bani

3. De aceea,

Femeia = Bani x Bani

Femeia = Bani la pătrat

4. „Banii sunt rădăcina tuturor problemelor”

$$\text{Bani} = \sqrt{\text{probleme}}$$

5. De aceea,

Femeia = Probleme

Nota 10.

Mulţi tineri care îşi fac datorii serioase pentru a obţine nişte diplome universitare se lovesc de realitatea de pe piaţa muncii doar după absolvire: de faptul că nu îi aşteaptă un loc de muncă şi că diploma obţinută de ei nu le garantează succesul. O generaţie întreagă de tineri, cărora li s-a spus că pot deveni oricine îşi doresc, este azvârlită în groapa de gunoi a şomajului în masă, alegând vreo slujbă corporatistă pentru a câştiga nişte bani.

Presiunea poate atinge cote maxime. Putem observa unele extreme în Japonia, unde, *alături* de *soshoku danshi* – „bărbaţii erbivori” – mai există un alt tip de bărbaţi numiţi *hikikomori,* care nu pleacă niciodată de acasă sau, în majoritatea cazurilor, din casa părintească. China are o altă versiune pentru această categorie de bărbaţi, *diaosi,* care se traduce literal prin „păr pubian al bărbatului”. *Diaosi* se referă la bărbaţii din clasa muncitoare, mulţi dintre ei din industria tehnologică, fără abilităţi sociale şi petrecându-şi prea mult timp liber folosind jocuri video. În ciuda faptului că veniturile lor se pot considera adesea specifice clasei de mijloc, ei se simt defavorizaţi faţă de *gao fu shuai* – bărbaţii înalţi, bogaţi şi chipeşi – şi nu sunt optimişti cu privire la posibilitatea de a-şi depăşi vreodată statutul. Aceste grupuri, care au fost numite astfel chiar de bărbaţi, reflectă neputinţa pe care mulţi dintre ei o resimt confruntându-se cu această economie dură; pretutindeni în lume, unui bărbat obişnuit îi este din ce în ce mai dificil să se descurce.

În absenţa posibilităţii reale de a deveni persoanele care aduc bani în casă, tinerii băieţi se maturizează trăind sentimentul anticipării eşecului. Dacă nu pot fi masculul alpha, ce alte roluri sunt disponibile pentru ei? Dacă nu găsim soluţii acestei probleme – atât la nivelul sistemului muncii, cât şi la nivel individual –, ne vom transforma într-

o lume plină de singurătate pentru mulţi bărbaţi tineri şi pentru toţi oamenii, în cele din urmă.

Devalorizarea interacţiunii şi a relaţiilor sociale va avea un impact semnificativ asupra economiei locale, regionale şi globale, nu doar din cauza pierderii capitalului uman, ci şi din cauza creşterii negative a populaţiei. Combinaţia dintre singurătate şi lipsă a sensului ar trebui să fie un semnal de alarmă pentru orice persoană preocupată de tineri. Singurătatea este mai dăunătoare pentru sănătate decât fumatul sau obezitatea.[551] Aceasta reduce speranţa de viaţă – oamenii singuri au sisteme imunitare mai slăbite şi decedează mai devreme din cauza bolilor.[552] Bărbaţii cu mai puţine perspective prezintă riscuri mai mari de sinucidere.[553] În plus, diferenţele dintre venituri se pot asocia cu nivelurile crescute de infracţionalitate şi revoltă socială.[554] Cu alte cuvinte, dacă societatea îşi doreşte să

[551] Sample, I. (16 februarie 2014). Loneliness twice as unhealthy as obesity for older people, study finds. Preluat la 6 septembrie 2015 de la The Guardian: http://www.theguardian.com/science/2014/feb/16/loneliness-twice-as-unhealthy-as-obesity-older-people.

[552] Greene, M. (9 martie 2015). How an Epidemic of Loneliness is Killing the Men We Love. Preluat la 6 septembrie 2015 de la The Good Men Project: http://goodmenproject.com/featured-content/the-lethal-epidemic-megasahd/.

[553] Allen, K. (21 aprilie 2014). Austerity in Greece caused more than 500 male suicides, say researchers. Preluat la 6 septembrie 2015 de la The Guardian: http://www.theguardian.com/world/2014/apr/21/austerity-greece-male-suicides-spending-cuts.

[554] Mulier, T. şi Roberts, A. (8 iunie 2015). Billionaire Cartier Owner Sees Wealth Gap Fueling Social Unrest. Preluat la 6 septembrie 2015 de la Bloomberg Business:

valorifice potenţialul băieţilor, atunci trebuie să manifeste mai mult interes faţă de aceştia.

Partea a treia

SOLUŢII

16

Ce poate face statul

Peste tot în lume, în prezent, oamenii au mai multă încredere în mass-media decât în conducerea statului lor, pe care se bizuie acum mai puţin ca oricând altădată.[555] Tot mai mult, oamenii se bazează pe faptul că unele industrii şi organizaţii nonguvernamentale pot inova, se pot uni şi pot lua anumite măsuri în moduri pe care conducerea statelor nu le poate pune în aplicare, nu are disponibilitatea de a face acest lucru sau le implementează prea lent. În Statele Unite, Bill şi Melinda Gates chiar oferă fonduri pentru reforma educaţională prin

http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-06-08/billionaire-cartier-owner-sees-wealth-gap-fueling-social-unrest.

[555] Bush, M. (19 ianuarie 2014). „Trust in Government Plunges to Historic Low.” Preluat la 24 noiembrie 2014 de la Edelman: http://www.edelman.com/news/trust-in-government-plungesto-historic-low/.

intermediul fundaţiei lor, cu ajutorul unor programe precum *„Postsecondary Success”,* (Succesul după încheierea şcolii)[556], având în vedere că şcolile nu oferă rezultate pozitive. Guvernul trebuie să apeleze la mai multe vedete din domeniul tehnologiei, astfel încât serviciile şi instituţiile sale să devină mai uşor de accesat, mai eficiente şi mai receptive.[557]

Următoarele sugestii au scopul de a reduce costurile, de a creşte coeziunea socială, siguranţa şi sănătatea publică. Acestea pot fi îndeplinite prin intermediul acţiunilor individuale şi al sprijinului din partea organizaţiilor din exterior, dar ar putea fi obţinute mai rapid cu ajutorul schimbărilor politice. Este nevoie ca politicienii să se implice mai mult în creşterea conştientizării publice a acestor chestiuni şi în implementarea soluţiilor pe termen lung.

Susţinerea rolului de tată

În prezent, în Statele Unite, există un Consiliu al Casei Albe pentru Femei şi Fete, dar nu există o platformă similară pentru bărbaţi, în afara uneia care este susţinută de câţiva experţi. Este necesar un Consiliu al Casei Albe pentru Bărbaţi şi Băieţi pentru abordarea problemei numărului redus de profesori bărbaţi, a băieţilor care rămân în urmă la şcoală, a sănătăţii fizice şi mentale a bărbaţilor, a

---

[556] „Postsecondary Success.” (f.d.). Preluat la 24 noiembrie 2014 de la Fundaţia Bill & Melinda Gates: http://www.gatesfoundation.org/What-We-Do/US-Programme/Postsecondary-Success.

[557] Gertner, J. (15 iunie 2015). Inside Obama’s Stealth Startup. Preluat la 8 septembrie 2015 de la Fast Company: http://www.fastcompany.com/3046756/obama-and-his-geeks.

securităţii la locul de muncă şi, în special, a fenomenului de absenţă a tatălui.

Guvernul trebuie să creeze nişte politici care să evidenţieze dreptul tatălui de a fi prezent în vieţile copiilor săi după divorţ şi în situaţiile de luptă pentru custodie, să elimine formele nepotrivite de asistenţă socială care încurajează părinţii să trăiască departe unul de celălalt, să reglementeze concediul paternal şi concediul maternal în egală măsură şi să încurajeze membrii familiei să-şi viziteze rudele de gen masculin care se află la închisoare.[558]

Sponsorizarea unui program de mentorat masculin la nivel naţional ar aduce, de asemenea, mai multe modele bărbăteşti benefice în vieţile copiilor, având în vedere numărul mare de mame singure. Independent de acest lucru, trebuie abordată problema numărului crescut de mame singure care nu lucrează. Politicienii trebuie să se străduiască mai mult să reintegreze mamele singure fără slujbe pe piaţa muncii. Pe lângă faptul că poate stimula economia, reducerea şomajului poate contribui la sporirea bugetului alocat asistenţei sociale.

Limitarea utilizării perturbatorilor endocrini

Agenţia Naţională pentru Administrarea Medicamentelor din Statele Unite recunoaşte preocuparea consumatorilor legată de efectele pe termen lung ale perturbatorilor endocrini, dar în continuare susţine că „utilizarea cantităţilor aprobate de Bisfenol A în prezent în compoziţia

---

[558] „Fractured Families: Why Stability Matters.” (iunie 2013). Preluat la 10 octombrie 2014 de la Centrul pentru Justiţie Socială din Statele Unite: http://www.centreforsocialjustice.org.uk/UserStorage/pdf/Pdf%20reports/CSJ_Fractured_Families_Report_WEB_13.06.13.pdf. p. 23.

recipientelor şi a ambalajelor alimentare este sigură”[559]. Totuşi, Autoritatea Europeană pentru Siguranţa Alimentară a recunoscut recent efectele negative ale acestui compus chimic asupra ficatului, a rinichilor şi a glandelor mamare, recomandând reducerea cantităţii acceptate pentru consumul zilnic la cinci micrograme per kilogram de greutate corporală – ceea ce reprezintă o zecime din cantitatea aprobată până atunci![560]

Datorită creşterii numărului de cercetări care demonstrează efectele nocive ale acestor substanţe chimice, dintre care unele au fost descrise în Capitolul 10, este alarmant că Guvernul nu face nimic pentru limitarea utilizării lor. Prin alte părţi, au început să fie luate măsuri. De exemplu, în San Francisco, sticlele din plastic de unică folosinţă au fost recent eliminate.[561] Legislatorii au decis să reducă poluarea produsă de acestea şi să protejeze sănătatea cetăţenilor. Noi recomandăm adoptarea unor reglementări similare. De asemenea, consumatorii pot prelua controlul prin citirea etichetelor şi evitarea produselor care conţin aceste substanţe chimice.

---

[559] Questions & Answers on Bisphenol A (BPA) Use in Food Contact Applications. (15 iunie 2015). Preluat la 7 septembrie 2015 de la Agenţia Naţională pentru Administrarea Medicamentelor, Departamentul de Sănătate şi Servicii Umane al Statelor Unite: http://www.fda.gov/Food/IngredientsPackagingLabeling/FoodAdditivesIngredients/ucm355155.htm.

[560] Bisphenol A (27 octombrie 2014). Preluat la 24 noiembrie 2014 de la Autoritatea Europeană pentru Siguranţa Alimentară: http://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/bisphenol.htm.

[561] „SF Bans Water Bottles.” (11 martie 2014). Preluat la 24 noiembrie 2014 de la San Francisco Bay Guardian: http://www.sfbg.com/2014/03/11/sf-bans-water-bottles.

Eliminarea alimentelor nesănătoase din şcoli

Problemele de sănătate asociate cu obezitatea – precum bolile cardiace, accidentul vascular cerebral, diabetul zaharat de tipul doi şi unele tipuri de cancer – sunt câteva dintre principalele cauze de moarte care pot fi prevenite – în special în cazul bărbaţilor, în rândul cărora survin mai multe decese cauzate de aceste boli. Estimările cheltuielilor medicale ale persoanelor care suferă de obezitate sunt mult mai mari decât costurile medicale generate de populaţia cu greutate normală.[562] Este clar că obiceiurile din copilărie au tendinţa de a se păstra pentru tot restul vieţii, aşadar o soluţie evidentă pentru combaterea obezităţii este îmbunătăţirea calităţii nutriţionale a alimentelor şi a băuturilor disponibile în şcoli.

Statul ar trebui să le impună şcolilor să instaleze mai multe cişmele pentru apă şi să susţină proiectele comunitare care îşi propun amenajarea unor piste pentru biciclete şi trasee pietonale care să lege zonele rezidenţiale de şcoli. Încurajând oamenii să se menţină în formă şi să facă alegeri mai sănătoase, oraşele pot contribui la scăderea ratei de obezitate. Când există nişte norme sociale concrete care să promoveze schimbarea comportamentală în anumite moduri specifice, ceea ce înseamnă prezenţa unor elemente facilitatoare la nivel situaţional şi sistemic, oamenii au aproape întotdeauna de câştigat.

---

[562] Overweight and Obese (f.d.). Preluat la 16 mai 2014 de la Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor din Statele Unite: http://www.cdc.gov/obesity/data/adult.html.

Încurajarea băieţilor să studieze mai mult

Atât băieţii, cât şi fetele au performanţe şcolare mai bune când le predau profesori de acelaşi gen,[563] însă bărbaţii constituie doar 2 % din totalul profesorilor din învăţământul preşcolar şi numai unul din cinci profesori din învăţământul primar. Multe persoane discută despre schimbarea acestui raport prin încurajarea mai multor femei să opteze pentru cariere în domenii precum ştiinţa sau tehnologia şi să ocupe în număr mai mare poziţii de top în politică şi în cadrul companiilor private, ceea ce este grozav, dar ar trebui să aibă loc demersuri similare pentru rezolvarea discrepanţelor existente în educaţie şi în ştiinţele sociale, astfel încât bărbaţii să fie mai bine reprezentaţi. Crearea unor programe educaţionale segregate în funcţie de gen în şcolile publice este o idee care ar merita luată foarte serios în considerare.

Îmbunătăţirea modului în care şcolile pregătesc copiii pentru viaţă

> *Din punct de vedere economic, logica este destul de clară. Putem investi din timp pentru a elimina discrepanţele şi diferenţele de performanţă sau putem plăti pentru remedierea acestora când devin mai serioase şi mai costisitoare. Oricum, tot vom fi nevoiţi să cotizăm. În plus, va trebui să le facem pe ambele pentru o vreme. Însă, există o diferenţă importantă între cele două abordări. Investiţia timpurie ne permite*

[563] Dee, T. (2006). „How a Teacher's Gender Affects Boys and Girls." Accesat şi preluat la 30 iulie 2015 de la Centrul pentru Analiza Politicilor Educaţionale, Universitatea Stanford: https://cepa.stanford.edu/sites/default/files/ednext20064_68.pdf. pp. 71,73.

să influenţăm viitorul; amânarea acesteia ne obligă să remediem pierderea oportunităţilor din trecut.

— JAMES J. HECKMAN, PROFESOR DE ECONOMIE CU DISTINCŢIA HENRY SCHULTZ ÎN CADRUL UNIVERSITĂŢII CHICAGO ŞI LAUREAT AL PREMIULUI NOBEL PENTRU ECONOMIE[564]

Şansele din vieţile copiilor sunt puternic influenţate de calitatea educaţiei lor. (...) Cele mai performante sisteme educaţionale ale ţărilor membre în cadrul Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică sunt cele care combină principiul calităţii şi al echităţii. În asemenea sisteme educaţionale, majoritatea elevilor pot dobândi abilităţi şi cunoştinţe superioare în funcţie de capacitatea şi motivaţia lor, depăşind mediul socioeconomic din care provin... Beneficiile investirii în echitatea educaţiei depăşesc costurile atât la nivel individual, cât şi la nivel social, îndeosebi dacă aceste investiţii au loc cât mai devreme.

— ORGANIZAŢIA PENTRU COOPERARE ŞI DEZVOLTARE ECONOMICĂ, *EQUITY AND QUALITY IN EDUCATION* (ECHITATE ŞI CALITATE ÎN EDUCAŢIE)[565]

Pentru a menţine interesul şi angajamentul elevilor pe parcursul liceului şi al educaţiei postliceale, şcolile în sine trebuie să fie îmbunătăţite din temelii, astfel ca elevii să beneficieze din plin de educaţie şi de programele de pregătire, indiferent de mediul lor de provenienţă.

---

[564] Heckman, J.J. (2011). The Economics of Inequality: The Value of Early Childhood Education. Preluat la 8 iunie 2014 de la Federaţia Americană a Profesorilor: http://www.aft.org/pdfs/americaneducator/spring2011/Heckman.pdf.

[565] Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (2012). Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools. Preluat la 8 iunie 2014 de la OECD Publishing: http://dx.doi.org/10.1787/9789264130852-en. p. 14.

Conform Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică, calitatea unei şcoli depinde de calitatea profesorilor şi a administratorilor săi. Unele naţiuni – precum Brazilia, Japonia şi Polonia, care au obţinut scoruri mai bune la testul internaţional de aptitudini PISA – au implementat nişte politici cu scopul creşterii calităţii profesorilor, cum ar fi solicitarea unor cerinţe suplimentare pentru obţinerea unei diplome de profesor, majorarea salariilor cadrelor didactice pentru a păstra profesorii de calitate superioară şi pentru a face profesia să fie mai atrăgătoare, acordarea unor stimulente elevilor promiţători pentru a urma cariere în învăţământ şi recompensarea profesorilor pentru participarea la programe de pregătire. Oricum, creşterile salariale trebuie să fie acompaniate de plasarea profesorilor în şcolile care pot beneficia cel mai mult de prezenţa şi abilităţile lor.[566]

Ceea ce se întâmplă după absolvirea liceului poate fi un indicator al succesului liceelor. Recompensarea şcolilor şi a profesorilor pentru creşterea numărului de elevi care finalizează liceul şi îşi continuă formarea pentru obţinerea unui certificat profesional sau a unei diplome ar putea schimba modul de predare a lecţiilor, calitatea acestora şi ar putea asigura angajarea unor profesori buni pe termen lung. În prezent, şcolile care recompensează profesorii pe baza performanţelor ulterioare obţinute de elevii lor sunt puţine sau nu există deloc.

Acelaşi model ar trebui să fie aplicat în închisori, unde gardienii pot obţine recompense, bonusuri salariale sau concediu suplimentar dacă prizonierii din unitatea lor

---

[566] PISA 2012 Results in Focus: What 15-year olds Know and What They can do with What They Know. (2013). Preluat la 8 iunie 2014 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results-overview.pdf. p. 26.

demonstrează bună purtare, nu fac probleme, pot fi eliberaţi condiţionat la scurt timp după detenţie şi continuă să-şi păstreze cazierul curat când sunt în libertate.

Pe lângă îmbinarea şcolii cu situaţiile din câmpul muncii sau cu programele de mentorat (care urmează să fie discutate în capitolul următor), guvernul ar putea implementa programe de consiliere în carieră pentru liceeni. Multe universităţi au asemenea programe, dar tinerii au nevoie de mai multă informaţie despre opţiunile lor înainte de a se confrunta direct cu realitatea viitorului. Nu există nicio şansă ca raportul actual dintre consilieri şi elevi (mai exact, unul la 500 în şcolile generale şi în licee[567]) să influenţeze prea mult starea de bine a copiilor – în prezent sau în viitor. Îndrumarea tinerilor în momentele critice ale vieţii lor poate fi o modalitate eficientă de a-i ajuta să depăşească obstacolele ulterioare şi să fie mai implicaţi în educaţia lor, pentru că, în acest mod, elevii pot să cunoască mai bine opţiunile disponibile pentru ei şi paşii necesari pentru atingerea scopurilor pe care le au.

De asemenea, educaţia sexuală necesită o reformă generală. Camille Paglia, profesor de umanism şi mijloace mass-media în cadrul Universităţii de Arte din Philadelphia, a susţinut foarte corect că programele de educaţie sexuală din şcoli care nu recunosc diferenţele de gen „trădează atât băieţii, cât şi fetele”. Din cauza riscului de apariţie a unei sarcini nedorite sau de contactare a unor boli cu

---

[567] Symonds, W.C., Schwartz, R.B. şi Ferguson, R. (februarie 2011). „Pathways to Prosperity: Meeting the Challenge of Preparing Young Americans for the 21st Century.” Preluat la 30 mai 2014 de la Raportul emis în cadrul Proiectului Pathways to Prosperity, Şcoala Postuniversitară pentru Educaţie Harvard: http://www.gse.harvard.edu/news_events/features/2011/Pathways_to_Prosperity_Feb2011.pdf. p. 26.

transmitere sexuală care nu sunt uşor detectabile şi pot compromite fertilitatea în viitor, crudul adevăr este că femeile au mai multe de pierdut din cauza sexului ocazional decât bărbaţii. Paglia sugerează ca băieţii să beneficieze de nişte lecţii elementare de etică şi raţionament moral cu privire la sex, în timp ce fetele să înveţe diferenţele dintre complianţa sexuală şi popularitate.[568]

Nu are sens să îi învăţăm pe copiii noştri să conducă automobile şi să ne asigurăm că vor fi nişte şoferi prudenţi şi responsabili, dar să nu îi învăţăm nimic folositor despre sex, în ciuda faptului că acest lucru este la fel de important pentru sănătatea şi siguranţa lor. Până şi comunităţile care mizează pe programele care promovează numai abstinenţa pot îmbunătăţi lucrurile discutând realist cu tinerii despre riscurile şi responsabilităţile asociate sexului neprotejat, deşi continuă să promoveze valorile transmise de părinţii lor.[569]

Şcolile trebuie să angajeze specialişti în educaţia pentru sănătate, care pot să abordeze în mod obiectiv şi nonevaluativ nişte subiecte precum:

- Comunicarea despre limitele personale, importanţa sexului protejat, presiunea din partea anturajului şi problemele relaţionale comune.
- Cum putem şti când suntem pregătiţi să devenim activi sexual.

---

[568] Paglia, C. (13 martie 2014). „Put the Sex Back in Sex Ed.” Preluat la 30 septembrie 2014 de la Time: http://time.com/23054/camille-paglia-put-the-sex-back-in-sex-ed/.

[569] What a Small Town’s Teen Pregnancy Turnaround Can Teach the U.S. (30 martie 2014). Preluat la 5 iunie 2014 de la National Public Radio: http://www.npr.org/2014/03/30/296441067/what-asmall-towns-teen-pregnancy-turnaround-can-teach-the-u-s.

- Abstinenţa, prevenirea sarcinilor nedorite şi utilizarea diverselor tipuri de contracepţie.
- Prevenirea abuzului sexual şi relaţional.
- Întrebări pe care să le punem viitorului partener înaintea căsătoriei.
- Cum putem detecta cancerul mamar, ovarian şi testicular.
- Fertilitatea şi înaintarea în vârstă.
- Reproducerea şi sarcina.
- Riscurile de a contacta ITS-uri asociate diverselor tipuri de contacte sexuale.
- Aspectele legale şi confidenţiale legate de sexul în mediul virtual.
- Modurile diferite în care genurile traversează pubertatea;
- Aprofundarea anatomiei şi a biologiei.
- Aspectele pozitive şi beneficiile pentru sănătate ale intimităţii.
- Conştientizarea problemelor specifice comunităţii LGBT[570].
- Discuţii critice despre reprezentările eronate ale intimităţii şi ale romantismului din mass-media, spectacolele de televiziune şi pornografia de pe internet.
- Legătura dintre deprinderile de viaţă elementare şi intimitate sau sexualitate.

Am vorbit cu tineri care au recomandat abordarea celor mai multe subiecte de mai sus. Majoritatea dintre ei au susţinut, în mod independent, că educaţia sexuală ar trebui să înceapă devreme, fiind iniţiată de la o vârstă

[570] Acronimul LGBT (engl.) se referă la comunitatea formată din persoanele care au orientări sau identităţi sexuale mai puţin comune, mai exact lesbian (lesbiene), gay (homosexuali), bisexual (bisexuali) şi transgender (transsexuali). (N.t.)

timpurie şi continuând până la vârste mai mari. Ei au fost de părere că, de multe ori, educaţia sexuală se încheia exact în preajma momentului în care îşi începeau viaţa sexuală şi aveau cele mai multe întrebări. O perioadă deosebit de importantă pentru ei era între 14 şi 15 ani. Tinerii considerau că educaţia sexuală ar trebui să fie mai puţin formală şi ar trebui să fie predată unor grupuri mai mici, deoarece, astfel, le-ar fi mai uşor să se gândească serios la subiectele abordate şi să discute deschis despre aceste aspecte. Unii dintre ei şi-au exprimat dorinţa ca programele de educaţie sexuală să fie segregate în funcţie de gen, în timp ce alţii au fost mai rezervaţi în privinţa acestui aspect. O sugestie grozavă a fost de a preda educaţia sexuală unor grupuri mixte de elevi, după care băieţii şi fetele să fie separaţi în cadrul unor sesiuni dedicate întrebărilor şi răspunsurilor din partea unui specialist în sănătate.

Înainte de aceste programe cuprinzătoare de educaţie sexuală, copiii de vârste mai mici pot primi nişte lecţii despre respectarea limitelor celorlalţi şi empatie. Miranda Horvath, care predă psihologie la Universitatea Middlesex din Londra, sugerează că tinerii ar avea de câştigat dacă învaţă asemenea lecţii înainte de a cunoaşte pornografia online:

> Dacă începem să îi învăţăm pe copii despre egalitate şi respect încă de la cinci sau şase ani, atunci când se vor întâlni cu pornografia în perioada adolescenţei, vor avea capacitatea de a alege şi de a observa lipsa respectului şi a emoţiilor din pornografie. Aceştia vor fi mai bine pregătiţi să facă faţă lucrurilor care li se prezintă.[571]

---

[571] Segal, D. (28 martie 2014). „Does Porn Hurt Children?” Preluat la 9 octombrie 2014 de la New York Times: http://www.nytimes.com/2014/03/29/sunday-review/does-porn-hurt-children.html?_r=0.

Alte motive pentru care guvernul ar trebui să susţină educaţia sexuală şi planificarea familială se referă la reducerea costurilor de îngrijire medicală şi a ratei şomajului în rândul tinerelor mame singure.

Cărţile de istorie nu îi iartă pe cei care stau degeaba. Multe catastrofe ar fi putut fi evitate dacă ar fi fost luate măsuri preventive. Din perspectiva noastră, investirea în implementarea unor asemenea soluţii merită, pentru că acestea pot avea efecte pozitive şi durabile asupra generaţiilor din prezent şi a celor din viitor. Încurajăm atât oamenii, cât şi instituţiile să îşi aducă aportul la materializarea acestor idei.

17

Ce pot face şcolile

Fără îndoială că sistemul educaţional actual este defectuos. Proiectul *Pathways to Prosperity* (Calea spre prosperitate) avertizează că eşecul reformei sistemului „va eroda cu certitudine structura societăţii noastre”. După cum a fost menţionat în capitolele anterioare, adolescenţii şi tinerii de 20 şi ceva de ani – în special cei care provin din familii cu venituri reduse – au o probabilitate mai mică de a se angaja şi de a dobândi experienţă pe piaţa muncii în prezent decât în urmă cu zece ani. Inegalitatea economică ia amploare. Dacă tinerii de astăzi nu sunt mai bine pregătiţi să gestioneze provocările viitorului, aversiunea lor faţă de oportunităţile limitate pe care le au nu va face decât să crească, iar statutul lor social va scădea din cauza costurilor mari ale traiului de zi cu zi. De asemenea, preţul pe care societatea îl plăteşte pentru ei se va ridica, iar cel mai rău dintre toate este că multe

posibile surse de contribuţie pentru societate vor fi pierdute.[572]

Pentru ca tinerii să-şi dezvolte nişte abilităţi eficiente pe care să le poată aplica direct mai târziu într-o carieră, cea mai utilă abordare de până acum a fost crearea unor programe de practică supervizată, ceea ce le-a permis elevilor să experimenteze situaţii şi probleme specifice unui loc de muncă adevărat, de care să se poată ocupa pe lângă studiu. Multe ţări din nordul şi centrul Europei implică tinerii de îndată ce împlinesc 14 sau 15 ani în asemenea programe care combină munca şi şcoala. Conform specialiştilor în educaţie care au implementat această metodă, colaborarea dintre şcoală şi afacerile sau companiile locale le-a arătat elevilor *de ce* trebuie să înveţe aspectele teoretice – ceea ce i-a determinat să fie mai implicaţi. Clasele care au adoptat aceste programe sunt extrem de eficiente în ceea ce priveşte angajamentul elevilor faţă de învăţare şi pregătirea lor pentru locul de muncă. În plus, acest lucru îi ajută pe elevi să treacă mai uşor de la adolescenţă la vârsta adultă.[573]

Învăţarea abilităţilor de viaţă

Când i-am întrebat pe elevi ce fel de lecţie le-ar plăcea să mai cuprindă programa şcolară în afara celor deja

---

[572] Symonds, W.C., Schwartz, R.B. şi Ferguson, R. (februarie 2011). „Pathways to Prosperity: Meeting the Challenge of Preparing Young Americans for the 21st Century.” Preluat la 30 mai 2014 de la Raportul emis în cadrul Proiectului Pathways to Prosperity, Şcoala Postuniversitară pentru Educaţie Harvard: http://www.gse.harvard.edu/news_events/features/2011/Pathways_to_Prosperity_Feb2011.pdf. pp. 15, 38.

[573] Ibidem.

existente, o treime dintre ei au sugerat, în mod independent, o oră dedicată „abilităţilor de viaţă” care să includă îndrumarea în legătură cu gestionarea finanţelor personale, modul în care îşi pot depune candidatura pentru un loc de muncă şi cum pot face faţă interviurilor de angajare, precum şi gestionarea responsabilităţilor specifice vârstei adulte şi adaptarea la schimbările din viaţă, cum ar fi moartea unei rude. Câţiva dintre elevi au susţinut că se simt stânjeniţi, fiindcă au ajuns la vârsta pe care o au şi nu ştiu nici măcar să gestioneze un buget simplu sau să ţină evidenţa banilor dintr-un cont bancar. Unul dintre ei chiar a remarcat: „Este posibil ca lipsa acestor lecţii să fie unul dintre motivele care îi împiedică pe tineri să se mute din casa părintească”. Pare evident, deci haideţi să le predăm aceste lucruri copiilor.

Încorporarea lecţiilor practice pentru viaţă în sala de clasă nu este o fantezie imposibilă; aceste idei sunt deja puse în aplicare prin intermediul mai multor programe care şi-au demonstrat eficacitatea. Secretul constă în implementarea lor pe scară largă, naţională. În mod similar, şcolile Montessori şi Waldorf de pretutindeni din lume se bazează pe crearea unor medii interactive de învăţare care au programe cuprinzătoare pentru elevii de toate vârstele. De exemplu, şcolile Montessori accentuează independenţa, libertatea în cadrul anumitor limite şi respectarea dezvoltării fiziologice naturale a copilului, precum şi progresul tehnologic în societate. Pentru mai multe informaţii, vizitaţi site-urile Montessori (montessori.edu) şi Waldorf (WhyWaldorfWorks.org).

De asemenea, unele şcoli publice fac nişte schimbări revoluţionare în modul lor de predare. În filmul documentar *Race to Nowhere* (Cursa spre neant), în care un liceu din Oregon a interzis temele pentru acasă, copiii au început să înveţe mai mult şi să obţină rezultate mai

bune la teste. Alte şcoli încep să îi calce pe urme. Vizitaţi site-ul filmului (RaceToNowhere.com) pentru a afla mai multe.

O alternativă este oferirea unor opţiuni de cursuri şi sarcini specifice genului copiilor, nu unele care să neglijeze importanţa acestui aspect – băieţii nu îşi doresc să citească aceleaşi cărţi care sunt pe gustul fetelor. În plus, fetele pot avea şi ele de câştigat de pe urma lecţiilor adresate în mod specific genului lor, având în vedere că imaginea de sine care se fundamentează pe apartenenţa la gen este mai puţin pregnantă în orele la care participă numai fete. Un studiu randomizat a arătat că fetele care au participat la ore de fizică adresate în mod special persoanelor de gen feminin aveau mai puţin tendinţa de a crede că „fizica este pentru băieţi” decât fetele care au participat la ore mixte.[574]

Asociaţia Naţională pentru Liberă Alegere în Educaţie din Statele Unite (NACE; 4SchoolChoice.org) este o sursă excelentă de informaţii despre educaţia segregată în funcţie de gen. Un alt program grozav este proiectul *Lead the Way* (Deschide calea), o organizaţie nonprofit care lucrează cu şcolile începând de la ciclul primar până la liceu, oferind programe de dezvoltare profesională pentru profesori care promovează învăţarea bazată pe proiecte, cu ajutorul căreia elevii pot dobândi cunoştinţe şi

---

[574] Single-Sex vs. Coed: The Evidence (f.d.). Preluat la 8 iunie 2014 de la Asociaţia Naţională pentru Şcolarizarea Publică Segregată în Funcţie de Gen din Statele Unite: http://www.singlesexschools.org/research-singlesexvscored.htm; Kessels, U. şi Hannover, B. (2008). „When being a Girl Matters Less: Accessibility of Gender-related Self-knowledge in Single-sex and Coeducational Classes and its Impact on Students’Physics-related Self-concept of Ability”, British Journal of Educational Psychology, 78. (Pt. 2) Preluat la 8 iunie 2014 de la http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17535522.

deprinderi relevante în ştiinţă şi tehnologie, ceea ce le poate fi de folos în carierele de mai târziu (pltw.org).

Pe lângă faptul că şcolile ar trebui să încorporeze provocările din realitate în programele educaţionale, cadrele didactice ar putea să se inspire din industria jocurilor video – făcând procesul învăţării mai plăcut şi mai plin de satisfacţii.

Încorporarea tehnologiei inovative pentru a face învăţarea mai interactivă

Tehnologia este dinamică, iar copiii se obişnuiesc cu modul rapid în care circulă informaţia acum. Fără îndoială că este necesar ca elevii din prezent să fie stimulaţi în moduri noi, de care nu a fost nevoie în trecut. Acesta este un motiv în plus pentru care băieţii au tendinţa de a reacţiona pozitiv faţă de profesorii bine organizaţi, care creează un climat structurat,[575] incluzând aspectele benefice ale tehnologiei şi stimulând creativitatea băieţilor.

„Dispozitivele [electronice] sunt nişte catalizatori", afirmă Chris Dede, profesor de tehnologie la Universitatea Harvard.[576] Mulţi profesori încorporează mai mult tehnologia în cadrul orelor predate pentru a consolida învăţarea. Unii profită de forumurile de pe internet pentru

[575] „The ABC of Gender Equality in Education: Aptitude, Behavior, Confidence." Preluat la 21 iulie 2015 de la Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică: http://www.oecd.org/publications/the-abc-of-gender-equality-in-education-97892 64229945-en.htm. p. 58.

[576] Barsheghian, T. (20 iulie 2011). „Mobile Learning: Are We on the Cusp of Something Big?" Preluat la 4 ianuarie 2012 de la KQED: http://mindshift.kqed.org/2011/07/mobile-learning-are-we-on-the-cusp-of-something-big/#more-13850.

abordarea unor subiecte de la clasă sau pentru alocarea anumitor lecţii ca teme pentru acasă (adesea sub forma unor prezentări *PowerPoint*), folosind timpul de la clasă pentru clarificări şi discuţii. Aceste strategii s-au dovedit a fi mai eficiente, implicând mai mult elevii, faţă de metodele de predare tradiţionale sau formale.

În cazul în care şcoala dumneavoastră nu dispune de o reţea proprie destinată predării în acest mod, se pot folosi reţele deja existente precum *Ning* (ning.com), care se adresează specialiştilor în educaţie. *Khan Academy* constituie o altă resursă online grozavă care oferă videoclipuri educative şi cursuri gratuite pentru oricine îşi doreşte să îşi consolideze cunoştinţele cu privire la o anumită temă (KhanAcademy.org).

Combaterea inflaţiei notelor; testarea anonimă

Există o distorsiune în dezavantajul băieţilor în educaţie – dacă profesorii nu ştiu al cui e testul, băieţii obţin scoruri mai bune. Pentru combaterea acestui fenomen, pe cât posibil, testarea ar trebui să fie anonimă.

Inflaţia notelor este o altă problemă care trebuie abordată de către specialiştii în educaţie. Nu toată lumea merită notele cele mai mari, iar faptul că le spunem elevilor că sunt „speciali” tinde să fie asociat cu efectul opus, mai ales pe termen lung. Psihologii au indicat că elevii cu performanţe slabe, care au primit asemenea încurajări pentru creşterea stimei lor de sine cu scopul de a-i ajuta să-şi îmbunătăţească notele, au sfârşit, de fapt, prin a obţine rezultate şi mai slabe, cu toate că şi-au

păstrat încrederea şi siguranţa de sine.[577] Trebuie să îi învăţăm pe elevi cum să înveţe mai eficient, cum să evite procrastinarea, cum să-şi organizeze mai bine timpul, cum să studieze şi să lucreze bine alături de ceilalţi, iar, în cele din urmă, ei trebuie să conştientizeze că efortul depus şi concentrarea dau roade. Putem invita oratori care să îi inspire, împărtăşindu-şi povestea şi, mai important, drumul pe care l-au parcurs pentru a-şi atinge scopurile, precum şi modurile în care au depăşit obstacolele care le-au stat în cale.

Şcolile au rolul lor în schimbare, dar nu pot reuşi să obţină tot ce îşi propun fără sprijinul legislatorilor, al administratorilor, al părinţilor şi al elevilor. În mod special, părinţii îşi pot aduce contribuţia prin susţinerea profesorilor corecţi şi prin a face tot posibilul ca să se asigure că odraslele lor sunt pregătite pentru vieţile de adulţi. În continuare, vom discuta mai multe despre aceasta.

18

Ce pot face părinţii

Este mai uşor să creşti un copil puternic decât să repari un adult dărâmat.

— FREDERICK DOUGLASS, REFORMATOR SOCIAL AFRO-AMERICAN ŞI LIDER AL MIŞCĂRII ABOLIŢIONISTE

Este nevoie de un sat întreg pentru a creşte un copil, dar totul începe în familie. Cea mai mare parte a schimbării trebuie să vină de la părinţi. Este vremea ca părinţii să

[577] Twenge, J.M. şi Campbell, W.K. (2009). The Narcissism Epidemic: Living in the Age of Entitlement. New York, NY: Free Press. p. 48.

impună mai multe limite, să ofere mai multă îndrumare şi să dezvolte creativitatea copiilor. Dacă fiul dumneavoastră a fost diagnosticat cu tulburarea de hiperactivitate cu deficit de atenţie (ADHD) sau cu altă tulburare, căutaţi alternative pentru medicaţie sau încercaţi să-i limitaţi consumul de electronice mai întâi. Încercaţi să găsiţi un program adecvat pentru băiatul dumneavoastră în loc de a încerca să îl faceţi pe el să se adapteze unui program care nu-i este potrivit. Gândiţi-vă la ideea de a-l înscrie la şcoală cu un an mai târziu decât se obişnuieşte, astfel încât el să ajungă să adore să înveţe mai degrabă decât să urască şcoala. Încurajaţi lectura, oferindu-i cărţi despre subiecte de care este interesat în prezent. Fiţi un model bun pentru fiul dumneavoastră sau găsiţi nişte modele masculine potrivite ori nişte mentori pentru acesta. Învăţaţi-l modalităţi pozitive în care îşi poate exprima masculinitatea, dar şi moduri în care îşi poate dezvolta latura umană.

Spuneţi-i fiicei dumneavoastră că este în regulă să îl invite în oraş pe băiatul pe care îl place şi comunicaţi-le fiilor dumneavoastră că este în ordine să accepte o invitaţie la întâlnire din partea unei fete. Faptul că le permitem fetelor să se simtă încrezătoare fiindcă pot spune direct ceea ce îşi doresc şi băieţilor să se simtă confortabil atunci când fetele preiau iniţiativa este un mod simplu prin care putem consolida încrederea şi comunicarea dintre sexe. De asemenea, învăţaţi-l pe fiul dumneavoastră să danseze. Este o abilitate socială care îi poate conferi popularitate în tinereţe şi se poate dovedi distractivă şi utilă pe termen lung, în viaţa de adult.

Responsabilitatea şi rezilienţa sunt pilonii puterii copiilor

Este important să fim fermi, dar nu trebuie să ne pedepsim fiii doar pentru că sunt băieţi. După ce a adunat informaţii şi a analizat evoluţia unor studenţi eminenţi de la Harvard, George Vaillant a ajuns la această concluzie: „Atunci când începi să cunoşti suferinţa, furia şi bucuria, cel mai mult contează să ai părinţi care reuşesc să tolereze şi să aibă răbdare cu sentimentele tale în loc să le trateze ca pe nişte comportamente inadecvate”[578].

Unul dintre aspectele faptului de a le oferi spaţiu copiilor se referă la oportunitatea ca ei să-şi trăiască şi să-şi exploreze sentimentele cu minimă îndrumare din partea adulţilor. Rezilienţa merge mână în mână cu responsabilitatea. Mai multă responsabilitate a fost cel mai important lucru despre care bărbaţii peste 50 de ani care au răspuns sondajului nostru au spus că le lipseşte generaţiilor mai tinere de bărbaţi. Un bărbat mai în vârstă a susţinut:

> Părinţii ar trebui să îi înveţe pe fiii lor despre finanţe şi politică din momentul în care ei devin adolescenţi. Ar trebui să le aloce adesea fiilor ceva important de făcut pentru un grup (precum familia, echipele sportive din care fac parte sau prietenii). De exemplu, să achiziţioneze echipamentul necesar pentru o activitate. De asemenea, învăţaţi copiii să folosească transportul public, apoi lăsaţi-i să se întoarcă acasă de la şcoală cu autobuzul sau cu trenul. Permiteţi-le să fie responsabili pentru ceva.

În acelaşi timp, nu îi oferiţi laude goale atunci când nu îşi îndeplineşte responsabilităţile sau „medalii de participare” doar pentru prezenţa sa. Realizările alimentează motivaţia

---

[578] Vaillant, G.E. (2012). Triumphs of Experience: The Men of the Harvard Grant Study. Cambridge, MA: Belknap Press. p. 126.

pentru a învăţa, a deveni mai bun şi a reuşi, încurajând persoana să încerce lucruri noi şi să-şi formeze deprinderi noi. Atunci când copiii sunt lăudaţi indiferent de calitatea muncii lor, motivaţia lor de a face mai mult scade. Dacă un copil munceşte exemplar şi primeşte aceeaşi recompensă ca altcineva care nu o face, el începe să se îndoiască de această reacţie. Copiii au nevoie de răspunsuri specifice cu privire la domeniile în care se descurcă bine şi la cele care pot fi îmbunătăţite. Ei au nevoie de ceea ce psihologul Carol Dweck numeşte *mentalitate flexibilă,* care accentuează importanţa muncii şi îi încurajează să-şi dezvolte abilităţile, faţă de o *mentalitate rigidă* care le transmite că sunt din naştere talentaţi sau deştepţi şi că nu mai trebuie să depună efort.[579] Atât copiii, cât şi adulţii care primesc reacţii pozitive cu privire la eforturile depuse de aceştia mai degrabă decât la rezultatele obţinute reuşesc să amâne recompensele imediate mai frecvent decât dacă primesc reacţii negative.[580] Jocurile video oferă acest tip de reacţie; părinţii trebuie să înceapă să îl ofere şi ei.

Multe persoane cu realizări mari descriu exact modul în care acest gen de încurajări combinate cu responsabilitatea le-au dezvoltat caracterul, cum ar fi Robert M. Gates, fost secretar al Apărării în Statele Unite:

> Când eram copil, părinţii mei mi-au spus în mod repetat că nu există limite cu privire la ceea ce aş putea să realizez dacă muncesc din greu, dar, din când în când, mi-au mai amintit să nu mă cred niciodată superior faţă de nimeni. Sunt convins că am meritat din plin momentele relativ puţine în care am fost pedepsit, chiar dacă mă simţeam cu adevărat persecutat pe

[579] Dweck, C.S. (2017). Mindset. O nouă psihologie a succesului. Ediţia a doua. Bucureşti: Editura Curtea Veche.

[580] Mischel, W. (2014). The Marshmallow Test: Mastering Self-Control. New York, NY: Little, Brown and Company. 35.

> atunci. Însă aşteptările şi disciplina pe care ei le aveau m-au învăţat că acţiunile mele au consecinţe şi că trebuie să îmi asum responsabilitatea pentru acestea. Părinţii mei mi-au modelat caracterul şi, prin aceasta, viaţa. Când am fost numit secretar al Apărării, în drum spre Senat, am conştientizat că valorile umane pe care ei mi le-au transmis în copilărie m-au condus până în acest moment...[581]

Pe lângă descoperirea pasiunilor pe care le au, este crucial ca tinerii să înveţe cum pot să le pună în aplicare după absolvirea şcolii.

Ce spuneţi despre o slujbă?

Dacă fiul dumneavoastră este la liceu, discutaţi cu acesta despre câmpul muncii. Încurajaţi-l să se angajeze cu jumătate de normă sau să fie voluntar în comunitatea sa pentru a deveni puţin mai responsabil şi pentru a înţelege regulile şi obligaţiile din afaceri. Vorbiţi cu el despre slujba respectivă, despre avantajele şi dezavantajele sale. Evident că vă doriţi ca el să-şi urmeze visurile, dar probabil vă mai doriţi ca el să conştientizeze oportunităţile pe care le are după absolvire, astfel încât să nu opteze pentru un domeniu de activitate deficitar pe piaţa muncii, fără perspective şi care să presupună taxe de studiu ridicate. Puţini părinţi îşi ajută copiii să-şi formeze nişte aşteptări realiste sau să se pregătească pentru ceea ce urmează după facultate. Lumea se schimbă; înainte, recomandarea generală pentru viitorii absolvenţi de facultate era de a alege un program care să le formeze o cultură cât mai vastă, însă acesta şi-a pierdut relevanţa, deoarece competiţia este crescută, iar salariile sunt în scădere.

---

[581] Gates, R.M. (2014). Duty: Memoirs of a Secretary at War. New York, NY: Knopf. pp. 14-15.

Încurajaţi-vă atât fiii, cât şi fiicele să se îndrepte spre şcolile profesionale sau alte programe postliceale dacă nu sunt interesaţi să urmeze calea ştiinţei, a tehnologiei, a ingineriei sau a matematicii. Peste un sfert dintre persoanele care obţin certificate profesionale după finalizarea studiilor medii câştigă mai mult decât suma medie obţinută de absolvenţii studiilor universitare de licenţă.[582] Indiferent de calea pe care pornesc, tinerii trebuie să se priceapă la tehnologie, iar abilităţile de scriere şi de comunicare sunt fundamentale pentru succes. Dacă dobândesc abilităţile sociale elementare, ceilalţi îşi vor dori să fie în preajma lor. Întrebaţi-i dacă au prieteni de ambele sexe şi încurajaţi acest lucru; invitaţi-i la dumneavoastră acasă.

În acelaşi timp, încurajaţi-vă fiul să aibă grijă de copiii mai mici sau să-şi asume rolul de mentor la vârsta adolescenţei, astfel încât să poată învăţa cum poate contribui direct la creşterea şi educaţia altor persoane. Unele sporturi – precum fotbalul – le permit tinerilor să câştige o sumă rezonabilă de bani în timpul vacanţelor de vară şi a weekendurilor prin antrenarea jucătorilor mai mici decât ei.

---

[582] Symonds, W.C., Schwartz, R.B. şi Ferguson, R. (februarie 2011). „Pathways to Prosperity: Meeting the Challenge of Preparing Young Americans for the 21st Century.” Preluat la 30 mai 2014 de la Raportul emis în cadrul Proiectului Pathways to Prosperity, Şcoala Postuniversitară pentru Educaţie Harvard: http://www.gse.harvard.edu/news_events/features/2011/Pathways_to_Prosperity_Feb2011.pdf. p. 3.

Părăsirea zonei de confort şi abordarea subiectelor tabu

Discutaţi cu fiul dumneavoastră despre sex. Indiferent dacă sunteţi de acord ca el să îşi înceapă activitatea sexuală acum sau nu, cu siguranţă vă doriţi să aibă o viaţă sexuală sănătoasă şi lipsită de ruşine alături de persoana pe care o va cunoaşte, la un moment dat, în viaţa de adult. Pregătirea sa pentru acest lucru începe cu promovarea unor atitudini sănătoase, lipsite de prejudecăţi şi realiste cu privire la sex încă de la vârste mai mici.

Majoritatea oamenilor consideră că sexul este un aspect important al relaţiilor de lungă durată.[583] Cu toate acestea, de-a lungul timpului, multe cupluri se confruntă cu o problemă sexuală, ceea ce poate distanţa partenerii unul de celălalt. Dacă îi învăţăm pe copiii noştri să se teamă de sex sau dacă nu le oferim deloc informaţii legate de acest lucru, nu îi ajutăm prea mult să aibă relaţii ulterioare înfloritoare. În urma Studiului longitudinal Harvard, Vaillant a arătat:

> Teama vizibilă faţă de sex a prezis mult mai puternic sănătatea mentală deficitară decât lipsa satisfacţiei sexuale în căsnicie. Până la urmă, într-o căsnicie, acomodarea sexuală depinde foarte mult de partener, însă teama de sex este puternic asociată cu neîncrederea persoanei în lume. Bărbaţii cu căsnicii nefericite de-a lungul vieţii lor aveau o probabilitate de şase ori mai mare decât bărbaţii cu mariaje excelente şi de două ori mai mare decât bărbaţii divorţaţi de a-şi exprima teama sau

[583] The Good, the Bad and the Dirty: The iVillage 2013 Married Sex Survey Results (11 februarie 2013). Preluat la 24 noiembrie 2014 de la iVillage: http://www.ivillage.com/married-sex-survey-results-sex-week/6-b-520245#521337.

disconfortul cu privire la relaţiile sexuale prin intermediul chestionarelor.[584]

Răspundeţi întrebărilor pe care le are băiatul dumneavoastră, ascultaţi-l cu atenţie, nu renunţaţi la ceea ce credeţi, recunoaşteţi atunci când nu ştiţi ceva şi arătaţi-i iubire necondiţionată. Discutaţi cu el despre presiunile din partea anturajului, consimţământ şi limite, contracepţie, importanţa sexului protejat şi evitarea ITS-urilor, diferenţele dintre pornografie şi realitate sau puneţi-l în legătură cu o persoană de încredere faţă de care s-ar simţi mai confortabil să vorbească despre provocările şi riscurile intimităţii (poate fi un consilier, specialist în sănătate, psihoterapeut, pastor etc.). Majoritatea băieţilor reacţionează pozitiv după ce află despre cercetările care investighează pericolele pornografiei; de asemenea, mai puteţi lua în calcul să îi recomandaţi să acceseze *YourBrainOnPorn.com* sau *FightTheNewDrug.org* pentru a consulta resursele lor.

Dacă există vreun act sexual pe care „toată lumea îl face”, aceasta nu înseamnă că trebuie să o facă şi el. Dacă altcineva încearcă să îl convingă sau să îl manipuleze să facă un anumit lucru sau atunci când ceva nu pare a fi în regulă, vorbiţi cu băiatul despre cum poate ieşi în siguranţă din acea situaţie. Oricum, este la fel de important să continuaţi explicându-i părţile pozitive ale limitelor. Subliniaţi rolul comunicării şi ajutaţi-l să înţeleagă faptul că sexul se referă la plăcere şi la conexiunea cu potenţiala sa parteneră.

Dacă dumneavoastră şi celălalt părinte al copilului sunteţi despărţiţi, asiguraţi-vă că amândoi puteţi petrece alături de fiul dumneavoastră, un timp în care să-i acordaţi întreaga atenţie. Deşi este posibil ca fosta jumătate să nu

[584] Vaillant, G.E. (2012). Triumphs of Experience: The Men of the Harvard Grant Study. Cambridge, MA: Belknap Press. p. 218.

vă mai placă acum, nu pierdeţi din vedere cine este pentru copilul dumneavoastră şi faceţi tot posibilul să nu vorbiţi urât despre acea persoană în faţa lui. Încercaţi să trăiţi suficient de aproape unul de celălalt, astfel încât copiii dumneavoastră să nu fie nevoiţi să-şi sacrifice prieteniile sau activităţile pentru a petrece timp cu unul dintre părinţii lor.

Majoritatea mamelor cred că taţii absenţi sau neimplicaţi pot fi cu uşurinţă substituiţi de ele însele sau de către un alt bărbat,[585] iar această atitudine este alarmantă. Studiile confirmă că mariajele stabile înseamnă copii mai fericiţi, mai sănătoşi şi mai motivaţi, ceea ce înseamnă comunităţi mai puternice, mai multe oportunităţi şi egalitate. Ne dorim să reiterăm cât de mult au de câştigat copiii datorită taţilor implicaţi:

- **Sănătate fizică.** Spre deosebire de copiii din familii intacte, ai căror părinţi sunt căsătoriţi, copiii care provin din familii care trăiesc în concubinaj (formate din unul dintre părinţii lor şi iubita sau iubitul său) au o probabilitate mai mare de a avea o problemă medicală[586] şi prezintă un risc de trei ori mai mare de a se confrunta cu abuzul fizic, sexual sau emoţional.[587]

---

[585] Glenn, N. şi Whitehead, B.D. (2009). MAMA SAYS: A National Survey of Mothers'Attitudes on Fathering. Preluat la 26 iunie 2014 de la Iniţiativa Naţională pentru Paternitate din Statele Unite: http://www.fatherhood.org/mama-says-survey. p. 5.

[586] Blackwell, D.L. (2007). „Family structure and children's health in the United States: Findings from the National Health Interview Survey, 2001-2007." Centrul Naţional pentru Statistică în Sănătate. Vital Health Stat 10 (246), 1.

[587] Wilcox, W.B. (2007). „A Shaky Foundation for Families." Preluat de la New York Times: http://www.nytimes.com/roomfordebate/2011/08/30/shotgun-

Sistemul imunitar al persoanelor care au căsnicii nefericite are de suferit, iar copiii lor prezintă niveluri ridicate de hormoni ai stresului.[588]

- **Sănătate mentală.** Copiii crescuţi de mame singure au o probabilitate mai mare de a utiliza medicaţie împotriva tulburării de hiperactivitate cu deficit de atenţie (ADHD)[589] şi de a necesita ajutor de specialitate pentru probleme emoţionale sau comportamentale.[590] La vârsta adultă, copiii care au crescut într-o familie intactă au o probabilitate mai mică de a dezvolta probleme de sănătate mentală (este valabil în special pentru fete).[591]
- **Sărăcie.** Copiii care cresc alături de părinţii lor căsătoriţi au o probabilitate cu mult mai scăzută de a

---

weddings-vs-cohabitating-parents/cohabitation-is-a-shaky-foundation.

[588] Gottman, J.M. şi Silver, N. (2016). Cele şapte principii ale unei căsnicii fericite: Ghid practic elaborat de cel mai renumit expert în relaţiile de cuplu. Cluj-Napoca: Editura Asociaţiei de Ştiinţe Cognitive din România (ASCR).

[589] Hjern, A., Weitoft, G.R. şi Lindblad, F. (2010). „Social Adversity Predicts ADHD-Medication in School Children – A National Cohort Study.” Preluat de la Acta Paediatrica: http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1651-2227.2009.01638.x/pdf.

[590] Dawson, D.A. (1991). Family Structure and Children’s Health: United States, 1988. Preluat de la Departamentul de Sănătate şi Servicii Umane al Statelor Unite, Centrele pentru Controlul şi Prevenţia Bolilor, Centrul Naţional pentru Statistică în Sănătate: http://www.cdc.gov/nchs/data/series/sr_10/sr10_178.pdf, Tabelul 13.

[591] Fogarty, K. şi Evans, G. (2009). „The Hidden Benefits of Being an Involved Father.” Preluat de la Extensia IFAS a Universităţii Florida: http://www.cfuf.org/Filestream.aspx?FileID=14, 3.

trăi în sărăcie[592] şi prezintă o rată mai crescută de mobilitate ascendentă faţă de copiii din familii monoparentale; conform unei estimări, bugetul familiilor care au copii ar putea fi cu 44 % mai mare dacă rata mariajelor intacte din Statele Unite ar fi în continuare la nivelul celei din 1980.[593]

- **Sarcini la vârsta adolescenţei şi infracţiuni.** Fiicele crescute de mame singure au mai mult tendinţa de a-şi începe activitatea sexuală devreme şi de a deveni mame la vârsta adolescenţei,[594] ceea ce creşte probabilitatea ca ele să se bazeze pe asistenţa socială, copiii lor având o şansă mai redusă de a creşte alături de taţii lor. Majoritatea deţinuţilor au crescut fără tată.[595]

---

[592] Blackwell, D.L. (2007). „Family structure and children's health in the United States: Findings from the National Health Interview Survey, 2001-2007." Centrul Naţional pentru Statistică în Sănătate. Vital Health Stat 10 (246). p. 7.

[593] Habeeb, L. şi Leven, M. (2015). Why Won't Liberals Talk about the Most Important Kind of 'Privilege' in America? Preluat la 1 iulie 2015 de la National Review: http://www.nationalreview.com/article/415799/why-wont-liberals-talk-about-most-importantkind-privilege-america-lee-habeeb-mike.

[594] Ellis, B.J., et al. (2003). Does Father Absence Place Daughters at Special Risk for Early Sexual Activity and Teenage Pregnancy? Child Development. 74(3), 801-821.

[595] James, D. (12 octombrie 2004). Profile of Jail Inmates, 2002. Preluat la 25 august 2015 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite: http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/pji02.pdf. p. 9; Glaze, L. şi Maruschak, L. (30 martie 2010). Parents in Prison and Their Minor Children. Preluat la 25 august 2015 de la Biroul pentru Statistică în Justiţie, Departamentul de Justiţie al Statelor Unite:

- **Droguri şi alcool.** Copiii din familii monoparentale au o rată semnificativ mai crescută de utilizare a drogurilor.[596] Adolescenţii care iau cina în familie mai puţin de trei ori pe săptămână au o probabilitate de patru ori mai mare de a fuma tutun, de peste două ori mai mare de a consuma alcool, de două ori şi jumătate mai mare de a folosi marijuana şi de aproape patru ori mai mare de a utiliza droguri mai târziu.[597]
- **Şcoală**. Copiii care cresc în cadrul unui mariaj au mai puţine probleme legate de învăţare;[598] obţin scoruri mai bune la citire,[599] au abilităţi verbale şi de rezolvare a problemelor mai bune,[600] au performanţe superioare la

---

http://bjs.gov/content/pub/pdf/pptmc.pdf. p. 2.

[596] Hoffmann, J.P. (2002). „The Community Context of Family Structure and Adolescent Drug Use.” Journal of Marriage and Family, 64(2), 314-330.

[597] The Importance of Family Dinners VII (2011). Preluat de la Centrul Naţional pentru Dependenţă şi Abuz de Substanţe din cadrul Universităţii Columbia: http://www.casacolumbia.org/upload/2011/2011922familydinnersVII.pdf. Figure 1.A., 2.A.

[598] Blackwell, D.L. (2007). „Family structure and children’s health in the United States: Findings from the National Health Interview Survey, 2001-2007.” Centrul Naţional pentru Statistică în Sănătate. Vital Health Stat 10(246). p. 1.

[599] Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (2011). „How do students from single-parent families perform in reading?” Preluat de la OECD Publishing: http://dx.doi.org/10.1787/9789264095250-22-en.

[600] Ladd, L. (2000). What Fathers Contribute to Child Development. Preluat de la Extensia Texas A&M AgriLife:

majoritatea testărilor şcolare[601] şi la majoritatea testelor de competenţe sociale.[602]

- **Venit ulterior.** Studiul longitudinal Harvard a arătat că bărbaţii care au beneficiat de copilării caracterizate de căldură – cei care au avut relaţii apropiate cu părinţii lor (care erau căsătoriţi) şi cu unul dintre fraţii lor, cel puţin – câştigă cu 50 % mai mulţi bani decât omologii lor ai căror părinţi erau separaţi sau care au crescut în medii ostile.[603]

În acest moment, există o discrepanţă între cât de mult valorizăm implicarea tatălui şi cât de multă importanţă acordăm venitului acestuia. Doar 8 % din bărbaţi şi femei consideră că, atunci când tatăl este casnic şi mama lucrează, copilul este mai în siguranţă,[604] însă 93 % din mame şi 91 % din taţi sunt de părere că ne confruntăm cu o criză a absenţei taţilor.[605] Majoritatea mamelor cred că ar

http://fcs.tamu.edu/families/parenting/fathering_pdf/development.pdf.

[601] Guidubaldi, J. (1987). „Growing Up in a Divorced Family: Initial and Long Term Perspectives on Children's Adjustment", Applied Social Psychology, 230, 7.

[602] Ibidem.

[603] Vaillant, G. (2012). Triumphs of Experience: The Men of the Harvard Grant Study. Cambridge, MA: Belknap Press, 113.

[604] Livingston, G. (5 iunie 2014). Growing Number of Dads Home with the Kids. Preluat la 7 iunie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewsocialtrends.org/2014/06/05/growing-number-of-dads-home-with-the-kids/.

[605] Glenn, N. şi Whitehead, B.D. (2009). MAMA SAYS: A National Survey of Mothers' Attitudes on Fathering. Preluat la 26 iunie 2014 de la Iniţiativa Naţională pentru Paternitate din Statele Unite: http://www.fatherhood.org/mama-says-survey. p. 4; POP'S CULTURE: A

reuşi să echilibreze mai bine munca şi viaţa de familie pentru a avea mai mult timp pentru copii dacă taţii ar contribui mai mult la sarcinile gospodăreşti;[606] astfel, bărbaţilor li se cere atât să aducă mai mulţi bani acasă, cât şi să acorde mai mult timp familiei.

O abordare alternativă poate fi ca bărbaţii să se implice mai mult în creşterea copiilor, iar femeile să contribuie mai mult la bugetul familiei, ceea ce poate oferi un mai bun echilibru profesional şi personal pentru ambii parteneri. De la caz la caz, complexitatea soluţiilor poate trece dincolo de informaţiile cuprinse în această carte, dar ideea principală este de a găsi un echilibru în cadrul relaţiei, care să le permită ambilor părinţi să se ocupe atât de creşterea copiilor, cât şi de asigurarea venitului familiei, mai degrabă decât să adopte modul tradiţional de repartizare a îndatoririlor în cuplu.

Pentru bărbaţii tineri, înţelegerea relevanţei finalizării studiilor depinde de un tip de iubire pe care o oferă taţii. Spre deosebire de mame, care îşi iubesc copilul necondiţionat, cel mai adesea, taţii sunt cei care *stabilesc* şi, mai important, întăresc nişte limite clare pentru copiii lor, ceea ce le inoculează sentimentul autodisciplinei şi le demonstrează importanţa amânării recompensei şi a capacităţii de a susţine o acţiune până la îndeplinirea obiectivului. Copiii au nevoie de ambele moduri de îngrijire, pe care le pot obţine numai în cadrul unei familii intacte.

National Survey of Dads' Attitudes on Fathering. (2006). Iniţiativa Naţională pentru Paternitate din Statele Unite. p. 2.

[606] Glenn, N. şi Whitehead, B.D. (2009). MAMA SAYS: A National Survey of Mothers' Attitudes on Fathering. Preluat la 26 iunie 2014 de la Iniţiativa Naţională pentru Paternitate: http://www.fatherhood.org/mama-says-survey. p. 4.

La nivel individual, trebuie să devenim mai buni în privinţa iubirii. Aspectele pozitive menţionate mai sus şi păstrarea relaţiilor bune dintre generaţii se bazează pe afecţiune. Într-adevăr, cel mai important lucru pe care îl poate face un bărbat este să-şi iubească soţia, şi viceversa; cele mai sănătoase şi reuşite relaţii se fundamentează pe afecţiune reciprocă.[607]

Dacă vă confruntaţi cu probleme de comunicare în mariaj, consultaţi cartea clasică a lui John Gray, *Bărbaţii sunt de pe Marte, femeile sunt de pe Venus.*[608] Este fără îndoială una dintre cele mai bune şi simple cărţi de dezvoltare personală care poate oferi un punct de plecare pentru îmbunătăţirea comunicării cu partenerul dumneavoastră de viaţă. Este o lectură potrivită şi pentru adolescenţii mai mari. Alte resurse pe care le recomandăm sunt lucrările lui John Gottman, *What Makes Love Last?* (Cum poate iubirea să dureze?) şi *Cum să creştem copii inteligenţi emoţional,*[609] alături de cartea lui Shefali Tsabary, *Părintele conştient.*[610]

Taţii trebuie să acorde mai multă importanţă paternităţii

Taţii trebuie să acorde mai multă importanţă rolului pe care îl au în viaţa fiului lor. Nu este niciodată prea târziu să

---

[607] Weiner-Davis, M. (2014). The Sex-Starved Marriage. Preluat de la TEDx: http://tedxtalks.ted.com/video/The-Sex-StarvedMarriage-Michele.

[608] Ediţia în limba română: Editura Vremea, 2014.

[609] Ediţia în limba română: Editura Pagina de Psihologie, 2016.

[610] Ediţia în limba română: Editura Trei, 2012.

o facem. Dacă aţi fost un tată care a comis infracţiuni, aţi muncit pentru a reuşi, aţi călătorit prea mult sau aţi fost prea preocupat de alte lucruri, pur şi simplu, luaţi o pauză. Renunţaţi, pentru o vreme, la vechile obiceiuri şi întoarceţi-vă spre fiul dumneavoastră. Fiţi dispus să vă exprimaţi regretele cu privire la faptul că nu aţi fost acolo mai devreme şi asumaţi-vă angajamentul de a îndrepta această greşeală, de a fi un tată mai bun, un prieten, dar şi o sursă de stimulente şi de limite deopotrivă. Aflaţi părerea sa cu privire la cum poate începe o asemenea relaţie; cereţi-i sfaturi, nu încercaţi doar să le oferiţi.

Există mulţi oameni în vârstă care privesc în urmă spre modul în care au trăit şi se simt pustiiţi, în ciuda succesului material, conştientizând că au sacrificat prea multe pentru acest lucru – prieteni, familie sau chiar distracţie. Nu au alocat suficient timp pentru a fi aproape de soţiile, fiicele sau fiii lor, iar acum se simt vinovaţi. Băieţii au chiar mai multă nevoie de implicarea taţilor decât fetele, pentru că nu pot obţine acelaşi lucru din atât de multe surse precum fetele, cum ar fi din partea cercului de prieteni şi a unor mame mai expresive.

Este crucial ca taţii, dar şi unchii sau bunicii, să acorde mentoratului băieţilor din tânăra generaţie o prioritate maximă. Ei vor aprecia acest lucru, dacă este realizat într-o manieră onestă, deschisă şi constructivă. Trebuie să treceţi peste stânjeneală. Găsiţi un loc liniştit, un spaţiu sigur pentru a avea o discuţie simplă despre întâmplările din viaţa sa şi a dumneavoastră. Ar trebui să îi cunoaşteţi obiectivele sau lucrurile pe care nu le doreşte. Ce îl preocupă, care sunt temerile sale? Care consideră că sunt punctele sale forte şi care sunt aspectele la care mai trebuie să lucreze? Doar asiguraţi-l că poate vorbi cu dumneavoastră despre orice, în special despre lucrurile care rămân nespuse de obicei, cum ar fi discuţiile despre

sex, regretele pe care le are sau despre viitorul său nesigur.

Activitate pentru managementul timpului

O altă sugestie practică pentru toţi părinţii este să le ceară băieţilor să monitorizeze modul în care îşi petrec timpul pentru o săptămână (nu includeţi timpul destinat pornografiei pentru început sau indicaţi-le să păstreze monitorizarea numai pentru ei). Iată principalele activităţi care pot fi incluse:

1. Somnul.
2. Timpul petrecut la şcoală sau la muncă.
3. Timpul destinat temelor pentru acasă.
4. Timpul destinat sarcinilor casnice.
5. Sporturile practicate.
6. Ieşirile cu prietenii.
7. Timpul petrecut în aer liber, în natură.
8. Privitul la televizor.
9. Timpul petrecut conversând pe internet, pe reţelele de socializare sau pe e-mail: totalul tuturor activităţilor electronice.
10. Utilizarea jocurilor video.

Sumarizarea acestor activităţi este punctul de plecare pentru iniţierea unei conversaţii despre managementul timpului şi importanţa menţinerii echilibrului în privinţa acestui aspect pentru bunăstarea lor fizică, mentală şi socială din prezent şi din viitor. Oferiţi-le nişte stimulente pentru organizare, cum ar fi servirea preparatelor pe care le preferă la cină, în timpul căreia puteţi discuta rezultatele. Ne aşteptăm ca atât părinţii, cât şi copiii să fie surprinşi de ceea ce arată datele: un număr imens de ore alocate utilizării jocurilor video şi internetului. Putem

scoate în evidenţă timpul petrecut în interacţiune directă cu alte persoane pe durata jocurilor sau a altor ocupaţii similare pentru a identifica lungimea intervalelor de izolare socială.

Dacă fiul dumneavoastră petrece perioade excesive în faţa telefonului mobil, a calculatorului sau a consolei pentru jocuri, limitaţi accesul său la aceste dispozitive sau învăţaţi copilul să-şi câştige dreptul de a le utiliza. Un sondaj desfăşurat la nivel naţional a arătat că 75 % din adolescenţi folosesc nişte servicii de telefonie mobilă care includ o opţiune cu mesaje nelimitate şi doar 13 % din adolescenţi sunt tarifaţi pentru fiecare mesaj trimis. Cei care folosesc serviciile nelimitate expediază şi primesc de şapte ori mai multe mesaje pe zi faţă de adolescenţii care utilizează opţiuni mai restrictive şi de 14 ori mai multe mesaje pe zi faţă de cei care plătesc pentru fiecare mesaj trimis.[611] Gândiţi-vă la alegerea unui serviciu de telefonie mobilă contorizat, care să limiteze apelurile vocale şi mesajele text. De asemenea, luaţi în considerare poziţionarea calculatorului sau a laptopului pe care îl foloseşte fiul dumneavoastră într-o zonă circulată din casă, nu în dormitorul său. Fundaţia Naţională pentru Somn din Statele Unite a indicat că, atunci când părinţii impun nişte reguli cu privire la limitarea orelor de utilizare a telefoanelor mobile seara, copiii dorm cu aproape o oră mai mult pe noapte. De asemenea, aceeaşi organizaţie a arătat că părinţii erau de două până la trei ori mai eficienţi în aplicarea acestor reguli dacă ei înşişi renunţau la păstrarea aparatelor electronice în dormitor.[612]

---

[611] Lenhart, A., Ling, R., Campbell, S. şi Purcell, K. (20 aprilie 2010). Teens and Mobile Phones. Preluat la 7 iunie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewinternet.org/2010/04/20/teens-and-mobile-phones/.

În cazul consolelor pentru jocuri, nu este important numai ca părinţii să limiteze utilizarea acestora sau să îşi oblige fiii să renunţe brusc la ele. „Dacă un joc este cu adevărat singurul lucru care îi poate conferi unui adolescent sentimentul de control, mulţumire şi bucurie, atunci faptul că îl privăm de toate acestea poate fi devastator pentru el”, spune Neils Clark.[613] Este necesară realizarea unui program planificat de abstinenţă, astfel încât timpul de utilizare a jocurilor video să se reducă treptat, în vreme ce alte activităţi plăcute să fie introduse. Victoria Dunckley prezintă un plan eficient pentru părinţii care îşi doresc să reducă orele petrecute de copiii lor în faţa ecranelor, în cartea ei, *Reset Your Child’s Brain* (Resetaţi creierul copilului dumneavoastră).

Banii merg acolo unde sunt ambiţia, inovaţia şi rezilienţa. Ziarul *New York City* a susţinut recent că Londra este centrul financiar al lumii, însă se preconizează că Shangai va redobândi acest statut până în 2019.[614] Milenialii sunt viitorii lideri de mâine, dar nu vor deveni unii foarte buni dacă primesc prea multă medicaţie, devin obezi, le lipseşte rezilienţa şi petrec mii de ore consumând

---

[612] „National Sleep Foundation 2014 Sleep In America Poll Finds Children Sleep Better When Parents Estalish Rules, Limit Technology and Set a Good Example.” (3 martie 2014). Preluat la 17 iunie 2014 de la Fundaţia Naţională pentru Somn din Statele Unite: http://sleepfoundation.org/media-center/press-release/national-sleep-foundation-2014-sleep-america-poll-finds-children-sleep.

[613] Clark, N. şi Scott, P.S. (2009). Game Addiction: The Experience and the Effects. Jefferson, North Carolina: McFarland & Company. p. 105.

[614] Wright, B. (24 noiembrie 2014). „London is Losing Ground to New York in Battle of the Finance Centres.” Preluat la 24 noiembrie 2014 de la Telegraph: http://www.telegraph.co.uk/finance/11249562/London-is-losing-ground-to-New-York-in-battle-of-the-finance-centres.html.

jocuri video şi pornografie. Părinţii trebuie să intervină şi să se asigure că le insuflă copiilor încrederea şi curajul necesare pentru a avea succes şi pentru a putea coopera cu alte persoane în lumea reală.

19

Ce pot face bărbaţii

Fiecare dintre noi trebuie să aleagă între două dureri: cea a disciplinei sau cea a regretului.

— JIM ROHN, ANTREPRENOR ŞI ORATOR MOTIVAŢIONAL

Putem alege să ne întoarcem spre siguranţă sau să înaintăm spre dezvoltare. Dezvoltarea trebuie aleasă iar şi iar; frica trebuie depăşită iar şi iar.

— ABRAHAM MASLOW, PSIHOLOG UMANIST

Dacă sunteţi un tânăr care caută mai multă mulţumire sau satisfacţie în realitate, trebuie să acceptaţi că aceasta nu se va întâmpla atâta timp cât rămâneţi cufundat într-un joc video sau staţi pe margine. Este necesar să ieşiţi din zona de confort şi să vă implicaţi. Dacă sunteţi prea ocupaţi să vă priviţi telefoanele mobile sau laptopurile, nu veţi putea vedea ocaziile pe care le rataţi. Este posibil chiar să începeţi să dezvoltaţi credinţa falsă că nu există oportunităţi de conectare cu alte persoane sau de a vă descurca în lume, în afara celor descoperite prin intermediul tehnologiei. Aşadar, renunţaţi la identitatea digitală şi întoarceţi-vă spre dumneavoastră. Schiţaţi paşii necesari pentru a deveni genul de bărbat care v-aţi dori să vă fie prieten sau partener de afaceri.

Învăţaţi să dansaţi, redescoperiţi natura, împrieteniţi-vă cu o femeie şi încercaţi să vă deschideţi mai mult în conversaţii. Încercaţi să-i faceţi pe ceilalţi să se simtă speciali ascultându-i şi oferindu-le complimente sincere. Găsiţi persoanele care au trăsăturile pe care v-aţi dori să le aveţi şi observaţi modul în care trăiesc, identificaţi-vă propriile modele sau mentori şi descoperiţi ceva din realitate care să vă motiveze. Fiţi ingenios şi admiteţi că poate fi necesar să vă daţi cu un pas înapoi pentru a putea face doi paşi înainte.

Renunţaţi la pornografie

Vă mai amintiţi de Gabe Deem, fostul dependent de pornografie şi oratorul despre care am menţionat în Capitolul 11? El sugerează să vă întrebaţi dacă pornografia pe care o urmăriţi acum este în acord cu adevăratele dorinţe pe care le aveţi. Sfatul său pentru alţi bărbaţi este să stea departe de pornografie întru totul: „nu vă va satisface niciodată, ci va ajunge să vă răpească exact lucrul pe care îl promite, capacitatea de a simţi plăcere”[615].

Sexologul şi terapeutul relaţional Veronica Monet este de aceeaşi părere. Din experienţa sa, „a încerca, pur şi simplu, să ne abţinem, rareori duce la altceva în afara unor rezultate temporare care sunt, în mod inevitabil, urmate chiar de comportamente mai compulsive şi de mai multe efecte negative”. Aceasta susţine, cu înţelepciune, că oamenii ar trebui să „fie atenţi atunci când aleg o anumită metodă de recuperare”, având în vedere că „ruşinea poate perpetua tiparul dependenţei… Mulţi dintre cei care încearcă să rezolve problema prin inhibarea dependenţei rămân prinşi la mijloc între confruntarea cu o

[615] Deem, G., comunicare personală, 13 aprilie 2014.

dependenţă activă şi suferinţa cauzată de ruşinea inutilă”[616].

Atunci când ne dorim intimitatea cu nişte persoane din viaţa reală, dar nu reuşim să ne excităm sau să ajungem la orgasm prea uşor alături de acestea, în mod evident, este cazul să ne oprim din urmărit pornografie cel puţin pentru o perioadă scurtă; nu avem de ales. Gary Wilson recomandă efectuarea următorului test pentru a determina dacă pornografia este un aspect problematic al vieţii dumneavoastră sexuale sau nu (presupunând că nu există alte probleme medicale):

- Prima dată, masturbaţi-vă în timp ce vizionaţi sau vă imaginaţi materialul pornografic preferat.
- Apoi masturbaţi-vă fără a recurge la pornografie sau la fantezie – acordaţi atenţie numai senzaţiei.

Comparaţi erecţiile pe care le obţineţi pe durata celor două scenarii, precum şi intervalele de timp până la ejaculare (dacă se ajunge la ejaculare în ambele situaţii). Tinerii care au o sănătate fizică bună nu ar trebui să întâmpine probleme legate de obţinerea unei erecţii complete şi a unui orgasm în niciunul din cele două scenarii. Dacă aţi obţinut o erecţie completă atunci când v-aţi masturbat apelând la pornografie, dar aţi întâmpinat o disfuncţie erectilă când nu aţi folosit pornografia, este foarte probabil să vă confruntaţi cu o problemă numită disfuncţie erectilă indusă de pornografie. Unii dintre bărbaţii care au această dificultate nu reuşesc să menţină erecţia nici măcar cu ajutorul pornografiei. Dacă aţi avut disfuncţii erectile în timpul ambelor scenarii, este posibil să aveţi o formă mai severă de disfuncţie erectilă indusă de pornografie sau o problemă fizică. Dacă aţi obţinut erecţii complete în ambele situaţii, însă aveţi dificultăţi în

[616] Monet, V., comunicare personală, 30 iunie 2014.

privinţa menţinerii erecţiei cu o parteneră în realitate, cel mai probabil aveţi de-a face cu anxietatea socială sau cea de performanţă.[617]

Dacă vă hotărâţi să întrerupeţi pornografia pentru o perioadă, va trebui să vă clarificaţi relaţia cu aceasta, astfel încât să puteţi evita neajunsurile sale. Noi vă recomandăm să luaţi o pauză de la pornografie chiar dacă nu consideraţi că aveţi o problemă, doar pentru a observa ce se întâmplă. Pornografia poate fi o parte din fantezia dumneavoastră, dar nu este totul şi să sperăm că nu cel mai bun lucru.

Renunţarea la pornografie poate avea impact asupra „resetării" creierului – le permite receptorilor de dopamină să se recupereze, restabileşte funcţionarea normală a circuitului recompensei şi reface conexiunile cerebrale, reducând puterea circuitelor formate de pornografie datorită întreruperii utilizării acesteia şi îmbunătăţind circuitele care asigură controlul executiv. Pe măsura vindecării creierului, veţi putea fi cu mai multă uşurinţă stimulaţi de persoane din realitate, iar sensibilitatea penisului va creşte. De asemenea, probabil că nivelul dopaminei îşi va reveni. Accesaţi pagina *YourBrainOnPorn.com/toolsfor-change* pentru îndrumări şi resurse care vă pot ajuta să faceţi schimbarea. În plus, vă recomandăm să accesaţi forumurile *RebootNation.org* sau *Reddit* (*reddit.com/r/NoFap/*) pentru mai multe idei şi sfaturi.

Pentru cei care au dificultăţi mari legate de controlul utilizării pornografiei, internetul în sine poate contribui la menţinerea problemei. În acest caz, am aflat mai multe păreri pozitive de la bărbaţii care s-au alăturat

---

[617] Wilson, G. (2014). Your Brain on Porn: Internet Pornography and the Emerging Science of Addiction. United Kingdom: Commonwealth Publishing. pp. 6-7.

programelor în 12 paşi. Un tânăr care se recuperează în prezent după consumul excesiv de pornografie ne-a mărturisit:

> O problemă legată de utilizarea internetului nu poate fi rezolvată, în mod tipic, tot cu ajutorul internetului. Încercarea de a rezolva o problemă legată de utilizarea pornografiei în mediul virtual este ca şi cum nişte alcoolici şi-ar susţine întâlnirile din cadrul programelor Alcoolici Anonimi la un bar. Exact după cum ei se află la un singur pas de a comanda ceva de băut şi de a-şi pierde cumpătarea, cei care încearcă să renunţe la pornografie prin intermediul internetului sunt la patru sau cinci click-uri distanţă de viciul lor.
>
> Eu cred că primii paşi ai procesului de „dezintoxicare” de pornografie implică închiderea calculatorului şi conectarea cu oamenii din realitate. Aderarea la un grup de sprijin poate pune capăt tiparului de izolare şi ruşine care face parte din această boală. Împărtăşirea celor mai întunecate şi murdare secrete pe care le avem cu alte persoane şi descoperirea că acestea ne pot accepta cu înţelegere şi compasiune este o nouă perspectivă care ne poate schimba vieţile. Nu putem continua fără să discutăm cu nimeni despre dificultăţile legate de pornografie pe care le întâmpinăm. Aici intră în scenă apartenenţa la o comunitate de recuperare!
>
> Există o mulţime de oportunităţi disponibile pentru cei care sunt dispuşi să-şi părăsească zona de confort şi să apeleze la ajutorul unui grup. Grupurile de sprijin pot fi o resursă extrem de valoroasă pentru cei captivi în izolare care nu ştiu cum să-şi abordeze problema sau nici măcar cum să ceară ajutor. Grupurile de terapie conferă un mediu fundamentat clinic în care persoanele dependente de pornografie se pot susţine unele pe celelalte, în timp ce se formează o dinamică a responsabilităţii, ceea ce stabileşte nişte limite sănătoase pentru individul aflat în proces de recuperare.
>
> În cele din urmă, dar cu siguranţă nu mai puţin important, grupurile de intervenţie în 12 paşi adresate persoanelor care se confruntă cu dependenţa de pornografie le permit celor implicaţi integrarea în cadrul unui program centrat pe spiritualitate, care îi poate ajuta să fie mai cumpătaţi, oferindu-le o multitudine de instrumente şi abordând aspectele legate de anumite credinţe, trăsături de personalitate şi experienţele de viaţă care stau la

baza dependenţei lor. Mai mult decât atât, acestea permit conectarea la o comunitate de indivizi care îşi doresc să se recupereze, iar fiecare are de câştigat datorită celorlalţi membri. Deşi particip regulat la întâlnirile unui grup în 12 paşi, merg simultan la un terapeut specializat în dependenţa de sex/pornografie. În prima şedinţă, i-am spus: „Am avut o copilărie grozavă. Chiar nu cred că am vreo traumă”. Din păcate pentru mine, această credinţă falsă mi-a blocat procesul de recuperare pentru un timp. De fapt, nu am reuşit niciodată să obţin o perioadă mai lungă de o lună sau două de abstinenţă, până când am început să iau în serios problemele [din trecutul meu] care stăteau la baza adicţiei. Apartenenţa la grup m-a ajutat să îmi explorez mai în profunzime dificultăţile şi să conştientizez că a fost mai mult decât o „dependenţă conjuncturală”. Am avut de învăţat din înţelepciunea poveştilor împărtăşite de ceilalţi.

Este important să reţinem că nu există soluţii rapide sau nişte pastile magice pentru depăşirea utilizării în exces a pornografiei – precum în orice dependenţă de droguri, alcool, jocuri de noroc sau mâncare.

Dincolo de pornografie, faptul că sexul este în mintea noastră tot timpul sau ocupă un loc important în identitatea noastră poate fi un lucru bun – o mulţime de oameni de mare succes au un apetit sexual crescut –, însă trebuie să învăţăm cum să ne redirecţionăm energia sexuală de la focalizarea exclusivă asupra plăcerii şi să o încorporăm în inima şi în mintea noastră, de unde poate servi valorile noastre superioare, şi nu doar instinctele noastre primare. Când transformăm energia sexuală în gânduri şi acţiuni de altă natură, este necesar să ne folosim voinţa pentru vizualizarea şi redirecţionarea conştientă a acesteia.

O resursă excelentă pentru lectura suplimentară despre acest subiect este lucrarea clasică *De la idee la bani*[618] a lui Napoleon Hill, precum şi blogul lui Steve Pavlina, care

[618] Ediţia în limba română: Editura Curtea Veche, 2018.

scrie cărţi de dezvoltare personală. În postarea sa intitulată „Energie sexuală”, Pavlina recomandă folosirea energiei sexuale pentru atingerea scopurilor personale. El susţine că, prin descoperirea lucrurilor care ne stimulează sexual, obiectivele noastre pot deveni mai plăcute, pentru că putem modifica direcţia spre acestea:

> Atunci când suntem stimulaţi sexual, simţim impulsul de a trece la acţiune într-un fel sau altul. Hormonii preiau controlul, iar noi devenim incredibil de concentraţi asupra obiectului dorinţei noastre şi nu ne putem gândi la altceva. Acesta este sentimentul pe care îl avem dacă suntem impulsionaţi de un scop care ne inspiră cu adevărat. (...) Este posibil să întâmpinaţi anumite obstacole la un moment dat, apoi să vă doriţi să renunţaţi, dar opriţi-vă şi întrebaţi-vă dacă chimia este încă acolo. Uitaţi, pentru un moment, de calea pe care aţi pornit şi vizualizaţi doar obiectivul în sine. Imaginaţi-vă că sunteţi deja acolo. Vă mai doriţi în continuare acel lucru la fel de mult? (...) Amintiţi-vă că principalul motiv pentru care ne stabilim anumite obiective este îndreptarea gândurilor şi a acţiunilor noastre într-o direcţie inedită. Dacă nu suntem mânaţi spre acţiune, înseamnă că ne-am stabilit nişte scopuri slabe.[619]

Morala poveştii: dacă ne dorim să deţinem controlul asupra vieţii noastre, trebuie să dobândim o mai bună înţelegere a lucrurilor care ne motivează. Atunci când comportamentul nostru automat implică irosirea timpului cu nişte distracţii pasive care ne împlinesc doar parţial, ghiciţi ce urmează să obţinem? Împlinirea parţială.

---

[619] Pavlina, S. (9 aprilie 2007). „Sex Energy.” Preluat la 14 aprilie 2014 de la Steve Pavlina: http://www.stevepavlina.com/blog/2007/04/sex-energy/.

Inamicul timpului – observaţi câte alte lucruri aţi putea face

Merită să vă gândiţi la cât de mult timp petreceţi desfăşurând anumite activităţi pe parcursul zilei. Dacă simţiţi orice fel de rezistenţă cu privire la acest lucru, este posibil să fie necesar să reduceţi timpul destinat jocurilor video, în special dacă o faceţi în izolare. De obicei, oamenii cei mai vulnerabili în faţa adicţiilor sunt dezavantajaţi din punct de vedere social sau personal, astfel că începeţi să folosiţi jocuri video care implică interacţiuni cu alţi oameni, de preferat în persoană.

Luaţi în calcul să alocaţi câteva ore pe care le petreceţi jucându-vă pentru îndeplinirea altor scopuri din viaţa reală. Mai jos găsiţi un tabel care compară numărul mediu de ore ocupate cu jocurile video cu media timpului necesar pentru atingerea altor obiective.

Media timpului necesar anumitor activităţi[620]

---

[620] Notă: Calcularea timpului necesar anumitor activităţi: Timpul mediu anual pe care un adolescent îl petrece utilizând jocuri video: calculul se raportează la 13 ore pe săptămână. (Gentile, D.A., et al. (2004). „The Effects of Violent Video Game Habits on Adolescent Hostility, Agressive Behaviors and School Performance”, Journal of Adolescence, 27, 6.) Învăţarea elementelor de bază ale unei limbi străine: în cazul cursurilor Rosetta Stone, este nevoie de aproximativ 40 până la 50 de ore pentru a parcurge complet conţinutul fiecărui nivel; există patru sau cinci niveluri pentru fiecare limbă străină. Calculul este media între 160 şi 250 de ore. Timpul necesar pentru a învăţa să cânţi la chitară în urma exerciţiului regulat: Conform TheGuitarLesson.com, sunt necesare şase luni de practică regulată pentru a obţine un nivel intermediar de competenţă. Calculul se raportează la 10 ore de exerciţiu pe săptămână pe o durată de şase luni. Practicarea unui sport în cadrul campionatelor şcolare: Calculul se raportează la patru ore dedicate antrenamentelor şi competiţiilor pe săptămână timp de

Media intervalului anual de timp petrecut de un adolescent utilizând jocuri video.	Timpul necesar învăţării elementelor de bază ale unei limbi străine cu ajutorul cursurilor *Rosetta Stone.*	Timpul necesar pentru a învăţa să cânţi la chitară în urma exerciţiului regulat.	Timpul necesar pentru practicarea unui sport în cadrul campionatelor şcolare.	Timpul necesar pentru a învăţa să dansezi salsa.
676 de ore	205 ore	260 de ore	32 de ore	40 de ore

Practicarea sporturilor

Pe când eram copil, eu (Philip Zimbardo) îmi amintesc că eram inapt fizic din cauza unei probleme medicale din copilărie care mi-a afectat condiţia fizică şi capacitatea de coordonare, iar acesta era motivul pentru care am fost slab la sport. Hotărât să fac parte din echipa de stickball[621] a cartierului meu, am exersat singur în curtea şcolii, lovind ore în şir o minge de cauciuc de culoare roz în perete cu ajutorul unei cozi rupte de mătură, până când am stăpânit mişcarea. A arunca o asemenea minge departe nu depindea atât de mult de masa musculară, ci de mişcarea potrivită a încheieturii mâinii în momentul contactului. După un timp, am devenit legendarul „trei capace de canal”, ceea ce însemna că reuşeam să arunc acea minge de cauciuc pe distanţa a trei capace de canal din New York. Câteva decenii mai târziu, aceasta a rămas în continuare una dintre cele mai remarcabile realizări pe care le-am avut.

---

opt săptămâni. Timpul necesar pentru a învăţa salsa: Conform DanceSF.com, sunt necesare aproximativ două cursuri pentru începători cu o durată de patru săptămâni pentru a dobândi abilităţile necesare dansului în societate. Acest calcul se raportează la 2,5 ore de curs şi 2,5 ore de practică individuală pe săptămână.

[621] Joc asemănător cu baseball-ul, care se joacă cu o minge de cauciuc şi un băţ. (N.red.)

Bineînţeles că idolul meu a devenit vedeta din cadrul echipei de baseball *Boston Red Sox,* Ted Williams, poreclit „splendidul jucător de la Splinter”, care era un tip înalt şi subţire, ca şi mine. Această abilitate de aruncare a mingii de stickball s-a transferat la mingiile de softball şi baseball, iar eu am devenit un mijlocaş cunoscut care putea să arunce o minge softball deasupra peretelui de peste o sută de metri al terenului *Kelly Street*. Cu această abilitate sportivă şi cu un strop de şarm, am devenit căpitanul echipei şi am profitat de autoritatea dobândită pentru a le sugera celorlalţi băieţi să se alăture şi ei fetelor care se dau cu rolele pe stradă, apoi le-am convins pe iubitele tipilor mai mari din cartier să le ofere celor mai mici nişte lecţii de dans de societate la centrul local al comunităţii noastre, cu scopul de a le îmbunătăţi deprinderile de agăţat. În plus, succesul datorat acestui exerciţiu susţinut a avut un impact benefic asupra conştiinciozităţii legate de şcoală şi a generozităţii de a împărtăşi din ceea ce ai cu alte persoane mai puţin norocoase. Deci, mesajul principal este: poate că exersarea nu vă va face să deveniţi perfecţi, dar cu siguranţă vă poate îmbunătăţi competenţele la orice activitate importantă pentru dumneavoastră.

Din acest punct de vedere, lucrurile nu s-au schimbat în prezent. Mulţi bărbaţi capabili să-şi înfrunte temerile şi să-i depăşească pe alţi bărbaţi în privinţa oricărei abilităţi fizice descoperă că, în loc de a încerca să-şi demonstreze puterea faţă de alţii, îşi pot cultiva mai mult valorile centrale „feminine”, precum compasiunea, vulnerabilitatea şi autoreflecţia. O mamă care a răspuns sondajului nostru a descris cum fiii ei au dobândit mai multă încredere în ei înşişi cu ajutorul artelor marţiale *tae kwon do:*

Ei au încredere că se pot proteja de cei care încearcă să îi hărţuiască. Îşi pot observa realizările prin faptul că trec cu succes probele pentru obţinerea centurilor. Mentorii lor sunt adulţi de gen masculin sau feminin care îi învaţă importanţa disciplinei şi a respectului reciproc. În plus, copiii pot observa că, uneori, mentorii lor maturi încearcă, eşuează şi încearcă din nou. Nişte lecţii de viaţă grozave!

Puţine activităţi contribuie la dezvoltarea tăriei mentale şi a stăpânirii de sine precum sporturile individuale sau la consolidarea colaborării şi a rezilienţei precum sporturile de echipă. Indiferent de nivelul abilităţilor dumneavoastră, cu siguranţă există vreo echipă de băieţi sau chiar una mixtă care să îşi dorească să vă alăturaţi grupului lor. Dacă sunteţi un adult care îşi doreşte să facă parte dintr-o echipă sau să pună bazele uneia, vedeţi dacă există deja o asemenea comunitate în zona dumneavoastră căutând acest lucru pe *Google, Meetup (MeetUp.com)* sau mergeţi la o sală de gimnastică ori la un club unde puteţi cunoaşte persoane cu aceleaşi interese.

Dacă sporturile nu vă reprezintă, activităţile cu proprietăţi ritmice – cum ar fi interpretarea muzicii vocale, dansul sau practicarea unui instrument muzical – pot fi nişte alternative grozave. De asemenea, acestea conferă un mediu propice formării legăturilor sociale. Un alt lucru pe care îl puteţi face pentru a lua o pauză de la bombardamentul constant al stimulilor externi este programarea unei şedinţe de masaj relaxant sau implicarea în ocupaţii recreaţionale, cum ar fi să mergeţi într-un loc liniştit sau să ieşiţi la o plimbare, lăsându-vă mintea să se elibereze de factori distractori.

Faceţi-vă patul: realizările mari încep cu nişte realizări mici

În 2014, când amiralul Marinei şi comandantul Operaţiunilor Speciale din Statele Unite, William H. McRaven, a ţinut un discurs de deschidere a anului universitar la Universitatea Texas, primul sfat pe care l-a oferit studenţilor a fost de a-şi face patul. El a susţinut că, procedând astfel, o persoană are deja o primă acţiune de succes în ziua respectivă, ceea ce dă tonul realizării altor lucruri. La sfârşitul zilei, acea mică realizare se poate transforma într-o mulţime de alte sarcini finalizate. Deşi a-ţi face patul este o acţiune simplă şi banală, aceasta ne reaminteşte că lucrurile mărunte din viaţa noastră pot avea un impact semnificativ. „Dacă nu putem face lucrurile mici cum trebuie, nu vom reuşi niciodată să facem lucrurile mari cum trebuie”, a afirmat el. Mai mult, dacă ziua nu decurge atât de bine pe cât am sperat, faptul că ne întoarcem într-o casă unde patul este făcut ne poate încuraja că următoarea zi va fi mai bună.[622]

Aşa se formează obiceiurile noi. Pe măsură ce facem tot mai multe lucruri mici bine în mod regulat, dezvoltând nişte obiceiuri bune, cu atât va fi mai uşor să ne schimbăm viaţa într-un mod pozitiv şi să culegem roadele acelor obiceiuri benefice.

Recomandări similare vin din partea psihologului social Roy Baumeister. Vreme de mai mulţi ani, el a cercetat stima de sine, dar spune că acum „îi sfătuieşte pe oameni, cu părere de rău, să uite de ea”. El crede că „autocontrolul

---

[622] „10 Life Lessons From Navy SEAL Admiral McRaven’s Amazing Commencement Speech.” (27 mai 2014). Preluat la 31 mai 2014 de la Business Insider: http://www.businessinsider.com/10-life-lessons-from-navy-seal-2014-5.

joacă un rol mai important în realizarea personală decât stima de sine”[623].

Eu (Philip Zimbardo) pot confirma impactul pe care autocontrolul îl poate avea pe tot parcursul vieţii. În cercetările mele asupra perspectivei temporale, am descoperit că, pe măsură ce un copil poate înţelege mai bine secvenţa cauzală, alături de costurile şi beneficiile asociate deciziilor pe care le ia, cu atât acesta reuşeşte să obţină o performanţă mai bună la şcoală, să se descurce mai bine emoţional, financiar şi să aibă o stare de sănătate optimă mai târziu, la vârsta adultă. În mod deosebit, copiii care au o perspectivă temporală centrată pe viitor demonstrează un nivel mai crescut de conştiinciozitate, nu obişnuiesc să procrastineze şi pot rezista tentaţiilor zilnice atunci când trebuie să muncească la ceva. (Pentru a afla care este perspectiva dumneavoastră temporală, accesaţi *TheTimeParadox.com*.)

Alte lucruri fundamentale care trebuie să fie printre obiceiurile noastre sunt adoptarea unei diete echilibrate şi somnul suficient. Creaţi-vă un program potrivit pentru dumneavoastră, care vă poate deschide calea spre succes.

Descoperiţi-vă puterea interioară

> *Caracterul unui om se poate observa în atitudinea mentală sau morală în care, atunci când îl cuprinde, el reuşeşte să se simtă, la nivelul cel mai profund şi mai intens, activ şi în viaţă. În asemenea momente, există o voce interioară care vorbeşte şi spune: „Acesta sunt eu cu adevărat!”*

---

[623] Kremer, W. (3 ianuarie 2013). „Does Confidence Really Breed Success?” Preluat la 12 iunie 2014 de la BBC News: http://www.bbc.com/news/magazine-20756247.

— WILLIAM JAMES, PSIHOLOG AMERICAN AL SECOLULUI AL XIX-LEA[624]

În cartea sa, *The Artist's Way* (Calea artistului), scriitoarea şi producătoarea de film Julia Cameron recomandă un exerciţiu numit „paginile dimineţii", în care persoana trebuie să umple trei pagini cu primele lucruri care îi vin în minte dimineaţa. Când scriem aceste pagini, nu putem greşi – singurul aspect de care trebuie să ţinem cont este să o facem în fiecare zi şi să încercăm să nu ne cenzurăm. Paginile dimineţii ne pot ajuta să ne criticăm mai puţin. Nu contează dacă nu aveţi chef să scrieţi sau nu aveţi nimic de spus, căci, după un timp, veţi afla că aveţi o putere interioară neaşteptată: adevăratul dumneavoastră sine. Veţi fi mai oneşti faţă de propria persoană, descoperind nu numai cine sunteţi, ci şi cine doriţi să deveniţi. Deşi nu pare prea logic, funcţionează. Aceste momente dedicate contemplării eliberează mintea. În plus, acest lucru nu este valabil numai în cazul persoanelor creative. Dacă vă displace ideea de a ţine un jurnal, încercaţi *Penzu (penzu.com)*, un site care vă permite să vă stocaţi gândurile în mediul virtual.[625]

Cel puţin, păstraţi un carneţel sau folosiţi aplicaţia pentru notiţe a telefonului mobil pentru consemnarea frazelor şi a citatelor memorabile. Cunoscute din secolul al XVII-lea drept „jurnale personale", asemenea carneţele erau privite ca o modalitate importantă de a cultiva şi de a inspira o minte competentă, dar şi de a înregistra dezvoltarea intelectuală.[626] Acest obicei ne obligă să o lăsăm mai uşor, chiar dacă numai pentru scurt timp,

---

[624] Erikson, E.H. (1994). Identity: Youth and Crisis. New York, NY: W.W.Norton & Company. p. 19.

[625] Cameron, J. (1992). The Artist's Way: A Spiritual Path to Higher Creativity. New York, NY: Tarcher/Putnam. pp. 9-14.

pentru a reflecta asupra unui gând şi a-l integra printre celelalte idei sau aspiraţii de care dispunem.

Dacă practicăm nişte exerciţii de conştientizare precum acestea în mod regulat, vom reuşi să ne dezvoltăm înţelepciunea şi abilitatea de a diferenţia fericirea de scurtă durată de sentimentul sensului în viaţă. Din cartea psihologului Viktor Frankl, care este şi supravieţuitor al Holocaustului, *Omul în căutarea sensului vieţii,*[627] putem deduce că, în principal, fericirea se rezumă la „eu”, în timp ce sentimentul sensului în viaţă se referă la „noi”. Fericirea poate fi găsită aici-şi-acum, pe când sensul poate fi descoperit în trecut şi în viitor. Oamenilor fericiţi le place să primească lucruri, dar oamenii care duc o viaţă cu sens îşi află mulţumirea în faptul că le pot dărui celorlalţi. Deşi putem alege fericirea imediată, pe termen lung aceasta poate fi obţinută numai implicându-ne în acţiuni pline de semnificaţie, care ne permit să ne cunoaştem calităţile şi defectele, să ne stabilim scopuri realizabile pentru viitor şi să trăim experienţe prin intermediul cărora putem să ne conectăm cu alte persoane, dezvoltându-ne alături de acestea.

Împrieteniţi-vă cu mai multe persoane de sex feminin

Împrieteniţi-vă cel puţin cu o tânără şi clarificaţi faptul că vă doriţi numai o prietenie – nimic mai mult, nimic mai puţin. Multe femei nu reuşesc să se simtă în totalitate confortabil în legătură cu relaţiile de amiciţie pe care le au

---

[626] Carr, N.G. (2012). Superficialii. Efectele internetului asupra creierului uman. Bucureşti: Editura Publica.

[627] Ediţia în limba română: Editura Vellant, 2018.

cu bărbaţii, pentru că există îngrijorarea ca unul dintre ei să dezvolte nişte sentimente mai intense pentru celălalt, ceea ce poate înrăutăţi lucrurile, iar prietenia lor să fie afectată pentru totdeauna. Cu toate acestea, dacă ne lăsăm deoparte aceste frici încă de la început, este mai simplu să cunoaştem cu adevărat pe cineva şi să începem să avem încredere în persoana respectivă. Puteţi chiar să discutaţi despre posibile moduri de gestionare a situaţiei în cazul în care se întâmplă ca unul dintre voi să dezvolte un interes romantic faţă de celălalt. Puteţi spune ceva precum: „Prietenia noastră înseamnă mult pentru mine şi îmi doresc să mă asigur că rămânem amici. Haide să discutăm direct ce putem face dacă unul dintre noi dezvoltă sentimente romantice faţă de celălalt”. Procedând astfel, puteţi oferi un model de sinceritate şi comunicare deschisă. În plus, este mai puţin ciudat să spunem aceste lucruri la începutul relaţiei decât să riscăm să pierdem cealaltă persoană mai târziu din cauza lipsei de comunicare. Găsiţi femei care au una sau două activităţi sau interese comune cu ale dumneavoastră. Dacă nu ştiţi unde să cunoaşteţi asemenea persoane, încercaţi să folosiţi cluburi şi forumuri de pe internet sau grupurile de întâlniri precum *MeetUp*.

O precizare adresată bărbaţilor timizi: după cum stăpânirea unui joc video necesită un interval rezonabil de timp, prin practică şi îndrumare, până şi cel mai timid dintre bărbaţi îşi poate îmbunătăţi abilităţile sociale. Dacă socializarea este dificilă pentru dumneavoastră, începeţi uşor. Puteţi să vă stabiliţi nişte obiective personale şi să lucraţi treptat la acestea; poate fi ceva la fel de simplu precum a-i zâmbi unei persoane întâlnite la supermarket şi apoi a iniţia o conversaţie scurtă. Nu vă gândiţi prea mult la rezultatul unei situaţii sociale. Socializarea presupune existenţa unei alte persoane, care are propriile gânduri şi

emoţii, iar cel mai bun lucru pe care îl putem face este să fim prezenţi şi implicaţi în conversaţie. Accesaţi site-ul *shyness.com* sau vedeţi Institutul pentru Cercetarea Timidităţii din cadrul Universităţii Indiana Southeast (*ius.edu/shyness*) pentru mai multe sfaturi utile.

Evitaţi „prinţesele”; nu le numiţi pe femei „stricate”

Intenţia noastră este de a vă ajuta să vă dezvoltaţi, înţelegând sistemele care vă influenţează viaţa, astfel încât să puteţi deveni propriul dumneavoastră stăpân. În loc să deveniţi blocat emoţional şi să credeţi că singurele opţiuni disponibile pentru dumneavoastră sunt „prinţesele”, ar trebui să încercaţi să vă cultivaţi calităţile umane care vă permit să aveţi un impact pozitiv asupra relaţiilor dumneavoastră. Cu alte cuvinte, noi căutăm să vă arătăm cum să deveniţi o versiune mai bună a dumneavoastră pentru a avea mai multe opţiuni când vine vorba despre alegerea unei partenere, în loc să vă retrageţi din societate per ansamblu, lăsându-vă complet absorbit într-o lume virtuală. Ideea este că, atunci când bărbaţii de calitate aleg să evite „prinţesele”, femeile pot observa refuzul lor, iar această acţiune poate influenţa atitudinea acelor femei. Unul dintre motivele pentru care „prinţesele” continuă să existe este tolerarea lor, dar, dacă bărbaţii dezirabili încep să se îndepărteze, femeile vor fi nevoite să se adapteze, aşa cum trebuie să o facă şi bărbaţii pentru a ajunge la partenerele dorite.

În aceeaşi notă, o afirmaţie care le face pe femei să păstreze distanţa faţă de bărbaţi, în calitate de amice şi de partenere romantice, îndeosebi, apare atunci când bărbaţii le numesc „stricate” pe femei. Indiferent de cât de mulţi

parteneri au avut, femeile nu îşi doresc să fie lângă bărbaţi care le judecă în funcţie de sexualitatea lor.

Presupunând că sunteţi un bărbat heterosexual, astfel de jigniri la adresa femeilor nu vă vor ajuta să obţineţi tipul de relaţie sexuală sau romantică pe care v-o doriţi. Ofensele de natură sexuală sunt o barieră uriaşă pentru o mulţime de femei. Sexualitatea masculină poate fi la fel de intimidantă pe cât este de atrăgătoare. Dacă îi puteţi transmite unei femei că este în siguranţă alături de dumneavoastră şi că urmează să o trataţi şi în viitor cu acelaşi respect şi aceeaşi politeţe de care daţi dovadă în prezent, aceasta poate crea o situaţie favorabilă atunci când vine vorba ca ea să-şi arate dorinţa pentru dumneavoastră. Când bărbatul este nehotărât în relaţiile sale romantice, şansele ca o femeie să renunţe la bariere în faţa lui se reduc dramatic. Cele mai satisfăcătoare relaţii sexuale au loc într-o atmosferă în care ambii parteneri simt că se pot exprima în siguranţă, conştientizând lucrurile care îi stimulează sau pe cele care nu îi stimulează.

Multor femei le-ar plăcea să facă primul pas sau să preia mai mult iniţiativa, dar se abţin, fiindcă nu ştiu ce fel de reacţie vor primi. Un mod de comunicare a interesului faţă de o femeie care preia iniţiativa este de a spune ceva precum: „Îmi place foarte mult ca femeia să facă primul pas”, atunci când conversaţia devine flirt. Dacă aveţi deja o relaţie cu ea, spuneţi-i cât de mult vă place când vă surprinde, când este creativă sau când preia iniţiativa.

Dacă primiţi mesaje confuze, discutaţi cu ea. Descrieţi ceea ce aţi observat şi modul în care vă simţiţi. Dacă nu puteţi rezolva împreună această chestiune, mergeţi mai departe şi căutaţi o parteneră mai compatibilă cu dumneavoastră. Nimeni nu este perfect şi este posibil ca femeia de care sunteţi interesat să nu îşi cunoască bine

dorinţele şi nevoile, însă ar trebui să aibă măcar o idee în această privinţă şi să fie dispusă să exploreze discrepanţele dintre aşteptările sau fanteziile sale şi realitate. O femeie împăcată cu propria persoană nu vă va considera misogin din cauza faptului că vă exprimaţi dorinţele şi intenţiile. Ea va avea putere suficientă pentru a spune „da” sau „nu”, iar dumneavoastră veţi putea fi autentic, fără a fi nevoie să vă analizaţi în mod exagerat acţiunile.

Găsiţi-vă un mentor, fiţi mentor pentru ceilalţi

Puteţi dobândi cele mai bune sfaturi despre viaţă şi relaţii din partea bărbaţilor mai în vârstă care au fost cândva în locul dumneavoastră. Pe lângă faptul că ei sunt capabili să vă îndrume în legătură cu deciziile dumneavoastră personale, aceştia vă pot ajuta să faceţi alegeri inteligente de viaţă şi de carieră. Cei care nu au avut niciodată un mentor subestimează adesea importanţa unei asemenea persoane. Acum avem nevoie, mai mult decât oricând altădată, de nişte locuri unde bărbaţii mai maturi şi băieţii se pot întâlni. Bărbaţii mai în vârstă le-ar putea fi mentori celor mai tineri în familie, la şcoală sau la locul de muncă. După cum am menţionat mai devreme, taţii trebuie să preia acest rol. Faceţi din mentorat o parte a identităţii dumneavoastră. Mai jos, există câteva exemple de organizaţii care susţin această ocupaţie:

- *Boy Scouts, scouting.org;*
- *ManKind Project, ManKindProject.org;*
- *Big Brothers Big Sisters, bbbs.org;*
- *Boys to Men Mentoring Network, boystomen.org;*

- *Esquire Magazine's Mentoring Initiative, mentoring.esquire.com;*

De asemenea, puteţi opta pentru programe locale de pregătire care încorporează practicarea sporturilor, precum *Chicago's Becoming a Man (B.A.M.), youth-guidance.org*.

Mergeţi la vot

Campaniile electorale ajută politicienii să fie aleşi din nou. După cum am menţionat mai devreme, între 1975 şi 1980, femeile au constituit cea mai mare parte a populaţiei studenţilor. După 1980, proporţia femeilor care au mers la vot a depăşit numărul de bărbaţi care au votat, de asemenea; în Statele Unite, la alegerile prezidenţiale recente, femeile au avut între patru şi şapte milioane de voturi în plus faţă de bărbaţi.[628] Prin urmare, dacă bărbaţii îşi doresc ca politicienii să acorde mai multă atenţie problemelor pe care le au – cum ar fi siguranţa la locul de muncă şi drepturile paternale –, ei trebuie să devină mai activi politic, mergând, cel puţin, la vot. Dacă bărbaţii nu fac acest lucru simplu, vor fi adoptate tot mai multe legi care îi vor lăsa pe dinafară.

Există o multitudine de opţiuni care îi pot avantaja mai mult pe bărbaţi, atât la nivel individual, cât şi la nivel de grup. Însă ei trebuie să treacă la acţiune, exact aşa cum au făcut-o generaţiile dinaintea lor. Dacă bărbaţii îşi doresc o viaţă mai echilibrată, atunci trebuie să se implice

---

[628] *Gender Differences in Voter Turnout* (2011). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Centrul pentru Femeile din Statele Unite şi Politică, Institutul de Politică Eagleton, Universitatea Rutgers: http://www.cawp.rutgers.edu/fast_facts/voters/documents/genderdiff.pdf.

din nou în explorarea noilor dinamici şi realităţi sociale (nu doar a celor digitale).

20

Ce pot face femeile

> *Situaţia critică actuală a băieţilor şi a bărbaţilor tineri este, de fapt, o problemă a femeilor. Acei băieţi sunt fiii noştri; ei sunt oamenii alături de care fiicele noastre îşi vor construi un viitor. Dacă băieţii noştri au probleme, la fel avem cu toţii.*
>
> — CHRISTINA HOFF SOMMERS[629]

Surori, mame şi prietene

Întotdeauna vom avea nevoie de bărbaţi puternici şi duri, capabili să înfrunte greutăţile – care să poată oferi protecţie – şi care să muncească pentru a aduce bani în casă, dar trebuie să îi învăţăm de la o vârstă fragedă cum să fie afectuoşi, astfel încât să se poată conecta emoţional cu partenera lor. Aceasta înseamnă acceptarea şi încurajarea calităţilor şi a tăriei asociate în mod obişnuit cu a fi bărbat, dar şi promovarea dezvoltării profunzimii caracterului şi a intuiţiei lor emoţionale, care îi pot conduce spre o dinamică potrivită a relaţiilor de mai târziu.

Până la urmă, femeile nu îi pot învăţa pe bărbaţi cum să fie bărbaţi mai mult decât bărbaţii le pot învăţa pe femei cum să fie femei, dar ele îi pot încuraja să o apuce pe

[629] Sommers, C.H. (2013). The War Against Boys: How Misguided Policies Are Harming Our Young Men. New York, NY: Simon & Schuster. p. 3.

drumul cel bun. Cam între 8 şi 12 ani sau chiar înaintea pubertăţii, băieţii încep să îşi dorească foarte mult să aibă un model de bărbat puternic, dacă nu au deja unul. Mamele care aprobă şi susţin acest proces permit, de-a lungul vieţii fiului lor, consolidarea conexiunii în cadrul relaţiei dintre bărbat şi femeie, în ciuda faptului că par două entităţi opuse. De asemenea, acest lucru îi poate conferi mamei mai multă credibilitate în viaţa băiatului, deoarece el o poate privi ca pe o parte pozitivă a procesului mai degrabă decât ca pe un detractor. Un tânăr poate avea foarte mult de câştigat dacă femeia din viaţa lui respectă timpul pe care acesta îl petrece cu tatăl sau cu mentorul său şi îl încurajează să-şi descopere masculinitatea implicându-se în activităţi adecvate vârstei sale împreună cu alţi bărbaţi tineri.

În plus, surorile, în special cele apropiate ca vârstă, au un rol important în modul în care un tânăr înţelege ceea ce îşi doresc femeile, în general, precum şi lucrurile pe care ele le caută la un bărbat. Felul în care un băiat interacţionează cu sora lui şi cu prietenele acesteia poate avea un impact semnificativ asupra atitudinii sale faţă de femei şi faţă de relaţiile cu ele, indiferent dacă acestea sunt de natură platonică sau romantică. Prin influenţarea directă, dar într-o manieră plină de compasiune, a perspectivei fraţilor, surorile pot îmbunătăţi comunicarea şi cooperarea pe care ei le vor avea cu femeile mai târziu. De asemenea, este important ca fraţii şi surorile, indiferent de diferenţa dintre vârstele lor, să găsească lucruri amuzante de făcut împreună, iar prin intermediul acestor ocupaţii, să-şi poată comunica mai uşor sentimentele şi valorile. Atât pentru bărbaţi, cât şi pentru femei, acesta poate fi începutul relaţionării confortabile cu persoanele de sex opus pe tot parcursul vieţii lor.

„Văduvele” utilizatorilor de jocuri video şi de pornografie

Sumarizând sugestiile care au venit din partea bărbaţilor, putem concluziona că este important ca atât bărbaţii, cât şi femeile să-şi exprime sentimentele legate de cât de mult jocurile video şi pornografia afectează viaţa fiecărei persoane în parte şi relaţiile acesteia. Fiţi sinceri, răbdători şi puternici. Dacă sunteţi pe cale să deveniţi „văduva” unui utilizator de jocuri video sau de pornografie, aduceţi în atenţia partenerului dumneavoastră o serie clară de opţiuni şi consecinţele care vor urma dacă el nu îşi schimbă comportamentul şi nu vă abateţi de la lucrurile pe care le impuneţi. Este în regulă să îi oferiţi sugestii, dar nu presupuneţi că ştiţi motivul pentru care foloseşte jocurile video sau pornografia atât de mult. Dacă este necesar ca oricare dintre dumneavoastră să apeleze la un consilier, la un terapeut sau, chiar mai bine, la consiliere de cuplu, nu aşteptaţi până în momentul în care relaţia nu se mai poate repara sau aţi decis deja, în mintea dumneavoastră, că s-a terminat. Indiferent de ceea ce faceţi, nu vă oferiţi să jucaţi sau să vizionaţi pornografie alături de el. În unele cupluri, este în ordine dacă amândoi hotărăsc să folosească jocurile video sau pornografia împreună, dar atunci când partenerul dumneavoastră recurge la oricare dintre acestea în exces, nu faceţi decât să îl încurajaţi să continue astfel. În cele din urmă, dacă el preferă să trăiască într-o lume virtuală, este cazul să vă vedeţi de viaţa dumneavoastră.

Efectele sexului fără obligaţii

Dacă femeile acceptă o anumită tranzacţie, bărbaţii o vor duce mai departe.

— UN TÂNĂR PARTICIPANT LA SONDAJUL NOSTRU

Faptul că reclamă ceea ce pare a fi o criză a bărbaţilor decenţi şi că îi etichetează drept misogini nu le va ajuta pe majoritatea femeilor să găsească relaţia pe care o caută. Când vine vorba despre angajamente romantice, femeile ar avea de câştigat din abordarea întâlnirilor ca pe nişte investiţii la bursă: căutaţi un bărbat interesant, competent şi care pare să atragă şi atenţia altor femei (alţi potenţiali investitori). Investiţia în relaţii – a timpului, a energiei şi a emoţiilor dumneavoastră – presupune a învăţa cum să identificaţi o „afacere bună”, când majoritatea bărbaţilor pe care îi întâlniţi fie sunt numai „lăudăroşi” (adică au strategie bună de vânzare), dar nu oferă timp şi spaţiu pentru relaţie şi sunt indecişi, fie chiar pot fi o partidă bună din anumite puncte de vedere, dar le lipseşte motivaţia şi disponibilitatea emoţională.

Substanţa (planul de afaceri solid) pe care o căutaţi la un bărbat se referă la modul în care acesta îşi foloseşte competenţele pentru a forma o relaţie completă, sănătoasă şi de durată, care să le confere ambilor parteneri semnificaţie şi oportunitatea de a se dezvolta. Întrebările la care merită să vă gândiţi sunt: Are acest bărbat abilităţi interpersonale solide, cum ar fi deprinderi de ascultare, empatie, comunicare şi colaborare în rezolvarea problemelor? Are motivaţia necesară şi dorinţa de a se implica într-o relaţie satisfăcătoare pentru amândoi pe termen lung? Trebuie să stabiliţi de la început dacă este mai degrabă altruist decât genul de persoană căreia îi place mai mult să primească. Este plin de şmecherii, în loc să aibă o abordare echilibrată în ceea ce priveşte capacitatea şi dorinţa de a avea o legătură sinceră? Acestea sunt constructe personale importante pe

care un bărbat trebuie să le aducă într-un cuplu, astfel încât acesta să poată rezista pe termen lung.

Aceste abilităţi relaţionale nu pot fi forţate sau simulate pentru foarte mult timp, aşadar trebuie să fiţi foarte atentă dacă doriţi să vă îmbunătăţiţi selecţia. Ani de zile, femeile au ales tipii cu strategie bună de vânzare, şi nu pe cei cu substanţă adevărată, ceea ce a redus semnificativ aria opţiunilor disponibile, problemă pe care femeile o întâmpină în prezent. Alegerea partenerului este relevantă indiferent cât de mult vă doriţi ca relaţia să dureze. Aventurile şi întâlnirile ocazionale pot fi o modalitate distractivă de evadare din greutăţile vieţii uneori, însă, după un timp, Domnul Perfect va deveni tot mai evaziv.

În timpul ieşirilor la baruri sau la cluburi, când vă angajaţi într-o conversaţie cu un bărbat, fiţi prudentă, căci ceilalţi bărbaţi se uită şi sunt gata să repete orice strategie folosită de interlocutorul dumneavoastră la care reacţionaţi pozitiv. Unul dintre cele mai comune puncte slabe ale femeilor se referă la faptul că bărbaţii observă că ele cad pradă unui tip care le poate convinge de ceva doar prin cuvinte, fără ajutorul unor argumente care să le susţină. Bărbaţii care se pricep la vorbe rareori trebuie să demonstreze lucrurile pe care le spun prin acţiunile lor, ceea ce este un motiv în plus pentru bărbaţi să înveţe să aplice nişte tehnici bune de agăţat şi să găsească femei cu o atitudine mai deschisă faţă de sex. Beneficiile pentru bărbaţi sunt multiple: ei îşi practică tehnica având o rată superioară de succes, fac sex cu nişte femei dezirabile, iar majoritatea dintre ei nu trebuie să se îngrijoreze în privinţa încurcăturilor urâte care pot apărea în urma acelei relaţii.

Observând că femeile cu multiple calităţi nu mai aşteaptă ca ei să le ofere, în general, atât de multă energie, timp sau implicare în schimbul sexului pe cât au crezut iniţial, ei se vor comporta ca atare – reducând

oferta. Strict din punct de vedere economic, nicio persoană nu are motive să investească mai multă energie pentru a obţine un lucru pe care este capabilă să îl dobândească deja. Exact la fel cum nimeni nu ar plăti şapte dolari pentru un produs în posesia căruia ştiu că pot intra dacă plătesc numai cinci dolari, un bărbat nu va investi 70 % din efortul său atunci când 50 % este suficient pentru a dobândi tocmai ceea ce îşi doreşte. Nimeni nu ar face-o. Aceasta este o condiţie umană elementară demonstrată în fiecare zi de comportamentul consumatorilor, al comercianţilor şi de negocierile din afaceri: ei caută cea mai înaltă calitate (o parteneră) în schimbul banilor oferiţi (efortul investit). Dacă, în loc de investirea unui procent de efort egal cu 70 %, necesar, în mod obişnuit, pentru iniţierea (şi potenţiala menţinere) a unei relaţii cu o femeie dezirabilă, un bărbat poate aloca numai 50 % din efortul său pentru acest scop, aceasta este cantitatea de muncă pe care o va investi. De fiecare dată. Acest lucru le aduce beneficii pe termen scurt bărbaţilor, dar consecinţa este că ei sunt rareori constrânşi sau provocaţi să-şi dezvolte abilităţile necesare pentru a avea o relaţie de lungă durată.

Recent, au fost publicate câteva articole care conţineau nişte sfaturi mai puţin obişnuite. Unul dintre acestea a fost propus de către o tânără, care rezumă ideile principale cuprinse în câteva dintre ele. Ea a susţinut că „promiscuitatea este un alt mod de a spune că perfecţiunea vine odată cu practica”[630]. Cine ar putea fi de acord cu o asemenea afirmaţie? Orice bărbat care îşi doreşte să beneficieze de puţin sex gratis ar fi de acord cu

---

[630] Argintar, L. (15 noiembrie 2013). „The 50 Truths About Love And Sex Every Gen-Y Girl Must Realize.” Preluat la 14 aprilie 2014 de la Elite Daily: http://elitedaily.com/women/50-truths-love-sex-every-gen-y-girl-must-realize/.

aceasta. Totuşi, orice bărbat căruia îi pasă de evoluţia relaţiei sale vă va spune că aceasta este cea mai greşită abordare posibilă pentru a avea o legătură stabilă cu femeia dorită. Dacă un bărbat ştie că poate dispune la nesfârşit de sex fără asumarea unui angajament pentru acest lucru, atunci de ce s-ar implica mai mult vreodată? Există o diferenţă între 70 % şi 50 % ...

Ceea ce susţinem noi nu are de-a face cu abordarea în sine, ci cu mesajul pe care îl transmite tinerilor bărbaţi; dacă acelaşi proces ar putea genera un alt mesaj, am încuraja acest lucru. Doar gândiţi-vă că, în general, bărbaţii sunt atenţi la mesajele femeilor, iar acestea le transmit adesea: „Mă voi culca, la propriu, cu fiecare bărbat, până când unul dintre voi mă va scoate de pe piaţă”. Această idee anulează eventualele dileme morale pe care bărbaţii le-ar putea avea în raport cu această perspectivă. Mesajul dumneavoastră, care sunteţi femeie, către un bărbat, este că va exista un stoc constant de femei dezirabile gata să se culce cu el. Atâta timp cât un bărbat ştie că poate avea acces la noi partenere şi nu a stabilit încă o conexiune mai profundă cu una dintre ele, interesul său este să nici nu o facă. Iar el conştientizează acest lucru. Mai mult decât atât, aceasta perpetuează şi mai mult sexul la întâmplare, fără obligaţii, pentru că femeile care au calităţi „rămân pe piaţă”, nefiind implicate în relaţii stabile.

Unul dintre aspectele datorate feminismului este emanciparea sexuală a femeilor; la rândul său, aceasta le-a adus bărbaţilor mai multă libertate sexuală. Bărbaţii sunt motivaţi de sexul cu partenere care posedă nişte trăsături atrăgătoare. Calitatea experienţei şi compatibilitatea cu o anumită femeie determină durata în care bărbatul îşi va dori repetarea acesteia.

În plus, majoritatea bărbaţilor heterosexuali care au avut o mamă iubitoare manifestă cel puţin dorinţa de a deveni soţii sau partenerii oficiali din viaţa unei femei. Deşi bărbaţii dispun de un interval biologic semnificativ mai mare pentru găsirea unei partenere pe termen lung, după un anumit moment al vieţii lor, nu mai au tendinţa de a-şi relua căutarea după câteva întâlniri cu o femeie, de îndată ce ei consideră că au găsit partenera cea mai potrivită.

Alegerea unui bărbat bun

În 2013, cunoscutul site de întâlniri *OkCupid* a testat o aplicaţie care organiza întâlniri pe nevăzute. În ziua lansării, ei au eliminat temporar toate fotografiile utilizatorilor site-ului, numind-o „Ziua în care dragostea este oarbă”. Oricum, activitatea utilizatorilor a fost monitorizată şi s-a observat că, deşi au fost iniţiate mai puţine conversaţii pe oră, oamenii au răspuns primelor mesaje primite cu 44 % mai des. De asemenea, femeile au fost mai receptive atunci când au folosit această aplicaţie din care lipseau pozele. În general, femeile au susţinut că s-au simţit bine la întâlniri, indiferent de nivelul atractivităţii partenerilor. Surprinzător, femeile au raportat că s-au distrat mai mult la întâlnirile cu bărbaţii mai puţin atrăgători fizic. Pe de altă parte, când fotografiile erau vizibile, aceiaşi bărbaţi nu reuşeau să obţină întâlnirea – doar 10 % din femeile evaluate ca fiind „mai atractive” decât bărbaţii care le-au trimis mesaje le scriau înapoi, faţă de 45 % din femeile care răspundeau dacă bărbaţii erau consideraţi mai atrăgători decât ele.[631]

---

[631] Rudder, C. (28 iulie 2014). „We Experiment On Human Beings!” Preluat la 29 iulie 2014 de la OkCupid: http://blog.okcupid.com/index.php/we-experiment-on-human-beings/.

Cu toate că raportul dintre bărbaţii potriviţi şi tipii „de mâna a doua” este dezechilibrat, există totuşi o mulţime de bărbaţi care au calităţi şi sunt ignoraţi de femei. Ei sunt bărbaţii cu substanţă care ies mai puţin în evidenţă (un plan de afaceri rezonabil). Ei sunt cei care nu arată că joacă un rol, deşi îl joacă. Ei îşi demonstrează cuvintele prin fapte, dar nu se pricep prea mult la vorbe – strategia lor de vânzare este pasivă. Deşi nu toate femeile îşi doresc să primească avansuri din partea unor bărbaţi echilibraţi, care sunt interesaţi de o relaţie de durată, acestea ar trebui totuşi să analizeze cum respingerea lor poate afecta modul în care bărbaţii abordează relaţiile. Desigur, vă puteţi spune că el va trece peste aceasta şi va merge mai departe, dar tocmai acesta este mesajul pe care bărbaţii îl vor adopta în mod automat. Realitatea este că aceşti bărbaţi nu vor mai recurge la aceeaşi metodă pentru mult timp. După cum spune expresia populară, *nebunie înseamnă să faci acelaşi lucru în mod repetat şi să te aştepţi să obţii alt rezultat.* De aceea bărbaţii, fiind oameni, îşi vor schimba strategia pentru a-şi îndeplini scopul.

De ce este acest lucru important? Dacă nu există recompense pentru bărbaţii care încearcă din greu şi iau în serios relaţiile, atunci femeile îi vor descuraja, iar, în cele din urmă, eforturile lor se vor reduce. Femeile ar trebui să găsească o modalitate prin care să încurajeze strădaniile sincere ale bărbaţilor oferindu-le ceva mai mult decât cordialitate, cum ar fi să îi ajute să-şi dezvolte abilităţi care le lipsesc (încrederea, stilul etc.) sau să le ofere mai multe informaţii despre femei, astfel încât ei să poată deveni nişte parteneri mai buni pentru următoarele partenere. Noi le sugerăm femeilor să îi înveţe pe bărbaţi noi modalităţi prin care pot să iniţieze şi să menţină relaţiile pe termen lung. Dacă doriţi să aveţi un prieten cu beneficii, încercaţi

să îi fiţi cu adevărat prietenă, şi nu doar parteneră sexuală. Dacă suficient de multe femei pe care un bărbat le doreşte îi spun, într-o formă sau alta, că nu îşi doresc o legătură de durată cu el – şi, mai important, motivul pentru care îl refuză –, atunci este mai probabil ca el să îşi adapteze comportamentul pentru a schimba acest rezultat.

Natura competitivă a bărbaţilor care au luat decizia conştientă de a avea o conexiune sinceră cu o femeie, intenţionând să construiască împreună cu ea un cuplu longeviv, este secretul pentru restabilirea echilibrului interacţiunii dintre bărbat şi femeie. Totuşi, bărbaţii trebuie să cunoască următorii paşi. Pe măsură ce femeile obţin niveluri educaţionale, reuşite profesionale şi financiare tot mai înalte, consecinţa firească ar fi ca ele să le pretindă bărbaţilor să se ridice în acelaşi timp cu ele. Oricum, la rândul lor, femeile trebuie să îi încurajeze pe aceştia să facă mai multe, să ţintească mai sus, să muncească mai mult la şcoală şi să le aloce mai mult timp persoanelor din lumea reală decât personajelor din jocurile video sau actorilor din materialele pornografice. Pentru aceasta, femeile trebuie să fie dispuse să îi susţină, să colaboreze şi să accepte că a fi bărbat (într-un sens responsabil) este un lucru bun.

21

Ce poate face mass-media

După cum am menţionat în Capitolul 8, tinerii petrec, în medie, 44 de ore în faţa unui ecran pentru fiecare jumătate de oră de implicare într-o conversaţie directă cu taţii lor; aşadar, probabil că nu este de mirare că, atunci

când am întrebat în sondajul nostru: „Ce factori contribuie la problemele motivaţionale ale bărbaţilor tineri?”, aproape două treimi dintre participanţi au susţinut că: „Mesajele contradictorii din mass-media, din partea instituţiilor, a părinţilor şi a prietenilor cu privire la comportamentul masculin acceptabil” reprezintă răspunsul cel mai potrivit.

Ar fi optimist să ne gândim că industria publicitară, a presei şi cea de divertisment au disponibilitatea de a portretiza bărbaţii într-o manieră pozitivă, dar le va fi greu să se îndepărteze de stereotipurile predictibile, atâta timp cât câştigă bani frumoşi din faptul că îi prezintă ca pe nişte obiecte. Presiunea schimbării trebuie să vină din exterior, ceea ce va fi posibil numai atunci când oamenii vor recunoaşte că distorsiunile de gen îi afectează şi pe bărbaţi şi că băieţii au nevoie disperată de nişte modele masculine pozitive pe care să le poată găsi în mass-media.

Unul dintre cele mai simple lucruri care pot spori conştientizarea publică este prezentarea variantei masculine a mesajelor şi a materialelor feministe notorii. De exemplu, ar putea fi o versiune alternativă a Testului Bechdel care ar evalua portretizarea bărbaţilor în filme, cum ar fi un „Test MacGyver”, denumit după popularul serial de televiziune de aventură, pe care un film sau un spectacol de televiziune să îl treacă dacă îndeplineşte *oricare* dintre aceste criterii în legătură cu personajele de gen masculin ilustrate:

- Filmul nu presupune absenţa mamei pentru ca un bărbat să fie portretizat ca un tată competent.
- Un bărbat cinstit şi muncitor deţine o poziţie de succes sau o funcţie de conducere şi/sau nu este tont.
- Protagonista îşi arată interesul faţă de protagonist înainte ca el să devină erou.

- Bărbatul din rolul principal rezolvă problemele în moduri creative, recurgând la violenţă doar ca ultimă resursă disponibilă pentru a-şi putea atinge scopurile sau pentru a-şi îndeplini misiunea.

Noi ne imaginăm că lista ar fi scurtă. Un alt element măsurabil care poate fi monitorizat se referă la numărul personajelor masculine care mor versus numărul personajelor feminine care au aceeaşi soartă sau numărul bărbaţilor din filme care îşi pierd viaţa pentru ca o femeie să supravieţuiască.

Pe măsură ce bărbaţii şi femeile dobândesc o înţelegere mai bună a felului în care stau lucrurile din perspectiva celuilalt gen, cu atât le va fi mai uşor să priceapă motivaţia sa. Un alt mod de a obţine acest lucru este inversarea rolurilor masculine şi feminine din filme şi din spectacolele de televiziune, analizând apoi scenariul din nou. De exemplu, haideţi să schimbăm rolul „curajoasei” prinţese Anna cu al „asprului” om de gheaţă Kristoff din animaţia pentru copii *Regatul de Gheaţă,* care a câştigat Premiul Oscar. În film, sora mai mare a Annei, Elsa, părăseşte castelul pentru că nu îşi putea controla puterile magice de a produce gheaţă şi zăpadă cu ajutorul mâinilor sale. Anna îşi propune să îşi găsească sora şi să o aducă înapoi acasă. Iniţial, mierosul prinţ Hans se oferă să o însoţească pe Anna, care se îndrăgosteşte imediat de el. Cu toate acestea, cine ajunge să o ajute, până la urmă? Omul de gheaţă Kristoff, care era lefter, iar Anna decide că se poate folosi de sania şi de renul său pentru a-şi atinge obiectivul – nu contează dacă el are nevoie de ele (nu îi cere permisiunea). După ce Kristoff aproape că îşi pierde viaţa, iar sania lui este distrusă, Elsa este salvată, într-un final, iar omul de gheaţă şi Anna se despart. Doar după ce prinţul Hans se dovedeşte a fi un răufăcător, iar Olaf –

tovarăşul tâmp om de zăpadă – îi spune Annei că Kristoff ar fi o partidă bună, ea se sinchiseşte să îl bage în seamă.

Acum imaginaţi-vă un film în care un prinţ se simte îndreptăţit să folosească o femeie muncitoare, ale cărei singure posesii sunt o sanie şi un ren, cu ajutorul lor asigurându-şi existenţa, pentru a merge să-şi salveze fratele, iar, după ce ea se oferă în mod voluntar să-l ajute, el se întoarce la viaţa lui fără a se gândi de două ori. Concepţia populară fundamentată pe corectitudinea politică ar fi terifiată de comportamentul lui Kristoff; publicul ar fi revoltat! Ne-am gândi: „De ce nu îşi revizuieşte comportamentul?” Cu toate acestea, acest gând nu ne trece deloc prin minte în timp ce vizionăm *Regatul de Gheaţă.* În schimb, ne gândim că Anna este neconvenţională şi aventuroasă. Apropo, *Regatul de Gheaţă* nu trece Testul MacGyver.

Îmbunătăţiţi site-urile pentru întâlniri romantice

Alături de incorectitudinea gramaticală şi a lipsei conţinutului mesajelor, cea mai mare nemulţumire a femeilor legată de întâlnirile romantice pe internet este că primesc o mulţime de mesaje generice copiate, din partea unor bărbaţi de care nu sunt interesate. Pe de altă parte, alături de faptul că adesea nu se aleg cu nicio întâlnire, una dintre problemele majore ale bărbaţilor când vine vorba despre site-urile matrimoniale se referă la numărul mesajelor pe care trebuie să le trimită pentru a iniţia o conversaţie cu o femeie. Este o muncă de uzură. Soluţia? Creaţi o aplicaţie destinată întâlnirilor romantice pe gustul femeilor, care le oferă posibilitatea de a alege.

Desigur, această aplicaţie ar trebui să se adreseze cuplurilor heterosexuale. Oricum, ar putea transforma modul în care se abordează reciproc bărbaţii şi femeile. Un sondaj *Nielsen* recent a arătat că, deşi bărbaţii au o probabilitate dublă faţă de femei de a folosi reţelele de socializare pentru a-şi găsi o parteneră[632], ei au tendinţa de a solicita asistenţă legată de crearea sau revizuirea profilurilor lor de două ori mai puţin decât ele.[633] Nu este o coincidenţă că femeile îşi dedică mai mult timp pentru a se ocupa de profilurile lor – ele sunt cele ţintite.

Motivul principal pentru care mulţi bărbaţi tineri folosesc aplicaţii precum *Tinder* (care utilizează tehnologia GPS şi-i potriveşte pe cei interesaţi în funcţie de aspectul lor fizic) este că au mai puţine de pierdut pentru a obţine o întâlnire, în ceea ce priveşte investiţia de timp şi de bani, dar, cu toate acestea, respingerea este la fel de răspândită ca şi în cazul altor site-uri matrimoniale. Totuşi, dacă femeile ar fi nevoite să facă primul pas, probabil că respingerea din partea bărbaţilor s-ar reduce la zero, iar ei ar petrece mai mult timp pentru a-şi îmbunătăţi profilurile, astfel încât acestea să devină mai reprezentative şi mai interesante. Este discutabil dacă bărbaţii ar continua să-şi înfrumuseţeze profilurile în diverse moduri pentru a fi mai atrăgătoare, dar este cert că oamenii care îşi denaturează

---

[632] Notă: 13 % din bărbaţi folosesc reţelele de socializare pentru a-şi găsi o parteneră, iar 7 % din femei solicită asistenţă legată de crearea şi vizualizarea profilurilor utilizate pe internet. Vedeţi: „The Female/Male Digital Divide.” (5 martie 2014). Preluat la 28 aprilie 2014 de la Nielsen: http://www.nielsen.com/us/en/newswire/2014/the-female-male-digital-divide.html.

[633] Smith, A. şi Duggan, M. (21 octombrie 2013). Online Dating & Relationships. Preluat la 14 aprilie 2014 de la Centrul de Cercetare Pew: http://www.pewinternet.org/2013/10/21/online-datingrelationships/.

felul de a fi cu ajutorul internetului o vor face mai departe, indiferent de tipul site-ului pentru întâlniri pe care îl folosesc. Scopul creării altor tipuri de pagini este posibilitatea femeilor de a deţine mai mult controlul asupra procesului de formare a cuplului, fără ca acestea să mai fie atât de copleşite din cauza unor încercări aleatorii şi lipsite de sens. În plus, aceasta le-ar putea aduce bărbaţilor şansa de a se concentra asupra unor discuţii incitante, având în vedere că au deja siguranţa existenţei unui anumit nivel de atracţie de la care pot porni.

Oamenii devin tot mai ocupaţi, dispunând de mai puţin timp şi răbdare de a se abate de la drumul lor pentru a cunoaşte pe cineva care poate fi persoana potrivită sau nu. Îndeosebi femeile caută calea de mijloc în privinţa întâlnirilor romantice. Pe măsură ce atitudinile oamenilor faţă de folosirea internetului pentru a întâlni pe cineva devin din ce în ce mai deschise, modalităţile prin care aceştia pot să se întâlnească şi să formeze o conexiune între ei trebuie să se diversifice tot mai mult. Simplul fapt ca femeile să poată prelua iniţiativa ar schimba radical lumea întâlnirilor romantice. Însă adevărata întrebare este: ar profita cineva de această oportunitate? Sunt femeile pregătite să scrie primul mesaj, iar bărbaţii dispuşi să îl primească?

O altă idee se referă la dezvoltarea reţelelor sociale existente, iar unele site-uri încep deja să fie mai mult valorificate. În viitorul apropiat, Namisha Parthasarathy, o tânără britanică dezvoltatoare de aplicaţii şi absolventă a Universităţii Stanford, îşi propune să creeze o nouă aplicaţie pentru întâlniri denumită *One Degree* (Gradul întâi), care permite stabilirea unor legături interumane mai pline de semnificaţie prin facilitarea cunoaşterii persoanelor care au prieteni comuni. „Ideea”, spune ea, „este că probabilitatea ca oamenii să nu se înţeleagă este

mai redusă datorită implicării cercului lor extins de prieteni, care sunt un criteriu important de alegere a partenerului.”[634]

Ce poate face industria pornografică

Lungimea medie a unui film porno este de aproximativ 20 de minute. Dacă administraţi un site porno, în special unul gratuit, luaţi în considerare ideea de a rula un anunţ de promovare a sexului protejat timp de 15 secunde înaintea fiecărui videoclip; aceasta înseamnă numai aproximativ 1 % din întreaga durată a filmului. Apoi, dacă vizualizatorii doresc să evite aceste mesaje, solicitaţi o taxă în acest scop, iar aceasta poate constitui o sursă de profit pentru dumneavoastră din partea celor care decid să treacă direct la materialul porno.

Un alt lucru pe care îl pot face aceste site-uri este provocarea consumatorilor să revoluţioneze industria. După cum antreprenorul Bill Gates a înaintat o provocare în valoare de mai multe milioane de dolari către inventatori pentru crearea unui prezervativ pe care oamenii chiar şi-ar dori să îl întrebuinţeze,[635] majoritatea site-urilor porno ar putea crea ceva similar, provocându-şi utilizatorii să schimbe modul în care oamenii folosesc pornografia, transformând-o în ceva mai satisfăcător, terapeutic, artistic sau chiar educaţional.

---

[634] Parthasarathy, N., comunicare personală, 4 august 2014.

[635] „Gates Foundation Awards Grants to Test Ideas Ranging from using Big Data for Social Good to Inventing the Next Generation of Condoms.” (20 noiembrie 2013). Preluat la 4 august 2014 de la Fundaţia Bill & Melinda Gates: http://www.gatesfoundation.org/Media-Center/Press-Releases/2013/11/Gates-FoundationAwards-Grants-to-Test-Ideas.

Cel puţin, site-urile porno ar trebui să posteze resurse pe care consumatorii să le poată accesa cu uşurinţă în cazul în care se confruntă cu o problemă de dependenţă de pornografie – cam la fel cum cazinourile pun la dispoziţie resurse de sprijin pentru persoanele care dezvoltă o adicţie legată de jocurile de noroc.

Ce poate face industria jocurilor video

În cadrul discursului său TED din 2012, cercetătoarea din domeniul ştiinţelor cognitive Daphne Bavelier a susţinut că este necesar ca realizatorii jocurilor video să valorifice mai mult aspectele benefice ale acestora şi să creeze un nou tip de joc, care să fie atât irezistibil, cât şi să conţină elemente menite să stimuleze şi să dezvolte creierul în moduri pozitive.[636] Cea mai mare dificultate va fi aceea de a convinge companiile să-şi asume riscul de a devia de la formula profitabilă din prezent.

Actualmente, companiile producătoare de jocuri au încasări foarte mari datorită faptului că păstrează acelaşi tipar de bază, în timp ce schimbă conţinutul cât de puţin posibil, aşadar ne-ar putea surprinde să vedem creatori de jocuri care aleg şi alte tematici în afară de sporturi, violenţă şi împuşcături. Cu toate acestea, apariţia jocurilor care să reducă discrepanţa dintre fantezie şi realitate ar fi o schimbare binevenită, astfel încât utilizatorii să se poată bucura de joc, îmbunătăţindu-şi, în acelaşi timp, abilităţile necesare în viaţa reală sau luptând pentru o cauză

[636] Bavelier, D. (iunie 2012). „Your Brain on Video Games.” Preluat la 20 iunie 2014 de la TED: http://www.ted.com/talks/daphne_bavelier_your_brain_on_video_games.

superioară. Chiar acum, industria este pregătită să facă aceste schimbări.

În cartea *Reality is Broken* (Realitatea sfărâmată), Jane McGonigal discută despre puterea activităţii participative online (*crowdsourcing),* precizând că proiectele de tipul activităţii participative online de succes au o structură asemănătoare cu un joc în reţea bun. Autoarea oferă exemplul referitor la scandalul legat de distribuirea bugetului parlamentar din Marea Britanie din 2009. Practic, mulţi membri ai Parlamentului britanic au solicitat decontarea ilegală a unor cheltuieli care s-au ridicat la milioane de lire sterline, incluzând sume precum 32 000 de lire sterline (ceea ce echivalează cu peste 50 000 de dolari, conform cursului valutar actual) pentru cheltuielile personale frivole, cum ar fi îngrijire a grădinii şi 1 645 de lire (aproape 2 600 de dolari) pentru achiziţionarea unor insule plutitoare.

Guvernul a publicat formularele pentru decontul cheltuielilor sub forma unei colecţii de peste un milion de documente scanate în format electronic nesortate. Ziarul *Guardian,* care a revelat aceste fapte, nu avea suficienţi angajaţi pentru a-şi croi o cale prin acea dezordine, astfel că l-au angajat pe Simon Willison, un creator de site-uri, pentru a pune bazele unei pagini pe care oricine putea intra şi analiza documentele pentru descoperirea detaliilor incriminatorii. Cu ajutorul său, publicaţia a lansat un site intitulat *Investigate Your MP's Expenses* (Investigaţi cheltuielile parlamentarilor voştri), care a constituit primul proiect de investigaţie jurnalistică în reţea din lume. După numai trei zile, peste 20 000 de oameni au reuşit să examineze 170 000 de documente. De asemenea, *Investigate Your MP's Expenses* a înregistrat o remarcabilă rată de implicare a vizitatorilor, de 56 %.

Această investigaţie a determinat demisia multor parlamentari, precum şi adoptarea măsurilor legale pentru combaterea acestor fapte, incluzând suspendările şi condamnările. Până la urmă, acest proiect a condus la extinderea reformei politice.[637]

Deşi sugestia noastră poate părea similară cu încercarea lui Tom Sawyer de a-i convinge pe băieţii din vecini că văruirea gardului este o activitate distractivă, imaginaţi-vă forţa pe care ar putea să o dobândească utilizatorii jocurilor video dacă fiecare dintre ei şi-ar aloca doar 1 % din timpul de joc, ceea ce înseamnă 30 de milioane de ore pe săptămână la nivel colectiv, pentru o acţiune cu impact asupra lumii reale precum *Investigate Your MP's Expenses.* Având în vedere că enciclopedia digitală *Wikipedia* echivalează cu aproape o sută de milioane de ore de gândire umană, ipotetic vorbind, 15,6 proiecte de aceeaşi amploare cu aceasta ar putea fi realizate anual, dacă fiecare jucător ar investi acel 1 % într-un proiect de tipul activităţii participative online. Cine nu şi-ar dori să se implice în aşa ceva?

Concluzie

> *Viaţa noastră, ca şi armonia lumii, este compusă din lucruri opuse, precum şi din tonuri diferite, dulci şi dure, ascuţite şi plate, slabe şi puternice. Dacă unui muzician nu i-ar fi plăcut decât un singur tip, ce ar fi putut cânta? El trebuie să ştie să le folosească pe toate şi să le îmbine. La fel şi noi, trebuie să acceptăm binele şi răul, care coexistă în viaţa noastră. Existenţa noastră este imposibilă fără acest amestec, iar una dintre părţi nu ne foloseşte deloc mai puţin decât cealaltă.*
>
> — MICHEL DE MONTAIGNE, SCRIITOR FRANCEZ DIN SECOLUL AL XVI-LEA

[637] McGonigal, J. (2011). Reality Is Broken: Why Games Make Us Better and How They Can Change The World. New York, NY: Penguin Press. Inside Cover, pp. 219-232.

O serie de experimente din secolul al XIX-lea au demonstrat că atunci când o broască este pusă într-o oală cu apă fierbinte, aceasta sare imediat afară, dar dacă este plasată în apă rece, care este apoi încălzită treptat, nu mai conştientizează pericolul şi fierbe până la moarte.[638] Viitorul nostru depinde de hotărârile pe care le luăm în prezent, iar această carte se referă la verificarea „temperaturii” mediului nostru, observând efectele pe care aceasta le are asupra indivizilor şi implicaţiile sale pentru ceea ce urmează.

Dacă tendinţele abordate în această carte continuă, ceea ce se va întâmpla este incert, însă cultura noastră pierde ceva important dacă noi, ca populaţie, suntem mai puţin capabili să gândim critic, să amânăm recompensele sau să ne definim şi să atingem obiective personale şi sociale semnificative. În special, trebuie să îmbrăţişăm tehnologia, dar modul în care ne folosim de ea poate face diferenţa dintre interacţiunile umane sănătoase şi cele nesănătoase.

În această lume din ce în ce mai fluidă şi interconectată, trebuie să ne întrebăm cine sunt acele persoane care vor revoluţiona industria jocurilor video peste douăzeci de ani. Mergând mai departe, o altă întrebare pe care ar trebui să o avem în minte este: cum vom relaţiona cu alte persoane pe măsură ce tehnologia, inteligenţa artificială şi realitatea virtuală devin tot mai sofisticate şi mai realiste? Poate fi folosită evoluţia tehnologică pentru a consolida conexiunea dintre oameni sau, după cum susţine Sherry Turkle, aceste lucruri „ne vor duce în locuri spre care nu ne dorim să mergem”[639]? Cum putem folosi tehnologia şi mijloacele de divertisment geniale de care dispunem

---

[638] Sedgwick, W. (iulie 1888). Studies From the Biological Laboratory. Baltimore, Maryland: N. Murray, Universitatea Johns Hopkins. Preluat la 21 aprilie 2014 de la Internet Archive: https://archive.org/details/studiesfrombiol00martgoog. pp. 396-399.

astăzi pentru crearea unor sisteme care pot transforma lumea de mâine într-un loc mai bun, cu ajutorul unor eroi existenţi în realitate, şi nu doar în mediul virtual?

Este la fel de important să înţelegem consecinţele negative nedorite, ca şi potenţialul pozitiv al tehnologiei, astfel încât să reconstruim civilizaţia. Această nouă conştientizare îi poate permite generaţiei următoare să-şi dezvolte un simţ al responsabilităţii mai crescut în privinţa utilizării lor. În plus, este esenţial ca organizaţiile să dobândească o înţelegere mai bună şi mai completă a lucrurilor pe care le produc. Obsesia noastră legată de tehnologie se răspândeşte pretutindeni în lume, aşadar este necesar să învăţăm cum să existăm împreună cu aceasta fără să ne pierdem autonomia sau umanitatea.

Majoritatea oamenilor sunt de acord că lipseşte ceva din universul bărbaţilor tineri, iar statisticile ne arată clar că există multe activităţi în care ei nu se mai implică şi abilităţi pe care nu le mai învaţă, trăindu-şi, în schimb, vieţile, în realitatea virtuală. Atunci când o persoană îşi petrece cea mai mare parte a timpului ocupându-se de un singur lucru, oricare ar fi el, aceasta riscă să devină unidimensională. Probabil că băieţii ai căror părinţi sunt dispuşi să le accepte obiceiurile compulsive de utilizare a dispozitivelor electronice vor sfârşi ca „bărbaţii erbivori” din Japonia (*hikikomori*), care se izolează de lume şi de plăcerile vieţii, iar, printre cei cu o situaţie financiară mai precară, este posibil să asistăm la obţinerea mai puţinor diplome de studii, la creşterea fenomenului de absenţă a tatălui şi a ratei şomajului, aşa cum s-a întâmplat în cadrul minorităţilor de gen şi a comunităţilor mai sărace de-a lungul ultimelor decenii. Mai mult decât atât, traiectoria

---

[639] Turkle, S. (februarie 2012). „Connected, But Alone?” Preluat la 2 aprilie 2014 de la TED: http://www.ted.com/talks/sherry_turkle_alone_together.

bărbaţilor cu situaţie economică precară se va înrăutăţi dacă aceştia nu reuşesc să îşi găsească slujbe. Şansele ca ei să aibă probleme cu legea se pot amplifica, la fel ca şi probabilitatea ca partenerele lor să ajungă nişte mame singure care trăiesc în sărăcie.

Trebuie să le oferim speranţă şi inspiraţie autentice bărbaţilor tineri prin crearea mai multor oportunităţi sociale care să sporească productivitatea pentru ei şi pentru societate ca întreg. Nu trebuie să distrugem complet vechiul sistem – renunţarea la anumite concepte ale masculinităţii poate anihila motivaţia bărbaţilor de a lupta pentru o cauză superioară, de asemenea. Însăşi ideea care stă la baza a ceea ce există astăzi se datorează acelui sentiment fundamental „de a fi bărbat”, iar acesta este motivul pentru care trebuie să îl rafinăm şi să îl susţinem, la nivel de comunitate. Un bărbat mai coerent şi comunicativ, care are suficientă încredere şi siguranţă de sine pentru a oferi respect celorlalţi şi a-l primi, la rândul său, simţindu-se în largul lui când se întâmplă acest lucru, reprezintă idealul spre care ar trebui să ţintim. Este necesar să le arătăm bărbaţilor că pot fi iubiţi şi doriţi, nu doar folosiţi.

Dacă reuşim să facem aceste schimbări, probabil că ne-am întâlni cu mai puţini bărbaţi detaşaţi emoţional, care doar îşi întreţin familia, şi am începe să cunoaştem mai mulţi bărbaţi care duc nişte vieţi mai împlinite, fiind împăcaţi cu ei înşişi şi integrându-se mai bine în cadrul familiilor şi al comunităţilor în care trăiesc. Provocarea de a îmbunătăţi situaţia bărbaţilor fără dezavantajarea altui grup de persoane, precum fetele şi femeile, necesită un efort combinat din partea indivizilor, dar şi a instituţiilor. Provocarea adresată femeilor este să devină atât de independente financiar încât să nu îşi compromită valorile în schimbul siguranţei financiare, în timp ce provocarea

adresată bărbaţilor este legată de înţelegerea modului în care rolul masculin tradiţional de protector al familiei le poate afecta intimitatea cu soţiile şi apropierea faţă de copiii lor. Bărbaţii trebuie să îşi dea voie să fie mai implicaţi şi să primească ajutor din partea celorlalţi.

Progresul este un drum anevoios, dar nu putem ajunge la destinaţie dacă suntem atenţi doar la o singură componentă a ecuaţiei – altfel, vom merge în cerc. Nu putem numi progres faptul că, pe măsură ce femeile se ridică tot mai mult, ele nu devin cu nimic mai empatice faţă de problemele bărbaţilor decât au fost bărbaţii de care ele s-au simţit cândva asuprite, faţă de problemele lor. Traseele profesionale tradiţionale se schimbă, rolurile de gen tradiţionale se schimbă, conceptul de căsătorie se schimbă. Înaintarea pe acest teritoriu de tranziţie nu este uşoară.

Trebuie să felicităm eforturile acelor bărbaţi şi femei cu multă înţelepciune care ne-au adus unde suntem astăzi, dar este important şi să continuăm să evoluăm, construind mai departe pe acele fundaţii ca o echipă. Aceasta nu înseamnă să negăm diferenţele care există între noi; mai degrabă, se referă la recunoaşterea diferenţelor, astfel încât să putem valorifica punctele forte ale fiecărei persoane pentru viitorul pe care îl împărtăşim. Singurul mod în care putem îmbunătăţi lucrurile este să fim dispuşi să privim spre ambele părţi, să preluăm iniţiativa de a oferi sprijin tuturor celor care au nevoie de el şi îşi doresc să echilibreze situaţia pentru ambele sexe.

Sperăm că am reuşit să evidenţiem nu numai *motivul* pentru care mulţi tineri se confruntă cu probleme şcolare, sociale şi sexuale, ci şi *modul* în care putem implementa nişte soluţii ample care să îi îndrepte spre calea cea bună. În ciuda faptului că au atins proporţiile unei epidemii, aceste probleme pot fi rezolvate sau ameliorate doar dacă

mai mulţi oameni şi instituţii au disponibilitatea de a schimba ceva. În sfârşit, deşi dificultăţile pe care le-am descris s-au extins la nivel mondial în prezent, trebuie să rămânem optimişti că pot fi luate măsuri, astfel încât singura continuare a acestei cărţi să fie anunţul că semnalul de alarmă a fost ascultat!

Anexa I

Rezultatele sondajului TED

Anul desfăşurării: 2011

Numărul total de participanţi: 20 000

Genul:

75,7 % bărbaţi, 23,9 % femei şi 0,4 % altul/ preferă să nu răspundă

Vârsta:

0,1 % au avut mai puţin de 12 ani
4,3 % au avut între 13 şi 17 ani
35,5 % au avut între 18 şi 25 de ani
28,7 % au avut între 26 şi 34 de ani
20,4 % au avut între 35 şi 50 de ani
10,9 % au avut peste 51 de ani

Toate întrebările le-au permis participanţilor să aleagă mai multe variante de răspuns, aşadar procentele finale pot depăşi 100 %.

Care sunt factorii implicaţi în problemele motivaţionale ale bărbaţilor tineri?

Ce a scos sondajul în evidenţă

- 64 % din băieţii cu vârsta de 12 ani sau mai puţin au ales „Presiunea performanţei combinată cu teama de eşec determină tinerii să renunţe la încercarea de a obţine rezultate bune”.
- 62 % din băieţii cu vârsta cuprinsă între 13 şi 17 ani au ales „Divertismentul digital (de exemplu, jocurile video, pornografia)”.
- 66 % din bărbaţii cu vârsta cuprinsă între 18 şi 25 de ani şi 63 % din cei cu vârsta cuprinsă între 26 şi 34 de ani au ales „Lipsa sensului/ Lipsa unor obiective clare”.

În ce mod aţi schimba mediul şcolar pentru a creşte implicarea băieţilor?

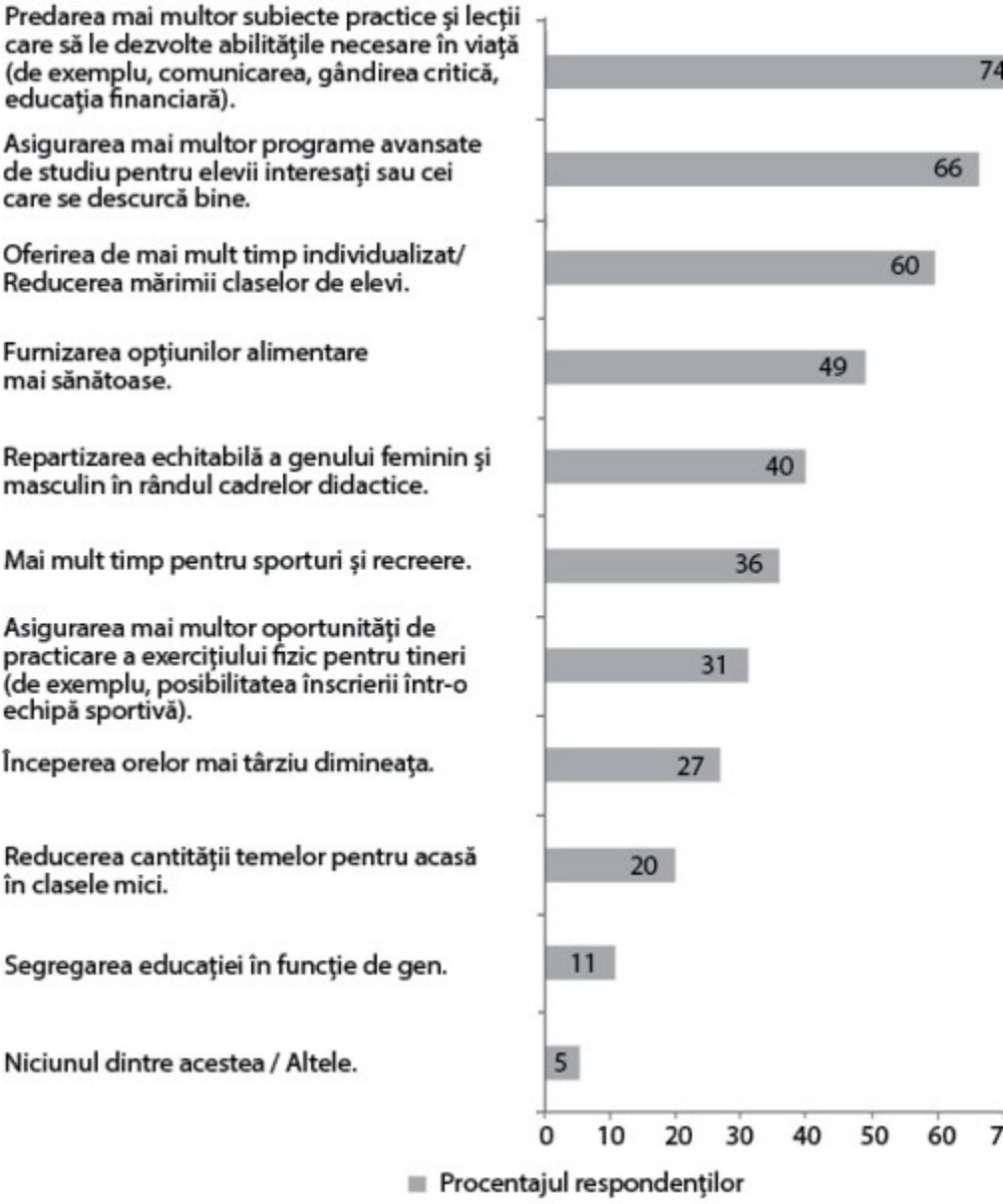
Predarea mai multor subiecte practice şi lecţii care să le dezvolte abilităţile necesare în viaţă (de exemplu, comunicarea, gândirea critică, educaţia financiară).
74
Asigurarea mai multor programe avansate de studiu pentru elevii interesaţi sau cei care se descurcă bine.
66
Oferirea de mai mult timp individualizat/ Reducerea mărimii claselor de elevi.
60
Furnizarea opţiunilor alimentare mai sănătoase.
49
Repartizarea echitabilă a genului feminin şi masculin în rândul cadrelor didactice.
40
Mai mult timp pentru sporturi şi recreere.
36
Asigurarea mai multor oportunităţi de practicare a exerciţiului fizic pentru tineri (de exemplu, posibilitatea înscrierii într-o echipă sportivă).
31
Începerea orelor mai târziu dimineaţa.
27
Reducerea cantităţii temelor pentru acasă în clasele mici.
20
Segregarea educaţiei în funcţie de gen.
11
Niciunul dintre acestea / Altele.
5
0
10
20
30
40
50
60
Procentajul respondenţilor

Ce a scos sondajul în evidenţă

- 64 % din băieţii în vârstă de 12 ani sau mai puţin au ales „Repartizarea echitabilă a genului feminin şi masculin în rândul cadrelor didactice”.
- 73 % din băieţii cu vârsta cuprinsă între 13 şi 17 ani au ales „Asigurarea mai multor programe avansate de studiu pentru elevii interesaţi sau cei care se descurcă bine”.
- 75 % din bărbaţii cu vârsta cuprinsă între 18 şi 34 de ani au ales „Predarea mai multor subiecte practice şi lecţii care să le dezvolte abilităţile necesare în viaţă”.

Cum credeţi că afectează rata crescută de abandon şcolar şi rezultatele la învăţătură slabe ale tinerilor situaţia Statelor Unite?

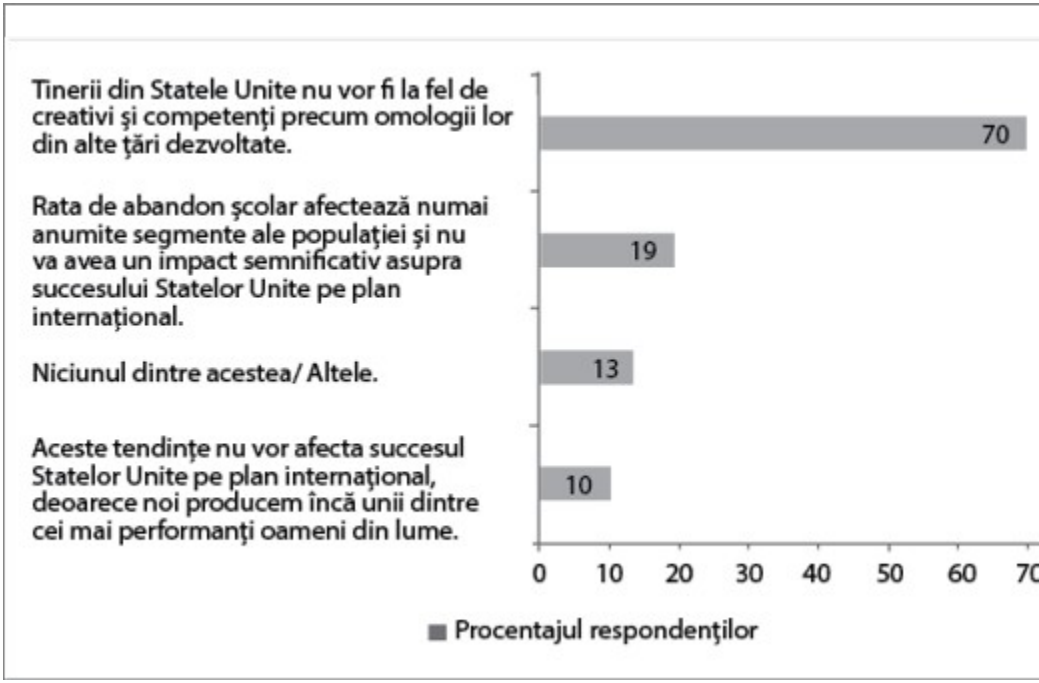

Ce a scos sondajul în evidenţă

Următoarele categorii de persoane au ales primul răspuns, „Tinerii din Statele Unite nu vor fi la fel de creativi şi capabili precum omologii lor din alte ţări dezvoltate”:

- 65 % din băieţii cu vârsta cuprinsă între 13 şi 17 ani.
- 66 % din tinerii cu vârsta cuprinsă între 18 şi 25 de ani.
- 75 % din bărbaţii cu vârsta cuprinsă între 26 şi 34 de ani.
- 74 % din totalitatea participanţilor în vârstă de 35 de ani sau mai mult.

Ce modalităţi sigure şi prosociale am putea folosi pentru a creşte responsabilitatea bărbaţilor tineri?

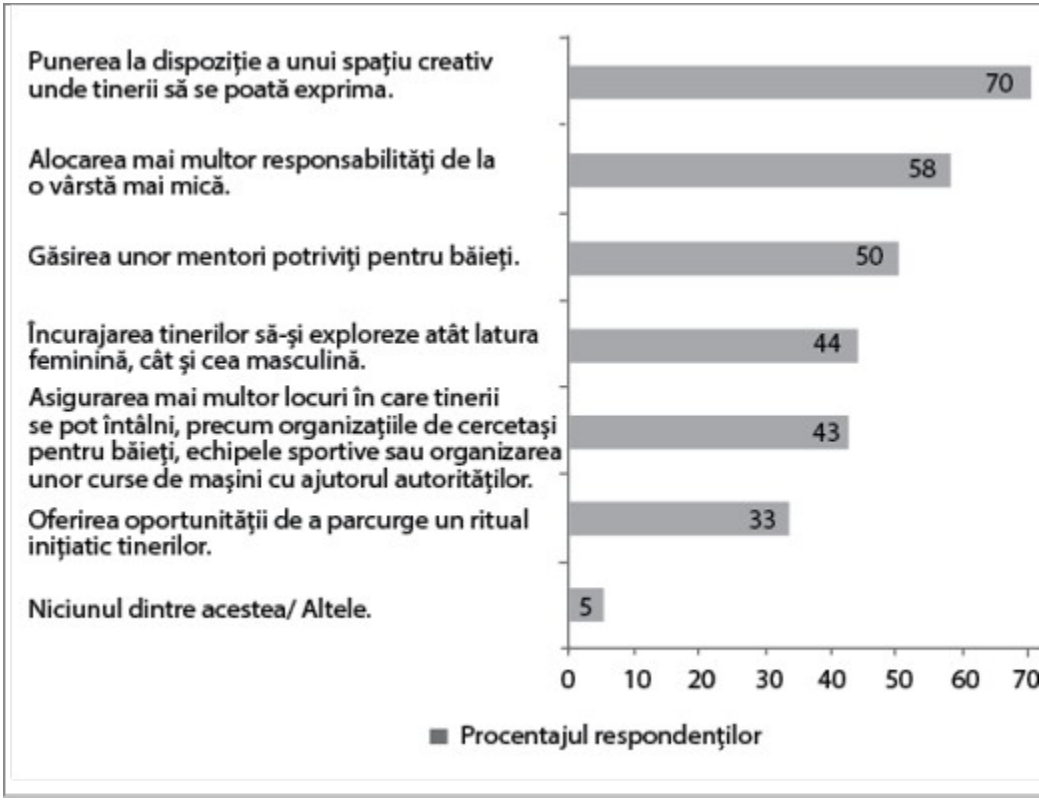

Ce a scos sondajul în evidenţă

Următoarele categorii de persoane au ales primul răspuns, „Punerea la dispoziţie a unui spaţiu creativ unde tinerii să se poată exprima”:

- 89 % din băieţii în vârstă de 12 ani sau mai puţin.
- 72 % din băieţii cu vârsta cuprinsă între 13 şi 17 ani.
- 74 % din tinerii cu vârsta cuprinsă între 18 şi 25 de ani.
- 68 % din bărbaţii cu vârsta cuprinsă între 26 şi 34 de ani.

Care credeţi că sunt motivele pentru care jocurile video şi pornografia sunt atât de populare în rândul tinerilor?

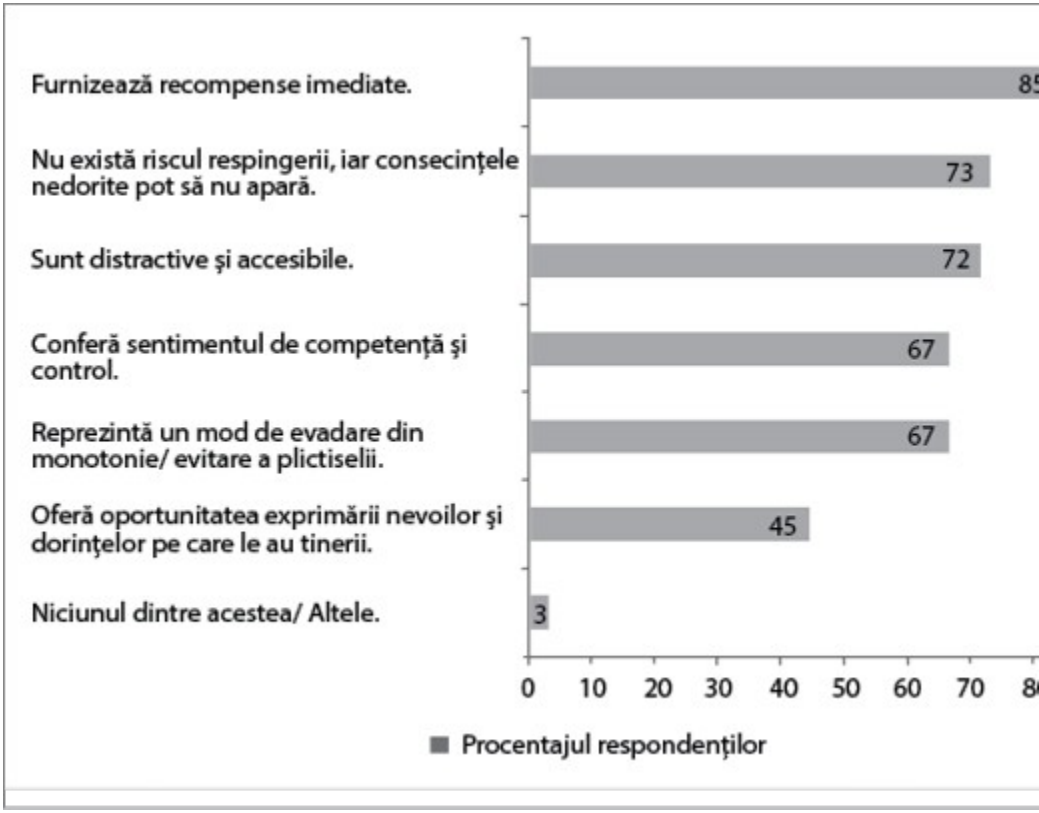

Ce a scos sondajul în evidenţă

- 78 % din băieţii în vârstă de 12 ani sau mai puţin au ales „Conferă sentimentul de competenţă şi control”.
- 84 % din băieţii cu vârsta cuprinsă între 13 şi 17 ani au ales „Sunt distractive şi accesibile”.
- 85 % din tinerii între 18 şi 25 de ani şi 84 % din bărbaţii între 26 şi 34 de ani au ales „Furnizează recompense imediate”.

Care credeţi că sunt beneficiile utilizării jocurilor video de către tineri?

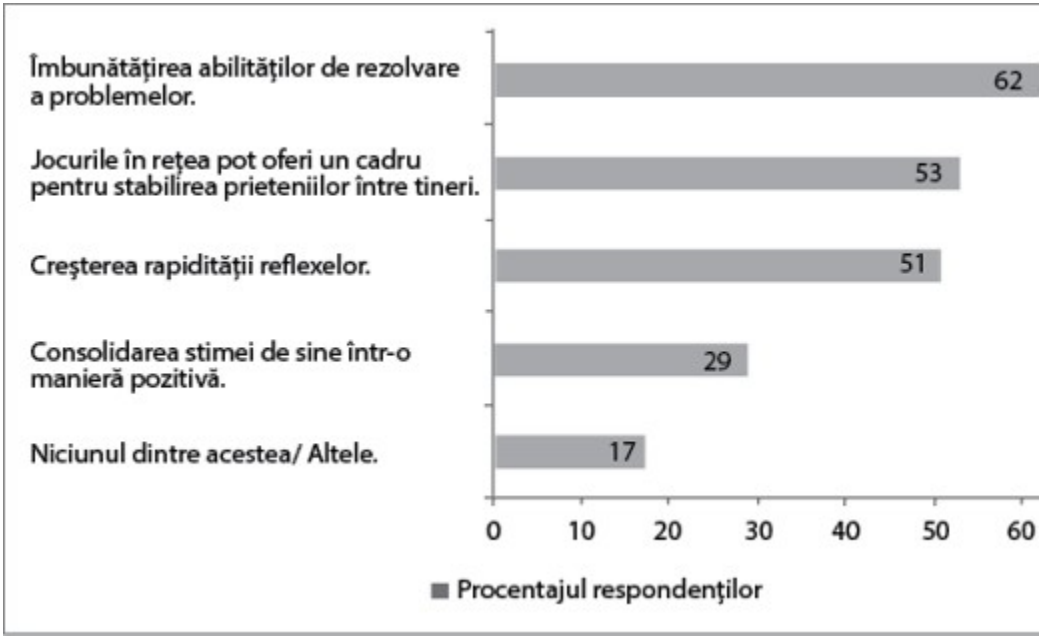

Ce a scos sondajul în evidenţă

- 63 % din băieţii cu vârsta cuprinsă între 13 şi 17 ani au ales „Jocurile în reţea pot oferi un cadru pentru stabilirea prieteniilor între tineri”.
- 67 % din tinerii bărbaţi cu vârsta cuprinsă între 18 şi 25 de ani şi 69 % din bărbaţii între 26 şi 34 de ani au ales „Îmbunătăţirea abilităţilor de rezolvare a problemelor”.

Care credeţi că sunt beneficiile vizionării pornografiei de către tineri?

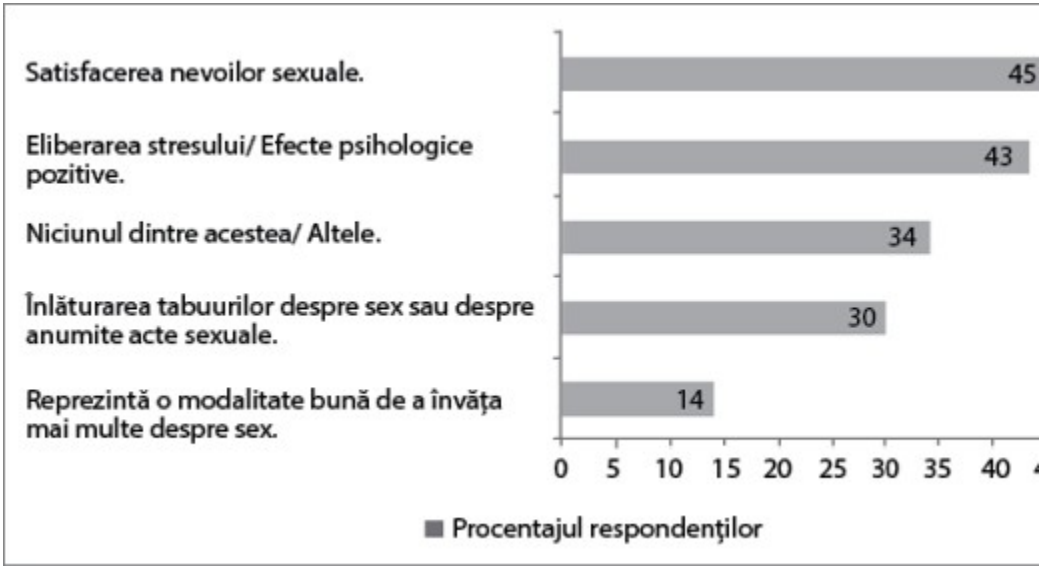

Ce a scos sondajul în evidenţă

- 58 % din băieţii cu vârsta cuprinsă între 13 şi 17 ani şi 60 % din tinerii bărbaţi între 18 şi 25 de ani au ales „Eliberarea stresului/ Efecte psihologice pozitive”.
- 51 % din bărbaţii între 26 şi 34 de ani au ales „Satisfacerea nevoilor sexuale”.
- 51 % din totalitatea participanţilor în vârstă de 35 de ani sau mai mult nu au fost de acord cu niciunul din răspunsuri, scriind adesea în comentarii că părerea lor este că nu există deloc beneficii şi alegând varianta „Niciunul dintre acestea/ Altele”.

Credeţi că există o legătură puternică între utilizarea excesivă a jocurilor video şi/sau a pornografiei (două sau mai multe ore pe zi) şi oricare dintre următoarele aspecte legate de relaţiile romantice?

Ce a scos sondajul în evidenţă

- 76 % din femeile între 18 şi 25 de ani şi 78 % din femeile între 26 şi 34 de ani au ales „Imaturitate şi indisponibilitate emoţională”.
- 57 % din băieţii cu vârsta cuprinsă între 13 şi 17 ani, 59 % din bărbaţii între 18 şi 25 de ani şi 58 % din cei cu vârsta cuprinsă între 26 şi 34 de ani au ales „Lipsa

motivaţiei de a iniţia sau de a menţine o relaţie romantică/ Izolare socială”.

Anexa II

Sindromul de socializare intensă – Scală şi factori

Philip Zimbardo şi Sarah Brunskill au creat o scală pentru măsurarea diferitelor aspecte ale sindromului de socializare intensă, care a fost testată cu ajutorul unui eşantion de soldaţi americani activi sau inactivi, care fuseseră sau nu mobilizaţi anterior peste Ocean. Cele şase dimensiuni principale care pot fi influenţate de sindromul de socializare intensă rezultate în urma acestei cercetări sunt: prietenii din armată, familia, preferinţa socială a genului masculin, formarea legăturilor sociale, sentimentul de nostalgie şi consumul de droguri. Aceşti factori sunt descrişi în continuare, alături de indicatorii statistici relevanţi pentru fiecare în parte, dar, înainte de aceasta, vom trece în revistă diverşii termeni folosiţi în analiza statistică a datelor:

Valoarea proprie: Matricile sunt adesea diagonalizate în analizele multivariate. În acest proces, valorile proprii sunt utilizate pentru evidenţierea varianţei. În analiza factorială, valorile proprii sunt folosite pentru condensarea varianţei în cadrul unei matrici de corelaţie. „Factorul care are cea mai ridicată valoare proprie indică cea mai puternică varianţă şi aşa mai departe, până la factorii cu

valori proprii scăzute sau negative, care nu sunt, în general, incluşi în soluţie.” (Tabachnick şi Fidell, 1996, p. 646). Din perspectiva cercetătorului, de obicei se consideră că doar variabilele cu valori proprii egale cu 1,00 sau mai crescute merită analizate.

Coeficientul Cronbach alpha (□): Acest coeficient este calculat pentru a determina consistenţa internă. Este adesea întrebuinţat ca o estimare a fidelităţii unui studiu asupra unui eşantion, în ceea ce priveşte anumite teste sau instrumente de evaluare. În principiu, coeficientul Cronbach alpha creşte pe măsura creşterii corelaţiilor dintre itemii testului, iar, de aceea, acesta poate determina fidelitatea scorurilor unui test prin indicarea consistenţei interne.

Media: Media aritmetică reprezintă valoarea centrală a unui set de numere reale: mai exact, aceasta constituie suma cifrelor respective împărţită la numărul acestora. Media aritmetică a unui set de numere $x_1, x_2, \ldots, x_n$ este, în mod tipic, notată prin M= sau *x.*

Varianţa: Varianţa reprezintă valoarea aşteptată a pătratului deviaţiei de la medie. Aceasta măsoară gradul de împrăştiere a numerelor în cadrul unui set. O varianţă egală cu zero indică faptul că toate valorile sunt identice. Varianţa nu poate avea valori negative: o varianţă mică înseamnă că valorile obţinute au tendinţa de a fi foarte aproape de medie (valoarea aşteptată) şi, implicit, unele de altele, în timp ce o varianţă ridicată indică faptul că valorile obţinute au tendinţa de a fi foarte îndepărtate de medie şi unele de celelalte. Un indicator echivalent este rădăcina pătrată a varianţei, denumită abatere standard. Abaterea standard are aceeaşi unitate de măsură ca aceea a datelor brute, iar, din acest motiv, este comparabilă cu deviaţiile de la medie.

Abaterea standard (engl.: Standard Deviation – SD): Măsoară varianţa datelor sau dispersia de la medie. O valoare mică a abaterii standard indică tendinţa valorilor obţinute de a fi foarte aproape de medie (denumită şi valoare aşteptată); o abatere standard ridicată semnifică răspândirea amplă a valorilor obţinute în interiorul unui interval mare de valori.

Încărcarea factorilor: Definită de numărul grupurilor unice de itemi/întrebări care se asociază unii/unele cu alţii/altele în cadrul unui studiu. Încărcarea reprezintă gradul în care fiecare variabilă „corelează” cu fiecare factor în parte.

Sindromul de socializare intensă – factori

Prietenii din armată: Acest factor cuprinde 16 itemi şi descrie legătura de neînlocuit care s-a format între militarii din Statele Unite (valoare proprie = 9,04; 15,58 % din varianţă explicată; *M* = 3,32, *SD* = 0,95). Exemple de itemi sunt: „Îmi place să petrec mai mult timp cu prietenii mei militari decât cu prietenii mei civili”, „Pot să fiu eu însumi în compania prietenilor mei militari” şi „Îmi petrec timpul în locuri în care au tendinţa să fie şi alte cadre militare active sau inactive”. Încărcarea medie a factorului a fost 0,69 (□ = 0,95).

Familia: Acest factor cuprinzând 11 itemi reflectă dispoziţia generală negativă a persoanei faţă de familia sa (valoare proprie = 6,65; 11,47 % din varianţă explicată; *M* = 2,23, *SD* = 1,03). Exemple de itemi sunt: „Mă simt trist când sunt cu partenera mea”, „Mă simt plictisit când sunt cu familia mea” şi „Îmi este mai uşor să am încredere în prietenii mei militari decât în partenera mea”. Încărcarea medie a factorului a fost 0,69 (□□= 0,92).

Preferinţa socială a genului masculin: Acest factor este alcătuit din şapte itemi şi evidenţiază preferinţa specifică pentru camaraderia masculină şi reuniunile sociale la care participă alte persoane de gen masculin în detrimentul companiei feminine (valoare proprie = 5,12; 8,82 % din varianţă explicată; *M* = 2,69, *SD* = 1,10). Exemple de itemi sunt: „Pur şi simplu, femeile nu ştiu să se distreze în acelaşi mod ca bărbaţii”, „Nu mă simt la fel de confortabil în preajma amicelor mele precum alături de amicii mei” şi „Nu este la fel de distractiv când sunt prezente şi femei într-un grup”. Încărcarea medie a factorului a fost 0,77 (□ = 0,92).

Formarea legăturilor sociale: Acest factor cuprinde 11 itemi şi investighează nevoia generală de apartenenţă şi de a fi în preajma altor oameni (valoare proprie = 5,05; 8,71 % din varianţă explicată; *M* = 2,68, *SD* = 0,81). Exemple de itemi sunt: „Simt adeseori nevoia de a fi în preajma altor persoane”, „Simt o nevoie puternică de a fi înconjurat de prieteni” şi „Prefer să ies cu un grup decât să ies cu un singur prieten”. Încărcarea medie a factorului a fost 0,66 (□ = 0,87).

Sentimentul de nostalgie: Acest factor cuprinzând nouă itemi se concentrează asupra amintirilor pozitive şi a reminiscenţei perioadei în care persoana a activat în cadrul armatei (valoare proprie = 4,96; 8,55 % din varianţă explicată; *M* = 3,63, *SD* = 1,01). Exemple de itemi sunt: „M-am gândit adeseori să mă înrolez din nou”, „Am mai multe amintiri plăcute cu prietenii mei militari decât neplăcute” şi „Mi-am dorit să mă înrolez din nou pentru că mi-a lipsit entuziasmul acestei experienţe”. Încărcarea medie a factorului a fost 0,69 (□ = 0,89).

Consumul de droguri: Acest factor a inclus patru itemi şi a indicat consumul recreaţional de droguri (valoare

proprie = 3,11; 5,36 % din varianţă explicată; *M* = 1,34, *SD* = 1,01). Exemple de itemi sunt: „Îmi face plăcere să consum droguri ilegale (marijuana, cocaină, metamfetamină/*speed* etc.)” şi „Consum deseori droguri”. Încărcarea medie a factorului a fost 0,85 (□ = 0,88).

Resurse recomandate

Cărţi

Carr, Nicholas, *Superficialii. Efectele internetului asupra creierului uman,* Editura Publica, 2012. (TheShallowsBook.com)

Dunckley, Victoria, *Reset Your Child’s Brain: A Four-Week Plan to End Meltdowns, Raise Grades, and Boost Social Skills by Reversing the Effects of Electronic Screen-Time,* New World Library, 2015. DrDunckley.com (Resetaţi creierul copilului dumneavoastră. Un program de patru săptămâni pentru tratarea căderilor nervoase, îmbunătăţirea rezultatelor şcolare şi consolidarea abilităţilor sociale prin anularea efectelor dăunătoare ale timpului petrecut în faţa ecranelor.)

Farrell, Warren, *The Myth of Male Power: Why Men Are the Disposable Sex,* Berkley Trade, 2001. WarrenFarrell.org (Mitul puterii bărbaţilor. De ce este sexul masculin mai vulnerabil.)

McGonigal, Jane, *Reality is Broken: Why Games Make Us Better and How They Can Change the World,* Penguin Press, 2011. RealityIsBroken.org (Realitatea sfărâmată: de ce jocurile ne fac mai buni şi cum pot acestea să schimbe lumea.)

Sax, Leonard, *Boys Adrift: The Five Factors Driving the Growing Epidemic of Unmotivated Boys and Underachieving Young Men*, Basic Books, 2009. BoysAdrift.com (Băieţi în derivă. Cei cinci factori care stau la baza problemei tot mai răspândite a lipsei motivaţiei băieţilor şi a rezultatelor slabe ale tinerilor.)

Sommers, Christina Hoff, *The War Against Boys: How Misguided Policies Are Harming Our Young Men,* Simon & Schuster, 2013. (Războiul împotriva băieţilor. Impactul negativ al politicilor nechibzuite asupra tinerilor.)

Szalavitz, Maia şi Perry, Bruce D., *Born for Love: Why Empathy Is Essential – and Endangered,* William Morrow Paperbacks, 2011. (Născut pentru iubire. De ce empatia este esenţială – şi periclitată.)

Turkle, Sherry, *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other,* Basic Books, 2011. AloneTogetherBook.com (Conectaţi, dar singuri: de ce aşteptăm mai mult de la tehnologie şi mai puţin de la cei din jurul nostru.)

Vaillant, George E., *Triumphs of Experience: The Men of the Harvard Grant Study,* Belknap Press, 2012. (Triumfurile experienţei: bărbaţii care au participat la Studiul Grant Harvard.)

Wilson, Gary, *Your Brain on Porn: Internet Pornography and the Emerging Science of Addiction,* Commonwealth Publishing, 2014. YourBrainOnPorn.com (Efectele pornografiei asupra creierului. Pornografia de pe internet şi noua ştiinţă a dependenţei.)

Filme

Digital Nation: Life on the Virtual Frontier (Patria digitală: viaţa dincolo de frontiera virtuală), regizat de Rachel

Dretzin. PBS Films (Frontline), 2010. (pbs.org/wgbh/pages/frontline/DigitalNation/)

Journeyman (Ucenicul), regizat de Charlie Borden şi Kevin Obsatz. MirrorMan Films, 2007. (MirrorManFilms.org/film.html)

The Medicated Child (Copilul care primeşte medicamente), regizat de Marcela Gaviria. PBS Films (Frontline), 2008. (pbs.org/wgbh/pages/frontline/MedicatedChild/)

Raising Cain: Boys in Focus (Crescându-l pe Cain: să ne concentrăm asupra băieţilor), regizat de Paul Stern. PBS Films, 2006. (pbs.org/opb/RaisingCain/)

Grupuri de sprijin

Action on Addiction (actiononaddiction.org.uk)
Computer Gaming Addicts Anonymous (cgaa.info)
Forumul *„No Fap”* de pe *Reddit* (reddit.com/r/nofap/)
On-Line Gamers Anonymous (olganon.org)
Sex Addicts Anonymous (saa-recovery.org)

Mulţumiri

Mulţumiri speciale pentru: TED Inc., Jeremy Bailenson, Roy Baumeister, Charlie Borden de la MirrorMan Films, Bernardo Carducci, Geoffrey Cohen, Nick Cohen, Gabe Deem, Larry F. Dillard Jr., Andrew Doan, Warren Farrell, Robert M. Gates, Celeste Hirschman, Miranda Horvath, Ariel Levy, Jane McGonigal, Tucker Max, Ogi Ogas şi Sai Gaddam, Namisha Parthasarathy, Steve Pavlina, Jeff Perera, Robert M. Putnam, Keeley Rankin, Katie Salen, Leonard Sax, P.W. Singer, Joel Stein, Sherry Turkle, Mark

D. White, Gary şi Marnia Wilson, Paul Zak, precum şi tuturor persoanelor care au participat la sondajele noastre.

Autorii şi editorii ar dori, de asemenea, să transmită mulţumiri următoarelor edituri pentru permisiunea de a copia materiale protejate prin drepturi de autor: Basic Books, membră a grupului The Perseus Books, pentru citările din *Boys Adrift: The Five Factors Driving the Growing Epidemic of Unmotivated Boys and Underachieving Young Men.* Copyright © Leonard Sax, 2009; The Belknap Press din cadrul Universităţii Harvard pentru materialul din *Triumphs of Experience: The Men of the Harvard Grant Study.* Copyright © George E. Vaillant, 2012; The Free Press, o divizie a Simon & Schuster, Inc., pentru pasajele din *Female Chauvinist Pigs: Women and the Rise of Raunch Culture.* Copyright © Ariel Levy, 2005. Toate drepturile rezervate; McFarland & Company, Inc. pentru materialele din *Game Addiction: The Experience and the Effects.* Copyright © Neils Clark & P. Schavaun Scott, 2009, McFarland & Company, Box 611, Jefferson, NC 28640 (mcfarlandpub.com); Penguin Random House Group Inc. pentru citarea din *A Billion Wicked Thoughts: What the world's largest experiment reveals about Human Desire.* Copyright © Ogi Ogas şi Sai Gaddam, 2012; Penguin Random House Group Ltd pentru pasajele din *Duty: Memoirs of a Secretary at War.* Copyright © Robert M. Gates, 2014; Simon & Schuster, Inc. pentru citarea din *The War Against Boys.* Copyright © Christina Hoff Sommers; Short Books pentru materialele din *Mind the Gap: The New Class Divide in Britain.* Copyright © Ferdinand Mount, 2012; precum şi Fundaţiei Educaţionale WGBH pentru materialele preluate din documentarul *Digital Nation. Frontline.* WGBH-TV Boston, 2 februarie 2010. Copyright © Fundaţia Educaţională WGBH, 2010-2015.